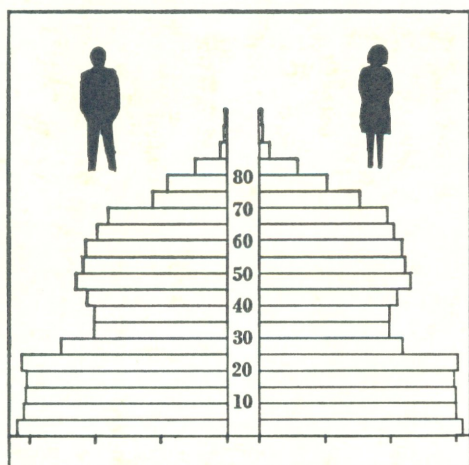

STATISTISKE ANALYSER

SOSIALT UTSYN 1974

SOCIAL SURVEY 1974

STATISTISK SENTRALBYRÅ
CENTRAL BUREAU OF STATISTICS
OSLO - NORWAY

STATISTISKE ANALYSER NR. 10

SOSIALT UTSYN

1974

SOCIAL SURVEY
1974

STATISTISK SENTRALBYRÅ
CENTRAL BUREAU OF STATISTICS OF NORWAY
OSLO 1974

ISBN 82-537-0394-5

FORORD

Statistisk Sentralbyrå har i denne publikasjonen samlet et utvalg av de viktigste statistiske oppgaver som foreligger om menneskelige og sosiale forhold i Norge. Hovedvekten er lagt på å gi tall som viser utviklingen over tiden, men det er også tatt med tabeller som kaster lys over forholdene på bestemte tidspunkter.

Publikasjonen tar først og fremst sikte på å gi en oversikt for dem som ønsker tall fra mange områder av person- og sosialstatistikken samtidig. De som ønsker mer detaljert statistikk og analyser for de enkelte områder, vil finne henvisninger til spesialpublikasjoner under tabellene og figurene.

I tekstavsnittene til publikasjonen er det lagt vekt på å redegjøre for det grunnmateriale som statistikken bygger på og de definisjoner og inndelinger som er brukt. Det er også søkt å peke på tabeller og figurer som med fordel kan studeres i sammenheng, og på enkelte hovedtrekk som tallene forteller om.

Publikasjonen inneholder for det meste tall fra den offisielle statistikken, men også tallmateriale og resultater av undersøkelser som skriver seg fra andre er tatt med.

Det er ikke tatt endelig standpunkt til når neste utgave av denne publikasjonen skal bli utført. Dette vil avhenge blant annet av hvordan denne utgave blir mottatt. Byrået vil derfor sette pris på å få kommentarer til publikasjonen og forslag til forbedringer i en senere utgave.

Publikasjonen er utarbeidd av en prosjektgruppe i samarbeid med fagkontorene i Byrået. Medlemmene av gruppen var byråsjef Eivind Hoffmann (redaktør), konsulent Jon Holmøy, konsulent Terje Lie og konsulent Olav Vannebo.

Statistisk Sentralbyrå, Oslo, 30. juni 1974

Petter Jakob Bjerve

Jan M. Hoem

PREFACE

The Central Bureau of Statistics of Norway hereby presents a review of the most important existing statistical information on individuals and social conditions in Norway. The main emphasis is on time-series, but some tables concerning conditions at specific points in time have also been included.

The publication is designed primarily for those who require a broad review of the various statistical areas involved. For those who wish to consult more detailed statistics and analyses of these areas, references are given in connection with the tables and diagrams.

The Norwegian text gives some information on the technical aspects of the statistical series, including definitions and classifications used. This technical information is summarized in the English summary. The text further points out tables and diagrams which should be studied together, and it sketches some of the more important information contained in the tables and diagrams.

The content of this publication is mostly gathered from official statistics, but some of the data have been taken from other sources.

It has not been decided yet when a new edition of this publication will be published. The decision will be taken on the basis of the reactions to this edition, among other things. The Central Bureau of Statistics will appreciate comments and proposals for improvements in later editions.

The publication has been prepared by a project Group in co-operation with the specialized divisions of the Bureau. The members of the project Group have been Mr. Eivind Hoffmann (editor), Mr. Jon Holmøy, Mr. Terje Lie, and Mr. Olav Vannebo.

Central Bureau of Statistics, Oslo, 30 June 1974

Petter Jakob Bjerve

Jan M. Hoem

INNHold

Tabellregister☆ 7

Figurregister.....☆ 21

Alfabetisk sakregister☆ 25

Kapitler

1. Befolkning 1

2. Helseforhold 32

3. Utdanning 67

4. Boforhold 90

5. Arbeidsliv 109

6. Inntekt og forbruk 133

7. Sosiale hjelpetiltak 166

8. Kriminalitet 204

9. Politisk, sosial og kulturell deltaking 233

Sammendrag på engelsk 260

Vedlegg

1. Publikasjoner sendt ut fra Statistisk Sentralbyrå
siden 1. juli 1973 263

2. Utvalgte publikasjoner i serien Statistisk Sentral-
byrås Håndbøker (SSH) 267

Standardtegn

. Tall kan ikke forekomme

.. Oppgave mangler

... Oppgave mangler foreløpig

: Tall kan ikke offentliggjøres

— Null

$\left. \begin{array}{l} 0 \\ 0,0 \end{array} \right\}$ Mindre enn en halv av den brukte enhet

* Foreløpig tall

— Brudd i den loddrette serie

| Brudd i den vannrette serie

CONTENTS

Index of tables	☆ 14
Index of figures	☆ 23
Alphabetical index	☆ 25

Chapters

1. Population	1
2. Health conditions	32
3. Education	67
4. Housing	90
5. Employment and employment conditions	109
6. Income and consumption	133
7. Social services	166
8. Crimes and criminals	204
9. Participation in political, social and cultural activities	233
English summary	260

Appendices

1. Publications issued by the Central Bureau of Statistics since 1 July 1973	263
2. Selected publications in the series Statistisk Sentralbyrås Håndbøger (SSH)	267

Explanation of Symbols

.	Category not applicable
..	Data not available
...	Data not yet available
:	Not for publication
—	Nil
$\frac{0}{0,0}$	Less than half of unit employed
*	Provisional or preliminary figure
—	Break in the homogeneity of a vertical series
	Break in the homogeneity of a horizontal series

TABELLREGISTER

Tabeller	Side	Tabeller	Side
1. Befolkning		Inngåtte og oppløste ekteskap	
Folkemengdens størrelse og sammensetning		1.24 Inngåtte ekteskap etter alder	27
1.1 Befolkningen etter alder og kjønn	4	1.25 Giftermålshyppighet etter fylke	27
1.2 Folkemengde og folketilvekst etter fylke ..	6	1.26 Giftermålshyppighet etter kjønn og alder	29
1.3 Befolkningen etter kjønn og alder i fylkene.		1.27 Oppløste ekteskap	29
31. desember 1972. Prosent	7	1.28 Ekteskapelig status for menn i noen alders-	
1.4 Andel av befolkningen som bor i tettbygde		og yrkesgrupper. 1960. Prosent	30
strøk. Fylker. 1960 og 1970. Prosent ...	7	Adopsjoner	
1.5 Personer 15 år og over etter ekteskapelig		1.29 Adopterte etter fødsel i eller utenfor	
status	8	ekteskap	31
1.6 Befolkningens ekteskapelige status etter		1.30 Adopterte etter kjønn og alder. 1972.	
kjønn og alder. 31. desember 1972.		Prosent	31
Prosent	8		
Husholdninger og familier		2. Helseforhold	
1.7 Private husholdninger etter type. 1960 ...	11	Helsetilstand	
1.8 Husholdninger etter type. 1967. Prosent	12	2.1 Personer utenfor helseinstitusjon etter	
1.9 Ekteskap og gjennomsnittlig barnetall	12	registrerte syketilfelle og alder. 1968 ...	34
Folkemengdens bevegelse		2.2 Registrerte syketilfelle etter personens alder	
1.10 Folkemengdens bevegelse	14	og legekontakt m.v. 1968. Prosent	34
Fødsler		2.3 Reduksjon i vanlig aktivitet i løpet av en 14-	
1.11 Levendefødte	15	dagersperiode målt i person dager for	
1.12 Levendefødte pr. 1 000 kvinner etter alder,		personer utenfor helseinstitusjon, etter	
og nettoforeproduksjonstall	15	alder. 1968. Prosent	35
1.13 Levendefødte i ekteskap etter barnets		2.4 Personer etter kroppslig førlighet, og etter	
nummer og etter ekteskapets varighet	17	alder og kjønn. 1970. Prosent	35
1.14 Levendefødte pr. 1 000 innbyggere etter		2.5 Pasienter i helseinstitusjoner etter alder og	
fylke	17	kjønn. 1970. Prosent	36
Dødsfall		2.6. Pasienter i ulike typer av helseinstitusjoner	
1.15 Dødsfall	19	pr. 100 000 av folkemengden etter kjønn	
1.16 Døde pr. 10 000 innbyggere etter kjønn og		og alder. 1970	36
alder	19	2.7 Gjennomsnittlig belegg og liggedager på	
1.17 Døde pr. 1 000 innbyggere etter fylke	20	sykehusene	37
1.18 Døde pr. 1 000 innbyggere etter kjønn og		Middellevetid	
fylke. 1964–1967	21	2.8 Middellevetid etter alder	37
Flyttinger		Sykdommer	
1.19 Innenlandske flyttinger	22	2.9 Meldte tilfelle av viktigere epidemiske og	
1.20 Nettoflytting etter kjønn og fylke	24	andre smittsomme sykdommer	39
1.21 Flyttinger til og fra utlandet	25	2.10 Nye tilfelle av kreft diagnostisert etter	
1.22 Flyttinger fra og til utlandet etter kjønn og		kjønn og primært sete	40
alder. 1961–1970	25	2.11 Åndssvake i pleiehjem, daghjem og privat-	
1.23 Flyttinger mellom Norge og andre land ..	26	pleie under hjemmene	40

Tabellregister (forts.)

Tabeller	Side	Tabeller	Side
2.12 Sinnslidende i psykiatriske sykehus, psykiatriske sykehjem og privatpleie	41	2.35 Norsk Medisinaldepots salg av farmasøytiske spesialpreparater til apotek	62
2.13 Sinnslidende i psykiatriske sykehus, psykiatriske sykehjem og privatpleie etter kjønn og alder ved utgangen av året 1972	41	Skoletannrøkt og folketannrøkt	
2.14 Sinnslidende i psykiatriske sykehus, psykiatriske sykehjem og privatpleie etter kjønn og bostedsfylke ved utgangen av året 1972	42	2.36 Kommunal skoletannrøkt	63
Skader		2.37 Folketannrøkt	63
2.15 Veitrafikkulykker med personskade	43	2.38 Folketannrøkt. Pasienter etter behandling og alder. 1972	64
2.16 Veitrafikkulykker med personskade etter fylke. 1972	43	Vaksinasjon	
2.17 Personer drept eller skadd ved veitrafikkulykker etter kjønn og alder. 1972. Prosent	45	2.39 Vaksinasjonsprosenter etter vaksinetypen og personenes alder. 1968	64
2.18 Yrkesskadetrygden. Meldte skader pr. 1 000 årsverk	46	Svangerskapsavbrott	
Dødsårsaker		2.40 Svangerskapsavbrott etter kvinnens ekteskapelige status	65
2.19 Dødsfall etter kjønn og årsak pr. 1 000 dødsfall	48	2.41 Innvilgede svangerskapsavbrott i prosent av levendefødte etter kvinnens bosted. Landsdeler	66
2.20 Dødsfall etter kjønn, alder og årsak pr. 1 000 dødsfall. 1972	49	2.42 Innvilgede svangerskapsavbrott i prosent av søknader etter fylke	66
2.21 Døde etter kjønn, alder og årsak pr. 10 000 innbyggere i gruppen. 1972	50	3. Utdanning	
2.22 Dødsfall ved ulykker etter ulykkessted og årsak. 1972	50	Befolkningens utdanningsnivå	
Mødre- og spedbarndødelighet		3.1 Personer 15 år og over etter høyeste allmennutdanning. Prosent	69
2.23 Mødre- og spedbarndødeligheten ved svangerskap, fødsel og i barselseng	53	3.2 Personer 16 år og over etter høyeste allmennutdanning. Fylkesvis. 1970. Prosent	70
2.24 Dødeligheten omkring fødselen og i første leveår	53	Personer under utdanning	
2.25 Dødeligheten i første leveår etter fylke ...	54	3.3 Elever etter skoleslag. Prosent	71
Kontakt med lege og helseinstitusjoner		3.4 Andel av årskullene under utdanning Prosent	71
2.26 Personer etter vanligste reisemåte og reisetid til legekontor og sykehus. 1968. Prosent	55	Grunnskolen	
2.27 Personer etter vanligste reisemåte og reisetid til nærmeste tannlegekontor og apotek/medisinalutsalg. 1968. Prosent	55	3.5 Elever pr. klasse i grunnskoler etter fylke	74
2.28 Kontakt med lege, sykehus eller annen helseinstitusjon i en 14-dagersperiode etter personenes kjønn og kontaktens art. 1968	56	3.6 Elever pr. klasse i grunnskoler i herredskommuner og bykommuner	74
Helsepersonell, sykehus og medikamenter		3.7 Tallet på elever pr. lærer i grunnskoler etter herreds- og bykommuner	75
2.29 Helsepersonell	57	Spesialskoler	
2.30 Innbyggere pr. lege, tannlege og sykepleier etter fylke. 1971	59	3.8 Spesialskoler. Elever etter skoleslag. Prosent	76
2.31 Leger og pleiepersonale pr. 1 000 sykesenger ved sykehus og i sykehjem (unntatt psykiatriske sykehus)	59	Folkehøgskoler	
2.32 Sykesenger ved sykehus, sykehjem og psykiatriske sykehus	60	3.9 Elever i folkehøgskoler etter kjønn	77
2.33 Sykehus og sykehjem etter type. 31/12 1972	60	Gymnas	
2.34 Sykesenger ved sykehus og i sykehjem (unntatt psykiatriske sykehus) etter fylke. 31/12 1972	61	3.10 Tallet på elever i gymnaset og i prosent av befolkningen i aldersgruppen 16–19 år. Fylkesvis	78
		3.11 Tallet på søkere og opptatte elever i første gymnasklasse i prosent av antall søkere. Fylkesvis	79
		3.12 Elever i første klasse i gymnaset i prosent av alle 16-åringene etter skolefylke og kjønn	79
		3.13 Tallet på artianere i prosent av beregnet antall 19-åringene (artianerfrekvens) etter forsørgers yrke	80

Tabellregister (forts.)

Tabeller	Side	Tabeller	Side
Fag- og yrkesskoler			
3.14 Tallet på søkere til fag- og yrkesskolene og opptatte elever i prosent av søkere etter skoleslag	81	4.14 Husholdninger etter barnas lekeplass, type strøk og vurdering av lekeplassens trygghet og kvalitet. 1967. Prosent	102
3.15 Elever i fag- og yrkesskoler etter skoleslag	82	4.15 Yrkesaktive i de forskjellige handelsfelt etter reisetid til arbeidsstedet. 1971-72. Prosent	103
3.16 Elever i fag- og yrkesskoler etter kjønn og skoleslag. Prosent	83	4.16 Husholdninger etter gjennomsnittlig reisetid til kolonialforretning, postkontor, lege m.v. og type strøk. 1967. Minutter	103
Universitet og høyskoler			
3.17 Nye studenter og uteksaminerte kandidater ved universitet og høyskoler	85	Eierforhold til boligen	
3.18 Studenter ved norske akademiske læresteder fordelt på fagområder. Prosent	86	4.17 Husholdninger etter eier/leierforhold til bolig. 1967. Prosent	104
3.19 Norske studenter ved utenlandske læresteder fordelt på fagstudier. Prosent ...	86	4.18 Fullførte leiligheter etter byggherre. Prosent	104
Voksenopplæring og folkeopplysning			
3.20 Voksenopplæring og folkeopplysning i skoleverket, folkeopplysningsorganisasjoner og lokale organisasjoner	88	Byggekostnader. Finansiering	
3.21 Voksenopplæring og folkeopplysning. Kurslengde og deltakere pr. kurs. Hele landet	88	4.19 Byggekostnader og tomtekostnader ved Husbankfinansierte leiligheter	106
3.22 Voksenopplæring og folkeopplysning i skoleverket, folkeopplysningsorganisasjoner og lokale organisasjoner. Deltakere etter fylke. 1971	89	4.20 Finansiering av selveide boliger, nyinnflyttet. 1968	106
4. Boforhold			
Boligmasse og boligbygging			
4.1 Boliger etter hustype. Prosent	92	5. Arbeidsliv	
4.2 Fullførte leiligheter etter byggets art. Prosent	92	Yrkesaktivitet og sysselsetting	
4.3 Fullførte leiligheter etter fylke	94	5.1 Yrkesbefolkningen	111
Boligenes størrelse og botetthet			
4.4 Boliger etter tallet på rom, kjøkken medregnet	96	5.2 Yrkesprosjenter for personer 15 år og over etter kjønn, ekteskapeleg status og alder. 1950 og 1960	111
4.5 Fullførte leiligheter etter tallet på rom. Prosent	96	5.3 Yrkesprosjenter for personer 15/16 år og over etter ekteskapeleg status, kjønn og alder. 1960 og 1970	113
4.6 Gjennomsnittlig kvadratmeter boligflate pr. fullført leilighet etter byggets art ...	98	5.4 Yrkesprosjenter for personer 15/16 år og over etter kjønn og fylke. 1960 og 1970	115
4.7 Bosatte pr. rom	98	5.5 Yrkesbefolkningens fordeling etter næring. Prosent	116
4.8 Bosatte og boliger etter botetthet. Prosent	99	5.6 Personer i alder 16-74 år etter kjønn, ekteskapeleg status og aktivitet/arbeidsstyrkestatus. Årsgjennomsnitt 1973. 1 000	118
4.9 Husholdninger etter botetthet og familietype. 1967. Prosent	99	5.7 Personer i arbeidsstyrken i grupper for kjønn, ekteskapeleg status og alder i prosent av personer i alt i hver gruppe. Årsgjennomsnitt 1973.	119
Boligenes utstyr			
4.10 Boliger etter utstyr. Prosent	100	5.8 Gifte kvinner i arbeidsstyrken i grupper for alder og tallet på barn under 16 år i boligen, i prosent av gifte kvinner i alt i hver gruppe. Årsgjennomsnitt 1973	120
4.11 Fullførte leiligheter etter utstyr. Prosent ..	100	5.9 Gifte kvinner i arbeidsstyrken i grupper for kvinnens alder og etter alder på yngste barn i boligen i prosent av gifte kvinner i alt i hver gruppe. Årsgjennomsnitt 1973	120
Boligenes omgivelser			
4.12 Husholdninger etter boligens utstyr, type strøk og familietype. 1967. Prosent	101	5.10 Personer i arbeidsstyrken i grupper for kjønn og utdanningsnivå, i prosent av personer i alt i hver gruppe. 4. kvartal 1973	120
4.13 Husholdninger etter boligens omgivelser, fritids- og kontaktmuligheter og etter handelsfelt, type strøk og familietype. 1967. Prosent	102	Yrkesaktive fremmede statsborgere	
		5.11 Yrkesaktive fremmede statsborgere etter statsborgerskap. Prosent	121

Tabellregister (forts.)

Tabeller	Side	Tabeller	Side
5.12 Yrkesaktive fremmede statsborgere etter kjønn og alder. Prosent	122	6. Inntekt og forbruk	
5.13 Yrkesaktive fremmede statsborgere etter yrke og statsborgerskap. 1973. Prosent	122	Lønninger	
5.14 Yrkesaktive fremmede statsborgere og total yrkesbefolkning etter bostedsfylke. Prosent	123	6.1 Lønnsutviklingen for enkelte hovedgrupper av lønnstakere. 1959=100	135
Arbeidsløshet		6.2 Reallønnsutviklingen for enkelte hovedgrupper av lønnstakere. 1959=100	136
5.15 Personer meldt til arbeids- og sjømannskontorene som helt arbeidsløse etter kjønn. Årsgjennomsnitt	124	6.3 Nominelle lønninger for enkelte grupper av lønnstakere. 1973	137
5.16 Personer meldt til arbeids- og sjømannskontorene som helt arbeidsløse, etter fylke. Pr. 10 000 innbyggere. Årsgjennomsnitt	124	Inntekt	
5.17 Arbeidsløse etter ledighetens varighet i den aktuelle ledighetsperiode. Registrert ved utgangen av januar. Prosent	125	6.4 Personlige skattytere og antatt inntekt	139
5.18 Ledighetens gjennomsnittlige varighet (i uker) etter alder og kjønn. Januar 1973	125	6.5 Antatt inntekt pr. skattyter (innenbygds/-byskattytere ved kommuneskattelikningen) i fylkene. Prosent av landsgjennomsnittet	141
5.19 Arbeidssøkere uten arbeidsinntekt etter måte å søke på. 1 000	126	6.6 Absolutt og relativt antall skattytere og gjennomsnittsinntekt etter alder og kjønn. 1970	143
5.20 Arbeidssøkere uten arbeidsinntekt i forskjellige aldersgrupper i prosent av personer i arbeidsstyrken i hver gruppe. Årsgjennomsnitt 1973	126	6.7 Relativt antall inntektstakere og gjennomsnittsinntekt i prosent av gjennomsnitt for alle grupper etter sosioøkonomisk gruppe	145
5.21 Arbeidssøkere uten arbeidsinntekt etter yrke. Absolutte tall og i prosent av personer i arbeidsstyrken i hver yrkesgruppe. Årsgjennomsnitt 1973. 1 000	126	6.8 Inntektstakere og gjennomsnittsinntekt pr. inntektstaker	146
Arbeidstid		6.9 Inntektstakere og inntekt etter inntektens størrelse. Prosent	147
5.22 Faktisk arbeidstid for arbeidere i bergverksdrift og industri. Timer pr. full uke. Menn og kvinner	127	6.10 Fordelingen av inntektstakere etter inntekt. Kvartiler	147
5.23 Sysselsatte i inntektsgivende arbeid etter kjønn og arbeidstid. Prosent	127	Husholdningenes inntekt	
5.24 Omfanget av overtidarbeid i bergverksdrift og industri. Menn og kvinner. Prosent	128	6.11 Tallet på husholdninger og det gjennomsnittlige antall personer og inntektstakere pr. husholdning etter inntekt. 1970	148
5.25 Skiftarbeidere i prosent av alle arbeidere i de bedrifter som har vært med i lønns tellingene i industri og bergverksdrift	128	6.12 Tallet på husholdninger og det gjennomsnittlige antall personer og inntektstakere pr. husholdning og gjennomsnittlig inntekt etter husholdningstype. 1970	149
Medlemskap i arbeidslivsorganisasjoner		Personlig formue	
5.26 Andel av personer i ulike yrkesstatusgrupper som er medlem av forskjellige arbeidslivsorganisasjoner. Prosent. 1972	129	6.13 Personlige skattytere etter antatt formue	151
Arbeidskonflikter, driftsinnskrenkninger, arbeidsmarkedstiltak		6.14 Gjennomsnittlig verdi pr. inntektstaker av realaktiva, finansaktiva, gjeld og formue etter inntekt. 1970. 1 000 kr.	152
5.27 Arbeidskonflikter, arbeidstakere involvert og tapte arbeidsdager	130	6.15 Personlige inntektstakere og formue, etter formue, inntekt og alder. 1970	153
5.28 Tapte arbeidsdager ved arbeidskonflikter etter næring. Prosent	130	6.16 Tallet på husholdninger og det gjennomsnittlige antall personer og inntektstakere pr. husholdning etter formue. 1970	154
5.29 Driftsinnskrenkninger meldt til arbeidskontorene	131	Privat konsum	
5.30 Sluttvederlag	131	6.17 Privat konsum pr. innbygger	155
5.31 Personer berørt av arbeidsmarkedstiltak	132	6.18 Privat konsum fordelt på hovedgrupper. Prosent	156
5.32 Utgifter til arbeidsmarkedstiltak. Mill. kr.	132	6.19 Husholdningenes forbruksutgift til vare- og tjenestegrupper. 1958 og 1967. Prosent	156
		6.20 Husholdningenes forbruksutgift til vare- og tjenestegrupper etter husholdningens totale forbruksutgift 1967. Prosent	157

Tabellregister (forts.)

Tabeller	Side	Tabeller	Side
6.21 Husholdningenes forbruksutgift til vare- og tjenestegrupper etter husholdningens totale forbruksutgift 1967. Kr.	158	7.14 Barnehjem, skole- og ungdomshjem m.v.	178
6.22 Husholdningenes forbruk av vare- og tjenestegrupper etter husholdningstype 1967. Prosent	159	7.15 Husmorvikartjeneste	180
6.23 Husholdninger som hadde visse varige forbruksvarer i prosent av alle husholdninger i vedkommende inntektsgruppe. 1967	160	7.16 Hjemmehjelp for eldre og uføre	180
Prisutvikling		7.17 Hjemmesykepleie	181
6.24 Prisindekser for noen komponenter i nasjonalregnskapet. 1968=100	161	Sykdom, attføring, uførhet	
6.25 Konsumprisindeks etter vare- og tjenestegruppe. 1968=100	162	7.18 Erstattede sykdomstilfelle	182
Den offentlige sektors økonomi		7.19 Sykepengetilfelle avsluttet i 1972. Gjennomsnittlig antall sykepengedager pr. sykdomstilfelle etter alder og kjønn	182
6.26 Disponibel inntekt for Norge. Mill. kr. ...	163	7.20 Tilleggstrygden for sykepenges. Sykdomstilfelle, sykepengedager og utgifter	183
6.27 Den offentlige forvaltnings realinntekter og utgifter pr. innbygger. I 1 000 1968-kroner	164	7.21 Avsluttede tilfelle med attføringspenger etter avgangsårsak	184
6.28 Den offentlige forvaltnings nettokjøp pr. innbygger av varer og tjenester etter formål. I 1968-kroner	165	7.22 Yrkeshemmede registrert for attføring ved Arbeidskontorene, etter funksjonshemmings art. Pr. 31. desember	185
7. Sosiale hjelpetiltak		7.23 Uførepensjonister pr. 31. desember	186
Barn og foreldre		7.24 Uførepensjonister etter alder og kjønn. Pr. 31. desember	186
7.1 Barnetrygd. Stønadmottakere og tallet på barn som det ble betalt stønad for	168	7.25 Uførepensjonister etter uføregrad. Pr. 31. desember. Prosent	187
7.2 Daginstitusjoner for barn. Institusjoner og ansatte. 1. oktober	168	7.26 Uførestønad. Stønadmottakere pr. 31. desember	188
7.3 Barn i daginstitusjoner etter avdelingstype. 1. oktober	169	7.27 Uførepensjonister etter primærdiagnose. Pr. 31. desember 1972	189
7.4 Barn i daginstitusjoner etter alder og etter foreldreforhold. Prosent	170	7.28 Uførepensjonister med tilleggspensjon etter kjønn og alder. Pr. 31. desember. Prosent	190
7.5 Driftsutgifter for daginstitusjoner etter utgiftsart. Prosent	170	Stønad og hjelp til eldre	
7.6 Gjenlevende ektefeller med etterlatte-stønader fra Folketrygden. Pr. 31. desember	171	7.29 Folkepensjon/alderstrygd	191
7.7 Etterlatte ektefeller med pensjon/overgangsstønad fra Folketrygden etter kjønn og alder. 31. desember	171	7.30 Pensjonstrygden for fiskere. Pensjonister pr. 31. desember	192
7.8 Etterlattestønad fra Folketrygden. Ugifte personer som har pleiet nære slektninger. Pr. 31. desember	173	7.31 Pensjonstrygden for skogsarbeidere. Pensjonister pr. 31. desember	192
7.9 Ugifte mødre med overgangsstønad og/eller hjelpestønad fra Folketrygden etter alder. Pr. 31. desember	174	7.32 Pensjonstrygden for sjømenn. Stønadmottakere pr. 31. desember	193
7.10 Barnepensjoner fra Folketrygden. Pr. 31. desember	175	7.33 Krigspensjoneringene. Pensjonister pr. 31. desember	193
7.11 Barn under vernetiltak ved utgangen av året etter arten av vernetiltak	176	7.34 Aldershjem og aldershjemsavdelinger i sykehjem for eldre	194
7.12 Barn under vernetiltak ved utgangen av 1972 etter kjønn og alder. Prosent	176	7.35 Pensjonærer i alders- og sykehjem etter alder. 15. november 1966	194
7.13 Barn anbrakt i fosterhjem og barnehjem av private. Ved årets utgang	178	Sosialhjelp	
		7.36 Hovedpersoner med forsorgsstønad/sosialhjelp	195
		7.37 Sosialhjelpmottakere etter ekteskapelig status, kjønn og forsørgelsesbyrde. 1971. Prosent	197
		7.38 Sosialhjelpmottakere med eller uten trygd, pensjon, eller underholdsbidrag. Prosent	197
		7.39 Sosialhjelpmottakere pr. 1 000 innbyggere etter fylke	198
		Offentlige utgifter til sosiale formål	
		7.40 Offentlige utgifter til sosiale formål. Mill. kr.	199

Tabellregister (forts.)

Tabeller	Side	Tabeller	Side
Vedlegg om stønadssatser			
A. Barnetrygden, stønadssatser etter tallet på barn. Kroner pr. år.	200	8.17 Fengselsdømte for forbrytelser, etter utmålt straff fordelt på kjønn	227
B. Folketrygden. Årlig stønad i prosent av grunnbeløpet. 1973	201	8.18 Gjennomsnittlig lengde på idømt fengselsstraff for forbrytelser, etter lovbrudd. Dager	228
C. Folketrygden. Grunnbeløp, kompensasjonstillegg og særtilllegg. Kroner pr. år	202	Tilbakefall blant straffbare	
D. Sykepenger for arbeidstakere uten forsørgelsesbyrde. 1970 og 1971	203	8.19 Tilbakefall i løpet av fem år i frihet blant straffbare fra 1957 og 1962 etter alder og tallet på tidligere reaksjoner. Prosent ...	229
		8.20 Tilbakefall blant menn dømt til fengsel etter alder og utmålt straff. Prosent	230
8. Kriminalitet			
Forbrytelser etterforsket av politiet			
8.1 Forbrytelser etterforsket av politiet	206	Drukkenskap. Trafikkforseelser	
8.2 Forbrytelser etterforsket av politiet etter arten av lovbrudd. Prosent	208	8.21 Registrerte tilfelle av drukkenskap og domfelte og botlagte for trafikkforseelser	231
8.3 Forbrytelser pr. 1 000 innbyggere etter fylke	211	9. Politisk, sosial og kulturell deltaking	
Utfallet av etterforskningen			
8.4 Forbrytelser etter politiets avgjørelse eller innstilling. Prosent	212	Valgdeltaking	
8.5 Oppklaringsprosent etter arten av lovbrudd	212	9.1 Avgitte stemmer i prosent av tallet på personer med stemmerett	235
8.6 Tyverier etter hvorvidt godset har kommet til rette. 1960 og 1972	213	9.2 Avgitte stemmer i prosent av tallet på personer med stemmerett. Fylkesvis. 1971, 1972 og 1973	235
Ofre for forbrytelser			
8.7 Andel av et utvalg av personer som hadde vært utsatt for legemskrenkelser eller formuesforbrytelse. 1971. Prosent	214	9.3 Personer i ulike aldersgrupper, etter valgdeltaking. 1971, 1972 og 1973. Prosent .	237
Selvrapportert kriminalitet			
8.8 Selvrapportert kriminalitet blant utskrivningspliktige menn ved sesjon 1967. Prosent	215	9.4 Personer i forskjellige inntektsgrupper, etter valgdeltaking. 1973. Prosent	238
Siktede for forbrytelser			
8.9 Siktede for forbrytelser. Totalt og pr. 1 000 innbyggere	216	9.5 Personer med forskjellig utdanningsnivå, etter valgdeltaking. 1973. Prosent	238
8.10 Siktede etter politiets avgjørelse eller innstilling. Prosent	216	9.6 Personer i forskjellige yrkesgrupper, etter valgdeltaking. 1973. Prosent	239
8.11 Siktede menn pr. 1 000 innbyggere, etter alder	219	9.7 Personer med forskjellig botid i kommunen, etter valgdeltaking. 1971. Prosent	239
8.12 Siktede etter tallet på lovbrudd. Prosent ..	221	9.8 Personer i ulike aldersgrupper som ikke stemte i 1972 og som ikke stemte ved valgene i 1969 og 1967. Prosent	240
Tilbakefall blant siktede			
8.13 Tilbakefall innen tre år blant siktede. Prosent	222	Retting av liste	
8.14 Tilbakefall innen tre år blant siktede, etter siktedes kjønn og alder. Prosent	222	9.9 Velgere i forskjellige aldersgrupper, etter retting av liste. 1971. Prosent	241
Reaksjoner			
8.15 Domfelte, botlagte og påtalefritatte for forbrytelser	223	9.10 Velgere i tettbygd/spredtbygd strøk, etter retting av liste. 1971. Prosent	241
8.16 Domfelte, botlagte og påtalefritatte for forbrytelser etter alder og lovbrudd	226	Fordeling av stemmene etter parti	
		9.11 Stortingsvalgene. Godkjente stemmer etter parti/valgliste. Prosent	242
		9.12 Velgere i forskjellige yrkesgrupper, etter parti. 1969. Prosent	243
		9.13 Velgere i forskjellige yrkesgrupper, etter parti. 1973. Prosent	243
		9.14 Velgere med forskjellig utdanningsnivå, etter parti. 1969. Prosent	244
		9.15 Velgere med forskjellig utdanningsnivå, etter parti. 1973. Prosent	244

Tabellregister (forts.)

Tabeller	Side	Tabeller	Side
Kommunale verv			
9.16 Personer med forskjellig utdanningsnivå, etter engasjement i/interesse for kommunale verv. 1971. Prosent	245	bodde i forskjellige landsdeler (handelsfelt), etter lesing og etter utøvelse av musikk. 1971–72. Prosent	253
9.17 Personer i forskjellige yrkesgrupper, etter engasjement i/interesse for kommunale verv. 1971. Prosent	246	9.25 Personer i ulike aldersgrupper, personer med ulik utdanning og personer som bodde i forskjellige landsdeler (handelsfelt), etter om de hørte på minst ett radio-program bestemte dager i februar. 1969, 1971 og 1973. Prosent	254
9.18 Andel kvinnelige representanter og vararepresentanter i kommunestyrene, etter fylke. 1959, 1963, 1967 og 1971. Prosent	247	9.26 Personer i ulike aldersgrupper, personer med ulik utdanning og personer som bodde i forskjellige landsdeler (handelsfelt), etter om de så minst ett fjernsynsprogram på bestemte dager i februar. 1969, 1971 og 1973. Prosent	255
Medlemskap i foreninger og organisasjoner			
9.19 Medlemskap i foreninger og organisasjoner, etter kjønn og alder. 1971–72. Prosent .	248	Omfang og fordeling av arbeidet i hjemmet	
9.20 Medlemskap i foreninger og organisasjoner, etter yrke/yrkesstatus. 1971–72. Prosent	249	9.27 Personer i ulike aldersgrupper og personer som hadde/ikke hadde inntekts-givende arbeid for tiden, etter gjennomsnittlig tid pr. dag som de normalt brukte til husarbeid. 1971–72. Prosent	256
9.21 Medlemskap i foreninger og organisasjoner, etter utdanning. 1971–72. Prosent	250	9.28 Gifte personer etter hvordan de svarte at noen typer husarbeid var fordelt mellom medlemmene i deres husholdning. 1971–72. Prosent	257
Møter og forestillinger			
9.22 Personer i ulike aldersklasser, etter om de hadde vært til stede ved ulike typer møter og forestillinger en eller flere ganger i løpet av siste år. 1971–72. Prosent	251	9.29 Gifte personer med barn under 7 år etter hva de sa om hvem som vanligvis kledde på barna og hvem som la dem om kvelden. 1971–72. Prosent	258
9.23 Personer med ulik utdanning og personer som bodde i forskjellige landsdeler (handelsfelt), etter om de hadde vært til stede ved ulike typer møter eller forestillinger en eller flere ganger i løpet av siste år. 1971–72. Prosent	252	Ferieturer	
Lesing og musikkutøvelse. Bruk av radio og fjernsyn			
9.24 Personer i ulike aldersgrupper, personer med ulik utdanning og personer som		9.30 Personer, etter om de var på ferietur i 1969–70, gruppert etter alder, etter husholdningsinntekt og etter handelsfelt. Prosent	259

INDEX OF TABLES

Tables	Page	Tables	Page
1. Population		Marriages	
Size and composition of population		1.24 Marriages by age	27
1.1 Population by age and sex	4	1.25 Marriage rates by county	27
1.2 Population and population growth by county	6	1.26 Marriage rates by sex and age	29
1.3 Population by sex and age 31 December 1972. Counties. Percentages	7	1.27 Marriages dissolved	29
1.4 Percentage of the population living in densely populated areas. Counties. 1960 and 1970	7	1.28 Marital status for males in some age- and occupation groups. 1960. Percentages ..	30
1.5 Persons 15 years of age or more by marital status	8	Adoptions	
1.6 Marital status in the population by sex and age 31 December 1972. Percentages	8	1.29 Adoptees by legitimate or illegitimate birth ..	31
Households and families		1.30 Adoptees by sex and age. 1972. Percentages ..	31
1.7 Private households by type. 1960	11	2. Health conditions	
1.8 Households by type. 1967. Percentages ...	12	Health status	
1.9 Marriages and average number of children per marriage	12	2.1 Non-institutional population by reported episodes of illness and age. 1968	34
Vital statistics		2.2 Reported episodes of illness by age of person, and medical consultation. 1968. Percentages	34
1.10 Vital statistics	14	2.3 Reduction in usual activity during a two-week period in terms of days for the non-institutional population by age. 1968. Percentages	35
Births		2.4 Persons, by physical mobility, and by age and sex. 1970. Percentages	35
1.11 Live births	15	2.5 In-patients in health institutions by age and sex. 1970. Percentages	36
1.12 Live births per 1 000 women by age, and net reproduction rate	15	2.6 In-patients in various types of health institutions per 100 000 population, by sex and age. 1970	36
1.13 Legitimate live births by order of birth and by duration of marriage	17	2.7 Average number of in-patients and board-days in somatic hospitals	37
1.14 Live births per 1 000 population by county ..	17	Expectation of life	
Deaths		2.8 Expectation of life, by age	37
1.15 Deaths	19	Diseases	
1.16 Deaths per 10 000 population by sex and age	19	2.9 Notified cases of principal epidemic and other infectious diseases	39
1.17 Death rates by county	20	2.10 New cases of cancer diagnosed by sex and primary site	40
1.18 Deaths per 1 000 population by sex and county. 1964–1967	21	2.11 Mentally deficient in nursing homes, day nurseries and in family care	40
Migrations		2.12 Mentally ill in mental hospitals, nursing homes and family care	41
1.19 Internal migration	22		
1.20 Net migration by sex and county	24		
1.21 Emigration and immigration	25		
1.22 Immigration and emigration by sex and age. 1961–1970	25		
1.23 Immigrations and emigrations, by county ..	26		

Index of Tables (cont.)

Tables	Page	Tables	Page
2.13 Mentally diseased in mental hospitals, nursing homes and family care by sex and age at the end of the year 1972	41	Public dental care	
2.14 Mentally ill in mental hospitals, nursing homes and family care by sex and residential county at the end of the year 1972	42	2.36 Municipal school dental care	63
Injuries		2.37 Public dental care	63
2.15 Road traffic accidents involving personal injury	43	2.38 Public dental care. Patients by treatment and age. 1972	64
2.16 Road traffic accidents involving personal injury by county. 1972	43	Vaccination	
2.17 Persons killed or injured in road traffic accidents by sex and age. 1972. Percentages	45	2.39 Vaccination rates by type of vaccine and age of person. 1968. Percentages	64
2.18 Occupational injury insurance. Reported injuries per 1 000 man-years	46	Abortions	
Causes of death		2.40 Legal abortions by marital status of women	65
2.19 Deaths by sex and cause per 1 000 deaths	48	2.41 Authorized abortions per 100 live births by residence of women. Regions	66
2.20 Deaths by sex, age and cause per 1 000 deaths. 1972	49	2.42 Authorized abortions per 100 applications, by county. Percentages	66
2.21 Deaths by sex, age and cause per 10 000 population. 1972	50	3. Education	
2.22 Deaths from accidents by place of occurrence and external cause. 1972	50	Level of education in population	
Maternal and infant mortality		3.1 Population 15 years and over by highest level of general education. Percentages	69
2.23 Maternal mortality	53	3.2 Population 16 years and over by highest level of general education. Counties. 1970. Percentages	70
2.24 Perinatal and infant mortality	53	Persons educationally active	
2.25 Infant mortality by county	54	3.3 Pupils by type of school. Percentages	71
Contact with physicians and health institutions		3.4 Proportion of the age groups in the education system. Percentages	71
2.26 Sample population by usual mode of conveyance and time needed to nearest doctor's office and to hospital. 1968. Percentages	55	Primary school	
2.27 Sample population by usual mode of conveyance and time needed to nearest dentist's office and to pharmacy. 1968. Percentages	55	3.5 Number of pupils per class in primary schools, lower and upper stage and continuation schools by county	74
2.28 Medical care during a two-weeks period, by sex and age of person, and type of service. 1968	56	3.6 Number of pupils per class in primary schools, lower and upper stage by rural and urban municipalities	74
Health personnel, hospitals, pharmaceuticals		3.7 Number of pupils per teacher in primary schools, lower and upper stage and continuation schools, by rural and urban municipalities	75
2.29 Health personnel	57	Special schools	
2.30 Population per physician, dentist and nurse by county. 1971	59	3.8 Special schools. Pupils by type of school. Percentages	76
2.31 Physicians and nursing personnel per 1 000 beds in somatic hospitals and nursing homes	59	«Folk high schools»	
2.32 Beds in hospitals and nursing homes	60	3.9 Pupils in folk high schools by sex	77
2.33 Hospitals and nursing homes by type. 31/12-1972	60	Secondary schools, upper stage	
2.34 Beds in somatic hospitals and nursing homes by county. 31/12-1972	61	3.10 Number of pupils in secondary schools, upper stage, and as percentage of population 16-19 years. Counties	78
2.35 Sales of pharmaceutical specialities to pharmacies by Norsk Medisinaldepot	62	3.11 Applicants and pupils admitted in the first class of secondary schools, upper stage, as percentage of applicants. Counties	79

Index of Tables (cont.)

Tables	Page	Tables	Page
3.12 Pupils in the first year of secondary schools, upper stage, as percentage of population 16 years by county and sex	79	4.9 Private households by density of occupants and type of household. 1967. Percentages	99
3.13 Number of graduates from secondary school, upper stage, as percentage of population 19 years (frequency) by breadwinner's occupation	80	Equipment in the dwellings	
Vocational schools and colleges		4.10 Dwelling units by type of equipment installed. Percentages	100
3.14 Applicants to vocational schools and pupils admitted as a percentage of applicants by type of school	81	4.11 Dwelling units completed by type of equipment installed. Percentages	100
3.15 Pupils in vocational schools by type of school	82	Environment of dwellings	
3.16 Pupils in vocational schools by sex and type of school. Percentages	83	4.12 Households by the dwelling's equipment, type of area and type of household. 1967. Percentages	101
Universities and colleges		4.13 Households by environment, trade region, type of area and type of household. 1967. Percentages	102
3.17 New students at and graduates from universities	85	4.14 Households by the children's playground, type of area and evaluation of the safety and quality of the playgrounds. 1967. Percentages	102
3.18 Number of students at Norwegian universities by faculties. Percentages	86	4.15 Economically active persons by travelling time to place of work and trade region. 1971-72. Percentages	103
3.19 Norwegian students at universities abroad by faculties. Percentages	86	4.16 Households by average travelling time to grocery, post office, physician etc. and type of area. 1967. Minutes	103
Adult education and popular education		Tenure status to dwelling	
3.20 Adult education and popular education in the educational system, popular education organizations and local organizations ...	88	4.17 Households by tenure status to dwelling. 1967. Percentages	104
3.21 Adult education and popular education. Duration of courses and participants per course. The whole country	88	4.18 Dwelling units completed by type of investor. Percentages	104
3.22 Adult education and popular education in the educational system, popular education organizations and local organizations. Participants by county. 1971	89	Building costs, financing	
4. Housing		4.19 Building costs and costs of the building site for dwellings financed through The Housing Bank	106
Stock of dwellings and building of new dwellings		4.20 Financing of owneroccupied new dwellings. 1968	106
4.1 Dwelling units by type of building. Percentages	92	5. Employment and employment conditions	
4.2 Dwelling units completed by type of building. Percentages	92	Economical activity and employment	
4.3 Dwelling units completed by county	94	5.1 Economically active population	111
Size of the dwellings		5.2 Economically active population in percentage of resident population by sex, marital status and age. 1950 and 1960	111
4.4 Dwelling units by number of rooms, incl. kitchen	96	5.3 Economically active population in percentage of resident population 15/16 years and over by marital status, sex and age 1960 and 1970	113
4.5 Dwelling units completed by number of rooms. Percentages	96	5.4 Economically active population 15/16 years and over in percentage of resident population 15/16 years and over by sex and county. 1960 and 1970	115
4.6 Average square metres useful floor space per dwelling unit completed by type of building	98	5.5 Distribution of the economically active population by industry. Percentages	116
4.7 Occupants per room	98		
4.8 Occupants and dwellings by density of occupants. Percentages	99		

Index of Tables (cont.)

Tables	Page	Tables	Page
5.6 Population 16-74 years of age by sex, marital status and activity/labour force status. Annual average 1973. 1 000	118	5.23 Employed by sex and weekly working hours. Percentages	127
5.7 Persons in the labour force in groups by sex, marital status and age as percentage of total in each group. Annual average 1973	119	5.24 Overtime in mining and manufacturing. Males and females. Percentages	128
5.8 Married women in the labour force in groups by age and number of children under 16 years of age in the dwelling, in percentage of total married women in each group. Annual average 1973	120	5.25 Shift workers as percentage of all workers in manufacturing and mining	128
5.9 Married women in the labour force in groups by age of woman and age of youngest child in the dwelling in percentage of total married women in each group. Annual average 1973	120	Membership in Trade unions and Employers' associations	
5.10 Persons in the labour force in groups by sex and level of education in percentage of total in each group. 4 quarter 1973	120	5.26 Proportion of persons in various groups for occupational status who are members of trade unions or employers' associations. Percentages. 1972	129
Economically active foreigners		Labour conflicts, curtailment of operations, government measures to promote employment	
5.11 Economically active foreigners by country of citizenship. Percentages	121	5.27 Labour conflicts, wage earners involved and working days lost	130
5.12 Economically active foreigners by sex and age. Percentages	122	5.28 Working days lost in labour conflicts by industry. Percentages	130
5.13 Economically active foreigners by occupation and by country of citizenship. 1973. Percentages	122	5.29 Curtailment of operations registered at the Employment Offices	131
5.14 Economically active foreigners and economically active population by county. Percentages	123	5.30 Compensation to employees over fifty years of age, who are dismissed	131
Unemployment		5.31 Persons affected by government measures to promote employment	132
5.15 Unemployed persons registered at the Employment and Seamen's Office by sex. Annual average	124	5.32 Expenditure on government measures to promote employment. Million kroner ..	132
5.16 Unemployed persons registered at the Employment and Seamen's Office, by county, per 10 000 population. Annual average	124	6. Income and consumption	
5.17 Unemployed persons by duration as registered by the end of January. Percentages	125	Wages	
5.18 Average duration of unemployment (weeks) by age and sex. January 1973	125	6.1 Development in wages for major groups of wage earners. 1959=100	135
5.19 Non-employed persons seeking work by way of search. 1 000	126	6.2 Development in real wages for major groups of wage earners. 1959=100	136
5.20 Non-employed persons seeking work by age groups in percentage of persons in the labour force in each group. Annual average 1973	126	6.3 Nominal wages for some groups of wage earners. 1973	137
5.21 Non-employed persons seeking work by occupation. Totals and in percentage of persons in the labour force in each occupational group. Annual average 1973. 1 000	126	Income	
Working hours		6.4 Personal taxpayers and assessed income ..	139
5.22 Actual weekly working hours for workers in mining and manufacturing. Males and females	127	6.5 Assessed income per taxpayer by county. Percentage of average for the whole country	141
		6.6 Absolute and relative number of taxpayers and average income by age and sex. 1970 ..	143
		6.7 Relative number of income earners and average income as percentage of average for all groups by socio-economic group	145
		6.8 Income earners and average income	146
		6.9 Income earners and income by size of income. Percentages	147
		6.10 Distribution of income earners by income. Quartiles	147
		Income of households	
		6.11 Number of households and the average number of persons and income earners per household by income. 1970	148

Index of Tables (cont.)

Tables	Page	Tables	Page
6.12 Number of households and the average number of persons and income earners per household and average income by type of household. 1970	149	7.3 Day care services for children. Children by type of department. Per 1 October	169
Personal property		7.4 Day care services for children. Children by age and parental situation. Percentages	170
6.13 Personal taxpayers by assessed property ..	151	7.5 Day care services for children. Working expenses by category. Percentages	170
6.14 Average value per income earner of fixed assets, financial assets, liabilities and property by income. 1970. 1 000 kroner	152	7.6 Surviving spouses with benefits from the National Insurance. Per 31 December ..	171
6.15 Personal income earners and property by property, income and age. 1970	153	7.7 Surviving spouses with pension/transitional benefit from the National Insurance by sex and age. 31 December	171
6.16 Number of households and the average number of persons and income earners per household by property. 1970	154	7.8 Survivors' benefit from the National Insurance. Unmarried persons who have stayed at home to give necessary care and attention to parents or other near relatives. Per 31 December	173
Private consumption		7.9 Unmarried mothers with transitional benefit and/or assistance benefit from the National Insurance by age. Per 31 December	174
6.17 Private consumption per capita	155	7.10 Children's benefits from the National Insurance. Per 31 December	175
6.18 Private consumption by groups of goods and services. Percentages	156	7.11 Children under protection at the end of the year, by type of protection	176
6.19 Households' expenditure on groups of goods and services 1958 and 1967. Percentages	156	7.12 Children under protection at the end of 1972 by sex and age. Percentages	176
6.20 Households' expenditure on groups of goods and services by total expenditure of household 1967. Percentages	157	7.13 Children placed by private persons in foster homes and children's homes. At the end of the year	178
6.21 Households' expenditure on groups of goods and services by total expenditure of household 1967. Kroner	158	7.14 Children's homes, schools and homes for youths, etc.	178
6.22 Households' expenditure on groups of goods and services by type of household 1967. Percentages	159	7.15 Home-help	180
6.23 Households' with certain durable consumer goods as percentage of all households in the income group. 1967	160	7.16 Home-help for the aged and disabled	180
Prices		7.17 Home nursing	181
6.24 Price indexes of some components of national accounts. 1968=100	161	Illness, rehabilitation and disability	
6.25 Consumer price index by group of goods and services. 1968=100	162	7.18 Cases of illness compensated from the Health Insurance	182
The public sector		7.19 Cases of cash benefit completed in 1972. Average number of days with cash benefit per case of illness by age and sex	182
6.26 Disposable income of Norway. Million kroner	163	7.20 Supplementary cash benefits in cases of illness. Cases of illness, cash benefit days and expenditures	183
6.27 General government's real revenues expenditures per capita. 1 000 1968-kroner	164	7.21 Rehabilitation allowance, cases closed by cause	184
6.28 General government's net purchase per capita of goods and services by purpose. 1968-kroner	165	7.22 Persons restricted in their choice of occupation registered for rehabilitation at the Employment offices, by type of handicap. Per 31 December	185
7. Social services		7.23 Disability pension. Pensioners per 31 December	186
Children and parents		7.24 Disability pensioners by age and sex. Per 31 December	186
7.1 Family allowances. Recipients and number of children	168	7.25 Disability pensioners by degree of disablement. Per 31 December. Percentages ...	187
7.2 Day care services for children. Establishments and employees. 1 October	168	7.26 Disability benefits. Recipients per 31 December	188
		7.27 Disability pensioners by main diagnosis. Per 31 December 1972	189

Index of Tables (cont.)

Tables	Page	Tables	Page
7.28 Disability pensioners with supplementary pension by sex and age. Per 31 December. Percentages	190	Victims of crimes	
Assistance to old people		8.7 Proportions of a sample of persons who had experienced incidences of violence or property crime. 1971. Percentages ..	214
7.29 National Insurance. Old age pensions	191	Self-reported crimes	
7.30 Pension Insurance for Fishermen. Pensioners per 31 December	192	8.8 Self-reported criminality among men called up for military service. 1967. Percentages	215
7.31 Pension Insurance for Forestry Workers. Pensioners per 31 December	192	Persons charged for crimes	
7.32 Pension Insurance for Sailors. Recipients per 31 December	193	8.9 Persons charged for crimes. Total and per 1 000 population	216
7.33 War Pensions. Recipients per 31 December	193	8.10 Persons charged by police decision or recommendation. Percentages	216
7.34 Old people's homes and old age departments in combined institutions	194	8.11 Men charged per 1 000 population by age	219
7.35 Persons in old people's homes and somatic nursing homes by age. 15 November 1966	194	8.12 Persons charged by number of offences. Percentages	221
Social support		Recidivism among charged persons	
7.36 Recipients of social support	195	8.13 Recidivism within three years among persons charged. Percentages	222
7.37 Recipients of social support by marital status, sex and dependence. 1971. Percentages	197	8.14 Recidivism within three years among persons charged, by offender's sex and age. Percentages	222
7.38 Recipients of social support with or without insurance benefits, pension or alimony. Percentages	197	Sanctions	
7.39 Recipients of social support per 1 000 population by county	198	8.15 Persons proceeded against for crimes, by result of proceedings	223
Public expenditures on social security		8.16 Persons proceeded against for crimes, by age and offence	226
7.40 Public expenditures on social security. Million kroner	199	8.17 Persons sentenced to imprisonment, by term of imprisonment and sex	227
Appendix on assistance rates		8.18 Average term of imprisonment for crimes, by offence. Days	228
A. Family allowance, contributions by number of children. Kroner per year	200	Recidivism among offenders	
B. National Insurance. Yearly allowance as percentages of the basic amount. 1973	201	8.19 Recidivism among offenders from 1957 and 1962 by age and number of previous sanctions. Percentages	229
C. National Insurance. Basic amount, compensatory supplement and special supplement. Kroner per year	202	8.20 Recidivism among males sentenced to imprisonment by age and term of imprisonment. Percentages	230
D. Sickness benefits to employees without dependents. 1970 and 1971	203	Misdemeanours of drunkenness. Traffic offences	
8. Crimes and criminals		8.21 Misdemeanours of drunkenness and persons proceeded against for traffic offences	231
Crimes investigated by the police		9. Participation in political, social and cultural activities	
8.1 Crimes investigated by the police	206	Participation in elections	
8.2 Crimes investigated by the police by type of offence. Percentages	208	9.1 Votes cast as percentage of persons entitled to vote	235
8.3 Crimes per 1 000 of population by county	211	9.2 Votes cast as percentage of persons entitled to vote, by county. 1971, 1972 and 1973	235
Results of investigations		9.3 Persons in different age groups, by participation. 1971, 1972 and 1973. Percentages	237
8.4 Crimes by police decision or recommendation. Percentages	212		
8.5 Crimes cleared up by type of offences. Percentages	212		
8.6 Larcenies by retrieval of stolen property. 1960 and 1972	213		

Index of Tables (cont.)

Tables	Page	Tables	Page
9.4 Persons in different income groups, by participation. 1973. Percentages	238		
9.5 Persons on different levels of education, by participation 1973. Percentages	238		
9.6 Persons in different occupational groups, by participation. 1973. Percentages	239		
9.7 Persons with different duration of residence in the municipality, by participation 1971. Percentages	239		
9.8 Non-voters in 1972 in different age groups, who did not vote at the elections in 1969 and 1967. Percentages	240		
Correcting the slate of candidates			
9.9 Voters in different age groups, by corrections of party slate of candidates. 1971. Percentages	241		
9.10 Voters in densely/sparsely populated areas, by corrections of party slate of candidates. 1971. Percentages	241		
Votes by party			
9.11 The Storting elections. Accepted votes by party. Percentages	242		
9.12 Voters in different occupational groups, by party. 1969. Percentages	243		
9.13 Voters in different occupational groups, by party. 1973. Percentages	243		
9.14 Voters with different levels of education, by party. 1969. Percentages	244		
9.15 Voters with different levels of education, by party. 1973. Percentages	244		
Unpaid municipal offices			
9.16 Persons with different levels of education, by involvement in/interest for unpaid municipal office. 1971. Percentages	245		
9.17 Persons in different occupational groups, by involvement in/interest for unpaid municipal office. 1971. Percentages	246		
9.18 Proportion of female representatives and deputy representatives to the municipal councils, by county. 1959, 1963, 1967 and 1971. Percentages	247		
Membership in associations and organizations			
9.19 Membership in associations and organizations, by sex and age. 1971-72. Percentages	248		
9.20 Membership in associations and organizations, by occupation/occupational status 1971-72. Percentages	249		
9.21 Membership in associations and organizations by education. 1971-72. Percentages	250		
		Meetings and performances	
		9.22 Persons in different age groups, by attendance at various kinds of meetings or performances at least once during the last year. 1971-72. Percentages	251
		9.23 Persons with different levels of education and persons living in different geographic areas, by attendance at various kinds of meetings or performances at least once during the last year. 1971-72. Percentages	252
		Reading and musical activity. Use of radio and television	
		9.24 Persons in different age groups, persons with different levels of education and persons living in different geographic areas, by reading and by musical activity. 1971-72. Percentages	253
		9.25 Persons in different age groups, persons with different levels of education and persons living in different geographic areas, by whether they listened to at least one radio program on certain days in February. 1969, 1971 and 1973. Percentages	254
		9.26 Persons in different age groups, persons with different levels of education and persons living in different geographic areas, by whether they watched at least one television program on certain days in February. 1969, 1971 and 1973. Percentages	255
		Amount and division of work in the household	
		9.27 Persons in different age groups and persons with/without income from work, by normal number of hours per day of housework. 1971-72. Percentages	256
		9.28 Married persons by the division of some types of housework between the members of their household. 1971-72. Percentages	257
		9.29 Married persons with children below 7 years of age by the one who usually helped the children dress and who usually put them to bed. 1971-72. Percentages	258
		Holidays	
		9.30 Persons, by frequency of holidays during 1969-70, specified by age groups, by household income and by geographic area. Percentages	259

FIGURREGISTER

Figur	Side	Figur	Side
1. Befolkning		4. Boforhold	
1.1 Befolkningen etter alder og kjønn 1950, 1960 og 1970	5	4.1 Fullførte leiligheter etter byggets art	93
1.2 Befolkningens ekteskapelige status etter kjønn og alder 31. desember 1972. Prosent	9	4.2 Fullførte leiligheter etter tallet på rom ...	95
1.3 Befolkningen etter alder og ekteskapelig status. 31. desember 1972	10	4.3 Boliger etter leieareal 1967. Prosent	97
1.4 Gjennomsnittlig barnetall i ekteskap etter ekteskapets varighet	13	4.4 Byggekostnader. Indekstall	105
1.5 Levendefødte pr. 1 000 kvinner etter alder	16	4.5 Igangsatte og fullførte leiligheter. Lånetilsagn fra Husbanken og bevilgninger fra Landbruksbanken	107
1.6 Levendefødte pr. 1 000 innbyggere etter fylke	18	4.6 Bostøtte. Husstander som har fått støtte. Utbetalinger	108
1.7 Døde pr. 1 000 innbyggere etter kjønn og fylke. 1964-1967	20		
1.8 Tallet på flyttere og eneflyttere innenlands. 1950-1972	23	5. Arbeidsliv	
1.9 Flyttinger pr. 1 000 innbyggere etter alder. 1966-1970	23	5.1 Total folkemengde og yrkesaktive etter kjønn og alder i 1960 og 1970	112
1.10 Inngåtte ekteskap etter alder. Prosent	28	5.2 Yrkesprosjenter etter alder, kjønn og ekteskapelig status. 1960	114
		5.3 Oversikt over begrepene i arbeidskraftundersøkelsene	117
2. Helseforhold		6. Inntekt og forbruk	
2.1 Middellevetiden etter alder	38	6.1 Gjennomsnittlig timelønn for voksne industriarbeidere	138
2.2 Veitrafikkulykker med personskade	44	6.2 Gjennomsnittsinntekt pr. skattyter 1950-1971	140
2.3 Veitrafikkulykker med personskade etter fylke. 1972	47	6.3 Antatt inntekt pr. skattyter i fylkene i forhold til landsgjennomsnittet. Prosent ...	142
2.4 Forholdet mellom dødeligheten blant ugifte og gifte i en del aldersklasser. Menn og kvinner. 1960-1962	51	6.4 Gjennomsnittsinntekt pr. skattyter etter alder og kjønn. 1970	144
2.5 Dødeligheten for menn i noen yrker. 1960-1964	52	6.5 Kumulativ fordeling av antatt inntekt blant inntektstakere og husholdninger. Lorentz-kurve. 1970	150
2.6 Innbyggere pr. lege, tannlege og sykepleier	58	6.6 Konsumprisindeks 1960-1972. 1968=100	161
		6.7 Fordelingen av den disponible inntekt for Norge	164
3. Utdanning		7. Sosiale hjelpetiltak	
3.1 Andel av aldersklassene under utdanning, alderstrinn 15, 17, 19 og 24 år. 1962-1971	72	7.1 Etterlatte ektefeller med pensjon/overgangstønad pr. 1 000 innbyggere etter fylke. Pr. 31. desember	172
3.2 Andel av årskull under utdanning. 14-åringer fra 1962, 1965 og 1967	73	7.2 Barn under vernetiltak 31. desember 1971 etter alder. Pr. 1 000 barn	177
3.3 Tallet på studenter ved universitet og høyskoler	84	7.3 Nye barn under vernetiltak 31. desember 1971 etter alder. Pr. 1 000 innbyggere	177
3.4 Studenter ved norske og utenlandske læresteder etter fag	87		

Figurregister (forts.)

Figur	Side	Figur	Side
7.4	Uførepensjonister pr. 100 innbyggere etter alder 187	8.8	Domfelte, botlagte og påtalefritatte for forbrytelser pr. 1 000 innbyggere 14 år og over 224
7.5	Uførepensjonister i prosent av befolkningen i alder 18–69 år etter fylke. Pr. 31. desember 1966 og 1972 188	8.9	Domfelte, botlagte og påtalefritatte for forbrytelser etter alder 225
7.6	Sosialhjelp. Stønadmottakere etter alder. Prosent 196	8.10	Domfelte, botlagte og påtalefritatte for forbrytelser etter arten av lovbrudd. Prosent 227
8. Kriminalitet		8.11	Registrerte drukkenskapsforseelser og domfelte og botlagte for trafikkforseelser 232
8.1	Forbrytelser etterforsket av politiet 207	9. Politisk, sosial og kulturell deltaking	
8.2	Registrerte forbrytelser pr. 1 000 innbyggere og andel av befolkningen i tettbygde strøk. 1960 og 1970. Fylker 209	9.1	Valgdeltaking ved Kommunevalgene 1967 og Stortingsvalget 1969 etter alder. Menn og kvinner. Prosent 236
8.3	Forbrytelser pr. 1 000 innbyggere. Herredskommuner/bykommuner 210	9.2	Deltaking i Folkeavstemningen om EF, etter alder. 1972. Menn og kvinner. Prosent 236
8.4	Siktede pr. 1 000 innbyggere 217		
8.5	Siktede etter kjønn og alder pr. 1 000 innbyggere 218		
8.6	Siktede menn pr. 1 000 innbyggere etter alder i utvalgte fødselskull 220		
8.7	Siktede pr. 1 000 innbyggere i bykommuner/herredskommuner 221		

INDEX OF FIGURES

Figures	Page	Figures	Page
1. Population			
1.1 Population by age and sex 1950, 1960 and 1970	5	4.2 Dwelling units completed by number of rooms	95
1.2 Marital status in the population by sex and age. December 31, 1972. Percentages ..	9	4.3 Dwellings by area 1967. Percentages	97
1.3 Population by age and marital status. December 31, 1972	10	4.4 Building costs. Index numbers	105
1.4 Average number of children in marriages by duration of marriage	13	4.5 Dwelling units started and completed. Promised loans from The Housing Bank and grants from The Government Bank of Agriculture	107
1.5 Live births per 1 000 women by age	16	4.6 Housing subsidies. Households and expenditure	108
1.6 Live births per 1 000 population by county	18		
1.7 Deaths per 1 000 population by sex and county. 1964–1967	20	5. Employment and employment conditions	
1.8 Number of internal migrants and internal sole migrants. 1950–1972	23	5.1 Total population and economically active population by sex and age. 1960 and 1970	112
1.9 Migrations per 1 000 population by age. 1966–1970	23	5.2 Economically active population in percentage of resident population by sex, age and marital status. 1960	114
1.10 Marriages by age. Percentages	28	5.3 The concepts in the labour force sample survey	117
2. Health conditions			
2.1 Expectation of life, by age	38	6. Income and consumption	
2.2 Road traffic accidents involving personal injury	44	6.1 Average hourly wages for adult workers in manufacturing industries	138
2.3 Road traffic accidents involving personal injuries by county. 1972	47	6.2 Average income per taxpayer 1950–1971 ..	140
2.4 Death rates of unmarried in relation to death rates of married in some age classes. Males and females. 1960–1962	51	6.3 Assessed income per taxpayer by county compared to the national average. Percentages	142
2.5 Mortality by occupation. Males. 1960–1964 ..	52	6.4 Average income per taxpayer by age and sex. 1970	144
2.6 Population per physician, dentist and nurse ..	58	6.5 Cumulative distribution of assessed income among income earners and households. Lorentz-curve. 1970	150
3. Education			
3.1 Proportion of the age groups in the education system at 15, 17, 19 and 24 years of age. 1962–1971	72	6.6 Consumer price index 1960–1972. 1968=100	161
3.2 Part of cohort in education. Persons 14 years old in 1962, 1965 and 1967 respectively	73	6.7 Public sector's share of disposable income of Norway	164
3.3 Number of students at universities and colleges	84		
3.4 Norwegian students at universities in Norway and abroad by field of study	87	7. Social services	
4. Housing			
4.1 Dwelling units completed by type of building	93	7.1 Surviving spouses with pension/transitional benefit per 1 000 population, by county. Per 31 December	172
		7.2 Children under protection at the end of 1971 by age. Per 1 000 children	177

Index of figures (cont.)

Figures	Page	Figures	Page
7.3 New cases of children placed under protection at the end of 1971, by age. Per 1 000 population	177	8.6 Charged men per 1 000 population in selected age cohorts	220
7.4 Disability pensioners per 100 population by age	187	8.7 Persons charged per 1 000 population in urban/rural municipalities	221
7.5 Disability pensioners per 100 population at age 18–69 years by county. Per 31 December 1966 and 1972	188	8.8 Persons proceeded against for crimes by result of proceedings, per 1 000 population 14 years and over	224
7.6 Recipients of social support by age. Percentages	196	8.9 Persons proceeded against for crimes by age	225
8. Crimes and criminals		8.10 Persons proceeded against for crimes, by type of offence. Percentages	227
8.1 Crimes investigated by the police	207	8.11 Misdemeanours of drunkenness and persons proceeded against for traffic offences ..	232
8.2 Crimes investigated by the police per 1 000 of population and part of population in densely populated areas, 1960 and 1970. Counties	209	9. Participation in political, social and cultural activities	
8.3 Crimes per 1 000 population. Rural municipalities/urban municipalities	210	9.1 Participation in the Municipal elections 1967 and the Storting elections 1969, by age. Males and females. Percentages ...	236
8.4 Persons charged per 1 000 population	217	9.2 Participation in the referendum on the EC, by age. 1972. Males and females. Percentages	236
8.5 Persons charged by sex and age per 1 000 population	218		

ALFABETISK SAKREGISTER

Abort, se svangerskapsavbrott	65	Boliger		gjennomsnittlig barnetall ..	12
Adopsjoner		antall	96	etter ekteskapets varig-	
antall	31	antall rom	96	het	13
adopterte etter alder	31	boligens omgivelser	102	inngåtte ekteskap etter	
adopterte etter kjønn	31	boligens utstyr	100	alder	27, 28
Aldershjem		type strøk av landet	101	oppløste ekteskap	29
antall	194	familietype	101	Elever	
pensjonærer	194	bosatte pr. rom	99	i fag- og yrkesskoler	82
plasser	194	byggekostnader	105	etter kjønn	83
Alderspensjonister	191	eier-/leierforhold til boligen	104	i folkehøgskoler	77
Arbeidskonflikter		finansieringskilder	106	i spesialskoler	76
antall	130	hustype	92	gymnaselever	78
tapte arbeidsdager	130	Bostøtte	108	pr. klasse	74
Arbeidslivets organisasjoner		Daginstitusjoner		pr. lærer	75
medlemskap	129	ansatte	168	skoleslag	70
Arbeidsløse/arbeidssøkere		antall	168	Emigrasjon, se Utflytting	25
uten arbeidsinntekt		barn	169	Enslige forsørgere	168
alder	126	etter alder og foreldre-		Epidemiske sykdommer	39
måten å søke arbeid	126	forhold	170	Etterlattestønad	173
registrerte	124	driftsutgifter	170	Fag- og yrkesskoler	
etter fylke	125	Driftsinnskrenkninger	130	elever	82
varighet	125	Drukkenskap		etter kjønn	83
yrke	126	registrerte tilfelle	231	opptaksprosent	81
Arbeidsmarkedstiltak		Døde		Familie, se Husholdninger	
berørte personer	132	antall	19	Farmasøytiske spesial-	
utgifter	132	dødsrater	21	preparater	62
Arbeidstid		fylke	20	Ferie	
for alle	127	kjønn og alder	19	personer som har vært på	
i bergverk og industri	127	Dødelighet		ferietur	259
overtidsarbeid	128	ekteskapelig status	51	årstid	259
skiftarbeidere	128	yrke	52	Flyttinger	
Attføring		Dødsfall		innenlandske	22
avsluttede tilfelle med att-		alder	49	nettoflyttinger etter fylke	
føringspenger	184	ved fødsel	53	og kjønn	24
yrkeshemmede	185	i første leveår	53	til og fra utlandet	25
Barnepensjon	175	fylke	54	kjønn og alder	25
Barnetrygd		kjønn	48	land	26
stønadmottakere	168	mødredødelighet	53	Folkemengden, se Befolk-	
Befolkningen i Norge		ved ulykker	50	ningen i Norge	4
alder	4	yrke	52	Folketrygden	
ekteskapelig status	8	årsak	48, 49, 50	alderspensjon	191
fylke	6, 7	Ekteskap		attføring	184
kjønn	4	antall	12	etterlattestønad	173
i tettbygde strøk	7	ekteskapelig status for menn		syketrygd	182
tilvekst	6, 14	etter yrke	30	uførestønad	186
		giftermålshyppighet etter		Foreninger	
		fylke	27	fagforeninger	129

- idrettslag 248
 politiske partier 248
 yrkesorganisasjoner 129
- Forbruk**
 husholdninger 156
 totale forbruks-
 utgifter 157, 158
 offentlig forbruk 165
 privat forbruk 155, 156
- Forbrytelser**
 etterforsket av politiet 206
 arten av lovbrudd 208
 formuesforbrytelser 214
 fylke 211
 legemskrenkelser 214
 oppklaringsprosent 212
 politiets innstilling eller av-
 gjørelse 212
 selvrapportert kriminalitet 215
- Formue** 151, 152
Formuesforbrytelser 214
Fremmedarbeidere, se Yrkes-
aktive fremmede statsborgere
- Fødselsoverskott** 14
Fødte, se Levende fødte
- Gjeld**
 etter inntekt 152
- Giftermålshyppighet**
 fylke 27
 alder 29
 kjønn 29
- Gymnas**
 artianere etter forsørgers
 yrke 80
 gymnaselever 78
 opptaksprosent 79
- Helsepersonell**
 innbyggere pr. lege 57, 58
 innbyggere pr. tannlege 57, 58
 innbyggere pr. syke-
 pleier 57, 58
- Hjelpeordninger for hjem-**
mene
 hjemmehjelp for eldre og
 uføre 180
 hjemmesykepleie 181
 husmorvikar 180
- Hjemmesitting ved valg** 240
- Husarbeidets fordeling**
 alder 256, 257
 kjønn 256, 257
 yrkesdeltaking 256, 258
- Husholdninger**
 antall 148
 botetthet 99
 eie av visse varige forbruks-
 varer 160
 forbruksutgifter 156, 157
 formue 154
 inntekt 149
 inntektstakere pr. hus-
 holdning 148, 149
- personer pr. hus-
 holdning 148, 149
 type 11, 12
- Immigrasjon, se Innflytting** . 25
- Innflytting**
 til Norge 25, 26
- Inntekt**
 alder 143
 fylkesgjennomsnitt 141
 pr. inntektstaker 146
 inntektstakere 146
 inntektstakere etter inn-
 tektens størrelse 147
 pr. skattyter 139, 140
 etter sosio-økonomisk
 gruppe 145
- Konsum, se Forbruk**
- Kreft**
 nye tilfelle 40
- Krigspensjoneringene** 193
- Kriminalitet, se Forbrytelser**
- Kulturell deltaking, se Sosial**
og kulturell deltaking
- Leiligheter fullført**
 antall 92
 antall rom 95
 boligflate 98
 byggherre 104
 fylke 94
 utstyr 100
- Lekeplasser** 102
- Levendefødte**
 antall 14, 15
 barnets nummer 17
 ekteskapets varighet 17
 fruktbarehetsrater 15
 fødselsrater 15, 17
 etter fylke 17
 kjønn 15
 utenfor ekteskap 15
- Lønn**
 lønnsatser 137
 lønnsutvikling 135, 136
- Middellevetid**
 etter alder 37
- Miljøproblemer**
 oppgitte plager på arbeids-
 plass 45
- Offentlige inntekter** 164
- Offentlige utgifter til sosiale**
formål 199
- Opptaksprosent, se Fag- og**
yrkesskoler, se Gymnas
- Pasienter**
 i helseinstitusjoner 36
 liggedager 37
 åndssvake – sinnslidende 40, 41
- Pensjonstrygd**
 for fiskere 192
 for sjømenn 193
 for skogsarbeidere 192
- Politisk aktivitet**
 kommunale verv 243, 246
 kvinner i kommunestyre 247
 medlemskap i foreninger og
 organisasjoner 248
 etter utdanning 250
- Politiske partier**
 medlemskap 243, 249
 stemmer ved valg 242
 velgere 243, 244
- Prisindeks**
 byggekostnader 105, 106
 for deler av nasjonalregni-
 skapet 161
 konsumprisindeksen . 161, 162
- Radio og fjernsyn**
 bruk av fjernsyn 255
 bruk av radio 254
- Reaksjoner ved forbrytelser**
 domfelte, botlagte og påta e-
 fritatte etter alder og lov-
 brudd 226
 fengselsdømte etter utmålt
 straff 227
 lengden på idømt straff etter
 type lovbrudd 228
 tilbakefall 229
 alder 229, 230
 utmålt straff 230
 tallet på tidligere reak-
 sjoner 229
- Reisetid**
 til arbeid 103
 til lege, kolonial m.v. 103
- Religiøs aktivitet** 251, 252
- Selvrapportert kriminalitet** . 215
- Siktede personer**
 alder 218, 219
 antall 216
 politiets innstilling eller av-
 gjørelse 216
 tallet på lovbrudd 221
 tilbakefall 222
 etter kjønn og alder 222
 fødselskull 220
- Sinnslidende i pleie**
 antall 41
 bosted 42
 kjønn 42
- Skatt**
 personlige skattytere . 139, 143
 etter kjønn og alder 143
- Skilsmisse** 29
- Sosial og kulturell aktivitet**
 deltaking i ulike typer
 møter/forestillinger 251
 etter utdanning 252
 fjernsynsseing 255
 lesing 253
 musikkutøvelse 253
 radiolytting 254
- Sosialhjelp**
 berørte personer 195

mottakere	195	Tannrøkt		Utflyttinger	25, 26
alder	196	folketannrøkt	63	Vaksinasjoner	64
kjønn og ekteskapelig		etter alder	64	Valg	
status	197	etter behandling	64	fordeling av stemmene etter	
med og uten trygd	197	kommunal skoletannrøkt ..	63	parti	242
Spedbarnsdødsfall	53	Tilbakefall		hjemmesitting	240
Spesialskoler		blant siktede	222	retting av lister	241
elever	76	etter alder og kjønn	222	valgdeltaking	235
skoelag	76	blant straffbare	229	etter alder	237
Straff, se Reaksjoner ved for-		etter tallet på tidligere reaksjoner	229	etter botid i kommunen ..	239
brytelser		Trafikkforseelser		etter fylke	235
Streik, se Arbeidskonflikter		domfelte og botlagte	231	etter inntekt	238
Studenter		Tyverier		etter utdanning	238
ferdige kandidater	85	antall	213	etter yrke	239
i Norge	84, 86	oppklaringsprosent	212	Veitrafikkulykker	
nye studenter	85	retur av tyvegods	213	med personskade	43, 44
ved utenlandske lære-		selvrapportert	215	fylke	43
steder	86	Uførepensjonister		Velgere	
Stønadsatser i folketrygden	201	alder	186	yrke	243
Svangerskapsavbrott		antall	186	utdanning	244
antall innvilgede	66	kjønn	186	retting av lister	241
kvinnens ekteskapelige		primærdiagnose	189	Voksenopplæring	
status	65	uføregrad	187	deltakere	88
kvinnens bosted	66	med tilleggspensjon	190	deltakere pr. kurs	88
fylke	66	Ugifte mødre		fylke	89
søknader	65	med stønad fra folke-		kursenes lengde	88
Sykefravær	182	trygden	174	Vold	
Sykdom		Universitet og høyskoler		legemskrenkelse	214
pasienter i helseinstitusjon	36	antall studenter	84	Yrkesaktive fremmede stats-	
reduksjon i aktivitet	35	nye studenter	85	borgere	
syketilfelle etter alder	34	uteksaminerte kandidater ..	85	antall	122
Sykehus og aldershjem		Utdanning		kjønn og alder	122
belegg	37	andelen av årskullene under		statsborgerskap	121
institusjoner	60	utdanning	71, 72	yrke	122
leger og pleiepersonale ...	58	høyeste allmennutdanning	69	Yrkesskader	46
liggedager	37	etter fylke	70	Åndssvake i pleie	40
sykesenger	60	opptaksprosenten til fag- og			
Syketrygden		yrkesskoler	81		
erstattede sykdomstilfelle ..	182	opptaksprosenten til			
sykepengedager pr. syketil-		gymnas	79		
felle	182	spesialutdanning	69		
tilleggsstrygd for sykepenges	183				

KAPITTEL 1

	Side
Befolkning <i>Population.</i>	
Folkemengdens størrelse og sammensetning	
<i>Size and composition of population</i>	3
Husholdninger og familier <i>Households and families</i> .	11
Folkemengdens bevegelse <i>Vital statistics</i>	13
Fødsler <i>Births</i>	14
Dødsfall <i>Deaths</i>	18
Flyttinger <i>Migrations</i>	22
Inngåtte og oppløste ekteskap <i>Marriages</i>	26
Adopsjoner <i>Adoptions</i>	31

I dette kapitlet blir det gitt en oversikt over utviklingen av befolkningens størrelse og sammensetning etter kjønn, alder og ekteskapelig status. Endringer i befolkningens størrelse og sammensetning skjer ved fødsler, dødsfall, inn- og utvandring, ekteskap og skilsmisser, og utviklingen i hver av de demografiske komponenter blir beskrevet i særskilte avsnitt. Disse forandringene har avgjørende betydning blant annet for etterspørselen etter sosiale tjenester av ulike slag. Endringer i fødselstallene får f. eks. konsekvenser når det gjelder pågangen på fødselsklinikkene, utbetaling fra trygdene osv. Forskyvninger i aldersstrukturen får betydning f. eks. ved at dette medfører endringer i den yrkesaktive del av befolkningen. Likeledes får det betydning for elevsøkningen til skolene og behovet for aldershjem. Dette kapittel vil tjene som bakgrunnsstoff for resten av publikasjonen.

Det meste av statistikken i dette kapitlet er tidligere publisert i folketellingspublikasjonene og i NOS-publikasjonene *Folkemengdens bevegelse*, *Folkemengden etter alder*, *Folketallet i kommunene*, *Flyttestatistikk*, *Dødelighetsforhold i fylkene*, og *Folkemengden etter alder og ekteskapelig status*.

Folkemengdens størrelse og sammensetning.

Size and composition of population.

Den registrerte folkemengde i Norge økte fra 3,28 mill. personer ved utgangen av 1950 til 3,95 mill. personer ved utgangen av 1972 og nesten 3,98 millioner ved utgangen av 1973. Dette er en tilvekst på vel 20 prosent, eller 0,84 prosent i gjennomsnitt pr. år.

Tabell 1.1

Mellom 1950 og 1972 var det stor øking både absolutt og relativt i aldersgruppen 65 år og over. Mens denne aldersgruppen i 1950 utgjorde 9,6 prosent av befolkningen, utgjorde den i 1972 13,2 prosent. Aldersgruppen 16–69 år, der en finner storparten av de yrkesaktive, gikk relativt noe tilbake i det samme tidsrom, men mest i perioden fra 1950 til 1960 da denne aldersgruppes prosentdel av befolkningen gikk ned fra 66,3 til 63,2. Ved utgangen av 1972 utgjorde denne aldersgruppen 63,1 prosent av befolkningen.

Tabell 1.1

De høye fødselstallene de første årene etter krigen førte til at tallet på barn under 7 år var forholdsvis stort i 1950. Av samme grunn var aldersgruppene 13–15 år og 16–19 år relativt store i henholdsvis 1960 og 1965.

Alderspyramidene gir et bilde av befolkningens sammensetning etter alder og kjønn i 1950, 1960 og 1970. Diagrammet illustrerer blant annet hvordan forskjeller i fødselskullenes størrelse forskyves oppover i pyramiden etter som tiden går. Jfr. for eksempel hvordan «spissen» for 30-åringene i pyramiden for 1950 kommer igjen hos 40-åringene i pyramiden for 1960 og 50-åringene i pyramiden for 1970.

Figur 1.1

Tabell 1.1. Befolkningen etter alder og kjønn. *Population by age and sex.*

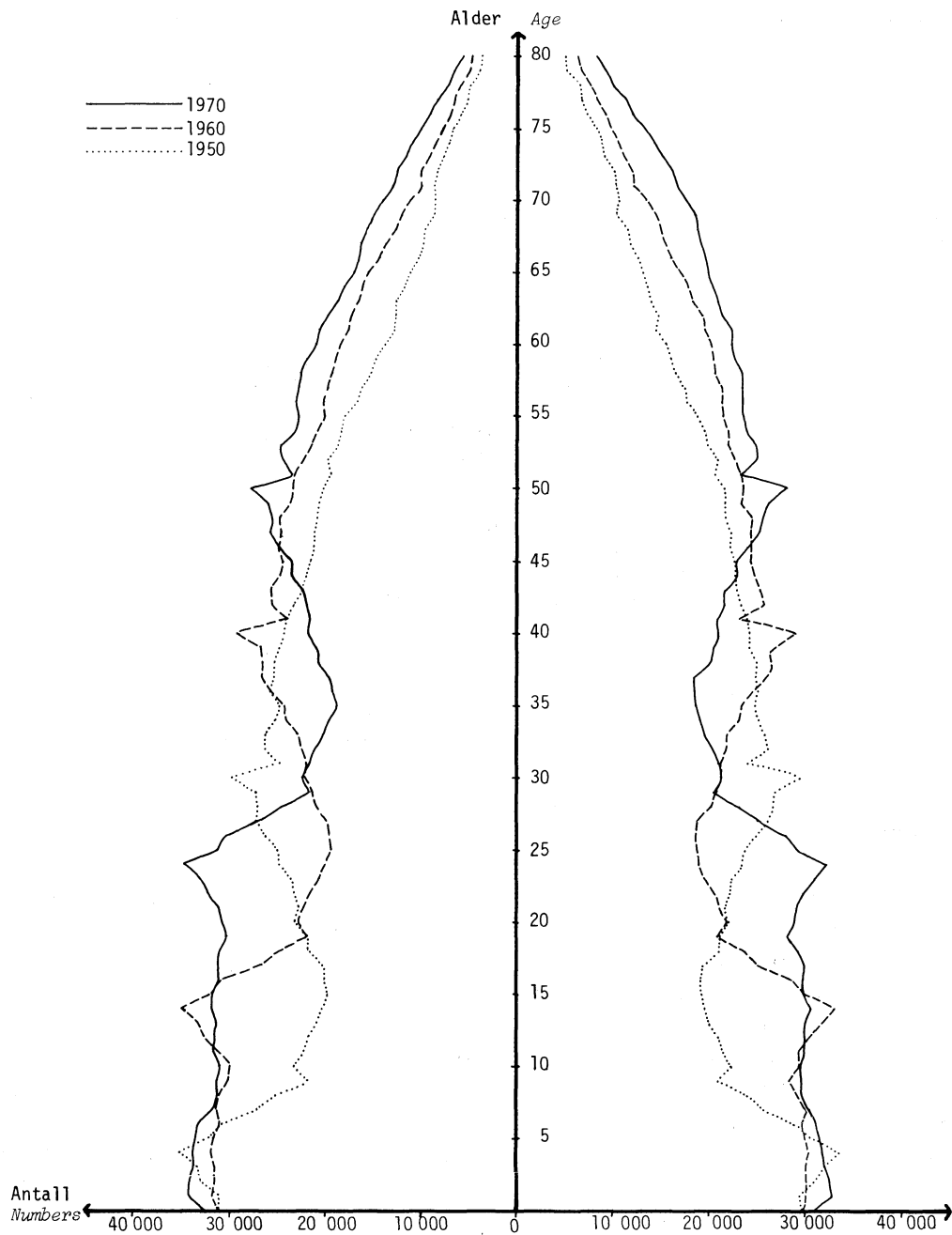
Kjønn og alder <i>Sex and age</i>	Folkemengde ved utgangen av året <i>Population at the end of the year</i>						
	1950 ¹	1960 ¹	1965	1967	1970	1971	1972
Menn og kvinner <i>Males and females</i>	3 278 546	3 591 234	3 737 696	3 800 722	3 888 305	3 917 773	3 948 235
0— 6 år <i>years</i> ..	441 410	430 683	435 753	446 014	458 448	459 462	458 712
7—12 » » ..	277 135	364 390	368 870	368 451	367 836	370 804	374 980
13—15 » » ..	120 253	194 854	179 093	182 539	185 606	185 454	184 638
16—19 » » ..	165 191	202 424	255 330	241 655	240 759	244 168	246 327
20—64 » » ..	1 958 285	1 999 452	2 047 321	2 088 933	2 132 334	2 145 542	2 161 707
65 år og over <i>years and over</i> ..	316 272	399 431	451 329	473 130	503 322	512 343	521 871
Menn <i>Males</i>							
0— 4 år <i>years</i> ..	163 930	157 854	161 602	166 648	169 105	168 510	167 683
5— 9 » » ..	137 004	155 326	157 040	156 552	161 107	163 648	166 400
10—14 » » ..	108 608	162 885	155 100	157 060	157 277	156 872	156 807
15—19 » » ..	103 953	135 336	161 943	155 521	154 912	156 728	157 127
20—24 » » ..	117 425	107 062	135 616	156 694	161 854	157 812	155 965
25—29 » » ..	132 931	100 895	105 982	111 877	134 310	147 791	156 470
30—34 » » ..	132 322	113 727	99 553	97 834	105 070	106 944	111 432
35—39 » » ..	125 942	129 579	112 315	107 646	99 198	97 971	97 512
40—44 » » ..	115 983	128 827	127 481	121 041	111 237	108 338	106 804
45—49 » » ..	105 240	122 199	127 134	129 061	125 545	122 716	119 063
50—54 » » ..	96 349	111 159	118 953	119 632	123 486	125 324	125 600
55—59 » » ..	80 871	98 313	106 523	111 206	113 476	113 487	114 256
60—64 » » ..	63 953	86 133	91 517	92 908	98 495	100 456	102 702
65—69 » » ..	49 834	68 495	76 487	78 791	80 672	81 422	82 001
70—74 » » ..	40 797	49 007	57 034	59 985	62 318	63 076	64 200
75—79 » » ..	27 066	32 353	36 319	38 043	41 518	42 422	43 433
80 år og over <i>years and over</i> ..	23 143	30 256	31 739	33 266	34 120	34 862	35 509
I alt <i>Total</i>	1 625 351	1 789 406	1 862 338	1 893 765	1 933 700	1 948 379	1 962 964
Kvinner <i>Females</i>							
0— 4 år <i>years</i> ..	155 351	150 371	152 516	157 176	160 044	160 098	159 277
5— 9 » » ..	130 086	147 448	150 024	148 926	152 428	154 774	157 506
10—14 » » ..	104 685	154 269	147 426	150 243	150 251	149 309	149 166
15—19 » » ..	100 372	128 862	153 395	146 533	147 525	149 949	150 691
20—24 » » ..	112 166	102 505	128 195	147 022	151 680	147 435	145 807
25—29 » » ..	128 799	97 573	102 058	107 376	126 400	138 004	145 932
30—34 » » ..	131 055	109 659	96 958	94 902	101 613	103 086	106 999
35—39 » » ..	124 339	126 824	109 019	104 872	96 740	95 121	94 612
40—44 » » ..	117 521	128 547	125 269	117 699	108 350	105 769	104 288
45—49 » » ..	110 945	121 408	127 699	129 677	124 335	120 857	116 728
50—54 » » ..	102 926	113 919	119 831	121 214	125 650	127 532	127 924
55—59 » » ..	86 954	105 560	111 386	114 762	117 297	117 884	118 752
60—64 » » ..	72 564	95 563	101 832	103 510	107 598	109 015	110 861
65—69 » » ..	59 520	77 230	89 506	92 620	95 941	96 770	97 585
70—74 » » ..	49 161	59 465	68 473	73 418	80 113	81 583	83 175
75—79 » » ..	33 645	41 699	47 323	49 854	56 037	58 020	60 176
80 år og over <i>years and over</i> ..	33 106	40 926	44 448	47 153	52 603	54 188	55 792
I alt <i>Total</i>	1 653 195	1 801 828	1 875 358	1 906 957	1 954 605	1 969 394	1 985 271

¹ Folketellingsdata.¹ Data from population census.

Kilde: Folketellingene 1950 og 1960, NOS Folkemengden etter alder og NOS Folkemengdens bevegelse.

Source: Population Census 1950 and 1960, NOS Population by Age and NOS Vital Statistics and Migration Statistics.

Figur 1.1. Befolkningen etter alder og kjønn. 1950, 1960 og 1970
Population by age and sex. 1950, 1960 and 1970

Kilde: NOS Folketelling og NOS Folkemengden etter alder og ekteskapelig status 31/12-1970.

Source: NOS Population Census and NOS Population by age and marital status 31 Dec. 1970

Tabell 1.2. Folkemengde og folketilvekst etter fylke.
Population and population growth by county.

	Folkemengde Population					Årlig vekstrate. Prosent Annual growth rates. Percentages			
	31/12 1950	31/12 1960	31/12 1965	31/12 1970	31/12 1972	1951– 1960	1961– 1965	1966– 1970	1971– 1972
Østfold	185 492	202 751	210 627	221 386	225 530	0,90	0,75	1,00	0,94
Akershus	183 116	234 323	272 476	324 390	340 281	2,50	3,05	3,55	2,45
Oslo	434 365	475 663	487 696	481 548	472 609	0,90	0,50	–0,25	–0,93
Hedmark	173 167	177 324	176 694	179 204	180 801	0,25	–0,10	0,30	0,45
Oppland	160 496	166 303	168 012	172 479	175 673	0,35	0,20	0,55	0,93
Buskerud	¹ 168 153	¹ 182 413	190 082	198 852	203 135	0,80	0,85	0,90	1,08
Vestfold	142 737	160 320	166 035	175 402	179 281	1,15	0,70	1,10	1,11
Telemark	136 519	149 943	154 254	156 778	157 474	0,95	0,60	0,30	0,22
Aust-Agder	75 811	77 066	77 720	80 839	82 697	0,15	0,15	0,80	1,15
Vest-Agder	96 942	109 083	116 256	124 171	127 825	1,20	1,30	1,35	1,47
Rogaland	211 512	239 052	252 252	268 684	276 030	1,25	1,10	1,25	1,37
Hordaland	198 222	225 653	239 653	260 492	² 379 734	1,30	1,20	1,70	² 0,79
Bergen	112 910	115 650	117 339	113 351	..	0,25	0,30	–0,65	..
Sogn og Fjordane .	97 714	99 957	100 582	100 933	102 081	0,25	0,10	0,05	0,57
Møre og Romsdal .	191 621	213 286	217 338	223 709	227 732	1,05	0,40	0,60	0,90
Sør-Trøndelag	197 687	211 819	221 436	234 022	237 810	0,70	0,90	1,10	0,81
Nord-Trøndelag ...	109 948	116 760	117 194	117 998	119 905	0,60	0,10	0,15	0,81
Nordland	221 809	237 530	243 001	240 951	241 778	0,70	0,45	–0,15	0,17
Troms	117 564	127 771	131 562	136 805	140 116	0,85	0,60	0,75	1,21
Finnmark	64 511	72 104	74 981	76 311	77 743	1,10	0,80	0,35	0,94
I alt Total	3 280 296	3 594 771	3 735 190	3 888 305	3 948 235	0,90	0,75	0,80	0,77

¹ Medregnet Skoger, som fra 1. januar 1964 ble overført fra Vestfold til Buskerud.

² Bergen og Hordaland slått sammen til et fylke 1. jan. 1972.

¹ Including Skoger. 1 January 1964 this district was transferred from Vestfold to Buskerud.

² Bergen and Hordaland one county from 1 January 1972.

Kilde: NOS Folketallet i kommunene. Source: NOS Population in Municipalities.

Tabell 1.2

Når en ser hele perioden 1950–1972 under ett, hadde alle fylkene vekst i folketallet. Oslo og Bergen hadde nedgang i folketallet i perioden 1966–1970. Oslo hadde nedgang også i tidsrommet 1971–1972. Bergen ble slått sammen med Hordaland 1. januar 1972, og vi har derfor ikke tall for tilveksten i Bergen i denne perioden. Foruten disse fylker er det bare Hedmark (i perioden 1961–1965) og Nordland (i perioden 1966–1970) som har hatt forbigående nedgang i folketallet i årene etter 1950. Sterkeste øking i perioden 1950–1972 hadde Akershus hvor folkemengden økte med 85 prosent. Sterk øking i folkemengden hadde også Vest-Agder og Rogaland, der folketallet økte med over 30 prosent i denne perioden. Svakeste befolkningsøkning hadde Hedmark (4,4 prosent) og Sogn og Fjordane (4,5 prosent).

Tabell 1.3

Finnmark, Troms og Sogn og Fjordane hadde størst relativt antall menn pr. 31. desember 1972, henholdsvis 52,0, 51,2 og 51,3 prosent menn. Oslo hadde den største andelen kvinner, 53,6 prosent. Finnmark og Akershus hadde minst andel personer i aldersgruppen 70 år og over, henholdsvis 5,2 og 5,6 prosent. Oslo og Aust-Agder hadde de største andeler personer i denne aldersgruppen, henholdsvis 11,1 og 10,9 prosent. Når det gjelder andelen menn i aldersgruppen 15–69 år, er det små forskjeller fra fylke til fylke. For kvinner i denne aldersgruppen, viser tallene større variasjon mellom fylkene. I Oslo var andelen 38 prosent, og i Sogn og Fjordane var andelen 30,7 prosent.

Tabell 1.4

I 1960 bodde 57 prosent av befolkningen i tettbygde strøk. Tettbygde strøk er her definert som steder med 200 innbyggere og over, og hvor avstanden mellom husene ikke overstiger 50 m. Tilsvarende tall i 1970 var 66 prosent. Ikke i noe fylke avtok denne prosenten mellom 1960 og 1970. I Hedmark, Oppland, Sogn og Fjordane, Nord-Trøndelag og Troms bodde mer enn halvparten av befolkningen i spredtbygde strøk.

Tabell 1.3. Befolkningen etter kjønn og alder i fylkene 31. desember 1972. Prosent.

Population by sex and age 31 December 1972. Counties. Percentages.

Fylke County	Menn Males				Kvinner Females				I alt Total
	0-14 år years	15-69 år years	70 år og over years and over	I alt menn All males	0-14 år years	15-69 år years	70 år og over years and over	I alt kvinner All females	
Østfold	12,0	34,1	3,7	49,8	11,4	33,9	4,9	50,2	100,0
Akershus	13,7	34,0	2,4	50,1	13,0	33,7	3,2	49,9	100,0
Oslo	8,6	34,0	3,8	46,4	8,3	38,0	7,3	53,6	100,0
Hedmark	11,4	34,4	4,8	50,6	11,0	33,0	5,4	49,4	100,0
Oppland	12,0	33,7	4,7	50,4	11,3	33,0	5,3	49,6	100,0
Buskerud	11,6	34,2	4,1	49,9	11,0	33,9	5,2	50,1	100,0
Vestfold	12,3	33,7	3,5	49,5	11,7	33,6	5,2	50,5	100,0
Telemark	11,7	34,0	4,3	50,0	11,1	33,3	5,6	50,0	100,0
Aust-Agder ...	12,2	33,0	4,6	49,8	11,8	32,1	6,3	50,2	100,0
Vest-Agder ...	13,4	32,9	3,5	49,8	12,9	32,4	4,9	50,2	100,0
Rogaland	13,8	32,9	3,1	49,8	13,2	32,7	4,3	50,2	100,0
Hordaland	13,3	32,9	3,3	49,5	12,4	33,1	5,0	50,5	100,0
Sogn og Fjordane	13,2	33,3	4,8	51,3	12,2	30,7	5,8	48,7	100,0
Møre og Romsdal	13,6	33,1	3,6	50,3	12,7	32,1	4,9	49,7	100,0
Sør-Trøndelag .	12,7	33,5	3,5	49,7	12,1	33,4	4,8	50,3	100,0
Nord-Trøndel.	13,4	33,3	4,1	50,8	12,7	31,6	4,9	49,2	100,0
Nordland	13,5	33,9	3,5	50,9	12,8	31,9	4,4	49,1	100,0
Troms	14,2	33,9	3,1	51,2	13,5	31,4	3,9	48,8	100,0
Finnmark	15,2	34,3	2,5	52,0	14,5	30,8	2,7	48,0	100,0
Alle fylker All counties ..	12,4	33,7	3,6	49,7	11,8	33,5	5,0	50,3	100,0

Kilde: NOS Folkemengden etter alder og ekteskapelig status 31. desember 1972.

Source: NOS Population by Age and Marital Status 31 December 1972.

Tabell 1.4. Andel av befolkningen som bor i tettbygde strøk¹. Fylker. 1960 og 1970. Prosent.

Percentage of the population living in densely populated areas¹. Counties. 1960 and 1970.

Fylke County	Prosent av befolkningen i tettbygde strøk Percentage of population in densely populated areas	
	1960	1970 *
Østfold	69	75
Akershus	62	74
Oslo	99	100
Hedmark	27	38
Oppland	32	40
Buskerud	57	68
Vestfold	67	73
Telemark	61	68
Aust-Agder	45	54
Vest-Agder	60	70
Rogaland	63	70
Hordaland	35	55
Bergen	100	100
Sogn og Fjordane	25	34
Møre og Romsdal	41	50
Sør-Trøndelag	56	64
Nord-Trøndelag	30	38
Nordland	41	53
Troms	33	47
Finnmark	56	65
I alt Total	57	66

¹ Område med minst 200 bosatte der avstanden mellom husene ikke overstiger 50 m.

¹ 200 inhabitants and over.

Kilde: Folketellingene.

Source: Population Censuses.

Tabell 1.5

Andelen av gifte blant personer som er 15 år eller eldre har økt i perioden fra 1950 til 1972. Tallene for disse to årene var henholdsvis 57,9 og 62,7 prosent. Andelen av separerte og skilte har også steget fra 1,5 til 2,8 prosent, mens andelen ugifte i samme tidsrom har sunket fra 33,4 prosent til 26,9 prosent.

Tabell 1.6
og
Figur 1.2

Relativt sett var tallet på ugifte menn i 1972 minst i aldersgruppen 50–59 år. I denne aldersgruppen var litt under 12 prosent ugifte. For kvinner var det aldersgruppen 35–39 år som hadde færrest ugifte med drøye 6 prosent. At andelen av ugifte blant kvinner stiger med alderen fra 40 år og oppover skyldes økt ekteskaps hyppighet i de senere år, og at dette først og fremst gjør utslag på de lavere alderstrinn. De relative tall for ugifte menn ligger høyere enn tilsvarende tall for kvinner for alle aldersgrupper under 60 år. Dette henger bl. a. sammen med at det har vært manns-overskott i de mest aktuelle giftermålsaldrer.

Tabell 1.5. Personer 15 år og over etter ekteskapelig status.
Persons 15 years of age or more by marital status.

År <i>Year</i>	I alt <i>Total</i>	Ugift <i>Single</i>	Gift <i>Married</i>	Enke/ enkemann <i>Widow, widower</i>	Skilt, separert <i>Divorced, separated</i>	Uoppgitt <i>Unknown</i>
1946	2 441 884	920 610	1 309 742	176 498	30 443	4 591
1950	2 478 882	828 653	1 434 735	178 400	36 866	228
1960	2 663 081	758 155	1 667 787	189 186	47 953	—
1970	2 938 093	805 100	1 844 681	217 519	70 793	—
1972	2 991 396	805 617	1 874 553	226 380	84 846	—
Prosent <i>Percentages</i>						
1946	100,0	37,7	53,6	7,2	1,3	0,2
1950	100,0	33,4	57,9	7,2	1,5	0,0
1960	100,0	28,5	62,6	7,1	1,8	—
1970	100,0	27,4	62,8	7,4	2,4	—
1972	100,0	26,9	62,7	7,6	2,8	—

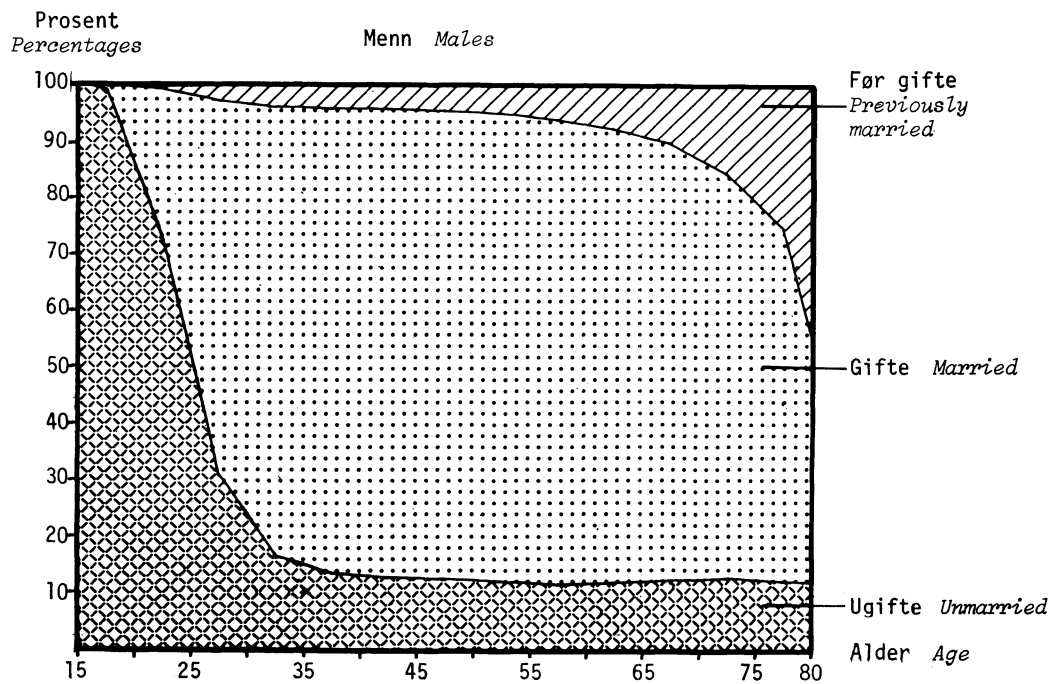
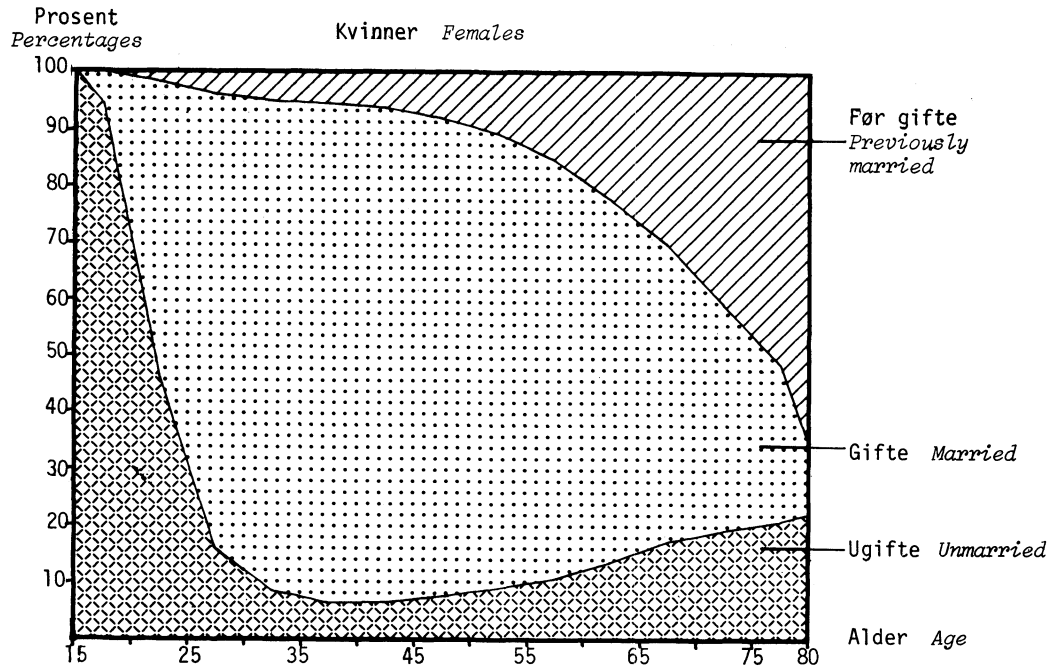
Kilde: NOS Folketellingene og NOS Folkmengden etter alder og ekteskapelig status 31. des. 1972.
Source: NOS Population Censuses and NOS Population by Age and Marital Status 31 Dec. 1972.

Tabell 1.6. Befolkningens ekteskapelige status etter kjønn og alder.
31. desember 1972. Prosent.
Marital status in the population by sex and age. 31 December 1972. Percentages.

Alder <i>Age</i>	Menn <i>Males</i>			Kvinner <i>Females</i>		
	Ugift <i>Single</i>	Gift <i>Married</i>	Før gift <i>Previously married</i>	Ugift <i>Single</i>	Gift <i>Married</i>	Før gift <i>Previously married</i>
Under 15 år <i>years</i>	100,0	—	—	100,0	—	—
15–19 år <i>years</i>	99,2	0,8	0	94,5	5,5	0
20–24 » »	72,5	26,7	0,8	46,6	51,6	1,8
25–29 » »	30,7	66,6	2,7	15,8	80,3	3,9
30–34 » »	16,5	79,6	3,9	8,4	86,5	5,1
35–39 » »	13,3	82,6	4,1	6,3	88,4	5,3
40–44 » »	12,8	83,1	4,1	6,4	87,4	6,2
45–49 » »	12,6	83,0	4,4	7,5	84,4	8,1
50–54 » »	12,1	83,0	4,9	8,9	80,2	10,9
55–59 » »	11,7	82,3	6,0	10,7	73,8	15,5
60–64 » »	12,0	80,6	7,4	13,4	64,3	22,3
65–69 » »	12,5	77,4	10,1	17,0	52,6	30,4
70–74 » »	12,9	71,6	15,5	19,0	39,9	41,1
75–79 » »	12,2	62,8	25,0	20,8	27,8	51,4
80 år og over <i>years and over</i>	12,1	44,1	43,8	21,7	13,9	64,4

Kilde: NOS Folkmengden etter alder og ekteskapelig status 31. desember 1972.
Source: NOS Population by Age and Marital Status 31 December 1972.

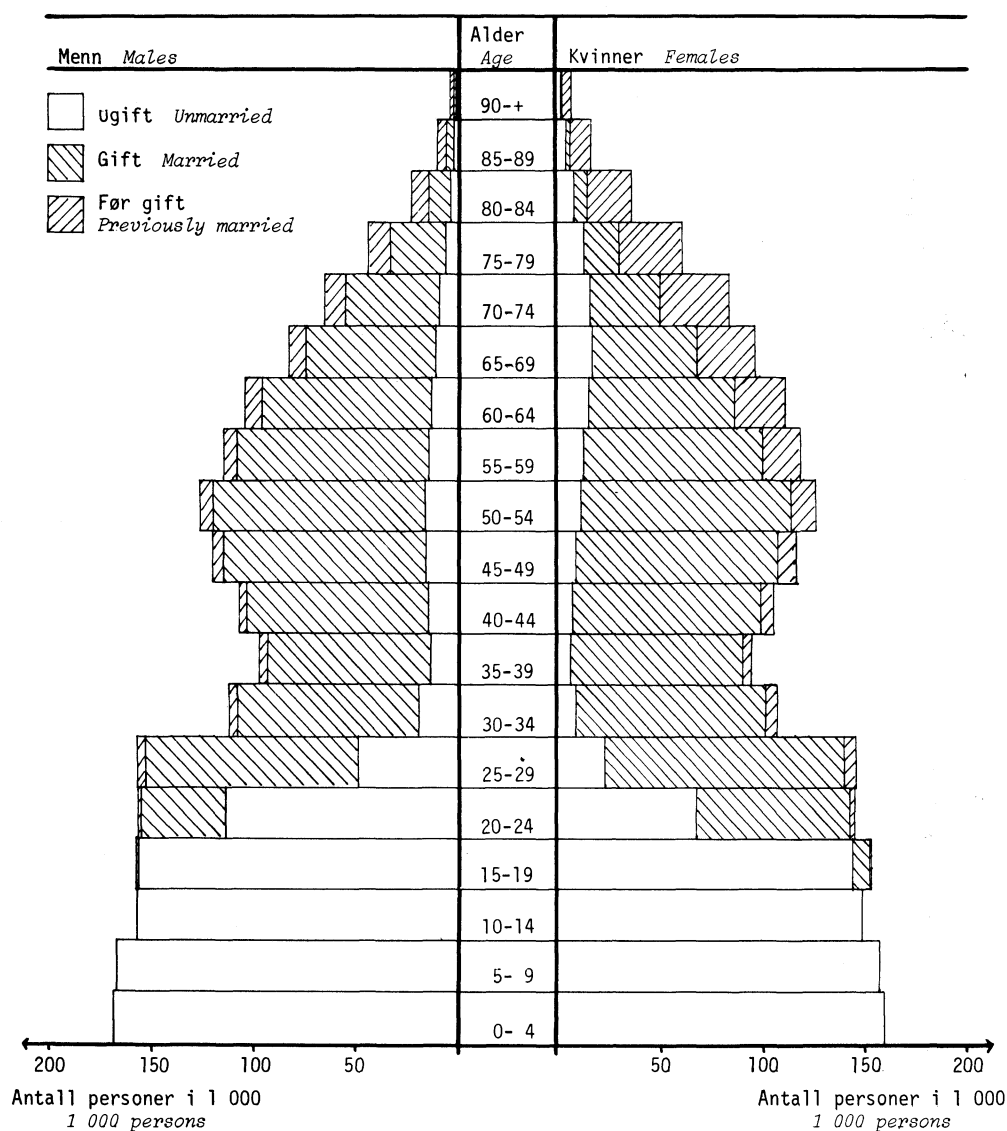
Figur 1.2. Befolkningens ekteskapelige status etter kjønn og alder.
31. desember 1972. Prosent *Marital status in the population*
by sex and age. December 31, 1972. Percentages

K i l d e : NOS Folkemengden etter alder og ekteskapelig status.
31. desember 1972

Source: NOS Population by age and marital status. 31 December 1972

Figur 1.3. Befolkningen etter alder og ekteskapelig status. 31. desember 1972
Population by age and marital status. December 31, 1972

Kilde: NOS Folkemengden etter alder og ekteskapelig status. 31. desember 1972
Source: NOS Population by age and marital status. 31 December 1972

Det var relativt flere før gifte kvinner enn før gifte menn i alle aldersgrupper. Siden det i alt var flere kvinner enn menn i alle aldersgrupper over 50 år, betyr dette at det var vesentlig flere eldre før gifte kvinner enn før gifte menn, og derved også flere enslige eldre kvinner.

Figur 1.3

Diagrammet gir et bilde av befolkningens sammensetning etter alder, kjønn og ekteskapelig status pr. 31. desember 1972. Denne befolkningspyramiden viser antallet menn og kvinner i hver aldersgruppe, og hvor mange av dem som er henholdsvis ugift, gift og før gift.

Husholdninger og familier.*Households and families.*

Med privat husholdning forstod en i folketellingen 1960 personer som bodde sammen i en leilighet eller en del av en leilighet og som førte husholdning sammen. Til husholdningen hørte utenom familiemedlemmer også tjenestefolk og pensjonærer som hadde kosten eller i det minste middag hos denne. Losjerende som i det minste holdt seg middag selv, ble regnet som egne husholdninger. Når flere slike losjerende førte husholdning sammen, ble de regnet som én husholdning.

En familiekjerne har her følgende alternative betydninger:

Ektepar uten ugifte barn

Ektepar med ugifte barn

Mor med ugifte barn

Far med ugifte barn

Med utgangspunkt i familiekjernen skiller en her mellom disse hovedgrupper av husholdninger:

1. En-familiehusholdning: Husholdning der det finnes bare én familiekjerne.

2. Fler-familiehusholdning: Husholdning som består av minst to familiekjerner.

3. Ikke-familiehusholdning: Husholdning der det ikke finnes noen familiekjerne. Det kan f. eks. være en enslig person eller to eller flere søsken som bor sammen og fører felles husholdning.

Over halvparten av de private husholdninger i 1960 var ektepar med ugifte barn. Enslige personer utgjorde 18 prosent av husholdningene.

I *Boligundersøkelsen 1967* ble det brukt et liknende husholdningsbegrep som ved Folketellingen 1960. I dette kan imidlertid flerfamiliehusholdninger ikke forekomme. I hver husholdning ble en person ført opp som hovedperson (utpekt av husholdningsmedlemmene). Husholdningsmedlemmenes forhold til hovedpersonen bestemte så husholdningstypen. I de husholdningene som var med i undersøkelsen var det i tillegg til hovedpersonen også:

Ektefelle i 75 prosent av alle husholdninger

Barn i 59 prosent av alle husholdninger

Slektninger i 10 prosent av alle husholdninger

Andre personer i 3 prosent av alle husholdninger

Ektefelle + barn i 53 prosent av alle husholdninger

Ektefelle + slektning i 6 prosent av alle husholdninger

Ektefelle + andre i 1 prosent av alle husholdninger

Barn + slektninger i 6 prosent av alle husholdninger

Barn + andre personer i 1 prosent av alle husholdninger

Tabell 1.7

Tabell 1.7

Tabell 1.8

Tabell 1.7. Private husholdninger etter type 1960.

Private households by type 1960.

År Year	I alt Total	En-familiehusholdninger One-family households			Fler-familie- hus- hold- ninger Multi- family households	Ikke-familie- husholdninger Non-family households	
		Ektepar uten ugifte barn Married couple without unmarried children	Ektepar med ugifte barn Married couple with unmarried children	Far/mor med ugifte barn One parent with unmarried children		Enslige One- person	Andre Multi- person
1960.....	100,0	18,9	50,4	6,5	1,8	18,0	4,4

Kilde: Folketelling 1960.

Source: Population Census 1960.

Tabell 6.12

I tilknytting til inntektsstatistikken i kapittel 6 er det gitt tall for husholdningenes sammensetning i 1970. Definisjonen og grupperingen av husholdningene er imidlertid ikke den samme som i dette avsnittet.

Tabell 1.9

Det gjennomsnittlige barnetall pr. ekteskáp har sunket gjennom lengre tid. Mens det i 1920 var 4 barn i gjennomsnitt i de ekteskapene som bestod da, var det tilsvarende tall for 1960 sunket til 2,3.

Figur 1.4

Tallene for hele ekteskapsmassen under ett gir imidlertid ikke et fullstendig bilde av utviklingen, fordi ekteskapsmassens sammensetning etter varighet har betydning for det gjennomsnittlige barnetall. Barnetallet stiger med ekteskapets varighet. Men fra 1920 til 1950 sank tallet på barn for alle varighetsklasser. Barnetallet sank også fra 1950 til 1960 for alle varighetsklasser over 8–9 år, mens tallet i de lavere varighetsklassene i denne perioden viste en liten stigning.

Tabell 1.8. Husholdninger etter type 1967. Prosent.

Households by type 1967. Percentages.

	Type ¹ Type ¹	Prosent Percentage
	HEB—	47,5
Barnefamilier <i>Married couple with children</i>	HEBS— HEB—A HEBSA	4,7 1,0 0,0
	HE—	20,7
Ektepar <i>Married couple without children</i>	HE—S— HE—A HE—SA	0,8 0,2 0,0
	H—B—	4,8
Ene-foreldre-familier <i>One parent with children</i>	H—BS— H—B—A H—BSA	1,1 0,3 0,0
	H—	14,7
Enkeltpersoner <i>Non-family households</i>	H—S— H—A H—SA	2,7 1,2 0,3
I alt <i>Total</i>		100,0

¹ H = hovedperson, E = ektefelle, B = barn, S = slektning (til hovedpersonen), A = andre personer.

¹ H = head of household, E = spouse, B = children, S = relative (to head of household), A = others.

Kilde: Norske Boliger 4. Resultater fra Boligundersøkelsen 1967 av Dagfinn Ås.

Source: Norske Boliger 4.

Tabell 1.9. Ekteskap og gjennomsnittlig barnetall.

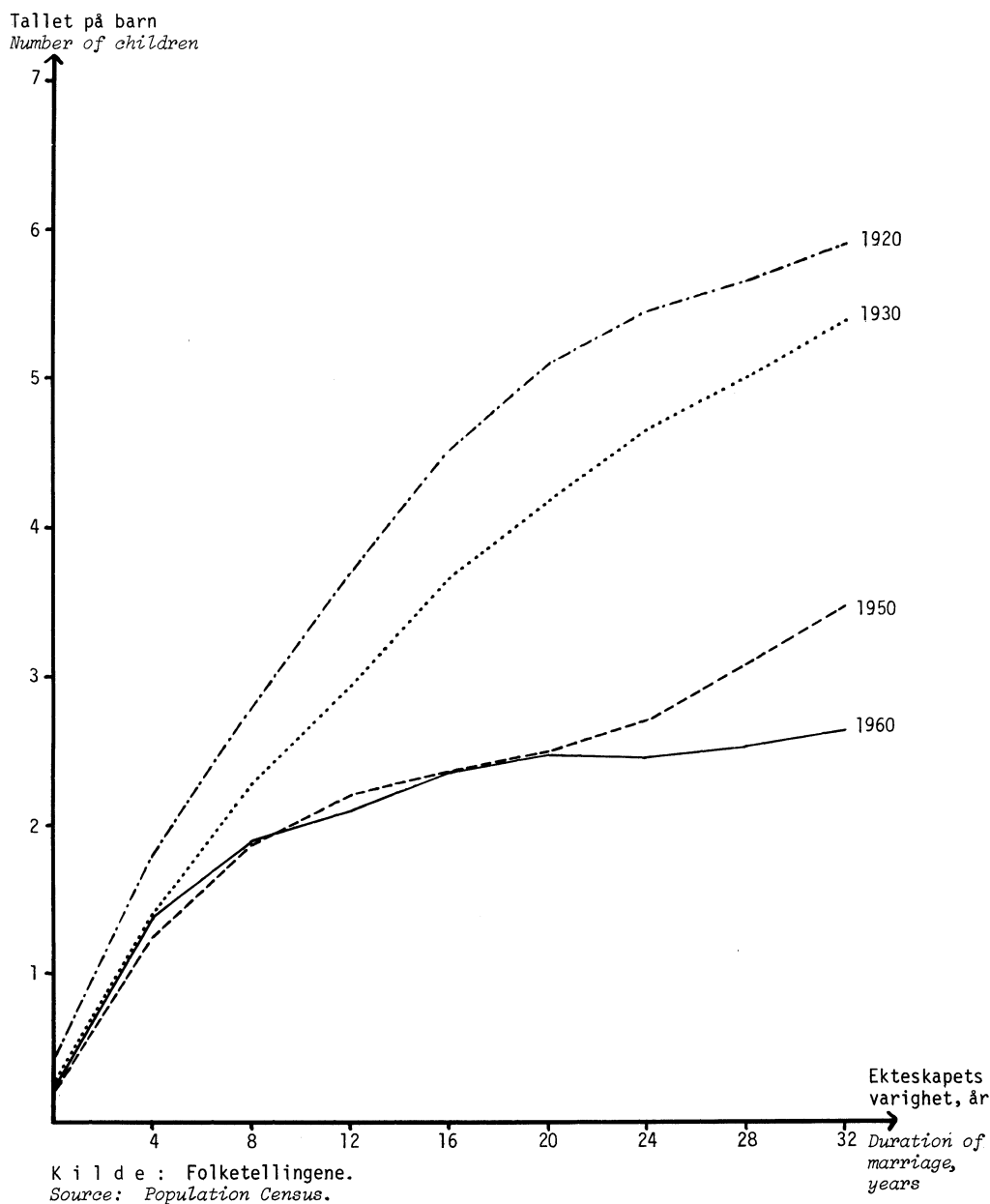
Marriages and average number of children per marriage.

	1920	1930	1950	1960	1970 *
Ekteskap <i>Marriages</i>	385 376	461 776	706 752	819 635	922 000
Gjennomsnittlig barnetall <i>Average number</i> <i>of children</i>	4,02	3,45	2,40	2,28	..

Kilde: Folketellingene.

Source: Population Census.

Figur 1.4. Gjennomsnittlig barnetall i ekteskap etter ekteskapets varighet
Average number of children in marriages by duration of marriage

Folkemengdens bevegelse.

Vital statistics.

Den årlige tilveksten i folkemengden har de fleste årene i perioden 1950–1972 vært omkring 30 000, hvorav fødselsoverskottet har utgjort den største delen. Fra 1955 til 1966 var det flere som flyttet ut av landet enn inn, mens det i årene etter 1966 stort sett fant sted en netto innvandring. Innvandringen var særlig stor i 1971 og 1972. Flyttetallene for 1970 er påvirket av Folketellingen 1970. Da fant man at noen hadde flyttet i tidligere år uten at dette var registrert. Disse ble registrert som flyttet i 1970.

Tabell 1.10

Tabell 1.10. Folkemengdens bevegelse. *Vital statistics.*

Årlig gjennomsnitt og år <i>Annual average and year</i>	Levende- fødte <i>Live births</i>	Døde <i>Deaths</i>	Fødsels- overskott <i>Excess of births over deaths</i>	Ut- flytting <i>Emi- gration</i>	Inn- flytting <i>Immi- gration</i>	Netto innflytting <i>Net im- migration</i>	Tilvekst i folke- mengde <i>Popu- lation growth</i>
1951—1955	62 478	28 565	33 913	8 305	6 312	—1 993	31 920
1956—1960	63 021	31 298	31 723	12 902	10 928	—1 974	29 749
1961—1965	63 989	34 994	28 995	12 559	12 148	—411	28 584
1966—1970	66 697	37 522	29 175	14 387	15 240	853	30 028
1950	62 410	29 699	32 711	..	..	..	..
1955	63 552	29 099	34 453	8 728	7 089	—1 639	32 814
1960	61 880	32 543	29 337	18 681	13 536	—5 145	24 192
1965	66 277	35 317	30 960	14 021	12 148	—1 873	29 087
1966	67 061	36 010	31 051	13 391	12 446	—945	30 106
1967	66 779	36 212	30 567	13 022	15 379	2 357	32 924
1968	67 350	37 668	29 682	13 644	15 350	1 706	31 388
1969	67 746	38 994	28 752	13 526	15 641	2 115	30 867
1970	64 551	38 723	25 828	18 352	17 383	—969	24 859
1971	65 550	38 836	26 714	12 682	19 297	6 615	33 329
1972	64 260	39 198	25 062	13 965	19 388	4 423	29 485

Kilde: NOS Folkemengdens bevegelse. *Source: NOS Vital Statistics and Migration Statistics.*

Fødsler.

Births.

Tabell 1.11

I alle år mellom 1950 og 1972 lå tallet på levendefødte mellom 61 000 og 68 000. Størst var kullene i årene 1965 til 1969, noe som nok henger sammen med de store fødselstall i årene like etter annen verdenskrig. I 1969 var tallet på levendefødte 67 746. Dette var det største fødselskullet i perioden 1950–1972. Det laveste tallet i perioden var i 1960, da det var 61 880 levendefødte. Regnet pr. 1 000 innbyggere har tallet på levendefødte gjennomgående gått ned i perioden. Mens det i 1950 ble født 19,1 barn pr. 1 000 innbyggere var det tilsvarende tall for 1972 kommet ned i 16,3.

Tabell 1.11

Tallet på fødte utenfor ekteskap var lavest i midten av 50-årene. I 1955 var det således 2 192 eller 3,5 prosent av alle levendefødte som ble født utenfor ekteskap. Siden da har tallet steget både absolutt og relativt, og i 1972 ble 5 568 født utenfor ekteskap. Dette var 8,7 prosent av alle levendefødte.

Tall for dødfødte finnes i kapittel 2.

Tabell 1.12

og

Figur 1.5

Tallet på levendefødte pr. 1 000 kvinner i aldersgruppen 15–19 år gikk opp fra 17,0 i 1950 til 47,1 i 1972. Fødselshyppighetene for aldersgruppene 20–24 år og 25–29 år viste sterk øking fra 1950 til omkring midten av 60-årene, mens de har gått noe ned de siste årene. Det er disse to aldersgrupper som har de høyeste fødselshyppigheter. For alle aldersgrupper mellom 30 og 49 år har fødselshyppigheten gått sterkt ned i perioden fra 1950 til 1972. Netto reproduksjonstallet gir uttrykk for det antall levendefødte pikebarn en kvinne kan forventes å føde i alderen 15 til 44 år, under gjeldende fruktbarhets- og dødelighetsforhold. Dette tallet steg fra 1,259 i 1955 til 1,370 i 1965, for deretter å gå ned til 1,188 i 1971. Særlig stor var nedgangen fra 1969 til 1970, da tallet gikk ned fra 1,275 til 1,189. Særlig var det et sterkt fall i fødselsratene for aldersgruppene 20–24 år og 25–29 år.

Tallene tyder på at det i de senere år har skjedd en forskyvning i retning av færre barn pr. familie og at barna blir født forholdsvis tidligere i ekteskapet.

Relativt sett ble det født et minkende antall førstefødte i perioden fra 1950 til 1960. Etter 1960 har imidlertid andelen førstefødte økt, fra 33,8 prosent i 1960 til 41,1 prosent i 1972. Denne utviklingen må ses i sammenheng med at de små fødselskullene i 30-årene resulterer i lave fødselstall i slutten av 50-årene. Det har etter hvert blitt relativt færre barn med høyere nummer enn 3 i barneflokk.

Av levendefødte barn i ekteskap har den andelen som blir født relativt tidlig i ekteskapet, økt i perioden 1950–1972. I 1950 var 56,6 prosent av barna født i ekteskap som hadde vart mindre enn 5 år. Det tilsvarende tall for 1972 var 63,9.

Fødselstallene for fylkene viser til dels store ulikheter. Disse henger for en del sammen med ulikheter i befolkningens alders-, kjønns- og ekteskapsstruktur. Kolon-

Tabell 1.13

Tabell 1.14
og
Figur 1.6Tabell 1.11. Levendefødte. *Live births.*

	1950	1955	1960	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972
Fødte <i>Births</i> ...	62410	63552	61880	66277	67061	66779	67350	67746	64551	65550	64260
Pr. 1000 innbyggere <i>Per 1000 population</i>	19,1	18,5	17,3	17,8	17,8	17,6	17,6	17,6	16,7	16,7	16,3
Født utenfor ekteskap <i>Illegitimate births</i>	2 577	2 192	2 277	3 057	3 296	3 384	3 837	4 163	4 431	5 197	5 568
Prosent <i>Percentages</i> ...	4,1	3,5	3,7	4,6	4,9	5,1	5,6	6,1	6,9	7,9	8,7
Gutter pr. 100 piker <i>Males per 100 females</i>	106,9	106,5	105,5	107,2	107,1	106,0	106,2	105,9	106,4	105,1	105,5

Kilde: NOS Folkemengdens bevegelse.

Source: NOS Vital Statistics and Migration Statistics.

Tabell 1.12. Levendefødte pr. 1 000 kvinner etter alder, og nettoreproduksjonstall.

Live births per 1 000 women by age, and net reproduction rate.

Alder ¹ <i>Age</i> ¹	1950	1955	1960	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972
15–44 år <i>years</i>	86,9	91,0	88,9	92,4	93,6	92,9	93,4	93,3	88,3	89,0	86,4
15–19 »	17,0	25,6	26,5	41,0	43,0	42,3	43,9	44,7	44,6	45,7	47,1
20–24 »	107,9	145,5	163,1	179,9	178,8	178,3	177,0	175,5	166,7	168,7	160,8
25–29 »	140,9	162,4	172,6	177,1	176,7	167,9	167,4	162,5	151,0	151,4	148,8
30–34 »	124,4	116,3	117,5	111,1	107,2	102,9	98,6	95,7	88,5	84,0	78,5
35–39 »	78,2	72,1	63,2	57,7	54,8	52,1	48,1	47,0	40,5	39,4	34,6
40–44 »	31,7	26,4	24,0	17,7	17,0	15,2	14,1	13,5	10,4	9,9	8,7
45–49 »	3,3	2,9	2,2	1,4	1,2	1,1	1,0	0,8	0,7	0,5	0,5
Nettoreproduksjonstall ² <i>Net reproduction rate</i> ² ..	1,259	1,329	1,370	1,359	1,325	1,298	1,275	1,189	1,188	1,136	

¹ Etter 1960 er morens alder regnet i fylte år, mot tidligere som differansen mellom barnets fødselsår og morens fødselsår. Dette gjør at tabellen gir litt større endringer fra 1960 til 1965 enn den ville ha gjort om den samme definisjon av morens alder hadde vært brukt i de to årene.

² Det gjennomsnittlige antall levendefødte piker hver kvinne vil komme til å føde i alderen 15–44 år under de gjeldende fruktbarhets- og dødelighetsforhold.

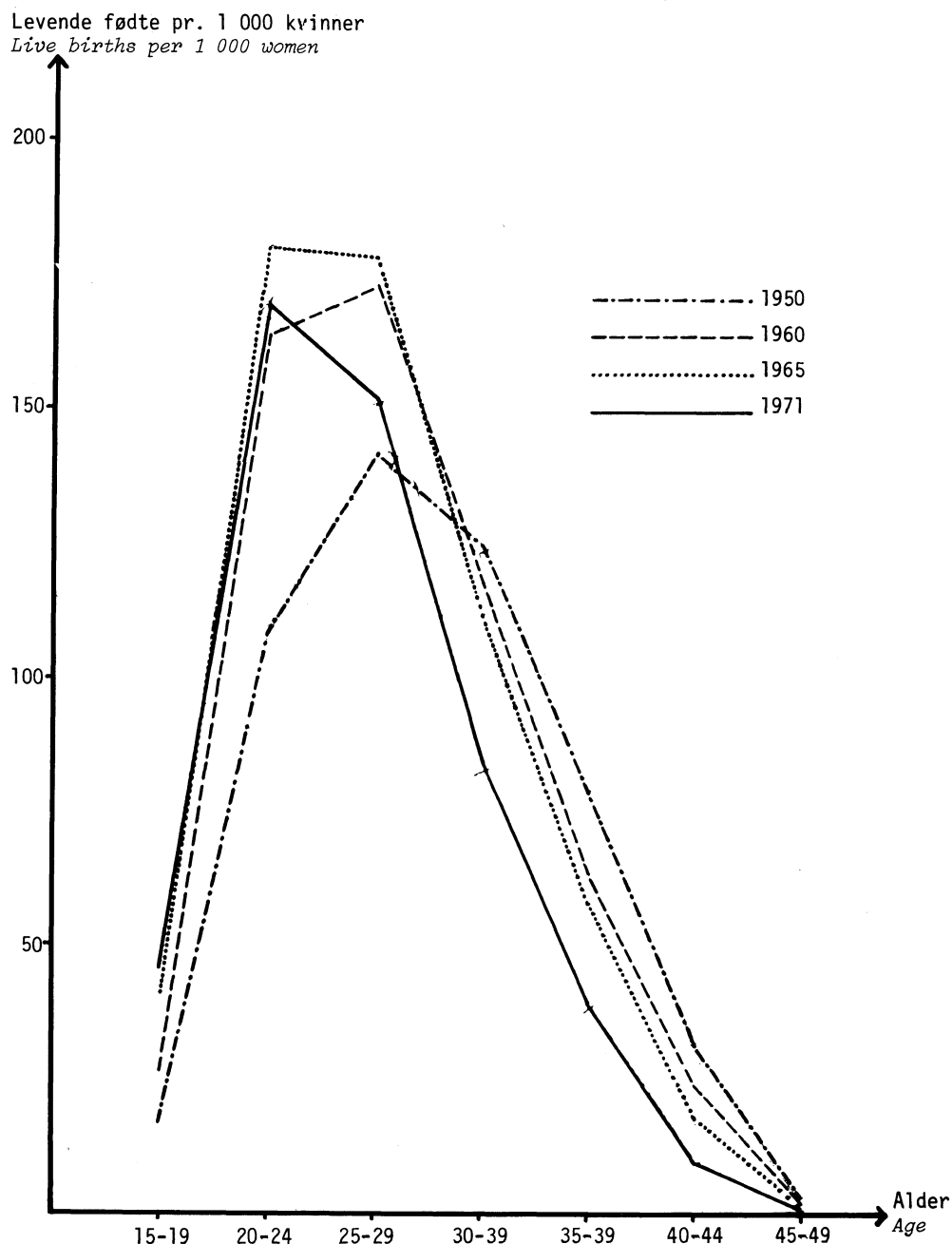
¹ Until 1960: Birth year of child minus birth-year of mother. Since 1961: Age of mother in years completed. This change in the definition of age results in somewhat exaggerated changes from 1960 to 1965.

² The average number of live-born daughters born to a woman passing through the child-bearing period (15–44 years), exposed at each age to the given fertility and mortality rates.

Kilde: NOS Folkemengdens bevegelse.

Source: NOS Vital Statistics and Migration Statistics.

Figur 1.5. Levendefødte pr. 1 000 kvinner etter alder *Live births per 1 000 women by age*

Kilde: NOS Folkemengdens bevegelse.

Source: NOS Vital Statistics and Migration Statistics.

nen helt til høyre i tabell 1.14 angir samlede fruktbarhetstall for fylkene. Det samlede fruktbarhetstall, som er lik summen av de aldersspesifikke fødselsrater (jfr. tabell 1.11), kan tolkes som det antall levendefødte barn en kvinne i gjennomsnitt ville føde dersom hun gjennomlevde hele den fødselsdyktige periode (15–49 år) og dersom hun for hvert alderstrinn fødte etter de aldersspesifikke fødselsrater som gjaldt i perioden 1968–1971. Finnmark, Sogn og Fjordane og Troms hadde de høyeste samlede fruktbarhetstall, henholdsvis 3,31, 3,14 og 3,12.

Tabell 1.14

Oslo hadde det laveste tall; 1,89. De øvrige fylker hadde alle samlede fruktbarhetstall som lå mellom 2 og 3. Finnmark hadde i perioden 1956–1970 flest antall fødte utenfor ekteskap i forhold til totalt antall fødte, mens Sogn og Fjordane og Rogaland hadde de laveste tall for fødte utenfor ekteskap.

Tabell 1.13. Levendefødte i ekteskap etter barnets nummer og etter ekteskaps varighet.

Legitimate live births by order of birth and by duration of marriage.

	1950	1955	1960	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972
Barnets nummer											
<i>Order of birth</i>											
1	137,7	37,1	33,8	34,8	36,2	37,5	39,1	38,8	40,2	40,7	41,1
2	29,5	31,4	31,8	30,0	29,7	30,0	30,2	30,9	31,7	32,2	33,2
3	16,4	16,8	19,1	19,2	18,9	18,1	17,5	17,5	16,6	16,2	15,6
4	8,2	7,9	8,6	9,4	8,9	8,6	8,0	7,8	7,1	6,8	6,5
5	3,9	3,6	3,8	4,0	3,7	3,4	3,2	3,0	2,6	2,5	2,2
6 og over	4,3	3,2	2,9	2,6	2,6	2,4	2,0	2,0	1,8	1,6	1,4
I alt Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ekteskaps varighet²											
<i>Duration of marriage²</i>											
0—1 år year	26,7	26,8	25,7	28,1	29,6	30,6	31,7	31,1	31,5	31,0	30,3
2—4 år years	29,9	28,4	28,4	28,9	29,0	29,7	30,5	31,4	32,4	33,1	33,6
5—9 » »	25,3	28,8	28,2	25,8	25,2	24,2	23,6	23,7	23,6	24,0	25,0
10—14 » »	12,9	10,8	12,7	12,0	11,3	10,6	9,8	9,5	8,7	8,5	7,9
15—19 » »	4,1	4,4	4,0	4,2	4,1	3,9	3,7	3,6	3,2	2,9	2,7
20—24 » »	1,0	0,7	0,9	0,9	0,7	0,8	0,7	0,7	0,6	0,5	0,5
25 år og over years and over	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
I alt Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

¹ Medregnet 0,2 prosent der det ikke var oppgitt hvilket nummer barnet var i rekken.

² Varigheten er regnet lik differansen mellom barnets fødselsår og vigselsåret.

¹ Including order of birth unknown; 0.2 per cent.

² Calculated as the difference between birth-year of child and year of marriage.

Kilde: NOS Folkemengdens bevegelse.

Source: NOS Vital Statistics and Migration Statistics.

Tabell 1.14. Levendefødte pr. 1 000 innbyggere etter fylke.

Live births per 1 000 population by county.

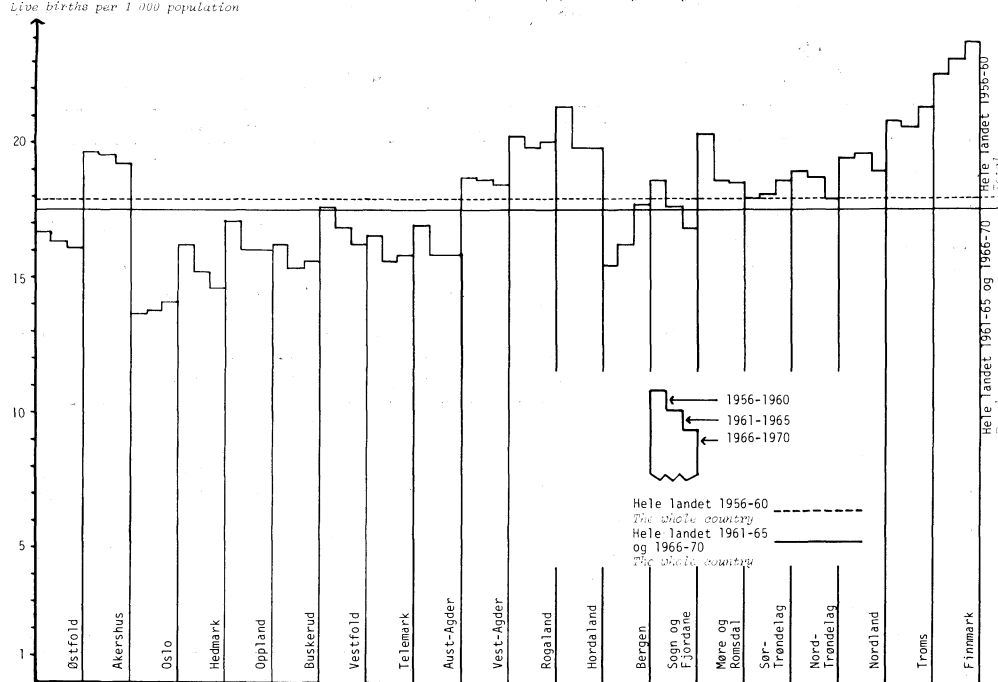
Fylke County	Levendefødte <i>Live births</i>			Født utenfor ekteskap <i>Illegitimate live births</i>			Samlet fruktbar- hetstall
	Pr. 1 000 innbyggere <i>Per 1 000 population</i>			Pr. 1 000 innbyggere <i>Per 1 000 population</i>			<i>Total fertility rates</i>
	1956– 1960	1961– 1965	1966– 1970	1956– 1960	1961– 1965	1966– 1970	1968– 1971
Østfold	16,7	16,3	16,1	2,6	2,8	4,1	2,41
Akershus	19,7	19,6	19,2	2,4	2,8	3,6	2,45
Oslo	13,7	13,8	14,1	3,9	5,1	6,9	1,89
Hedmark	16,2	15,2	14,6	4,1	4,3	5,0	2,45
Oppland	17,1	16,0	16,0	3,2	3,7	4,6	2,55
Buskerud	16,2	15,3	15,6	2,6	3,2	3,6	2,40
Vestfold	17,6	16,8	16,2	2,1	2,3	3,6	2,47
Telemark	16,5	15,6	15,8	2,3	2,7	4,2	2,51
Aust-Agder	16,9	15,8	15,8	2,6	2,4	3,2	2,79
Vest-Agder	18,7	18,6	18,4	1,9	2,2	3,1	2,87
Rogaland	20,2	19,8	20,0	1,4	1,6	2,7	2,98
Hordaland	21,3	19,8	19,8	1,6	1,8	2,8	2,80
Bergen	15,4	16,2	17,7	3,3	4,4	5,8	
Sogn og Fjordane	18,6	17,6	16,8	1,5	1,6	2,4	3,14
Møre og Romsdal	20,3	18,6	18,5	2,3	2,8	4,3	2,99
Sør-Trøndelag	17,9	18,1	18,6	5,1	4,7	6,8	2,71
Nord-Trøndelag	18,9	18,7	17,9	4,1	4,7	6,7	2,94
Nordland	19,4	19,6	18,9	7,1	8,0	12,1	2,97
Troms	20,8	20,6	21,3	9,4	9,9	14,1	3,12
Finnmark	22,5	23,1	23,7	11,1	11,8	17,3	3,31
Hele landet <i>The whole country</i>	17,9	17,5	17,5	3,6	4,0	5,7	2,61

Kilde: NOS Folkemengdens bevegelse og beregninger i Byrået.

Source: NOS Vital Statistics and Migration Statistics and computations in the Central Bureau of Statistics.

Levendefødt pr. 1 000 innbyggere
Live births per 1 000 population

Figur 1.6. Levendefødt pr. 1 000 innbyggere etter fylke
Live births per 1 000 population by county

Kilde: NOS Folkemengdens bevegelse.
Source: NOS Vital Statistics and Population Statistics.

Dødsfall. Deaths.

Tabell 1.15

Fra et nivå på omtrent 29 000 pr. år i begynnelsen av 50-årene steg tallet på dødsfall til nær 39 000 ved utgangen av 60-årene. Regnet pr. 1 000 innbyggere økte dødeligheten i den samme periode fra omtrent 9 til 10, og økingen falt hovedsakelig på menn. I perioden 1951–1955 var dødeligheten for menn i gjennomsnitt 104,2 prosent av dødeligheten for kvinner. Tilsvarende tall for 1970 var 124,1. I 1971 og 1972 har dette forholdstallet gått noe ned, til 121,6 prosent for 1972. Det må understrekes at det i denne tallserien ikke er korrigert for forskjeller i aldersfordeling.

Tabell 1.16

Dødeligheten for menn viste øking for alle aldersgrupper over 40 år fra 1951 til 1970. For menn i aldersgruppene under 40 gikk dødeligheten ned i perioden. Dødeligheten for kvinner viste nedgang for alle aldersgrupper i perioden 1951–1970.

Et markant utviklingstrekk denne perioden er den store nedgangen i dødeligheten for de laveste aldersgruppene av begge kjønn, og da særlig for gruppen under 5 år. Når det gjelder dødelighet i første leveår, viser en til kapittel 2, om helsemessige forhold.

Tabell 1.17

Tabell 1.18

Figur 1.7

Tallet på døde pr. 1 000 innbyggere har de siste årene vist stigende tendens i alle fylker unntatt Akershus, Aust-Agder og Rogaland. Høyest dødelighet i 1966–1970 hadde byfylkene Oslo og Bergen, med nærmere 12 døde pr. år pr. 1 000 innbyggere. Også Aust-Agder hadde over 11 døde pr. 1 000 innbyggere. Lavest var dødeligheten i Akershus med 7,2. Virkningene av den ulike befolkningsstruktur i fylkene kan elimineres ved standardberegninger, dvs. ved å regne ut hvordan dødelighetsnivået i de enkelte fylker ville ha vært om befolkningsstrukturen hadde vært den samme i alle fylker. Som standardbefolkning er brukt totalbefolkningen pr. 1. november 1960.

Tabell 1.15. Dødsfall. *Deaths.*

Årlig gjennomsnitt og år <i>Annual average and year</i>	Døde i alt <i>Total deaths</i>			Døde pr. 1 000 innbyggere <i>Deaths per 1 000 population</i>			Menns dødelighet i pst. av kvinner <i>Mortality of males as percentage of mortality of females</i>
	I alt <i>Total</i>	Menn <i>Males</i>	Kvinner <i>Females</i>	I alt	Menn	Kvinner	
1951–1955	28 565	14 493	14 072	8,50	8,67	8,50	104,2
1956–1960	31 298	16 303	14 995	8,88	9,29	8,48	109,6
1961–1965	34 994	18 644	16 350	9,54	10,20	8,89	114,7
1966–1970	37 522	20 459	17 063	9,83	10,77	8,90	121,0
1950	29 699	14 878	14 821	9,10	9,19	9,01	102,0
1955	29 022	14 841	14 258	8,49	8,70	8,28	105,1
1960	32 543	17 122	15 421	9,13	9,59	8,57	111,9
1965	35 317	19 190	16 125	9,49	10,34	8,63	119,8
1966	36 010	19 491	16 519	9,60	10,42	8,77	118,0
1967	36 216	19 730	16 486	9,57	10,46	8,68	120,5
1968	37 668	20 378	17 290	9,86	10,72	9,01	119,0
1969	38 994	21 353	17 641	10,13	11,14	9,12	122,1
1970	38 723	21 345	17 378	9,99	11,07	8,92	124,1
1971	38 981	21 309	17 672	9,99	10,98	9,01	121,9
1972	39 198	21 399	17 799	9,97	10,94	9,00	121,6

Kilde: NOS Folkemengdens bevegelse. *Source: NOS Vital Statistics and Migration Statistics.*Tabell 1.16. Døde pr. 10 000 innbyggere etter kjønn og alder!
Deaths per 10 000 population by sex and age.¹

Alder <i>Age</i>	Menn <i>Males</i>				Kvinner <i>Females</i>			
	1951– 1955	1956– 1960	1961– 1965	1966– 1970	1951– 1955	1956– 1960	1961– 1965	1966– 1970
0– 4 år <i>years</i>	63,5	55,6	49,0	40,6	49,8	42,7	37,3	30,6
5– 9 »	7,7	6,7	6,2	5,5	4,4	3,6	3,3	2,9
10–14 »	6,0	4,8	4,5	4,0	3,4	2,6	2,4	2,2
15–19 »	9,8	9,7	9,4	9,7	4,4	3,3	3,2	3,8
20–24 »	14,2	13,0	12,0	11,0	5,3	4,3	3,6	3,7
25–29 »	13,9	13,2	11,9	10,7	8,0	5,5	4,2	4,0
30–34 »	16,3	14,3	14,2	14,2	9,5	7,7	6,2	5,6
35–39 »	20,0	17,0	19,5	18,1	12,9	11,1	10,4	9,6
40–44 »	27,3	26,7	28,0	28,8	19,0	16,2	15,9	15,3
45–49 »	41,7	40,3	42,0	46,8	28,4	26,2	24,7	24,2
50–54 »	67,7	67,5	71,7	72,9	44,4	38,8	37,4	36,9
55–59 »	105,1	110,0	118,3	120,2	70,0	63,6	61,0	59,0
60–64 »	160,9	179,9	191,6	197,8	111,8	105,8	105,8	97,8
65–69 »	260,8	273,7	304,4	323,8	190,1	188,7	180,4	174,8
70–74 »	421,1	444,4	475,5	506,7	345,4	340,2	343,5	316,0
75–79 »	691,9	720,7	758,1	775,7	611,9	616,7	611,4	571,5
80–84 »	1 145,7	1 177,1	1 243,6	1 233,1	1 076,3	1 067,6	1 110,5	1 009,4
85–89 »	1 851,8	1 894,3	1 961,1	1 873,7	1 786,2	1 755,4	1 797,9	1 639,5
90 år og over <i>years and over</i>	2 949,0	3 131,3	3 130,7	3 021,1	3 084,6	3 128,3	3 057,0	2 719,1

¹ Årlig gjennomsnitt.¹ *Annual average.*Kilde: NOS Folkemengdens bevegelse. *Source: NOS Vital Statistics and Migration Statistics.*

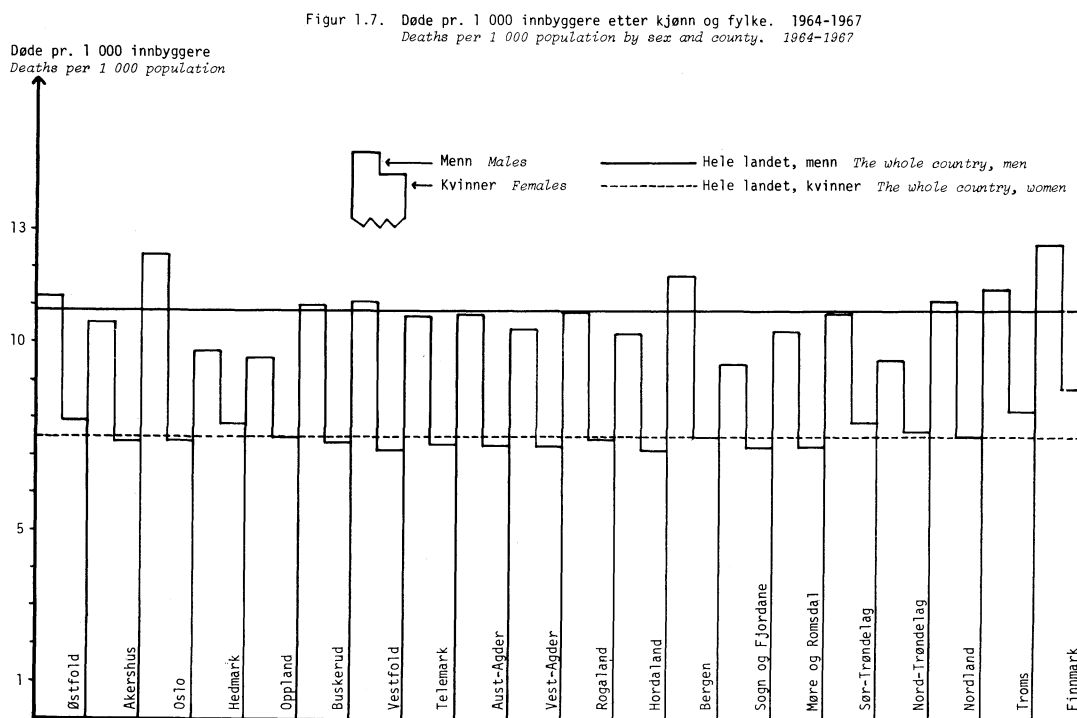
Tabell 1.17. Døde pr. 1 000 innbyggere etter fylke. *Death rates by county.*

Fylke County	Døde pr. 1 000 innbyggere ¹ Deaths per 1 000 population ¹				Hele landet = 100 The whole country = 100			
	1946– 1950	1956– 1960	1961– 1965	1966– 1970	1946– 1950	1956– 1960	1961– 1965	1966– 1970
Østfold	9,3	9,1	9,8	10,4	102	102	103	106
Akershus	7,8	7,8	7,6	7,2	86	88	80	73
Oslo	10,2	9,9	11,0	11,7	112	111	116	119
Hedmark	8,9	9,0	10,1	10,6	98	101	106	108
Oppland	8,5	8,8	9,6	9,9	93	99	101	101
Buskerud	8,8	9,3	10,3	10,4	97	104	108	106
Vestfold	9,4	9,1	9,8	10,1	103	102	103	103
Telemark	9,2	9,3	10,4	10,6	101	104	109	108
Aust-Agder	11,0	10,4	11,9	11,5	121	117	125	117
Vest-Agder	10,0	9,1	9,5	9,9	110	102	100	101
Rogaland	8,7	8,2	8,7	8,7	96	92	92	89
Hordaland	8,6	8,1	8,3	8,4	95	91	87	86
Bergen	9,5	10,3	10,9	11,6	104	116	115	118
Sogn og Fjordane	10,3	9,6	10,3	10,6	113	108	108	108
Møre og Romsdal	9,3	8,3	8,9	9,2	102	93	94	94
Sør-Trøndelag	9,7	9,3	9,5	9,9	107	104	100	101
Nord-Trøndelag	9,1	8,2	9,2	9,8	100	92	97	100
Nordland	9,0	8,0	8,8	9,3	99	90	93	95
Troms	9,2	8,0	8,5	9,1	101	90	89	93
Finnmark	8,6	7,7	8,1	8,5	95	87	85	87
Hele landet The whole country	9,1	8,9	9,5	9,8	100	100	100	100

¹ Årlig gjennomsnitt. ¹ Annual average.

Kilde: NOS Folkemengdens bevegelse.

Source: NOS Vital Statistics and Migration Statistics.

Kilde: NOS Dødelighetsforholdene i fylkene.

Source: NOS Mortality Rates in Counties.

Forskjellen i de standardiserte og direkte totalrater går tydelig fram. Sammenlikner en dødelighetsnivået i f. eks. Sogn og Fjordane og Finnmark, viser de direkte beregninger lavere totalrater i Finnmark enn i Sogn og Fjordane, 12 prosent lavere for menn og hele 36 prosent lavere for kvinner. Dette skyldes at Finnmarks befolkning i gjennomsnitt er betydelig yngre enn befolkningen i Sogn og Fjordane. I Finnmark var en tredjedel av befolkningen over 40 år og 5 prosent var over 70 år. I Sogn og Fjordane var 44 prosent av befolkningen over 40 år og hele 10 prosent over 70 år. Tar en disse forhold i betraktning ved beregning av dødeligheten for alle aldersgrupper under ett, blir bildet et annet. Dødelighetsnivået i Finnmark ligger da betydelig høyere enn i Sogn og Fjordane, og forskjellen er større for menn enn for kvinner, henholdsvis 34 og 22 prosent.

Tabell 1.17

og

Tabell 1.18

Tabell 1.18. Døde pr. 1 000 innbyggere etter kjønn og fylke. 1964–1967.
Deaths per 1 000 population by sex and county. 1964–1967.

Fylke County	Døde pr. 1 000 innbyggere Deaths per 1 000 population			
	Direkte beregnede kvotienter Crude death rates		Standardberegnete kvotienter Standardized rates	
	Menn Males	Kvinner Females	Menn Males	Kvinner Females
Østfold	11,01	8,97	11,24	7,91
Akershus	8,13	6,25	10,55	7,38
Oslo	12,40	10,01	12,38	7,39
Hedmark	10,81	9,52	9,78	7,82
Oppland	10,40	8,78	9,59	7,47
Buskerud	11,34	8,79	10,99	7,33
Vestfold	10,80	8,68	11,11	7,14
Telemark	11,46	9,21	10,71	7,29
Aust-Agder	12,42	10,94	10,76	7,27
Vest-Agder	10,21	8,83	10,37	7,26
Rogaland	9,26	8,00	10,82	7,46
Hordaland	8,88	7,71	10,25	7,16
Bergen	11,58	10,17	11,79	7,51
Sogn og Fjordane	10,56	10,54	9,44	7,22
Møre og Romsdal	9,71	8,59	10,36	7,26
Sør-Trøndelag	10,27	9,21	10,80	7,93
Nord-Trøndelag	9,67	9,17	9,57	7,67
Nordland	9,88	8,06	11,16	7,51
Troms	9,77	8,30	11,46	8,21
Finnmark	9,30	6,69	12,68	8,81
Hele landet <i>The whole country</i>	10,39	8,77	10,88	7,49

Kilde: NOS Dødelighetsforholdene i fylkene.
Source: Mortality Rates in Counties.

Flyttinger.
Migrations.

Tabell 1.19,
Figur 1.8
og
Figur 1.9

Flytting innen landet blir i prinsippet registrert når en person flytter fra en kommune til en annen. Kommunesammenslåingene, vesentlig i første halvdel av 60-årene, har hatt en viss reduserende effekt på tallene for registrerte flyttinger for de etterfølgende år. Flyttetallene for 1960 og 1970 ligger forholdsvis høyt sammenliknet med de nærmest foregående – og nærmest etterfølgende – år. Dette henger sammen med at det ved folketellingen viste seg å være personer som var bosatt i en kommune uten å være innført i folkeregisteret. På tilsvarende måte var det personer som var flyttet ut av kommunen, uten at det var meldt til folkeregisteret. Det har ikke vært mulig å fordele disse flyttingene på de år da de virkelig skjedde. Slike for sent registrerte flyttinger kan referere seg til hele den forutgående tiårsperiode, men gjelder trolig først og fremst de nærmest foregående år.

Tabell 1.19,
Figur 1.8
og
Figur 1.9

Det årlige gjennomsnitt for 1961–1970 var 181 000 flyttinger, mot 158 000 i tiåret før. Regnet pr. 1 000 innbyggere økte flyttehyppigheten fra 46,0 til 48,3 fra tiåret 1951–1960 til 1961–1970. Flyttehyppigheten har i alle år vært større for kvinner enn for menn, men da flyttehyppigheten for menn har økt betydelig, er forskjellen blitt mindre etter hvert. I 1951–1955 var 43,9 prosent av flytterne menn, mot 48,1 prosent i 1972. Andelen som flyttet uten følge av familien har avtatt fra 54,1 prosent i 1950 til 39,5 prosent i 1971.

Flyttehyppigheten varierte sterkt med alderen. Mens kvinnene i perioden 1966–1970 hadde en markert topp på vel 191 flyttere pr. 1 000 i aldersgruppen 20–24 år var flyttehyppigheten for menn mer jamn i de to aldersgruppene 20–24 år og 25–29 år, henholdsvis 137 og 132 pr. 1 000. I aldersgruppene mellom 25 og 50 år hadde menn noe større flyttehyppighet enn kvinner.

Tabell 1.20

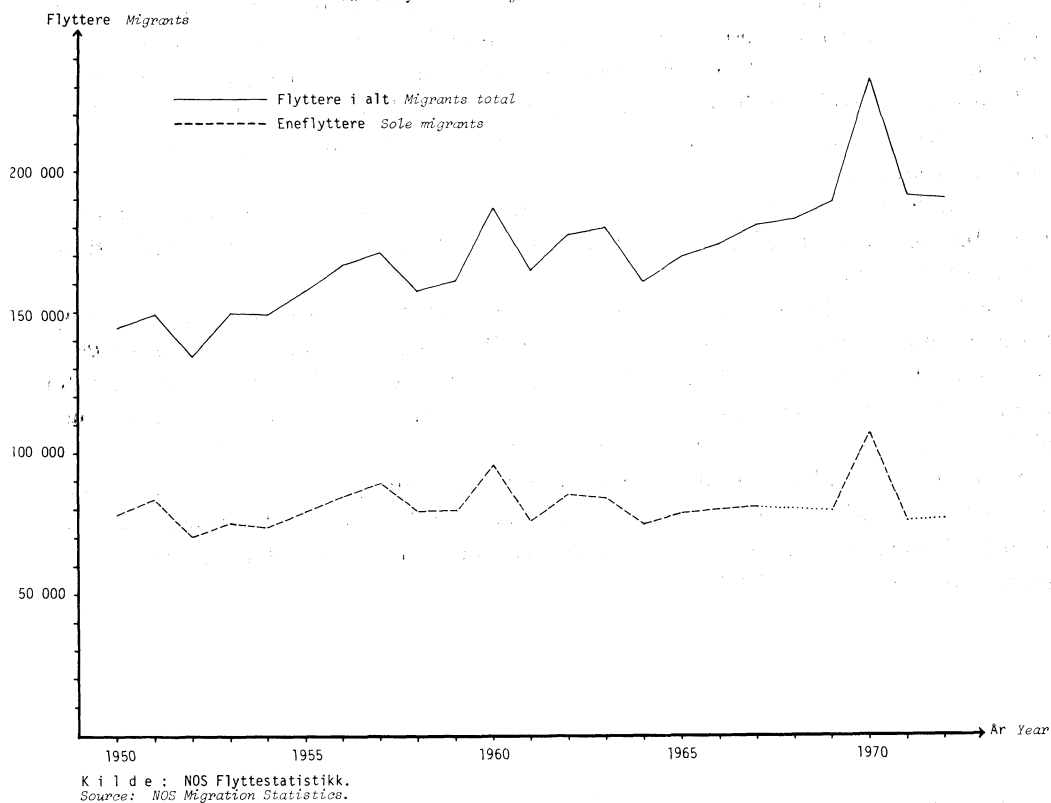
Tabellen omfatter både innenlandske flyttinger og flyttinger til og fra utlandet. Akershus hadde størst nettoinnflytting i hele perioden 1961–1972. Fra 1961 til 1970 hadde Nordland størst utflytting, mens Oslo hadde størst utflytting i 1971 og 1972.

Tabell 1.19. Innenlandske flyttinger. *Internal migration.*

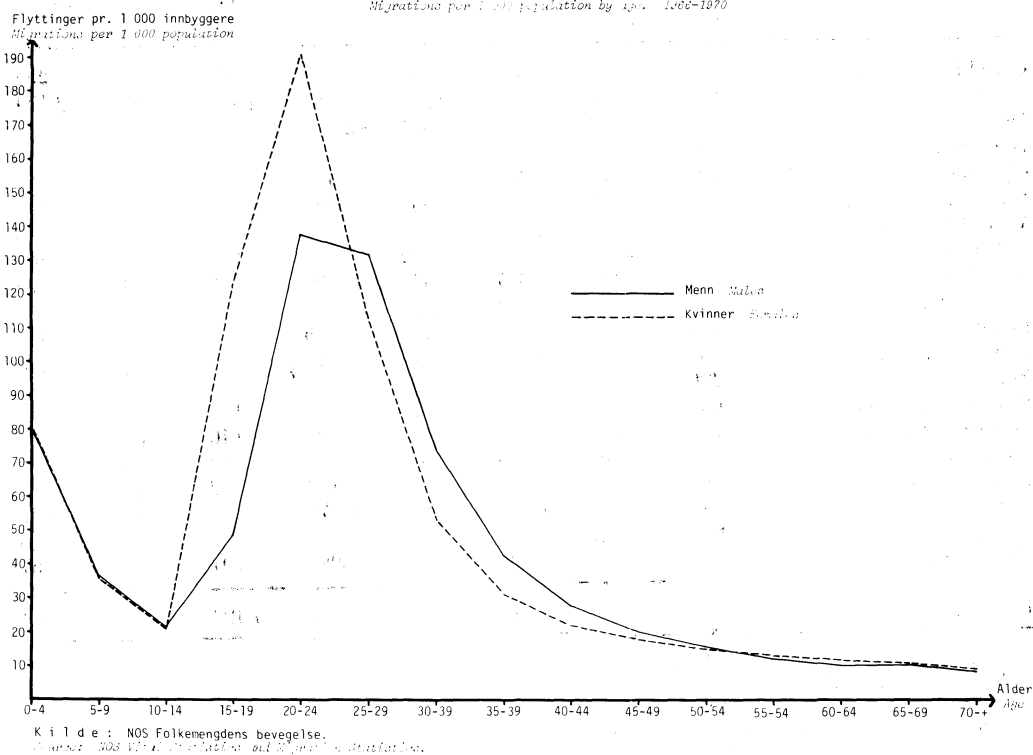
Årlig gjennomsnitt og år <i>Annual average and year</i>	Tallet på flyttinger <i>Number of migrants</i>			Pr. 1 000 innbyggere <i>Per 1 000 population</i>		
	I alt <i>Total</i>	Menn <i>Males</i>	Kvinner <i>Females</i>	I alt	Menn	Kvinner
1951–1960	158 438	69 647	88 791	46,0	40,7	51,3
1961–1970	180 991	83 737	97 254	48,3	44,9	51,7
1951–1955	148 247	65 139	83 108	43,3	39,0	49,2
1956–1960	168 628	74 155	94 473	48,8	43,9	53,4
1961–1965	170 348	77 490	92 858	46,5	42,4	50,5
1966–1970	191 635	89 983	101 652	50,2	47,4	53,0
1950	144 619	62 678	81 941	44,1	38,7	49,8
1955	157 432	70 090	87 342	45,9	41,1	50,7
1960	186 527	82 671	103 856	52,0	46,3	57,7
1965	169 399	78 176	91 223	45,4	42,1	48,8
1966	173 845	80 855	92 990	46,3	43,2	49,4
1967	180 657	84 674	95 983	47,7	44,9	50,6
1968	182 584	84 432	98 152	47,8	44,4	51,2
1969	189 003	88 160	100 843	49,1	46,0	52,1
1970	232 087	111 797	120 290	59,9	58,0	61,7
1971	191 156	91 905	99 251	48,8	47,2	50,4
1972	190 175	91 437	98 738	48,4	46,8	49,9

Kilde: NOS Flyttestatistikk. *Source: NOS Migration Statistics.*

Figur 1.8. Tallet på flyttere og eneflyttere innenlands 1950-1972
 Number of internal migrants and internal sole migrants 1950-1972

Figur 1.9. Flyttinger pr. 1 000 innbyggere etter alder. 1966-1970
 Migrations per 1 000 population by age. 1966-1970

Akershus og Oslo sett under ett, hadde bare en liten netto innflytting i 1971 og 1972. Oslo hadde netto utflytting også i perioden 1966–1970, men gjennomgående innflytting fra 1961 til 1965. I perioden 1961–1970 hadde følgende fylker netto-utflytting: Oslo, Hedmark, Oppland, Telemark, Bergen, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal, Nord-Trøndelag, Troms og Finnmark. For årene 1971 og 1972 var det bare Oslo, Telemark, Hordaland (med Bergen), Nordland og Finnmark som hadde nettoutflytting.

Også tallene for flyttinger til og fra utlandet er påvirket av folketellingene, idet det da blir registrert flyttinger som ikke er blitt meldt ordinært. Særlig gjelder dette flytting ut av landet.

Tabell 1.21

og

Tabell 1.22

I perioden 1961–1970 flyttet gjennomsnittlig 13 473 personer årlig fra Norge til andre land, mens 13 694 personer flyttet til Norge hvert år. Det var således et årlig innflyttingsoverskott på 221 personer. I den foregående tiårsperiode var det nettoutflytting fra Norge med 1 984 personer i gjennomsnitt pr. år. I 1971 og i 1972 var det temmelig stor nettoinnflytting til Norge.

Som for de innenlandske flyttinger varierer også flyttehyppigheten fra og til utlandet sterkt etter alder. Menn flytter hyppigst i alderen 25–34 år, og kvinner i alderen 15–24 år. Disse to gruppene pluss gruppen kvinner i alderen 25–34 år hadde nettoudflytting i perioden 1961–1970.

Tabell 1.20. Nettoflytting¹ etter kjønn og fylke.

Net migration¹ by sex and county.

Fylke County	Årlig gjennomsnitt Annual average		1971			1972		
	1961– 1965 I alt Total	1966– 1970 I alt Total	I alt Total	Menn Males	Kvinner Females	I alt Total	Menn Males	Kvinner Females
Østfold	239	924	1 564	892	672	274	40	234
Akershus	4 958	6 561	4 870	2 339	2 531	4 181	1 997	2 184
Oslo	255	–2 640	–4 247	–1 505	–2 742	–3 766	–1 743	–2 023
Hedmark	–914	–161	242	94	148	288	242	46
Oppland	–692	–116	781	339	442	811	370	441
Buskerud	603	637	1 432	846	586	629	311	318
Vestfold	162	835	1 357	717	640	660	294	366
Telemark	221	–426	105	22	83	–547	–339	–208
Aust-Agder	–95	239	637	314	323	469	197	272
Vest-Agder	353	680	1 014	512	502	627	261	366
Rogaland	–123	415	963	458	505	864	480	384
Hordaland	165	1 345	1 904	982	922	–391	–133	–258
Bergen	–296	–1 472	–2 025	–974	–1 051			
Sogn og Fjordane	–605	–541	230	122	108	–118	–81	–37
Møre og Romsdal	–1 182	–798	179	156	23	146	143	3
Sør-Trøndelag	127	440	–149	–60	–89	252	203	49
Nord-Trøndelag	–1 020	–788	285	127	158	162	120	42
Nordland	–1 359	–2 787	–1 803	–1 027	–776	–785	–358	–427
Troms	–669	–623	–253	–124	–129	858	488	370
Finnmark	–538	–873	–471	–182	–289	–191	–54	–137
I alt Total	–410	853	6 615	4 048	2 567	4 423	2 438	1 985

¹ Medregnet flyttinger fra og til utlandet.

¹ Including external migration.

Kilde: NOS Folkemengdens bevegelse.

Source: NOS Vital Statistics and Migration Statistics.

I perioden 1961 til 1970 var det størst netto utflytting til Sverige og størst netto innflytting fra Sambandsstatene. Også i 1971 og 1972 var det stor netto innflytting fra USA. I disse årene var det også netto innflytting fra Sverige. Mens det i tidsrommet 1961–1971 var netto utflytting til europeiske land sett under ett, var det netto innflytting i 1971 og 1972. I 1971 var det stor innflytting fra Asia. Denne flyttestrømmen bestod for en stor del av innflyttere fra Pakistan.

Tabell 1.21. Flyttinger til og fra utlandet. *Emigration and immigration.*

Årlig gjennomsnitt og år <i>Annual average and year</i>	Flyttet til utlandet <i>Emigrants</i>	Innflyttet fra utlandet <i>Immigrants</i>	Nettoflytting <i>Net migration</i>	Nettoflytting pr. 1 000 innbyggere <i>Net migration per 1 000 population</i>
1951–1960	10 604	8 620	–1 984	–0,6
1961–1970	13 473	13 694	221	0,1
1961	10 610	11 426	816	0,2
1962	12 534	12 778	244	0,1
1963	11 364	11 893	619	0,2
1964	14 264	12 406	–1 858	–0,5
1965	14 021	12 148	–1 873	–0,5
1966	13 391	12 446	–945	–0,3
1967	13 022	15 379	2 357	0,6
1968	13 644	15 350	1 706	0,4
1969	13 526	15 641	2 115	0,5
1970	18 352	17 383	–969	–0,2
1971	12 682	19 297	6 615	1,7
1972	13 965	18 388	4 423	1,1

Kilde: NOS Flyttestatistikk.

Source: NOS Migration Statistics.

Tabell 1.22. Flyttinger fra og til utlandet etter kjønn og alder. 1961–1970.

Immigration and emigration by sex and age. 1961–1970.

Alder Age	Flyttinger Migrations						Prosent Percentages			
	Menn Males			Kvinner Females			Menn		Kvinner	
	Inn- flyt- tinger <i>Immi- gra- tion</i>	Ut- flyt- tinger <i>Emi- gra- tion</i>	Netto flyt- tinger <i>Net migra- tion</i>	Inn- flyt- tinger <i>Immi- gra- tion</i>	Ut- flyt- tinger <i>Emi- gra- tion</i>	Netto flyt- tinger <i>Net migra- tion</i>	Inn- flyt- tinger <i>Immi- gra- tion</i>	Ut- flyt- tinger <i>Emi- gra- tion</i>	Inn- flyt- tinger <i>Immi- gra- tion</i>	Ut- flyt- tinger <i>Emi- gra- tion</i>
0–14 år <i>years</i> ..	12 570	10 824	1 746	12 302	10 217	2 085	18,7	16,8	17,7	14,5
15–24 » » ..	18 223	18 216	7	27 306	32 294	–4 988	27,0	28,2	39,2	46,0
25–34 » » ..	20 025	21 382	–1 357	16 430	16 933	–503	29,7	33,2	23,6	24,1
35–44 » » ..	8 427	8 041	386	5 647	5 028	619	12,5	12,5	8,1	7,2
45–60 » » ..	4 620	4 123	497	4 014	3 398	618	6,9	6,4	5,8	4,8
60 år og over <i>years and over.</i>	3 510	1 902	1 608	3 864	2 370	1 494	5,2	2,9	5,6	3,4
I alt <i>Total</i>	67 375	64 488	2 887	69 565	70 240	–675	100,0	100,0	100,0	100,0

Kilde: NOS Folkemengdens bevegelse.

Source: NOS Vital Statistics and Migration Statistics.

Tabell 1.23. Flyttinger mellom Norge og andre land.

Immigrations and emigrations, by county.

Fra/til land <i>From/to country</i>	Flyttinger Migrations								
	1961—1970			1971			1972		
	Inn- flyt- tinger <i>Immi- gration</i>	Ut- flyt- tinger <i>Emi- gration</i>	Netto flyt- tinger <i>Net mi- gration</i>	Inn- flyt- tinger <i>Immi- gration</i>	Ut- flyt- tinger <i>Emi- gration</i>	Netto flyt- tinger <i>Net mi- gration</i>	Inn- flyt- tinger <i>Immi- gration</i>	Ut- flyt- tinger <i>Emi- gration</i>	Netto flyt- tinger <i>Net mi- gration</i>
Danmark <i>Den- mark</i>	25 611	27 392	—1 781	2 627	2 643	—16	2 346	2 595	—249
Finland <i>Finland</i>	3 223	2 421	802	462	280	182	596	390	206
Island <i>Iceland</i>	1 758	1 330	428	166	180	—14	286	248	38
Sverige <i>Sweden</i>	23 740	28 967	—5 227	2 791	2 135	656	2 905	1 987	918
Frankrike <i>France</i>	2 027	2 169	—142	276	221	55	351	278	73
Italia <i>Italy</i>	2 154	2 085	69	156	123	33	180	137	43
Nederland <i>Netherlands</i>	3 189	3 004	185	409	341	68	396	343	53
Spania <i>Spain</i>	1 549	1 705	—156	265	330	—65	310	338	—28
Storbritannia <i>United King- dom</i>	12 328	11 706	622	2 023	1 264	759	1 861	1 672	189
Tyskland <i>Germany</i>	8 782	7 622	1 160	863	720	143	865	737	128
Europa ellers <i>Rest of Europe</i>	9 157	7 288	1 869	1 204	873	331	1 279	1 041	238
Europa i alt <i>Europe total</i>	93 518	95 689	—2 171	11 242	9 110	2 132	11 375	9 766	1 609
Afrika <i>Africa</i>	4 226	4 483	—257	1 015	772	243	1 128	818	310
Canada <i>Canada</i>	3 435	3 412	23	458	236	222	449	250	199
Sambands- statene <i>United States</i>	27 424	23 078	4 346	3 681	1 462	2 219	3 284	1 767	1 517
Amerika ellers <i>Rest of America</i>	1 815	1 329	486	304	162	142	325	232	93
Amerika i alt <i>America total</i>	32 674	27 819	4 855	4 443	1 860	2 583	4 058	2 249	1 809
Asia <i>Asia</i>	4 654	3 292	1 362	2 220	558	1 662	2 146	809	658
Austral-Sam- bandet <i>Australia</i>	1 267	1 962	—695	287	241	46	287	188	99
Oseania ellers <i>Rest of Oceania</i>	206	185	21	47	22	25	37	43	—6
Uoppgitt <i>Unknown</i>	395	1 298	—903	43	119	—76	36	92	—56
I alt <i>Total</i>	136 940	134 728	2 212	19 297	12 682	6 615	18 388	13 965	4 423

¹ Herav Pakistan 1 039.² Herav Pakistan 301.¹ Of which Pakistan 1039.² Of which Pakistan 301.

Kilde: NOS Folkemengdens bevegelse.

Source: NOS Vital Statistics and Migration Statistics.

Inngåtte og oppløste ekteskap. Marriages.

I 1950 ble det inngått noe over 27 000 ekteskap. Tallene for de fire følgende år lå på omtrent samme nivå. Fra 1955 til 1960 falt tallet på inngåtte ekteskap fra noe over 26 000 til omtrent 23 500. Etter 1960 har tallet på inngåtte ekteskap igjen steget og lå i slutten av 1960-årene på vel 29 000. De høye tallene for inngåtte ekteskap i siste halvpart av 1960-årene bør ses i sammenheng med de store fødselskullene i årene like etter krigen. Likeledes henger de lave ekteskapstallene i slutten av 1950-årene og begynnelsen av 1960-årene naturligvis nøye sammen med de små fødselskullene i 1930-årene.

Tabell 1.24. Inngåtte ekteskap etter alder. *Marriages by age.*

År Year	Inn- gåtte ekte- skap i alt <i>Marri- ages total</i>	Kvinner <i>Females</i>						Menn <i>Males</i>					
		Alder <i>Age</i>					Gjen- nom- snitt- lig alder <i>Average age</i>	Alder <i>Age</i>					Gjen- nom- snitt- lig alder <i>Average age</i>
		15—	20—	25—	30—	35		15—	20—	25—	30—	35	
		19	24	29	34	og over		19	24	29	34	og over	
		år	år	år	år	and over		år	år	år	år	and over	
		years	years	years	years	over	age	years	years	years	years	over	age
Prosent <i>Percentages</i>													
1950	27 222	7,7	39,3	29,7	12,1	11,2	26,68	0,9	21,0	37,5	20,3	20,3	30,17
1960	23 651	17,2	47,5	17,1	7,1	11,1	26,68	3,0	34,9	31,0	13,8	17,3	28,63
1965	24 185	25,9	50,0	12,5	3,9	7,7	23,53	6,7	45,3	26,8	9,1	12,1	26,73
1967	29 154	22,6	55,7	12,1	3,4	6,2	23,22	5,5	51,4	25,0	7,7	10,4	26,12
1969	29 630	22,2	56,2	12,4	3,3	5,9	23,28	5,2	53,5	25,0	6,9	9,4	25,91
1970	29 370	22,2	55,8	13,2	3,5	5,3	23,20	5,2	52,9	26,3	6,8	8,7	25,82
1971	29 510	22,5	54,3	14,3	3,3	5,1	23,15	5,0	52,0	28,2	6,7	8,1	25,78
1972	28 596	23,1	52,8	16,0	3,2	4,9	23,16	5,2	50,6	29,8	6,7	7,7	25,77

Kilde: NOS Folkemengdens bevegelse.

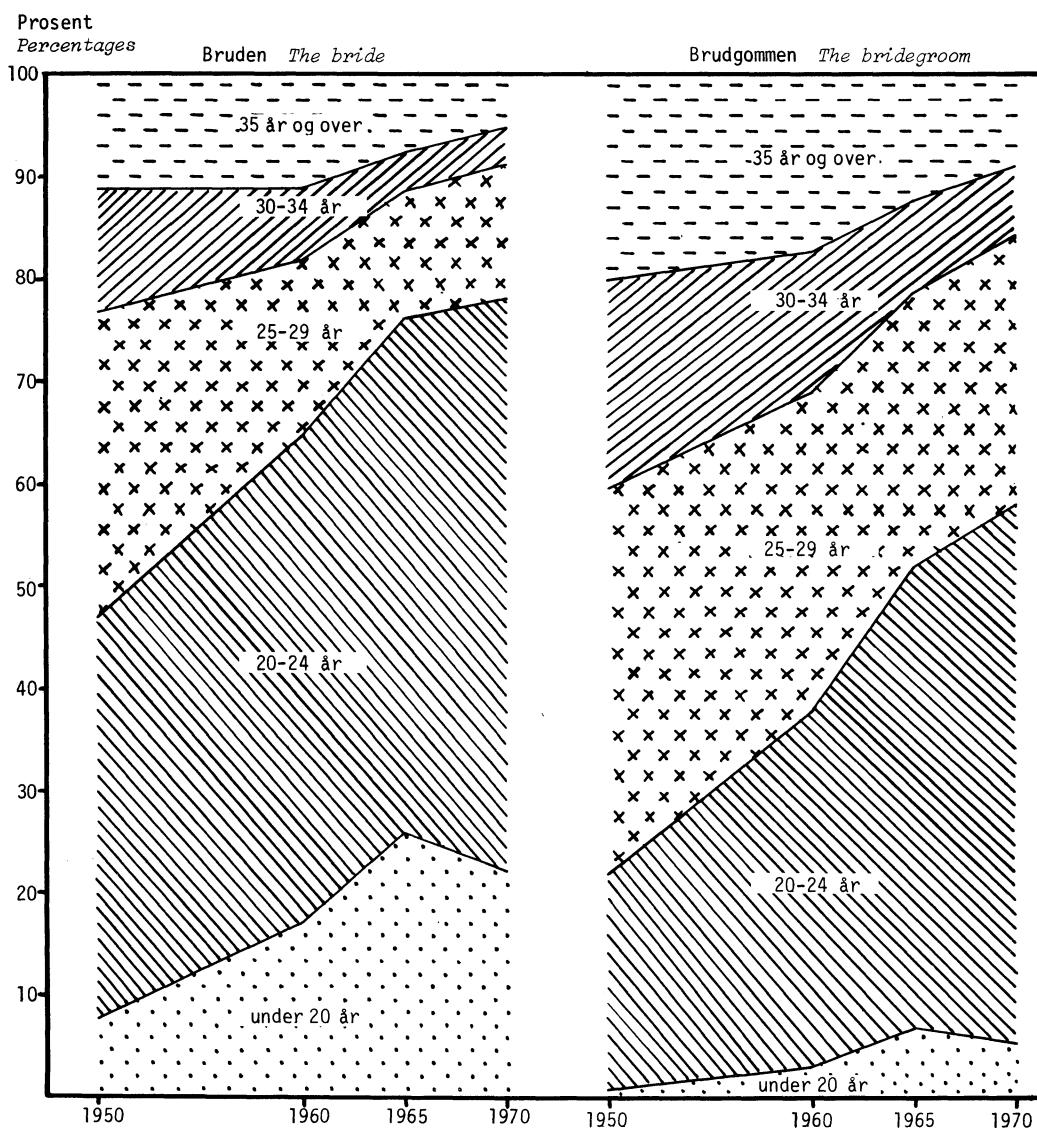
Source: NOS Vital Statistics and Migration Statistics.

Tabell 1.25. Giftermålshyppighet etter fylke. *Marriage rates by county.*

Fylke County	Inngåtte ekteskap pr. 1 000 innbyggere <i>Marriages per 1 000 population</i>				Hele landet = 100 <i>The whole country = 100</i>			
	1951— 1955	1956— 1960	1961— 1965	1966— 1970	1951— 1955	1956— 1960	1961— 1965	1966— 1970
Østfold ...	7,9	6,7	6,5	7,4	99	99	98	97
Akershus .	8,6	7,3	6,8	7,8	108	107	103	102
Oslo	9,9	8,8	8,7	10,0	124	129	132	132
Hedmark .	7,1	5,8	5,5	6,3	89	85	83	83
Oppland ..	7,3	6,0	5,7	6,5	91	88	86	86
Buskerud .	7,9	6,6	6,1	7,3	99	97	92	96
Vestfold	8,3	7,0	6,4	7,4	104	103	97	97
Telemark	7,7	6,0	6,2	7,2	96	88	94	95
Aust-Agder .	6,3	5,7	5,3	6,9	79	84	80	91
Vest-Agder .	7,6	6,7	6,3	7,3	95	99	95	96
Rogaland ..	8,1	7,0	6,8	7,9	101	103	103	104
Hordaland .	7,1	6,0	5,7	7,0	89	88	86	92
Bergen	9,1	8,4	8,4	9,6	114	124	127	126
Sogn og Fjordane .	6,3	5,8	5,3	6,1	79	85	80	80
Møre og Romsdal .	7,9	6,2	5,7	7,2	99	91	86	95
Sør-Trøndelag ..	8,3	7,1	7,1	7,7	104	104	108	101
Nord-Trøndelag .	7,3	5,9	5,8	6,6	91	87	88	87
Nordland .	7,5	6,2	6,5	6,8	94	91	98	89
Troms	7,7	6,5	6,8	7,3	96	96	103	96
Finnmark .	8,0	6,8	6,8	7,5	100	100	103	99
Hele landet <i>The whole country</i> .	8,0	6,8	6,6	7,6	100	100	100	100

Kilde: NOS Folkemengdens bevegelse.

Source: NOS Vital Statistics and Migration Statistics.

Figur 1.10. Inngåtte ekteskap etter alder. Prosent *Marriages by age. Percentages*

Kilde: NOS Folkemengdens bevegelse.
Source: NOS Vital Statistics and Migration Statistics.

Tabell 1.24
og
Figur 1.10

Tidligere tiders variasjoner i fødselstallene vil også i en viss utstrekning bli reflektert i fordelingen av vigde etter alder.

Siden 1950 har aldersfordelingen for de vigde vist forskyvning til aldersgruppene under 25 år. Fra 1950 til 1965 steg således aldersgruppen under 20 år fra 7,7 prosent til 25,9 prosent av alle vigde kvinner, og fra 0,9 prosent til 6,7 prosent av alle vigde menn. De siste årene har denne aldersgruppens andel vist små endringer. For kvinnene har andelen utgjort i overkant av 22 prosent og for menn noe over 5 prosent. I 1950 var 39,3 prosent av de vigde kvinner i aldersgruppen 20-24 år, mens andelen i de siste årene har vært omtrent 55 prosent. Om lag 52 prosent av de vigde menn har vært i denne aldersgruppen de siste årene, mens det i 1950 var bare 21 prosent.

Gjennomsnittlig giftermålsalder har vist nedgang i perioden 1950-1972. Gjennomsnittsalderen ved giftermål, som for kvinner var 26,68 år i 1950, var således sunket til 23,16 år i 1972. De tilsvarende tall for menn var henholdsvis 30,17 og 25,77 år.

Tabell 1.26. Giftermålshyppighet etter kjønn og alder.
Marriage rates by sex and age.

Alder Age	Vigde pr. 1000 ikke gifte Persons married per 1 000 not married population							
	Menn Males				Kvinner Females			
	1949— 1952	1955— 1956	1959— 1962	1969— 1970	1949— 1952	1955— 1956	1959— 1962	1969— 1970
15—19 år years	2,7	4,2	7,3	10,1	23,0	33,4	38,8	47,5
20—24 » »	57,0	79,1	101,3	132,4	146,6	193,1	217,0	226,3
25—29 » »	139,6	154,1	168,1	170,3	178,7	197,3	203,0	157,6
30—34 » »	128,5	118,4	107,0	84,2	110,3	107,3	99,7	74,2
35—39 » »	81,0	69,8	58,1	40,0	55,0	53,7	49,5	32,3
40—44 » »	46,8	38,5	32,8	21,6	27,4	27,5	24,8	19,2
45—49 » »	27,0	21,5	17,3	11,5	14,1	14,9	13,1	9,9
50—54 » »	14,6	13,6	9,6	7,0	6,4	7,5	7,3	6,5
55—59 » »	8,6	7,3	5,7	4,0	3,1	3,3	3,3	2,8
60—64 » »	3,8	3,5	2,7	1,9	1,1	1,3	1,9	1,4
65—69 » »	1,9	1,6	2,0	0,9	0,5	0,7	0,7	0,9
70—74 » »	0,7	1,2	1,1	0,3	0,3	0,4	0,2	0,2
75 år og over years and over	0,2	0,2	0,6	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

Kilde: NOS Folkemengdens bevegelse.

Source: NOS Vital Statistics and Migration Statistics.

Tabell 1.27. Oppløste ekteskap. *Marriages dissolved.*

År Year	Oppløste ekteskap Marriages dissolved			Oppløste ekteskap pr. 1 000 bestående ekteskap Marriages dissolved per 1 000 existing marriages		
	I alt Total	Ved dødsfall By death	Ved skilsmisse By divorce	I alt Total	Ved dødsfall By death	Ved skilsmisse By divorce
1950	13 248	11 307	1 941	18,5	15,8	2,7
1955	13 721	11 620	2 101	17,5	14,8	2,7
1960	16 075	13 696	2 379	19,3	16,4	2,9
1965	17 963	15 382	2 581	20,7	17,7	3,0
1966	18 354	15 682	2 672	20,6	17,9	3,0
1967	18 874	15 998	2 876	21,2	18,0	3,2
1968	19 669	16 611	3 058	21,9	18,5	3,4
1969	20 299	17 153	3 146	22,4	18,9	3,5
1970	20 602	17 173	3 429	22,5	18,8	3,7
1971	20 853	17 122	3 731	22,4	18,4	4,0
1972	21 339	17 317	4 022	22,8	18,5	4,3

Kilde: NOS Folkemengdens bevegelse.

Source: NOS Vital Statistics and Migration Statistics.

Regnet pr. 1 000 innbyggere er tallene på inngåtte ekteskap høyest i Oslo og Bergen hvor tallene for årene 1966–1970 i gjennomsnitt var henholdsvis 32 og 26 prosent over landsgjennomsnittet. Lavest var hyppigheten i Sogn og Fjordane og i Hedmark. I disse fylkene var hyppigheten nesten 20 prosent under landsgjennomsnittet.

Det er trolig at de store forskjellene fylkene imellom når det gjelder inngåtte ekteskap pr. 1 000 innbyggere i vesentlig grad skyldes ulikheter i befolkningens aldersfordeling.

Bortsett fra Oslo og Bergen er det stort sett tilflyttingsdistriktene (se tabell 1.20) som har størst giftermålshyppighet. Et unntak danner Hordaland hvor folkemengden har økt med 15,4 prosent fra 1960 til 1970, men hvor giftermålshyppigheten likevel lå nesten 10 prosent under landsgjennomsnittet også i 1970.

Tabell 1.25

Inngåtte ekteskap pr. 1 000 innbyggere, de vigdes aldersfordeling og gjennomsnittlig giftermålsalder er alle størrelser som blant annet påvirkes av befolkningens alderssammensetning. Det er derfor forbundet med visse vanskeligheter å avgjøre om endringer i disse mål skyldes endret alderssammensetning i den aktuelle befolkningsgruppe eller endringer i giftermålsintensiteten.

Tabell 1.26 Giftermålshyppigheten beregnet på 5-årsklasser har vist stigning i alle klasser under 30 år fra 1950 til 1970. Det gjelder både menn og kvinner. Alle aldersklasser over 30 år har hatt nedgang i giftermålshyppigheten i samme periode.

Tabell 1.27 Antallet oppløste ekteskap pr. 1 000 bestående økte fra 18,5 i 1950 til 22,8 i 1972. Langt de fleste ekteskapene oppløses ved at den ene av ektefellene dør, men antallet som oppløses ved skilsmisse har økt fra 2,7 pr. 1 000 bestående ekteskap i 1950 til 4,3 i 1971. I prosent av alle oppløste ekteskap tilsvarer dette henholdsvis 14,7 og 18,8.

Tabell 1.28 Blant yrkesaktive menn som i 1960 var 58–60 år var 12,2 prosent ugifte, 82,1 prosent gifte og 5,7 prosent før gifte. For yrkesaktive menn i alderen 35–39 år var tilsvarende andeler henholdsvis 16,8, 81,2 og 2,0 prosent. I alle aldersgruppene i tabellen hadde jordbruksarbeidere høyeste andel ugifte. Skipsmannskap hadde nest høyeste andel ugifte. Denne siste yrkesgruppen hadde i alle aldersgrupper høyeste andel skilte og separerte. Yrkesgruppene teknisk arbeid og administrativt arbeid (ikke medregnet offentlig administrasjon) hadde høyeste andel gifte.

Tabell 1.28. Ekteskapelig status for menn i noen alders- og yrkesgrupper. 1960. Prosent.

Marital status for males in some age and occupation groups. 1960. Percentages.

Yrke <i>Occupation</i>	Ekteskapelig status <i>Marital status</i>				Totalt <i>Total</i>
	Ugifte <i>Unmarried</i>	Gifte <i>Married</i>	Enkemenn <i>Widowers</i>	Skilte/ separerte <i>Divorced</i>	
Menn født 1900—1902 <i>Males born 1900—1902</i>					
Teknisk arbeid <i>Technical work</i>	3,3	92,3	1,9	2,5	100,0
Administrasjon (ekskl. off. adm.) <i>Administration (excl. public adm.)</i>	3,1	93,5	2,0	1,4	100,0
Bønder <i>Farmers</i>	15,0	80,9	3,7	0,4	100,0
Jordbruksarbeidere <i>Farm workers</i>	60,5	33,9	3,4	2,2	100,0
Skipsmannskap <i>Crew onboard ships</i>	21,2	69,8	3,7	5,3	100,0
Jern- og metallarbeidere <i>Iron and metal workers</i>	7,3	86,8	3,6	2,3	100,0
Alle yrkesaktive <i>Economically active, total</i>	12,2	82,1	3,8	1,9	100,0
Født <i>Born</i> 1912—1914					
Teknisk arbeid	5,0	92,4	0,7	1,9	100,0
Administrasjon	3,0	94,7	0,6	1,7	100,0
Bønder	14,8	83,8	1,0	0,4	100,0
Jordbruksarbeidere	54,5	42,6	1,0	1,9	100,0
Skipsmannskap	25,6	63,2	1,4	9,8	100,0
Jern- og metallarbeidere	7,4	88,8	1,3	2,5	100,0
Alle yrkesaktive	12,2	84,6	1,0	2,2	100,0
Født <i>Born</i> 1921—1925					
Teknisk arbeid	8,5	90,1	0,2	1,2	100,0
Administrasjon	6,0	92,6	0,2	1,2	100,0
Bønder	18,5	80,9	0,3	0,3	100,0
Jordbruksarbeidere	58,0	40,6	0,2	1,2	100,0
Skipsmannskap	44,8	47,5	0,5	7,2	100,0
Jern- og metallarbeidere	11,0	86,7	0,5	1,8	100,0
Alle yrkesaktive	16,8	81,2	0,3	1,7	100,0

Kilde: Beregninger i Byrået.

Source: Calculations in the Central Bureau of Statistics.

Adopsjoner. Adoptions.

Tallet på adopsjoner avtok noe i perioden 1960–1972. De fleste av de adopterte barna var født utenfor ekteskap. Omtrent syttifem prosent av dem som ble adoptert i 1972 hadde norsk statsborgerskap. Snaut 37 prosent av de adopterte var under tre år gamle og vel sytten prosent var tolv år eller eldre. Det var noe flere piker enn gutter blant de adopterte.

Tabell 1.29

og

Tabell 1.30

Tabell 1.29. Adopterte etter fødsel i eller utenfor ekteskap.

Adoptees by legitimate or illegitimate birth.

År Year	Adopterte Adoptees			
	I alt Total	I ekteskap Legitimate	Utenfor ekteskap Illegitimate	Uoppgitt Unspecified
1960	913	235	672	6
1965	827	231	567	29
1968	797	222	517	58
1969	790	233	527	30
1970	752	179	487	86
1971	750	190	422	138
1972	841	219	438	184

Kilde: NOS Barneomsorg og NOS Adopsjonsstatistikk.

Source: NOS Child Welfare Statistics and NOS Adoption Statistics.

Tabell 1.30. Adopterte etter kjønn og alder 1972. Prosent.

Adoptees by sex and age 1972. Percentages.

Kjønn og alder Sex and age	I alt Total	Herav med norsk statsborgerskap Of whom having Norwegian citizenship
Gutter Males		
Under 3 år years	13,6	10,2
3–11 » »	22,0	19,3
12 år og over years and over	8,2	7,8
I alt Total	43,8	37,3
Jenter Females		
Under 3 år years	23,2	10,8
3–11 » »	24,0	18,1
12 år og over years and over	9,0	8,4
I alt Total	56,2	37,3
Begge kjønn Both sexes		
Under 3 år years	36,8	21,0
3–11 » »	46,0	37,4
12 år og over years and over	17,2	16,2
I alt Total	100,0	74,6

Kilde: NOS Barneomsorg 1972.

Source: NOS Child Welfare Statistics 1972.

KAPITTEL 2

	Side
Helseforhold <i>Health conditions.</i>	
Helsetilstand <i>Health status</i>	33
Middellevetid <i>Expectation of life</i>	38
Sykdommer <i>Diseases</i>	38
Skader <i>Injuries</i>	42
Dødsårsaker <i>Causes of death</i>	46
Dødelighet etter ekteskapelig status og yrke <i>Mortality by marital status and by occupation</i>	51
Mødre- og spedbarndødelighet <i>Maternal and infant mortality</i>	53
Kontakt med lege og helseinstitusjoner <i>Contact with physicians and health institutions</i>	54
Helsepersonell, sykehus og medikamenter <i>Health personnel, hospitals, pharmaceuticals</i>	57
Skoletannrøkt og folketannrøkt <i>Public dental care</i> ..	63
Vaksinasjon <i>Vaccination</i>	64
Svangerskapsavbrott <i>Abortions</i>	65

Mange mennesker lever et rikt og aktivt liv trass i alvorlige sykdommer eller plager. Men god helse er for de fleste en forutsetning for å kunne delta aktivt og med fullt utbytte i arbeidslivet og i fritiden. De første tabellene i dette kapitlet søker å belyse helsetilstanden i befolkningen i store trekk. Så følger tabeller som beskriver utbredelsen av en del viktige sykdommer og lidelser og hyppigheten av ulike typer ulykker. De viktigste dødsårsaker og forskjeller i dødelighet blir også tatt med. Etter tabeller om dødelighet ved og omkring fødsler, følger tabeller om befolkningens tilgang til helsetjenester og medisinsk hjelp. Mer detaljerte oppgaver om disse forhold finner man blant annet i NOS-publikasjonene *Helsestatistikk*, *Sykehusstatistikk*, *Psykiatriske sykehus*, *Helseundersøkelse 1968* og *Pasienttelling 1970*.

Helsetilstand.

Health status.

Verdens Helseorganisasjon har definert (god) helse som en tilstand av fullstendig fysisk, mentalt og sosialt velvære, og ikke bare fravær av sykdom eller plage. Det er nok svært få mennesker som befinner seg i en slik ideell tilstand. I *Helseundersøkelsen 1968* ble et utvalg av personer spurt om de hadde vært syke eller skadet i de siste 14 dager og om de hadde sykdom eller skade (syketilfelle) av varig natur – inkludert medfødt lidelse. Også slike syketilfelle som kunne synes bagatellmessige skulle tas med, men ikke synssvekkelse som ble helt korrigert med briller. Utvalget omfattet bare personer som på intervjudagen var utenfor helseinstitusjon. Noe mer enn halvparten av de spurte hadde ikke noe syketilfelle, men andelen avtok betraktelig for eldre personer. Det var ingen forskjell av betydning mellom menn og kvinner. I alt var det omtrent 800 syketilfelle pr. 1 000 personer. Noen personer hadde mer enn ett syketilfelle. For de personer i utvalget som var over 70 år gamle var det mer enn dobbelt så mange syketilfelle pr. 1 000 som for de andre personene i utvalget.

Tabell 2.1

Det foreligger bare sparsomme opplysninger om hvor mange mennesker i Norge det er som har mer alvorlige, varige syketilfelle, som f. eks. er blinde eller svært svaksynte, døve, eller uføre av andre årsaker. I *Helseundersøkelsen 1968* var det 39 prosent av de spurte som oppgav å ha sykdom eller skade av varig natur – inkludert medfødt sykdom eller skade, men her ble også tatt med meget lette syketilfelle som ikke medførte reduksjon i vanlig aktivitet. I Kapittel 5 finnes oppgaver over uføretrygden og antall personer som får slik trygd. Dette kan belyse forekomsten av varige syketilfelle i den del av befolkningen som er under 70 (67) år.

Tabell 2.2

Ved omtrent en fjerdedel av de syketilfellene som ble registrert, hadde personen ikke hatt kontakt med lege for tilfellet. Omtrent 10 prosent av tilfellene hadde ført til innleggelse på sykehus eller kontakt med annen helseinstitusjon. Det var her ingen vesentlig forskjell mellom menn og kvinner, men – naturlig nok – var det en større andel tilfelle som hadde medført en eller annen form for legekontakt blant de eldre enn blant de yngre. Det framgår videre av undersøkelsen at i omtrent 10 prosent av tilfellene hadde det vært slik kontakt i de 14 dagene undersøkelsen omfattet.

Tabell 2.3

I gjennomsnitt var personene i utvalget i full aktivitet eller helt friske 80 prosent av dagene i undersøkelsesperioden, mens de var helt eller delvis sengeliggende i mindre enn 2 prosent av dagene. For 8,6 prosent av dagene var aktivitetsgraden uoppgitt. (Person dager er antall dager i undersøkelsesperioden – 14 – multiplisert med antall personer.) Det gjennomsnittlige antall dager i full aktivitet avtok sterkt med økende alder, men det var ingen særlig forskjell mellom menn og kvinner. (Det siste framgår ikke av tabellen.)

Tabell 2.1. Personer utenfor helseinstitusjon etter registrerte syketilfelle¹ og alder. 1968.

Non-institutional population by reported episodes of illness¹ and age. 1968.

Alder <i>Age</i>	Personer med helse- opplys- ninger <i>Persons with health informations</i>	Herav <i>Of whom</i>		Registrerte syketilfelle i alt <i>Total episodes reported</i>	Syketilfelle pr. 1 000 personer <i>Episodes per 1 000 population</i>
		Uten syke- tilfelle <i>Without episode of illness</i>	Med syke- tilfelle <i>With episode of illness</i>		
Prosent <i>Percentages</i>					
0— 6 år <i>years</i>	1 293	71,2	28,8	427	330
7—14 » »	1 493	69,1	30,9	599	401
15—29 » »	1 950	61,5	38,5	1 120	574
30—49 » »	2 463	48,8	51,2	2 062	837
50—69 » »	2 416	35,0	65,0	3 176	1 315
70 år og over <i>years and over</i> ..	804	24,4	75,6	1 286	1 600
Alle aldersgrupper <i>All ages</i> ..	10 419	51,8	48,2	8 670	832

¹ Medregnet skader.

¹ Including injuries.

Kilde: NOS Helseundersøkelse 1968.

Source: NOS Health Survey 1968.

Tabell 2.2. Registrerte syketilfelle¹ etter personenes alder og legekon-
takt m. v. 1968. Prosent.

*Reported episodes of illness¹ by age of person, and medical consultation. 1968.
Percentages.*

Alder Age	Uten legekontakt m. v. <i>Without medical consultation</i>	Legekontakt uten syke- husinnleg- gelse <i>Medical consultation without admission to hospital</i>	Sykehus- innleg- gelse <i>Admission to hospital</i>	Annen helseinsti- tusjon <i>Other health institution</i>	I alt <i>Total</i>	Tallet på syketilfelle <i>Number of episodes</i>
0— 6 år <i>years</i>	45,2	49,4	4,9	0,5	100,0	427
7—14 » »	38,2	53,7	6,9	1,2	100,0	599
15—29 » »	30,7	58,9	9,0	1,4	100,0	1 120
30—49 » »	25,3	64,6	8,3	1,8	100,0	2 062
50—69 » »	21,3	66,1	9,9	2,7	100,0	3 176
70 år og over <i>years and over</i>	23,2	68,0	8,0	0,8	100,0	1 286
Alle aldersgrupper <i>All ages</i>	26,1	63,4	8,7	1,8	100,0	8 670

¹ Medregnet skader.

¹ Including injuries.

Kilde: NOS Helseundersøkelse 1968.

Source: NOS Health Survey 1968.

Tabell 2.3. Reduksjon i vanlig aktivitet i løpet av en 14-dagersperiode målt i person dager for personer utenfor helseinstitusjon, etter alder. 1968. Prosent.

Reduction in usual activity during a two-week period in terms of days for the non-institutional population, by age. 1968. Percentages.

Alder Age	Helt eller delvis sengeliggende <i>In bed the whole day or part of the day</i>	Oppegående, ikke i full aktivitet <i>Other limitation of activity</i>	I full aktivitet eller helt frisk <i>No limitation of activity</i>	Uoppgitt <i>Unknown</i>	I alt <i>Total</i>	Tallet på person-dager <i>Number of days</i>
0– 6 år <i>years</i>	1,3	3,5	90,5	4,7	100,0	18 102
7–14 » »	1,8	2,3	90,9	5,0	100,0	20 902
15–29 » »	1,0	3,8	88,2	7,0	100,0	27 300
30–49 » »	1,4	5,9	83,7	9,0	100,0	34 482
50–69 » »	2,0	17,1	69,2	11,7	100,0	33 824
70 år og over <i>years and over</i> ...	3,8	28,3	53,2	14,7	100,0	11 256
Alle aldersgrupper <i>All ages</i>	1,7	9,0	80,7	8,6	100,0	145 866

Kilde: NOS Helseundersøkelse 1968.
Source: NOS Health Survey 1968.

Tabell 2.4. Personer etter kroppslig førlighet, og etter alder og kjønn. 1970. Prosent.

Persons, by physical mobility, and by age and sex. 1970. Percentages.

	Kan løpe 100 m uten vansker <i>Able to run 100 m without difficulties</i>	Kan gå 100 m uten vansker, men ikke løpe <i>Able to walk 100 m without difficulties, but not to run</i>	Kan gå i trapper, men har vansker med å gå 100 m <i>Able to climb stairs, but finds it difficult to walk 100 m</i>	Har vansker med å gå i trapper og 100 m <i>Finds it difficult to climb stairs and walk 100 m</i>	I alt <i>Total</i>	Tallet på personer som svarte <i>Number of respondents</i>
Alder <i>Age</i>						
15–24 år <i>years</i> ..	96	3	1	—	100	503
25–34 » » ..	95	4	1	—	100	417
35–44 » » ..	91	4	2	3	100	430
45–54 » » ..	81	12	3	4	100	557
55–64 » » ..	58	24	7	11	100	459
65–74 » » ..	29	35	12	24	100	315
Kjønn <i>Sex</i>						
Menn <i>Males</i>	83	9	4	4	100	1 291
Kvinner <i>Females</i> ..	73	16	4	7	100	1 390
Alle personer <i>All persons</i>	77	13	4	6	100	2 681

Kilde: NOS Friluftslivundersøkelse 1970.
Source: NOS Outdoor Life 1970.

I Ferie- og friluftslivundersøkelsen 1970 ble et utvalg av personer i alderen 15–74 år bl. a. stilt spørsmål om deres evne til å bevege seg. Andelen personer med svært god bevegelsesevne var som ventet lavest for de eldre aldersgrupper. Det var en fjerdedel av personene i aldersgruppen 65–74 år som hadde vansker både med å gå i trapper og med å gå 100 meter. Andelen med god bevegelsesevne var i alt litt høyere for menn enn for kvinner. Dette henger nok sammen med at det er relativt flere eldre kvinner enn eldre menn.

Det var pr. 1. oktober 1970 omtrent 56 000 pasienter i norske helseinstitusjoner og 5 600 pensjonærer i aldersavdelinger. I alt svarte dette til om lag 1,5 prosent av folkemengden. Tabellen viser stigning i andelen pasienter med stigende alder, og denne stigningen var særlig markert for kvinnes vedkommende. Over 20 prosent av alle pasienter var kvinner over 70 år. Omtrent 55 prosent av alle pasienter var kvinner. I aldersgruppen under ett år, er nyfødte medregnet.

Tabell 2.4

Tabell 2.5

Tabell 2.5. Pasienter i helseinstitusjoner etter alder og kjønn. 1970. Prosent.

In-patients in health institutions by age and sex. 1970. Percentages.

Kjønn Sex	I alt ¹	Total ¹	Alder Age			
	Antall Number	Prosent Percentages	Under 1 år Under 1 year	1—4 år years	5—14 år years	15—29 år years
Menn Males	25 491	45,4	0,4	0,8	2,6	5,8
Kvinner Females	30 671	54,6	0,4	0,6	1,7	6,8
Begge kjønn Both sexes	56 162	100,0	0,8	1,4	4,4	12,7

Kjønn Sex	Alder Age					
	30—39 år years	40—49 år years	50—59 år years	60—69 år years	70—79 år years	80 år og over years and over
Menn Males	3,5	5,3	6,9	7,3	7,2	5,6
Kvinner Females	3,3	4,4	5,9	7,8	11,1	12,6
Begge kjønn Both sexes	6,7	9,7	12,7	15,1	18,4	18,1

¹ Hertil kommer 5 592 pensjonærer i aldersavdelinger.¹ In addition, 5 592 pensioners in old age departments.

Kilde: NOS Pasienttelling 1970.

Source: NOS Census of In-patients 1970.

Tabell 2.6. Pasienter i ulike typer av helseinstitusjoner pr. 100 000 av folkemengden etter kjønn og alder. 1970.

In-patients in various types of health institutions per 100 000 population, by sex and age. 1970.

Institusjonstype <i>Type of institution</i>	Alle aldrer <i>All ages</i>	Alder <i>Age</i>									80 år og over years and over
		Under 1 år <i>Under 1 year</i>	1— 4 år <i>years</i>	5— 14 år <i>years</i>	15— 29 år <i>years</i>	30— 49 år <i>years</i>	50— 59 år <i>years</i>	60— 69 år <i>years</i>	70— 79 år <i>years</i>		
Menn <i>Males</i>											
Alminnelige sykehus <i>General hospitals</i>	443	722	253	173	193	299	558	941	1 451	2 122	
Psykiatriske sykehus, -klinikker og sentralhjem for åndssvake <i>Psychiatric hospitals, -clinics and main institutions for mentally deficient</i>	334	3	23	142	337	438	461	471	439	399	
Andre spesialiserte sykehus <i>Other specialized hospitals</i>	79	18	27	35	46	111	137	121	109	76	
Psykiatriske sykehjem og åndssvakehjem <i>Psychiatric nursing homes and nursing homes for mentally deficient</i>	152	—	4	77	87	130	239	333	390	454	
Andre sykehjem <i>Other nursing homes</i>	262	12	23	26	23	88	150	324	1 409	6 017	
Attføringsinstitusjoner og sykehoteller <i>Institutions for rehabilitation and hostels for out-patients</i>	48	—	7	8	41	50	79	97	112	56	
I alt <i>Total</i>	1 318	755	337	460	727	1 116	1 624	2 287	3 910	9 124	
Kvinner <i>Females</i>											
Alminnelige sykehus	561	694	185	125	497	451	544	797	1 409	2 285	
Psykiatriske sykehus, -klinikker og sentralhjem for åndssvake	280	—	18	98	261	295	364	437	546	498	
Andre spesialiserte sykehus	58	16	29	28	28	64	97	119	78	68	
Psykiatriske sykehjem og åndssvakehjem	121	—	3	48	73	102	137	243	311	390	
Andre sykehjem	480	19	21	21	16	44	110	371	2 021	9 986	
Attføringsinstitusjoner og sykehoteller	69	—	6	3	25	47	105	178	225	194	
I alt <i>Total</i>	1 569	730	262	323	900	1 003	1 357	2 145	4 590	13 421	

Kilde: NOS Pasienttelling 1970.

Source: NOS Census of In-patients 1970.

Tallet på pasienter i helseinstitusjoner pr. 100 000 personer i gruppen, viser markant øking med alderen. Aldersgruppen under ett år, danner et unntak, men her er nyfødte medregnet. Hver tiende person i alderen 80 år og over, var pasient i en eller annen helseinstitusjon, mens det i aldersgruppen 1–4 år var ca. tre pasienter pr. 1 000 personer i aldersgruppen. Når en ser alle aldersgrupper under ett, er det flest antall pasienter i alminnelige sykehus. I de eldste aldersgruppene, er de fleste av pasientene i «andre sykehjem».

Pasientbelegget i prosent av tallet på senger ved de somatiske sykehusene har i årene etter 1965 vært temmelig konstant omkring 90 prosent. Gjennomsnittlig antall liggedager ved sykehusene var nær det samme i årene 1965–1970, omkring 18 dager. Øking i tallet på liggedager i 1971 skyldes at statistikken nå også omfatter sykehjemsavdelinger i kombinerte alders- og sykehjem.

Tabell 2.6

Tabell 2.7

Tabell 2.7. Gjennomsnittlig belegg og liggedager på sykehusene!
Average number of in-patients and board-days in somatic hospitals.¹

År Year	Gjennomsnittlig belegg i prosent av antall senger Average number of in-patients as percentage of number of beds	Gjennomsnittlig antall liggedager Average number of board-days
1965	88,8	17,7
1966	89,6	17,7
1967	90,4	17,6
1968	90,5	17,2
1969	91,4	17,0
1970 ²	90,7	18,6
1971	92,5	23,3
1972	92,4	23,7

¹ Fra 1970 også sykehjem som er blitt godkjent etter den nye sykehusloven.

² Ikke medregnet sykehjemsavdelinger i kombinerte alders- og sykehjem.

¹ From 1970 on – including nursing homes authorized according to the Hospital law.

² Excl. somatic nursing departments.

Kilde: NOS Sykehusstatistikk.

Source: NOS Hospital Statistics.

Tabell 2.8. Middellevetid etter alder. Expectation of life, by age.

Kjønn og alder Sex and age	1901– 1910	1946– 1950	1951– 1955	1956– 1960	1961– 1965	1966– 1970
Menn Males						
0 år year	54,82	69,25	71,11	71,32	71,03	71,09
5 år years	56,93	67,30	68,40	68,29	67,74	67,51
10 » »	52,92	62,63	63,65	63,50	62,94	62,69
20 » »	45,16	53,25	54,11	53,93	53,34	53,08
30 » »	38,85	44,22	44,81	44,57	43,93	43,61
40 » »	31,49	35,16	35,54	35,19	34,58	34,22
50 » »	23,95	26,43	26,60	26,21	25,62	25,32
60 » »	16,80	18,39	18,52	18,12	17,60	17,33
70 » »	10,59	11,43	11,60	11,38	11,04	10,87
Kvinner Females						
0 år year	57,70	72,65	74,70	75,57	75,97	76,83
5 år years	59,04	70,03	71,57	72,17	72,37	72,99
10 » »	55,08	65,24	66,72	67,30	67,49	68,10
20 » »	47,34	55,64	56,96	57,49	57,66	58,28
30 » »	40,24	46,29	47,31	47,74	47,87	48,49
40 » »	32,92	36,96	37,79	38,14	38,22	38,81
50 » »	25,30	27,95	28,57	28,84	28,88	29,47
60 » »	17,85	19,45	19,93	20,06	20,06	20,64
70 » »	11,24	12,03	12,30	12,36	12,29	12,83

Kilde: NOS Folkemengdens bevegelser. Source: NOS Vital Statistics and Migration Statistics.

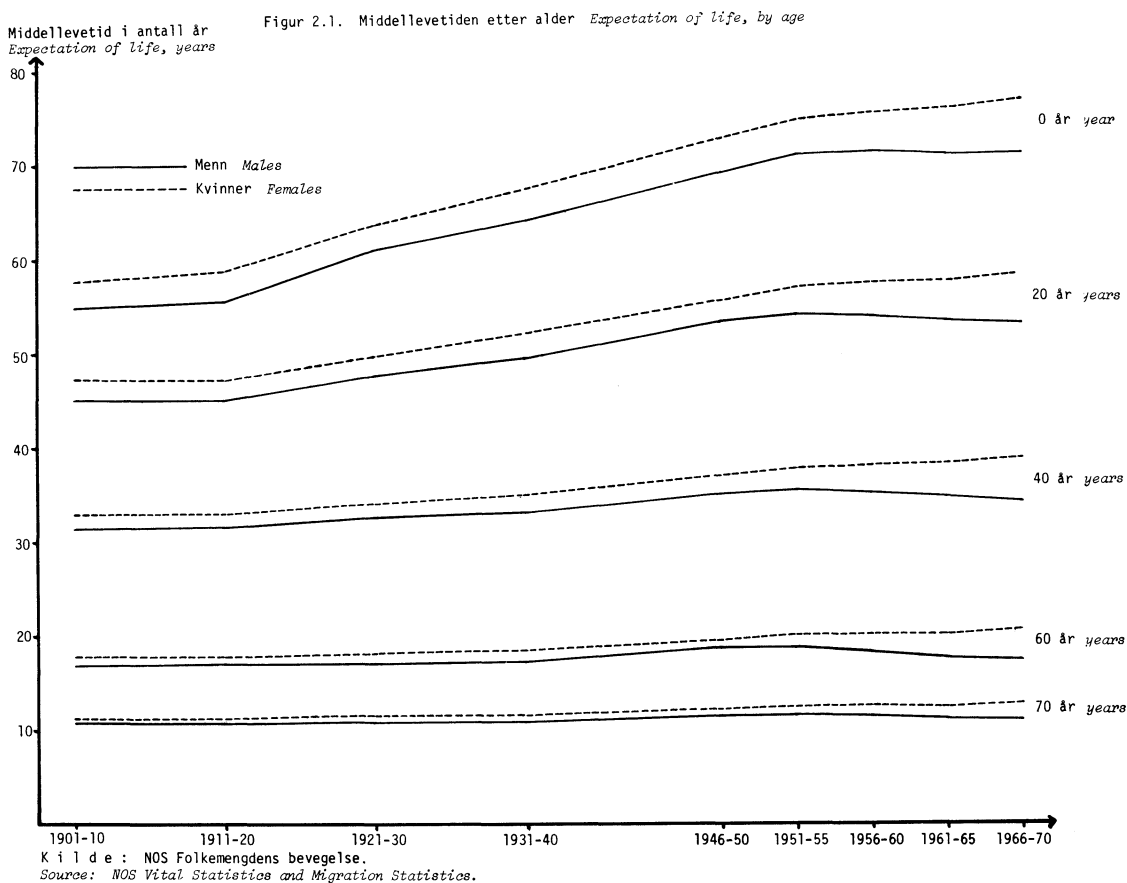
Middellevetid. *Expectation of life.*

Tabell 2.8

Middellevetiden gir uttrykk for det gjennomsnittlige gjenstående antall år en person i en viss alder kan forventes å leve, under de rådende dødelighetsforhold.

Sammenliknes perioden 1966–1970 med perioden 1901–1910, har middellevetiden for nyfødte steget med vel 16 år for menn og vel 19 år for kvinner. Middellevetiden for nyfødte gutter økte til og med femårsperioden 1956–1960, men har senere gått litt ned. Dette henger sammen med at en øking i dødeligheten fra 40-årsalderen har mer enn oppveid den fortsatte nedgangen i dødelighet de første leveår. For nyfødte piker derimot har middellevetiden økt helt fram til siste femårsperiode 1966–1970.

Økingen i middellevetiden i forhold til tidligere perioder, og forskjellen mellom kvinner og menn avtar med alderen. Ved alder 70 år var middellevetiden for menn i 1966–1970 bare ubetydelig høyere enn i 1901–1910. For kvinner har økingen vært om lag 1,5 år fra 1901–1910 til 1966–1970.

Sykdommer. *Diseases.*

Tabell 2.9

Tallet på meldte tilfelle av poliomyelitt og kikhoste har gått meget sterkt ned i perioden 1950–1972. Likeledes har tallet på nye tilfelle av smitteførende tuberkulose gått sterkt ned i perioden. I 1950 var antallet 3 050, tilsvarende 93 tilfelle pr. 100 000 innbyggere, og i 1971 var tilsvarende tall kommet ned i 409 tilfelle i alt, eller 10 tilfelle pr. 100 000 innbyggere. Antallet gonorétilfelle har steget kraftig i årene fra 1950 til 1972. Økingen gjelder særlig ungdomsaldrene.

Tabell 2.10

Tallet på nye tilfelle av kreft steg fra vel 7 000 til omtrent 11 000 i perioden 1955–1971. Økingen var atskillig sterkere for menn enn for kvinner. Blant menn oppstod kreften hyppigst i fordøyelsesorganene, og kjønnsorganene var nest hyppigst som primærsete. Blant kvinner var brystkjertelen og kjønnsorganene hyppigste primærsete, og fordøyelsesorganene nest hyppigste. Over halvparten av alle krefttilfelle

Tabell 2.9. Meldte tilfelle av viktigere epidemiske og andre smittsomme sykdommer.
Notified cases of principal epidemic and other infectious diseases.

År <i>Year</i>	Tyfoidfeber <i>Typhoid fever</i>	Smittsom hjernehinne- betennelse <i>Cerebro- spinal mening.</i>	Poliomyelitt, akutt <i>Acute poliomyelitis</i>		Skarlagens- feber <i>Scarlet fever</i>	Meslinger <i>Measles</i>
			paralytisk <i>paralytic</i>	ikke paralyt. ¹ <i>non- paralytic¹</i>		
1950	11	161	706	199	1 755	7 643
1955	15	84	189	71	2 653	11 141
1960	1	30	52	7	13 849	13 495
1965	1	41	11	4	2 817	21 705
1966	2	41	2	4	3 333	3 156
1967	2	54	—	9	4 588	24 298
1968	8	63	1	7	2 834	35 039
1969	2	92	1	9	2 556	7 008
1970	6	104	1	8	3 446	11 925
1971	1	79	1	5	3 796	24 942
1972	1	78	2	7	2 980	10 074

År <i>Year</i>	Kikhoste <i>Whooping- cough</i>	Difteri <i>Diphtheria</i>	Krupøs lungebe- tennelse <i>Lobar pneumonia</i>	Syfilis <i>Syphilis</i>	Gonoré <i>Gonorrhoea</i>	Nye tilfelle av smitteførende tuberkulose <i>New cases of bacillary tuberculosis</i>
1950	30 378	246	11 897	743	2 415	3 050
1955	27 219	6	14 835	226	1 866	2 125
1960	24 304	1	14 132	115	2 173	1 152
1965	8 516	—	11 659	266	3 850	660
1966	7 862	—	10 943	209	3 862	709
1967	7 824	—	10 732	343	4 436	621
1968	3 731	—	10 898	305	5 546	577
1969	5 621	—	11 214	260	6 107	517
1970	3 860	—	9 224	177	7 503	534
1971	2 139	—	8 508	169	8 975	409
1972	1 646	—	9 424	196	9 598	433

¹ Fra 1958 aseptisk meningitisk syndrom (etiologi ukjent – polio suspekt).
¹ From 1958 aseptic meningitic syndrom (etiology unknown – polio suspect).
Kilde: NOS Helsestatistikk.
Source: NOS Health Statistics.

startet i disse organene. Størst øking viste krefttilfelle i åndedrettsorganene og urinor-
ganene.

Tallene for åndssvake gjelder de som er plassert i pleiehjem, daginstitusjoner
og familiepleie. For sinnslidende gjelder tallene pasienter i psykiatriske sykehus og
sykehjem, og sinnslidende i privat pleie. Tallet på åndssvake pasienter pr. 10 000
innbyggere viser en øking fra 15 til 19 i perioden 1966–1972. Av en oversikt som
Helsedirektoratet har laget, framgår det at vel 53 prosent av de åndssvake pasientene
i 1971 var menn. Tallet på åndssvake pr. 10 000 innbyggere i 1971, økte med alderen
i de yngste aldersgruppene, med høyeste tall lik 37 pr. 10 000 innbyggere i aldersgrup-
pen 15–19 år. I aldersgruppene over 20 år avtok dette tallet med alderen.

Tallet på sinnslidende pasienter pr. 10 000 innbyggere viste nedgang fra 48 i
1960 til 38 i 1972. For 1950 og 1955 lå tallet begge år på 43, men for disse årene
har en ikke med alle psykiatriske sykehjem. Tallet på sinnslidende pr. 10 000 viser
sterk øking med alderen; i aldersgruppen 15–19 år var antallet sinnslidende 5 pr.
10 000 innbyggere i 1972, i aldersgruppen 50–54 år var antallet 61, og i aldersgruppen
70 år og over var det 118 sinnslidende pr. 10 000 innbyggere. Tallet på sinnslidende
pr. 10 000 innbyggere for 1972 viste stor regional variasjon. Det største tallet hadde
Sogn og Fjordane (52,4) og det laveste tallet Akershus (20,8). Variasjonene i tallene
for sinnslidende kan delvis skyldes at psykiatriske avdelinger ved somatiske sykehus
og psykiatriske klinikker ikke er med i denne statistikken.

Tabellene
2.11–2.14

Tabell 2.10. Nye tilfelle av kreft diagnostisert etter kjønn og primærsete.
New cases of cancer diagnosed by sex and primary site.

Primærsete <i>Primary site</i>	1955	1960	1965	1967	1968	1969	1970	1971
Menn <i>Males</i>								
I alt <i>Total</i>	3 457	4 084	4 676	4 757	5 204	5 245	5 591	5 501
Munnhulen og svelget <i>Oral cavity and throat</i>	172	212	192	181	209	206	243	234
Fordøyelsesorganene og bukhinnen <i>Digestive system and peritoneum</i> ..	1 475	1 570	1 701	1 736	1 792	1 777	1 808	1 813
Åndedrettsorganene <i>Circulatory system</i>	238	390	496	574	663	651	729	731
Brystkjertelen og kjønnsorganene <i>Breast and genitals</i>	688	799	993	969	1 038	1 120	1 213	1 173
Urinorganene <i>Urinary system</i>	206	246	336	342	395	404	493	471
Andre organer eller uten nærmere opplysning om sete <i>Other organs or unspecified primary site</i>	399	514	568	548	684	631	642	654
Lymfatiske og bloddannende organer <i>Lymphatic and blood-making organs</i>	279	353	390	407	423	456	463	425
Kvinner <i>Females</i>								
I alt <i>Total</i>	3 941	4 247	4 706	5 038	5 187	5 311	5 518	5 509
Munnhulen og svelget <i>Oral cavity and throat</i>	62	58	86	68	76	75	78	70
Fordøyelsesorganene og bukhinnen <i>Digestive system and peritoneum</i> ..	1 236	1 225	1 280	1 408	1 352	1 464	1 545	1 465
Åndedrettsorganene <i>Circulatory system</i>	85	91	101	156	136	175	184	178
Brystkjertelen og kjønnsorganene <i>Breast and genitals</i>	1 674	1 922	2 127	2 254	2 307	2 346	2 426	2 486
Urinorganene <i>Urinary system</i>	129	147	170	194	201	221	285	258
Andre organer eller uten nærmere opplysning om sete <i>Other organs or unspecified primary site</i>	522	536	623	624	732	677	702	713
Lymfatiske og bloddannende organer <i>Lymphatic and blood-making organs</i>	233	268	319	334	383	353	298	339

Kilde: Kreftregisteret.
 Source: The Cancer Registry of Norway.

Tabell 2.11. Åndssvake i pleiehjem, daghjem og privatpleie under hjemmene.

Mentally deficient in nursing homes, day nurseries and in family care.

År <i>Year</i>	Godkjente plasser i institusjoner <i>Beds</i>	Pasienter <i>Patients</i>				Registrerte pasienter pr. 10 000 innbyggere <i>Patients per 10 000 population</i>
		I alt <i>Total</i>	I pleiehjem <i>In nursing homes</i>	I daginstitusjon <i>In day nurseries</i>	I privatpleie <i>In family care</i>	
I alt <i>Total</i> 31/12 1966	5 216	5 744	4 644	602	498	15
» » » » 1967	5 457	5 990	4 825	687	478	16
» » » » 1968	5 777	6 541	4 968	832	741	17
» » » » 1969	5 970	6 525	5 057	961	507	17
» » » » 1970	6 242	6 746	5 150	1 115	481	17
» » » 1/12 1971	6 460	7 145	5 273	1 291	581	18
» » » » 1972	6 651	7 360	5 310	1 448	602	19

Kilde: NOS Helsestatistikk.
 Source: NOS Health Statistics.

Tabell 2.12. Sinnslidende i psykiatriske sykehus, psykiatriske sykehjem og privatpleie.

Mentally ill in mental hospitals, nursing homes and family care.

Ved utgangen av året <i>At the end of the year</i>	Sinnslidende i alt <i>Total number of mentally ill</i>			Sinnslidende pr. 10 000 innbyggere <i>Mentally ill per 10 000 population</i>
	I alt <i>Total</i>	Menn <i>Males</i>	Kvinner <i>Females</i>	
1950	14 249	7 257	6 992	43
1955	14 832	7 603	7 229	43
1960	17 150	..	..	48
1965	16 507	8 643	7 864	44
1966	16 246	8 450	7 796	43
1967	15 776	8 209	7 567	41
1968	15 586	8 122	7 464	41
1969	15 597	8 072	7 525	40
1970	15 168	7 993	7 175	39
1971	14 908	7 846	7 062	38
1972	14 965	7 860	7 105	38

Kilde: NOS Psykiatriske sykehus. Source: NOS Mental Hospitals.

Tabell 2.13. Sinnslidende i psykiatriske sykehus, psykiatriske sykehjem og privatpleie etter kjønn og alder ved utgangen av året 1972.

Mentally diseased in mental hospitals, nursing homes and family care by sex and age at the end of the year 1972.

Alder <i>Age</i>	Sinnslidende <i>Mentally ill</i>			Sinnslidende pr. 10 000 av folkemengden ² <i>Mentally ill per 10 000 population²</i>
	I alt <i>Total</i>	Menn <i>Males</i>	Kvinner <i>Females</i>	
15-19 år years	1155	179	176	5,0
20-24 » »	376	240	136	12,5
25-29 » »	456	300	156	15,0
30-34 » »	524	321	203	24,0
35-39 » »	575	373	202	29,9
40-44 » »	884	541	343	41,9
45-49 » »	1 191	726	465	50,5
50-54 » »	1 550	893	657	61,1
55-59 » »	1 552	881	671	66,6
60-64 » »	1 808	960	848	84,7
65-69 » »	1 850	916	934	103,0
70 år og over years and over	4 044	1 630	2 414	118,1
I alt Total	14 965	7 860	7 105	50,0

¹ Medregnet sinnslidende under 15 år, 10 menn og 4 kvinner, i alt 14.

² Over 15 år.

¹ Including mentally ill under 15 years, 10 males and 4 females, total 14.

² 15 years and over.

Kilde: NOS Psykiatriske sykehus. Source: NOS Mental Hospitals.

Tabell 2.14. Sinnslidende i psykiatriske sykehus, psykiatriske sykehjem og privatpleie etter kjønn og bostedsfylke ved utgangen av året 1972.

Mentally ill in mental hospitals, nursing homes and family care by sex and residential county at the end of the year 1972.

Fylke County	Sinnslidende <i>Mentally ill</i>			Sinnslidende pr. 10 000 av folkemengden <i>Mentally ill per 10 000 population</i>
	I alt <i>Total</i>	Menn <i>Males</i>	Kvinner <i>Females</i>	
Østfold	795	416	379	35,2
Akershus	708	398	310	20,8
Oslo	2 114	932	1 182	44,7
Hedmark	785	440	345	43,4
Oppland	672	351	321	38,3
Buskerud	738	425	313	36,3
Vestfold	647	354	293	36,1
Telemark	751	412	339	47,8
Aust-Agder	339	162	177	41,0
Vest-Agder	595	321	274	46,5
Rogaland	1 071	536	535	38,8
Hordaland	1 473	745	728	38,8
Sogn og Fjordane	535	287	248	52,4
Møre og Romsdal	782	426	356	34,3
Sør-Trøndelag	851	470	381	35,8
Nord-Trøndelag	384	220	164	32,0
Nordland	863	469	394	35,7
Troms	451	263	188	32,2
Finnmark	351	194	157	45,1
I alt <i>Total</i>	115 004	17 884	17 120	38,0

¹ Medregnet 63 menn og 36 kvinner, i alt 99, med uoppgitt bosted eller bosted i utlandet.

¹ Including 63 males and 36 females, total 99, with residence unknown or residence abroad.

Kilde: NOS Psykiatriske sykehus. Source: NOS Mental Hospitals.

Skader. *Injuries.*

Tabellene
2.15–2.17
og
Figur 2.2
og 2.3

Antall personer drept eller skadd ved veitrafikkulykker steg fra 2 882 i 1950 til 11 806 i 1972. Regnet pr. 10 000 innbyggere var tallene henholdsvis 9 i 1950 og 30 i 1972. Det største tallet hadde man i 1970 med 32 personskader pr. 10 000 innbyggere. Snaut 5 prosent av skadene resulterer i dødsfall, og snaut 60 prosent av skadene klassifiseres som lettere skader. Av alle personskader ved veitrafikkulykker i 1972 forekom 16 prosent i Oslo og 9 prosent i Akershus. Oslo hadde flest trafikkulykker pr. 10 000 innbyggere, og Finnmark hadde færrest. Vel 65 prosent av de personer som ble drept eller skadd ved veitrafikkulykker i 1972 var menn. Det er særlig i aldersgruppene under 45 år at menn er mer utsatt for trafikkulykker enn kvinner. Aldersgruppen 15–19 år er mest utsatt både blant menn og kvinner.

Ved lov av 19. juni 1970 nr. 67, ble yrkesskadetrygden inkorporert i folketrygden. De spesielle regler om stønad ved yrkesskade som nå er tatt inn i lov om folketrygd omfatter i prinsippet samme personkrets som tidligere hørte inn under den pliktige yrkesskadetrygd. Skader med arbeidsudyktighet under 11 dager blir med visse unntak (bl. a. ryggskader, øye- og tannskader) ikke meldt til Rikstrygdeverket og kommer ikke med i statistikken. (Antall småskader er ca. 44 000 årlig.) Erfaringsmessig blir ca. 4 prosent av de meldte skader ikke godkjent som yrkesskader.

Tabell 2.18

Tallet på yrkesskader pr. 1 000 årsverk i alt har i perioden 1965–1972 holdt seg noenlunde konstant i underkant av 20. Skogbruk skiller seg ut som den næring med relativt flest yrkesskader, med drøye 75 skader pr. 1 000 årsverk. Den mest utsatte næring utenom skogbruk er bergverksdrift hvor antallet skader pr. 1 000

Tabell 2.15. Veitrafikkulykker med personskade.
Road traffic accidents involving personal injury.

År <i>Year</i>	Personer drept eller skadd <i>Persons killed or injured</i>				
	Pr. 10 000 innbyggere <i>Per 10 000 population</i>	I alt <i>Total</i>	Drept ¹ <i>Killed¹</i>	Alvorlig skadd <i>Seriously injured</i>	Lettere skadd <i>Slightly injured</i>
1950	9	2 882	133	1 048	1 701
1955	15	5 028	213	1 869	2 946
1960	18	6 491	310	2 948	3 233
1965	23	8 608	423	3 420	4 765
1966	25	9 505	446	3 721	5 338
1967	28	10 752	480	4 219	6 053
1968	28	10 875	479	4 103	6 293
1969	31	11 812	496	4 289	7 027
1970	32	12 320	560	4 552	7 208
1971	30	11 612	533	4 069	7 010
1972	30	11 806	490	4 025	7 291

¹ Gjelder dødsfall innen en måned etter ulykken.

¹ *Deaths within one month after the accident.*

Kilde: NOS Veitrafikkulykker. *Source: NOS Road Traffic Accidents.*

Tabell 2.16. Veitrafikkulykker med personskade etter fylke 1972.
Road traffic accidents involving personal injury by county 1972.

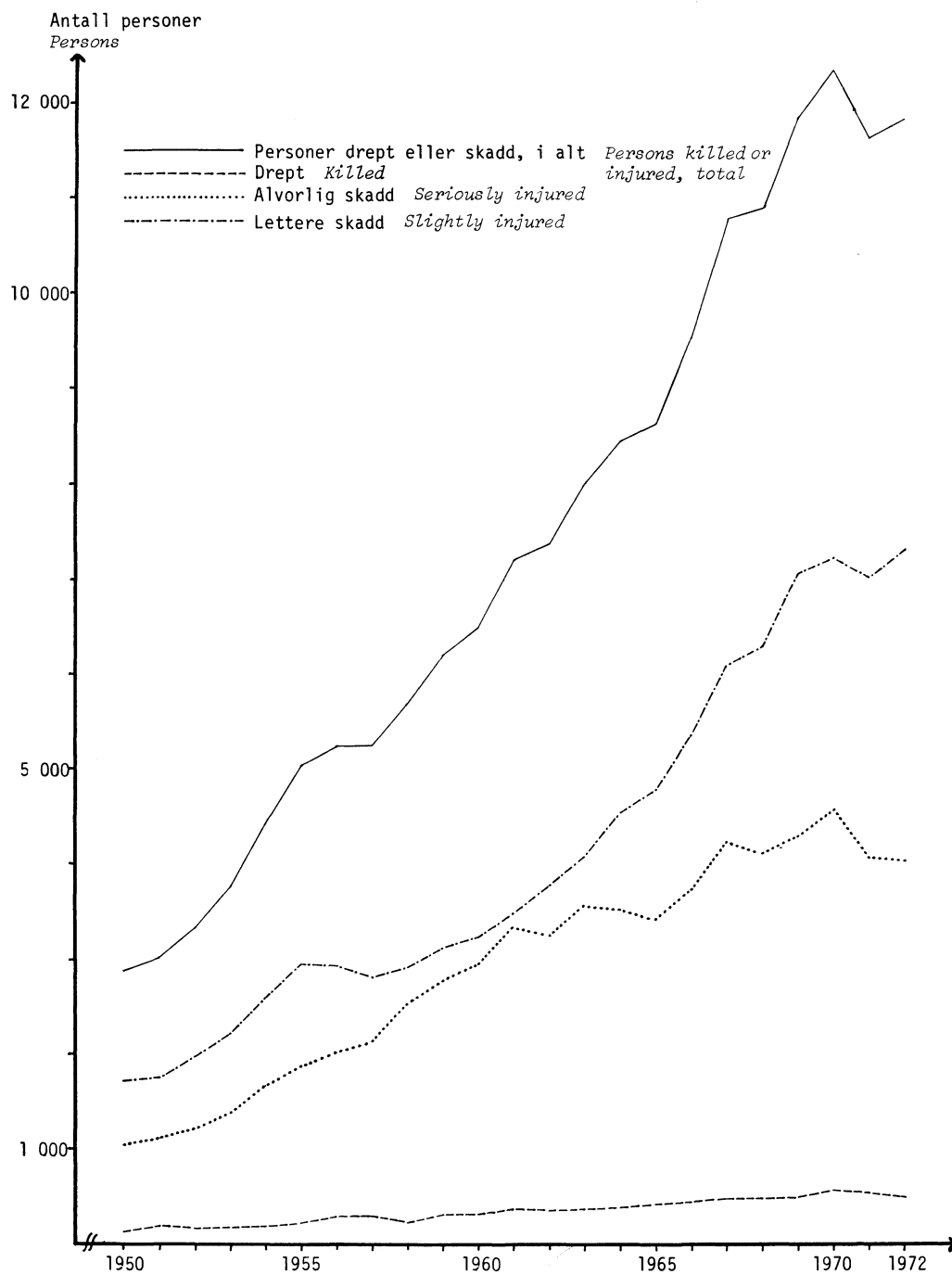
Fylke <i>County</i>	Personer drept eller skadd <i>Persons killed or injured</i>	Pr. 10 000 innbyggere <i>Per 10 000 population</i>
Østfold	536	24
Akershus	1 076	32
Oslo	1 876	40
Hedmark	589	33
Oppland	581	33
Buskerud	799	39
Vestfold	693	39
Telemark	458	29
Aust-Agder	253	31
Vest-Agder	470	37
Rogaland	733	27
Hordaland	799	21
Sogn og Fjordane	215	21
Møre og Romsdal	718	32
Sør-Trøndelag	628	26
Nord-Trøndelag	285	24
Nordland	613	25
Troms	320	23
Finnmark	143	18

Kilde: NOS Veitrafikkulykker 1972.

Source: NOS Road Traffic Accidents 1972.

årsverk har ligget noe i underkant av 50 fram til 1970, og noe over 50 i 1971 og 1972. De minst utsatte næringer er finansinstitusjoner og eiendomsdrift og offentlig administrasjon. Av andre forhold vedrørende yrkesskader som ikke framgår av tabellen, kan nevnes: Absolutt sett forekommer det største antallet skader innen industri hvor antallet meldte skader i 1970 var 10 623, eller om lag 40 prosent av meldte skader i alt. Langt de fleste skadene rammer menn; i 1970 utgjorde andelen meldte skader hos menn nesten 90 prosent av det totale tallet på meldte skader. Dette har sammenheng med at de fleste yrkesaktive er menn, og at menn i større grad enn kvinner er sysselsatte i yrker med mange yrkesskader.

Figur 2.2. Veitrafikkulykker med personskade *Road traffic accidents involving personal injury*

Kilde: NOS Veitrafikkulykker.
 Source: NOS Road Traffic Accidents.

Tabell 2.17. Personer drept eller skadd ved veitrafikkulykker etter kjønn og alder. 1972. Prosent.

Persons killed or injured in road traffic accidents by sex and age. 1972. Percentages.

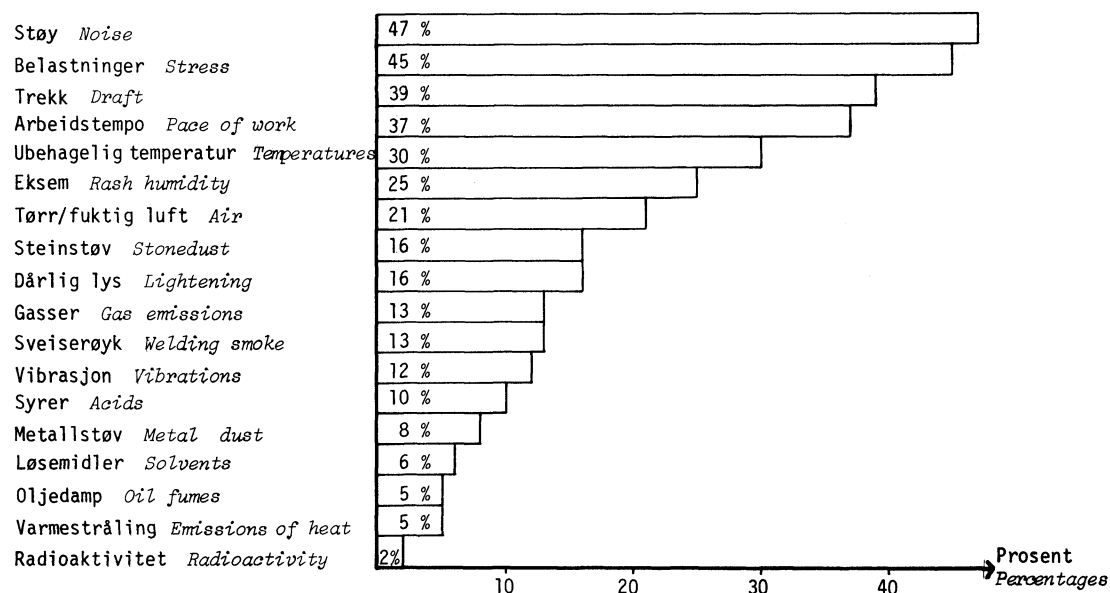
Alder Age	I alt Total	Herav: Of which:	
		Menn Males	Kvinner Females
0– 7 år years	7,2	4,4	2,8
8–14 » »	7,8	5,1	2,7
15–19 » »	22,0	15,7	6,3
20–24 » »	13,1	9,9	3,2
25–44 » »	18,0	12,1	5,9
45–69 » »	19,7	11,5	8,2
70 år og over years and over	4,9	2,6	2,3
Uoppgitt alder Age not stated ...	7,3	3,8	3,5
I alt Total	100,0	65,1	34,9

Kilde: NOS Veitrafikkulykker 1972.
Source: NOS Road Traffic Accidents 1972.

For øvrig finnes en del opplysninger om helsebelastninger i arbeidslivet i årsmeldingene fra arbeidstilsynet og tidsskriftet «Arbeidervern». I serien Sosiale Indikatorer fra Sosiologisk institutt ved Universitetet i Bergen finnes en studie om opplevelsene av miljøforholdene på arbeidsplassene, basert på en undersøkelse blant LO-medlemmer: «Arbeidsmiljø og arbeidsskader», av Jan-Erik Karlsen.¹

¹ Ett av resultatene av denne undersøkelsen framgår av figuren nedenfor, som angir hvor stor andel av spurte personer som svarer at de opplever forskjellige former for miljøproblemer.

Andel personer som svarte at de opplevde ulike former for miljøproblemer i arbeidssituasjonen. 1971. Prosent
Proportion of respondents experiencing various kinds of problems with the work situation and environment 1971. Percentages

Kilde: Karlsen, Jan Erik: Arbeidsmiljø og arbeidsskader.
Source: Rapport nr. 5. Sosiale indikatorer. Sosiologisk Institutt. Universitetet i Bergen og Landsorganisasjonen i Norge, Oslo 1972

Tabell 2.18. Yrkesskadetrygden¹. Meldte skader pr. 1 000 årsverk.
Occupational injury insurance¹. Reported injuries per 1 000 man-years.

Næring <i>Industry</i>	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971 ²	1972 ²
Jordbruk <i>Agriculture</i>	23,3	21,5	26,5	25,9	25,0	30,1	27,5	25,6
Skogbruk <i>Forestry</i>	76,3	71,5	75,7	58,8	77,9	76,0	86,0	75,2
Fiske og fangst <i>Fishing and sealing etc.</i>	13,2	13,3	9,9	11,9	9,4	15,9	10,9	..
Hvalfangst <i>Whaling</i>	32,1	16,8	29,6	8,3	8,7			
Bergverksdrift <i>Mining and quarrying</i>	43,0	42,7	44,7	50,5	44,9	48,6	58,6	57,1
Industri <i>Manufacturing</i>	27,6	28,9	27,4	26,9	29,3	29,5	32,3	29,6
Bygge- og anleggsvirksomhet <i>Construction</i>	38,2	38,4	39,6	37,1	40,7	42,7	42,7	39,8
Kraft- og vannforsyning <i>Electricity, gas and water supply</i>	19,9	20,3	21,0	19,1	20,1	16,1	21,8	26,6
Varehandel <i>Wholesale and retail trade</i>	7,9	8,3	8,3	7,0	8,5	8,0	7,4	7,5
Finansinstitusjoner og eiendomsdrift <i>Financial institutions and real estate</i>	1,9	2,1	1,6	1,2	2,2	1,5	1,0	1,5
Sjøtransport <i>Water transport</i>	36,6	39,4	38,5	39,8	36,3	35,5	31,4	25,8
Annen samferdsel ³ <i>Other transport and communications³</i>	11,7	11,4	11,1	10,2	12,0	11,7	13,0	13,4
Offentlig administrasjon <i>Government administration</i>	1,6	2,0	1,7	1,4	1,6	2,2	1,6	1,9
Offentlig og privat tjenesteyting <i>Community and business services</i> ...	3,8	4,2	3,7	3,7	4,0	3,6	3,9	4,6
Personlig tjenesteyting <i>Personal services</i>	8,8	9,1	8,6	7,9	10,0	8,7	8,3	8,9
I alt <i>Total</i>	19,6	19,7	19,6	18,7	21,3	19,5	20,0	18,6

¹ Innlemmet i folketrygden 1/1 1971. ² Pr. 1 000 årsverk i næringen i 1970. ³ Eksklusive NSB.

¹ Incorporated in the National Insurance 1/1 1971. ² Per 1 000 man-years in the industry in 1970. ³ Excl. State Railways.

Kilde: Rikstrygdeverket.

Source: The National Insurance Institution.

Dødsårsaker.

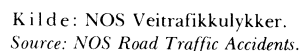
Causes of death.

Tabell 2.19
og
Tabell 2.20

Dødsårsaksmønsteret var i store trekk stabilt i årene 1951–1972. Hjerte- og karsykdommer har dog økt forholdsvis meget, både for menn og kvinner. Dødeligheten av tuberkulose og infeksjonssykdommer falt betydelig i perioden. Hjerte- og karsykdommer er hyppigste dødsårsak både blant menn og kvinner. Om lag halvparten av alle dødsfall skyldes slike sykdommer. Nest hyppigste dødsårsak var for begge kjønns vedkommende ondartede svulster, som var årsak til snaut 20 prosent av alle dødsfall. I aldersgruppen under ett år var de hyppigste dødsårsaker spesifikke årsaker i forbindelse med morens tilstand under og etter fødselen (som her er gruppert under «alle andre kjente sykdommer») og medfødte misdannelser. (Se også tabellene 2.23 og 2.24.) Ulykker og skader var hyppigste dødsårsak i aldersgruppene 1–14 år og 15–29 år. En ser også at ulykker og skader var langt hyppigere som dødsårsak blant menn enn blant kvinner. I de eldre aldersklassene var ondartede svulster og hjerte- og karsykdommer de dominerende dødsårsaker.

Tabell 2.21

Ved å se på døde etter årsak for menn og kvinner i bestemte aldersgrupper pr. 10 000 personer i gruppen får en tall som kan sies å reflektere risiko for å dø av en bestemt sykdom i løpet av et år, gitt at en befinner seg i en bestemt aldersgruppe.

Blant de dødsfall som var forårsaket av ulykke eller skade var fall den hyppigste dødsårsak (36 prosent), deretter fulgte veitrafikkulykker (27 prosent) og drukningsulykker (15 prosent). Statistikken inkluderer dødsfall utenfor landets grenser hvis de omkomne har fast bosted i Norge. Fallulykkene svarte for 79 prosent av alle ulykker i eller ved hjemmet i 1972. En overveiende andel av fallulykkene (567 tilfelle eller 83 prosent av alle fallulykker) rammet personer på 70 år og over. (Framgår ikke av tabellen.) Totalt antall hjemmeulykker i 1972 var 753. Blant dødsulykker på arbeidsplassen var drukning under skipsfart og fiske hyppigst i 1972. Denne gruppes andel av dødsfall ved ulykker på arbeidsplassen, var noe under 20 prosent. Gruppen «ikke yrkesulykker andre steder» omfattet 961 tilfelle, hvorav dødsulykker ved veitrafikk utgjorde mer enn halvparten.

Tabell 2.22

Tabell 2.19. Dødsfall etter kjønn og årsak pr. 1 000 dødsfall.
Deaths by sex and cause per 1 000 deaths.

Dødsårsak <i>Cause of death</i>	Kjønn <i>Sex</i>	1951– 1955	1956– 1960	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972
Tuberkulose, inkl. sen- følger <i>Tuberculosis</i>	M <i>M</i>	25	12	5	4	4	4	5	3	3	3
	K <i>F</i>	16	6	3	2	2	3	2	2	2	3
Alle andre infeksjons- sykdommer <i>Other in- fectious diseases</i>	M	14	8	4	3	3	3	6	5	4	6
	K	10	6	4	3	2	3	5	6	5	6
Ondartede svulster <i>Neoplasms</i>	M	181	178	180	172	177	186	177	182	187	182
	K	191	186	183	189	192	194	195	191	188	191
Hjerte- og karsykdom- mer <i>Cardio-vascular dis- eases</i>	M	401	455	490	508	509	501	501	504	506	508
	K	450	492	507	508	509	510	500	509	515	512
Sykdommer i ånde- drettsorganene <i>Diseases of the respiratory system</i>	M	58	60	73	71	66	71	83	83	72	82
	K	70	77	88	88	83	96	102	102	93	97
Sykdommer i fordøyel- sesorganene <i>Diseases of the digestive system</i>	M	31	28	28	28	25	25	22	20	21	21
	K	32	32	32	32	28	30	24	26	26	28
Sykdommer i urin- og kjønnsorganene <i>Diseases of the genito-urinary system</i>	M	44	36	..	..	..	..	22	21	21	19
	K	19	16	..	..	..	..	16	15	16	17
Medfødte misdannelser <i>Congenital anomalies</i>	M	..	..	9	8	7	8	8	7	8	7
	K	..	..	10	8	8	7	9	7	9	6
Alle andre kjente syk- dommer <i>All other defined diseases</i>	M	86	73	71	69	73	66	46	46	45	47
	K	89	76	70	65	69	63	56	53	55	52
Alderdomssvakhet <i>Senility</i>	M	..	..	15	13	11	10	8	9	8	7
	K	..	..	25	25	25	19	17	16	17	13
Hjertelammelse, plut- selig død i.n.a. <i>Heart failure, sudden death</i>	M	..	..	..	..	..	..	34	35	34	32
	K	..	..	..	..	..	..	18	18	19	19
Annen ubestemt angitt eller uoppgitt årsak <i>Other ill-defined or un- known diseases</i>	M	74	70	51	54	54	53	14	11	15	14
	K	86	70	36	37	36	34	12	11	13	12
Alle dødsfall av sykdom <i>Diseases, total</i>	M	914	920	926	930	929	927	927	926	924	928
	K	963	961	958	957	954	959	956	956	958	956
Ulykker/skader, selv- mord/drap <i>Violent deaths</i>	M	86	80	74	70	71	73	73	74	76	72
	K	37	39	42	43	46	41	44	44	42	44
Alle dødsårsaker <i>All causes</i>	M	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
	K	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000

Kilde: NOS Helsestatistikk.

Source: NOS Health Statistics.

Tabell 2.20. Dødsfall etter kjønn, alder og årsak pr. 1 000 dødsfall. 1972.
Deaths by sex, age and cause per 1 000 deaths. 1972.

Dødsårsak Cause of death	Kjønn Sex	Alle alders- grupper All ages	Under 1 år year	1—14 år years	15—29 år years	30—49 år years	50—69 år years	70 år og over and over
Tuberkulose, inkl. senfølger <i>Tuberculosis</i>	M M	3	—	—	—	8	5	2
	K F	3	—	—	—	3	6	2
Alle andre infeksjonssykdommer <i>Other infectious diseases</i>	M	6	31	59	10	6	3	4
	K	6	32	88	20	5	5	5
Ondartede svulster <i>Neoplasms</i>	M	182	5	156	86	196	235	162
	K	191	3	182	222	470	362	134
Hjerte- og karsykdommer <i>Cardiovascular diseases</i>	M	508	7	11	36	304	517	572
	K	512	—	32	59	186	402	580
Sykdommer i åndedrettsorganene <i>Diseases of the respiratory system</i>	M	82	29	59	31	32	47	112
	K	97	39	76	33	41	46	117
Sykdommer i fordøyelsesorganene <i>Diseases of the digestive system</i>	M	21	29	—	19	28	24	19
	K	28	26	6	6	40	29	27
Sykdommer i urin- og kjønnsorganene <i>Diseases of the genito-urinary system</i>	M	19	—	4	11	11	14	24
	K	17	—	6	26	17	18	18
Medfødte misdannelser <i>Congenital anomalies</i>	M	7	193	111	10	6	1	1
	K	6	223	94	46	7	3	0
Alle andre kjente sykdommer <i>All other defined diseases</i>	M	47	594	89	78	67	36	29
	K	52	593	113	104	93	59	34
Alderdomssvakhet <i>Senility</i>	M	7	—	—	—	—	—	13
	K	13	—	—	—	—	—	19
Hjertelammelse, plutselig død i.n.a. <i>Heart failure, sudden death</i>	M	32	65	37	8	43	42	25
	K	19	55	25	26	19	23	17
Annen ubestemt angitt eller uoppgitt årsak <i>Other ill-defined or unknown diseases</i>	M	14	7	30	11	19	16	12
	K	12	13	13	20	16	12	11
Alle dødsfall av sykdom <i>All deaths from diseases</i>	M	928	960	556	300	720	940	975
	K	956	984	635	562	897	965	964
Ulykker/skader, selvmord/drap <i>Violent deaths</i>	M	72	40	444	700	280	60	25
	K	44	16	365	438	103	35	36
Alle dødsårsaker <i>Total</i>	M	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
	K	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000

Kilde: NOS Helsestatistikk.
Source: NOS Health Statistics.

Tabell 2.21. Døde etter kjønn, alder og årsak pr. 10 000 innbyggere i gruppen. 1972.

Deaths by sex, age and cause per 10 000 population. 1972.

Dødsårsak <i>Cause of death²</i>	I alt <i>Total</i>		Under 14 år <i>years</i>		15—29 år <i>years</i>		30—49 år <i>years</i>		50—69 år <i>years</i>		70 år og over <i>and over</i>	
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
	<i>M</i>	<i>F</i>	<i>M</i>	<i>F</i>	<i>M</i>	<i>F</i>	<i>M</i>	<i>F</i>	<i>M</i>	<i>F</i>	<i>M</i>	<i>F</i>
Tuberkulose inkl. senfølger ..	0	0	—	—	—	—	0	0	1	1	2	1
Alle andre infeksjonssykdommer	1	1	1	1	0	0	0	0	1	0	4	3
Ondartede svulster	20	17	1	1	1	1	5	6	38	29	138	87
Hjerte- og karsykdommer ...	56	46	0	0	0	0	8	3	84	33	487	379
Sykdommer i åndedrettsorganene	9	9	1	1	0	0	1	1	8	3	95	76
Sykdommer i fordøyelsesorganene	2	3	0	0	0	0	1	1	4	2	16	18
Sykdommer i urin- og kjønnsorganene	2	2	0	0	0	0	0	0	2	1	20	11
Medfødte misdannelser	1	1	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Alle andre kjente sykdommer	5	5	6	4	1	0	2	1	6	5	27	22
Alderdomssvakhet i.n.a.	1	1	.	.	.	.	.	.	.	.	11	12
Hjertelammelse, plutselig død	4	2	1	0	0	0	1	0	7	2	21	11
Annen ubestemt angitt eller uoppgitt årsak	2	1	0	0	0	0	1	0	3	1	11	7
Ulykker, skader	7	3	3	1	7	1	6	1	7	2	19	23
Selv mord	1	1	0	0	1	1	2	1	2	1	2	0
Drap	0	0	—	0	0	0	0	0	0	0	—	—
Dødsfall i alt ¹ <i>Total¹</i>	109	90	15	10	11	3	27	14	162	81	851	653

¹ På grunn av avrunding vil en ved summering over de ulike dødsårsakene ikke alltid få nøyaktig disse tallene.¹ *Because of rounding, the sum over causes of death will not always be equal to these figures.*² For English translation of cause of death, see table 2.20.

Kilde: NOS Helsestatistikk.

Source: NOS Health Statistics.

Tabell 2.22. Dødsfall ved ulykker etter ulykkessted og årsak. 1972.

Deaths from accidents by place of occurrence and external cause. 1972.

Ulykker/skader ved: <i>Accidents/injuries in:</i>	I alt <i>Total</i>	På arbeids- plassen <i>Occupational accidents</i>	I eller ved hjemmet <i>In home or on home premises</i>	Ikke yrkesulykker andre steder <i>Other non-occu- pational accidents</i>
Veitrafikk <i>Road traffic</i>	525	29	.	496
Sjøtransport, unntatt drukning <i>Water transport excl. drowning</i> ...	34	34	.	—
Drukning under skipsfart og fiske <i>Drowning in fishing and shipping</i> ..	38	38	.	—
Drukning fra liten båt <i>Drowning from small boat</i>	85	—	.	85
Drukning ellers <i>Drowning, other</i>	173	3	19	151
Fall <i>Falls</i>	683	16	598	69
Ild <i>Fires and flames</i>	48	3	40	5
Forgiftning <i>Poisoning</i>	70	3	26	41
Skred <i>Avalanches</i>	10	—	—	10
Andre ¹ <i>Others¹</i>	253	79	70	104
Dødsfall i alt <i>Total deaths</i>	1 919	205	753	961

¹ I dette tallet er ikke medregnet 19 dødsfall hvor ulykken skjedde mer enn ett år før døden inntrådte, og 13 dødsfall hvor det er uklart om det var en hendelig ulykke eller om skaden ble påført med hensikt.¹ *Not including the categories «Late effects» of accidental injury (19 deaths) and «Injury undetermined whether accidentally or purposely inflicted» (13 deaths).*

Kilde: NOS Helsestatistikk.

Source: NOS Health Statistics.

Dødelighet etter ekteskapelig status og yrke.

Mortality by marital status and by occupation.

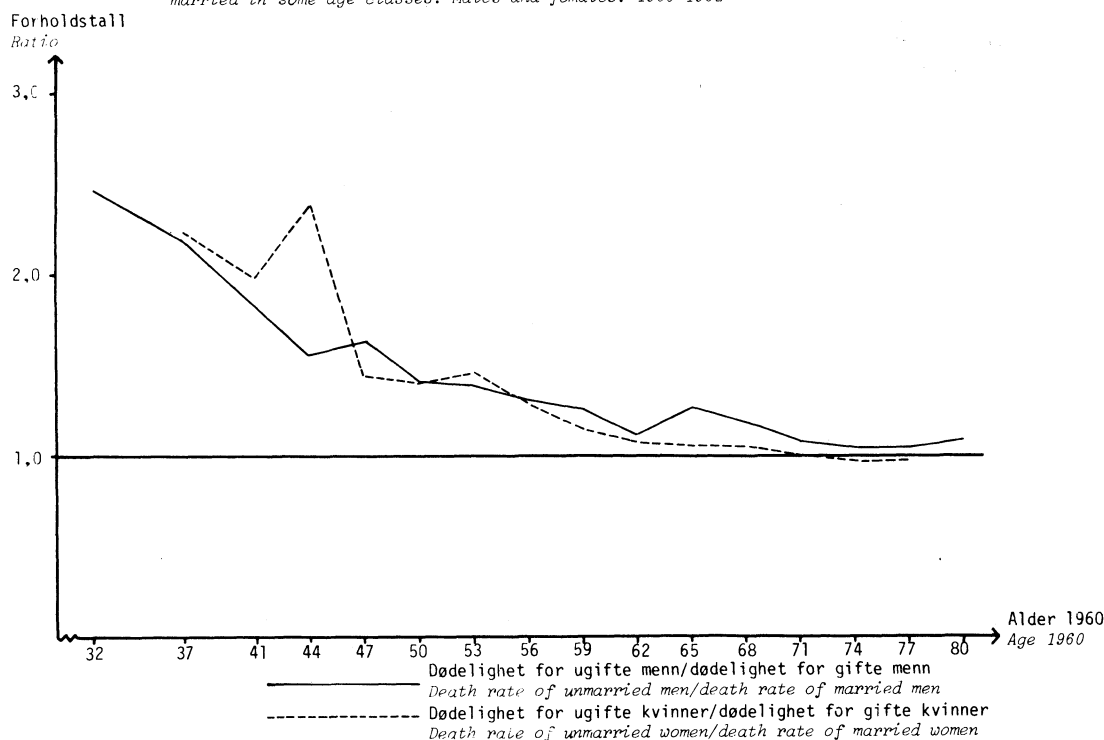
Både for menn og kvinners vedkommende var det større dødelighet blant ugifte enn blant gifte i årene 1960–1962. Forskjellen i dødelighet mellom ugifte var størst i 30–40-årsalderen (yngre personer enn 30 år er ikke undersøkt) og deretter avtakende med alderen. En bør imidlertid være forsiktig med å trekke konklusjoner om årsaksforhold.

Figur 2.4

Tallene for dødsfall etter yrke gjelder bare menn, og yrkesgruppene omfatter ikke alle yrker. Forventet antall døde i en yrkesgruppe, er det beregnede antall som ville ha dødd dersom yrkesgruppen hadde hatt samme aldersspesifikke dødelighet som resten av den yrkesaktive mannlige befolkning. Tallene kan derfor tolkes som uttrykk for hvor utsatt eller risikofyllt, relativt sett, de forskjellige yrker er. Minst utsatt var yrkene teknisk arbeid (teknikk, kjemi, fysikk) og pedagogisk og religiøst arbeid. Mest utsatt var yrkesgruppene skipsmannskap og befal på skip og fly. En merker seg at skogsarbeidere hadde relativt lav dødelighet, mens denne gruppen hadde flest yrkesskader pr. 1 000 årsverk (tabell 2.13).

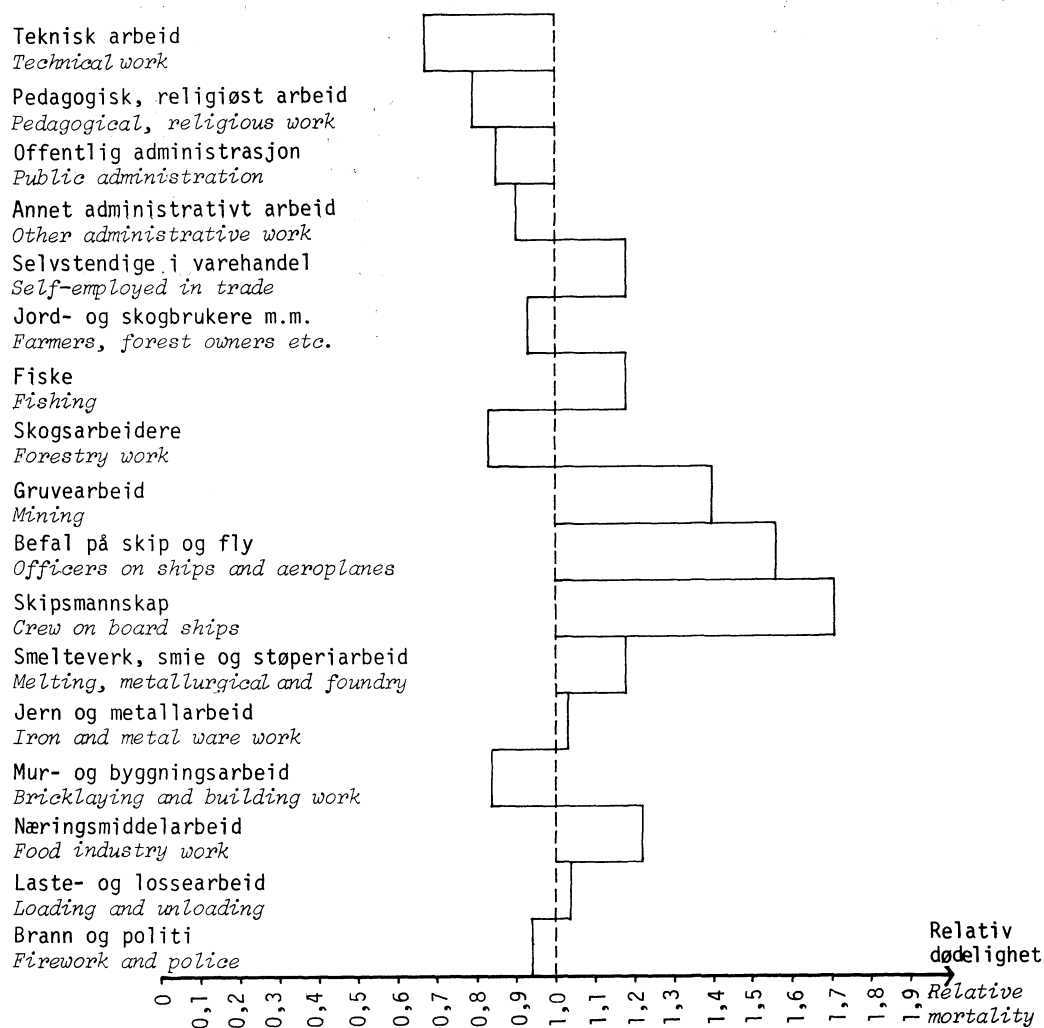
Figur 2.5

Figur 2.4. Forholdet mellom dødeligheten blant ugifte og gifte i en del aldersklasser. Menn og kvinner. 1960–1962 *Death rates of unmarried in relation to death rates of married in some age classes. Males and females. 1960–1962*

Kilde: Tønnesen, Bjørn L. "Dødelighet og ekteskapelig status i Norge 1960-1962". Arbeidsnotat.
Source: 10 73/34, Statistisk Sentralbyrå, Oslo 1973.

Figur 2.5. Dødeligheten for menn i noen yrker, 1960-1964 *Mortality by occupation. Males. 1960-1964*

K i l d e : Tønnesen, Bjørn: "Enkelte trekk ved dødelighetsmønsteret i Norge 1960-1964 sammenliknet med andre land". Arbeidsnotat. IO 74/15, Statistisk Sentralbyrå, Oslo, 1974.

Mødre- og spedbarndødelighet.*Maternal and infant mortality.*

Mødredødeligheten har – bortsett fra en øking fra 1970 til 1971 – avtatt i hele perioden 1950–1972. Antall døde kvinner pr. 1 000 fødte barn var 0,74 i gjennomsnitt i tidsrommet 1951–1955 og 0,06 i 1972.

Tabell 2.23

Dødeligheten omkring fødselen og i første leveår er ofte brukt som indikator for utviklingen i et lands alminnelige helsetilstand. Tallet på perinatale dødsfall pr. 1 000 fødte har sunket fra 26,1 i gjennomsnitt for perioden 1951–1955, til 17,5 i 1972. Perinatale dødsfall omfatter dødfødte med oppgitt svangerskapstid på 28 uker og over pluss levendefødte som døde i løpet av første leveuke. Antall døde i alt under ett år pr. 1 000 levendefødte sank fra 22,6 i gjennomsnitt for tidsrommet 1951–1955 til 11,8 i 1972. Dødeligheten i første leveår er større for gutter enn for piker.

Tabell 2.24

Finnmark har i hele perioden 1951–1970 hatt det høyeste antall døde i første leveår pr. 1 000 levendefødte. Bergen hadde lavest spedbarndødelighet i tidsrommet 1951–1965, mens Nord-Trøndelag hadde det laveste tallet i perioden 1966–1970.

Tabell 2.25

Tabell 2.23. Mødredødeligheten ved svangerskap, fødsel og i barselseng.
Maternal mortality.

Årsgjennomsnitt. ¹ År <i>Annual average. ¹ Year</i>	Antall døde <i>Number of deaths</i>	Kvinner døde i svangerskap og barselseng <i>Maternal deaths</i>	
		Pr. 1 000 fødte barn <i>Per 1 000 births</i>	Pr. 100 000 kvinner i alder 15–49 år <i>Per 100 000 females at ages 15–49 years</i>
1951–1955	47	0,74	5,8
1956–1960	32	0,50	4,0
1961–1965	14	0,22	1,7
1966–1970	12	0,18	1,7
1970	7	0,11	1,0
1971	13	0,20	1,5
1972	4	0,06	0,5

¹ Årsgjennomsnitt for femårsperioden.

¹ Annual average for the five-year period.

Kilde: NOS Helsestatistikk.

Source: NOS Health Statistics.

Tabell 2.24. Dødeligheten omkring fødselen og i første leveår.

Perinatal and infant mortality.

Årsgjennomsnitt. År <i>Annual average. Year</i>	Perinatale dødsfall pr. 1 000 fødte ¹ <i>Perinatal deaths per 1 000 births¹</i>	Døde under 1 år pr. 1 000 levendefødte <i>Deaths under 1 year per 1 000 live births</i>		
		Gutter Males	Piker Females	I alt Total
1951–1955	26,1	25,3	19,8	22,6
1956–1960	24,6	22,3	17,3	19,9
1961–1965	22,5	19,2	14,9	17,1
1966–1970	20,1	15,7	12,0	13,9
1970	19,1	15,0	10,4	12,7
1971	17,7	14,7	10,2	12,5
1972	17,5	13,5	9,9	11,8

¹ Dødfødte med oppgitt svangerskapstid på 28 uker og over + levendefødte som døde i løpet av 1. leveuke.

¹ Stillbirths with reported period of gestation 28 weeks and over + infant deaths under 1 week.

Kilde: NOS Helsestatistikk og NOS Folkemengdens bevegelse.

Source: NOS Health Statistics and NOS Vital Statistics and Migration Statistics.

Tabell 2.25. Dødeligheten i første leveår etter fylke.
Infant mortality by county.

Morens bosted. Fylke <i>Residence of mother. County</i>	Døde i 1. leveår pr. 1 000 levendefødte <i>Infant deaths under 1 year per 1 000 live births</i>			
	1951– 1955	1956– 1960	1961– 1965	1966– 1970
Østfold	20,4	20,3	19,9	13,8
Akershus	17,8	17,9	15,2	13,1
Oslo	18,0	16,7	14,9	13,1
Hedmark	21,6	20,3	18,8	13,7
Oppland	21,5	18,5	15,6	12,9
Buskerud	20,8	20,2	15,0	13,6
Vestfold	20,9	18,0	19,0	13,5
Telemark	20,7	22,1	17,9	12,6
Aust-Agder	21,7	20,2	19,7	15,5
Vest-Agder	24,8	21,2	19,3	15,1
Rogaland	21,5	20,3	15,2	13,9
Hordaland	20,8	17,5	13,5	11,3
Bergen	16,4	16,0	12,3	12,4
Sogn og Fjordane	23,1	19,3	15,3	14,3
Møre og Romsdal	23,3	17,7	15,5	14,8
Sør-Trøndelag	22,9	19,6	17,5	14,8
Nord-Trøndelag	23,5	17,1	16,5	12,0
Nordland	28,9	23,7	22,5	15,4
Troms	31,6	28,0	21,8	17,4
Finnmark	42,3	32,3	24,6	19,3
Hele landet <i>The whole country</i>	22,6	19,9	17,1	13,9

Kilde: NOS Helsestatistikk. *Source: NOS Health Statistics.*

Kontakt med lege og helseinstitusjoner.

Contact with physicians and health institutions.

Tabell 2.26

Tabell 2.27

Ved å se på tall for vanligste reisemåte og reisetid til nærmeste legekantor, tannlekantor, sykehus og apotek for et utvalg av befolkningen, kan man få et visst uttrykk for hvor vanskelig det er for folk å komme til institusjoner som yter helsetjenester. For nesten 40 prosent av de intervjuede ved Helseundersøkelsen 1968 var den vanligste reisemåte til nærmeste legekantor at de gikk til fots. Mer enn 70 prosent av disse brukte mindre enn 15 minutter. Halvparten av de intervjuede hadde under 15 minutters reisetid (alle reisemåter) til nærmeste legekantor, mens 1 prosent måtte reise i 2 timer eller mer. For hele befolkningen svarer 1 prosent til litt mindre enn 40 000 mennesker. Reisemåte og reisetid til nærmeste tannlekantor viser om lag samme mønster, men viser gjennomgående noe lengre reisetid og mindre andel som vanligvis gjør denne reisen til fots.

Tabell 2.26. Personer etter vanligste reisemåte og reisetid til nærmeste legekantor og sykehus. 1968. Prosent.

Sample population by usual mode of conveyance and time needed to nearest doctor's office and to hospital. 1968. Percentages.

Reisemåte <i>Mode of conveyance</i>	Fordeling etter reisemåte <i>Distribu- tion by mode of conveyance</i>	Fordeling etter reisetid i minutter <i>Distribution by time needed, in minutes</i>						I alt <i>Total</i>
		Under 15 <i>Under 15</i>	15— 29	30— 59	60— 119	120 og over <i>and over</i>	Uopp- gitt <i>Un- known</i>	
Til legekantor <i>To doctor's office</i>								
Til fots <i>Pedestrian</i>	39,8	71,6	25,4	2,6	0,1	0,1	0,2	100,0
Bil <i>Car</i>	24,4	53,6	29,4	9,4	6,8	0,7	0,1	100,0
Buss/trikk <i>Bus/tramway</i>	30,9	25,7	41,1	25,9	6,5	0,8	—	100,0
Tog <i>Train</i>	0,4	—	66,7	33,3	—	—	—	100,0
Båt <i>Boat</i>	1,5	—	8,2	38,2	37,1	16,5	—	100,0
Bil/buss og tog <i>Car/bus and train</i>	0,1	—	100,0	—	—	—	—	100,0
Bil/buss og båt <i>Car/bus and boat</i>	2,2	—	—	8,1	85,9	6,0	—	100,0
Annen kombinert reisemåte <i>Other combined mode of conveyance</i>	0,7	66,7	20,0	13,3	—	—	—	100,0
Alle reisemåter <i>Total</i>	100,0	50,0	30,5	12,3	6,2	0,9	0,1	100,0
Til sykehus/sykestue <i>To hospital</i>								
Til fots <i>Pedestrian</i>	12,4	49,8	44,2	5,4	0,2	—	0,4	100,0
Bil <i>Car</i>	39,7	27,3	33,4	22,7	10,0	6,6	—	100,0
Buss/trikk <i>Bus/tramway</i>	37,4	13,2	37,9	30,6	12,8	5,5	—	100,0
Tog <i>Train</i>	1,7	—	6,6	27,9	32,2	33,3	—	100,0
Båt <i>Boat</i>	1,5	—	1,8	11,7	24,0	62,0	0,5	100,0
Bil/buss og tog <i>Car/bus and train</i>	0,7	—	9,0	7,7	23,1	60,2	—	100,0
Bil/buss og båt <i>Car/bus and boat</i>	6,2	—	1,4	7,9	42,3	48,1	0,3	100,0
Annen kombinert reisemåte <i>Other combined mode of conveyance</i>	0,4	38,5	17,9	20,5	—	23,1	—	100,0
Alle reisemåter <i>Total</i>	100,0	22,1	33,3	22,4	12,5	9,6	0,1	100,0

Kilde: NOS Helseundersøkelse 1968. Source: NOS Health Survey 1968.

Tabell 2.27. Personer etter vanligste reisemåte og reisetid til nærmeste tannleggekantor og apotek/medisinutsalg. 1968. Prosent.

Sample population by usual mode of conveyance and time needed to nearest dentist's office and to pharmacy. 1968. Percentages.

Reisemåte <i>Mode of conveyance</i>	Fordeling etter reisemåte <i>Distribu- tion by mode of conveyance</i>	Fordeling etter reisetid i minutter <i>Distribution by time needed, in minutes</i>						I alt <i>Total</i>
		Under 15 <i>Under 15</i>	15— 29	30— 59	60— 119	120 og over <i>and over</i>	Uopp- gitt <i>Un- known</i>	
Til tannleggekantor <i>To dentist's office</i>								
Til fots <i>Pedestrian</i>	34,4	68,5	28,5	2,5	0,2	—	0,3	100,0
Bil <i>Car</i>	24,8	45,0	30,4	13,8	10,1	0,5	0,2	100,0
Buss/trikk <i>Bus/tramway</i>	33,7	24,1	42,3	25,7	6,7	1,1	0,1	100,0
Tog <i>Train</i>	0,3	—	50,0	50,0	—	—	—	100,0
Båt <i>Boat</i>	1,9	—	5,2	23,8	20,1	50,9	—	100,0
Bil/buss og tog <i>Car/bus and train</i>	0,5	—	10,7	—	—	89,3	—	100,0
Bil/buss og båt <i>Car/bus and boat</i>	3,7	—	0,7	4,4	40,8	54,1	—	100,0
Annen kombinert reisemåte <i>Other combined mode of conveyance</i>	0,7	67,1	16,4	12,7	3,8	—	—	100,0
Alle reisemåter <i>Total</i>	100,0	43,3	32,0	13,8	6,7	4,0	0,2	100,0
Til apotek/medisinutsalg <i>To pharmacy</i>								
Til fots <i>Pedestrian</i>	35,2	63,0	33,4	3,2	0,1	0,1	0,2	100,0
Bil <i>Car</i>	24,9	41,7	33,2	15,0	7,8	2,2	0,1	100,0
Buss/trikk <i>Bus/tramway</i>	34,2	26,9	38,2	21,9	8,9	4,1	—	100,0
Tog <i>Train</i>	0,4	—	43,5	56,5	—	—	—	100,0
Båt <i>Boat</i>	1,8	—	5,3	28,0	20,8	45,4	0,5	100,0
Bil/buss og tog <i>Car/bus and train</i>	0,6	—	8,3	52,8	38,9	—	—	100,0
Bil/buss og båt <i>Car/bus and boat</i>	2,3	—	—	2,3	46,3	51,4	—	100,0
Annen kombinert reisemåte <i>Other combined mode of conveyance</i>	0,6	68,8	23,0	8,2	—	—	—	100,0
Alle reisemåter <i>Total</i>	100,0	42,1	33,5	13,5	6,7	4,0	0,2	100,0

Kilde: NOS Helseundersøkelse 1968. Source: NOS Health Survey 1968.

Tabell 2.28

De personer som ble intervjuet i Helseundersøkelsen 1968, hadde vært i kontakt med lege, sykehus, eller annen helseinstitusjon omtrent like ofte for syketilfelle som av andre årsaker. Kvinnene hadde hyppigere legekontakt enn menn både ved og utenom syketilfelle. For kontakten ved syketilfelle var forskjellen størst for legekontakt uten sykehusinnleggelse. For kontakten utenom syketilfelle kan en merke seg at kvinnene særlig søkte hyppigere til tannlege. Kvinnene og mennene var like hyppig til legeundersøkelse. At noen kvinner hadde vært til svangerskapskontroll ble oppveid av at mennene i gjennomsnitt hyppigere hadde fått helseattest eller vært hos skole- eller bedriftslege.

Tabell 2.28. Kontakt med lege, sykehus eller annen helseinstitusjon i en 14-dagersperiode, etter personenes kjønn og kontaktens art. 1968.

Medical care during a two-weeksperiod, by sex and age of person, and type of service. 1968.

Kontaktens art <i>Type of service</i>	Kontakter ¹ pr. 1 000 personer <i>Per 1 000 population¹</i>		
	I alt <i>Total</i>	Menn <i>Males</i>	Kvinner <i>Females</i>
1. Ved syketilfelle <i>By episode of illness</i>			
Legekontakt uten sykehusinnleggelse <i>Medical consultation without admission to hospital</i>	72,0	65,5	78,2
Sykehus uten innleggelse <i>Hospital without admission</i>	5,4	6,1	4,7
Sykehusinnleggelse <i>Admission to hospital</i>	3,1	2,3	3,9
Annen helseinstitusjon <i>Other health institution</i>	2,1	1,8	2,4
I alt <i>Total</i>	82,6	75,7	89,2
2. Utenom syketilfelle <i>Other reasons</i>			
Legeundersøkelse <i>Medical examination</i>	25,5	25,1	25,9
Helseattest <i>Health certificate</i>	1,4	2,0	0,9
Skolelege <i>School medical officer</i>	8,7	9,8	7,7
Bedriftslege <i>Factory doctor</i>	2,3	2,9	1,7
Svangerskapskontroll <i>Prenatal care</i>	2,8	.	5,5
Barnekontroll <i>Child care</i>	3,5	3,9	3,0
Annen helsekontroll <i>Other health control</i>	6,8	6,5	7,1
Skjermbildefotografering <i>Screening</i>	6,1	7,1	5,3
Vaksinasjon <i>Vaccination</i>	2,6	2,3	2,8
Fødsel <i>Delivery</i>	0,7	.	1,3
Tannlege <i>Dental services</i>	46,3	40,0	52,3
Annen kontakt <i>Other services</i>	2,2	1,8	2,6
I alt <i>Total</i>	83,4	76,3	90,2

¹ Ved syketilfelle: Tilfelle med kontakt. Utenom syketilfelle: Personer med kontakt.

¹ *By episode of illness: Number of episodes. Other reasons: Number of persons.*

Kilde: NOS Helseundersøkelse 1968.

Source: NOS-Health Survey 1968.

Helsepersonell, sykehus og medikamenter.*Health personnel, hospitals, pharmaceuticals.*

For å kurere, lindre og til dels også forebygge syketilfelle settes det inn helsepersonell, teknisk utstyr – særlig i sykehus – og medikamenter. Når innsatsen av personell og utstyr blir større, kan dette være en følge av at antall syketilfelle er blitt flere eller at tilfellene i gjennomsnitt er blitt alvorligere, eller det kan skyldes at det settes mer inn for å kurere og forebygge de syketilfellene som forekommer uten at disse er blitt flere eller alvorligere.

Tallet på leger har steget fra ca. 3 400 til vel 6 300 fra 1950 til 1972, og tallet på tannleger har gått opp fra snau 1 800 til omtrent 3 600 i perioden. Økingen har for begge yrkeskategorier gått raskere enn økingen i folketallet, slik at tallet på innbyggere pr. lege og pr. tannlege har gått ned i årene 1950–1972. Antallet jordmødre har gått ned i perioden 1950–1972 og var i 1972 bare halvparten så stort som i 1950. Tallet på sykepleiere i yrke har vært stigende; det totale antall gikk opp fra 8 444 i 1955 til omtrent 15 500 i 1972. Tallet på innbyggere pr. sykepleier var i disse årene henholdsvis 408 og 243. Utdannet personale ved apotek gikk noe ned fra 1950 til 1965, og har deretter steget.

Antall innbyggere pr. lege og pr. tannlege viser stor spredning fra fylke til fylke. Oslo har den høyeste lege- og tannlegetettheten, og deretter følger Hordaland og Bergen. Lavest lege- og tannlegetetthet har Sogn og Fjordane og Finnmark.

Tabell 2.29

og

Figur 2.6

Tabell 2.30

Tabell 2.29. Helsepersonell. *Health personnel.*

År <i>Year</i>	Leger <i>Physicians</i>	Tannleger <i>Dentists</i>	Jordmødre <i>Midwives</i>	Sykepleiere <i>Nurses</i>		Utdannet personale ved apotek <i>Qualified personnel in pharmacies</i>	Tallet på innbyggere <i>Population</i>		
				Ved institusjon <i>In hospitals</i>	Utenfor institusjon <i>Outside hospitals</i>		Pr. lege <i>Per physician</i>	Pr. tannlege <i>Per dentist</i>	Pr. sykepleier <i>Per nurse</i>
1950	3 397	1 770	1 397	..	1 490	804	985	1 894	..
1955	3 901	2 027	1 313	6 656	1 788	747	914	1 765	408
1960	4 260	2 502	1 104	8 265	1 798	730	884	1 487	357
1965	4 681	2 798	856	9 010	2 087	725	798	1 336	337
1966	4 847	2 900	829	9 032	2 149	753	777	1 299	337
1967	5 020	2 993	811	9 789	2 229	772	757	1 270	316
1968	5 175	3 083	781	10 259	2 355	787	741	1 244	304
1969	5 412	3 175	755	10 619	2 610	770	714	1 218	292
1970	5 665	3 355	744	11 696	2 757	803	686	1 159	269
1971	6 014	3 495	719	12 165	2 066	821	651	1 121	262
1972	6 338	3 605	680	13 508	2 016	819	623	1 095	243

¹ Oppgave mangler for Oslo; i 1970 var tallet for Oslo 740.

¹ Data is lacking for Oslo; in 1970 this figure was 740.

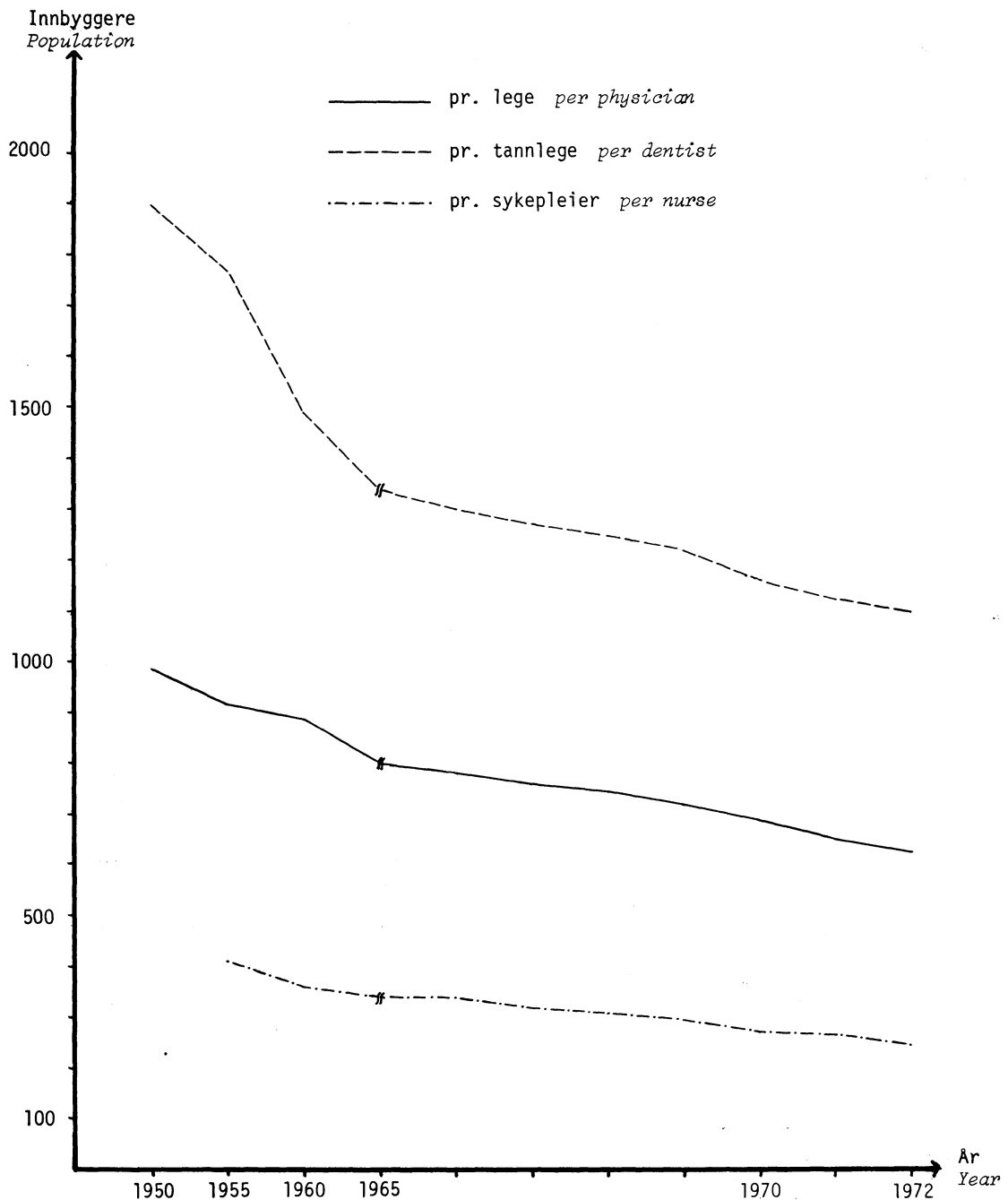
Kilde: NOS Helsestatistikk. Source: NOS Health Statistics.

Enkelte spesialklinikker i Oslo har et langt større oppland enn bare Oslo. Fylkene med universitetssykehus – Oslo, Hordaland og Bergen og Troms – framviser alle forholdsvis høy legetetthet. (Se også tabell 2.32.)

Tabell 2.31

Tallet på leger i hovedstilling pr. 1 000 sykesenger ved somatiske sykehus viste en øking i perioden 1965–1972. Nedgangen i 1970 i tallet på leger i hovedstilling pr. 1 000 senger, skyldes øking i sengetall, fordi sykehjemmene er kommet med i statistikken. Antall offentlig godkjente sykepleiere pr. 1 000 senger var omtrent det samme i 1971 som i 1965, mens tallet på hjelpepleiere pr. 1 000 senger ble fordoblet i løpet av perioden 1965–1971. Tallet på pleiepersonale i deltidsstilling har økt sterkt, og det gjelder såvel godkjente sykepleiere som hjelpepleiere og samaritter.

Figur 2.6. Innbyggere pr. lege, tannlege og sykepleier
Population per physician, dentist and nurse

Tabell 2.30. Innbyggere pr. lege, tannlege og sykepleier etter fylke. 1971.

Population per physician, dentist and nurse by county. 1971.

Fylke County	Innbyggere pr. <i>Population per</i>			
	lege <i>physician</i>	tannlege <i>dentist</i>	sykepleier <i>nurse</i>	
			ved institusjon in <i>hospitals</i>	utenfor institusjon outside <i>hospitals</i>
Østfold	815	1 374	424	1 867
Akershus	794	1 232	365	2 706
Oslo	264	589	163	¹ 651
Hedmark	895	1 513	430	1 980
Oppland	879	1 488	440	1 814
Buskerud	777	1 333	427	1 974
Vestfold	826	1 153	471	1 545
Telemark	779	1 240	366	2 283
Aust-Agder	908	1 318	325	1 905
Vest-Agder	682	1 225	304	1 752
Rogaland	953	1 412	310	2 163
Hordaland og Bergen	644	959	309	1 279
Sogn og Fjordane	1 182	1 784	687	1 288
Møre og Romsdal	910	1 710	387	2 626
Sør-Trøndelag	810	1 501	373	1 456
Nord-Trøndelag	976	1 777	355	2 535
Nordland	899	1 696	390	1 148
Troms	750	1 407	318	1 190
Finnmark	1 115	1 789	403	676

¹ Gjelder 1970.

¹ In 1970.

Kilde: NOS Helsestatistikk. *Source: NOS Health Statistics.*

Tabell 2.31. Leger og pleiepersonale pr. 1 000 sykesenger ved sykehus og i sykehjem (unntatt psykiatriske sykehus).

Physicians and nursing personnel per 1 000 beds in somatic hospitals and nursing homes.

I hovedstilling <i>Main occupation</i>					I bistilling <i>Secondary occupation</i>			
Leger <i>Physicians</i>	Off. godkjente sykepleiere <i>Qualified nurses</i>	Hjelpepleiere utdannet ved godkjente hjelpepleierskole <i>Qualified auxiliary nursing personnel</i>	Samaritter o.a. hjelp i sykepleien <i>Other auxiliary nursing personnel</i>	Leger <i>Physicians</i>	Off. godkjente sykepleiere <i>Qualified nurses</i>	Hjelpepleiere utdannet ved godkjente hjelpepleierskole <i>Qualified auxiliary nursing personnel</i>	Samaritter o.a. hjelp i sykepleien <i>Other auxiliary nursing personnel</i>	
31/12 1965	66	281	63	91	12	5	0	2
» 1966	70	289	68	93	12	8	0	4
» 1967	73	301	82	91	12	9	1	6
» 1968	77	315	101	86	11	11	1	7
» 1969	80	321	110	80	11	13	2	8
» 1970	76	298	120	88	12	15	3	8
» 1971	78	292	127	95	13	41	8	17
» 1972	80	289	144	93	14	56	14	21

Kilde: NOS Helsestatistikk.

Source: NOS Health Statistics.

Tabell 2.32

Tallene for sykesenger og sykehjem er ikke helt sammenliknbare fra år til år. Den vesentligste forskjell er at statistikken fra og med 1970 også omfatter sykehjem og sykeavdelinger i kombinerte institusjoner som er blitt godkjent i henhold til den nye sykehusloven. Det er dette som slår så sterkt ut i tallene fra 1970 og 1971. Antall sykesenger økte hvert år i perioden 1950–1972. Regnet pr. 1 000 innbyggere var tallet på sykesenger 8,6 i 1950 og 14,0 i 1972.

Tabell 2.32. Sykesenger ved sykehus, sykehjem og psykiatriske sykehus.
Beds in hospitals and nursing homes.

År Year	I alt Total	Av dette somatiske: institusjoner Of which in somatic institutions	I alt pr. 1 000 innbyggere Total per 1 000 population
1950	28 335	22 015	8,6
1955	29 342	22 686	8,5
1960	30 795	23 550	8,6
1965	34 534	26 377	9,2
1966	37 994	26 376	10,1
1967	38 262	26 630	10,1
1968	38 607	26 830	10,1
1969	39 454	27 131	10,2
1970	43 429	30 651	11,2
1971	54 213	38 971	13,8
1972	55 200	40 495	14,0

Kilde: NOS Helsestatistikk.
Source: NOS Health Statistics.

Tabell 2.33. Sykehus og sykehjem etter type. 31/12 1972.
Hospitals and nursing homes by type. 31/12 1972.

Institusjonstype Type of institution	Institu- sjoner Establish- ments	Sykesenger Beds
Alminnelige sykehus <i>General hospitals</i>	92	19 958
Sykestuer <i>Cottage hospitals</i>	65	1 312
Fødselsklinikker og fødehjem ¹ <i>Maternity clinics and maternity homes¹</i>	18	160
Institusjoner for tuberkulose og lungesyke <i>Hospitals for tbc. and pulmonary diseases</i>	5	274
Ortopedi- og ortopedi-/tuberkulosesykehus <i>Hospitals for orthopedics/tuberculosis</i>	5	511
Revmatismesykehus <i>Hospitals for rheumatics</i>	6	541
Kreftsykehus <i>Hospital for neoplasms</i>	1	336
Epileptikersykehus <i>Hospital for epileptics</i>	1	172
Attførings- og opptreningssykehus <i>Rehabilitation hospitals</i>	3	331
Andre spesialiserte sykehus <i>Other specialized hospitals</i>	4	212
Sykehjem for vanføre <i>Nursing homes for crippled</i>	9	382
Sykehjem for cerebral parese <i>Nursing homes for cerebral palsy</i>	10	175
Andre sykehjem for spesielle sykdommer <i>Other nursing homes for special diseases</i>	11	284
Somatiske sykehjem <i>Somatic nursing homes</i>	178	8 484
Sykehjemsavdelinger i kombinerte alders- og sykehjem <i>Nursing departments in combined institutions</i>	288	7 363
Klinikker for alkoholikere og narkomane <i>Clinics for alcoholics and drug addicts</i>	11	390
Kursteder og alkoholikerhjem <i>Nursing homes for alcoholics</i>	34	1 226
Psykiatriske sykehus <i>Mental hospitals</i>	21	8 323
Psykiatriske sykehjem <i>Nursing homes for mentally diseased</i>	118	3 945
Psykiatriske klinikker, nervesanatorier <i>Psychiatric clinics, sanatoria</i>	8	488
Hvile- og behandlingshjem for nervøse <i>Other psychiatric institutions</i>	2	26
Barne- og ungdomspsykiatriske behandlingshjem <i>Psychiatric nursing homes for children and adolescents</i>	24	307
I alt <i>Total</i>	914	55 200

¹ De to kvinneklinikkene i Oslo og Kvinneklinikken i Bergen er med som avdelinger under Alminnelige sykehus.

² Two maternity clinics in Oslo and one in Bergen are included as departments under General hospitals.

Kilde: NOS Helsestatistikk.

Source: NOS Health Statistics.

Snaut en tredjedel av sykesengene i sykehus og sykehjem i 1972 var i alminnelige sykehus og om lag en fjerdedel i psykiatriske institusjoner. I perioden 1950–1972 var det en betydelig nedgang i antall senger i sanatorier og tuberkulosehjem som en direkte følge av at antall tilfelle av tuberkulose stadig har vært på retur. De spesielle fødselsklinikker og fødehjem hadde også en markert nedgang i antall senger i perioden 1960–1972, på grunn av overflytting av fødslene til fødeavdelinger ved de alminnelige sykehus.

Tabell 2.33

Oslo har det høyeste antall sykesenger pr. 1 000 innbyggere (også når en ikke regner med Rikshospitalet). Bare Oslo, Vest-Agder og Sør-Trøndelag ligger over gjennomsnittet for landet når det gjelder sykesenger i alt pr. 1 000 innbyggere, mens også Østfold, Telemark, Hordaland, Sør-Trøndelag og Nordland ligger over landsgjennomsnittet hva angår senger ved alminnelige sykehus.

Tabell 2.34

Pr. innbygger var omsetningen av farmasøytiske spesialpreparater i alt i årene 1967–1971 henholdsvis 41, 47, 54, 58 og 66 kroner. Volumindeksen er framkommet ved å deflatere omsetningstallene med en prisindeks for hver av preparatgruppene. (Prisindeksen for gruppene under ett var temmelig nær uforandret i årene 1967–1971.) Av preparatgrupper hadde psykofarmaka størst andel av den totale omsetning, omtrent 15 prosent i 1971. Størst relativ volumøking hadde man i omsetningen av hjerte- og karmidler, som økte med 126 prosent i perioden 1967–1971.

Tabell 2.35

Tabell 2.34. Sykesenger ved sykehus og i sykehjem (unntatt psykiatriske sykehus) etter fylke. 31/12 1972.

Beds in somatic hospitals and nursing homes by county. 31/12 1972.

Fylke County	Sykesenger Beds	Pr. 1 000 innbyggere Per 1 000 population	
		I alt Total	Alminnelige sykehus Somatic hospitals
Østfold	2 159	9,6	5,4
Akershus	2 804	8,2	2,2
Oslo	8 066	117,1	19,6
Hedmark	1 825	10,1	3,6
Oppland	1 633	9,3	3,4
Buskerud	2 041	10,0	4,2
Vestfold	1 789	10,0	4,0
Telemark	1 506	9,6	5,5
Aust-Agder	726	8,8	4,3
Vest-Agder	1 371	10,7	4,9
Rogaland	2 213	8,0	4,1
Hordaland	3 757	9,9	5,2
Sogn og Fjordane	608	6,0	2,7
Møre og Romsdal	2 005	8,8	5,0
Sør-Trøndelag	2 598	10,9	5,8
Nord-Trøndelag	1 114	9,3	4,9
Nordland	2 198	9,1	5,2
Troms	1 344	9,6	5,1
Finnmark	738	9,5	4,8
I alt Total	40 495	10,3	5,1

¹ Når en ikke regner med Rikshospitalet, blir tallene henholdsvis 11,7 og 7,3.

¹ Excluding beds in Rikshospitalet (treating patients from the whole country the figures are 11.7 and 7.3 respectively).

Kilde: NOS Helsestatistikk. Source: NOS Health Statistics.

Tabell 2.35. Norsk Medisinaldepots salg av farmasøytiske spesialpreparater til apotek.

Sales of pharmaceutical specialities to pharmacies by Norsk Medisinaldepot.

Spesialpreparater <i>Specialities</i>	1967	1968	1969	1970	1971
Omsetning. Mill. kr. ¹ <i>Sales. Million kroner¹</i>					
Psykofarmaka <i>Psychopharmaceuticals</i>	26	30	34	37	40
Antibiotika for systemisk bruk <i>Antibiotics systemic</i>	13	16	19	21	22
Dermatologiske midler <i>Dermatological preparations</i>	13	14	16	17	19
Analgetika (smertestillende midler) <i>Analgesics</i>	9	12	13	14	16
Hjerte- og karmidler <i>Agents for circulatory disorders</i>	9	11	12	15	19
Diuretika (urindrivende midler) <i>Diuretics</i>	7	9	10	12	14
Hoste- og forkjølelsemidler <i>Cough and cold preparations</i>	7	8	9	9	10
Hormoner <i>Hormones</i>	6	7	8	9	10
Antiinflammatoriske midler og giktmidler <i>Antiinflammatory agents</i> <i>including those used for gout</i>	6	7	7	8	9
Midler mot anemi <i>Haematinics</i>	5	5	6	6	7
Vitaminer <i>Vitamins</i>	5	5	6	6	7
Antidiabetika <i>Antidiabetics</i>	4	5	5	6	7
Alle andre grupper <i>All other groups</i>	47	53	62	66	78
I alt <i>Total</i>	157	182	207	226	258
Volumindeks 1967 = 100 <i>Index numbers of volume 1967 = 100</i>					
Psykofarmaka	100	121	137	151	160
Antibiotika for systemisk bruk	100	130	158	180	196
Dermatologiske midler	100	109	126	136	147
Analgetika	100	122	138	139	150
Hjerte- og karmidler	100	129	149	176	226
Diuretika	100	121	138	156	180
Hoste- og forkjølelsemidler	100	114	137	136	140
Hormoner	100	111	133	146	154
Antiinflammatoriske midler og giktmidler	100	119	132	143	166
Midler mot anemi	100	111	122	131	146
Vitaminer	100	107	116	127	132
Antidiabetika	100	105	114	119	124
Alle andre grupper	100	114	132	138	161
Alle grupper <i>All groups</i>	100	117	135	145	162

¹ Uten omsetningsavgift/merverdiavgift. Salg til utlandet er ikke tatt med.

¹ *Excluding general purchase tax/value added tax. Exports are excluded.*

Kilde: Norsk Medisinaldepot (grunndata).

Source: Norsk Medisinaldepot (basic data).

Skoletannrøkt og folketannrøkt.*Public dental care.*

Folketannrøkten bygger på lov om folketannrøkt¹ og omfatter fri behandling av barn og ungdom fra 6 til 18 år (det frie klientel) og behandling av den øvrige befolkning etter takster fastsatt av Sosialdepartementet (betalende klientel). Folketannrøkten skal blant annet avløse den kommunale skoletannrøkt, men dette har ennå ikke skjedd alle steder i landet. I skoleåret 1950–51 fikk om lag 258 000 barn behandling ved den kommunale skoletannrøkten; tilsvarende tall for skoleåret 1970–71 var om lag 322 000. Tallet på fylte tannflater pr. 100 pasienter steg i perioden 1950–1960, og har i årene etter 1960 ligget på drøye 500. Statistikken for folketannrøkten omfatter bare det frie klientel. Oversikten over behandlinger pr. 100 pasienter gjelder bare behandling av permanente tenner.

Antallet ferdig behandlede pasienter ved folketannrøkten steg fra omkring 140 000 i 1967 til drøye 217 000 i 1972. Tallet på fylte flater pr. 100 pasienter lå i perioden 1967–1971 noenlunde konstant i overkant av 600, men gikk noe ned i 1972. Tallet på uttrekninger sank fra 11 pr. 100 pasienter i 1967 til 7,0 pr. 100 pasienter i 1972. Tallet på fylte tannflater pr. 100 pasienter viser stigning med alderen mellom 6 og 16 år og en viss nedgang med alderen mellom 16 og 17 år.

Tabellene

2.36–2.38

Tabell 2.36. Kommunal skoletannrøkt. *Municipal school dental care.*

År Year	Barn behandlet i skoletannrøkt <i>Children treated</i>	Pr. 100 behandlede barn <i>Per 100 patients</i>			
		Uttrekninger <i>Extractions</i>		Rotbe- handlinger <i>Root treatments</i>	Fylte tann- flater <i>Filled surfaces</i>
		Melke- tenner <i>Milk teeth</i>	Permanente tenner <i>Permanent teeth</i>		
1950–51	258 059	44	6	0,9	326
1955–56	329 743	49	10	1,0	426
1960–61	313 794	41	9	0,8	538
1965–66	276 734	40	8	0,5	500
1966–67	275 393	37	7	0,8	545
1967–68	297 039	32	7	1,3	513
1968–69	305 987	30	6	0,6	550
1969–70	323 691	26	7	0,7	490
1970–71	321 707	26	6	1,0	530

Kilde: Helsedirektoratet. *Source: Directorate of Health.*Tabell 2.37. Folketannrøkt. *Public dental care.*

År Year	Ferdig behandlede pasienter i alt <i>Treated patients</i>	Pr. 100 pasienter ¹ <i>Per 100 patients¹</i>			
		Fylte tannflater <i>Filled surfaces</i>	Rotbehand- linger <i>Root treatments</i>	Utttrukne tenner <i>Extractions</i>	
				På grunn av tannrøte <i>Due to caries</i>	Av andre grunner <i>Due to other causes</i>
1967	140 594	599,8	1,9	7,6	3,4
1968	136 598	626,0	1,1	7,1	3,6
1969	149 637	607,9	1,1	6,4	3,9
1970	164 082	608,9	1,1	5,3	3,9
1971	189 363	608,0	1,0	4,4	3,9
1972	217 134	546,4	0,9	3,2	3,8

¹ Gjelder behandling av permanente tenner.¹ *Data for permanent teeth.*Kilde: NOS Helsestatistikk. *Source: NOS Health Statistics.*¹ Lov om folketannrøkt av 28. juli 1949 med endringslover av 11. august 1950 og 8. mars 1963.

Tabell 2.38. Folketannrøkt. Pasienter etter behandling og alder. 1972.
Public dental care. Patients by treatment and age. 1972.

Alder Age	Ferdig behand- lede pasienter <i>Treated patients</i>		Pr. 100 ferdig behandlede pasienter ¹ <i>Per 100 treated patients¹</i>			
	I alt <i>Total</i>	I prosent av fritt klientel <i>Per 100 total patients</i>	Fylte tann- flater <i>Filled surfaces</i>	Rot- be- handlede tenner <i>Root treat- ments</i>	Uttrukne tenner <i>Extractions</i>	
					På grunn av tannråte <i>Due to caries</i>	Av andre grunner <i>Due to other causes</i>
I alt <i>Total</i>	217 134	78	546,4	0,9	3,2	3,8
6 år <i>years</i>	15 750	67	137,4	0,0	0,5	0,0
7 » »	21 354	87	298,8	0,0	1,4	0,2
8 » »	22 016	91	286,4	0,1	2,0	0,5
9 » »	21 227	91	274,5	0,2	3,0	1,5
10 » »	20 376	89	321,2	0,3	4,4	3,9
11 » »	19 859	88	408,2	0,4	3,2	7,1
12 » »	19 504	87	566,8	0,8	3,0	8,6
13 » »	19 348	83	769,6	1,0	2,8	7,4
14 » »	18 033	76	932,5	1,6	3,3	6,2
15 » »	15 626	69	1 031,9	2,3	4,8	4,0
16 » »	13 712	60	1 034,0	2,7	5,8	3,0
17 » »	10 326	46	991,5	3,3	7,9	2,9
Uoppgitt alder <i>Unkonwn age</i>	3	33	1 200,0	—	—	—

¹ Gjelder behandling av permanente tenner.

¹ Data for permanent teeth.

Kilde: NOS Helsestatistikk. Source: NOS Health Statistics.

Vaksinasjon. Vaccination.

Tabell 2.39

Omkring 80 prosent av befolkningen er vaksinert mot koppper, drøye 40 prosent er vaksinert mot tuberkulose og omtrent samme andel er vaksinert mot stivkrampe. Drøyt halvparten av befolkningen er vaksinert mot poliomyelitt og mot difteri.

Tabell 2.39. Vaksinasjonsprosent etter vaksintype og personenes alder. 1968.

Vaccination rates by type of vaccine and age of person. 1968. Percentages.

Alder Age	Vaksintype Type of vaccine						Tallet på personer <i>Number of persons</i>
	Koppper <i>Small- pox</i>	Tuber- kulose <i>Tuber- culosis</i>	Polio- myelitt <i>Polio- myelitis</i>	Difteri <i>Diphth- heria</i>	Stiv- krampe <i>Tetanus</i>	Kikhoste <i>Whooping- cough</i>	
0 år <i>year</i>	50	6	53	80	79	78	371
1- 6 år <i>years</i>	78	12	83	96	95	95	922
7-14 » »	66	30	93	87	83	82	1 493
15-19 » »	61	86	92	69	56	58	782
20-29 » »	82	82	78	62	47	32	1 168
30-39 » »	91	74	58	58	36	14	1 044
40-49 » »	89	51	45	35	20	8	1 419
50-59 » »	93	32	22	22	9	4	1 416
60-69 » »	92	22	9	16	4	2	1 000
70 år og over <i>years and over</i>	87	13	3	7	1	0	804
Alle aldersgrupper <i>All ages</i>	81	43	54	52	41	35	10 419

Kilde: NOS Helseundersøkelse 1968. Source: NOS Health Survey 1968.

Svangerskapsavbrott.*Abortions.*

Statistikken over søknader og innvilgninger av legale svangerskapsavbrott reflekterer nok ikke helseforholdene i landet i vanlig forstand. Denne statistikken avspeiler snarere holdninger til svangerskapsavbrott i befolkningen og særlig blant søkerne og blant helsepersonell, representert ved det råd av leger som behandler søknadene. Man vet naturligvis ikke i hvilken grad økingen i antall legale svangerskapsavbrott skyldes at kvinner som tidligere ville fått svangerskapet avbrutt illegalt eller i utlandet, nå søker om, og får innvilget, legalt svangerskapsavbrott. Tabellene nedenfor gir derfor ikke uttrykk for utviklingen i det totale antall svangerskapsavbrott.

Tallet på søknader har steget kraftig i perioden 1968–1972, fra omkring 6 500 søknader i 1968 til over 13 300 søknader i 1972. Innvilgingsprosenten steg også i denne perioden, fra 81 prosent i 1968 til 91,4 prosent i 1972. Innvilgingsprosenten var noe høyere for gifte kvinner enn for kvinner i alt. Når det gjelder innvilgede svangerskapsavbrott i prosent av levendefødte etter kvinnens bosted, skilte Oslo seg klart ut med høye tall. Vestlandet hadde laveste tall. Vestfold og Troms hadde i 1972 de høyeste tall for innvilgede svangerskapsavbrott i prosent av søknader. Finnmark og Sogn og Fjordane hadde laveste innvilgingsprosent.

Tabellene
2.40–2.42

Tabell 2.40. Svangerskapsavbrott etter kvinnens ekteskapelige status.
Legal abortions by marital status of woman.

År <i>Year</i>	Søknader <i>Applications</i>		Svangerskapsavbrott innvilget <i>Legal abortions authorized</i>		Pr. 1 000 kvinner 15–44 år <i>Per 1 000 women 15–44 years</i>	
	I alt <i>Total</i>	Av disse gifte. Pst. <i>Of which married. Per cent</i>	I alt <i>Total</i>	Av disse gifte. Pst. <i>Of which married. Per cent</i>	Søknader <i>Appli- cations</i>	Svangerskaps- avbrott innvilget <i>Legal abortions authorized</i>
1968	6 453	72	5 259	74	9,0	7,3
1969	7 651	68	6 458	71	10,6	8,9
1970	9 239	65	7 941	67	12,7	10,8
1971	11 636	60	10 402	62	15,9	14,1
1972	13 345	58	12 203	59	18,0	16,3

Kilde: NOS Helsestatistikk.
Source: NOS Health Statistics.

Tabell 2.41. Innvilgede svangerskapsavbrott i prosent av levendefødte etter kvinnens bosted. Landsdeler.

Authorized abortions per 100 live births by residence of woman. Regions.

Landsdel <i>Region</i>	Innvilgede svangerskapsavbrott i prosent av levendefødte <i>Authorized abortions per 100 live births</i>							
	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972
Østlandet, unntatt Oslo	5,4	7,3	8,4	8,6	10,3	13,9	17,8	20,8
Telemark og Sørlandet	5,0	5,9	6,1	6,1	7,9	9,9	11,8	14,7
Vestlandet	2,8	4,9	4,8	5,9	7,0	7,9	10,0	12,5
Møre og Romsdal og Trøndelag	5,8	6,7	7,8	7,7	8,0	11,6	13,4	15,9
Nord-Norge	4,4	5,4	6,2	6,5	8,5	11,4	16,5	20,3
Hele landet, unntatt Oslo	4,7	6,2	6,9	7,2	8,6	11,3	14,4	17,4
Oslo	9,6	11,9	13,2	12,2	16,5	21,5	28,5	33,5
I alt <i>Total</i>	5,3	6,8	7,6	7,8	9,5	12,3	15,9	19,0

Kilde: NOS Helsestatistikk. *Source: NOS Health Statistics.*

Tabell 2.42. Innvilgede svangerskapsavbrott i prosent av søknader etter fylke.

Authorized abortions per 100 applications by county. Percentages.

Fylke <i>County</i>	Innvilgede svangerskapsavbrott i pst. av søknader <i>Authorized abortions per 100 applications</i>				
	1968	1969	1970	1971	1972
Østfold	79,5	78,8	85,1	82,8	79,5
Akershus	59,9	70,8	80,3	81,7	83,6
Oslo	88,5	90,3	90,2	95,4	94,7
Hedmark	85,8	89,0	84,1	85,9	85,0
Oppland	92,9	90,9	90,2	84,2	88,5
Buskerud	83,6	87,7	85,1	88,3	93,3
Vestfold	89,3	88,8	91,8	95,5	95,2
Telemark	85,1	84,9	95,4	90,5	92,7
Aust-Agder	91,2	91,0	93,8	93,2	90,1
Vest-Agder	87,6	86,5	89,6	91,8	89,3
Rogaland	79,3	74,0	74,3	79,4	92,5
Hordaland	80,4	87,9	74,7	67,8	91,0
Bergen	80,6	86,4	85,3	89,9	
Sogn og Fjordane	71,4	79,1	80,0	90,3	82,4
Møre og Romsdal	71,4	77,7	82,2	87,7	89,6
Sør-Trøndelag	91,8	92,8	89,8	91,7	95,0
Nord-Trøndelag	65,9	74,3	92,9	81,7	89,4
Nordland	81,6	87,4	84,9	87,1	90,9
Troms	72,3	81,4	86,8	94,6	96,2
Finnmark	75,4	72,1	72,4	75,9	79,1
I alt <i>Total</i>	81,5	84,4	86,0	89,4	91,4

Kilde: NOS Helsestatistikk. *Source: NOS Health Statistics.*

KAPITTEL 3

	Side
Utdanning <i>Education.</i>	
Befolkningens utdanningsnivå	
<i>Level of education in population</i>	68
Personer under utdanning <i>Persons educationally active</i>	70
Grunnskolen <i>Primary school</i>	73
Spesialsaker <i>Special schools</i>	76
Folkehøgskoler <i>Folk high schools</i>	77
Gymnas <i>Secondary schools, upper stage</i>	77
Fag- og yrkesskoler <i>Vocational schools and colleges</i> ...	80
Universitet og høyskoler <i>Universities and colleges</i> ...	83
Voksenopplæring og folkeopplysning	
<i>Adult education and popular education</i>	88

I dette kapitlet blir det gitt en oversikt over befolkningens fordeling etter oppnådd utdanning, og over kjennetegn ved den delen av befolkningen som er under utdanning. Framstillingen bygger i hovedsak på Byråets statistikk, i første rekke resultatene fra folketellingene og undervisningsstatistikken. Mer detaljerte oppgaver vil en finne blant annet i folketellingspublikasjonene og i NOS-publikasjonene *Undervisningsstatistikk*.

Befolkningens utdanningsnivå. Level of education in population.

Tabell 3.1

Ved folketellingene i 1950, 1960 og 1970 ble det spurt om den høyeste allmennutdanning folk hadde og hvilke spesialutdanninger de hadde. Det var bare små endringer fra 1950 til 1960 i den andelen av befolkningen som hadde allmennutdanning utover folkeskole. Dette må ses i sammenheng med de relativt små ungdomskullene en hadde i 1950-årene. Når det ikke var noen øking fra 1950 til 1960 i den andel av befolkningen som hadde spesialutdanning, skyldes nok dette også at man i 1950 skulle ta med all spesialutdanning med normal varighet på minst 5 måneder, mens man i 1960 bare skulle ta med de som hadde en normal varighet på minst ett skoleår (ca. 10 måneder). Dette har nok påvirket tallene for kvinner relativt mer enn tallene for menn, da f. eks. den vanlige ½-årige husmorskole skulle være med i 1950, men ikke i 1960.

Resultatene fra Folketellingen 1970 viser at det var en sterk øking fra 1960 til 1970 i den andelen av befolkningen som hadde allmennutdanning utover folkeskole. Dette må ses i sammenheng med de store ungdomskullene i denne perioden og overgang til 9-årig obligatorisk skole.

Tabell 3.2

Andelen av befolkningen over 15 år som hadde examen artium som høyeste allmennutdanning, var i 1970 størst i Oslo og Akershus, hvor andelene var drøye 16 prosent. Lavest var andelene i Nord-Trøndelag og Finnmark, i begge fylker 4,4 prosent. I Finnmark hadde imidlertid en forholdsvis høy andel av befolkningen middelskole, realskole eller 9-årig ungdomsskole som høyeste allmennutdanning. Av forhold som ikke framgår av tabellen, kan nevnes at av alle kvinner med examen artium som høyeste allmennutdanning i 1970 bodde 28,1 prosent i Oslo og 15 prosent i Akershus. Tilsvarende tall for menn var 24,9 prosent og 14,7 prosent.

Tabell 3.1. Personer 15 år og over etter høyeste allmennutdanning. Prosent.

Population 15 years and over by highest level of general education. Percentages.

Utdanning <i>Education</i>	1950		
	Menn <i>Males</i>	Kvinner <i>Females</i>	I alt <i>Total</i>
Folke- og framhaldsskole <i>Primary and continuation school</i> ...	88,4	89,4	89,1
Herav: <i>Of which:</i>			
Spesialutdanning ¹ <i>Vocational education</i> ¹	17,6	10,1	13,8
Middelskole, realskole og 9-(10-)årig ungdomsskole <i>Secondary school, lower stage</i>	6,9	7,1	7,0
Herav: <i>Of which:</i>			
Spesialutdanning ¹ <i>Vocational education</i> ¹	4,7	3,6	4,1
Examen artium <i>Secondary school, upper stage</i>	5,3	2,5	3,9
Herav: <i>Of which:</i>			
Universitet og høyskole <i>University degree</i>	2,2	0,2	1,2
Annen spesialutdanning ¹ <i>Other vocational education</i> ¹ ...	1,5	1,1	1,3
I alt <i>Total</i>	100,0	100,0	100,0
Herav: <i>Of which:</i>			
Med spesialutdanning i alt <i>With vocational education</i>	26,0	15,0	20,4
Personer i alt <i>Number of persons</i>	1 217 132	1 261 750	2 478 882
Utdanning <i>Education</i>	1960		
	Menn <i>Males</i>	Kvinner <i>Females</i>	I alt <i>Total</i>
Folke- og framhaldsskole <i>Primary and continuation school</i> ...	84,9	87,4	86,1
Herav: <i>Of which:</i>			
Spesialutdanning ¹ <i>Vocational education</i> ¹	16,5	8,2	12,3
Middelskole, realskole og 9-(10-)årig ungdomsskole <i>Secondary school, lower stage</i>	8,6	9,1	8,9
Herav: <i>Of which:</i>			
Spesialutdanning ¹ <i>Vocational education</i> ¹	5,3	3,8	4,5
Examen artium <i>Secondary school, upper stage</i>	6,5	3,5	5,0
Herav: <i>Of which:</i>			
Universitet og høyskole <i>University degree</i>	2,7	0,3	1,5
Annen spesialutdanning ¹ <i>Other vocational education</i> ¹ ...	2,0	1,6	1,8
I alt <i>Total</i>	100,0	100,0	100,0
Herav: <i>Of which:</i>			
Med spesialutdanning i alt <i>With vocational education</i>	26,5	13,9	20,1
Personer i alt <i>Number of persons</i>	1 313 341	1 349 740	2 663 081
Utdanning <i>Education</i>	1970 ^a		
	Menn <i>Males</i>	Kvinner <i>Females</i>	I alt <i>Total</i>
Folke- og framhaldsskole <i>Primary and continuation school</i> ...	71,3	73,5	³ 72,4
Herav: <i>Of which:</i>			
Spesialutdanning ¹ <i>Vocational education</i> ¹	..	..	..
Middelskole, realskole og 9-(10-)årig ungdomsskole <i>Secondary school, lower stage</i>	17,9	19,6	18,8
Herav: <i>Of which:</i>			
Spesialutdanning ¹ <i>Vocational education</i> ¹	..	..	..
Examen artium <i>Secondary school, upper stage</i>	10,8	6,9	8,8
Herav: <i>Of which:</i>			
Universitet og høyskole <i>University degree</i>	3,8	0,8	2,3
Annen spesialutdanning ¹ <i>Other vocational education</i> ¹ ...	..	..	..
I alt <i>Total</i>	100,0	100,0	100,0
Herav: <i>Of which:</i>			
Med spesialutdanning i alt <i>With vocational education</i>	..	..	..
Personer i alt <i>Number of persons</i>	1 411 736	1 459 665	2 871 401

¹ I 1950 skulle det oppgis all spesialutdanning med varighet minst 5 måneder. I 1960 skulle bare spesialutdanninger med varighet minst et skoleår (10 måneder) tas med. ² Personer 16 år og over. ³ Medregnet 0.7 prosent med uoppgitt utdanning.

¹ In 1950 all vocational education lasting 5 months or more should be included. In 1960 the lower time limit was one school-year (10 months). ² Persons 16 years and over. ³ Including 0.7 per cent with education not given.

Kilde: NOS Folketellingene.

Source: NOS Population Censuses.

Tabell 3.2. Personer 16 år og over etter høyeste allmennutdanning. Fylkesvis. 1970*. Prosent.

Population 16 years and over by highest level of general education. Counties. 1970. Percentages.*

Fylke <i>County</i>	Folke- og framhalds- skole <i>Primary and continuation school</i>	Middelskole, realskole og 9-årig ungdoms- skole <i>Secondary school, lower stage</i>	Examen artium <i>Secondary school, upper stage</i>	I alt <i>Total</i>
Østfold	77,6	15,6	6,8	100,0
Akershus	59,4	24,4	16,2	100,0
Oslo	59,7	23,4	16,9	100,0
Hedmark	78,8	15,6	5,6	100,0
Oppland	79,1	15,5	5,4	100,0
Buskerud	74,7	18,4	6,9	100,0
Vestfold	71,4	21,0	7,6	100,0
Telemark	74,5	19,1	6,4	100,0
Aust-Agder	75,2	18,3	6,5	100,0
Vest-Agder	70,1	21,5	8,4	100,0
Rogaland	73,7	19,0	7,3	100,0
Hordaland	74,2	17,7	8,1	100,0
Bergen	63,5	25,0	11,5	100,0
Sogn og Fjordane	79,8	15,2	5,0	100,0
Møre og Romsdal	78,4	16,1	5,5	100,0
Sør-Trøndelag	73,4	18,1	8,5	100,0
Nord-Trøndelag	83,1	12,5	4,4	100,0
Nordland	80,7	14,6	4,7	100,0
Troms	82,6	12,8	4,6	100,0
Finnmark	76,4	19,2	4,4	100,0
Hele landet <i>The whole country</i>	72,4	18,8	8,8	100,0

Kilde: NOS Folketelling. *Source: NOS Population Census.*

Personer under utdanning. *Persons educationally active.*

Tabell 3.3

Høsten 1971 var det over 760 000 personer under utdanning, nesten 20 prosent av den totale befolkning. I 1950 var det drøye 443 000 personer eller 13,5 prosent av befolkningen.

Grunnskoler har hatt en avtagende andel av den totale elevmasse. Gymnas og universitet og høyskoler har hatt sterkest tiltagende andeler, mens andelene for fag- og yrkesskoler, folkehøgskoler og spesialskoler har tiltatt noe svakere eller har vært omtrent uforandret.

Tabell 3.4

Tallene reflekterer en økende skolesøkning til skoleslag utover grunnskole og realskole. Dette kommer tydeligere fram ved å se på den andel av de aktuelle årskull som var i obligatorisk, videregående eller høyere utdanning.

Tabell 3.4

I 1962 var f. eks. 64,3 prosent av 15-åringene i utdanning. Andelen har steget år for år inntil 1971 da 95,9 prosent av alle 15-åringene var i utdanning.

Figur 3.1

Dette henger naturlig nok sammen med innføring av obligatorisk 9-årig skole. Andelen 17-åringer under utdanning har også steget, om enn noe langsommere enn for 15-åringer. Mens andelen 15-åringer under utdanning økte med 31,6 prosentenheter fra 1962 til 1971, økte andelen 17-åringer med 16,9 prosentenheter. For 19-åringer var stigningen fra 1962–1971 8,1 prosentenheter. I 1971 var 32,6 prosent av denne aldersklassen i utdanning. Stigningen for 24-åringene var 5,4 prosentenheter.

Tabell 3.3. Elever etter skoleslag. Prosent. *Pupils by type of school. Percentages.*

Skoleår <i>School year</i>	Elever i alt <i>Total number of pupils (100 p.c.)</i>	Grunn- skoler ¹ <i>Primary schools¹</i>	Gymnas <i>Sec- ondary schools, upper stage</i>	Uni- versi- teter <i>Uni- versi- ties</i>	Fag- og yrkes- skoler <i>Voca- tional schools</i>	Folke- høg- skoler <i>Folk high schools</i>	Spesial- skoler <i>Special schools</i>	Alle elever i prosent av folke- mengden <i>P.c. pupils of total population</i>
1950-51	443 578	83	2,9	1,6	10,6	1,0	0,3	13,5
1955-56	558 995	86	2,6	1,0	9,2	0,7	0,2	16,3
1958-59	616 514	85	2,9	1,2	9,5	0,7	0,3	17,4
1960-61	653 212	83	3,8	1,4	9,8	0,7	0,3	18,2
1962-63	658 731	83	5,0	1,8	8,8	0,8	0,3	18,1
1965-66	695 573	79	5,8	2,8	10,4	0,8	0,3	18,6
1966-67	707 974	79	5,9	2,9	10,6	0,8	0,3	18,8
1967-68	717 761	78	6,0	3,1	10,9	0,8	0,4	18,9
1968-69	731 988	77	6,1	3,3	11,2	0,8	0,4	19,1
1969-70	740 131	77	6,4	3,7	11,4	0,9	0,4	19,2
1970-71	756 611	75	6,6	4,0	11,8	0,9	0,4	19,5
1971-72	762 390	75	7,3	4,3	11,4	0,9	0,4	19,5

¹ Folkeskole, framhaldsskole, ungdomsskole og realskole.¹ *Primary schools upper stage and secondary schools lower stage.*Kilde: NOS Undervisningsstatistikk. *Source: NOS Educational Statistics.*

Tabell 3.4. Andel av årskullene under utdanning. Prosent.

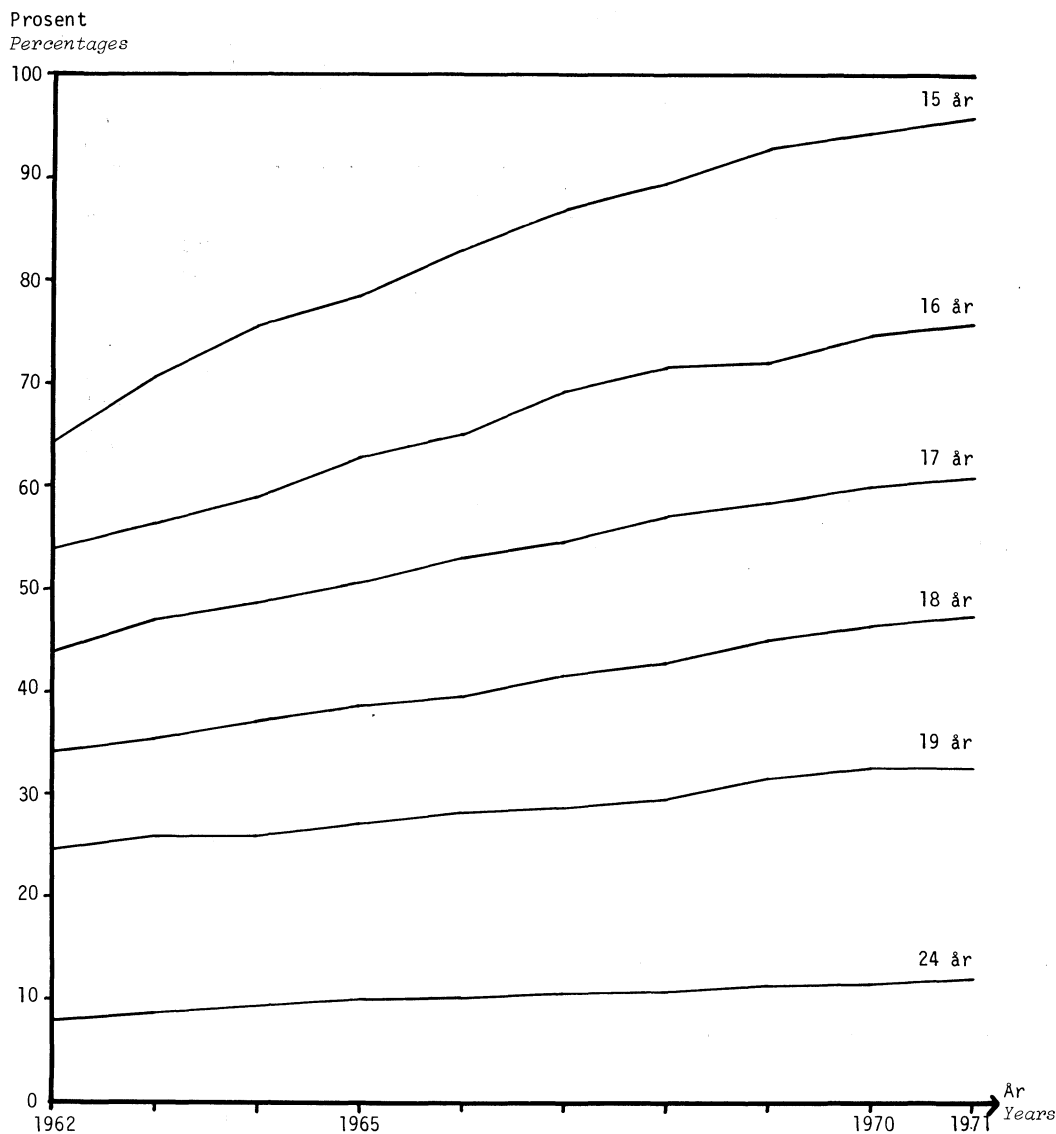
Proportion of the age groups in the education system. Percentages.

Alder Age	År Year						
	1962	1965	1968	1969	1970	1971	1972*
6 år	1,3	1,9	1,7	1,6	1,7	3,2	5,5
7 »	97,4	96,3	96,3	96,3	96,2	96,2	96,8
8 »	99,1	99,3	99,6	99,7	99,7	99,6	99,6
9 »	99,6	99,4	99,7	99,6	99,9	99,7	99,7
10 »	99,8	99,4	99,7	99,6	99,7	99,7	99,7
11 »	99,8	99,4	99,7	99,6	99,7	99,7	99,7
12 »	99,8	99,4	99,7	99,5	99,7	99,7	99,7
13 »	99,9	98,5	99,6	99,4	99,3	99,5	99,6
14 »	98,3	97,5	98,5	97,6	99,1	99,4	99,4
15 »	64,3	78,4	89,5	92,7	94,2	95,9	96,2
16 »	53,8	62,7	71,6	72,0	74,6	75,8	76,2
17 »	43,9	50,5	56,9	58,4	59,8	60,8	62,1
18 »	34,0	38,6	42,8	45,0	46,5	47,4	48,2
19 »	24,5	27,0	29,5	31,6	33,0	32,6	..
20 »	16,6	19,4	21,0	21,9	23,4	23,6	..
21 »	14,2	17,3	17,9	19,4	20,3	20,9	..
22 »	11,6	14,8	15,3	16,4	17,8	18,4	..
23 »	9,9	12,2	12,6	13,2	14,8	15,3	..
24 »	7,8	9,8	10,8	11,4	11,2	12,1	..

Kilde: Materiale i Byrået og Statistisk årbok.

Source: Unpublished data in the Central Bureau of Statistics and Statistical Yearbook.

Figur 3.1. Andel av aldersklassene under utdanning, alderstrinn 15, 17, 19 og 24 år 1962-1971 *Proportion of the age groups in the education system at 15, 17, 19 and 24 years of age 1962-1971*

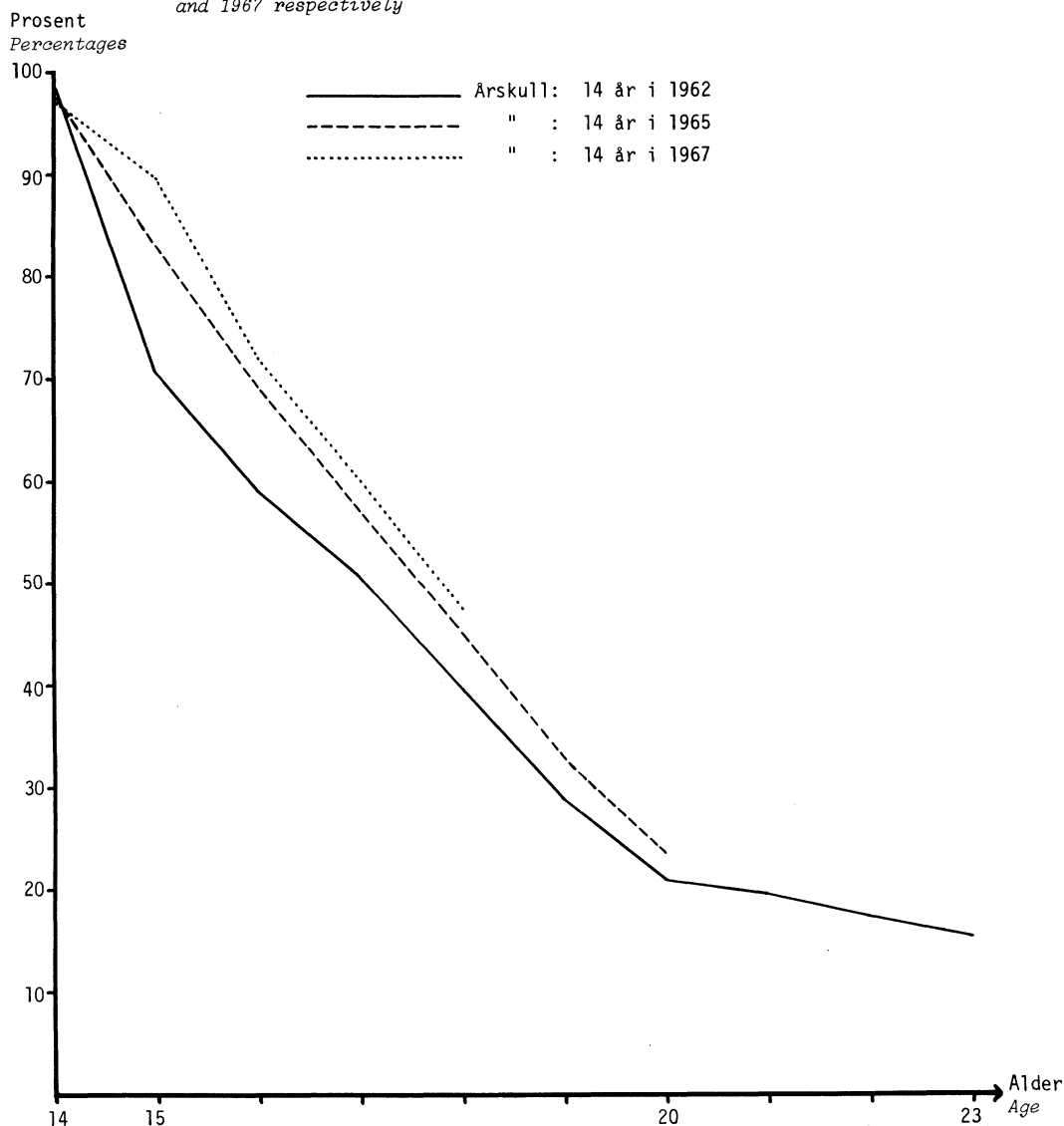
Kilde: Tabell 3.4.
Source: Table 3.4.

I 1971 var 15,3 prosent av disse i utdanning. Av de 95,9 prosent 15-åringene som var i utdanning høsten 1971 var de fleste i begynnelsen av det 9. skoleår, det siste obligatoriske. Av 16-åringene var 75,8 prosent skoleelever, og de fleste var gått direkte fra den obligatoriske skolen til videre utdanning. Ungdom får nå lengre utdanning både som følge av lengre obligatorisk skoletid, og som følge av at en større andel tar videre utdanning. Tendensen er svakere for de eldre årsklassene der en mindre andel har hatt 9-årig obligatorisk skole.

Figur 3.2

Dette kan også illustreres ved å følge tre årskull fra det år da de var 14 år og fram til 1971. Andelen elever som var i utdanning ved 15-årsalder var lavest for det årskull som var 14 år i 1962, og høyest for det årskull som var 14 år i 1967. Kurven for 14-årskullet fra 1967 ligger overalt over kurven for 1965-kullet, som igjen ligger over kurven for 1963-kullet. Andelen av årskullet som var i utdanning var altså stigende fra årskull til årskull på alle alderstrinn, også for utdanning utover 9-årig obligatorisk skole.

Figur 3.2. Andel av årskull under utdanning, 14-åringer fra 1962, 1965 og 1967
Part of cohort in education. Persons 14 years old in 1962, 1965 and 1967 respectively

Kilde: Tabell 3.4.

Source: Table 3.4.

Grunnskolen. Primary school ¹.

Statistikken over folke- og framhaldsskoler gir opplysninger om elever, klasser og lærere m. v. ved kommunale og felleskommunale skoler pr. 1. oktober.

De kombinerte barne- og framhaldsskoler er regnet som to skoleslag. Som framhaldsskoler har en dessuten regnet de allmennpraktiske linjer ved enkelte høgre allmennskoler i Oslo.

Fra og med 1971 ble betegnelsen «grunnskole» innført i statistikken. I en obligatorisk grunnskoleundervisning skilles det mellom barneskoleundervisning og ungdomsskoleundervisning.

Alle oppgaver over lærere omfatter alle faste og midlertidige lærere som underviser pr. 1. oktober. Vikarer er således tatt med i statistikken, mens permitterte lærere er holdt utenfor. Styrere og skoleinspektører som underviser er også medregnet.

For den enkelte kommune er lærerne bare talt med en gang, slik at sumtallene for lærere tilsatt i full post og for lærere tilsatt i timepost til sammen gir tallet på

¹ Incl. Secondary school, lower stage.

Tabell 3.5. Elever pr. klasse i grunnskoler, etter fylke.

Number of pupils per class in primary schools, lower and upper stage and continuation schools, by county.

Fylke County	År Year						
	1955	1958	1962	1966	1968	1970	1971
Østfold	20,6	20,9	20,7	21,9	22,4	21,8	22,6
Akershus	20,1	21,5	21,3	22,4	22,9	22,8	22,4
Oslo	25,9	24,9	24,3	23,8	23,8	23,2	22,7
Hedmark	17,4	18,5	18,7	20,3	20,5	20,7	20,8
Oppland	16,7	18,6	18,9	19,5	20,0	19,9	19,9
Buskerud	18,3	19,1	19,6	21,0	21,3	21,2	21,1
Vestfold	20,6	21,0	20,5	21,4	21,9	22,1	22,1
Telemark	17,8	19,1	18,3	19,6	19,4	19,2	19,5
Aust-Agder	16,8	17,6	18,0	19,6	20,3	20,7	21,0
Vest-Agder	16,6	18,6	19,3	21,0	21,9	22,1	21,6
Rogaland	19,4	19,5	20,0	21,1	21,6	21,6	21,6
Hordaland	16,5	17,8	17,8	18,7	18,9	19,3	19,1
Bergen	26,7	27,1	26,0	25,4	24,4	24,5	23,3
Sogn og Fjordane	13,2	14,0	14,7	15,7	16,3	16,8	17,1
Møre og Romsdal	16,9	17,5	17,9	18,8	19,0	19,3	19,1
Sør-Trøndelag	19,0	19,4	20,3	21,6	21,7	21,9	21,4
Nord-Trøndelag	18,0	18,7	18,5	18,7	19,0	19,8	19,8
Nordland	16,7	17,3	17,2	18,0	18,3	18,6	18,3
Troms	16,3	16,8	16,7	18,0	18,3	18,8	18,5
Finnmark	17,5	17,8	17,7	18,0	18,2	18,1	17,7
Hele landet <i>The whole country</i>	18,5	19,1	19,2	20,2	20,2	20,7	20,5

Kilde: NOS Undervisningsstatistikk. *Source: NOS Educational Statistics.*

Tabell 3.6. Elever pr. klasse i grunnskoler i herredskommuner og bykommuner.

Number of pupils per class in primary schools, lower and upper stage by rural and urban municipalities.

Skoleslag <i>Type of school</i>		År <i>Year</i>						
		1955	1958	1962	1966	1968	1970	1971
Folkeskolen <i>Primary school, lower stage</i>	Herredskommuner <i>Rural municipalities</i>	16,8	17,4	17,6	18,1	18,2	18,2	18,0
	Bykommuner <i>Urban municipalities</i>	25,3	25,2	24,1	22,9	22,5	22,9	21,9
Framhaldsskole og ungdomsskole <i>Continuation school and primary school, upper stage</i>	Herredskommuner <i>Rural municipalities</i>	17,6	20,3	21,5	22,9	23,2	23,7	23,6
	Bykommuner <i>Urban municipalities</i>	25,2	26,1	24,4	24,4	24,8	25,0	24,6

Kilde: NOS Undervisningsstatistikk. *Source: NPS Educational Statistics.*

Tabell 3.7. Tallet på elever pr. lærer¹ i grunnskoler etter herreds- og bykommuner.

Number of pupils per teacher¹ in primary schools, lower and upper stage and continuation schools, by rural and urban municipalities.

Skoleslag Type of school		År Year						
		1955	1958	1962	1966	1968	1970	1971
Folkeskolen Primary school, lower stage	Herredskommuner Rural municipalities	31,1	30,6	26,4	23,6	22,6	22,3	20,5
	Bykommuner Urban municipalities	25,5	24,5	24,1	24,6	23,0	23,8	22,3
Framhaldsskole og ungdomsskole Continuation school and primary school, upper stage	Herredskommuner Rural municipalities	16,2	15,6	17,0	15,2	14,6	13,3	13,1
	Bykommuner Urban municipalities	12,8	15,4	15,6	14,9	16,4	14,1	14,0
Alle skoler All schools	Hele landet The whole country	28,9	26,7	24,3	21,6	20,2	19,0	18,0

¹ Lærere blir talt etter det skoleslag hvor de har flest undervisningstimer.

¹ Teachers are counted by the kind of school where they teach most hours.

Kilde: NOS Undervisningsstatistikk.

Source: NOS Educational Statistics.

personer tilsatt eller konstituert i lærerstilling ved de tre skoleslag (barne-, ungdoms- og framhaldsskoler) i kommunene. Lærere tilsatt både i full post og timepost er bare tatt med som tilsatt i full post. Lærere tilsatt i kombinerte poster, det vil si som underviser både i barneskoler og ungdoms- eller framhaldsskoler, er tatt med under det skoleslag der de har lengst undervisningstid.

Grupperingen av lærere etter utdanning er foretatt i samsvar med lov om utdanningskrav for lærere av 16. juni 1961.

Alle fordelinger etter fylke og kommune refererer seg til det fylke eller den kommune hvor skolene ligger.

For hele landet steg tallet på elever pr. klasse fra 18,5 i 1955 til 20,5 i 1971. Utviklingen var forskjellig i de enkelte fylker. I byområder som Oslo og Bergen ble elevtallet pr. klasse redusert. I Oslo var tallene 25,9 i 1955 og 22,7 i 1971 og i Bergen var tallene 26,7 i 1955 og 23,3 i 1971. I de fleste andre fylker gikk tallet på elever pr. klasse opp.

Mens høyeste og laveste tall på klassestørrelse i 1955 var henholdsvis 26,7 og 13,2, var tilsvarende tall for 1971 23,3 og 17,1. I begge årene var det Bergen som hadde det høyeste tallet og Sogn og Fjordane som hadde det laveste.

Både i folkeskolen og i framhalds- og ungdomsskolen var det i perioden 1955–1971 i gjennomsnitt flere elever pr. klasse i skolene i bykommunene enn i skolene i herredskommunene, men forskjellene ble forholdsvis sterkt redusert i perioden, ved en nedgang i den gjennomsnittlige klassestørrelsen i bykommunene og en øking i herredskommunene.

Gjennomsnittstallet for elever pr. lærer gikk ned for hele landet – fra 28,9 i 1955 til 18,0 i 1971. Endringen var størst i folkeskolen i herredskommuner hvor tallet gikk ned fra 31,1 til 20,5 elever pr. lærer.

Både i folkeskolen og i framhalds- og ungdomsskolen var nedgangen i det gjennomsnittlige elevtall pr. lærer så meget sterkere for skolene i herredskommuner enn for skolene i bykommuner, at de førstnevnte, fra å ha flere elever pr. lærer enn byskolene i gjennomsnitt i 1955, hadde færre i 1972.

Tabell 3.5

Tabell 3.6

Tabell 3.7

Spesialskoler. *Special schools.*

Spesialskoler omfatter skoler for døve og tunghørte, blinde og svaksynte, talehemmede, evneveike og barn og ungdom med tilpasningsvansker.

Tabell 3.8

Tallet på elever i spesialskoler er noe mer enn fordoblet siden 1950, mens det totale antall elever i grunnskolen steg med om lag 55 prosent i denne perioden. Tallet på evneveike i spesialskoler har både absolutt og relativt sett hatt størst øking, fra en andel på 52 prosent i 1950 til om lag 68 prosent i 1971. Tallet på elever pr. lærer er gått ned fra 6,2 i 1950 til 3,6 i 1971.

I stortingsmelding nr. 42 (1965–66) om utbygging av spesialskolene konkluderes det med følgende:

«Spesialskolerådet har i sitt forslag til utbyggingsplan for spesialskolene beregnet behovet for elevplasser i 9-årig skole til følgende:

Døve og sterkt tunghørte	ca. 1 280
Blinde og sterkt svaksynte	ca. 230
Barn og ungdom med små evner	ca. 5 600
Barn og ungdom med talevansker	ca. 520
Barn og ungdom med tilpasningsvansker	ca. 630
I alt	ca. 8 260»

Disse tallene bør nok oppfattes som uttrykk for et samlet behov for spesialundervisning, og ikke nødvendigvis som behovet for elevplasser i slike spesialskoler som tabell 3.8 omfatter. Etter nyere retningslinjer for spesialskoleundervisning skal ansvaret for spesialskoleundervisning i sterkere grad overføres til kommunene. Det er også i gang forsøk med integrering av spesialskoleelever i normalskolen. En slik omorganisering av spesialskoleundervisning vil trolig redusere behovet for rene spesialskoleplasser i noen grad i forhold til tidligere anslag.

Tabell 3.8. Spesialskoler¹. Elever etter skoleslag. Prosent.
Special schools¹. Pupils by type of school. Percentages.

År Year	Døve og tunghørte <i>Deaf and partially hearing</i>	Blinde og svaksynte <i>Blind and partially sighted</i>	Tale- hemmede <i>Defective speakers</i>	Evneveike <i>Educa- tionally retarded</i>	Barn og ungdom med tilpasnings- vansker <i>Maladjusted children and youth</i>	I alt Total (100 pst.)	Elev/ lærer <i>Pupil/ teacher</i>
1950.....	20,0	9,6	10,5	52,6	7,1	1 520	6,2
1955	24,2	10,5	1,8	41,5	14,3	1 676	8,2
1958	20,3	8,0	5,5	52,0	13,9	2 029	7,0
1960	16,8	16,8	5,1	56,3	13,8	2 221	7,0
1962	16,6	7,3	6,5	59,9	9,6	2 231	6,8
1965	14,7	6,5	6,3	63,0	8,6	2 727	5,5
1966	14,8	6,3	5,6	65,3	8,0	2 746	5,0
1967	13,1	5,7	9,9	64,2	7,1	2 945	4,8
1968	14,5	5,2	7,3	65,2	7,6	3 029	4,2
1969	14,7	4,5	5,3	67,5	6,9	3 201	4,0
1970	15,7	5,0	5,6	66,5	6,9	3 317	3,9
1971	15,7	5,1	5,0	67,9	6,4	3 317	3,6

¹ Her er tatt med skoler som driver undervisning med støtte fra staten.

¹ Includes those schools which receives financial support from the government.

Kilde: NOS Undervisningsstatistikk. Source: NOS Educational Statistics.

Folkehøgskoler. «Folk high schools¹».

De skoler som her er kalt folkehøgskoler, er fylkesskoler og folkehøgskoler som av Kirke- og undervisningsdepartementet er godkjent til å få rikstilskott. Formålet med folkehøgskolene er å gi voksen ungdom videre utdanning.

Tabell 3.9

Tabell 3.9. Elever i folkehøgskoler etter kjønn.
Pupils in folk high schools by sex.

År <i>Year</i>	I alt <i>Total</i>	Menn <i>Males</i>	Kvinner <i>Females</i>	Prosent kvinner <i>Females as percentage of total</i>
1950	4 733	1 799	2 934	61
1955	4 020	1 509	2 511	62
1960	4 980	1 848	3 132	62
1965	5 946	1 987	3 959	66
1970	6 916	2 142	4 774	69
1971	7 078	2 122	4 956	70

Kilde: NOS Undervisningsstatistikk.
Source: NOS Educational Statistics.

Gymnas. *Secondary schools, upper stage.*

Tallet på elever i gymnaset ble mer enn fordoblet i perioden 1960–1971. Også tallet på elever i prosent av befolkningen i alderen 16–19 år ble omtrent doblet i perioden. I 1971 var hver fjerde person i denne aldersgruppen elev i gymnaset, mens det i 1960 bare var hver åttende. De regionale forskjeller i andelen gymnaselever var store både i 1960 og 1971. Oslo hadde relativt flest gymnaselever og Troms og Finnmark hadde relativt færrest i de år som tabellen gir tall for. Noe av forskjellene skyldes imidlertid at en del av elevene går på skole i et annet fylke enn det de er registrert bosatt i.

Tabell 3.10

Fra 1965 til 1972 steg tallet på søkere til gymnaset med 42 prosent mens tallet på nye elever steg med 45 prosent, slik at nye elever som prosent av søkerne steg med 1,5 prosentenheter. Det var en utjamning i opptaksmulighetene etter fylke i perioden, ved at opptaksprosenten i de fylker som lå høyest i 1965 var lavere i 1972, og der den lå lavest i 1965 gikk opptaksprosenten opp. Forskjellen mellom laveste og høyeste opptaksprosent var i 1965 43 prosentenheter, i 1971 23 prosentenheter og i 1972 19 prosentenheter. Den lave opptaksprosenten i Oslo i 1972 skyldtes at de private skoler og Oslo (kommunale) realskole og gymnas for voksne hadde svært lav opptaksprosent.

Tabell 3.11

En vesentlig del av økingen i elevtilgangen til gymnaset de senere år skyldes økt rekruttering av jenter til dette skoleslag. Således har det foregått en utjamning av forskjellen i andel av årskullet mellom gutter og jenter. I 1962 var denne ca. 5 prosentpoeng høyere for gutter enn for jenter, i 1972 var forskjellen redusert til 0,6 prosentpoeng. I halvparten av fylkene var andelen i 1972 litt høyere for jenter enn for gutter, men disse forskjellene var for små til helt å oppveie skjevheten den andre veien i de øvrige fylkene.

Tabell 3.12

Artianerfrekvens etter forsørgers yrke, betyr her tallet på artianere i prosent av totalt antall 19-åringer med foreldre med samme yrke som artianernes foreldre. Innde-

Tabell 3.13

¹ Secondary school, lower stage, meant for grown-up youth.

Tabell 3.10. Tallet på elever i gymnaset og i prosent av befolkningen i aldersgruppen 16–19 år. Fylkesvis.

Number of pupils in secondary schools, upper stage, and as percentage of population 16–19 years. Counties.

Fylke County	1960		1965		1971 ¹	
	Elever i alt <i>Pupils, total</i>	Elever i prosent av be- folkning 16–19 år <i>Pupils in per cent of population 16–19 years</i>	Elever i alt <i>Pupils, total</i>	Elever i prosent av be- folkning 16–19 år <i>Pupils in per cent of population 16–19 years</i>	Elever i alt <i>Pupils, total</i>	Elever i prosent av be- folkning 16–19 år <i>Pupils in per cent of population 16–19 years</i>
Østfold	1 451	13,6	2 428	13,2	3 040	22,6
Akershus	1 884	15,7	3 263	18,4	5 042	25,9
Oslo	6 694	27,9	8 169	27,2	9 477	40,6
Hedmark	903	9,4	1 671	14,0	2 294	20,7
Oppland	988	10,5	1 722	14,8	2 148	19,9
Buskerud	976	11,5	1 727	13,7	2 685	22,6
Vestfold	892	9,9	1 566	14,0	2 442	21,6
Telemark	1 103	14,1	1 832	17,6	2 228	22,6
Aust-Agder	566	13,7	910	16,8	1 124	21,6
Vest-Agder	821	13,1	1 511	18,9	2 061	25,2
Rogaland	1 721	11,8	2 539	14,9	3 879	20,9
Hordaland	1 088	8,6	1 751	10,1	5 484	22,4
Bergen	1 112	16,1	2 422	29,7		
Sogn og Fjordane	521	9,6	700	10,3	1 463	21,2
Møre og Romsdal	1 016	8,0	1 983	12,7	2 711	17,0
Sør-Trøndelag	1 496	11,6	2 245	15,1	3 480	24,0
Nord-Trøndelag	555	7,6	999	11,9	1 528	19,0
Nordland	1 040	6,8	2 062	11,4	3 139	19,1
Troms	574	6,7	816	8,3	1 375	14,7
Finnmark	216	4,5	539	8,6	770	13,9
I alt Total	25 617	12,7	40 909	16,0	56 370	25,1

¹ Medregnet elever i økonomisk gymnas. Tidligere ble disse regnet med blant elevene ved fag- og yrkesskoler.

¹ *Pupils from economic branch included. Up to 1970 these pupils were counted under vocational schools.*

Kilde: NOS Undervisningsstatistikk. *Source: NOS Educational Statistics.*

lingen i grupper er forholdsvis grov, og tallene kan bare tas som indikatorer på størrelsesordenen og den innbyrdes rekkefølge for de spesifiserte grupper. Det er grunn til å tro at den sterke økingen i 1960-årene i søkningen til videregående skoler, har ført til at forskjellene i artianerfrekvens for 19-åringer fra ulike familiebakgrunn ikke var like store i begynnelsen av 1970-årene som de var omkring 1960. Den høyeste artianerfrekvens i de år som tabellen gir tall for, hadde ungdom hvis forsørger var overordnet funksjonær, akademiker, lærer eller selvstendig i immaterielt erverv. Nest høyest (i 1958 og 1963) ungdom med forsørger som var selvstendig næringsdrivende innen industri, handel, skipsfart eller finansvesen.

Tall som ikke er tatt med her¹, viser at når vi betrakter hver gruppe for seg, er de geografiske forskjellene forholdsvis små. I 1963 var artianerfrekvensen praktisk talt den samme over hele landet for personer med fedre som var arbeidere og formenn. Den var 7,3 på Østlandet, 7,9 i Trøndelag, 7,5 i Nord-Norge, Oslo og Bergen, 8,2 på Vestlandet og 8,6 i Agderfylkene. Høyest i 1963 var artianerfrekvensen blant personer med fedre som var overordnede funksjonærer, lærere, akademikere og selvstendige i immaterielle erverv. Blant disse var det 70,7 prosent av ungdomskullet som tok examen artium.

¹ Se kilden for tabell 3.13.

Tabell 3.11. Tallet på søkere og opptatte elever i første gymnasklasse i prosent av antall søkere. Fylkesvis.

Applicants and pupils admitted in the first class of secondary schools, upper stage, as percentage of applicants. Counties.

Fylke County	1965		1967		1969		1971		1972	
	Søkere Applicants	Opp- taks- pro- sent Ad- mitted per cent	Søkere Applicants	Opp- taks- pro- sent Ad- mitted per cent	Søkere Applicants	Opp- taks- pro- sent Ad- mitted per cent	Søkere Applicants	Opp- taks- pro- sent Ad- mitted per cent	Søkere Applicants	Opp- taks- pro- sent Ad- mitted per cent
Østfold	1 208	72,0	1 011	81,3	1 085	85,2	1 353	79,2	1 500	79,7
Akershus	1 464	80,5	1 621	80,0	1 812	91,0	2 526	76,5	2 932	78,2
Oslo	3 658	88,1	3 160	92,1	3 616	86,0	5 273	77,0	5 531	70,1
Hedmark	819	69,5	693	82,1	981	71,0	1 156	73,4	1 220	73,0
Oppland	946	68,7	913	70,2	1 025	70,0	1 091	67,9	1 221	68,1
Buskerud	751	87,1	893	84,9	1 040	84,3	1 245	75,7	1 428	66,4
Vestfold	670	82,1	716	84,9	895	85,6	1 047	83,1	1 129	84,8
Telemark	817	80,8	883	78,3	950	74,2	1 044	78,8	1 062	77,3
Aust-Agder	423	81,6	368	83,7	449	92,7	473	88,4	507	86,8
Vest-Agder	641	85,2	692	85,3	760	80,5	920	79,9	871	83,7
Rogaland	1 379	65,7	1 271	78,1	1 430	80,4	1 736	80,1	1 507	97,8
Hordaland	2 425	62,4	1 080	84,1	1 354	79,5	1 177	91,2	2 608	73,2
Bergen				801	896	82,8	996	87,3		—
Sogn og Fjordane	689	44,8	567	66,1	701	71,8	831	69,4	872	61,1
Møre og Romsdal	1 177	58,8	1 119	67,1	1 202	69,2	1 416	72,4	1 404	72,3
Sør-Trøndelag ..	1 175	68,3	1 133	78,6	1 520	68,0	1 785	76,5	1 701	67,2
Nord-Trøndelag ..	588	63,9	510	77,5	641	76,1	736	76,9	934	73,9
Nordland	1 093	72,3	1 200	68,3	1 504	74,1	1 490	82,3	1 631	81,8
Troms	396	80,6	489	66,9	651	70,5	740	71,1	788	69,4
Finnmark	260	80,8	279	74,9	350	76,0	373	81,8	354	85,0
Hele landet Total ..	20 579	73,7	19 399	80,4	22 862	79,3	27 408	78,0	29 200	75,1

Kilde: NOS Undervisningsstatistikk.

Source: NOS Educational Statistics.

Tabell 3.12. Elever i første klasse i gymnaset i prosent av alle 16-åringer etter skolefylke og kjønn.

Pupils in the first year of secondary schools, upper stage, as percentage of population 16 years, by county and sex.

Fylke County	1965-66		1969-70		1971-72		1972-73	
	Gutter Males	Jenter Females	Gutter Males	Jenter Females	Gutter Males	Jenter Females	Gutter Males	Jenter Females
Østfold	27,7	23,3	30,5	26,7	33,5	29,5	32,1	33,5
Oslo og Akershus	39,9	35,8	47,8	43,4	48,8	51,0	50,7	48,6
Hedmark	21,4	17,6	26,1	26,2	29,2	30,3	30,6	30,8
Oppland	22,8	21,5	26,7	26,3	27,4	26,0	28,7	30,3
Buskerud	24,7	22,8	32,4	33,6	28,4	35,3	29,8	32,7
Vestfold	28,8	20,4	31,7	32,1	35,3	28,0	34,3	34,3
Telemark	32,1	23,6	33,2	28,5	34,0	32,3	34,9	29,7
Aust-Agder	29,2	22,2	32,9	30,2	36,3	28,9	38,4	31,0
Vest-Agder	31,1	28,1	34,9	27,8	36,4	35,3	36,0	32,8
Rogaland	26,9	21,5	30,5	26,3	30,1	28,9	31,0	31,2
Hordaland og Bergen ..	26,3	20,9	30,6	28,0	31,0	27,5	31,1	31,4
Sogn og Fjordane	11,5	12,6	23,5	22,1	26,1	25,1	27,6	32,1
Møre og Romsdal	21,4	15,9	24,9	18,5	28,0	22,3	26,7	22,2
Sør-Trøndelag	29,2	22,8	33,1	31,5	39,5	34,6	29,4	31,6
Nord-Trøndelag	19,4	15,5	26,5	19,9	28,0	25,7	32,5	32,4
Nordland	18,1	15,1	27,9	20,9	28,8	26,3	29,5	27,9
Troms	15,0	10,7	21,0	17,3	25,2	18,0	21,8	22,9
Finnmark	16,4	10,1	19,6	18,1	22,6	20,1	22,6	20,6
Hele landet The whole country	26,7	22,2	32,0	28,8	33,7	31,9	33,7	33,1
Antall elever Number of pupils	8 459	6 650	9 955	8 544	10 547	9 530	10 688	10 022
Andel jenter Per cent girls ..		44,0		46,2		47,5		48,4

Kilde: NAVF's Utredningsinstitutt: Tilgang på artianere og nye elever til gymnaset. Utredninger for forskning og høyere utdanning 1973 : 2.

Source: NAVF's Institute for Studies in Research and Higher Education: Report 1973 : 2.

Tabell 3.13. Tallet på artianere i prosent av beregnet antall 19-åringer (artianerfrekvens) etter forsørgers yrke.

Number of graduates from secondary school, upper stage, as percentage of population 19 years (frequency) by breadwinner's occupation.

Forsørgers yrke <i>Breadwinner's occupation</i>	1951		1958		1963	
	Antall artianere <i>No. of graduates</i>	Artianerfrekvens <i>Frequency of graduates</i>	Antall artianere	Artianerfrekvens	Antall artianere	Artianerfrekvens
Selvstendige i jord- og skogbruk <i>Self-employed in agriculture and forestry</i>	506	4,9	570	6,1	886	8,1
Fiskere <i>Fishermen</i>	46	1,6	63	2,3	104	3,0
Selvstendige i industri, handel, skipsfart, finansvesen etc. <i>Self-employed in manufacturing, trade, water transport, financial institutions, etc.</i>	315	18,2	387	29,0	625	37,5
Håndverkere <i>Craftsmen</i>	111	6,1	166	12,8	383	21,7
Overordnede funksjonærer, akademikere, lærere og selvstendige i immaterielt erverv <i>Administrative executive work, professionals, humanistic and artistic work</i>	1 486	47,9	2 047	49,8	3 257	60,0
Underordnede funksjonærer <i>Clerical and sales work</i>	582	25,0	650	21,1	1 070	24,9
Formenn og arbeidere <i>Foremen and blue-collar workers</i> ..	686	3,5	910	4,3	2 148	7,6
Alle grupper <i>All categories</i>	3 774	8,8	4 861	11,3	8 787	15,6

Kilde: Source:

Sigmund Vangsnes: Rekrutteringen av artianere og karakter til examen artium. En undersøkelse av fire artiumskull. Utredninger om forskning og høyere utdanning. Melding nr. 1, 1967, Norges Almenvitenskapelige Forskningsråd – Utredningsavdelingen, Oslo 1967.

Fag- og yrkesskoler. *Vocational schools and colleges.*

Statistikken over fag- og yrkesskoler gir opplysninger om situasjonen pr. 1. oktober. Statistikken omfatter fag- og yrkesskoler som var i gang på tellingstidspunktet og som i skoleåret hadde minst 300 timer undervisning. Med i statistikken er også skoler som gir kombinert brev- og klasseundervisning. Skoler som underviser i militære disipliner er ikke med.

Tabell 3.14

Søkere som har søkt flere skoler er tatt med ved hver skole de har søkt. Unntak gjelder for søkere til alminnelige lærerskoler som bare er tatt med ved den skolen de har søkt primært. Også når det gjelder tall for opptatte, vil samme person kunne bli telt flere ganger, dersom han har søkt og fått positivt svar på sin søknad fra flere skoler. Dette medfører at for andre skoler enn lærerskolene er de oppgitte opptaksprosenten som regel litt lavere enn de faktiske.

Tabell 3.14. Tallet på søkere til fag- og yrkesskolene og opptatte elever i prosent av søkere etter skoleslag.

Applicants to vocational schools and pupils admitted as a percentage of applicants by type of school.

Skoleslag <i>Type of school</i>	1962		1966		1968		1969		1970	
	Antall søkere <i>Number of applicants</i>	Opp- tatte i pro- sent av søkere <i>Pupils ad- mitted as a percent- age of applicants</i>	Antall søkere	Opp- tatte i pro- sent av søkere	Antall søkere	Opp- tatte i pro- sent av søkere	Antall søkere	Opp- tatte i pro- sent av søkere	Antall søkere	Opp- tatte i pro- sent av søkere
Fagskoler for land- bruket <i>Vocational schools of agri- culture</i>	3 072	62,2	3 033	66,2	2 577	74,5	2 867	72,7	3 246	63,9
Yrkesskoler for håndverk og in- dustri <i>Vocational schools of handi- craft and industry</i>	23 774	55,0	36 663	53,8	40 917	56,0	44 551	54,2	47 609	51,1
Maritime skoler <i>Maritime schools .</i>	4 959	76,3	5 127	83,3	5 455	83,9	4 885	85,9	4 580	83,0
Merkantile skoler <i>Mercantile schools</i>	19 021	76,0	22 997	71,0	23 336	72,5	25 506	67,3	27 111	75,5
Etatskoler <i>Schools of public service . .</i>	3 412	38,1	4 556	26,6	4 984	22,6	5 627	22,6	4 164	36,2
Skoler for helsestell og sosial arbeid <i>Schools of health and social services</i>	3 556	47,6	12 568	24,3	16 895	23,2	18 848	22,6	21 994	20,8
Skoler for husstell o.l. <i>Schools of domestic science etc.</i>	4 106	51,4	7 320	31,7	6 602	38,9	6 747	42,1	6 608	42,2
Lærerskoler <i>Teachers' training colleges</i>	6 732	39,4	9 452	38,2	9 330	41,7	8 362	44,0	6 537	54,6
Distriktshøgskoler <i>District colleges . .</i>	.	.	.	.	.	.	210	76,2	441	65,3
Andre skoler <i>Other schools</i>	184	71,7	652	68,3	850	71,8	883	72,6	1 389	67,9
I alt <i>Total</i>	68 816	59,8	102 368	51,7	110 946	52,7	118 486	51,2	123 679	52,0

Kilde: NOS Undervisningsstatistikk. *Source: NOS Educational Statistics.*

Tallet på søkere til fag- og yrkesskoler steg fra noe under 60 000 i 1962 til nesten 124 000 i 1970. Søkningen til fagskolene for jordbruket, de maritime skoler og lærerskolene gikk relativt sett noe ned fra 1962 til 1970. Størst relativ øking var det i tallet for søkningen til gruppen «Andre skoler». Det henger nok noe sammen med at nye skoler er kommet med her. Yrkesskolene for håndverk og industri hadde den største øking i antall søkere. Deretter fulgte fagskolene for helsestell og sosialt arbeid, som også hadde nest størst relativ øking i søkningen.

Maritime skoler har hatt den høyeste opptaksprosent med 76 prosent i 1962 og 83 prosent i 1970. Laveste opptaksprosent de seneste årene har skoler for helsestell og sosialt arbeid hatt. For dette skoleslag gikk opptaksprosenten ned fra 47 prosent i 1962 til om lag 21 prosent i 1970, samtidig som antall elever i dette skoleslaget gikk sterkt opp. Distriktshøgskolene kom først i 1969. Opptaksprosenten for dette skoleslag gikk ned fra om lag 76 i 1969 til 65 i 1970.

Tabell 3.15. Elever i fag- og yrkesskoler etter skoleslag.
Pupils in vocational schools by type of school.

Skoleslag <i>Type of school</i>	1962		1966		1968		1969		1970	
	Antall elever <i>Number of pupils</i>	Pro- sent <i>Per cent</i>	Antall elever	Pro- sent	Antall elever	Pro- sent	Antall elever	Pro- sent	Antall elever	Pro- sent
Fagskoler for land- bruket <i>Vocational schools of agri- culture</i>	2 839	4,9	2 888	3,8	2 673	3,3	2 747	3,2	2 802	3,1
Yrkesskoler for håndverk og in- dustri <i>Vocational schools of handi- craft and industry</i>	20 765	35,8	30 796	40,7	34 140	41,6	35 343	41,6	36 381	40,5
Maritime skoler <i>Maritime schools .</i>	4 092	7,0	4 506	6,0	4 842	5,9	4 423	5,2	3 839	4,3
Merkantile skoler <i>Mercantile schools</i>	16 508	28,4	19 240	25,4	19 991	24,3	21 064	24,8	24 073	26,8
Etatskoler <i>Schools of public service .</i>	1 698	2,9	1 266	1,7	1 527	1,9	1 494	1,8	1 887	2,1
Skoler for helsestell og sosialt arbeid <i>Schools of health and social services</i>	4 098	7,1	6 104	8,1	7 322	8,9	7 978	9,4	8 574	9,5
Skoler for husstell o.l. <i>Schools of do- mestic science etc.</i>	2 104	3,6	2 340	3,1	2 575	3,1	2 842	3,3	2 823	3,1
Lærerskoler <i>Teachers' training colleges</i>	5 511	9,5	7 908	10,4	8 049	9,8	7 763	9,1	7 465	8,3
Distriktshøgskoler <i>District colleges . .</i>	.	.	.	.	.	.	147	0,2	477	0,5
Andre skoler <i>Other schools</i>	415	0,8	615	0,8	992	1,2	1 151	1,4	1 578	1,8
I alt <i>Total</i>	58 030	100,0	75 663	100,0	82 111	100,0	84 952	100,0	89 899	100,0

Kilde: NOS Undervisningsstatistikk.
 Source: NOS Educational Statistics.

Tabell 3.15
 og
 Tabell 3.16

Flest elever hadde yrkesskolene for håndverk og industri og de merkantile skolene, deretter fulgte skolene for helsestell og sosialt arbeid og lærerskolene. I de fleste skoleslagene gikk elevtallet opp i perioden, og det samlede elevtall gikk opp med 55 prosent fra 1962 til 1970. Omtrent 60 prosent av elevene ved fag- og yrkesskolene var menn, men andelen varierer meget fra skoleslag til skoleslag. Fordelingen etter kjønn for hvert skoleslag har vært svært stabil i perioden 1962–1970. Forskjellene innen skoleslagene og stabiliteten over tid gir et godt bilde av det tradisjonelle skille mellom manns- og kvinneyrker. Fagskoler for landbruket, yrkesskoler for håndverk og industri og maritime skoler har et dominerende innslag av mannlige elever. Distriktshøgskolene ser også ut til å få en stor overvekt av mannlige elever. Sterkt kvinnedominerte skoleslag er skoler for helsestell og sosialt arbeid og skoler for husstell. Kvinnelige elever er også i flertall i lærerskolene og i skolene i gruppen «Andre skoler», som for øvrig er den eneste gruppen der det skjedde større endringer i den relative fordeling på mannlige og kvinnelige elever. Dette skyldes nok at gruppen ikke har omfattet de samme skolene i hele perioden. Også i gruppen «Merkantile skoler» er det kommet til nye skoler i perioden – i første rekke slike som gir høyere merkantil utdanning – dette er trolig noe av forklaringen på at de er gått over fra å ha et lite kvinneflertall til å ha et lite flertall av mannlige elever.

Tabell 3.16. Elever i fag- og yrkesskoler etter kjønn og skoleslag. Prosent.
Pupils in vocational schools by sex and type of school. Percentages.

Skoleslag <i>Type of school</i>	1962		1966		1968		1969		1970	
	Menn <i>Males</i>	Kvinner <i>Females</i>	M <i>M</i>	K <i>F</i>	M <i>M</i>	K <i>F</i>	M <i>M</i>	K <i>F</i>	M <i>M</i>	K <i>F</i>
Fagskoler for land- bruket <i>Vocational schools of agri- culture</i>	93	7	93	7	92	8	91	9	92	8
Yrkesskoler for håndverk og in- dustri <i>Vocational schools of handi- craft and industry</i>	83	17	83	17	80	20	80	20	80	20
Maritime skoler <i>Maritime schools</i> .	97	3	97	3	97	3	97	3	97	3
Merkantile skoler <i>Mercantile schools</i>	42	58	45	55	48	52	52	48	52	48
Etatskoler <i>Schools of public service</i> .	69	31	72	28	61	39	64	36	60	40
Skoler for helse- stell og sosialt arbeid <i>Schools of health and social services</i>	6	94	6	94	7	93	9	91	10	90
Skoler for husstell o.l. <i>Schools of do- mestic science etc.</i> .	1	99	2	98	3	97	3	97	2	98
Lærerskoler <i>Teachers' training colleges</i>	43	57	41	59	42	58	42	58	43	57
Distriktshøgskoler <i>District colleges</i> .	.	.	.	.	.	.	97	3	96	4
Andre skoler <i>Other schools</i>	28	72	30	70	47	53	54	46	48	52
I alt <i>Total</i>	60	40	61	39	61	39	60	40	60	40

Kilde: NOS Undervisningsstatistikk.
 Source: NOS Educational Statistics.

Universitet og høyskoler. *Universities and colleges.*

Statistikken over studenter ved universiteter og høyskoler blir utarbeidd på grunnlag av individualoppgaver fra studentene, innhentet gjennom lærestedene. Slike oppgaver har vært innhentet siden 1958. Materialet i statistikken omfatter alle som er registrert som studenter ved universitetene i Oslo og Bergen, Menighetsfakultetet, Norges Veterinærhøgskole, Norges Landbrukshøgskole, Norges Tekniske Høgskole, Norges Handelshøgskole og Norges Lærerhøgskole. Statens Arkitektshøgskole og Idrettshøgskolen kom først med i statistikken for 1969. Universitetet i Tromsø kom med i statistikken i 1971.

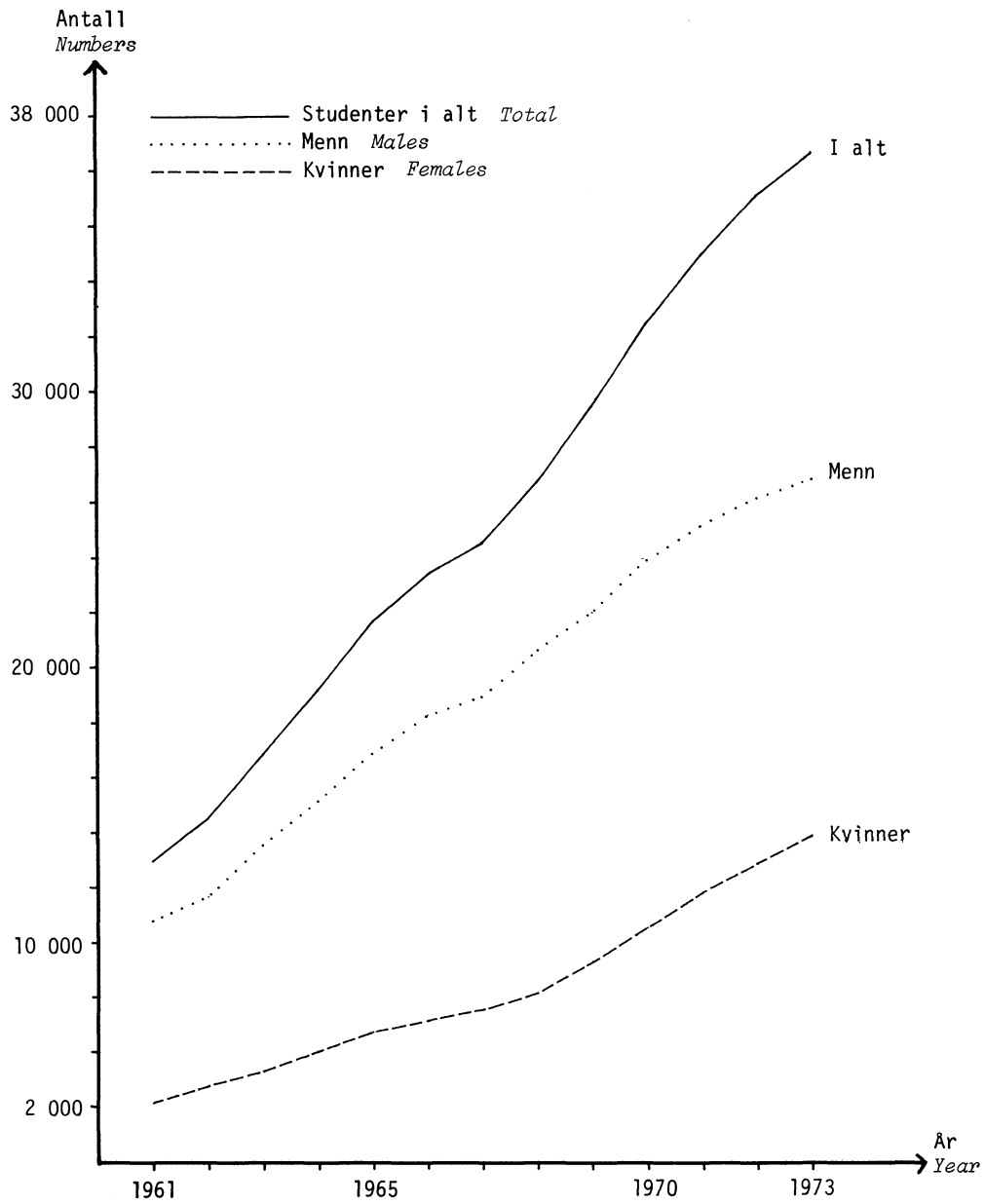
Statistikken gir opplysninger om to hovedmasser av studerende, nemlig a) alle studenter og b) nye studenter. «Nye studenter» omfatter de studenter som ikke tidligere er registrert ved et universitet eller høyskole her i landet. Definisjonen innebærer at studenter som flytter fra ett lærested eller et studium til et annet blir gruppert under det nye lærestedet eller det nye studiet, men ikke som nye studenter.

Opplysninger om norske studenter i utlandet er gitt av Statens Lånekasse for utdanning. Oversikten over uteksaminerte kandidater er hentet fra NAVF's Utredningsinstitutt.

Tallet på nye studenter har stort sett økt hvert år mellom 1963 og 1972. I 1963 var antallet noe i underkant av 4 700 og i 1972 var det nesten 8 700. Andelen kvinner blant de nye studentene har økt fra 26 prosent til nærmere 40 prosent i perioden 1963–1972. Antall uteksaminerte kandidater økte fra cirka 1 650 i 1963 til nesten

Tabell 3.17

Figur 3.3. Tallet på studenter ved universitet og høgschooler *Number of students at universities and colleges*

Tabell 3.17. Nye studenter og uteksaminerte kandidater ved universitet og høyskoler.

New students at and graduates from universities.

År Year	Nye studenter New students		Uteksaminerte kandidater Graduates	
	Antall i alt Total number	Andel kvinner. Prosent Percentage females of total	Antall i alt Total number	Andel kvinner. Prosent Percentage females of total
1963	4 698	26,1	1 647	17,2
1965	5 448	28,7	2 016	15,3
1967	5 095	27,1	2 529	17,8
1968	5 441	28,7	2 909	17,2
1969	6 501	32,0	3 189	18,0
1970	7 308	34,7	3 628	17,0
1971	8 230	35,4	3 703	19,2
1972	8 690	39,5	3 883	18,1

Kilde: Norges Almenvitenskapelige Forskningsråd: *Norske studenter og kandidater ved innenlandske og utenlandske læresteder*. Oslo: NAVF's utredningsinstitutt, 1973 : 4.

Source: The Norwegian Research Council for Science and the Humanities: *Norwegian students and graduates at institutions of higher education in Norway and abroad*. Oslo: NAVF's utredningsinstitutt, 1973 : 4.

3 900 i 1972. Andelen kvinner blant de uteksaminerte kandidater økte fra vel 17 prosent til vel 18 prosent i perioden. Ved å gjøre antakelser om gjennomsnittlig studietid, kan en få et visst begrep om hvor stor andel av de nye studentene som gjennomfører sine studier. Dersom en regner seks års studietid, ser en at noe under 70 prosent av 1965-kullet fullførte sine studier. Ser en på de kvinner som begynte å studere i 1965, finner en at under halvparten av disse fullførte sine studier. Årsakene til at andelen som fullfører studiene var lavere for kvinner enn for menn kan da være flere. En ting kan være at de giftet seg og fikk barn, og derved ble det vanskeligere å fortsette studiene. Det kan også være at kvinnene i større utstrekning enn menn skiftet studier og gikk over på mer kortvarig og yrkesorientert utdanning, eller at de så seg fornøyd med deksamener, eventuelt kombinerte deksamener med annen utdanning.

Tallet på studenter ved universiteter og høyskoler i Norge sank fra 7 481 i 1950 til 5 639 i 1955, dvs. en nedgang på om lag 25 prosent. Denne nedgangen har rimeligvis sammenheng med de små fødselskull i 1930-årene. I 1971 var studenttallet 33 016. Dette er om lag 4,5-dobling siden 1950 og nesten en 6-dobling siden 1955. Økingen fra et høstsemester til det neste var størst mellom undervisningsårene 1968-69 og 1969-70. Tallet på studenter økte da med nær 13 prosent. Den relative øking har avtatt noe fram til 1971-72, da økingen var vel 8 prosent fra foregående undervisningsår.

Studenttallet ved de humanistiske fag og samfunnsvitenskapelige fag har hatt sterkest vekst i perioden 1961-1971. I 1971 var studenttallet i humanistiske fag det høyeste av samtlige hoveddisipliner. I perioden 1961-1971 økte studenttallet fra noe over 3 000 til nær 10 000 studenter. I samfunnsvitenskapelige fag er studenttallet økt fra om lag 700 i 1961 til nær 7 000 i 1971. Matematisk-Naturvitenskapelige fag hadde en relativt sterk studenttilvekst inntil 1965 – fra 2 400 studenter i 1961 til vel 4 000 i 1965. I 1971 var studenttallet om lag 4 600.

Tallet på studenter i ingeniørfag har økt fra vel 2 800 til cirka 4 600 i perioden 1961-1971. Av disse var snaut 1 800 i 1961, og omtrent 1 200 i 1971 ved utenlandske læresteder. I humanmedisinske fag økte studenttallet fra cirka 2 500 til vel 3 800 i samme periode. I disse fag har tallet på utenlandsstudenter ligget mellom 1 000 og 1 500 i perioden.

Figur 3.3

Tabell 3.18
Tabell 3.19
og
Figur 3.4

Tabell 3.18. Studenter ved norske akademiske læresteder fordelt på fagområder. Prosent.

Number of students at Norwegian universities by faculties. Percentages.

Fagområde Faculty	1961	1962	1963	1964	1965	1966
Samfunnsvitenskapelige fag ¹ <i>Social sciences</i> ¹	6,3	7,4	9,1	11,4	12,5	13,4
Humanistiske fag <i>Humanities</i>	28,6	30,0	30,4	30,6	31,4	32,6
Matematisk-naturvitenskapelige fag <i>Science</i>	21,7	22,2	22,3	21,7	20,7	19,5
Ingeniørfag <i>Engineering</i>	16,3	15,0	13,4	12,7	12,2	12,2
Humanmedisin ² <i>Human medicine</i> ²	10,5	9,5	9,1	8,4	7,8	7,4
Landbruksfag og veterinærmedisin <i>Agriculture and veterinary medicine</i>	4,0	3,6	3,2	3,0	2,8	2,8
Arkitektfag <i>Architecture</i>	2,1	2,1	2,0	1,8	1,8	1,7
Teologi <i>Theology</i>	3,0	3,2	3,1	3,1	2,9	2,7
Jus <i>Law</i>	7,0	6,7	6,8	6,9	7,1	6,7
Norges Idrettshøgskole <i>Athletics</i>	—	—	—	—	—	—
Andre og uspesifiserte fag <i>Other and unspecified</i>	0,4	0,3	0,6	0,4	0,8	1,0
I alt <i>Total</i>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Antall i alt ³ <i>Total number</i> ³	10 979	12 497	14 843	17 192	19 653	21 400

Fagområde Faculty	1967	1968	1969	1970	1971
Samfunnsvitenskapelige fag ¹ <i>Social sciences</i> ¹	14,9	16,6	18,3	19,9	20,4
Humanistiske fag <i>Humanities</i>	32,0	31,6	29,6	29,6	29,5
Matematisk-naturvitenskapelige fag <i>Science</i>	18,0	16,5	15,8	14,4	14,0
Ingeniørfag <i>Engineering</i>	12,5	12,5	11,8	11,2	10,3
Humanmedisin ² <i>Human medicine</i> ²	8,0	7,8	8,0	8,0	8,0
Landbruksfag og veterinærmedisin <i>Agriculture and veterinary medicine</i>	2,7	2,6	2,4	2,4	2,3
Arkitektfag <i>Architecture</i>	1,7	1,7	1,5	1,5	1,4
Teologi <i>Theology</i>	2,6	2,6	2,2	2,0	2,0
Jus <i>Law</i>	6,5	6,9	7,4	8,1	8,5
Norges Idrettshøgskole <i>Athletics</i>	—	0,7	0,7	0,7	0,8
Andre og uspesifiserte fag <i>Other and unspecified</i>	1,1	0,6	2,2	2,2	2,8
I alt <i>Total</i>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Antall i alt ³ <i>Total number</i> ³	22 567	24 785	27 479	30 479	33 008

¹ Samfunnsvitenskapelige fag omfatter: Sosialøkonomi, sosiologi, statsvitenskap, psykologi, etnografi, cand. polit., pedagogikk og studiet ved Norges Handelshøyskole. ² Humanmedisin omfatter: Medisin, odontologi og farmasi. ³ Mindre definisjonsforskjeller gjør at totaltallene avviker litt fra de i figur 3.3.

¹ *Social sciences include: Economics, sociology, political science, psychology, social anthropology, cand. polit. (a general social science degree), education, and studies at the Norwegian School for Economics and Business Administration.* ² *Human medicine includes: Medicine, dentistry, and pharmacy.* ³ *Minor differences of definition lead to small differences in the totals compared with diagram 3.3.*

Kilde: Se tabell 3.17. Source: See table 3.17.

Tabell 3.19. Norske studenter ved utenlandske læresteder fordelt på fagstudier. Prosent.

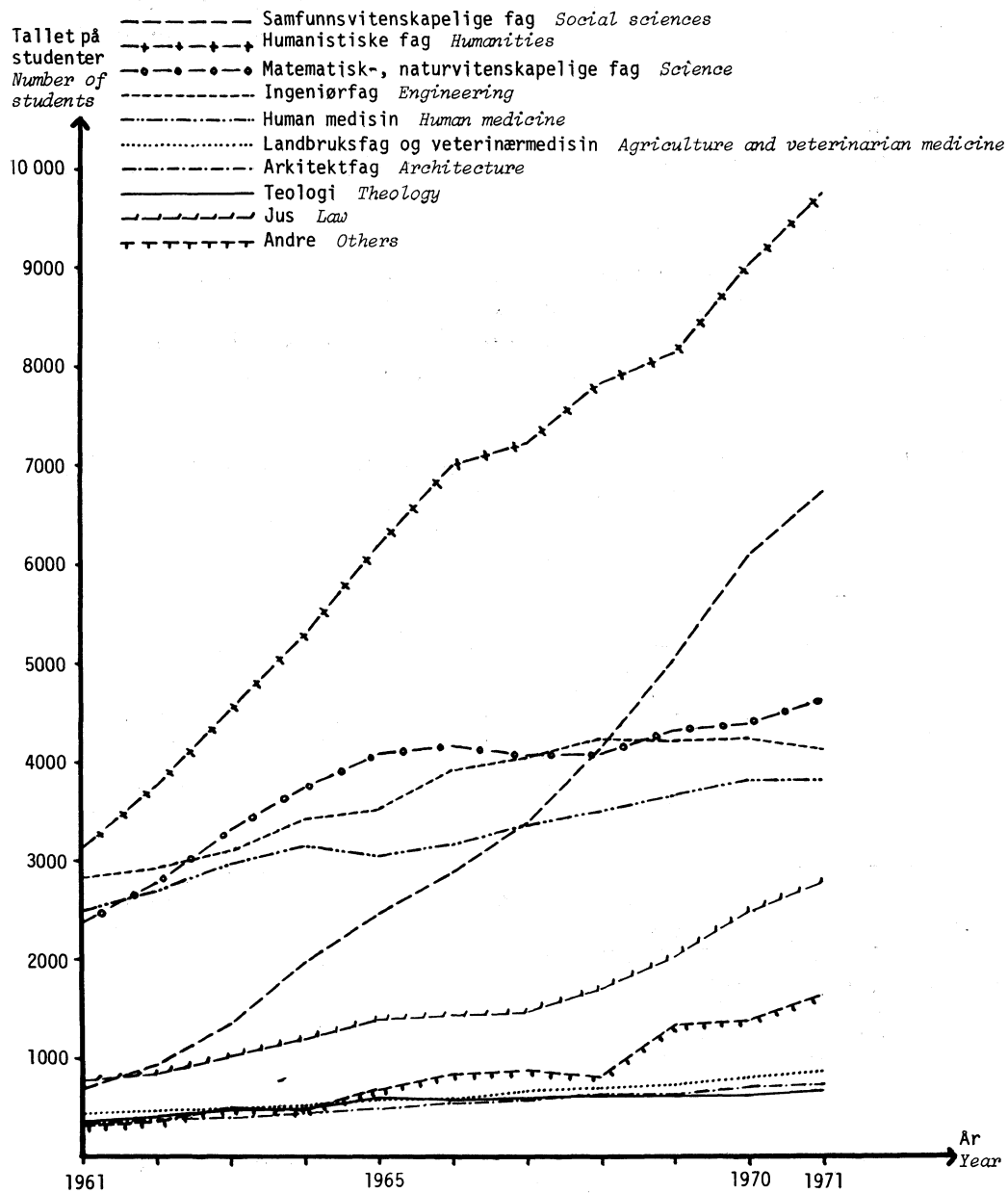
Norwegian students at universities abroad by faculties. Percentages.

Fagområde Faculty	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971
Arkitektfag <i>Architecture</i> ..	3,4	3,4	3,1	3,6	3,9	4,6	5,0	5,8	6,4	7,8	8,7
Ingeniørfag <i>Engineering</i> ...	37,9	35,1	34,4	34,6	33,9	35,4	34,3	31,4	28,3	25,5	24,0
Medisin <i>Medicine</i>	31,3	32,9	34,8	35,4	35,6	34,3	34,7	35,7	35,8	36,5	35,4
Odontologi <i>Odontology</i> ...	17,4	17,6	15,4	12,7	10,2	8,9	7,9	7,8	7,0	6,0	4,3
Veterinærmedisin <i>Veterinary medicine</i>	—	—	—	—	0,6	—	1,2	1,5	1,6	2,6	3,5
Handelsfag <i>Business and administration</i>	8,2	9,1	9,8	11,2	12,1	12,8	13,3	13,4	13,7	14,5	16,4
Andre fag <i>Other</i>	1,8	1,9	2,5	2,5	3,7	4,0	3,6	4,4	7,2	7,1	7,7
I alt <i>Total</i>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Antall i alt <i>Total number</i> ..	2 752	2 954	3 200	3 547	3 301	3 656	3 621	3 613	3 389	3 265	2 984

Kilde: Statens lånekasse for utdanning.

Source: The Norwegian State Educational Loan Fund.

Figur 3.4. Samlet antall studenter ved norske og utenlandske læresteder etter fag
Number of Norwegian students at universities in Norway and abroad by field of study

Kilde: Tabell 3.18. og 3.19.
 Source: Table 3.18. and 3.19.

Voksenopplæring og folkeopplysning.*Adult education and popular education.*

Statistikken over voksenopplæring og folkeopplysning gir tall for opplærings- og opplysningsvirksomhet som har fått tilskott fra staten. Tre hovedgrupper av tiltak er med:

- i) Voksenopplæring i skoleverket.
- ii) Tiltak i folkeopplysningsorganisasjoner.

Dette er landsomfattende organisasjoner som er medlemmer av Samnemnda for studiearbeid.

- iii) Tiltak i lokale organisasjoner.

Tabellene
3.20–3.22

I 1970 var det vel 300 000 deltakere ved kurs for voksenopplæring og folkeopplysning. Dette svarer til 13,6 prosent av befolkningen 20–60 år. Antallet i 1970 var vel 70 000 flere enn året før. Folkeopplysningsorganisasjonenes kurs hadde flest deltakere. Kursene i skoleverket var gjennomsnittlig av meget lengre varighet enn kursene utenom skoleverket.

Tabell 3.20. Voksenopplæring og folkeopplysning i skoleverket, folkeopplysningsorganisasjoner og lokale organisasjoner.

Adult education and popular education in the educational system, popular education organizations and local organizations.

Deltakere <i>Participants</i>					
År <i>Year</i>	I alt <i>Total</i>	I skoleverket ¹ <i>The educational system</i> ¹		Lokale organisasjoner <i>Local organizations</i>	Folke- opplysnings- organisasjoner <i>Popular education organizations</i>
		I alt <i>Total</i>	Av disse: Fylkesarbeids- kontorene <i>Of which: County employ- ment office</i>		
1969	231 125	11 548	7 044	9 659	209 918
1970	304 647	13 988	6 953	12 373	278 286
1971	326 856	20 898	7 411	8 705	297 253

¹ Gjelder skoleåret 1969–70, 1970–71 og 1971–72.

¹ Relates to the school-year 1969–70, 1970–71 and 1971–72.

Kilde: NOS Voksenopplæring og folkeopplysning.

Source: NOS Adult Education and Popular Education.

Tabell 3.21. Voksenopplæring og folkeopplysning. Kurslengde og deltakere pr. kurs. Hele landet.

Adult education and popular education. Duration of courses and participants per course. The whole country.

År Year	Gjennomsnittlig kurslengde i timer Average duration of courses in hours		Gjennomsnittlig antall deltakere pr. kurs Average number of participants per course	
	Skoleverket ¹ The educational system ¹	Andre Other	Skoleverket ¹ The educational system ¹	Andre Other
1969	438	23,4	13,6	10,7
1970	387	20,4	14,6	13,0
1971	292	28,4	15,4	12,4

¹ Se noten til tabell 3.20.

¹ See note to table 3.20.

Kilde: NOS Voksenopplæring og folkeopplysning.

Source: NOS Adult Education and Popular Education.

Tabell 3.22. Voksenopplæring og folkeopplysning i skoleverket¹, folkeopplysningsorganisasjoner og lokale organisasjoner. Deltakere etter fylke. 1971.

Adult education and popular education in the educational system¹, popular education organizations and local organizations. Participants by county. 1971.

Fylke County	Deltakere i alt Participants, total	Deltakere i prosent av befolkningen 20–59 år Per cent participants of population 20–59 years
Østfold	14 225	12,7
Akershus	33 281	18,9
Oslo	50 025	19,7
Hedmark	13 639	15,5
Oppland	14 424	17,1
Buskerud	14 212	14,0
Vestfold	14 525	16,6
Telemark	15 325	19,8
Aust-Agder	5 155	13,5
Vest-Agder	10 494	17,2
Rogaland	23 375	17,7
Hordaland	28 248	15,4
Sogn og Fjordane	7 946	17,5
Møre og Romsdal	14 740	14,0
Sør-Trøndelag	28 946	24,8
Nord-Trøndelag	9 576	17,4
Nordland	13 120	11,5
Troms	10 657	16,0
Finnmark	4 272	11,4
Utlandet <i>Abroad</i>	77	—
Uoppgitt <i>Unknown</i>	594	—
I alt <i>Total</i>	326 856	16,9

¹ Gjelder skoleåret 1971–72.

¹ *Relates to the school-year 1971–72.*

Kilde: NOS Undervisningsstatistikk.

Source: NOS Educational Statistics and unpublished data in the Central Bureau of Statistics.

KAPITTEL 4

	Side
Boforhold <i>Housing.</i>	
Boligmasse og boligbygging	
<i>Stock of dwellings and building of new dwellings</i>	91
Boligenes størrelse og tetthet <i>Size of the dwellings</i>	94
Boligenes utstyr <i>Equipments in the dwellings</i>	100
Boligenes omgivelser <i>Environment of the dwellings</i> . .	100
Eierforhold til boligen <i>Tenure status to dwelling</i>	104
Byggekostnader, finansiering <i>Building costs, financing</i>	105
Bostøtte <i>Housing subsidies</i>	108

Når boforholdene skal vurderes, er det naturlig å se på boligenes størrelse, utstyr, kvalitet, beliggenhet og omgivelser. En er interessert i å beskrive boligmassens størrelse på ulike tidspunkt, som angir en total ramme for boligvolumet. Boligmassen forandres ved tilgang av nye boliger, som i første rekke utgjøres av bygging, og ved avgang, det vil si riving, bruksendring og brann. Likeledes er en interessert i å beskrive boligmassens fordeling etter ulike kjennetegn, og hvilke personer som bor i de ulike typer av boliger. Det er også rimelig å se litt på bokostnader og finansiering av boliger.

De viktigste statistiske kilder når det gjelder boligmassens størrelse og fordeling er folke- og boligtellingerne. Bearbeidingen av opplysningene i folketellingen 1970 var ikke helt ferdig da denne publikasjonen gikk i trykken. En kan derfor bare bringe foreløpige tall fra denne tellingen, men de endelige tallene vil avvike lite fra de foreløpige. *Byggearealstatistikken* er viktigste kilde for tilgangen av nye boliger. Avgangen har vi dessverre ingen oversikt over. Videre har Statistisk Sentralbyrå foretatt flere utvalgsundersøkelser som kan kaste lys over forskjellige sider ved boforholdene. Disse er: *Boligundersøkelsen 1967*, *Finansiering av nye boliger 1968*, *Tidsnyttingsundersøkelsen 1971* og *Flyttemotivundersøkelsen 1972*. Resultater fra disse undersøkelsene er offentliggjort i egne NOS-publikasjoner. En ny boligundersøkelse for 1973 er under bearbeiding. Resultatene fra denne ble imidlertid ikke klare så tidlig at de kunne komme med i denne publikasjonen. Ellers finnes en del tall i stortingsmeldingene om Husbankens virksomhet, og i *Husbankens årsstatistikker*.

Det finnes få opplysninger som kan kaste lys over husholdningenes boutgifter på landsbasis og forskjeller i disse. Da denne publikasjonen ble skrevet, var de nyeste tallene fra Boligundersøkelsen 1967 og fra Forbruksundersøkelsen samme år. Ved begynnelsen av 1975 vil det foreligge resultater fra Boligundersøkelsen 1973 og Forbruksundersøkelsen 1973 som begge vil kaste mer lys over boutgiftene. Ellers gir nasjonalregnskapet tall for boligkonsum for landet sett under ett – jfr. tabellene 6.18–6.22.

Boligmasse og boligbygging.

Stock of dwellings and building of new dwellings.

Som bolig ble ved Folketellingene i 1960 og 1970 regnet leiligheter og de hybler som har egen inngang og hvor hybelboeren selv har holdt kosten. Tallet gjelder for boliger bebodd av fast bosatte. Leiligheter og hybler med midlertidig bosatte (f. eks. i elevhjem og studentbyer), og ubebodde leiligheter er ikke medregnet.

Den 1. november 1960 var det drøyt én million boliger her i landet. Ti år senere, 1. november 1970, var det snaut 1,3 mill. boliger. Dette tilsvarer en øking på vel 20 prosent i 10-årsperioden. Andelen av boligene som var våningshus på gårdsbruk gikk noe ned i perioden, mens andelen eneboliger økte. For andre hustyper er ikke 1960- og 1970-tallene helt sammenliknbare. Dette kommer av at definisjonene i de to tellingene ikke er helt de samme. Andelen av boligene i kjede-, rekke-, to- og firemannsbolig er noe overvurdert, og andelen i hus med 5 eller flere boliger er noe undervurdert i 1970-tallene i forhold til 1960-tallene.

Tabell 4.1

Tabell 4.1. Boliger etter hustype. Prosent.

Dwelling units by type of building. Percentages.

Hustype Type of building	1960	1970*
Våningshus på gårdsbruk <i>Dwelling houses on farms</i>	20	16
Enebolig <i>One-dwelling houses</i>	26	32
Kjede-, rekke-, to- og firemannsbolig ¹ <i>Houses with 2-4 dwelling units</i>	32	31
Hus med 5 eller flere boliger <i>Houses with 5 or more dwelling units</i>	18	17
Annen hustype <i>Other types of buildings</i>	4	4
I alt <i>Total</i>	100	100
Antall i alt <i>Total number</i>	1 075 145	1 296 673

¹ Omfatter i 1960 også rekke- og kjedehus med flere enn 4 boliger. I 1970 omfatter denne gruppen dessuten enkelte andre hus med flere enn 4 boliger, nemlig de som hadde 3 eller færre etasjer.

¹ In 1960 incl. row-houses which may have more than 4 dwellings. In 1970 also incl. some other houses with more than 4 dwellings, i. e. those having less than 3 floors.

Kilde: NOS Folketelling.

Source: NOS Population Census.

Tabell 4.2
og
Figur 4.1

I årene fra 1952 til 1955 ble det fullført nær 34 000 leiligheter pr. år, mens det i den etterfølgende tiårsperiode bare ble fullført omtrent 27 500 leiligheter årlig. Etter 1965 har boligproduksjonen steget, og i femårsperioden 1966–1970 lå den i gjennomsnitt på 32 500 leiligheter pr. år. I 1971 ble det fullført knapt 38 500 leiligheter, og i 1972 vel 40 000 leiligheter. Andelen eneboliger av totalt antall fullførte leiligheter steg betraktelig i tidsrommet 1955–1965. I årene 1966–1970 var andelen eneboliger nær konstant i overkant av 50 prosent. I 1971 og 1972 gikk andelen så betraktelig ned. Andelen leiligheter i tomannsboliger gikk ned i perioden 1955–1967, og har i årene etter 1967 steget noe. Andelen av leilighetene i blokker har gjennomgående steget noe i årene 1955–1972, i 1955 var vel 15 prosent av alle fullførte leiligheter i blokker, mens tilsvarende andel i 1972 var vel 25 prosent. Her er medregnet hybelleiligheter med tekjøkken, men ikke hybler. Byggearealstatistikken gir også tall for hybler uten tekjøkken som har egen inngang. Antallet slike hybler var i 1965, 1970, 1971 og 1972 henholdsvis 2 063, 2 913, 2 343 og 2 707. Summen av hybler og leiligheter gir tallet på boliger.

Tabell 4.2. Fullførte leiligheter etter byggets art. Prosent.

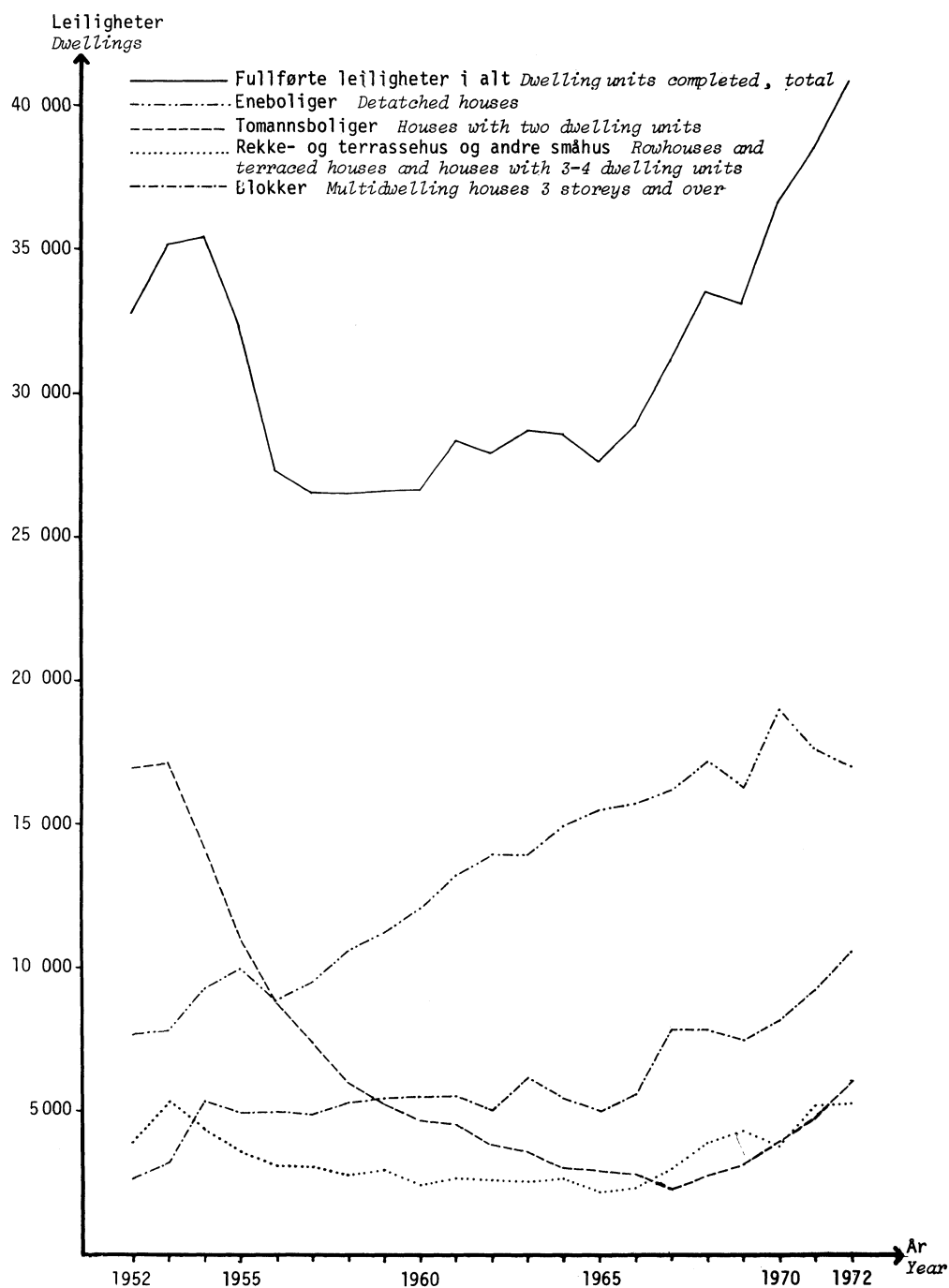
Dwelling units completed by type of building. Percentages.

År Year	I alt Total		Frittliggende eneboliger Detached houses	Tomannsboliger Houses with two dwelling units		Rekkehus og terrassehus Row-houses and terraced houses	Andre småhus Houses with 3-4 dwelling units	Blokker Multi-dwelling houses 3 storeys and over	Andre boligbygg Other residential houses	Andre bygg Non-residential houses
	Antall Number	Prosent Percentage		Vertikalt delte Semi-detached	Horisontalt delte Other					
1955 .	32 128	100,0	30,9	34,4			11,2	15,3	4,0	4,2
1960 .	26 773	100,0	45,1	6,0	11,4	5,2	3,8	20,4	5,9	2,2
1965 .	27 583	100,0	56,0	5,5	5,1	6,4	1,5	18,0	5,9	1,6
1966 .	28 803	100,0	54,4	4,9	4,8	6,8	1,3	19,2	7,4	1,2
1967 .	31 055	100,0	51,9	3,7	4,0	9,3	0,6	25,1	4,5	0,9
1968 .	33 464	100,0	51,1	4,3	3,9	10,8	0,7	23,3	4,9	1,0
1969 .	33 039	100,0	49,1	5,1	4,3	12,3	0,7	23,1	4,6	0,8
1970 .	36 533	100,0	51,8	4,8	5,9	9,5	0,6	22,3	4,3	0,8
1971 .	38 461	100,0	45,7	4,1	8,1	12,8	0,7	23,8	4,1	0,7
1972 .	40 871	100,0	41,5	3,7	11,1	11,9	1,0	25,7	4,5	0,6

Kilde: NOS Byggearealstatistikk.

Source: NOS Building Statistics.

Figur 4.1. Fullførte leiligheter etter byggets art
Dwelling units completed by type of building

Kilde: NOS Byggestatistikk.
 Source: NOS Building Statistics.

I femårsperioden 1966–1970 ble det årlig fullført 8,5 leiligheter pr. 1 000 innbyggere, mot 7,7 pr. 1 000 innbyggere i den foregående femårsperiode. I 1971 ble det fullført 9,8 leiligheter og i 1972 10,4 leiligheter pr. 1 000 innbyggere.

Behovet for nye boliger i et område avhenger av en rekke forhold som f. eks. veksten og alderssammensetningen i befolkningen, utviklingen i antall arbeidsplasser, eksisterende boligstandard, økonomiske forhold og flyttinger innen området. Stort sett er det tilflyttingsfylkene som har hatt de høyeste tall for fullførte boliger, regnet i forhold til innbyggertallet.

Tabell 4.3

Tabell 1.20

Tabell 4.3. Fullførte leiligheter etter fylke. *Dwelling units completed by county.*

Fylke County	1961-1965 ¹		1966-1970 ¹		1971		1972	
	Leilig- heter <i>Dwelling units</i>	Pr. 1 000 inn- byggere <i>Per 1 000 popula- tion</i>	Leilig- heter	Pr. 1 000 innb.	Leilig- heter	Pr. 1 000 innb.	Leilig- heter	Pr. 1 000 innb.
Østfold	1 641	7,9	1 931	8,9	2 345	10,5	2 452	10,9
Akershus	3 172	12,3	4 157	13,8	4 244	12,8	4 622	13,6
Oslo	3 869	8,0	3 300	6,8	3 542	7,4	4 342	9,2
Hedmark	1 145	6,5	1 408	7,9	1 705	9,5	1 787	9,9
Oppland	1 088	6,5	1 266	7,4	1 653	9,5	1 708	9,7
Buskerud	1 338	7,5	1 580	8,1	1 986	9,9	2 059	10,1
Vestfold	1 401	8,1	1 441	8,4	1 675	9,4	1 845	10,3
Telemark	1 037	6,8	1 221	7,8	1 211	7,7	1 071	6,8
Aust-Agder	478	6,2	592	7,4	826	10,1	1 100	13,3
Vest-Agder	1 046	9,2	1 191	9,8	1 403	11,1	1 393	10,9
Rogaland	1 954	7,9	2 431	9,3	3 226	11,8	2 906	10,5
Hordaland	1 699	7,3	2 430	9,7	3 192	12,0	4 299	11,3
Bergen	806	6,9	736	6,4	746	6,7		
Sogn og Fjordane	534	5,4	530	5,3	781	7,7	977	9,6
Møre og Romsdal	1 258	5,8	1 552	7,0	2 367	10,5	2 208	9,7
Sør-Trøndelag	1 762	8,1	2 284	10,0	2 896	12,3	2 442	10,3
Nord-Trøndelag	640	5,5	830	7,0	1 147	9,6	1 336	11,1
Nordland	1 806	7,5	1 807	7,4	1 550	6,4	1 964	8,1
Troms	1 002	7,7	1 319	9,7	1 367	9,9	1 500	10,7
Finnmark	506	6,8	563	7,4	599	7,8	860	11,1
I alt Total	28 182	7,7	32 578	8,5	38 461	9,8	40 871	10,4

¹ Årlig gjennomsnitt.¹ Annual average.

Kilde: NOS Byggearealstatistikk. Source: NOS Building Statistics.

Boligenes størrelse og tetthet. Size of the dwellings.

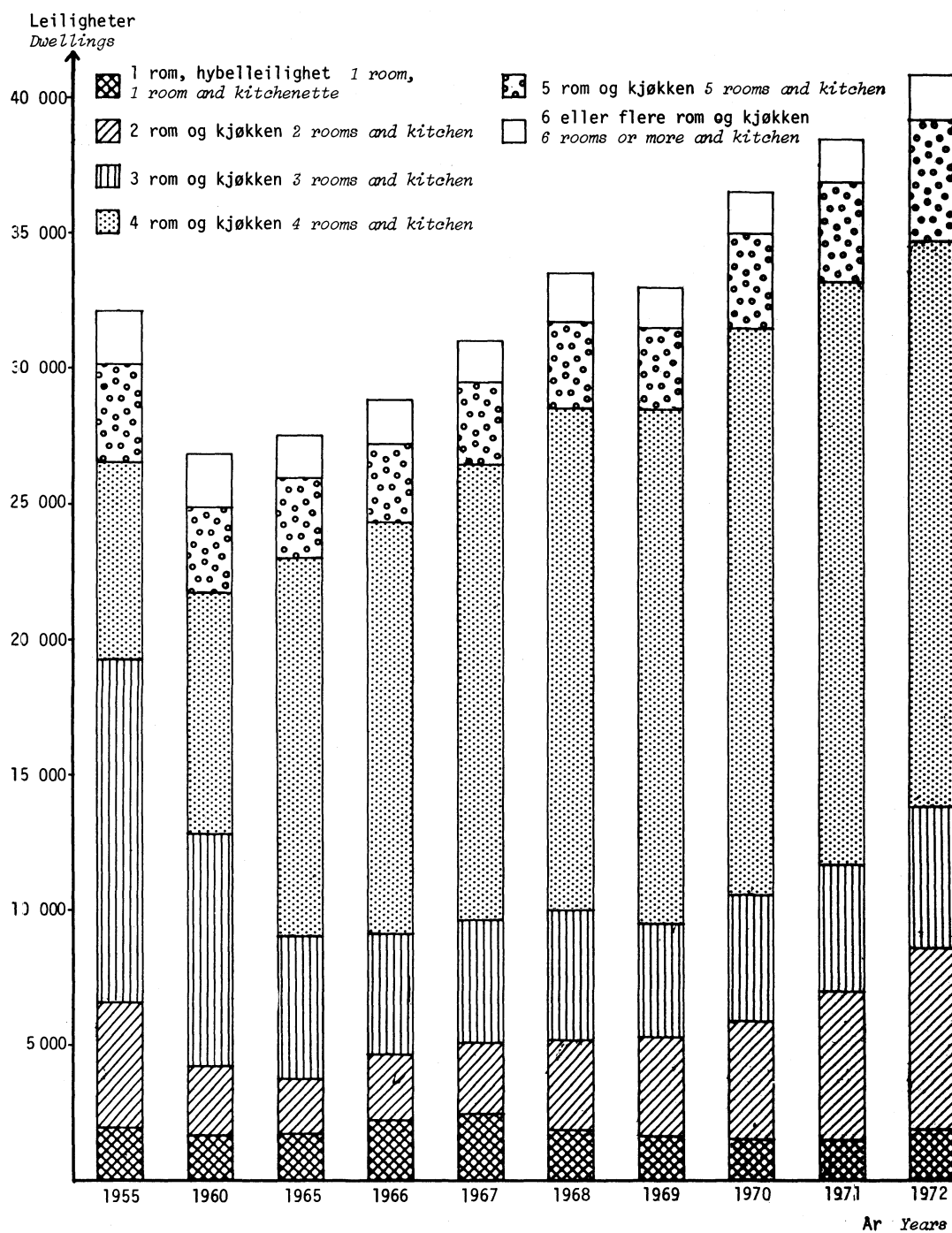
Tabell 4.4

I 1950 utgjorde boliger på tre rom medregnet kjøkken den største gruppen. Gjennomsnittlig antall rom pr. bolig var 3,7. I 1960 utgjorde boliger med fire rom den største gruppen, og gjennomsnittlig antall rom pr. bolig var steget til 4,2. For 1970 har en foreløpig ikke oppgaver over fordelingen av boligene etter tallet på rom. Gjennomsnittlig antall rom pr. bolig var 4,4.

Tabell 4.5
Figur 4.2

I 1955 utgjorde leiligheter med 3 rom og kjøkken nær 40 prosent av alle fullførte leiligheter. I 1960 var nær to tredjedeler av alle fullførte leiligheter på 3 eller 4 rom og kjøkken, og det var omtrent like mange av hver av disse. Etter 1960 har det etter hvert blitt bygd forholdsvis flere leiligheter med 4 rom og kjøkken, og de siste årene (1972 unntatt) har over 55 prosent av de fullførte leiligheter vært av denne typen. Andelen leiligheter med to rom og kjøkken har økt i perioden 1965-1972. Denne gruppen var i 1972 den nest største og utgjorde da vel 16 prosent av totalt antall fullførte leiligheter. Hybler uten tekjøkken, men som har egen inngang, er ikke medregnet i disse tallene (se også kommentaren til tabell 4.2). En gjør for øvrig oppmerksom på at disse tallene ikke er helt sammenliknbare med folketellingens tall, vesentlig fordi kjøkken ikke er regnet som eget rom.

Figur 4.2. Fullførte leiligheter etter tallet på rom
Dwelling units completed by number of rooms

Kilde: NOS Byggearealstatistikk.
 Source: NOS Building Statistics.

Tabell 4.4. Boliger etter tallet på rom¹, kjøkken medregnet.
Dwelling units by number of rooms¹, incl. kitchen.

År Year	Boliger i alt Dwelling units total	Boliger etter tallet på rom inkl. kjøkken, Prosent Dwelling units by number of rooms, incl. kitchen. Percentages						Rom pr. bolig inkl. kjøkken Rooms per dwelling unit, incl. kitchen
		1 rom 1 room	2 rom 2 rooms	3 rom 3 rooms	4 rom 4 rooms	5 rom 5 rooms	6 rom og over 6 rooms and over	
1950	920 606	7	16	29	22	12	14	3,7
1960	1 075 145	4	9	22	26	18	19	4,2
1970	1 296 673	..	..	..	..	..	..	4,4

¹ Bare rom som er minst 6 m².

¹ Only rooms of at least 6 square meters.

Kilde: Folketellingene.

Source: Population censuses.

Tabell 4.5. Fullførte leiligheter etter tallet på rom. Prosent.
Dwelling units completed by number of rooms. Percentages.

År Year	Leilig- heter i alt Dwelling units total	Hybel- leilig- heter m/te- kjøkken 1 room and kitchen- ette	Leiligheter med kjøkken og Dwelling units with kitchen and						Rom pr. leilig- het ¹ Rooms per dwelling unit ¹
			1 rom 1 room	2 rom 2 rooms	3 rom 3 rooms	4 rom 4 rooms	5 rom 5 rooms	6 rom og over 6 rooms and over	
1955	100,0	1,4	4,7	14,3	39,5	22,7	11,2	6,2	3,4
1960	100,0	3,4	2,7	9,5	32,0	33,2	11,9	7,3	3,6
1965	100,0	3,7	2,6	7,3	19,1	50,9	10,6	5,8	3,8
1966	100,0	5,3	2,5	8,0	15,6	52,9	10,0	5,7	3,7
1967	100,0	5,3	2,6	8,4	14,4	54,3	9,8	5,2	3,8
1968	100,0	2,5	2,9	9,9	14,6	55,2	9,5	5,4	3,8
1969	100,0	2,7	2,3	11,1	12,3	57,9	9,2	4,5	3,8
1970	100,0	2,6	1,5	12,2	12,7	57,1	9,6	4,3	3,8
1971	100,0	2,4	1,4	14,6	11,9	55,5	10,2	4,0	3,8
1972	100,0	3,2	1,4	16,4	12,7	51,2	11,0	4,1	3,7

¹ Kjøkken ikke medregnet.

¹ Kitchen not included.

Kilde: NOS Byggearealstatistikk. Source: NOS Building Statistics.

Figur 4.3

I folketellingene gis det ingen opplysninger om eksisterende boliger fordelt etter boligflate¹. I rapportene fra Boligundersøkelsen 1967 finnes imidlertid endel opplysninger. Gjennomsnittlig leieareal pr. bolig i denne undersøkelsen var 82 m². Ti prosent av boligene var 40 m² eller mindre og 4 prosent var 158 m² eller større.

Tabell 4.6

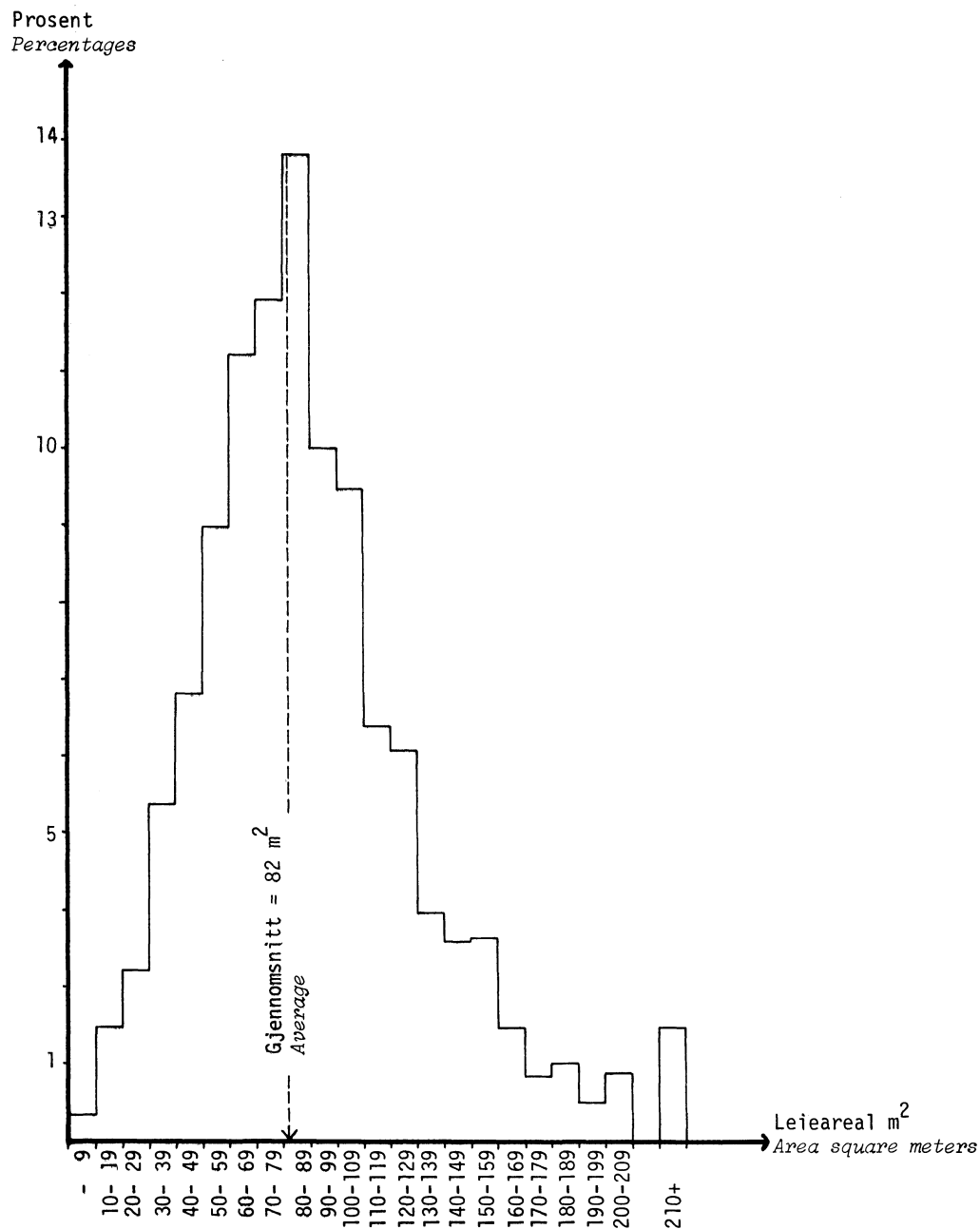
Gjennomsnittlig boligflate pr. fullført leilighet økte i perioden fra 1960 til 1972 fra 81 til 87 kvadratmeter. Det meste av økingen falt på nye eneboliger, der gjennomsnittlig boligflate økte fra 93 til 103 kvadratmeter i perioden. Nye blokkleiligheter ble også noe større i gjennomsnitt i løpet av perioden.

Tabell 4.7

Gjennomsnittlig antall bosatte pr. rom i private husholdninger gikk ned fra 0,93 i 1950 til 0,67 i 1970.

¹ Boligflate eller leieareal er leilighetenes areal målt innenfor de avgrensende vegger. Ikke innredet lofts- og kjellerrom og fellesrom som trapper, korridorer o. l. som ligger utenfor den enkelte leilighet, regnes ikke med til boligflaten.

Figur 4.3. Boliger etter leieareal 1967. Prosent *Dwellings by area*
1967. *Percentages*

Kilde: Norske boliger I. Resultater fra Boligundersøkelsen 1967
Source: Norges Byggeforskningsinstitutt 1971.

Tabell 4.6. Gjennomsnittlig kvadratmeter boligflate pr. fullført leilighet etter byggets art.
Average square metres useful floor space per dwelling unit completed by type of building.

År <i>Year</i>	Leilig- heter i alt <i>Dwelling units, total</i>	Fritt- liggende ene- boliger <i>Detached houses</i>	Verti- kalt delte to- manns- boliger <i>Semi- detached houses</i>	Rekke- hus og ter- rassehus o.l. <i>Row- houses and terraced houses</i>	I rene boligbygg og kombinerte bygg med minst 50 prosent boligflate <i>Residential buildings</i>				I kombi- nerte bygg med under 50 prosent bolig- flate <i>Non- resident- ial buildings</i>
					Horison- talt delte hus med inntil 4 leilig- heter <i>Houses with 2-4 dwelling units</i>	Blokker <i>Multi- dwelling houses 3 storeys and over</i>	Andre hus- typer <i>Other multi- dwelling houses</i>	Til- bygg og på- bygg <i>Extens- ions</i>	
1960	81	93	88	85	..	65	..	..	..
1965	86	95	92	88	..	67	..	..	..
1966	85	96	92	88	..	66	..	..	..
1967	85	96	90	89	76	64	50	72	85
1968	86	97	89	90	74	67	56	72	74
1969	86	97	91	87	72	69	52	73	82
1970	87	98	87	89	74	69	51	74	88
1971	87	100	90	87	74	72	57	75	77
1972	87	103	86	89	74	72	62	78	77

Kilde: NOS Byggearealstatistikk. *Source: NOS Building Statistics.*

Tabell 4.7. Bosatte pr. rom¹. *Occupants per room¹.*

	1950	1960	1970 *
Bosatte pr. rom <i>Occupants per room</i>	0,93	0,77	0,67

¹ Medregnet kjøkken.
¹ Incl. kitchen.
Kilde: NOS Folketelling. *Source: NOS Population Census.*

Tabell 4.8

Fra 1960 til 1970 var det en klar nedgang i den andel av befolkningen som bodde så romslig at det var høyst en person bosatt pr. rom i boligen – kjøkken medregnet. Det var også nedgang i den lille andel av befolkningen som bodde så trangt at det var mer enn 2 bosatte pr. rom i boligen, mens andelen som bodde slik at det var mellom 1 og 2 bosatte pr. rom i boligen, økte.

Andelen av leilighetene som var bosatt av mer enn to personer pr. rom økte imidlertid fra 1960 til 1970. I 1960 var det boligene hvor det bodde barn under 15 år som var mest trangbodd, regnet i antall personer pr. rom.

Tabell 4.9

Tallene fra Boligundersøkelsen 1967 er ikke direkte sammenliknbare med folketellingstallene, bl. a. fordi kjøkken ikke er regnet med som eget rom ved beregning av botetthet. Undersøkelsen viser imidlertid at familiehusholdninger med barn også i 1967 gjennomgående bodde trangere enn andre. Det var familier med mange barn som oftest bodde trangt. Av alle en-familiehusholdninger med 4 eller flere barn var det således 74 prosent som hadde til disposisjon mindre enn ett rom pr. person, mens det når alle husholdninger ses under ett bare var 23 prosent som bodde så trangt.

Tabell 4.8. Bosatte og boliger etter botetthet. Prosent.
Occupants and dwellings by density of occupants. Percentages.

Botetthet <i>Density of occupants</i>	1960				1970 *	
	Bosatte <i>Occupants</i>	Boliger <i>Dwellings</i>			Bosatte <i>Occupants</i>	Boliger <i>Dwellings</i>
		I alt <i>Total</i>	Med barn under 15 år <i>With children under 15 years</i>	Uten barn under 15 år <i>Without children under 15 years</i>		
Høyst 1 bosatt pr. rom <i>Max. 1 occupant per room ...</i>	71	82	65	96	61	70
Over 1, høyst 2 bosatte pr. rom <i>More than 1, max. 2 occupants per room</i>	26	17	32	4	37	28
Over 2 bosatte pr. rom <i>More than 2 occupants per room</i>	3	1	3	0	2	2
I alt <i>Total</i>	100	100	100	100	100	100

Kilde: Folketellingene.
 Source: *Population censuses.*

Tabell 4.9. Husholdninger etter botetthet og familietype. 1967. Prosent.
Private households by density of occupants and type of household. 1967. Percentages.

Botetthet <i>Density of occupants</i>	I alt <i>Total</i>	Enfamiliehusholdninger <i>One family households</i>					Andre hus- hold- ninger <i>Other house- holds</i>
		Uten barn <i>Without children</i>	Med 1 barn <i>With 1 child</i>	Med 2 barn <i>With 2 children</i>	Med 3 barn <i>With 3 children</i>	Med 4 eller flere <i>With 4 or more children</i>	
Høyst 1 bosatt pr. rom <i>Max. 1 occupant per room</i>	77	95	80	62	53	26	92
Over 1, høyst 2 bosatte pr. rom <i>More than 1, max. 2 occupants per room</i>	17	1	17	27	41	55	5
Over 2 bosatte pr. rom <i>More than 2 occupants per room</i>	6	4	3	11	6	19	3
I alt <i>Total</i>	100	100	100	100	100	100	100

Kilde: Boligundersøkelsen 1967.
 Source: *The Housing Survey 1967.*

Boligenes utstyr. *Equipments in the dwellings.*

Tabell 4.10

Tabell 4.11

I 1960 hadde 58 prosent av boligene adgang til vannklosett, og i omtrent 45 prosent av boligene var det vannklosett inne i leiligheten. Tilsvarende tall for 1970 var henholdsvis 79 prosent og 70 prosent. 45 prosent av boligene i 1960 hadde innlagt bad, denne andelen var steget til 73 prosent i 1970. I de siste årene har over 99 prosent av de nye leilighetene vært utstyrt med bad og vannklosett. Det er også blitt mer vanlig å bruke elektrisk oppvarming. Oppimot 60 prosent av de leiligheter som er bygd etter 1965 har elektrisk oppvarming.

Tabell 4.12

Boligene til husholdninger bosatt i tettsteder var gjennomsnittlig bedre utstyrt enn husholdninger i spredtbygde strøk for alle typer av utstyr som er omtalt i tabellen – unntatt dypfryser som var mer vanlig i husholdningene i spredtbygde strøk. Blant de husholdningene som hadde flere barn var det en større andel som hadde de forskjellige typer utstyr enn blant husholdninger som var uten barn eller bare hadde ett.

Tabell 4.10. Boliger etter utstyr. Prosent.

Dwelling units by type of equipment installed. Percentages.

Utstyr <i>Type of equipment</i>	Hele boligmassen <i>Dwelling units total</i>		
	1960	1967	1970*
Innlagt vann <i>Piped water</i>	93	95	97
Vannklosett <i>Flush toilet</i>	58	68	79
Bad <i>Fixed bath</i>	45	55	73
Elektrisk oppvarming <i>Electric heating</i>	16	29	..
Sentralvarme <i>Central heating</i>	10	9	..

¹ Herav ca. 45 prosent med vannklosett inne i leiligheten.² Herav ca. 70 prosent med vannklosett inne i leiligheten.¹ *Of which about 45 per cent with flush toilet within the dwelling.*² *Of which about 70 per cent with flush toilet within the dwelling.*

Kilde: NOS Folketelling og Boligundersøkelse 1967.

Source: NOS Population Census and The Housing Survey 1967.

Tabell 4.11. Fullførte leiligheter etter utstyr. Prosent.

Dwelling units completed by type of equipment installed. Percentages.

Utstyr <i>Type of equipment</i>	År <i>Year</i>									
	1958	1960	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972
Vannklosett <i>Flush toilet</i> .	89,9	93,3	98,0	98,8	98,9	99,2	99,5	99,6	99,6	99,7
Bad <i>Fixed bath</i>	90,0	93,4	97,9	98,4	98,8	98,9	98,7	98,4	99,2	99,4
Elektrisk oppvarming <i>Electric heating</i>	18,2	26,4	57,0	61,2	57,2	54,7	58,7	56,5	60,0	63,2
Sentralvarme <i>Central heating</i>	22,0	18,0	12,0	15,2	17,1	19,5	15,8	14,9	14,9	15,5

Kilde: NOS Byggearealstatistikk.

Source: NOS Building Statistics.

Boligens omgivelser. *Environment of the dwelling.*

Tabell 4.13

Egen hage var ved Boligundersøkelsen 1967 mest vanlig blant de husholdningene som bodde i spredtbygde strøk og i de mindre tettstedene. Balkong er derimot mer et byfenomen, og i tettstedene hadde således i 1967 oppimot 40 prosent av husholdningene bolig med balkong. 16 prosent av alle husholdninger hadde fritidshus. Dette var også mest vanlig blant husholdninger som bor i tettbygde strøk. I spredtbygde strøk var det således bare 11 prosent av husholdningene som hadde fritidshus. De husholdningstyper som oftest hadde fritidshus var enfamiliehusholdninger med 2 eller færre barn.

Tabell 4.14

For alle husholdninger under ett, var for 25 prosent gate, vei eller fortau lekeplass for barna. Naturlig nok var denne lekeplass mest vanlig i tettstedene. I de største tettstedene ble imidlertid lekeplass, park o. l. relativt ofte benyttet som lekeplass. Alt i alt var det omtrent 70 prosent av husholdningene som vurderte den til-

Tabell 4.12. Husholdninger etter boligens utstyr, type strøk og familietype. 1967. Prosent.

Households by the dwelling's equipment, type of area and type of household. 1967. Percentages.

	Utstyr Equipment							
	Innlagt vann Piped water	Varmt-vannsanlegg Water heaters	Vannklosett W.C.	Bad Bath	Vaske- mas- kin ¹ Washing mach- ine ¹	Tørke- skap, tørke- rom ¹ Drying room ¹	Dyp- fryser ¹ Freezer ¹	Kjøle- skap Refrig- erator
Type strøk: Type of area:								
Spredtbygd <i>Sparsely popu- lated</i>	92	60	44	41	78	9	53	61
Tettbygd: <i>Densely popu- lated</i> :								
900—2 000 inn- byggere <i>population</i> ..	96	74	60	64	82	15	49	81
2 000—20 000 inn- byggere <i>population</i> ..	98	82	88	70	84	27	27	86
20 000 innbyggere og over <i>population and more</i>	98	82	89	64	76	47	24	85
Familietype: Type of house- hold:								
Enfamiliehusholdning								
One family household								
uten barn <i>without children</i>	97	76	64	50	78	8	44	78
med 1 barn <i>with 1 child</i>	97	77	72	57	83	9	37	80
med 2 barn <i>with 2 children</i>	98	84	78	68	93	15	44	83
med 3 barn <i>with 3 children</i>	97	83	75	69	93	15	53	74
med 4 eller flere barn or more children	95	80	65	64	94	17	53	68
Andre husholdninger								
Other households	88	62	56	34	52	4	21	57
I alt Total	95	76	68	55	79	10	39	74

¹ Tilgang til i huset.¹ Inside the house.

Kilde: Boligundersøkelsen 1967.

Source: The Housing Survey 1967.

gjengelige lekeplassen for barna som trygg. Omtrent like mange var det som mente at barnas lekeplasser var av bra kvalitet. Gate, vei eller fortau ble ansett for å være en utrygg lekeplass av over 80 prosent av dem som hadde barn med slik lekeplass. Et liknende antall mente også at lekeplassen var kvalitetsmessig dårlig. Gårdsplass ble vurdert som en forholdsvis trygg lekeplass, men dårlig kvalitetsmessig sett. Andre typer av lekeplasser ble i det store og hele vurdert til å være trygge og ellers av bra kvalitet.

Reisetiden fra bolig til arbeidssted er det hentet inn opplysninger om i flere undersøkelser. Både Boligundersøkelsen 1967, Flyttemotivundersøkelsen 1972 og Tidsnytingsundersøkelsen 1971-72 har spørsmål om dette. Undersøkelsene er utført av Statistisk Sentralbyrå og er intervjuundersøkelser, der en har intervjuet et utvalg av befolkningen. Av forskjellige grunner, bl. a. ulike telleenheter og ulikt omfang, kan ikke resultatene fra de forskjellige undersøkelsene sammenliknes direkte. Derfor blir bare de reisetidene som framgår av Tidsnytingsundersøkelsen 1971-72¹ tatt med her.

Over 40 prosent av dem som svarte hadde ingen reisetid til arbeidsstedet eller en reisetid på 10 minutter eller mindre, mens nær 30 prosent oppgav at de hadde 20 minutter eller lengre reisetid. Gjennomsnittlig reisetid er beregnet til ca. 17 minutter.

¹ Undersøkelsen omfatter yrkesaktive personer i alderen 15-74 år. Utvalget var på ca. 5 000 personer, og frafallet var ca. 30 prosent.

Tabell 4.15

Tabell 4.13. Husholdninger etter boligens omgivelser, fritids- og kontaktmuligheter og etter handelsfelt, type strøk og familietype. 1967. Prosent.

Households by environment, trade region, type of area and type of household. 1967. Percentages.

	Hage <i>Garden</i>	Terrasse <i>Terrace</i>	Balkong <i>Balcony</i>	Har fritids- hus <i>Cottage</i>	Har privat- bil <i>Private car</i>	Har tele- fon <i>Tele- phone</i>
Handelsfelt: <i>Trade region:</i>						
Oslo	12	7	45	23	38	52
Østre handelsfelt (ekskl. Oslo)	72	18	29	14	51	42
Vestre handelsfelt	70	18	36	16	39	47
Midtre handelsfelt	67	5	21	18	33	44
Nordre handelsfelt	66	6	34	17	30	35
Type strøk: <i>Type of area:</i>						
Spredtbygd <i>Sparsely populated</i>	79	12	24	11	38	41
Tettbygd: <i>Densely populated:</i>						
200—2 000 innbyggere <i>population</i> ...	67	19	39	18	48	44
2 000—20 000 »	36	11	38	24	43	46
20 000 innbyggere og over <i>Population and over</i>	22	10	37	23	39	50
Familietype: <i>Type of household:</i>						
Enfamiliehusholdning <i>One family household</i>						
uten barn <i>without children</i>	63	11	35	18	37	46
med 1 barn <i>with 1 child</i>	59	14	31	17	47	46
» 2 » » 2 children	64	20	40	21	58	48
» 3 » » 3 »	79	18	38	15	54	48
» 4 eller flere barn <i>or more children</i>	82	16	39	14	33	44
Andre husholdninger <i>Other households</i>	46	5	18	11	17	35
I alt <i>Total</i>	62	13	32	16	42	44

Kilde: Boligundersøkelsen 1967.

Source: *The Housing Survey 1967.*

Tabell 4.14. Husholdninger etter barnas lekeplass, type strøk og vurdering av lekeplassens trygghet og kvalitet. 1967. Prosent.

Households by the children's playground, type of area and evaluation of the safety and quality of the playgrounds. 1967. Percentages.

	I alt <i>Total</i>	Barnas lekeplass <i>Children's playground</i>					Uopp- gitt <i>Un- known</i>
		Gate, vei, fortau <i>Street, road, sidewalk</i>	Gårds- plass <i>Yard</i>	Privat- hager, tun <i>Garden</i>	Leke- plass, park o. l. <i>Park</i>	Skog og mark og annet sted <i>Forest</i>	
Type strøk: <i>Type of area:</i>							
Spredtbygd <i>Sparsely populated</i>	100	11	1	48	2	12	26
Tettbygd: <i>Densely populated:</i>							
200—2 000 innbyggere <i>population</i>	100	30	4	32	14	4	16
2 000—20 000 »	100	45	4	14	25	1	11
20 000 innbyggere og over <i>population and over</i>	100	35	15	11	29	0	10
I alt <i>Total</i>	100	25	5	33	12	6	19
Vurdering av trygghet: <i>Evaluation of safety:</i>							
Trygg <i>Safe</i>	69	16	60	85	83	83	—
Ikke trygg <i>Not safe</i>	31	84	40	15	17	17	—
Vurdering av kvalitet: <i>Evaluation of quality:</i>							
Bra <i>Good</i>	70	17	40	85	67	100	—
Ikke bra <i>Not good</i>	30	83	60	15	33	0	—

Kilde: Boligundersøkelsen 1967.

Source: *The Housing Survey 1967.*

Tabell 4.15. Yrkesaktive i de forskjellige handelsfelt etter reisetid til arbeidsstedet. 1971–72. Prosent.

Economically active persons by travelling time to place of work and trade region. 1971–72. Percentages.

Handelsfelt Trade region	I alt Total	Ingen reise- tid No travelling time	Under 10 minutter Under 10 minutes	10–19 minutter minutes	20–39 minutter minutes	40 minutter eller mer minutes or more	Uopp- gitt Un- known	Gjen- nom- snittlig reisetid Average travelling time
Østre Eastern	100	12	22	28	23	13	2	20
Vestre Western	100	18	25	30	17	8	2	16
Midtre Central	100	31	28	21	12	6	2	12
Nordre Northern	100	22	37	24	10	5	2	12
I alt Total	100	17	25	27	19	10	2	17

Kilde: Tidsnyttingsundersøkelsen 1971–1972.

Source: Time Budget Survey 1971–1972.

Tabell 4.16. Husholdninger etter gjennomsnittlig reisetid til kolonialforretning, postkontor, lege m.v. og type strøk. 1967. Minutter.

Households by average travelling time to grocery, post office, physician etc. and type of area. 1967. Minutes.

	I alt Total	Spredt- bygd strøk Sparsely populated area	Tettbygd strøk Densely populated area		
			200–2 000 inn- byggere inhabitants	2 000–20 000 inn- byggere inhabitants	20 000 inn- byggere og over inhabitants and over
Kolonialforretning Grocery	10	15	6	5	4
Postkontor Post office	15	20	10	15	10
Lege Physician	24	40	15	10	10
Skog og mark Forest area	13	10	10	20	20
Folkeskole Primary school	15	20	15	15	10
Realskole eller ungdomsskole Secondary school, lower stage	30	50	20	15	15
Gymnas Secondary school, upper stage .	53	90	35	20	20
Kafé eller restaurant Café or restaurant	30	55	20	15	15

Kilde: Boligundersøkelsen 1967. Source: The Housing Survey 1967.

Arbeidsreisene var gjennomgående lengst i Østre handelsfelt hvor 36 prosent av de yrkesaktive hadde 20 minutter eller mer i reisetid til arbeidsstedet. I Nordre handelsfelt hadde 15 prosent av de yrkesaktive 20 minutters reisetid eller mer til arbeidsstedet. Gjennomsnittlig reisetid i Østre handelsfelt var 20 minutter og i Midtre og Nordre handelsfelt 12 minutter.

Ved Boligundersøkelsen 1967 ble det stilt spørsmål om husholdningens reisetid til bl. a. en rekke offentlige institusjoner. Resultatene viser at reisetiden til forskjellige offentlige institusjoner var lengst for husholdninger som bodde i spredtbygde strøk. Forskjellen i reisetid mellom tettbygde og spredtbygde strøk var særlig stor til høyere skoler og til lege. Husholdninger i spredtbygde strøk hadde således i gjennomsnitt en time lengre reise til gymnas enn husholdninger i tettstedene og en halv time lengre reise til lege.

Tabell 4.16

Eierforhold til boligen. *Tenure status to dwelling.*

I hele etterkrigstiden er det blitt ført en boligpolitikk som bevisst har tatt sikte på at flest mulig skal eie sin bolig, enten alene eller kollektivt gjennom boligkooperasjonen. De viktigste elementer i denne politikken har vært lånene til boligformål gjennom Husbanken og kommunenes tomtepolitikk med regulering og tilrettelegging av boligfelt. I de større byene har kommunene i stor utstrekning gitt preferanse til boligkooperasjonen ved tomtetildeling. En bør også nevne de viktigste lovregler som regulerer boforholdene, nemlig husleieloven (av 16. juni 1939), lov om boligbyggelag og lov om borettslag (begge av 4. februar 1960), husleiereguleringsloven (av 7. juli 1967) og boligformidlingsloven (av 30. juni 1950).

Tabell 4.17

Det er vanskelig å finne tall for hvilke endringer som har skjedd når det gjelder eierforholdet til boligmassen. Ifølge Boligundersøkelsen 1967 eide 59 prosent av husholdningene sin bolig. 9 prosent av husholdningene var medeiere i boligen som andelseier i borettslag eller aksjeeier i boligaksjeselskap.

Tabell 4.18

Andelen av fullførte leiligheter hvor privat person eller ansvarlig selskap var byggherre gikk noe ned i perioden 1955–1972, fra nesten 70 prosent i 1955 til 56 prosent i 1972. Andelen hvor kooperative boligselskap var byggherre, varierte endel i perioden. I 1972 var andelen snaut 25 prosent. For en del av leilighetene hvor privat person, ansvarlig selskap eller aksjeselskap stod som byggherre vil nok leilighetene skifte eier temmelig snart etter at leilighetene er fullført, slik at disse tallene ikke kan sammenliknes med tallene for eier/leierforhold i den eksisterende boligmasse. Dette gjelder særlig i de tilfelle hvor entreprenøren også er byggherre.

Tabell 4.17. Husholdninger etter eier/leierforhold til bolig. 1967. Prosent.

Households by tenure status to dwelling. 1967. Percentages.

Eier/leierforhold <i>Tenure status</i>	Prosent <i>Percentage</i>
Eier av bolig <i>Owner of dwelling</i>	59
Andelseier i borettslag <i>Member of building society</i>	7
Aksjeeier i bolig-aksjeselskap <i>Shareholder in joint-stock company</i>	2
Leier med innskudd <i>Rents with deposit</i>	2
Leier uten innskudd <i>Rents without deposit</i>	23
Tjenestebolig <i>Rents from employer</i>	3
Annet disposisjonsforhold <i>Other tenure status</i>	4
I alt <i>Total</i>	100

Kilde: Boligundersøkelsen 1967.

Source: *The Housing Survey 1967.*

Tabell 4.18. Fullførte leiligheter etter byggherre. Prosent.

Dwelling units completed by type of investor. Percentages.

År <i>Year</i>	I alt <i>Total</i>	Privat person og ansvarlig selskap <i>Private person and general partnership</i>	Kooperative boligselskap <i>Building society</i>	Aksje- selskap <i>Joint-stock company</i>	Stat og kommune <i>Central government and municipality</i>	Annet eierforhold <i>Other ownership</i>
1955	100,0	69,5	21,5	5,9	2,7	0,4
1960	100,0	66,1	27,3	3,0	2,7	0,9
1965	100,0	67,8	24,5	3,1	3,6	1,0
1968	100,0	59,1	28,7	5,0	5,4	1,8
1969	100,0	58,3	25,8	8,3	5,4	2,2
1970	100,0	63,3	19,7	10,2	3,9	2,9
1971	100,0	56,9	22,8	10,7	6,2	3,4
1972	100,0	56,0	23,9	11,5	6,3	2,3

Kilde: NOS Byggearealstatistikk.

Source: *NOS Building Statistics.*

Byggekostnader, finansiering. *Building costs, financing.*

Ifølge Husbankens og A/S Stormbull's byggekostnadsindekser, har byggekostnadene i Oslo-området steget med omtrent 80 prosent fra 1961 til 1973. Kostnadsutviklingen var omtrent den samme for småhus av tre som for boliger i mur eller betong fram til slutten av 1960-årene. De siste årene har imidlertid byggekostnadene for småhus av tre steget noe raskere enn for boliger i mur eller betong. Ses hele perioden under ett, har byggekostnadene steget noe svakere enn konsumprisindeksen.

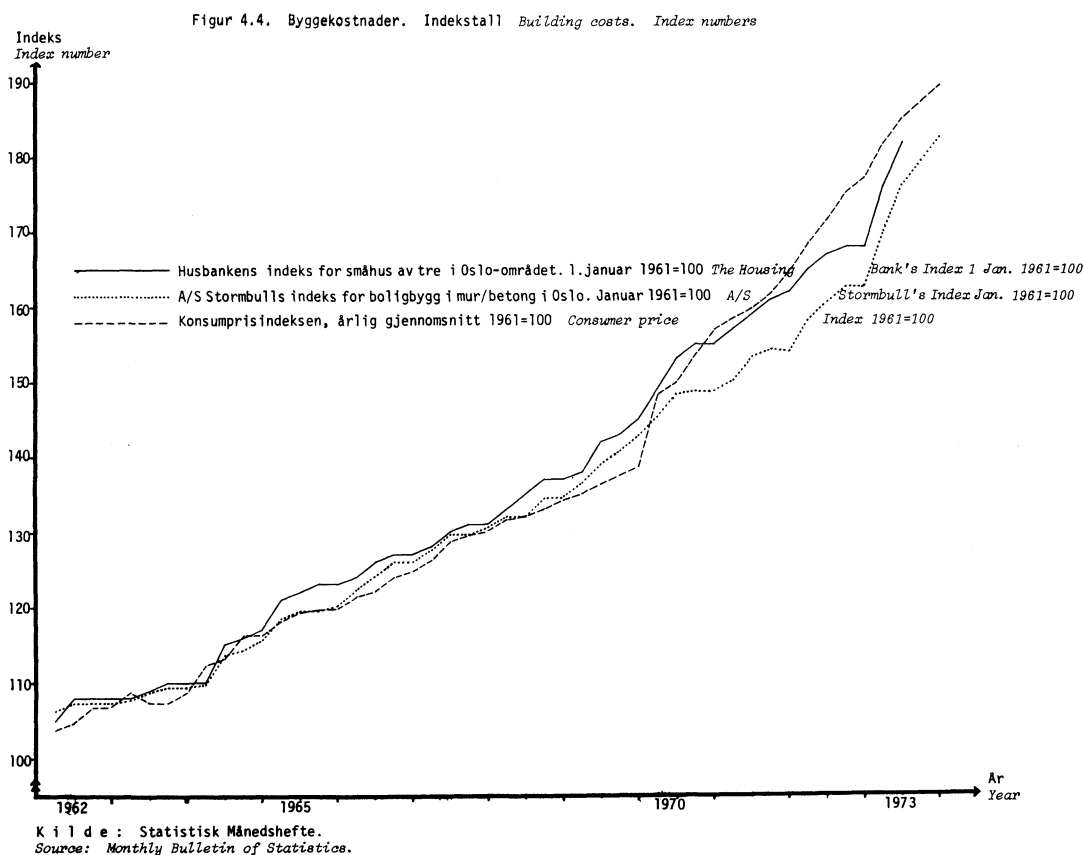
Figur 4.4

Statistikken over byggekostnadene i husbankfinansierte leiligheter bygger på oppgaver fra innvilgede lånesøknader. Byggekostnadene er regnet netto i henhold til de regler som har vært gjeldende for fritak eller kompensasjon for omsetningsskatt og merverdiavgift¹. Gjennomsnittlige byggekostnader pr. kvadratmeter leieareal i husbankfinansierte hus steg fra 760 kroner til 1 137 kroner i perioden 1965–1971. Byggherrens tomtekostnader (inkl. opparbeiding) steg i samme periode fra 6 400 kroner pr. leilighet til 13 500 kroner pr. leilighet.

Tabell 4.19

Når det gjelder finansiering av boliger finnes det ikke fullstendig statistikk. Statistisk Sentralbyrå foretok i 1968 en intervjuundersøkelse med sikte på å klarlegge finansieringen av boliger som ble innflyttingsklare i 1968. Undersøkelsen viste at for selveide boliger ble gjennomsnittlig 55 prosent av anleggskostnadene dekket ved pantelån, og 7 prosent ble dekket av andre lån. Av egenkapitalen, som i alt var 38 prosent, utgjorde verdien av egeninnsats 12 prosent.

Tabell 4.20

¹ Fra 1/1 1974 gjelder følgende satser for tilskott som kompensasjon for merverdiavgift:

For de første 25 m² leieareal gis kr. 290,- pr. m² i tilskott.

For de neste 25 m² leieareal gis kr. 240,- pr. m² i tilskott.

For de neste 50 m² gis kr. 180,- pr. m² i tilskott.

For leieareal utover 100 m² gis ikke tilskott. Maksimalt beløp pr. bolig er altså 22 250 kroner.

Figur 4.5

Husbanken har siden den ble opprettet i 1946 spilt en framtrødende rolle når det gjelder finansieringen av boligbyggingen her i landet. Husbanklån kan ytes til alle som vil bygge i samsvar med de retningslinjer som er trukket opp for belåning i Husbanken og som kan skaffe den nødvendige egenkapital. Det er for eksempel ikke et vilkår for lån at låntakerens inntekt og formue ligger under bestemte grenser. For tiden gjelder at boliger på ett plan ikke må overstige 95 m² leieareal dersom lån skal kunne innvilges. For boliger på mer enn ett plan er grensen 100 m². Det opereres ikke lenger med 1. og 2. prioritetslån, men med et såkalt enhetslån. Renten er 5,5% p. a. (I Nord-Troms og Finnmark 5%.) Når det gjelder størrelsen på de årlige terminbeløp (renter og avdrag), kan lånsøkeren velge mellom to alternativ: utjamningslånet, som gir laveste boutgifter de første år etter innflytting, og nominallånet, hvor det betales fulle renter og avdrag fra første år.

Tallene for lånetilsagn og igangsetting er ikke direkte sammenliknbare, men sett over en lengre periode skulle de likevel gi et bilde av Husbankens betydning. Husbanken gav de første årene lån til vel halvparten av alle leiligheter som ble bygd. I de senere år har andelen ligget noe høyere, og har i enkelte år vært oppe i over 70 prosent.

Landbruksbanken har etter hvert begrenset sin boligfinansiering til nesten bare å omfatte våningshus på gårdsbruk. Slike lån ytes ikke av Husbanken. I de senere år har Landbruksbanken innvilget lån til noe over 1 000 leiligheter pr. år.

Tabell 4.19. Byggekostnader og tomtekostnader ved husbankfinansierte leiligheter.

Building costs and costs of the building site for dwellings financed through The Housing Bank.

År Year	Byggekostnader ¹ pr. m ² . Kroner <i>Building costs¹ per m². Kroner</i>	Tomtekostnader pr. leilighet inkl. opparbeiding, Kroner <i>Cost of building site incl. preparing costs. Kroner</i>
1965	760	6 400
1966	828	7 900
1967	911	9 800
1968	912	10 600
1969	961	11 900
1970	1 044	12 700
1971	1 137	13 500

¹ Regnet eksklusive omsetningsavgift/fratrukket momstilskott.

¹ Excl. purchase tax/compensations for value added tax deducted.

Kilde: Source: Husbankens årsstatistikk.

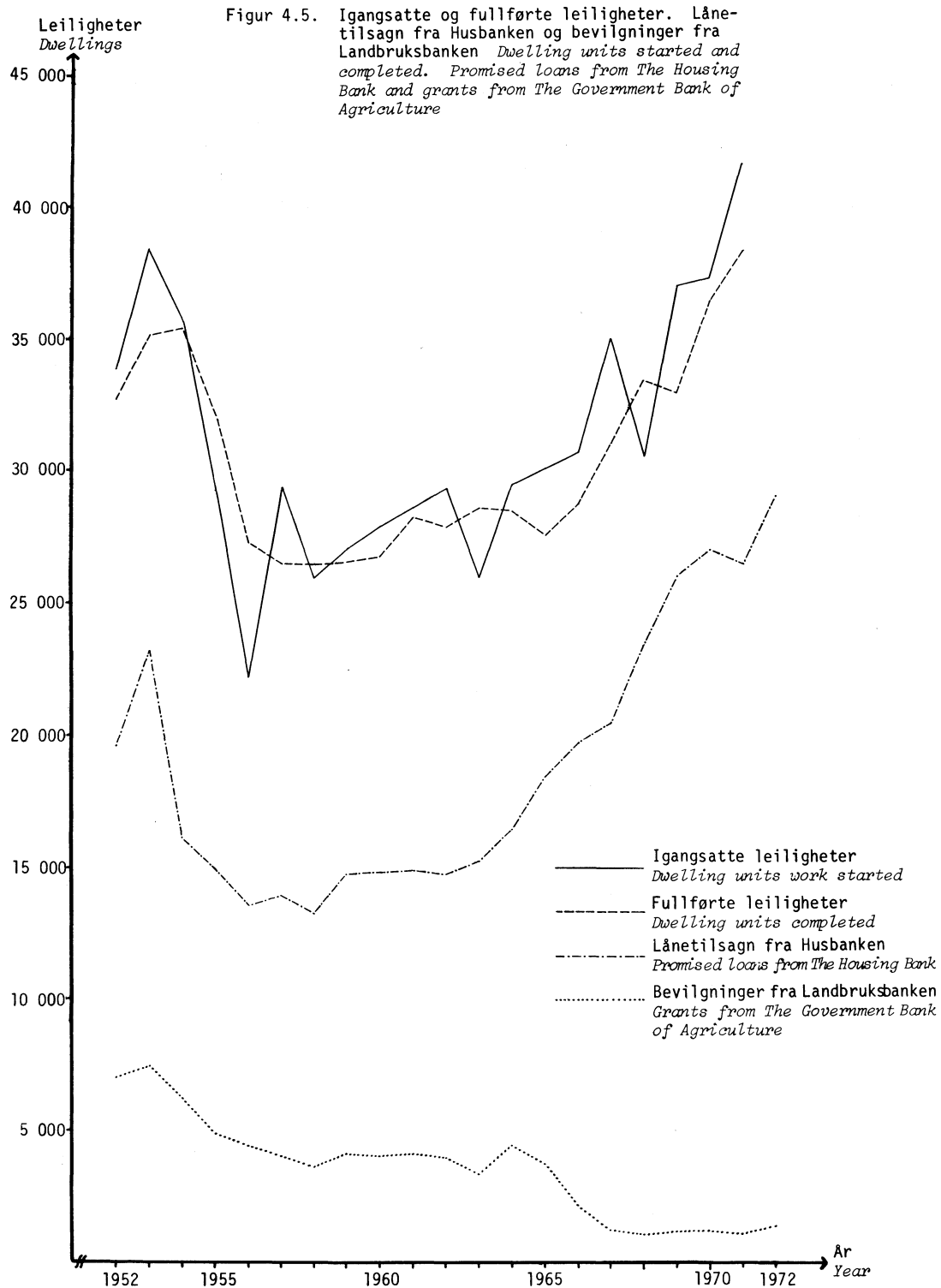
Tabell 4.20. Finansiering av selveide boliger, nyinnflyttet. 1968.

Financing of owneroccupied new dwellings. 1968.

Total anleggs- kostnad, Kr. <i>Total building costs. Kroner</i>	Finansieringskilde. Prosent <i>Way of financing. Percentage</i>					
	I alt <i>Total</i>	Egeninnsats <i>Own work</i>	Salg av eiendom <i>Sale of property</i>	Kontanter, bankinnskott <i>Cash, bank deposits</i>	Pantelån <i>Mortgages</i>	Andre lån <i>Other loans</i>
127 576	100	12	8	18	55	7

Kilde: Finansiering av nye boliger 1968.

Source: Financing of New Dwellings 1968.

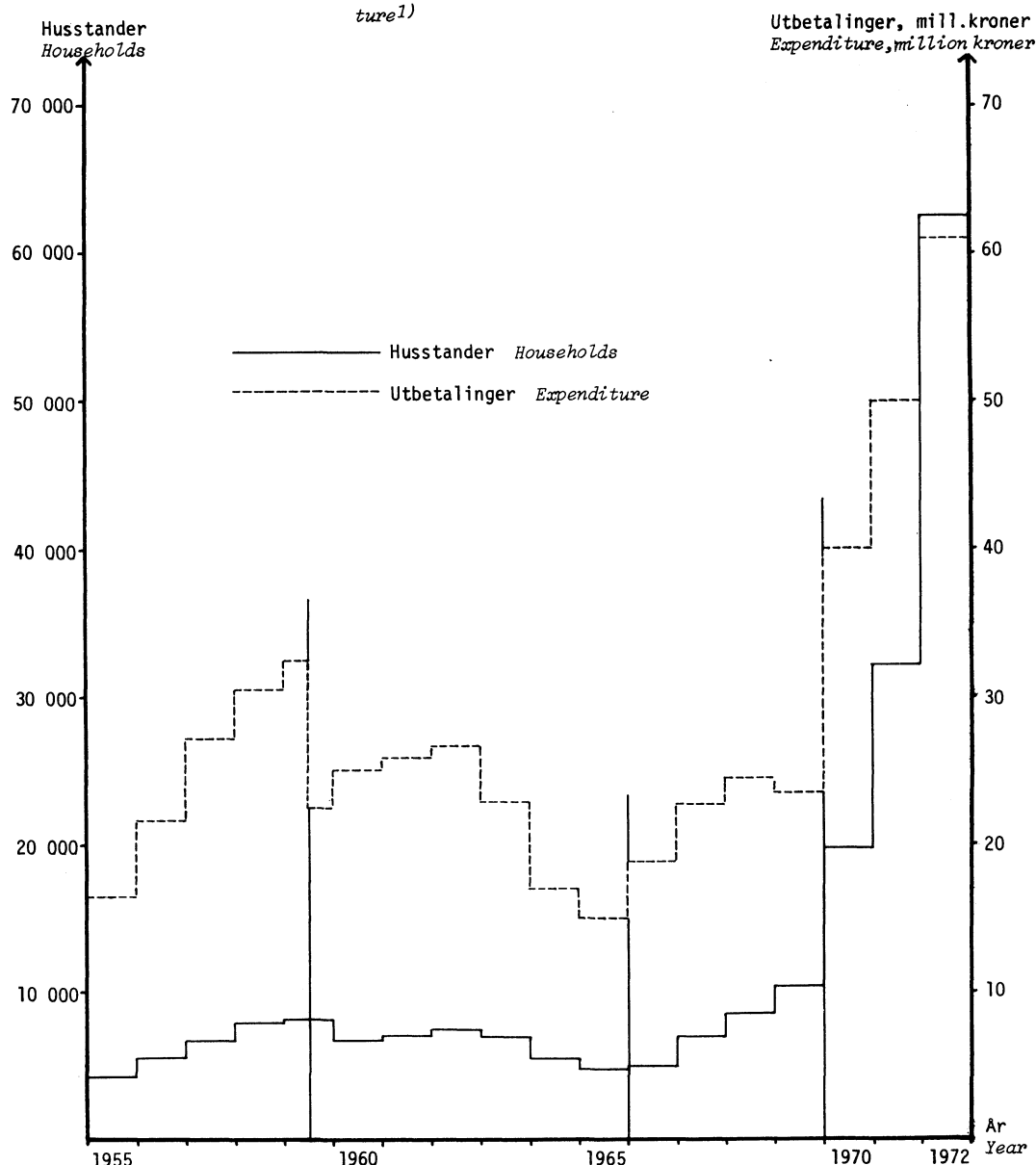

Kilde: NOS Byggearealstatistikk og Husbanken.
Source: NOS Building Statistics and The Housing Bank.

Figur 4.6

Løpende husleiestøtte har en hatt siden 1947. Ordningen er endret og utvidet flere ganger og har også skiftet betegnelse. Gjeldende bostøtteordning trådte i kraft 1/7 1973¹. I figuren er endringene i ordningen avmerket med loddrette streker. Tallene for forskjellige ordninger er ikke direkte sammenliknbare. Den forrige bostøtteordning trådte i kraft 1. januar 1970. Tallet på husstander som mottok støtte under denne ordningen økte fra ca. 40 000 det første året til ca. 61 000 i 1972. Utgiftene økte fra 19,8 mill. kroner i 1970 til 62,6 mill. kroner i 1972.

Figur 4.6. Bostøtte. Husstander som har fått støtte.¹⁾ Utbetalinger Housing subsidies, Households and expenditure¹⁾

Kilde: Source: Stortingsmeldingene om Husbankens virksomhet.

1) Endringer i støtteordningen er markert med loddrette streker i diagrammet.

1) Changes in the system of subsidies are indicated by vertical lines.

¹ Hovedprinsippet er at bostøtten skal dekke 65% av forskjellen mellom faktiske boustgifter og det som ut fra husstandens størrelse og inntekter anses for å være en rimelig boustgift. Ved beregning av rimelig boustgift tas utgangspunkt i husholdningsinntekt og antall husholdningsmedlemmer. Vanligvis kan husstander med barn, eldre og uføre få støtte. Ordningen gjelder ikke alle typer av boliger.

KAPITTEL 5

	Side
Arbeidsliv <i>Employment and employment conditions.</i>	
Yrkesaktivitet og sysselsetting	
<i>Economical activity and employment</i>	110
Yrkesaktive fremmede statsborgere	
<i>Economically active foreigners</i>	121
Arbeidsløshet <i>Unemployment</i>	124
Arbeidstid <i>Working hours</i>	127
Medlemskap i arbeidslivsorganisasjoner	
<i>Membership in trade unions and employers' associations</i>	129
Arbeidskonflikter, driftsinnskrenkninger, arbeids- markedstiltak	
<i>Labour conflicts, curtailment of operations, government measures to promote employment</i>	130

I dette kapitlet tar en sikte på å vise utviklingen i den totale yrkesbefolkning og i de yrkesaktives andel av hele befolkningen. En vil også belyse yrkesaktiviteten for ulike befolkningsgrupper. Dessuten blir det tatt med opplysninger om utenlandske arbeidstakere i Norge, arbeidsledighet, arbeidstid, arbeidskonflikter, driftsinnskrenkninger og arbeidsmarkedstiltak. Andre forhold som kunne høre med, men som er tatt med i andre kapitler, er arbeidsreiser og sammenhenger mellom yrkesdeltaking og helsetilstand. Sykdom og skader vil på den ene siden forårsake fravær fra arbeidet eller nedsatt yrkesaktivitet. På den annen side vil deltaking i arbeidslivet (i hvert fall i en del yrker) øke risikoen for å bli skadd eller bli syk. Yrkeskader og dødelighet etter yrke er tatt med i kapittel 2, om helse. Arbeidsreiser er behandlet under kapittel 4, om boligforhold.

De viktigste kildene er folketellingene og arbeidsmarkedstatistikk. Det blir til en viss grad nyttet ulike definisjoner og ulikt datagrunnlag i de ymse spesialpublikasjonene. Dette innebærer at tall i tabeller med forskjellige kilder ikke uten videre kan sammenliknes. Mer detaljerte oppgaver vil en finne blant annet i folketellingspublikasjonene og i NOS-publikasjonene *Arbeidsmarkedstatistikk* og *Skattestatistikk*. Fra og med 1972 gir *Arbeidsmarkedstatistikk* blant annet en oversikt over resultatene av de kvartalsvise arbeidskraftundersøkelsene. Denne statistikken er ny og er tenkt som delvis erstatning for den tidligere løpende sysselsettingsstatistikken som ikke har vært utarbeidd siden januar 1971. Sysselsettingsstatistikken bygde på materiale fra trygdekassenes medlemskartotek. Da syketrygden ble innlemmet i folketrygden 1. januar 1971, falt grunnlaget for denne statistikken bort.

Yrkesaktivitet og sysselsetting. *Economically activity and employment.*

Dette avsnittet bygger på tall fra folketellingene og arbeidskraftundersøkelsene.

Tabell 5.1

Ved folketellingene er en person blitt regnet som yrkesaktiv dersom inntekt av eget arbeid var oppgitt som viktigste kilde til livsopphold. Yrkesbefolkningen består således av alle yrkesaktive personer som er 15 år og eldre (for 1970 gjelder 16 år og eldre). Personer med deltidsarbeid, sesongarbeid og liknende regnes derfor ikke som yrkesaktive i folketellingene dersom de som hovedbeskjeftigelse f. eks. hadde husarbeid hjemme eller skolegang. Derimot regnes personer som søkte arbeid og personer med midlertidig fravær fra arbeidet (syke, vernepliktige etc.) som yrkesaktive. Ved folketellingen i 1970 ble også registrert gifte kvinner med arbeid som familied medlem uten fast lønn i familiebedrift. Disse, som i alt utgjorde 27 322 personer, er ikke tatt med i tallene i tabellene.

Fra 1946 til 1970 steg yrkesbefolkningen, men den avtok i prosent av hjemmehørende folkemengde i alt.

Tabell 5.1. Yrkesbefolkningen. *Economically active population.*

År Year	I alt Total	I prosent av hjemmehørende folkemengde 15–69 år In percentage of resident population 15–69 years	I prosent av hjemmehørende folkemengde i alt In percentage of total resident population
1946	1 368 421	60,8	43,3
1950	1 388 144	61,1	42,3
1960	1 406 358	58,4	39,2
1970*.....	¹ 1 453 088	² 57,2	37,4

¹ Yrkesaktive 16 år og over.² I prosent av folkemengden 16–69 år.¹ *Economically active persons 16 years and over.*² *In percentage of population 16–69 years.*

Kilde: NOS Folketelling.

Source: NOS Population Census.

Tabell 5.2. Yrkesprosjenter¹ for personer 15 år og over etter kjønn, ekteskapselig status og alder. 1950 og 1960.*Economically active population in percentage of resident population by sex, marital status and age. 1950 and 1960.*

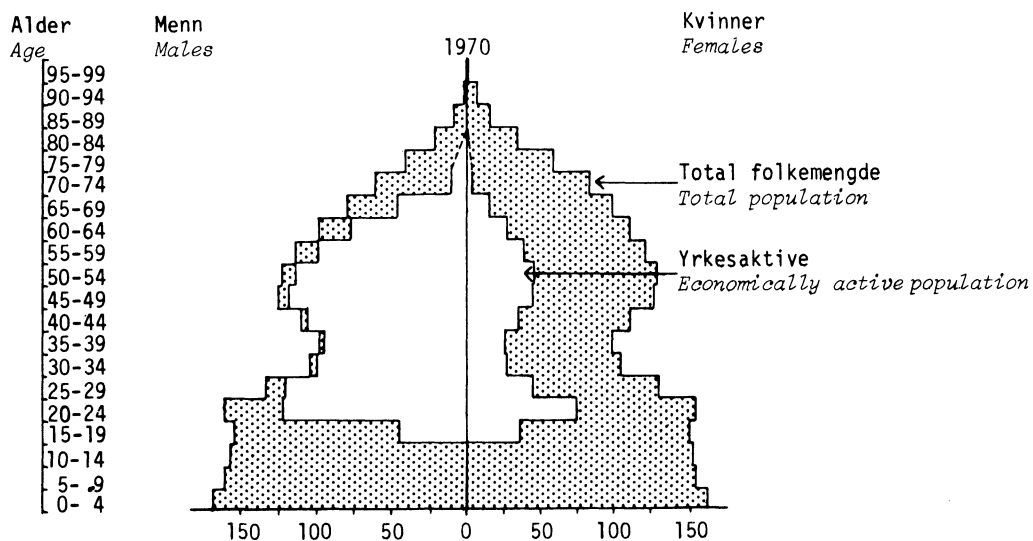
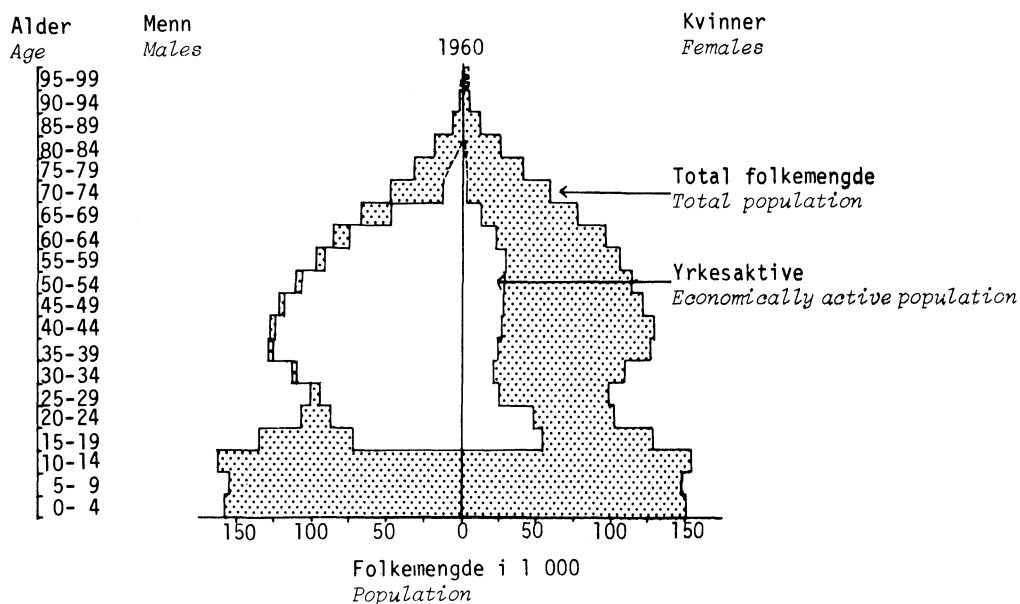
Alder Age	Menn Males		Kvinner Females			
	I alt Total	Ugifte Un- married	I alt Total	Ugifte Unmarried	Gifte Married	Før gifte Previously married
1950						
15–19 år years	72,3	72,5	48,1	49,4	7,5	76,0
20–24 » »	86,8	85,4	51,3	72,7	9,6	63,0
25–29 » »	94,7	91,7	31,3	74,8	8,1	67,4
30–39 » »	98,2	94,7	19,9	73,0	5,1	66,7
40–49 » »	98,0	91,4	22,9	71,6	6,2	66,1
50–59 » »	96,1	87,5	25,3	69,1	5,1	53,4
60–64 » »	88,9	80,3	21,9	57,2	2,5	36,0
65–69 » »	73,7	68,6	16,5	41,0	1,2	23,4
70 år og over years and over	24,7	24,4	4,5	9,4	0,4	4,9
I alt Total	87,2	83,6	26,0	61,5	5,4	30,3
1960 ²						
15–19 år years	53,7	53,4	42,5 (43,0)	43,8 (44,3)	15,9 (18,3)	48,1 (48,2)
20–24 » »	81,9	78,8	47,7 (49,7)	76,6 (77,2)	18,3 (21,7)	58,5 (59,7)
25–29 » »	94,3	89,8	25,6 (28,9)	79,9 (80,6)	12,7 (16,6)	63,4 (66,7)
30–39 » »	98,1	93,5	18,8 (24,0)	75,6 (76,6)	9,8 (15,6)	64,8 (68,5)
40–49 » »	97,9	90,5	21,2 (28,4)	73,5 (74,8)	10,1 (18,4)	67,7 (72,1)
50–59 » »	96,0	85,7	25,9 (31,5)	70,6 (71,8)	9,5 (16,3)	58,2 (62,6)
60–64 » »	88,1	77,8	23,1 (26,3)	59,3 (60,7)	5,4 (9,0)	38,0 (41,8)
65–69 » »	70,5	65,2	16,1 (18,1)	41,8 (43,4)	2,2 (3,9)	21,4 (24,2)
70 år og over years and over	17,6	18,3	3,1 (4,2)	6,8 (8,6)	0,4 (0,8)	3,0 (4,2)
I alt Total	82,6	72,4	23,8 (27,9)	55,7 (56,7)	9,5 (15,2)	28,3 (30,9)

¹ Yrkesbefolkningen i gruppen i prosent av personer i alt i gruppen.² Tallene i parentes inkluderer kvinner med biyrke, hvis inntekt ikke regnes som viktigste kilde til livsopphold.² *The figures in parentheses include women with some economically activity, but for whom this is not «usual activity».*

Kilde: NOS Folketelling.

Source: NOS Population Census.

Figur 5.1. Total folkemengde og yrkesaktive etter kjønn og alder i 1960 og 1970 *Total population and economically active population by sex and age 1960 and 1970*

Kilde: NOS Folketelling.
Source: NOS Population Census.

Den skjeve fordelingen av de yrkesaktive på kjønn og likeledes aldersfordelingen i den kvinnelige yrkesbefolkningen gjenspeiler det forhold at kvinner i alderen 25 til 50 år for en vesentlig del er ute av yrkeslivet som følge av arbeid med hus og barn.

Yrkesprosentene for menn i alt har gått ned fra 87,2 i 1950 til 74,7 i 1970. Det kan i første rekke ha skjedd en nedgang i yrkesprosentene for de yngste og de eldste aldersklasser. Dette bør ses i sammenheng med økende utdanning og bedre vilkår for de trygdede – jfr. kapitlene 3 og 7. Yrkesprosentene for kvinner i alt gikk ned fra 26,0 i 1950 til 23,8 i 1960, og gikk opp til 25,4 i 1970. Også blant kvinnene var det nedgang i yrkesprosentene i de yngste og de eldste aldersklassene i perioden 1950 til 1970, men dette ble delvis oppveiet av en øking i yrkesaktiviteten blant gifte kvinner. Blant mennene var det stort sett liten forskjell i yrkesprosentene etter ekteskapelig status. Gifte og før gifte menn i alderen 15/16–19 år har høy yrkesprosent sammenliknet med ugifte. Dette har rimeligvis sammenheng med at de ugifte i større utstrekning er opptatt med videre utdannelse. Gruppen før gifte menn i alt hadde lav yrkesprosent. Dette kommer av at gruppen inneholder relativt mange personer over 69 år.

Figur 5.1

Tabell 5.2
og

Tabell 5.3

Tabell 5.3. Yrkesprosjenter for personer 15/16¹ år og over etter ekteskapelig status, kjønn og alder. 1960 og 1970.

Economically active population in percentage of resident population 15/16¹ years and over by marital status, sex and age. 1960 and 1970.

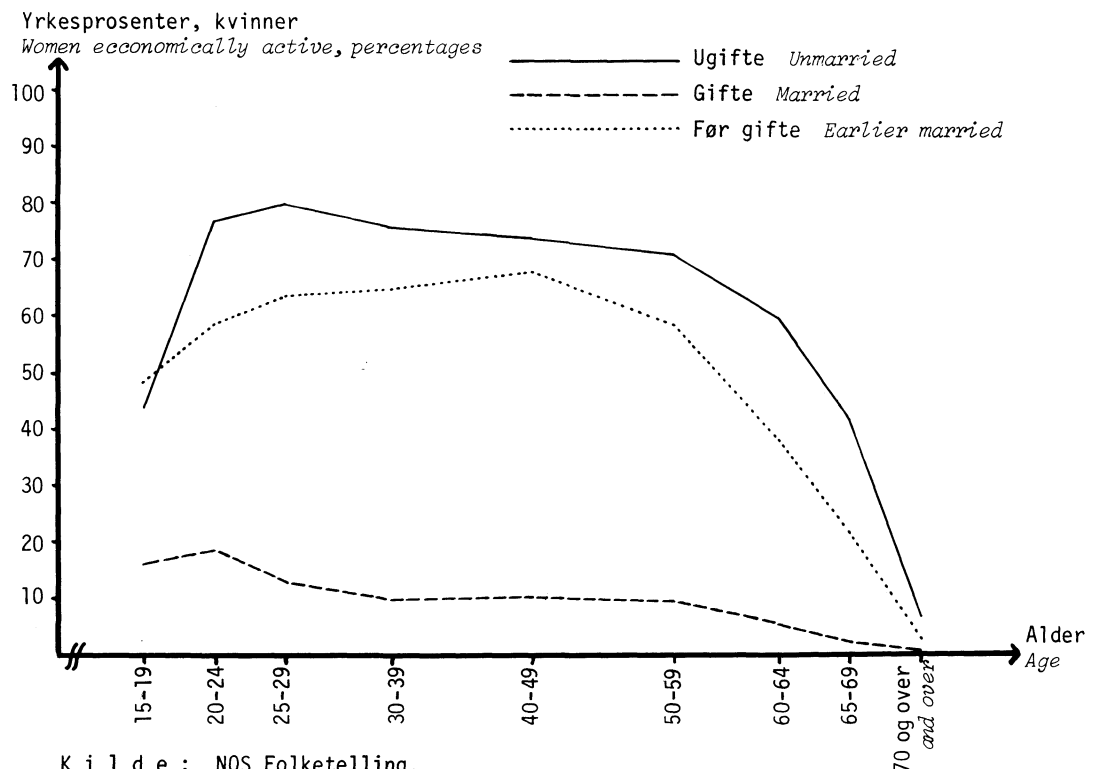
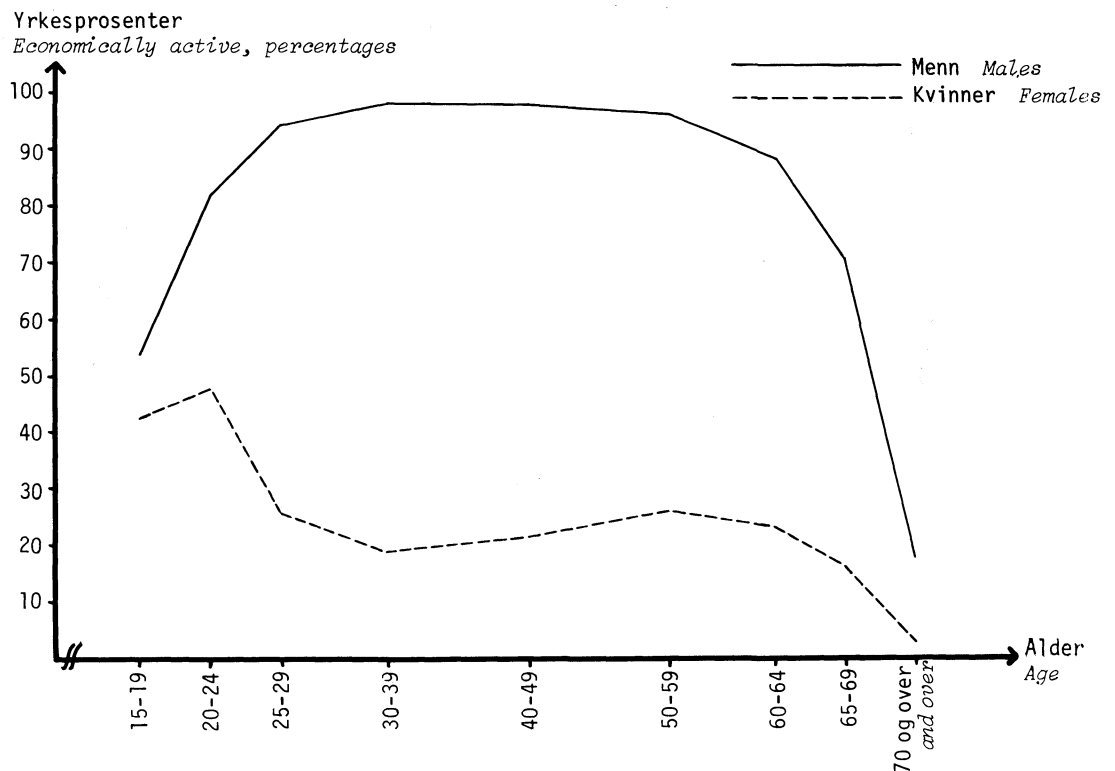
	I alt <i>Total</i>		Ugifte <i>Unmarried</i>		Gifte <i>Married</i>		Før gifte <i>Previously married</i>	
	1960	1970 *	1960	1970 *	1960	1970 *	1960	1970 *
I alt <i>Total</i>	52,8	49,7	64,7	54,4	50,0	51,5	34,5	25,7
15(16) ¹ –19 år <i>years</i>	48,2	33,2	48,8	33,1	25,5	36,5	52,5	22,6
20–24 år <i>years</i>	65,1	63,4	77,9	70,9	41,2	51,5	68,4	55,5
25–69 år <i>years</i>	57,8	57,1	99,3	72,1	53,2	55,7	57,5	45,6
70 år og over <i>years and over</i>	9,5	3,7	10,4	3,6	13,3	5,7	5,2	1,7
Menn i alt <i>Males total</i> ..	82,6	74,7	72,4	61,2	90,6	83,7	48,5	41,9
15(16) ¹ –19 år <i>years</i>	53,7	36,3	53,4	35,9	99,8	88,8	100,0	80,0
20–24 år <i>years</i>	81,9	78,0	78,8	73,9	93,6	89,3	93,1	84,8
25–69 år <i>years</i>	94,3	88,5	88,3	77,6	96,3	91,5	53,0	72,8
70 år og over <i>years and over</i>	17,6	7,3	18,3	6,3	21,7	9,0	9,8	3,8
Kvinner i alt <i>Females total</i>	23,8	25,4	55,7	46,0	9,5	19,3	28,3	19,4
15(16) ¹ –19 år <i>years</i>	42,5	29,9	43,8	29,9	15,9	29,3	43,1	19,0
20–24 år <i>years</i>	47,7	47,7	76,6	66,0	18,3	30,7	58,5	43,2
25–69 år <i>years</i>	21,9	26,1	68,6	64,4	9,4	19,4	47,1	34,9
70 år og over <i>years and over</i>	3,1	1,1	6,8	2,4	0,4	0,5	3,0	1,0

¹ 15 år i 1960 og 16 år i 1970.

¹ 15 years in 1960 and 16 years in 1970.

Kilde: NOS Folketellingene. Source: NOS Population Census.

Figur 5.2. Yrkesprosjenter etter alder, kjønn og ekteskapeleg status 1960
*Economically active population in percentage of resident population
 by sex, age and marital status 1960*

Kilde: NOS Folketelling.
 Source: NOS Population Census.

Tabell 5.4. Yrkesprosjenter for personer 15/16¹ år og over etter kjønn og fylke. 1960 og 1970.

Economically active population 15/16¹ years and over in percentage of resident population 15/16¹ years and over by sex and county. 1960 and 1970.

Fylke County	I alt Total		Menn Males		Kvinner Females	
	1960	1970*	1960	1970*	1960	1970*
I alt Total	52,8	49,7	82,6	74,7	23,8	25,4
Østfold	52,4	50,1	83,4	76,5	21,7	24,4
Akershus	54,7	55,2	84,5	79,9	24,9	30,9
Oslo	57,2	54,1	81,5	74,4	37,1	37,3
Hedmark	50,9	47,0	82,5	73,1	17,9	20,4
Oppland	51,0	48,0	82,2	74,0	19,0	21,8
Buskerud	51,9	48,9	82,7	75,4	21,3	23,0
Vestfold	50,7	47,3	81,8	74,5	20,2	21,2
Telemark	50,4	46,3	81,8	72,3	18,8	20,7
Aust-Agder	49,1	45,8	80,0	71,4	18,8	20,6
Vest-Agder	52,2	48,4	83,1	74,6	21,8	22,6
Rogaland	52,7	48,9	83,4	75,6	22,7	22,9
Hordaland	51,9	49,2	82,6	75,1	21,0	23,0
Bergen	55,0	49,6	80,1	72,1	34,5	31,1
Sogn og Fjordane	49,8	47,4	81,5	73,1	16,7	20,4
Møre og Romsdal	51,5	48,3	82,9	74,7	20,6	22,1
Sør-Trøndelag	52,6	49,3	82,1	74,6	24,0	24,8
Nord-Trøndelag	50,5	45,8	81,5	72,2	18,4	18,7
Nordland	51,6	47,0	83,4	73,1	18,3	20,0
Troms	53,6	49,2	85,2	74,3	20,0	22,7
Finnmark	56,1	51,9	85,9	75,8	22,1	25,3

¹ Se note til tabell 5.3.

¹ See note to table 5.3.

Kilde: NOS Folketelling. Source: NOS Population Census.

For kvinnene var yrkesprosjentene svært forskjellige for personer med ulik ekteskapeleg status. Gifta kvinner hadde gjennomgående lavest yrkesaktivitet, og ugifte høyst.

For ugifte kvinner i aldersgruppene mellom 20 og 69 år var det en øking i yrkesaktiviteten fra 1950 til 1960 og en nedgang fra 1960 til 1970. Yrkesprosjentene for gifta kvinner viste øking fra 1950 til 1970 for alle aldersgrupper under 70 år. Særlig stor var økingen fra 1960 til 1970. Yrkesprosjentene for de før gifta kvinnene viste gjennomgående nedgang fra 1950 til 1970. Tallene som står i parentes i tabell 3.3 viser yrkesprosjenter for kvinner i 1960 dersom en i tillegg til de kvinner som hadde inntektsnivende arbeid som viktigste kilde til livsopphold, også tar med de kvinner som hadde biyrke. Særlig blant gifta kvinner var det relativt mange med biyrke.

De ulike aldersgruppers yrkesprosjenter i 1960 viser for mennenes vedkommende en typisk klokkeform med de høyeste yrkesprosjenter i aldersgruppen 30–39 år. For kvinnene sett under ett er fordelingen topuklet med en topp i aldersgruppen 20–25 år og en lavere topp i aldersgruppen 50–59 år. Men mønsteret varierer med ekteskapeleg status. Således har fordelingen for både ugifte og tidligere gifta kvinner en topp, mens det i fordelingen for de gifta kvinner ses en antydning til to topper. Fordelingen for kvinner i alt kan ses på som veide gjennomsnitt av fordelingene etter ekteskapeleg status. Det er derfor yrkesprosjenten for kvinner under ett var høyere for dem i aldersgruppen 50–59 år enn for dem i aldersgruppen 40–49 år, selv om de aldersspesifikke yrkesprosjentene var lavere for dem i aldersgruppen 50–59 år enn for dem i gruppen 40–49 år for alle kategorier av ekteskapeleg status.

Figur 5.2

Tabell 5.5. Yrkesbefolkningens fordeling etter næring. Prosent.

Distribution of the economically active population by industry. Percentages.

Næring <i>Industry</i>	1950		1960		1970*	
	Samlet yrkes- befolk- ning <i>Economi- cally active population</i>	Kvinnernes andel av yrkes- befolk- ningen <i>Of which females</i>	Samlet yrkes- befolk- ning <i>Economi- cally active population</i>	Kvinnernes andel av yrkes- befolk- ningen <i>Of which females</i>	Samlet yrkes- befolk- ning <i>Economi- cally active population</i>	Kvinnernes andel av yrkes- befolk- ningen <i>Of which females</i>
Jordbruk <i>Agriculture</i>	18,1	10,5	13,4	6,5	7,7	18,2
Skogbruk og jakt <i>Forestry etc.</i>	2,9	0,9	2,2	0,8	0,8	1,8
Fiske og fangst <i>Fishing etc., and whaling</i>	5,0	0,4	3,9	0,3	1,9	0,7
Bergverksdrift m.v. <i>Mining and quarrying</i> . . .	0,7	2,8	0,6	2,3	0,6	4,6
Industri <i>Manufacturing</i> . . .	25,8	23,0	25,5	18,9	27,3	18,0
Bygge- og anl.virks. <i>Construction</i>	9,3	1,6	9,5	1,7	8,9	2,4
Kraft- og vannfors. <i>Electricity, gas, water, sanitary services</i>	0,8	7,4	0,9	8,1	1,1	8,4
Varehandel <i>Wholesale and retail trade</i>	9,5	40,8	11,6	39,5	13,4	240,1
Finansinstitusjoner og eiendomsdrift <i>Financial institution and real estate</i>	1,2	35,2	1,7	39,8	2,3	45,3
Sjøtransport <i>Water transport</i>	4,7	4,8	6,0	6,8	4,7	9,9
Annen samferdsel <i>Transport and com- munications other than water transport</i>	5,4	17,5	5,9	17,4	6,3	19,6
Off. administrasjon og forsvar <i>Government services</i>	2,9	23,4	3,8	22,5	6,1	20,0
Off. og privat tjeneste- yting <i>Community and business services</i>	6,9	54,3	9,3	52,6	14,8	53,1
Personlig tjenesteyting <i>Personal services</i>	6,4	87,1	5,3	83,5	3,9	73,6
Uoppgitt næring <i>Activities not adequately described</i>	0,5	10,2	0,4	5,2	0,3	27,7
I alt <i>Total</i>	100,0	23,6	100,0	22,9	100,0	26,0

¹ 22,5 } prosent hvis gifte kvinner med arbeid uten fast lønn i familiebedrift regnes med.
² 44,6 }
³ 27,4 } *per cent if married women working in the family business are included.*

Kilde: NOS Folketelling. *Source: NOS Population Census.*

Figur 5.3. Oversikt over begrepene i arbeidskraftundersøkelsene.

The concepts in the labour force sample survey.

Arbeidsaktive										Ikke arbeidsaktive		
I arbeidsstyrken						Ikke i arbeidsstyrken						
Sysselsatte			Arbeidssøkere uten arbeidsinntekt				Personer i husarbeid hjemme m.v.	Skoleelever, studenter	Verneplik- tige	Pensjo- nister	Ar- beids- uføre	Andre
Syssel- satte i inn- tekts- givende arbeid	Sysselsatte midler- tidig fraværende fra inntektsgivende arbeid		Per- soner i hus- arbeid hjemme m.v.	Skole- elever, stu- den- ter	Pensjo- nister	Andre						
Yrkesstatus												
Selv- sten- dige	Lønns- takere	Familie- medlem- mer uten fast avtalt lønn i familie- bedrift										

Active persons										Non-active persons	
Persons in the labour force						Persons not in the labour force					
Employed persons		Non-employed persons seeking work				Per- sons engaged in own house- work	Per- sons going to school, stu- dents	Per- sons doing com- pulsory mili- tary service	Pensio- ners	Dis- abled per- sons	Others
Per- sons at work	Per- sons tempo- rarily absent from work	Persons engaged in own housework	Persons going to school, students	Pen- sioners	Others						

Yrkesprosentene etter kjønn og fylke er ikke justert for forskjeller i aldersstrukturen i de ulike fylker. Tabellen vil derfor ikke bare gjenspeile ulike yrkestilbøyeligheter etter alder, men også ulike aldersfordelinger. Yrkesprosentene for menn varierte forholdsvis lite etter fylke, mens det for kvinnenes vedkommende var store forskjeller fra fylke til fylke. Høyeste yrkesprosjenter blant kvinner både i 1960 og 1970 hadde byfylkene Oslo og Bergen, deretter fulgte Akershus. Laveste yrkesprosjenter blant kvinner var det i 1960 i Sogn og Fjordane og Hedmark, og i 1970 i Nord-Trøndelag og Nordland.

Yrkesbefolkningen i primærnæringene jordbruk, skogbruk og fiske gikk tilbake både absolutt og relativt i perioden 1950–1970. Det relative antall av yrkesbefolkningen i næringene bergverksdrift, industri, bygge- og anleggsvirksomhet, og kraft- og vannforsyning var omtrent konstant i perioden, mens det absolutte antall har økt noe. Yrkesbefolkningen i varehandel, finansinstitusjoner og eiendomsdrift, offentlig administrasjon og forsvar, og offentlig og privat tjenesteyting økte betraktelig både absolutt og relativt sett i perioden 1950–1970. Andelen kvinner av yrkesbefolkningen varierte meget fra næring til næring.

Tabell 5.4

Tabell 5.5
og
Tabell 5.1

Byrået satte i gang med kvartalsvise arbeidskraftundersøkelser på utvalgsbasis 1. kvartal 1972. (Det var prøveundersøkelser også 3. og 4. kvartal 1971.) Definisjoner av begreper er i stor utstrekning valgt slik at de er i samsvar med anbefalinger fra «Industrial Labour Organization». Resultatene publiseres i Arbeidsmarkedstatistikken.

Alle personer i utvalget (som omfatter personer i alder 16–74 år) får spørsmål om de utførte inntektsgivende arbeid av minst en times varighet i undersøkelsesuken. De som svarer ja på dette spørsmål, grupperes som «Sysselsatte i inntektsgivende arbeid». Personer som oppgir at de nok har inntektsgivende arbeid, men at de på grunn av sykdom, ferie etc. ikke utførte slikt arbeid i undersøkelsen, grupperes som «Sysselsatte, midlertidig fraværende fra inntektsgivende arbeid». Sammen med sysselsatte i inntektsgivende arbeid utgjør disse «Sysselsatte i alt».

Personer som verken utførte eller var midlertidig fraværende fra inntektsgivende arbeid, men som forsøkte å få inntektsgivende arbeid i undersøkelsesuken, er gruppert som «Arbeidssøkere uten arbeidsinntekt». Sammen med de sysselsatte utgjør disse «I arbeidsstyrken».

De personer som oppgir at de verken hadde inntektsgivende arbeid eller søkte inntektsgivende arbeid i undersøkelsesuken utgjør gruppen «Ikke i arbeidsstyrken».

De av disse som utførte husarbeid hjemme m. v., gikk på skole, studerte, var inne til 1. gangs militær- eller sivilarbeidstjeneste, grupperes som arbeidsaktive, men «Ikke i arbeidsstyrken». Felles for disse er at de utfører aktiviteter som ikke direkte medfører inntekt eller utbetaling av lønn (med unntak av soldatgodtgjørelse). Disse personene sammen med personene i arbeidsstyrken utgjør gruppen «Arbeidsaktive». Resten av de personer som svarer at de verken hadde inntektsgivende arbeid eller søkte inntektsgivende arbeid er pensjonister, arbeidsuføre og andre, dvs. personer ellers som ikke hører hjemme i noen av de gruppene som er spesifisert foran. Til sammen utgjør disse gruppen «Ikke arbeidsaktive».

Tabell 5.6. Personer i alder 16–74 år etter kjønn, ekteskapelig status og aktivitet/arbeidsstyrkestatus. Årsgjennomsnitt 1973. 1 000¹.
Population 16–74 years of age by sex, marital status and activity/labour force status. Annual average 1973. 1 000¹.

Aktivitet/arbeidsstyrkestatus ² <i>Activity/labour force status²</i>	I alt <i>Total</i>	Menn <i>Males</i>	Kvinner <i>Females</i>			
			I alt <i>Total</i>	Ugifte <i>Un-married</i>	Gifte <i>Married</i>	Før gifte <i>Previously married</i>
Arbeidsaktive <i>Active persons</i>	2 452	1 214	1 238	277	870	91
Arbeidsaktive, og i arbeidsstyrken <i>Active persons, and in the labour force</i>	1 680	1 060	620	164	406	50
Sysselsatte <i>Employed persons</i>	1 654	1 049	605	156	400	49
I inntektsgivende arbeid <i>At work</i>	1 553	988	565	147	373	45
Midlertidig fraværende fra inntektsgivende arbeid <i>Temporarily absent from work</i>	101	61	40	9	27	(4)
Arbeidssøkere uten arbeidsinntekt <i>Non-employed persons seeking work</i>	26	11	15	8	6	(1)
Arbeidsaktive, men ikke i arbeidsstyrken <i>Active persons, not in the labour force</i>	772	154	618	113	464	41
Ikke arbeidsaktive, ikke i arbeidsstyrken <i>Non-active persons, not in the labour force</i>	297	155	142	42	56	44
I alt <i>Total</i>	2 749	1 369	1 380	319	926	135

¹ Tall i parentes () er svært usikre som følge av utvalgsfeil.

² Se diagram 5.3.

¹ Numbers in brackets () have relatively large sample errors.

² See diagram 5.3.

Kilde: NOS Arbeidsmarkedstatistikk 1973.

Source: NOS Labour Market Statistics 1973.

Tabell 5.7. Personer i arbeidsstyrken i grupper for kjønn, ekteskapelig status og alder i prosent av personer i alt i hver gruppe. Årsgjennomsnitt 1973¹.

Persons in the labour force in groups by sex, marital status and age as percentage of total in each group. Annual average 1973¹.

Alder <i>Age</i>	Menn <i>Males</i>	Kvinner <i>Females</i>			
		I alt <i>Total</i>	Ugifte <i>Unmarried</i>	Gifte <i>Married</i>	Før gifte <i>Previously married</i>
Årsgjennomsnitt <i>Annual average</i>					
16—19 år <i>years</i>	41	38	38	:	:
20—24 » »	62	54	61	44	:
25—29 » »	89	49	74	43	:
30—49 » »	95	54	80	52	62
50—59 » »	90	50	63	48	58
60—64 » »	80	39	60	35	38
65—69 » »	53	21	37	16	23
70—74 » »	21	7	(14)	(5)	(8)
Alle aldrer <i>All ages</i>	77	45	52	44	37

¹ Se note 1 til tabell 5.6.

¹ See note 1 table 5.6.

Kilde: NOS Arbeidsmarkedstatistikk 1973.

Source: NOS Labour Market Statistics 1973.

Tallene er ikke sammenliknbare med tallene fra folketellingene i tabellene 5.2 og 5.3 da de er innsamlet på forskjellig måte, og definisjonene av yrkesaktiv er forskjellige. I 1973 var 77 prosent av mennene og 45 prosent av kvinnene i arbeidsstyrken.

Andelen gifte kvinner i arbeidsstyrken i prosent av gifte kvinner i alt i gruppen gikk ned med antall barn i boligen, når en ser hver aldersgruppe for seg. Ser en aldersgruppen 16–74 år under ett var andelen i arbeidsstyrken høyere for gifte kvinner med ett barn enn for gifte kvinner uten barn. Dette har sammenheng med den lave andelen i arbeidsstyrken for gifte kvinner som er 60 år og eldre, og som i antall utgjør en nokså stor gruppe. Antall gifte kvinner i denne alderen som har barn i boligen, vil derimot være en liten gruppe, som ikke vil kunne påvirke gjennomsnittet i noen særlig grad. Ellers merker en seg at mange grupper er blitt for små til at beregninger kunne utføres. Dette henger sammen med samvariasjon mellom barnetall og den gifte kvinnens alder, og mellom alder på yngste barn og kvinnens alder. Andelen gifte kvinner i arbeidsstyrken i prosent av gifte kvinner i alt i gruppen, økte med alderen på yngste barn, fra 30 prosent når yngste barn var under 3 år til 59 prosent når yngste barn var 11–15 år.

Ved å lese vannrett i tabellen får en mer rendyrkede alderseffekter enn det som framgår av tabell 5.7.

Når det gjelder gifte kvinners yrkesaktivitet, deres behov for eller ønsker om å gå ut i yrkeslivet, og forhold som har betydning for gifte kvinners muligheter til å gå ut i yrkeslivet, vises også til en rapport fra Kontoret for intervjuundersøkelser i Statistisk Sentralbyrå¹.

Andelen personer i arbeidsstyrken viste stigning med økende utdanningsnivå både for menn og kvinner. For kvinnenes vedkommende var det større forskjell enn blant menn.

¹ Rapport nr. 7: «Ønsker om og behov for sysselsetting blant gifte kvinner». Oslo 1969.

Tabell 5.7

Tabell 5.8

Tabell 5.9

Tabell 5.10

Tabell 5.8. Gifte kvinner i arbeidsstyrken i grupper for alder og tallet på barn under 16 år i boligen i prosent av gifte kvinner i alt i hver gruppe. Årsgjennomsnitt 1973.

Married women in the labour force in groups by age and number of children under 16 years of age in the dwelling in percentage of total married women in each group. Annual average 1973.

Tallet på barn under 16 år i boligen <i>Number of children under 16 years of age in the dwelling</i>	I alt <i>Total</i> 16–74 år <i>years</i>	Alder Age				
		20–24 år <i>years</i>	25–29 år <i>years</i>	30–49 år <i>years</i>	50–59 år <i>years</i>	60–64 år <i>years</i>
0 barn <i>child</i>	43	83	81	63	49	35
1 » »	52	38	55	61	45	:
2 » <i>children</i>	43	:	35	50	:	:
3 » »	38	:	:	44	:	:
4 » og flere <i>children and more</i> ..	30	:	:	31	:	:
I alt, medregnet uoppgitt <i>Total, including unspecified</i>	44	43	43	52	48	35

Kilde: NOS Arbeidsmarkedstatistikk 1973.

Source: NOS Labour Market Statistics 1973.

Tabell 5.9. Gifte kvinner i arbeidsstyrken i grupper for kvinnens alder og alder på yngste barn i boligen i prosent av gifte kvinner i alt i hver gruppe. Årsgjennomsnitt 1973.

Married women in the labour force in groups by age of woman and age youngest child in the dwelling in percentage of total married women in each group. Annual average 1973.

Alder på yngste barn <i>Age of youngest child</i>	I alt <i>Total</i> 16–74 år <i>years</i>	20–24 år <i>years</i>	25–29 år <i>years</i>	30–49 år <i>years</i>	50–59 år <i>years</i>
0– 2 år <i>years</i>	30	29	31	30	:
3– 6 » »	44	:	43	45	:
7–10 » »	53	:	:	54	:
11–15 » »	59	:	:	65	47
I alt, medregnet uoppgitt <i>Total, including unspecified</i>	44	31	38	50	44

Kilde: NOS Arbeidsmarkedstatistikk 1973.

Source: NOS Labour Market Statistics 1973.

Tabell 5.10. Personer i arbeidsstyrken i grupper for kjønn og utdanningsnivå, i prosent av personer i alt i hver gruppe. 4. kvartal 1973¹.

Persons in the labour force in groups by sex and level of education in percentage of total in each group. 4 quarter 1973¹.

Utdanningsnivå <i>Level of education</i>	Kjønn Sex		
	I alt <i>Total</i>	Menn <i>Males</i>	Kvinner <i>Females</i>
Ungdomsskolenivå <i>Primary school level</i>	57	75	42
Gymnasnivå <i>Secondary school level</i>	68	80	54
Universitets- og høyskolenivå <i>University level</i>	79	83	71
I alt, medregnet uoppgitt <i>Total, including unspecified</i>	61	77	46

¹ Undersøkelsesuke 26. november–2. desember.

¹ Survey week 26 November–2 December.

Kilde: NOS Arbeidsmarkedstatistikk 1973.

Source: NOS Labour Market Statistics 1973.

Yrkesaktive fremmede statsborgere. *Economically active foreigners.*

Tabellene i dette avsnittet er hentet fra arbeidsmarkedstatistikken, og er utarbeidd på grunnlag av opplysninger fra politimestrenes fremmedregistre. En utførlig statistisk utredning om yrkesaktive utlendinger i Norge finnes i innstilling fra Owrenutvalget¹.

Tallet på yrkesaktive fremmede statsborgere i Norge har steget fra drøye 15 000 til vel 21 000 i perioden 1955–1973. Dansker og svensker var dominerende i antall særlig tidlig i denne perioden, men begge disse grupper viser synkende relativ andel av det totale antall. Stigende relativ andel viser personer fra Finland, Storbritannia og Nord-Irland, Afrika, Amerika og Asia. Av arbeidstakerne fra Asia var den største andelen i 1971, 1972 og 1973 fra Pakistan, med henholdsvis 5,1 prosent, 6,1 prosent og 6,8 prosent av alle yrkesaktive fremmede statsborgere.

Drøye sytti prosent av de utenlandske arbeidstakerne i Norge er menn. Dette er om lag samme andel som menn utgjorde av alle yrkesaktive ved Folketellingen 1970. I aldersgruppen 15–19 år er det flere kvinner enn menn, mens det i alle øvrige aldersgrupper er overvekt av menn. For både menn og kvinners vedkommende er det flest utenlandske arbeidere i aldersgruppene 20–29 år og 30–39 år.

Det er en klar forskjell i yrkesfordelingen blant de utenlandske arbeidstakerne etter hvilket land de kommer fra. Av dem som kommer fra Nord-Amerika og Australia var en høy andel sysselsatt i vitenskapelige, humanistiske og kunstneriske yrker og en liten andel i gruve-, industri- og anleggsarbeid. For arbeidstakere fra Afrika og Asia er det omvendt.

Tabell 5.11

Tabell 5.12

Tabell 5.13

Tabell 5.11. Yrkesaktive fremmede statsborgere etter statsborgerskap. Prosent.

Economically active foreigners by country of citizenship. Percentages.

	1955 ¹	1960 ¹	1968 ²	1969 ²	1970 ²	1971 ²	1972 ²	1973 ²
Antall Number								
I alt Total	15 449	15 029	15 048	15 746	16 595	19 472	20 322	21 169
Prosent Percentages								
I alt Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Danmark Denmark	38,0	46,4	34,8	33,2	30,8	25,8	23,5	22,3
Finland Finland	2,9	2,8	4,1	4,1	4,7	4,9	5,1	5,3
Sverige Sweden	27,5	15,4	11,3	9,1	9,9	8,9	8,9	9,5
Storbrit. og Nord-Irland United Kingdom	4,0	4,6	8,7	9,1	9,9	10,7	11,6	10,8
Tyskland Germany	5,2	5,5	7,8	7,9	7,2	6,3	5,8	5,7
Europa ellers ⁴ Rest of Europe ⁴	17,8	20,7	21,4	22,4	22,8	23,5	23,3	22,3
Afrika Africa	0,1	0,3	2,0	2,5	3,2	3,6	3,5	3,7
Amerika America	4,1	3,7	6,7	6,9	7,8	8,2	8,7	9,7
Asia ⁴ Asia ⁴	0,3	0,4	1,3	2,3	2,6	7,1	8,8	9,6
Austral-Samb. Australia ..	0,1	0,2	0,4	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7

¹ Telling 30. september. ² Telling 31. august. ³ Inkludert uoppgett statsborgerskap. ⁴ Fra og med 1971 er Tyrkia regnet med til Europa (tidligere Asia). Arbeidstakere fra Tyrkia utgjorde 2 prosent i 1971, 2,2 prosent i 1972 og 2,6 prosent i 1973.

¹ Census 30 September. ² Census 31 August. ³ Including unknown citizenship. ⁴ From 1971 on is Turkey included in the figures for Europe (Before 1971 Asia). Turkish workers counted 2 per cent in 1971, 2.2 per cent in 1972 and 2.6 per cent in 1973.

Kilde: NOS Arbeidsmarkedstatistikk.

Source: NOS Labour Market Statistics.

¹ NOU 1973/17: Innvandringspolitikk. Universitetsforlaget.

Tabell 5.12. Yrkesaktive fremmede statsborgere etter kjønn og alder.
Prosent.
Economically active foreigners by sex and age. Percentages.

Alder Age	1968 ¹		1969 ¹		1970 ¹		1971 ¹		1972 ¹		1973 ¹	
	Menn Males	Kvin- ner Fe- males	M M	K F	M M	K F	M M	K F	M M	K F	M M	K F
15—19 år <i>years</i>	1,3	2,1	1,4	2,0	1,5	2,3	1,6	2,1	2,7	3,3	2,5	3,3
20—29 » »	21,9	13,8	23,3	13,6	23,7	13,6	26,8	13,6	28,8	12,5	27,5	12,6
30—39 » »	23,4	6,9	22,9	6,9	22,5	6,7	22,7	6,3	22,0	5,8	22,4	6,0
40—49 » »	16,0	3,5	15,9	3,5	15,5	3,4	14,1	3,1	13,6	2,8	13,8	3,0
50—59 » »	5,5	1,4	5,6	1,3	5,8	1,4	5,7	1,3	5,1	1,2	5,5	1,3
60—69 » »	2,9	0,6	2,5	0,6	2,4	0,6	1,9	0,5	1,6	0,4	1,5	0,4
70 år og over <i>years and over</i>	0,6	0,1	0,4	0,1	0,5	0,1	0,2	0,1	0,2	0,0	0,2	0,0
I alt <i>Total</i>	71,6 100,0	28,4	72,0 100,0	28,0	71,9 100,0	28,1	73,0 100,0	27,0	74,0 100,0	26,0	73,4 100,0	26,6

¹ Se note 2, tabell 5.11.

¹ See note 2, table 5.11.

Kilde: NOS Arbeidsmarkedstatistikk.

Source: NOS Labour Market Statistics.

Tabell 5.13. Yrkesaktive fremmede statsborgere etter yrke og statsborgerskap. 1973. Prosent.
Economically active foreigners by occupation and by country of citizenship. 1973. Percentages.

Statsborgerskap Country of citizenship	I alt <i>Total</i>		Teknisk, vi- tenskapelig, og kunst- nerisk ar- beid, admin- strasjons- arbeid m.v. <i>Professional, technical and related work ; administrative and managerial work</i>	Gruve-, industri-, bygge- og anleggs- arbeid <i>Mining and quarrying, manufacturing, building and other construction work</i>	Andre yrker <i>Other occu- pations</i>
	Antall <i>Number</i>	Prosent <i>Per- centage</i>			
Norden <i>Sweden, Denmark, Finland, Iceland</i> ..	8 106	100,0	22,1	41,0	36,9
Storbritannia og Tyskland <i>United Kingdom and Germany</i>	3 491	100,0	32,5	29,3	38,2
Europa ellers ¹ <i>Rest of Europe</i> ¹	4 474	100,0	23,7	45,2	31,1
USA og Canada <i>United States and Canada</i> ..	1 871	100,0	38,0	31,1	30,9
Mellom- og Sør-Amerika <i>Central and South America</i>	190	100,0	20,5	46,3	33,2
Afrika <i>Africa</i>	782	100,0	5,0	40,7	54,3
Asia <i>Asia</i>	2 028	100,0	6,4	58,0	35,6
Oseania <i>Oceania</i>	150	100,0	35,3	21,4	43,3
Uoppgitt <i>Unknown</i>	77	100,0	15,6	64,9	19,5
I alt <i>Total</i>	21 169	100,0	23,5	40,7	35,8

¹ Tyrkia er regnet tilhørende Europa.

¹ Turkey is included in the figures for Europe.

Kilde: NOS Arbeidsmarkedstatistikk 1973.

Source: NOS Labour Market Statistics 1973.

De fleste av de yrkesaktive fremmede statsborgere befant seg i fylkene rundt Oslofjorden, og særlig mange i Oslo. Følgende fylker hadde i 1970 større andel av de utenlandske arbeidstakere enn deres andel av total yrkesbefolkning: Østfold, Akershus, Oslo, Buskerud, Vestfold, Vest-Agder og Finnmark. De fem førstnevnte fylker hadde i 1970 i alt 66,3 prosent av alle utenlandske arbeidere og 38,7 prosent av den totale yrkesbefolkningen i landet. Det var svært liten forskjell i fordelingen av de utenlandske arbeiderne på fylker i 1970 og 1973. Sammenholdes tallene i tabell 5.14 med de fylkesvise arbeidsløshetstallene, kan en spore et visst mønster, da fylker med relativt høye arbeidsløshetstall synes å ha gjennomgående få utenlandske arbeidere og omvendt. Finnmark danner unntak med høyt arbeidsløshetstall og stor andel av de utenlandske arbeidstakerne.

Tabell 5.14

Tabell 5.16

Tabell 5.14. Yrkesaktive fremmede statsborgere og total yrkesbefolkning etter bostedsfylke. Prosent.

Economically active foreigners and economically active population by county. Percentages.

Fylke County	Total yrkes- befolkning <i>Economically active population</i> 1970*	Yrkesaktive fremmede statsborgere <i>Economically active foreigners</i>	
		1970	1973
Østfold	5,8	7,3	7,3
Akershus	8,9	15,7	15,6
Oslo	14,6	32,5	32,4
Hedmark	4,5	2,2	2,1
Oppland	4,4	2,4	2,3
Buskerud	5,1	6,1	5,7
Vestfold	4,3	4,7	4,1
Telemark	3,8	2,7	2,4
Aust-Agder	1,9	1,6	1,5
Vest-Agder	3,0	3,1	3,1
Rogaland	6,6	4,7	6,4
Hordaland	6,3	2,6	5,0
Bergen	3,0	2,2	
Sogn og Fjordane	2,6	1,0	1,1
Møre og Romsdal	5,5	2,6	1,9
Sør-Trøndelag	5,9	2,3	2,1
Nord-Trøndelag	2,8	0,8	0,6
Nordland	5,7	1,9	1,7
Troms	3,4	1,2	1,4
Finnmark	1,9	2,4	3,3
I alt Total	100,0	100,0	100,0

Kilde: NOS Arbeidsmarkedstatistikk og NOS Folketelling.
Source: NOS Labour Market Statistics and NOS Population Census.

Arbeidsløshet. Unemployment.

Tabell 5.15
og
Tabell 5.16

Tabellene viser personer meldt til arbeids- og sjømannskontorene som helt arbeidsløse. For at en person skal bli registrert som arbeidsløs, må vedkommende søke arbeid, være arbeidsfør og ellers være disponibel for arbeidsmarkedet. Det totale antall arbeidsløse har i årene 1950–1973 stort sett holdt seg mellom 10 000 og 15 000.

Tabell 5.15. Personer meldt til arbeids- og sjømannskontorene som helt arbeidsløse etter kjønn. Årsgjennomsnitt.
Unemployed persons registered at the Employment and Seamen's Office by sex. Annual average.

År Year	Menn Males	Kvinner Females	I alt Total	I alt pr. 10 000 innbyggere Total per 10 000 population
1950	8 315	655	8 970	27
1955	11 301	1 241	12 542	36
1960	15 166	1 931	17 097	48
1965	10 869	2 489	13 358	36
1966	9 962	1 971	11 933	32
1967	9 197	2 221	11 418	30
1968	13 635	2 827	16 462	43
1969	12 724	2 881	15 605	40
1970	9 676	2 782	12 458	32
1971	9 371	2 822	12 193	31
1972	11 386	3 426	14 812	38
1973	9 334	3 477	12 811	32

Kilde: NOS Arbeidsmarkedstatistikk. Source: NOS Labour Market Statistics.

Tabell 5.16. Personer meldt til arbeids- og sjømannskontorene som helt arbeidsløse, etter fylke. Pr. 10 000 innbyggere. Årsgjennomsnitt.
Unemployed persons registered at the Employment and Seamen's Office, by county, per 10 000 population. Annual average.

Fylke County	1965	1968	1970	1971	1972	1973
Østfold	44	50	28	28	46	36
Akershus	13	13	7	6	8	7
Oslo	10	15	9	8	15	15
Hedmark	64	74	37	42	51	44
Oppland	47	59	42	42	50	44
Buskerud	25	30	15	20	33	15
Vestfold	15	19	9	8	17	10
Telemark	32	51	47	47	65	47
Aust-Agder	41	51	33	25	45	32
Vest-Agder	21	29	21	17	27	18
Rogaland	24	27	28	25	31	24
Hordaland	15	25	17	21	25	23
Bergen	42	59	40			
Sogn og Fjordane	29	40	30	28	34	28
Møre og Romsdal	24	41	38	34	39	39
Sør-Trøndelag	30	50	40	46	52	49
Nord-Trøndelag	55	75	59	61	62	58
Nordland	61	84	76	77	76	69
Troms	60	89	83	71	60	60
Finnmark	81	103	92	79	74	76
I alt Total	36	43	32	31	38	32

Kilde: NOS Arbeidsmarkedstatistikk. Source: NOS Labour Market Statistics.

Regnet pr. 10 000 innbyggere tilsvarende dette mellom 30 og 40. Fordelingen på kjønn viser at antall kvinner som ble registrert som arbeidsløse økte i perioden 1950–1972, noe som bør ses i sammenheng med utviklingen i antall sysselsatte kvinner. En har her regnet ut arbeidsløse pr. 10 000 innbyggere. Det er mer vanlig å se på arbeidsløshetstallene i forhold til den totale arbeidsstyrke (sysselsatte pluss arbeidsledige). Dette er ikke gjort her fordi det ikke finnes tall etter 1970 for den totale arbeidsstyrken som kan sammenliknes med dem man hadde til og med 1970. Mønsteret i tallseriene blir imidlertid temmelig likt uansett hvilken beholdning man velger å relatere tallene til, men størrelsesordenen blir forskjellig. Størst relativ arbeidsløshet finner man i de fire nordligste fylker. For øvrig har Hedmark, Oppland, Telemark og Sør-Trøndelag høye relative ledighetstall. Fylkene rundt Oslofjorden har minst relativ arbeidsløshet.

I januar 1973 hadde ledigheten vart under fire uker for om lag 35 prosent av dem som var registrert som arbeidsløse ved arbeids- og sjømannskontorene, og 20 prosent av de arbeidsløse hadde vært uten arbeid i mer enn tolv uker. Andelen av de arbeidsløse som hadde vært ledige mindre enn fire uker var noe høyere i 1960 enn i 1973, og den andelen som hadde vært uten arbeid i mer enn tolv uker var atskillig større i 1973 enn i 1960. Arbeidsløshetens gjennomsnittlige varighet var i januar 1973 omkring ni uker, og litt kortere for menn enn for kvinner. Varighetens lengde økte klart med alderen for begge kjønn.

I arbeidskraftundersøkelsene får man tall for «arbeidssøkere uten arbeidsinntekt». Dette er personer som ikke var sysselsatte i undersøkelsesuken, men som ved å kontakte den offentlige arbeidsformidling, spørre arbeidsgivere, svare på annonser, annonsere selv etc., gjorde forsøk på å skaffe seg inntektsgivende arbeid. I 1973 var det i gjennomsnitt 28 000 arbeidssøkere uten arbeidsinntekt, noe som tilsvarende 2 prosent av antall personer i arbeidsstyrken. Av disse oppgav 9 000 at de hadde søkt arbeid ved å kontakte arbeidsformidlingen. Av personer i arbeidsstyrken hadde aldersgruppen

Tabell 5.17

og

Tabell 5.18

Figur 5.3

Tabell 5.19

Tabell 5.20

Tabell 5.17. Arbeidsløse etter ledighetens varighet i den aktuelle ledighetsperiode. Registrert ved utgangen av januar. Prosent.
Unemployed persons by duration as registered by the end of January. Percentages.

Varighet <i>Duration</i>	1960	1971	1972	1973
Under 4 uker <i>Less than 4 weeks</i>	39,8	37,2	40,6	35,0
4– 7 uker <i>weeks</i>	33,4	22,6	22,5	26,9
8–12 » »	17,3	15,6	16,8	19,0
Over 12 uker <i>Longer than 12 weeks</i>	9,5	24,6	20,1	19,1
I alt <i>Total</i>	100,0	100,0	100,0	100,0

Kilde: Arbeidsdirektoratet.

Source: The Directorate of Labour.

Tabell 5.18. Ledighetens gjennomsnittlige varighet (i uker) etter alder og kjønn. Januar 1973.
Average duration of unemployment (weeks) by age and sex. January 1973.

	Alder <i>Age</i>							I alt <i>Total</i>
	Under 20 år <i>years</i>	20–29 år	30–49 år	50–59 år	60–64 år	65–69 år	70 år og over <i>and over</i>	
Menn <i>Males</i>	6,2	5,9	7,4	8,8	10,9	18,2	13,8	8,5
Kvinner <i>Females</i>	4,9	6,5	8,9	11,8	14,1	20,6	24,0	9,4
I alt <i>Total</i>	5,8	6,1	7,8	9,6	11,4	18,5	17,7	8,7

Kilde: Arbeidsdirektoratet.

Source: The Directorate of Labour.

16–19 år den største andel som var arbeidssøkere uten arbeidsinntekt – 9 prosent. I aldersgruppene over 20 år er det relative antall arbeidssøkere uten arbeidsinntekt nær det samme for alle grupper, om lag 1–2 prosent.

Tabell 5.21

Antall arbeidssøkere i prosent av personer i arbeidsstyrken viser små forskjeller mellom yrkesgruppene. Prosentene ligger på henholdsvis 2 og 1, med 2 prosent som gjennomsnitt for alle yrker. Gruppen uten tidligere yrke består av førstegangssøkere.

Tabell 5.19. Arbeidssøkere uten arbeidsinntekt etter måte å søke på. 1 000.

Non-employed persons seeking work by way of search. 1 000.

Måte å søke på <i>Way of search</i>	1973 Årsgjennomsnitt <i>Annual average</i>
Kontaktet arbeidsformidlingen <i>Contacted labour exchange</i>	9
Annen måte og uoppgitt <i>Other ways</i>	17
I alt <i>Total</i>	26

Kilde: NOS Arbeidsmarkedstatistikk 1973.

Source: NOS Labour Market Statistics 1973.

Tabell 5.20. Arbeidssøkere uten arbeidsinntekt i forskjellige aldersgrupper i prosent av personer i arbeidsstyrken i hver gruppe. Årsgjennomsnitt 1973.

Non-employed persons seeking work by age groups in percentage of persons in the labour force in each group. Annual average 1973.

Alder <i>Age</i>	Prosent <i>Per cent</i>
16–19 år <i>years</i>	9
20–29 » »	2
30–49 » »	1
50–74 » »	1
Alle aldrer <i>All ages</i>	2

Kilde: Upublisert materiale i Byrået.

Source: Unpublished data in the Central Bureau of Statistics.

Tabell 5.21. Arbeidssøkere uten arbeidsinntekt etter yrke. Absolutte tall og i prosent av personer i arbeidsstyrken i hver yrkesgruppe. Årsgjennomsnitt 1973. 1 000.

Non-employed persons seeking work by occupation. Totals and in percentage of persons in the labour force in each occupational group. Annual average 1973. 1 000.

Yrke <i>Occupation</i>	I alt <i>Total</i>	Prosent <i>Per cent</i>
Kontorarbeid, handelsarbeid og servicearbeid <i>Clerical work, sales work and service work</i>	5	1
Gruve- og sprengningsarbeid m.m., industri-, bygge- og anleggsarbeid <i>Mining and quarrying work, manufacturing, building and other construction work</i>	5	1
Andre yrker og ikke oppgitte yrker <i>Other occupations and not specified occupations</i>	6	1
Uten tidligere yrke <i>No previous occupation</i>	10	..
I alt <i>Total</i>	26	2

Kilde: Upublisert materiale i Byrået.

Source: Unpublished data in the Central Bureau of Statistics.

Arbeidstid. *Working hours.*

Den gjennomsnittlige arbeidstid i bergverk og industri er gått ned både for menn og kvinner i perioden 1960–1972. Arbeidstiden var i 1960 gjennomsnittlig 42,9 timer pr. uke for menn og 38,1 timer pr. uke for kvinner. Tilsvarende tall for 1972 var henholdsvis 38,7 og 33,6. Disse oppgavene er basert på oppgaver over utførte timeverk og tallet på arbeidere fra medlemsbedrifter i Norsk Arbeidsgiverforening.

Man har også oppgaver over gjennomsnittlig arbeidstid i undersøkelsesuken fra arbeidskraftundersøkelsene. Her oppgir de som blir intervjuet selv hvilken faktisk arbeidstid de har hatt i undersøkelsesuken, og de skal også ta med eventuelt overtidsarbeid og inntektsgivende ekstraarbeid. Personer som var fraværende hele uken p. g. a. sykdom er ikke tatt med i disse oppgavene. Dette bidrar til at arbeidskraftundersøkelsene gir et høyere tall for gjennomsnittlig arbeidstid pr. uke enn oppgavene fra Norsk Arbeidsgiverforening.

Tabell 5.22

Tabell 5.22. Faktisk arbeidstid for arbeidere i bergverksdrift og industri. Timer pr. full uke ¹. Menn og kvinner.
Actual weekly working hours ¹ for workers in mining and manufacturing. Males and females.

Kjønn Sex	1960	1965	1968	1970	1971	1972
Menn Males	42,9	42,8	41,2	39,5	38,9	38,7
Kvinner Females	38,1	38,0	36,2	34,6	33,5	33,6

¹ Faktisk arbeidstid pr. full arbeidsuke uten ferie og bevegelige helge- og høytidsdager, men inkl. streiker.

¹ Not including vacation and moving holidays, but including strikes.

Kilde: Statistisk månedshäfte.

Source: Monthly Bulletin.

Tabell 5.23. Sysselsatte i inntektsgivende arbeid etter kjønn og arbeidstid. Prosent.
Employed by sex and weekly working hours. Percentages.

Arbeidstid pr. uke Working hours per week	Kjønn Sex	1972	1973		1974	
		Års- gjennom- snitt Annual average	Års- gjennom- snitt Annual average	1. kvartal 1st quarter	4. kvartal 4th quarter	1. kvartal 1st quarter
1– 9 timer hours	M M	1,3	1,1	1,5	1,0	1,2
	K F	7,8	8,1	8,1	7,1	8,4
10–19 » »	M	1,7	1,8	1,9	1,7	2,0
	K	13,8	14,2	15,0	14,9	13,4
20–29 » »	M	2,6	2,6	3,1	2,4	3,2
	K	16,3	17,1	17,8	17,0	17,7
30 timer og over hours and more	M	93,7	92,7	92,9	92,1	89,8
	K	61,9	60,1	59,0	60,1	59,6
I alt, medregnet uoppgitt Total including unspecified	M	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	K	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Gjennomsnittlig arbeidstid pr. uke Average working hours	M	44	44	43	44	43
	K	32	31	31	31	31

Kilde: Statistisk ukehefte – Arbeidskraftundersøkelse.

Source: Weekly Bulletin – Labour Force Sample Survey.

Tabell 5.23

Om lag 90 prosent av de sysselsatte menn arbeidet 30 timer og over pr. uke, mens det blant sysselsatte kvinner var om lag 60 prosent som arbeidet 30 timer og over pr. uke. Deltidsarbeid var altså langt mer vanlig blant kvinner enn blant menn. Av forhold som ikke framgår av tabellen kan nevnes at gifte kvinner som hadde inntektsgivende arbeid i 1972 gjennomsnittlig arbeidet 29 timer pr. uke. Arbeidstiden gikk ned med tallet på barn under 16 år i boligen, fra 32 timer pr. uke i gjennomsnitt for dem som ikke hadde barn, til 25 timer for dem som hadde 4 eller flere barn under 16 år i boligen.

Tabell 5.24

og

Tabell 5.25

I perioden 1955–1972 har andelen overtidstimer av alle timer arbeidd i bergverk og industri holdt seg temmelig konstant i overkant av 3,5 prosent for menn og i underkant av 1,5 prosent for kvinner. Andelen skiftarbeidere av alle arbeidere i bergverk og industri har gjennomgående ligget på noe over 20 prosent for menn og rundt 10 prosent for kvinner i perioden 1950–1971. For begge kjønn fant det sted en relativ nedgang i antallet skiftarbeidere fra 1950 til 1955, men i årene etter 1955 har andelen steget.

Tabell 5.24. Omfanget av overtidsarbeid i bergverksdrift og industri. Menn og kvinner. Prosent.

Overtime in mining and manufacturing. Males and females. Percentages.

Kjønn Sex	Overtidstimer i prosent av alle timer arbeidd <i>Overtime hours in percentage of all hours worked</i>						
	1955	1960	1965	1968 ¹	1970 ¹	1971	1972
Menn Males	3,7	3,5	3,8	4,0	4,4	3,8	3,6
Kvinner Females . . .	1,3	1,5	1,3	1,5	1,5	1,2	1,2

¹ I 1968 og 1970 omfatter beregningene ikke bedrifter tilsluttet Mekaniske Verksteders Landsforening.

¹ In 1968 and 1970 excl. establishments organized in the National Association of Engineering and Metal Working Industries.

Kilde: NOS Lønnsstatistikk. Bergverksdrift og industri.

Source: NOS Wage Statistics. Mining and Manufacturing.

Tabell 5.25. Skiftarbeidere i prosent av alle arbeidere i de bedrifter som har vært med i lønnsstillingene i industri og bergverksdrift. Shift workers as percentage of all workers in manufacturing and mining.

	1950		1955		1960		1965		1971	
	Menn Males	Kvinner Females	M	K	M	K	M	K	M	K
Helkontinuerlig skiftarbeid ¹ <i>Non stop shift work</i>	5,3	—	4,5	—	6,8	—	7,2	0,3	6,8	0,6
Annet skiftarbeid <i>Other kinds of shift work</i> . . .	15,1	12,2	13,3	6,0	15,3	8,6	16,7	9,2	17,6	12,4
Skiftarbeid i alt uansett kategori <i>All shift work</i> .	20,4	12,2	17,8	6,0	22,1	8,6	23,9	9,5	24,4	13,0
Antall skiftarbeidere i alt <i>Number of shift workers, total</i>	27 415	4 967	30 150	2 577	37 613	3 539	42 108	3 614	44 570	4 773

¹ Som går døgnet og uken rundt, og som ikke avbrytes på søn- og helligdager.

¹ All day and night, not even stopped on sun- and holidays.

Kilde: NOS Lønnstilling. Bergverk og industri.

Source: NOS Wage Census. Mining and Manufacturing.

Medlemskap i arbeidslivsorganisasjoner.*Membership in trade unions and employers' associations.*

Ved undersøkelsen i tilknytning til folkeavstemningen om norsk medlemskap i EF, ble de intervjuede spurt om de var medlem av en fagforening, arbeidsgiverorganisasjon eller næringsorganisasjon. Det kommer klart fram at medlemskap i de ulike organisasjoner varierte sterkt med yrke, yrkesstatus og næring. Over halvparten av alle selvstendige i jordbruk, skogbruk og fiske var medlem av en arbeidsgiver- eller næringsorganisasjon, mot 20 prosent blant andre selvstendige. Nesten 70 prosent av de ansatte i industri, bygg og anlegg var medlem av en arbeidstakerorganisasjon, mens under halvparten av andre ansatte hadde slikt medlemskap. Mens medlemskap i Landsorganisasjonen var den helt dominerende organisasjonstilknytting blant ansatte i industri, bygg, anlegg og gruvedrift, var medlemskap i andre arbeidstakerorganisasjoner nesten like vanlig blant andre ansatte.

Tabell 5.26

Tabell 5.26. Andel av personer i ulike yrkesstatusgrupper som er medlem av forskjellige arbeidslivsorganisasjoner. Prosent. 1972.

Proportion of persons in various groups for occupational status who are members of trade unions or employers' associations. Percentages. 1972.

Yrkesstatus <i>Occupational status</i>	Arbeids- taker- organisa- sjon tilknyttet LO <i>The Norwegian Federation of Trade Unions</i>	Annen arbeids- taker- organisa- sjon <i>Other trade unions</i>	Arbeids- giver- organisa- sjon <i>Employers' associa- tions</i>	Nærings- organisa- sjon i jordbruk, skogbruk og fiske <i>Trade associa- tions in agricul- ture, forestry and fishing</i>	Annen nærings- organisa- sjon <i>Other trade associa- tions</i>	Antall personer som svarte <i>Number of respondents</i>
Selvstendige i jordbruk, skogbruk og fiske <i>Self-employed in agriculture, forestry and fishing ...</i>	3	1	1	50	9	104
Andre selvstendige <i>Other self-employed</i>	4	2	11	6	3	127
Ansatte i industri, bygg, anlegg og gruvedrift <i>Wage earners in manu- facturing, construction and mining .</i>	63	5	1	2	0	401
Andre ansatte <i>Other wage earners .</i>	26	20	1	2	4	620
Skoleelever, studenter <i>Pupils, students</i>	5	7	2	2	2	59
Pensjonister, trygdede <i>Pensioners ...</i>	13	0	0	3	1	349
Husarbeid hjemme <i>Housework at home</i>	3	2	0	3	0	644
Andre <i>Others</i>	0	0	0	6	0	16
Alle personer 20-79 år <i>Persons, total 20-79 years</i>	21	7	1	5	3	2 320

Kilde: Folkeavstemningen om EF. Materiale i Byrået.

Source: The Advisory Referendum on Norway's Accession to the EC. Unpublished data in the Central Bureau of Statistics.

Arbeidskonflikter, driftsinnskrenkninger, arbeidsmarkedstiltak.*Labour conflicts, curtailment of operations, government measures to promote employment.*

Tabell 5.27
og

Tabell 5.28

I løpet av perioden 1950–1973 fant de største arbeidskonfliktene, målt i antall tapte arbeidsdager, sted i 1956 og 1961. I 1956 var det nær en million tapte arbeidsdager. Til sammenlikning kan nevnes at de største arbeidskonfliktene i mellomkrigstiden fant sted i 1924 med over 5 mill. tapte arbeidsdager, og i 1931 med over 7,5 mill. tapte arbeidsdager. Stort sett kan man si at arbeidskonfliktene i tidsrommet 1950–1971 gjennomgående har vært få og har hatt lite omfang. Fordelingen av tapte arbeidsdager etter næring viser liten regelmessighet.

Tabell 5.27. Arbeidskonflikter, arbeidstakere involvert og tapte arbeidsdager.

Labour conflicts, wage earners involved and working days lost.

År Year	Konflikter i alt Total number of work stoppages	Arbeidstakere involvert Wage earners involved	Tapte arbeidsdager Working days lost	Antall tapte arbeidsdager pr. arbeidstaker Average number of days lost
1950	30	4 399	42 310	9,6
1955	22	9 971	108 087	10,8
1956	27	56 173	964 440	17,2
1960	12	656	2 417	3,7
1961	19	22 910	423 082	18,5
1965	7	591	8 927	15,1
1966	7	1 392	5 207	3,7
1967	7	436	4 720	10,8
1968	6	486	13 514	27,8
1969	4	824	21 636	26,3
1970	15	3 133	47 204	15,1
1971	10	2 519	9 105	3,6
1972	9	1 185	12 402	10,5
1973	12	2 380	11 382	4,8

Kilde: NOS Arbeidsmarkedstatistikk. Source: NOS Labour Market Statistics.

Tabell 5.28. Tapte arbeidsdager ved arbeidskonflikter etter næring. Prosent.

Working days lost in labour conflicts by industry. Percentages.

År Year	Tapte arbeids- dager i alt Working days lost, total	Jord- bruk, skogbruk Agri- culture and forestry	Berg- verks- drift og industri Mining and manufac- turing	Bygge- og anleggs- virk- somhet Construc- tion	Vare- handel Whole- sale and retail trade	Transp. (medr. sjø- transp.) Trans- port (incl. water transp.)	Andre grupper Other groups
1950	100,0	—	75,4	0,0	—	6,9	17,7
1955	100,0	—	8,8	0,5	0,0	90,2	0,5
1956	100,0	14,2	31,3	52,0	0,0	2,5	0,0
1960	100,0	—	86,2	10,4	—	3,4	—
1961	100,0	—	80,0	—	17,2	2,8	—
1965	100,0	—	3,1	14,8	—	5,8	76,3
1966	100,0	—	18,3	—	0,6	38,1	43,0
1967	100,0	—	2,7	—	—	84,9	12,4
1968	100,0	—	0,2	—	—	28,5	71,3
1969	100,0	—	2,1	—	—	—	97,9
1970	100,0	—	55,4	—	—	44,4	0,2
1971	100,0	—	19,6	—	4,9	23,1	52,4
1972	100,0	—	12,6	1,0	—	13,0	73,4
1973	100,0	—	72,4	—	—	3,5	24,1

Kilde: NOS Arbeidsmarkedstatistikk. Source: NOS Labour Market Statistics.

Tabell 5.29. Driftsinnskrenkninger¹ meldt til arbeidskontorene.
Curtailment of operations¹ registered at the Employment Offices.

År Year	Oppsiinger <i>Discharges</i>		Permisjoner <i>Temporary dismissals</i>		Innskrenket arbeidstid <i>Reduction of hours</i>		Driftsinnskrenkninger i alt <i>Curtailment of operations, total</i>	
	Be-	Per-	Be-	Per-	Be-	Per-	Be-	Per-
	drifter <i>Estab-</i>	soner <i>Per-</i>	drifter <i>Estab-</i>	soner <i>Per-</i>	drifter <i>Estab-</i>	soner <i>Per-</i>	drifter <i>Estab-</i>	soner <i>Per-</i>
	lishments	sons	lishments	sons	lishments	sons	lishments	sons
1965	59	2 045	55	2 354	21	823	135	5 222
1966	54	2 507	78	2 162	13	555	145	5 224
1967	73	2 591	61	2 322	6	159	140	5 072
1968	165	5 041	120	3 418	23	1 513	308	9 972
1969	89	2 549	81	2 264	8	371	178	5 184
1970	53	2 167	82	3 261	10	347	145	5 775
1971	92	3 057	96	3 849	12	367	200	7 273
1972	135	4 923	97	25 326	19	1 397	251	11 646
1973	82	2 131	80	2 382	13	1 569	175	6 082

¹ Registrering i medhold av Sysselsettingslovens § 30 (innskrenkninger som angår minst 10 arbeidstakere) i det år meldingen er kommet til Arbeidsdirektoratet. ² Herav 2 600 ved en enkelt bedrift i forbindelse med jul og nyttår.

¹ Statutory registrations by year of notification (curtailments involving 10 employees or more). ² Of which 2 600 with one establishment in connection with Christmas.

Kilde: NOS Arbeidsmarkedstatistikk. Source: NOS Labour Market Statistics.

Driftsinnskrenkninger og permisjoner er som regel følger av konjunkturedringer. De høye tallene for 1968 og 1972 skyldes svikt i ordretilgangen, lageropphopninger og betalingsvanskeligheter i en del utsatte bedrifter. Til en viss grad kan disse utslagene også spores i tallene over registrerte arbeidsløse, om enn noe dempet. Omslaget fra 1967 til 1968 er spesielt framtreddende også i ledighetstallene.

Tabell 5.29

Tabell 5.15

Tabell 5.30. Sluttvederlag.

Compensation to employees over fifty years of age, who are dismissed.

	1967	1968	1969	1970	1971
Antall arbeidstakere <i>Number of employees ...</i>	815	1 050	939	1 328	1 752
Total vederlagssum. <i>Mill. kr. Total sum of compensations. Mill. kroner</i>	3,9	4,9	4,2	6,3	8,2

Kilde: Rikstrygdeverket. Source: The National Insurance Institution.

Etter tariffavtale mellom Landsorganisasjonen i Norge og Norsk Arbeidsgiverforening er det etablert en ordning med sluttvederlag til arbeidstakere som blir sagt opp etter fylte 50 år. Vilkår for øvrig er at arbeidstakeren skal ha vært ansatt i bedriften minst ti år i sammenheng, og at arbeidstakeren blir sagt opp uten selv å være skyld i dette. Ordningen trådte i kraft 1. oktober 1966. Den administreres av Rikstrygdeverket.

Tabell 5.30

Gjennomsnittlig beløp pr. sluttvederlag var 4 785 kroner i 1967 og 4 680 kroner i 1971.

De arbeidsmarkedstiltak som berører flest personer er yrkesrettledning, reise- og flyttehjelp og dagpenger til arbeidsløse. Når det gjelder utgifter til arbeidsmarkedstiltak er posten dagpenger til arbeidsløse den største. Andre store utgiftsposter er yrkesopplæring og ekstraordinære kommunale arbeider. De totale utgifter til arbeidsmarkedstiltak har økt fra 147,6 millioner kroner i 1965 til 340 millioner kroner i 1973.

Tabell 5.31

og

Tabell 5.32

Tabell 5.31. Personer berørt av arbeidsmarkedstiltak¹.*Persons affected by government measures to promote employment¹.*

Tiltak ² Measure ²	1965	1966	1967	1969	1970	1972	1973*
Individuell orientering og rådgiving <i>Individual information and advice</i>	37 400	43 100	40 900	37 100	32 300	33 000	30 500
Yrkesopplæring for voksne <i>Vocational training for adults</i>	5 960	6 080	6 180	7 220	7 670	8 930	8 580
Attføringstiltak <i>Rehabilitation assistance</i>							
Plassering av yrkesvalghemmede i ordinære bedrifter <i>Employment placement of handicapped persons in ordinary workshops</i>	3 590	2 960	2 920	3 240	3 270	3 600	3 990
Plassering av yrkesvalghemmede i vernede bedrifter <i>Employment placement of handicapped persons in workshops for handicapped</i>	570	700	850	1 140	1 310	1 820	1 890
Opplæring av yrkesvalghemmede <i>Training of handicapped persons</i>	1 900	1 340	1 480	1 740	1 860	2 390	2 330
Arbeidstilvenningspenger ³ (vernede bedrifter) <i>Supplementary wages to persons employed in workshops for handicapped</i> ³	—	—	620	1 170	1 370	1 696	2 030
Arbeidstilvenningstilskott ⁴ (ordinære bedrifter) <i>Subsidies to employers employing handicapped⁴ persons</i>	—	—	130	260	560	640	710
Reise- og flyttehjelp <i>Grants for travelling and removal expenses</i>	22 350	23 150	24 000	27 400	29 500	28 500	29 200
Dagpenger til arbeidsløse <i>Unemployment benefits</i>	55 100	52 700	46 500	54 900	43 600	48 500	48 200
Utvidet vintersysseting på riks- og fylkesveier ⁴ <i>Extraordinary winter work on national and provincial roads</i> ⁴	2 450	2 400	2 000	1 880	1 600	1 330	1 290

¹ Under Arbeidsdirektoratets virkeområde. Samme person kan komme med under flere tiltak. ² Tabellen omfatter ikke alle tiltak. ³ Gjelder personer som på grunn av fysiske, psykiske eller sosiale handicap ikke er umiddelbart konkurransedyktige i det vanlige arbeidsliv. ⁴ Gjennomsnitt for 1. kvartal.

¹ Administered by the Directorate of Labour. A person may be affected by more than one measure. ² The table does not include all kind of measures. ³ Persons whose handicaps make them unemployable in the ordinary industrial life of the community. ⁴ First quarter average.

Kilde: NOS Arbeidsmarkedstatistikk. Source: NOS Labour Market Statistics.

Tabell 5.32. Utgifter til arbeidsmarkedstiltak¹. Mill. kr.*Expenditure on government measures to promote employment¹. Million kroner.*

Tiltak Measure	1965	1966	1967	1969	1970	1972	1973*
Yrkesopplæring <i>Vocational training</i>	36,8	38,5	42,9	50,9	55,2	60,3	58,3
Attføringstiltak <i>Rehabilitation assistance</i>	2,9	6,2	10,2	16,1	22,9	41,5	57,0
Dagpenger til arbeidsløse ² <i>Unemployment benefits</i> ²	42,3	40,2	41,3	71,8	67,0	115,8	106,3
Trygdepremier for arbeidsløse ² <i>Insurance premiums for unemployed persons</i> ²	10,0	11,4	6,5	10,4	9,5	.	.
Utvidet vintersysseting på riks- og fylkesveier ³ <i>Extraordinary winter work on national and provincial roads</i> ³	34,0	35,0	35,0	41,5	40,0	45,4	45,8
Ekstraordinære kommunale arbeider <i>Extraordinary work started by the municipalities</i>	15,5	11,6	17,1	24,5	23,3	38,3	41,7
Andre sysselsettingstiltak <i>Other measures to promote employment</i>	6,1	8,7	9,6	25,8	26,8	31,3	31,5
I alt Total	147,6	151,6	162,6	241,0	244,7	332,6	340,6

¹ Under Arbeidsdirektoratets virkeområde. Arbeidskraftmyndighetenes administrasjonsutgifter ikke medregnet. ² Finansiert av Arbeidsløsetrygden. ³ Finansiert over det ordinære veibudsjett.

¹ Administered by the Directorate of Labour. Administration expenses are not included. ² Financed by the Unemployment Insurance. ³ Included in the ordinary road budget.

Kilde: NOS Arbeidsmarkedstatistikk. Source: NOS Labour Market Statistics.

KAPITTEL 6

	Side
Inntekt og forbruk <i>Income and consumption.</i>	
Lønninger <i>Wages</i>	134
Inntekt <i>Income</i>	139
Husholdningenes inntekt <i>Income of households</i>	148
Personlig formue <i>Personal property</i>	151
Privat konsum <i>Private consumption</i>	155
Prisutvikling <i>Prices</i>	160
Den offentlige sektors økonomi <i>The public sector</i> ...	163

Økonomiske forhold er av meget stor betydning for levevilkårene i et land. En persons eller husholdnings inntekter og formuesstilling setter i stor grad rammer for hva personen eller husholdningen kan kjøpe av varer og tjenester.inntektene er stort sett belønning for deltakelse i produksjonen og bestemmes av meget kompliserte økonomiske, sosiale og politiske mekanismer. I dette kapitlet skal vi begrense oss til å beskrive en del forhold vedrørende den personlige økonomi, og dessuten se litt på enkelte deler av den offentlige sektors økonomi.

Med inntektsfordelingen i samfunnet forstår en gjerne fordelingen av de personlige inntektstakere (eller husholdningene) etter størrelsen av inntekten. En kan dessuten, slik det er gjort i denne publikasjonen, la begrepet omfatte fordelingen av inntekten mellom grupper av personer (eller husholdninger). Grupperingskriterier kan f. eks. være kjønn, alder, bosted, yrke og husholdningstype. Selv om det vil bli lagt mest vekt på å belyse de personlige inntektsforhold, vil vi også se på hvor stor andel av landets samlede inntekter som disponeres av den offentlige sektor.

For å kunne gi et best mulig bilde av den personlige inntektsfordeling vil en være interessert i personenes inntekter fra alle kilder; arbeidslønn, renter og dividender, verdien av produksjon for eget forbruk, trygdeytelser, pensjoner, arv, mottatte gaver osv. Det er imidlertid ikke mulig å skaffe data for alle disse inntektskomponentene. En er henvist til skattelikningens inntektsbegrep som avviker noe fra et totalt inntektsbegrep. En av inntektskomponentene, nemlig arbeidslønn, vil bli viet spesiell oppmerksomhet med tabeller som viser lønnsutvikling og lønnsforskjeller.

Det vil også bli gitt opplysninger om husholdningenes inntekter.

En ulempe ved lesning av kapitlet vil være at det blir nyttet mange begreper. Dette skyldes til dels at opplysningene er hentet fra flere forskjellige statistikker som igjen bygger på delvis forskjellige grunnmaterialer; nasjonalregnskap, inntektsstatistikk, formuesstatistikk, skattestatistikk, lønnsstatistikk og forbruksundersøkelser. For utførlige definisjoner av telleenheter og kjennetegn vises til originalpublikasjonene, i første rekke NOS-publikasjonene *Lønnsstatistikk*, *Skattestatistikk*, *Inntektsstatistikk*, *Formuesstatistikk*, *Nasjonalregnskapet* og *Forbruksundersøkelsen* 1967. Ellers vil de viktigste definisjoner framgå av teksten og notene i tilknytning til hver av tabellene.

Lønninger. Wages.

Tabellene 6.1–6.3

Lønnsstatistikken bygger på oppgaver fra arbeidsgiverne. Tabellene viser i første rekke lønnsutviklingen innen hver av lønnstakergruppene. Sammenlikninger mellom gruppene er av flere årsaker vanskelig. Tallene kan referere seg til ulike tidspunkt i året. Arbeidstidsenheten er ikke den samme for alle grupper. For noen grupper angis lønnen som timelønn, for andre som månedslønn, og bak en månedslønn kan ligge forskjellige antall arbeidstimer. Særlig har voksne sjømenn i utenriksfart mange arbeidstimer bak hver månedslønn. En må derfor være særlig varsom med å jamføre lønnsnivået gruppene imellom.

Tabell 6.1. Lønnsutviklingen for enkelte hovedgrupper av lønnstakere.
1959 = 100.

Development in wages for major groups of wage earners. 1959 = 100.

Lønnstakergruppe <i>Group of wage earners</i>	1950	1955	1960	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972
Menn Males											
Industri: Manufacturing :											
Voksne arbeidere											
<i>Adult workers</i>	52	77	104	147	158	169	183	201	225	252	275
Kontorfunksjonærer											
<i>Office employees</i> . . .	..	..	104	145	157	168	180	191	211	233	255
Privat bygge- og anleggsvirksomhet, voksne arbeidere											
<i>Private construction, adult workers</i>	52	76	104	153	166	178	189	205	226	249	270
Offentlig anleggsvirksomhet, voksne arbeidere											
<i>Public construction, adult workers</i>	..	74	103	..	163	180	..	217	..	265	..
Varehandel: Wholesale and retail trade :											
Kontorfunksjonærer											
<i>Office employees</i> . . .	..	..	103	..	151	164	177	189	201	224	248
Butikkfunksjonærer											
<i>Shop employees</i>	..	..	103	..	146	159	172	182	198	219	243
Lagerfunksjonærer											
<i>Warehouse employees</i>	..	..	103	..	148	158	170	181	194	215	237
Bankvirksomhet: Banking :											
Kontorfunksjonærer											
<i>Office employees</i> . . .	..	..	102	141	..	163	..	180	..	215	..
Forsikringsvirksomhet: Insurance Activity :											
Funksjonærer											
<i>Employees</i>	..	..	103	151	..	175	..	200	..	247	..
Utenriksfart, voksne sjømenn											
<i>Ocean transport, adult seamen</i>	55	71	99	..	141	172	183	203	207	285	305
Innenriksfart, voksne sjømenn											
<i>Coasting trade, adult seamen</i>	..	79	101	144	158	173	190	196	227	253	291
Losse- og lastearbeidere											
<i>Longshoremen</i>	..	75	103	147	152	164	175	196	219	242	264
Privat landtransport, voksne arbeidere											
<i>Private land transport, adult workers</i>	..	..	102	150	159	170	186	204	225	251	279
Kvinner Females											
Industri: Manufacturing :											
Voksne arbeidere											
<i>Adult workers</i>	51	77	104	157	171	187	203	223	251	283	311
Kontorfunksjonærer											
<i>Office employees</i> . . .	..	..	103	144	156	168	182	193	214	238	262
Varehandel: Wholesale and retail trade :											
Kontorfunksjonærer											
<i>Office employees</i> . . .	..	..	106	..	156	166	181	195	212	236	264
Butikkfunksjonærer											
<i>Shop employees</i>	..	..	107	..	162	164	182	192	212	234	269
Bankvirksomhet: Banking :											
Kontorfunksjonærer											
<i>Office employees</i> . . .	..	..	104	145	..	170	..	192	..	232	..
Forsikringsvirksomhet: Insurance Activity :											
Funksjonærer											
<i>Employees</i>	..	..	105	145	..	172	..	199	..	247	..

Kilde: NOS Lønnsstatistikk. Source: NOS Wage Statistics.

Tabell 6.2. Reallønnsutviklingen¹ for enkelte hovedgrupper av lønnstakere. 1959 = 100.

Development in real wages¹ for major groups of wage earners. 1959 = 100.

Lønnstakergruppe <i>Group of wage earners</i>	1950	1955	1960	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972
Menn Males											
Industri: Manufacturing:											
Voksne arbeidere <i>Adult workers</i>	81	88	104	120	125	128	134	143	144	153	155
Kontorfunksjonærer <i>Office employees</i> ...	..	..	103	118	124	128	132	135	135	141	144
Privat bygge- og anleggsvirksomhet, voksne arbeidere <i>Private construction, adult workers</i>	81	87	104	125	131	135	138	146	145	150	153
Offentlig anleggsvirksomhet, voksne arbeidere <i>Public construction, adult workers</i> ..	..	85	102	..	129	136	..	154	..	160	..
Varehandel: Wholesale and retail trade:											
Kontorfunksjonærer <i>Office employees</i> ...	..	..	102	..	120	124	130	134	129	136	140
Butikkfunksjonærer <i>Shop employees</i>	..	..	103	..	116	120	126	130	127	132	137
Lagerfunksjonærer <i>Warehouse employees</i> ..	..	..	102	..	117	119	125	129	125	130	134
Bankvirksomhet: Banking:											
Kontorfunksjonærer <i>Office employees</i> ...	..	..	102	116	..	124	..	128	..	130	..
Forsikringsvirksomhet: Insurance Activity:											
Funksjonærer <i>Employees</i>	..	..	102	124	..	135	..	142	..	149	..
Utenriksfart, voksne sjømenn <i>Ocean transport, adult seamen</i>	85	81	99	..	112	130	134	144	133	172	172
Innenriksfart, voksne sjømenn <i>Coasting trade, adult seamen</i>	..	90	101	117	125	131	139	139	146	153	164
Losse- og lastearbeidere <i>Longshoremen</i>	..	86	102	120	120	125	128	139	141	146	149
Privat landtransport, voksne arbeidere <i>Private land transport, adult workers</i>	..	..	102	122	126	129	136	145	144	152	158
Kvinner Females											
Industri: Manufacturing:											
Voksne arbeidere <i>Adult workers</i>	79	88	104	129	135	142	149	159	161	171	176
Kontorfunksjonærer <i>Office employees</i> ...	..	..	103	117	124	127	134	137	138	144	148
Varehandel: Wholesale and retail trade:											
Kontorfunksjonærer <i>Office employees</i> ...	..	..	106	..	124	126	132	138	136	142	149
Butikkfunksjonærer <i>Shop employees</i> ...	..	..	106	..	128	124	133	136	136	142	152
Bankvirksomhet: Banking:											
Kontorfunksjonærer <i>Office employees</i> ...	..	..	104	118	..	129	..	137	..	140	..
Forsikringsvirksomhet: Insurance Activity:											
Funksjonærer <i>Employees</i>	..	..	104	119	..	130	..	141	..	149	..

¹ Lønnsindeks deflatert med konsumprisindeksen. Fra januar 1970 er merverdiavgiften med i prisgrunnlaget. De endringer i de direkte skatter som ble gjennomført samtidig, kommer ikke til uttrykk i indeksen som er basert på lønn før skatt.

² Index of wages deflated with the consumer price index. From January 1970 the value added tax is included in the price-index. The changes in the direct taxes carried through at the same time, are not reflected in the index which is based on wages before deduction for direct taxes.

Kilde: NOS Lønnsstatistikk. Source: NOS Wage Statistics.

Den sterkeste lønnsøkning i perioden 1959 til 1972 finner vi for gruppen voksne sjømenn i utenriksfart. Den svakeste økingen finner vi for både menn og kvinners vedkommende innen varehandel og bankvirksomhet.

For voksne industriarbeidere var lønnsindeksen i 1972 steget til 275 poeng for menn og til 311 poeng for kvinner (1959 = 100). Kvinner i denne yrkesgruppen har altså hatt en *relativt* sterkere lønnsøkning enn menn. I 1950 var gjennomsnittlig timelønn for voksne industriarbeidere henholdsvis kr. 3,22 for menn og kr. 2,13 for kvinner, og i 1972 kr. 16,74 for menn og kr. 12,80 for kvinner (ekskl. betaling for bevegelige helgedager). Dette innebærer altså at menn har hatt større lønnsøkning enn kvinner, regnet i kroner. Forskjellen i timelønn mellom menn og kvinner for voksne industriarbeidere var i 1950 kr. 1,09 og i 1972 kr. 3,96. For å sammenlikne hva lønnsforskjellen betyr i kjøpekraft, kan en deflatere 1972-tallet med konsumprisindeksen til 1950-kroner. Realverdien av lønnsforskjellen i 1972 var 1,42 1950-kroner.

Figur 6.1

Tabell 6.3. Nominelle lønninger for enkelte grupper av lønnstakere. 1973.

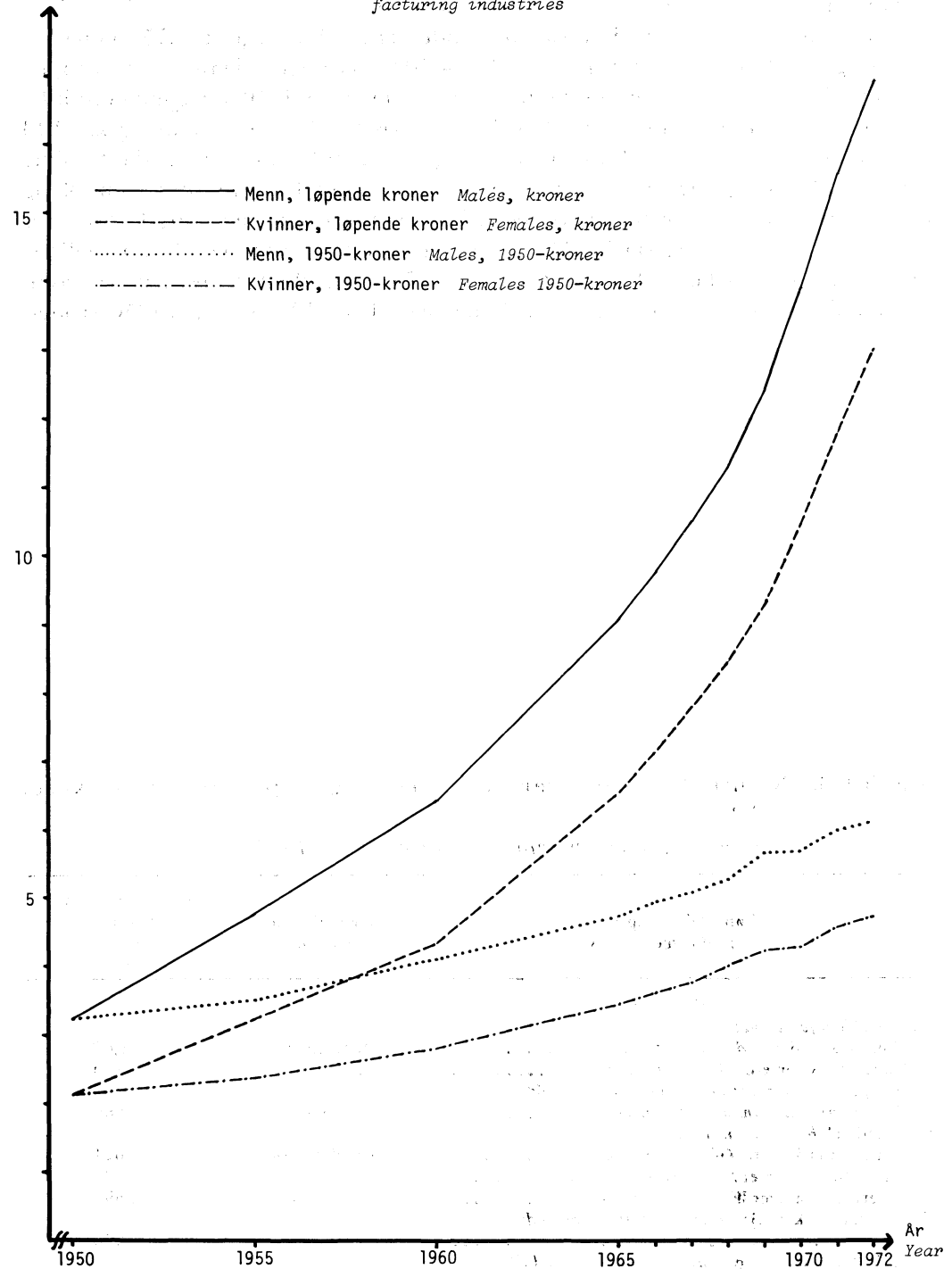
Nominal wages for some groups of wage earners. 1973.

Lønnstakergruppe <i>Group of wage earners</i>	Arbeidstidsenhet <i>Time unit</i>	Gjennomsnittslønn Kroner <i>Average wages Kroner</i>
Menn Males		
Industri: <i>Manufacturing:</i>		
Voksne arbeidere <i>Adult workers</i>	time hour	18,61
Kontorfunksjonærer <i>Office employees</i>	måned month	4 410
Privat bygge- og anleggsvirksomhet, voksne arbeidere		
<i>Private construction, adult workers</i>	time hour	22,64
Varehandel: <i>Wholesale and retail trade:</i>		
Kontorfunksjonærer <i>Office employees</i>	måned month	4 024
Butikkfunksjonærer <i>Shop employees</i>	» »	2 836
Lagerfunksjonærer <i>Warehouse employees</i>	» »	2 893
Utenriksfart, voksne sjømenn <i>Ocean transport, adult seamen</i>	» »	5 676
Innenriksfart, voksne sjømenn <i>Coasting trade, adult seamen</i>	» »	3 637
Losse- og lastearbeidere <i>Longshoremen</i>	time hour	22,26
Privat landtransport, voksne arbeidere <i>Private land transport, adult workers</i>	» »	17,11
Kvinner Females		
Industri: <i>Manufacturing:</i>		
Voksne arbeidere <i>Adult workers</i>	» »	14,18
Kontorfunksjonærer <i>Office employees</i>	måned month	2 681
Varehandel: <i>Wholesale and retail trade:</i>		
Kontorfunksjonærer <i>Office employees</i>	» »	2 538
Butikkfunksjonærer <i>Shop employees</i>	» »	2 052

Kilde: NOS Lønnsstatistikk 1973. Source: NOS Wage Statistics 1973.

Figur 6.1. Gjennomsnittlig timelønn for voksne industriarbeidere *Average hourly wages for adult workers in manufacturing industries*

Timelønn, kroner
Hourly wages, kroner

Kilde: NOS Lønnsstatistikk.
Source: NOS Wage Statistics.

En persons inntekt vil som oftest også bestå av andre komponenter enn arbeidslønn. Den årlige skattestatistikken og den periodiske inntektsstatistikken utarbeides begge på grunnlag av oppgaver fra skattelikningen. Både skattestatistikken og inntektsstatistikken omfatter personer (og selskaper) som blir *liknet*, og alle former for skattepliktig inntekt. I skattestatistikken er telleenheten skattyter, i inntektsstatistikken inntektstaker og husholdning. Antall skattytere vil være lavere enn antall inntektstakere fordi a) ektefeller med felles likning blir regnet som en skattyter, men som to inntektstakere hvis begge har fått registrert pensjonsgivende inntekt; og b) alderspensjonister som ikke betaler skatt dvs. som ikke tjener vesentlig mer enn grunnbeløpet i folkepensjonen og ikke har skattbar formue – blir regnet som inntektstaker, men ikke som skattyter. I og med at disse statistikker omfatter alle personer som har egen likning, vil de også komme til å omfatte endel personer med små og tilfeldige inntekter (skoleelever med sommerjobb, deltidsarbeidende etc.). Dersom det fra år til annet er stor variasjon i antallet slike, vil dette kunne påvirke gjennomsnittsinntekten betraktelig, uten at inntektsnivået blant de mer permanente inntektstakere/skattytere egentlig er endret.¹

Tabell 6.4. Personlige skattytere og antatt inntekt.
Personal taxpayers and assessed income.

	1950	1955	1960	1965	1966
Tallet på personlige innenbygds (-bys) skattytere ved kommuneskattelikningen <i>Number of personal taxpayers. Municipal tax assessment.</i>	1 427 662	1 464 423	1 450 337	1 510 219	1 554 032
Antatt inntekt ¹ for denne gruppen. Mill. kr. <i>Assessed income.¹ Million kroner</i>	7 666,6	12 623,7	16 378,4	25 187,2	27 722,0
Gjennomsnittsinntekt. Kroner <i>Average income. Kroner</i>	5 370	8 620	11 293	16 678	17 839
Gjennomsnittsinntekt etter skatt. Kroner <i>Average income after taxes. Kroner</i>	4 329	7 699	9 011	12 958	13 773
Gjennomsnittlig realinntekt etter skatt. 1950-kroner <i>Average real income after taxes. 1950-kroner</i>	4 329	5 669	5 795	6 827	7 027
	1967	1968	1969	1970	1971
Tallet på personlige innenbygds (-bys) skattytere ved kommuneskattelikningen <i>Number of personal taxpayers. Municipal tax assessment.</i>	1 619 744	1 650 428	1 703 528	1 607 108	1 661 505
Antatt inntekt ¹ for denne gruppen. Mill. kr. <i>Assessed income.¹ Million kroner</i>	30 568,6	32 889,8	36 192,8	39 793,8	45 333,9
Gjennomsnittsinntekt. Kroner <i>Average income. Kroner</i>	18 872	19 928	21 246	24 761	27 285
Gjennomsnittsinntekt etter skatt. Kroner <i>Average income after taxes. Kroner</i>	13 758	14 409	15 211	18 073	18 592
Gjennomsnittlig realinntekt etter skatt. 1950-kroner <i>Average real income after taxes. 1950-kroner</i>	6 721	6 800	6 965	7 484	7 246

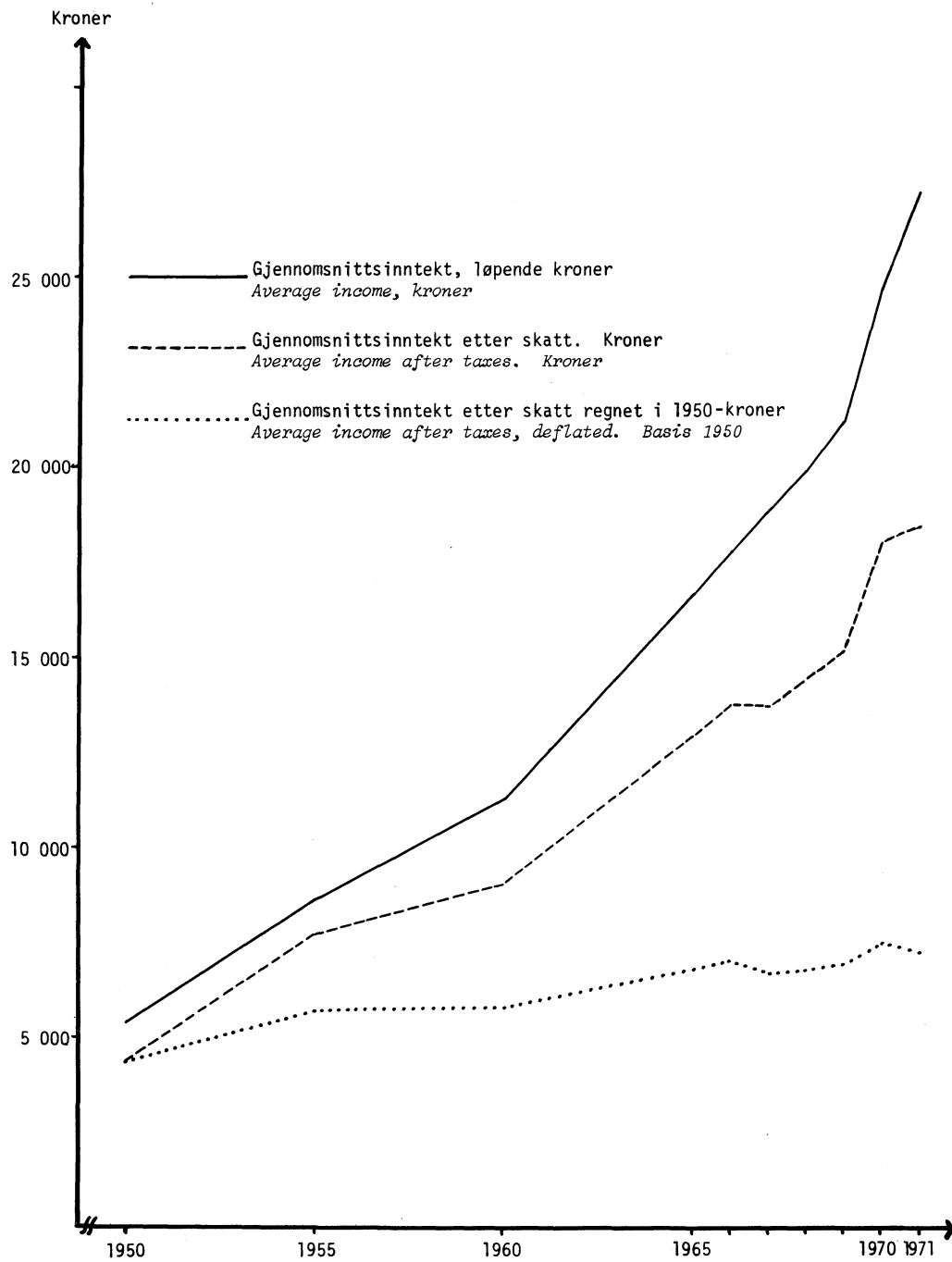
¹ Fra og med 1970 antatt inntekt pluss særfradrag.

¹ From 1970 assessed income plus special allowances.

Kilde: NOS Skattestatistikk. Source: NOS Tax Statistics.

¹ I NOS Inntektsstatistikk 1970 har man delvis tatt hensyn til dette og fordelt lønnstakerne på helårs sysselsatte, delårs sysselsatte og inntektstakere med uoppgitt sysselsetting.

Figur 6.2. Gjennomsnittsinntekt pr. skattyter 1950-1971 *Average income per taxpayer 1950-1971*

Tabell 6.5. Antatt inntekt¹ pr. skattyter (innenbygds/-bys skattytere ved kommuneskattelikningen) i fylkene. Prosent av landsgjennomsnittet.

Assessed income¹ per taxpayer by county. Percentage of average for the whole country.

Fylke County	1950	1955	1960	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971
Østfold	110,2	105,3	104,5	99,5	98,9	99,2	99,8	99,7	100,7	100,2
Akershus	106,8	111,2	112,2	113,6	114,1	115,6	116,7	116,6	116,1	115,3
Oslo	155,3	147,5	134,8	123,3	122,5	120,8	120,9	120,0	118,6	117,9
Hedmark	84,0	86,8	85,9	87,6	86,7	88,4	89,8	89,4	90,2	89,7
Oppland	78,4	81,2	80,7	85,2	84,7	85,7	86,2	86,0	86,0	86,0
Buskerud	100,8	101,9	98,9	98,5	97,9	98,3	98,6	98,7	98,6	98,3
Vestfold	111,1	105,3	107,1	100,3	99,3	101,5	102,5	103,3	101,8	102,2
Telemark	98,2	99,3	98,1	96,9	95,9	95,8	94,5	94,6	95,1	95,0
Aust-Agder	79,7	80,4	85,3	85,0	84,8	86,7	86,9	88,8	89,0	89,7
Vest-Agder	91,2	93,9	95,6	97,1	96,3	96,7	95,7	96,6	96,5	97,0
Rogaland	101,2	96,6	98,4	99,4	100,5	100,8	100,9	99,8	98,9	99,1
Hordaland	85,1	87,3	89,7	94,3	95,1	94,7	94,3	95,5	96,0	88,6
Bergen	109,1	115,4	110,2	107,1	107,3	105,9	105,5	105,2	103,7	108,0
Sogn og Fjordane	66,1	68,7	72,5	77,9	80,1	80,1	80,4	80,9	81,9	83,8
Møre og Romsdal	79,5	82,1	82,1	87,6	89,9	89,1	88,3	88,6	88,9	89,7
Sør-Trøndelag ..	86,4	88,8	92,0	96,5	97,9	97,7	97,3	97,2	96,7	96,3
Nord-Trøndelag ..	74,4	76,1	80,7	85,6	84,6	85,2	86,4	85,9	86,1	85,8
Nordland	73,5	78,3	83,5	88,8	89,5	88,1	86,9	87,2	89,3	90,1
Troms	67,6	72,3	75,9	86,4	85,8	85,1	83,4	84,4	88,1	89,3
Finnmark	79,5	80,8	81,8	87,3	87,2	86,2	84,9	87,3	87,7	87,1
Herredskommuner										
Rural municipalities	82,6	85,3	87,8	90,4	90,9	91,4	91,6	92,2	93,2	93,0
Bykommuner										
Urban municipalities	132,0	127,3	121,8	111,6	111,1	110,0	109,5	108,9	107,8	107,4

¹ Fra og med 1970 antatt inntekt pluss særfradrag.

¹ From 1970 assessed income plus special allowances.

Kilde: NOS Skattestatistikk. Source: NOS Tax Statistics.

Som en hovedregel kan en si at *den antatte inntekt* skal omfatte alle økonomiske fordeler regnet i penger som den skattepliktige oppnår ved innsats av arbeid og kapital. I tillegg kommer en del sosialt pregede ytelser som pensjoner og visse trygdeytelser. Enkelte inntektsarter (f. eks. renter av bankinnskott) er skattefrie opptil et visst beløp. Fra disse inntekter trekkes renter av skattyterens gjeld og alle utgifter «som skjønnes å være pådratt til inntekts ervervelse, sikrelse og vedlikehold». (Eventuelt standardfradrag på 10 prosent av inntekten, begrenset nedad og oppad.) Ved siden av disse utgifter kan personlige skattytere trekke fra utgifter som f. eks. livsforsikringspremier, spesielle bundne bankinnskott og pensjonspremier. En del av disse fradrag må ikke overstige visse grenser. Dessuten kan forekomme særfradrag på grunn av alder, uførhet o. l.

Gjennomsnittsinntekt pr. skattyter har økt i alle år i perioden 1950–1971. Gjennomsnittsinntekt etter skatt økte også i alle år, unntatt 1967. Den forbigående nedgangen i 1967 skyldtes i første rekke innføringen av folketrygden. Gjennomsnittlig realinntekt etter skatt, hvor de nominelle tall er deflatert med konsumprisindeksen, viser nedgang i 1967 og i 1971.

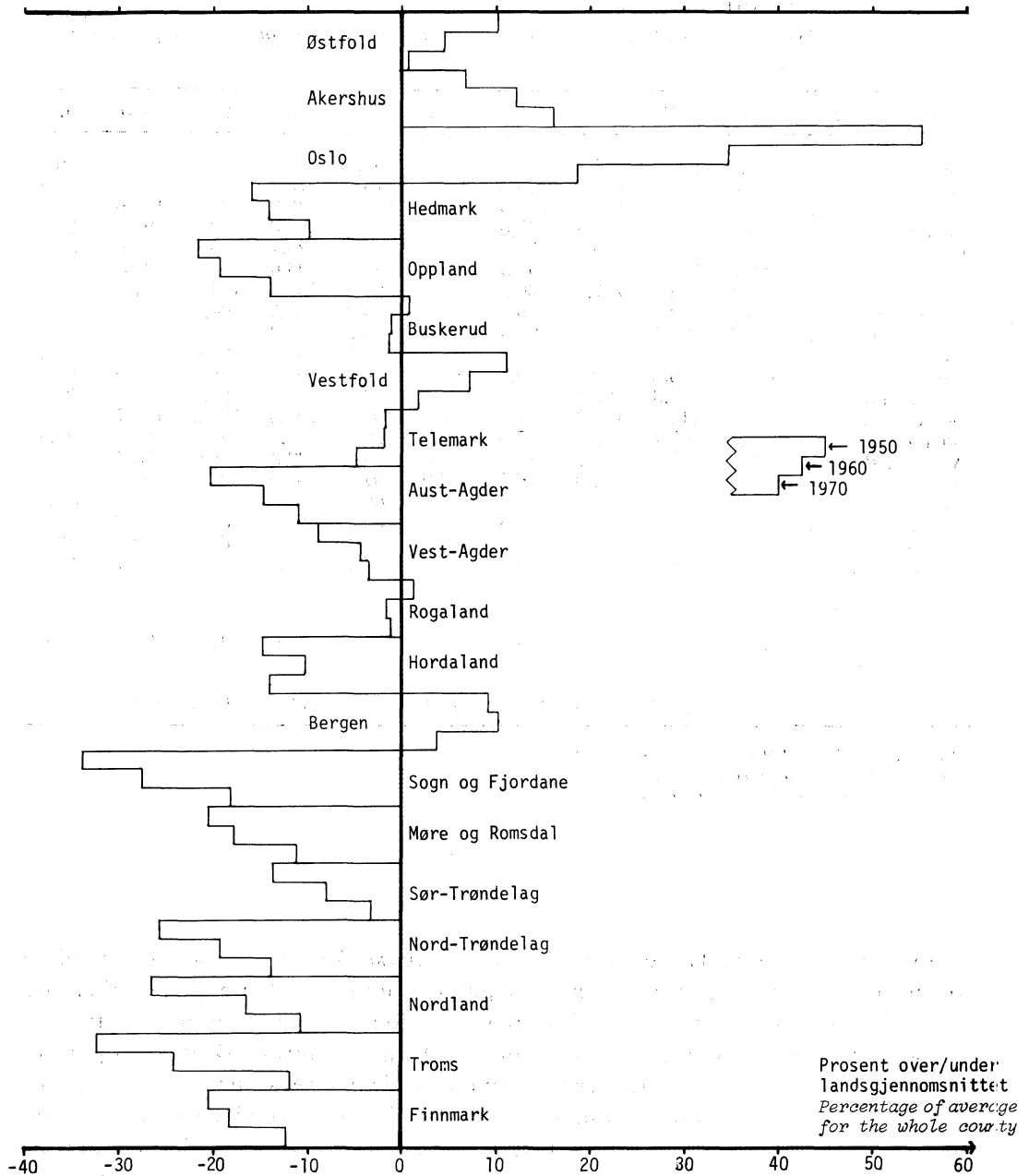
Fra 1950 til 1971 viste den gjennomsnittlige inntekt i løpende kroner sterkest stigning, gjennomsnittsinntekt etter skatt noe langsommere, og gjennomsnittlig realinntekt etter skatt steg minst.

Det har skjedd en markant utjamning av gjennomsnittsinntektene mellom herredskommuner og bykommuner. Noe av denne utjamning kan nok forklares ved at enkelte kommuner har skiftet karakter, for eksempel ved at herredskommuner har

Tabell 6.4
og
Figur 6.2

Tabell 6.5
og
Figur 6.3

Figur 6.3. Antatt inntekt pr. skattyter i fylkene i forhold til landsgjennomsnittet. Prosent
Assessed income per taxpayer by county compared to the national average. Percentages

fått bymessig bebyggelse uten å omklassifiseres eller ved at herredskommuner og bykommuner er slått sammen. Dette kommer klart til syne i tallene for Hordaland og Bergen i 1970 og 1971. I 1971-tallene er kommunene Fana, Arna, Åsane og Laksevåg gruppert sammen med Bergen. (Formelt skjedde kommunejusteringen 1/1 1972.) Dette er hovedårsaken til at gjennomsnittet for Hordaland sank betraktelig fra 1970 til 1971, mens gjennomsnittet gikk opp for Bergens vedkommende.

Også mellom fylkene har det skjedd en betydelig utjamning. Størst forskjell er det for alle år mellom Oslo og Sogn og Fjordane. I 1950 lå Oslo 55,3 prosent over landsgjennomsnittet, mens Sogn og Fjordane lå 33,9 prosent under landsgjennomsnittet. I 1971 var disse tallene 17,9 prosent og 16,2 prosent. Ved å multiplisere tallene i tabell 6.5 med tallene for landsgjennomsnittet i tabell 6.4 kan man få fylkestallene i kroner.

Tabell 6.6. Absolutt og relativt antall skattytere og gjennomsnittsinntekt etter alder og kjønn. 1970.

Absolute and relative number of taxpayers and average income by age and sex. 1970.

Kjønn Sex	I alt Total	Under 17 år Under 17 years	17–19 år years	20–24 år years	25–29 år years	30–39 år years	40–49 år years	50–59 år years	60–69 år years	70 år og over years and over
Antall skattytere <i>Number of taxpayers</i>										
Menn <i>Males</i>	1 236 708	6 083	57 096	138 282	128 813	198 538	230 277	228 590	163 129	85 900
Kvinner <i>Females</i> .	498 483	2 647	43 080	81 091	43 964	48 842	71 606	82 163	71 739	53 351
I alt <i>Total</i>	¹ 1 735 191	8 730	100 176	219 373	172 777	247 380	301 883	310 753	234 868	139 251
Prosent av alle skattytere <i>Percentage of all taxpayers</i>										
Menn	71,3	0,3	3,3	8,0	7,4	11,4	13,3	13,2	9,4	5,0
Kvinner	28,7	0,2	2,5	4,6	2,6	2,9	4,1	4,7	4,1	3,0
I alt	100,0	0,5	5,8	12,6	10,0	14,3	17,4	17,9	13,5	8,0
Gjennomsnittsinntekt <i>Average income</i>										
Menn	27 365	6 296	10 747	17 681	26 587	32 107	33 256	30 968	26 566	21 830
Kvinner	16 603	5 856	8 090	13 862	18 804	19 770	19 760	19 034	16 646	15 426
I alt	24 253	6 163	9 604	16 269	24 607	29 671	30 054	27 812	23 536	19 377

¹ 3 284 skattytere, for hvilke alder og kjønn ikke var oppgitt, er ikke med i dette tallet.¹ 3 284 taxpayers, for whom age and sex were not reported, are not included in this figure.

Kilde: NOS Skattestatistikk 1970. Source: NOS Tax Statistics 1970.

For skattytere av begge kjønn er det slik at gjennomsnittsinntekten¹ er større jo eldre inntektstakerne er for aldersgrupper under 40 år, og lavere jo eldre inntektstakerne er for aldersgrupper over 49 år. Høyeste gjennomsnittsinntekt finner man altså både for menn og kvinner i aldersgruppen 40–49 år. Inntektsforskjellene mellom aldersgruppene er langt større blant menn enn blant kvinner. Diagrammet kan imidlertid ikke tolkes dithen at inntektene over livsløpet (for en person) i gjennomsnitt stiger med alderen inntil en viss alder, for deretter å avta. Om man istedet hadde fulgt et vilkårlig årskull av mannlige skattytere og notert gjennomsnittsinntekten for denne gruppen i en tidsserie, ville man temmelig sikkert funnet at gjennomsnittsinntekten var stadig stigende med alderen like til oppnådd pensjonsalder. Dette kan dessverre ikke belyses med norske tall, men det kan vises til den svenske publikasjonen *Levnadsförhållanden* (Allmänna Förlaget, Stockholm 1974), hvor slike tall finnes for Sveriges vedkommende. Disse viser nettopp en slik utvikling når det gjelder den nominelle inntektsutviklingen. I en annen svensk publikasjon² er det vist at også realinntekten stiger med alderen over tid. Årsaken til at gjennomsnittsinntekten etter alder viser en slik toppet fordeling i tverrsnittsmaterialet, må være å finne i at inntektene har steget meget raskere for de yngre årganger enn for de eldre, slik at yngre aldersgrupper har gått forbi eldre i inntektsutviklingen.

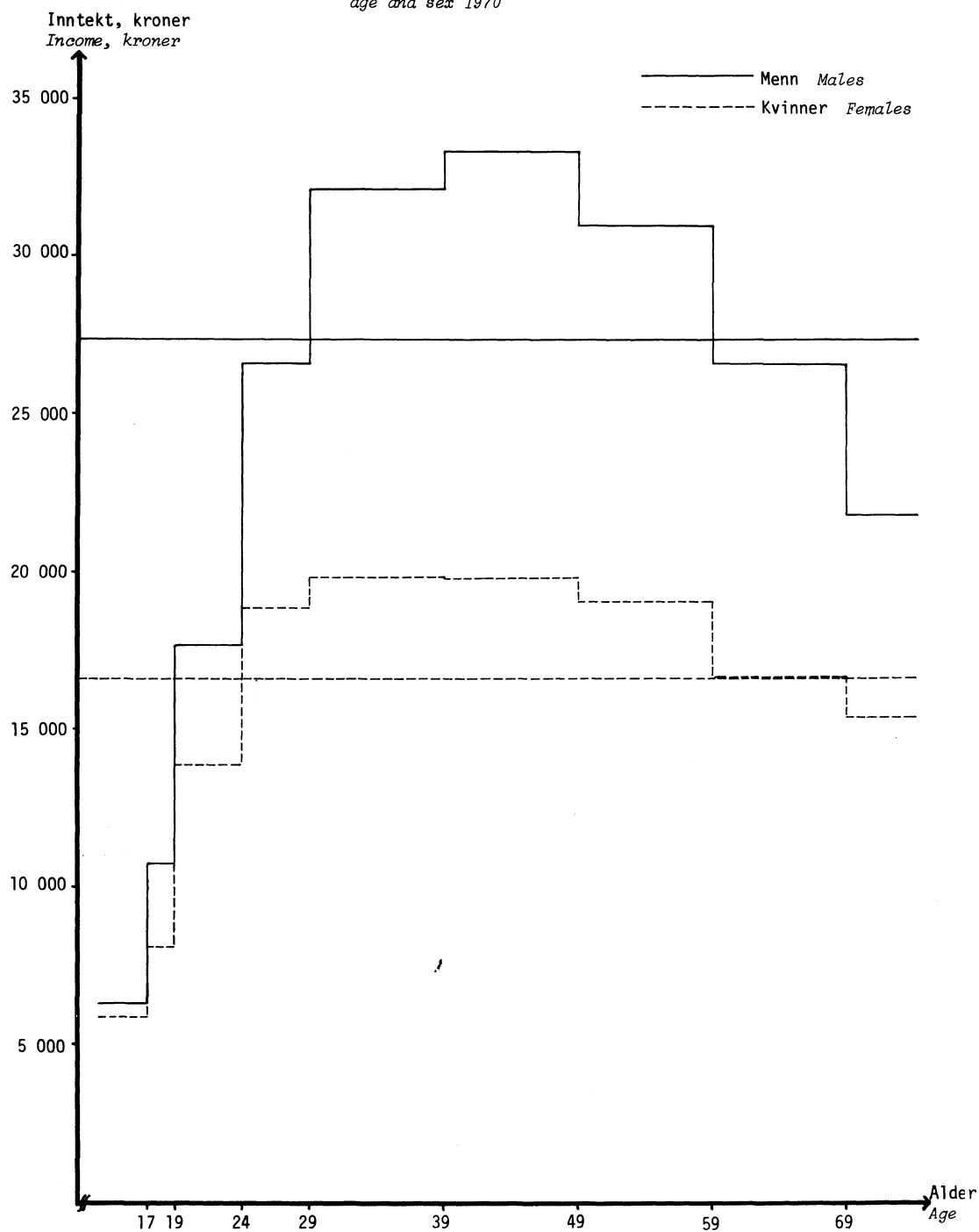
For å belyse hvordan inntektene fordeler seg på inntektstakerne når disse er gruppert etter næring og selvstendig/lønnstaker, kan tall fra den periodiske inntektsstatistikken benyttes.

¹ I tabell 6.6 og figur 6.4 er inkludert skattytere som kommer inn under den særlige skatteordningen for sjøfolk. Også nullskattytere er med dersom pensjongivende inntekt er oppgitt. For de skattytere som betalte inntektsskatt til staten er inntekten her regnet lik antatt inntekt pluss serfradrag ved statsskattelikningen. For andre er inntekten lik antatt inntekt pluss serfradrag ved kommuneskattelikningen. For de skattytere som ikke har inntektsskatt til stat eller kommune, er nyttet pensjongivende inntekt.

² «Kompendium från låginkomstutredningen», Stockholm 1971.

Tabell 6.6
og
Figur 6.4

Figur 6.4. Gjennomsnittsinntekt pr. skattyter etter alder og kjønn 1970 *Average income per taxpayer by age and sex 1970*

Kilde: NOS Skattestatistikk.
Source: NOS Tax Statistics.

Tabell 6.7. Relativt antall inntektstakere og gjennomsnittsinntekt i prosent av gjennomsnitt for alle grupper, etter sosioøkonomisk gruppe.

Relative number of income earners and average income as percentage of average for all groups by socio-economic group.

Sosioøkonomisk gruppe <i>Socio-economic group</i>	1958		1962		1967		1970	
	Inn- tekts- takere <i>Income earners</i>	Gj.sn. inntekt <i>Average income</i>	Inn- tekts- takere <i>Income earners</i>	Gj.sn. inntekt <i>Average income</i>	Inn- tekts- takere <i>Income earners</i>	Gj.sn. inntekt <i>Average income</i>	Inn- tekts- takere <i>Income earners</i>	Gj.sn. inntekt <i>Average income</i>
	Prosent	Prosent	Prosent	Prosent	Prosent	Prosent	Prosent	Prosent
	av gj.sn. <i>Percent- ages of average</i>	av gj.sn. <i>Percent- ages of average</i>	av gj.sn. <i>Percent- ages of average</i>	av gj.sn. <i>Percent- ages of average</i>	av gj.sn. <i>Percent- ages of average</i>	av gj.sn. <i>Percent- ages of average</i>	av gj.sn. <i>Percent- ages of average</i>	av gj.sn. <i>Percent- ages of average</i>
Alle inntektstakere <i>All income earners</i>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Personlig nærings- drivende <i>Self-employed</i> . . .	19,1	115,1	15,9	120,4	13,5	119,2	10,3	134,2
Jordbruk og skogbruk <i>Agriculture and forestry</i>	7,9	80,4	6,1	87,6	5,7	89,6	4,8	101,3
Fiske <i>Fishing</i>	3,7	67,9	3,1	73,5	1,9	85,6		
Bergverksdrift og industri <i>Mining and manufacturing</i>	1,6	146,2	1,2	150,5	1,0	144,5	0,7	163,3
Bygge- og anleggs- virksomhet <i>Con- struction</i>	0,9	158,1	0,9	159,5	0,9	145,4	1,1	160,1
Varehandel <i>Wholesale and retail trade</i>	2,3	198,9	1,9	182,7	1,5	173,3	1,3	161,4
Sjøtransport ¹ og annen samferdsel <i>Water transport and com- munication</i> ¹	1,1	160,6	0,9	207,3	0,7	168,8	0,7	171,4
Andre næringer ² og uoppgitt <i>Other industries</i> ² and <i>unspecified</i>	1,6	187,6	1,8	165,5	1,8	153,7	1,7	160,7
Lønnstakere <i>Salaried employees and wage earners</i>	66,9	106,8	66,6	110,4	64,0	113,8	62,3	116,6
Jordbruk, skogbruk og fiske ³ <i>Agriculture, forestry and fishing</i> ³	4,7	54,9	2,8	64,6	1,8	67,4	1,3	79,4
Bergverksdrift og industri <i>Mining and manufacturing</i>	21,3	109,6	20,3	112,4	19,3	118,0	17,6	116,9
Bygge- og anleggs- virksomhet <i>Con- struction</i>	7,2	105,3	6,2	117,2	5,4	127,6	5,9	128,8
Varehandel <i>Wholesale and retail trade</i>	8,5	98,3	9,4	102,2	9,8	98,2	10,0	99,6
Finansinstitusjoner <i>Financial institutions</i> . . .	1,2	136,2	1,5	151,1	1,7	140,7	1,5	146,4
Sjøtransport ¹ <i>Water transport</i> ¹	4,2	121,1	4,0	113,0	3,7	132,4	3,2	147,7
Annen samferdsel <i>Other transport and communication</i>	3,8	130,1	4,5	124,8	4,8	127,6	4,3	128,9
Andre næringer ⁴ og uoppgitt <i>Other industries</i> ⁴ and <i>unspecified</i>	16,0	111,9	17,9	109,9	17,5	108,3	18,5	113,7
Ikke yrkesaktive ⁵ <i>Economically inactive persons</i> ⁵	14,0	47,3	17,5	41,8	22,5	49,3	27,4	49,3

¹ Inklusiv hvalfangst i 1958 og 1962. ² Omfatter blant annet privat tjenesteyting. ³ Inklusiv hvalfangst i 1967 og 1970. ⁴ Omfatter bl.a. offentlig og privat tjenesteyting, offentlig administrasjon og forsvar m.v. ⁵ Omfatter trygdede, pensjonister, personer med formuesinntekt, skoleelever, studenter m.v.

¹ Including whaling in 1958 and 1962. ² Including personal services etc. ³ Including whaling in 1967 and 1970. ⁴ Including community and business services, government services etc. ⁵ Including recipients, pensioners, persons with income from capital, students etc.

Kilde: Den personlige inntektsfordeling 1958, 1962 og 1967, og NOS Inntektsstatistikk 1970.

Source: The Distribution of Personal Income 1958, 1962 and 1967, and NOS Income Statistics 1970.

Inntektsstatistikken baseres på et utvalg av inntektstakere, og utarbeides med særlig henblikk på å belyse inntektsfordelingen. På grunnlag av oppgavene i utvalget er det beregnet totaltall for hele befolkningen.

Som *inntektstaker* er regnet alle personer som ved skattelikningen ble behandlet som selvstendige enheter. Personer som ble regnet som forsørget ved likningen ble ikke registrert som inntektstakere, men inntekt og formue til disse personer ble slått sammen med forsørgerens inntekt og formue. Fellesliknede ektefeller er alltid regnet som to inntektstakere hvis det forelå særskilte oppgaver for hver av ektefellene. Også personer som ikke hadde skattepliktige inntekter, f. eks. på grunn av sykdom eller avtjening av militær verneplikt, ble registrert som inntektstakere hvis de ble behandlet som selvstendige enheter ved skattelikningen.

Inntekt i denne statistikken svarer til summen av antatt inntekt (for 1970 antatt inntekt pluss særfradrag) ved den ordinære statsskattelikning, antatt inntekt ved sjømannsskatteordningen og forsørgede barns brutto lønnsinntekt. Alle positive beløp er regnet med.

Tabell 6.7
og
Tabell 6.8

Personlig næringsdrivende har gjennomgående hatt større inntekter i perioden 1958–1970 enn lønnstakere, som i sin tur har hatt vesentlig større inntekter enn ikke-yrkesaktive. Personer sysselsatt i jordbruk, skogbruk og fiske har hatt de laveste inntekter både blant personlig næringsdrivende og lønnstakere. En kan ellers merke seg at varehandel har stått litt i en særstilling siden de personlig næringsdrivende har hatt forholdsvis høye inntekter og lønnstakerne forholdsvis lave inntekter. For øvrig kan det vanskelig spores noen klar tendens når det gjelder utviklingen i gruppenes gjennomsnittsinntekter jamført med hverandre. Gjennomsnittlig inntekt i kroner og absolutt antall inntektstakere i hver gruppe kan fås ved å kombinere tabellene 6.7 og 6.8.

Tabell 6.9
og
Tabell 6.10

I 1962 hadde 18,8 prosent av inntektstakerne en inntekt som var mindre enn 4 000 kroner, 55,0 prosent hadde inntekter under 12 000 kroner, og 85,5 prosent hadde inntekter under 20 000 kroner. I 1970 var de tilsvarende tall henholdsvis 11,6 prosent, 37,7 prosent og 55,9 prosent. Det er her ikke korrigert for prisstigningen i perioden. Når alle inntektstakerne er ordnet etter størrelsen på inntekten, hadde den fjerdedelen av inntektstakerne som hadde de laveste inntekter i 1970 5,1 prosent av de samlede inntekter. Den fjerdedelen som hadde de høyeste inntekter hadde 51 prosent av de samlede inntekter både i 1962 og 1970, før skatt. Hvis alle inntektstakerne hadde hatt samme inntekt ville alle tallene i tabellen blitt lik 25. Omvendt vil det være slik at jo skjevere inntektsfordelingen er, jo lenger unna 25 vil tallene i tabellen ligge. Inntektsfordelingen etter skatt var mindre skjev enn fordelingen av inntektene før skatt er trukket. Dette gjaldt både for 1962 og for 1967.

Tabell 6.8. Inntektstakere og gjennomsnittsinntekt pr. inntektstaker.
Income earners and average income.

År Year	Inntektstakere Income earners	Gjennomsnittsinntekt. Kroner Average income. Kroner
1958	1 565 938	10 170
1962	1 800 753	11 862
1967	1 995 924	17 122
1970	2 211 309	19 886

Kilde: Den personlige inntektsfordeling 1958, 1962 og 1967, og NOS Inntektsstatistikk 1970.
Source: *The Distribution of Personal Income 1958, 1962 and 1967, and NOS Income Statistics 1970.*

Tabell 6.9. Inntektstakere og inntekt etter inntektens størrelse. Prosent.
Income earners and income by size of income. Percentages.

Inntekt <i>Income</i>	1962		1967		1970		Inntekt <i>Income</i>	Inntekt <i>Income</i>
	Inn- tekts- takere <i>Income earners</i>	Inn- tekt ¹ <i>In- come¹</i>	Inntekt etter skatt <i>Income after taxes</i>	Inn- tekts- takere <i>Income earners</i>	Inn- tekt ¹ <i>In- come¹</i>	Inntekt etter skatt <i>Income after taxes</i>	Inn- tekts- takere <i>Income earners</i>	Inn- tekt <i>In- come</i>
Prosent Percentages								
Under kr. 4 000	18,8	3,0	4,0	9,6	1,1	1,2	11,6	0,9
Kr. 4 000– 7 999	20,5	9,8	10,8	19,9	6,9	8,4	13,9	4,4
» 8 000–11 999	15,7	12,5	13,2	13,0	7,7	8,5	12,2	6,0
» 12 000–15 999	17,0	19,0	20,0	11,5	9,6	10,0	9,5	6,5
» 16 000–19 999	13,5	19,4	20,1	11,7	12,6	12,8	8,7	7,7
» 20 000–29 999	10,4	20,7	19,9	22,5	32,8	32,8	21,8	26,8
» 30 000–49 999	3,3	10,5	8,9	9,6	20,6	19,5	17,8	32,3
» 50 000 og over	0,8	5,1	3,1	2,2	8,7	6,8	4,5	15,4
I alt Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

¹ Beregnede tall.

¹ Estimated figures.

Kilde: Den personlige inntektsfordeling 1958, 1962 og 1967, og NOS Inntektsstatistikk 1970.

Source: The Distribution of Personal Income 1958, 1962 and 1967, and NOS Income Statistics 1970.

Tabell 6.10. Fordelingen av inntektstakere etter inntekt. Kvartiler.
Distribution of income earners by income. Quartiles.

Andel av inntektstakere <i>Proportion of income earners</i>	Andel av samlet inntekt <i>Proportion of total income</i>					
	1962		1967		1970	
	før skatt <i>before taxes</i>	etter skatt <i>after taxes</i>	før skatt <i>before taxes</i>	etter skatt <i>after taxes</i>	før skatt <i>before taxes</i>	etter skatt <i>after taxes</i>
25 prosent med lavest inntekt <i>per cent with lowest income</i>	6,0	7,3	6,4	7,7	5,1	..
25 prosent med nest lavest inntekt <i>per cent with second lowest income</i>	15,3	16,5	15,6	16,9	15,2	..
25 prosent med nest høyest inntekt <i>per cent with second highest income</i>	27,3	28,7	29,5	29,9	28,7	..
25 prosent med høyest inntekt <i>per cent with highest income</i>	51,4	47,5	48,5	45,5	51,0	..

Kilde: Beregnet på grunnlag av tabell 6.9. under forutsetning av jamn fordeling innen inntektsgruppene.

Source: Table 6.9.

Husholdningenes inntekt. *Income of households.*

I mange sammenhenger er det stor interesse for informasjon om familienes eller husholdningenes inntektsforhold og fordelingen av inntektene mellom disse. Et problem når en skal belyse husholdningenes eller familienes økonomi er hva en skal mene med en husholdning. Det er ofte slik at ikke alle husholdningsmedlemmene er like sterkt knyttet til husholdningen. Mann, hustru og mindreårige barn har gjerne fullstendig felles økonomi. Eldre barn, besteforeldre (og andre) kan stå i en mellomstilling for eksempel ved at de har kost og losji i husholdningen, men for øvrig en helt selvstendig økonomi. Det er ikke innarbeidd noen felles husholdnings- eller familiedefinisjon i den norske offisielle statistikk. De enkelte delstatistikker opererer gjerne med hver sin definisjon. Den definisjonen og grupperingen av husholdningene som er brukt her avviker f. eks. fra dem som er brukt i tabell 1.7–1.8 i Kapittel 1.

Tabell 6.11
og
Tabell 6.12

I publikasjonen *Inntektsstatistikk 1970* er alle inntektstakere som bor i samme leilighet og har samme etternavn, gruppert i samme husholdning, men slik at ektepar alltid grupperes sammen og slik at det aldri er mer enn ett ektepar i hvert hushold. Gjennomsnittlig antall personer pr. husholdning var 2,7 og gjennomsnittlig antall inntektstakere pr. husholdning var 1,4. Gjennomsnittsinntekt pr. husholdning øker med husholdningens størrelse inntil en viss størrelse.

Tabell 6.11. Tallet på husholdninger og det gjennomsnittlige antall personer og inntektstakere pr. husholdning etter inntekt. 1970.
Number of households and the average number of persons and income earners per household by income. 1970.

Inntekt <i>Income</i>	Tallet på husholdninger <i>Number of households</i>		Gjennom- snittlig antall personer pr. husholdning <i>Average number of persons per household</i>	Gjennom- snittlig antall inn- tektstakere pr. husholdning <i>Average number of income earners per household</i>
	Antall <i>Number</i>	Prosent <i>Percentages</i>		
Alle husholdninger <i>All households</i>	1 419 258	100,0	2,7	1,4
Under kr. 4 000	36 023	2,5	1,9	1,1
Kr. 4 000– 5 999	15 775	1,1	1,8	1,1
» 6 000– 7 999	97 242	6,9	1,2	1,0
» 8 000– 9 999	52 278	3,7	1,4	1,0
» 10 000–11 999	61 623	4,4	1,7	1,1
» 12 000–15 999	103 399	7,3	1,8	1,2
» 16 000–19 999	96 677	6,8	2,3	1,3
» 20 000–24 999	146 630	10,3	2,7	1,3
» 25 000–29 999	145 179	10,2	2,9	1,3
» 30 000–39 999	267 349	18,8	3,1	1,5
» 40 000–49 999	164 885	11,6	3,0	1,7
» 50 000–59 999	103 281	7,3	3,1	1,8
» 60 000–99 999	114 784	8,1	2,8	1,7
» 100 000 og over <i>and over</i>	14 133	1,0	2,9	1,4

Kilde: NOS Inntektsstatistikk 1970. *Source: NOS Income Statistics 1970.*

Først et eksempel på hvordan figuren skal leses: langs den vannrette aksene er inntektstakerne/husholdningene ordnet etter inntekt, slik at 10 prosent langs denne aksene angir den tiendedelen av alle inntektstakere/husholdninger som har lavest antatt inntekt; den lodrette aksene hvor stor andel av den totale inntekten de forskjellige grupper av inntektstakere/husholdninger har. Den halvparten av inntektstakerne som hadde lavest inntekter i 1970, disponerte bare 20,2 prosent av den samlede inntekt. Tilsvarende tall for husholdningene var 24,7 prosent. Dersom alle hadde hatt samme inntekt ville man endt på diagonalen i firkanten, som ofte kalles likhetslinjen. Jo lengre kurvene ligger fra denne likhetslinjen, jo skjevere er inntektsfordelingen. En ser at i 1970 var inntektsfordelingen blant husholdningene jevnere enn inntektsfordelingen blant inntektstakere.

Figur 6.5

Tabell 6.12. Tallet på husholdninger og det gjennomsnittlige antall personer og inntektstakere pr. husholdning og gjennomsnittlig inntekt etter husholdningstype. 1970.

Number of households and the average number of persons and income earners per household and average income by type of household. 1970.

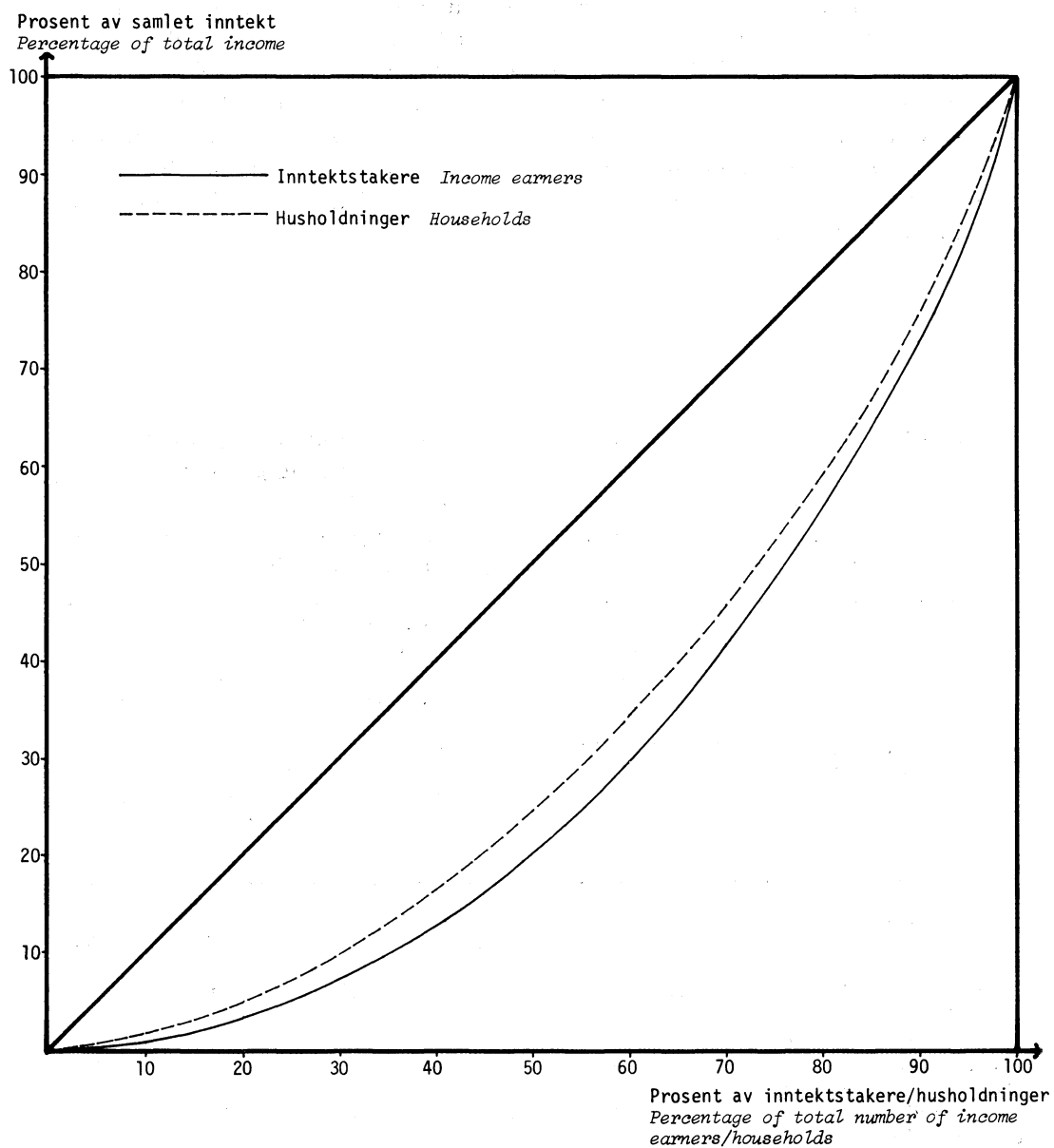
Husholdningstype <i>Type of household</i>	Tallet på husholdninger <i>Number of households</i>		Gjennomsnittlig antall personer pr. husholdning <i>Average number of persons per household</i>	Gjennomsnittlig antall inntektstakere pr. husholdning <i>Average number of income earners per household</i>	Gjennomsnittlig inntekt Kr. <i>Average income Kroner</i>
	Antall <i>Number</i>	Prosent <i>Percentages</i>			
Alle husholdninger <i>All households</i>	1 419 258	100,0	2,7	1,4	30 986
Enslige <i>One-person households</i> .	351 935	24,8	1,0	1,0	15 123
Enslige forsørgere med barn <i>Single persons with dependent children</i>	37 446	2,7	2,6	1,3	19 814
Ektepar uten barn <i>Married couples without children</i>	291 384	20,5	2,0	1,3	30 717
Ektepar med 1 barn <i>Married couples with 1 child</i>	147 784	10,4	3,0	1,5	35 691
Ektepar med 2 barn <i>Married couples with 2 children</i>	177 872	12,5	4,0	1,5	38 380
Ektepar med 3 barn <i>Married couples with 3 children</i>	100 938	7,1	5,0	1,5	39 392
Ektepar med 4 eller flere barn <i>Married couples with 4 or more children</i>	53 668	3,8	6,4	1,5	32 267
Andre husholdninger: <i>Other households:</i>					
1 person ¹ <i>1 person</i> ¹	5 939	0,4	1,0	1,0	7 431
2 personer <i>persons</i>	47 596	3,3	2,0	2,0	27 532
3 " "	83 223	5,9	3,0	2,4	42 164
4 " "	59 568	4,2	4,0	2,9	53 522
5 eller flere personer <i>or more persons</i>	61 905	4,4	5,7	2,9	50 108

¹ Omfatter dødsbo.

¹ Including estates of deceased persons.

Kilde: NOS Inntektsstatistikk 1970. Source: NOS Income Statistics 1970.

Figur 6.5. Kumulativ fordeling av antatt inntekt blant inntektstakere og husholdninger.
 Lorentz-kurve, 1970 *Cumulative distribution of assessed income among income
 earners and households. Lorentz-curve, 1970*

Kilde: NOS Inntektsstatistikk 1970.
 Source: NOS Income Statistics 1970.

Personlig formue. Personal property.

De viktigste kildene til informasjon om utvikling og fordeling av den private formue i Norge er nasjonalregnskapet, kredittmarkedstatistikken, skattestatistikken og formuesstatistikken, som representerer den offisielle statistikk på området. En grundig analyse og talldokumentasjon finnes ellers i «Innstilling fra Formuesfordelingskomitéen»¹.

Omleggingen av skattesystemet 1970 gir brudd i serien i tabell 6.13, som bygger på skattestatistikken. Skattereformen medførte at statsskatten på formue ble opphevet, og fradraget i formuen ved kommuneskatten ble hevet fra kr. 5 000 til kr. 40 000. Når det for 1970 og 1971 likevel finnes tall i klassene under kr. 40 000, skyldes dette at enkelte skattytere hadde formue i flere kommuner og bare kunne benytte fradraget i en kommune.

Den relative andel av skattyterne som ikke hadde formue viste en klart synkende tendens fra 1955 til 1965. I årene 1965 til 1969 var denne andelen temmelig stabil. I klassen med formue mellom null (større enn null) og 50 000 kroner, var den relative andel av skattytere nokså konstant i overkant av 35 prosent i perioden 1955–1969, med laveste andel 34,9 prosent i 1960 og høyeste andel 38,4 prosent i 1965 og 1967. I formuesklassene 50 000–100 000 kroner og over 100 000 kroner steg den relative andelen skattytere jamt i årene 1950 til 1969.

Tabell 6.13

Tabell 6.13. Personlige skattytere¹ etter antatt formue².
Personal taxpayers¹ by assessed property².

Formue <i>Property</i>	1955	1960	1965	1966	1967
Ingen formue <i>No property</i> ...	829 190	832 764	779 087	809 424	885 346
Kr. 1 000— 5 000		309	198	262	12 303
» 6 000— 9 000		116 430	119 142	119 749	122 102
» 10 000— 14 000	437 378	118 563	123 311	127 551	135 046
» 15 000— 19 000		82 908	93 555	97 135	105 952
» 20 000— 24 000		55 035	68 074	73 868	82 506
» 25 000— 49 000	78 442	130 003	173 472	165 886	193 599
» 50 000— 99 000	44 957	64 111	91 550	92 019	100 115
» 100 000—199 000	19 075	27 643	38 688	39 115	41 437
» 200 000—299 000	4 441	6 177	9 154	9 512	10 267
» 300 000—499 000	2 501	3 606	5 171	5 303	5 722
» 500 000 og over <i>and over</i> .	1 860	2 258	2 994	3 198	3 451
I alt <i>Total</i>	1 417 844	1 439 807	1 504 396	1 543 022	1 697 846
Prosent <i>Percentages</i>					
Ingen formue	58,5	57,8	51,8	52,5	52,2
Kr. 1 000— 5 000		0,0	0,0	0,0	0,7
» 6 000— 9 000		8,1	7,9	7,8	7,2
» 10 000— 14 000	30,9	8,2	8,2	8,3	8,0
» 15 000— 19 000		5,8	6,2	6,3	6,2
» 20 000— 24 000		3,8	4,5	4,8	4,9
» 25 000— 49 000	5,5	9,0	11,6	10,7	11,4
» 50 000— 99 000	3,2	4,5	6,1	6,0	5,9
» 100 000—199 000	1,3	1,9	2,6	2,5	2,4
» 200 000—299 000	0,3	0,4	0,6	0,6	0,6
» 300 000—499 000	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
» 500 000 og over	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

¹ Omfatter f.o.m. 1967 forskottspliktige skattytere og skattytere som kommer inn under den særlige skatteordningen for sjøfolk. Også nullskattytere er med dersom den pensjonsgivende inntekt er oppgitt. Sjøfolk og nullskattytere er ikke inkludert i tallene t.o.m. 1966. ² T.o.m. 1969 – antatt formue ved statsskattelikningen for de skattytere som har formueskatt til staten, ellers antatt formue ved kommuneskattelikningen. Fra 1970 – antatt formue ved kommuneskattelikningen.

¹ *Seamen and zero-taxpayers are not included in the figures before 1967.* ² *Before 1970 assessed property by central government tax assessment for personal taxpayers paying central government property tax. For other taxpayers assessed property by municipal tax assessment. From 1970 on – assessed property by municipal tax assessment.*

Kilde: NOS Historisk statistikk og NOS Skattestatistikk. *Source: NOS Historical Statistics and NOS Tax Statistics.*

¹ Komité oppnevnt ved Kongelig resolusjon av 1. mars 1963; innstilling avgitt 15. februar 1968.

Tabell 6.13 (forts.). Personlige skattytere¹ etter antatt formue².
Personal taxpayers¹ by assessed property².

Formue	1968	1969	1970	1971
Ingen formue	928 661	943 756	1 377 464	1 384 656
Kr. 1 000— 5 000	11 593	10 842	15 432 }	38 539
» 6 000— 9 000	118 298	112 813	27 215 }	
» 10 000— 14 000	133 274	131 160	19 575	19 046
» 15 000— 19 000	106 486	107 069	10 733	11 699
» 20 000— 24 000	83 966	85 867	5 982	7 204
» 25 000— 49 000	207 533	219 008	57 392	65 809
» 50 000— 99 000	111 831	124 316	132 139	152 416
» 100 000—199 000	46 889	53 616	60 241	70 892
» 200 000—299 000	11 894	14 087	16 076	18 652
» 300 000—499 000	6 637	8 106	9 656	11 360
» 500 og over	4 176	5 283	6 570	7 451
I alt	1 771 238	1 815 923	1 738 475	1 787 724
Prosent				
Ingen formue	52,4	52,0	79,2	77,5
Kr. 1 000— 5 000	0,7	0,6	0,9 }	2,2
» 6 000— 9 000	6,7	6,2	1,6 }	
» 10 000— 14 000	7,5	7,2	1,1	1,1
» 15 000— 19 000	6,0	5,9	0,6	0,6
» 20 000— 24 000	4,7	4,7	0,3	0,4
» 25 000— 49 000	11,7	12,1	3,3	3,7
» 50 000— 99 000	6,3	6,8	7,6	8,5
» 100 000—199 000	2,7	3,0	3,5	4,0
» 200 000—299 000	0,7	0,8	0,9	1,0
» 300 000—499 000	0,4	0,4	0,6	0,6
» 500 000 og over	0,2	0,3	0,4	0,4
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0

¹ Se note 1, side 151. ² Se note 2, side 151.

¹ See note 1, page 151. ² See note 2, page 151.

Tabell 6.14. Gjennomsnittlig verdi pr. inntektstaker¹ av realaktiva, finansaktiva, gjeld og formue etter inntekt. 1970. 1 000 kr.
Average value per income earner¹ of fixed assets, financial assets, liabilities and property by income. 1970. 1 000 kroner.

Inntekt <i>Income</i>	Real- aktiva <i>Fixed assets</i>	Finans- aktiva <i>Financial assets</i>	Gjeld <i>Liabili- ties</i>	Spesielle korrek- sjoner og skjønns- liknet formue <i>Special corrections and property assessed by estimate</i>	Formue i alt <i>Total property</i>
Alle inntektstakere <i>All income earners</i>	30,2	15,6	21,2	2,2	22,4
Under kr. 4 000	9,2	4,6	9,8	—0,4	4,4
Kr. 4 000— 7 999	7,1	3,6	3,1	1,4	6,2
» 8 000—11 999	12,5	6,8	5,5	2,5	11,3
» 12 000—15 999	18,9	9,1	9,3	2,6	16,1
» 16 000—19 999	21,5	8,9	11,4	2,3	16,7
» 20 000—24 999	26,8	9,3	15,5	2,2	18,4
» 25 000—29 999	35,5	12,1	23,3	0,9	23,4
» 30 000—39 999	43,7	17,9	28,0	2,5	31,1
» 40 000—49 999	60,0	32,2	41,3	4,7	46,2
» 50 000—99 999	128,6	86,4	116,1	6,8	92,1
» 100 000 og over and over	674,4	682,0	733,4	—4,9	627,9

¹ Se note til tabell 6.15.

¹ See note to table 6.15.

Kilde: NOS Formuesstatistikk 1970. Source: NOS Property Statistics 1970.

Formuesstatistikken er periodisk og bygger på oppgaver fra samme utvalg som inntektsstatistikken. Inntektstaker og inntekt er her definert på samme måte som i inntektsstatistikken (se side 146). For ektefeller som liknes særskilt, er all formue tatt med hos den av ektefellene som har størst inntekt. I formuesstatistikken 1970 svarer begrepet formue til antatt formue ved kommuneskattelikningen. I dette begrepet er alle positive beløp for antatt formue regnet med, uansett om de faller under grensene for skattlegging eller ikke. Negativ antatt formue (nettogjeld) er satt lik null.

Tabellene
6.14–6.16

Tabell 6.15. Personlige inntektstakere¹ og formue, etter formue, inntekt og alder. 1970.

Personal income earners¹ and property by property, income and age. 1970.

Inntektstakernes formue, inntekt og alder <i>Property, income and age of the income earners</i>	Tallet på inntektstakere <i>Number of income earners</i>		Formue <i>Property</i>		Gjennom- snittlig for- mue, kr. <i>Average property, kroner</i>
	Prosent- vis fordeling <i>Percentage distribution</i>	Kumulert <i>Cumulative</i>	Prosent- vis fordeling <i>Percentage distribution</i>	Kumulert <i>Cumulative</i>	
Alle inntektstakere <i>All income earners</i>	100,0	100,0	100,0	100,0	22 442
Formue <i>Property</i>					
Ingen formue <i>No property</i>	50,4	50,4	.	.	.
Kr. 1– 9 999	12,1	62,5	2,7	2,7	5 022
» 10 000– 24 999	15,2	77,7	11,5	14,2	17 010
» 25 000– 49 999	11,8	89,5	18,7	32,9	35 667
» 50 000– 99 999	6,2	95,7	19,8	52,7	71 686
» 100 000–199 999	3,0	98,7	18,7	71,4	139 692
» 200 000–499 999	1,1	99,8	13,9	85,3	277 874
» 500 000 og over <i>and over</i>	0,2	100,0	14,7	100,0	1 336 292
Inntekt <i>Income</i>					
Under kr. 4 000	11,6	11,6	2,3	2,3	4 387
Kr. 4 000– 7 999	13,9	25,5	3,9	6,2	6 215
» 8 000–11 999	12,2	37,7	6,1	12,3	11 345
» 12 000–15 999	9,5	47,2	6,8	19,1	16 111
» 16 000–19 999	8,7	55,9	6,5	25,6	16 680
» 20 000–24 999	11,1	67,0	9,2	34,8	18 446
» 25 000–29 999	10,7	77,7	11,1	45,1	23 357
» 30 000–39 999	13,1	90,8	18,2	64,1	31 085
» 40 000–49 999	4,7	95,5	9,6	73,7	46 174
» 50 000–99 999	4,2	99,7	17,1	90,8	92 098
» 100 000 og over <i>and over</i>	0,3	100,0	9,2	100,0	627 883
Alder <i>Age</i>					
Under 20 år <i>years</i>	7,7	7,7	0,4	0,4	1 189
20–24 år <i>years</i>	11,1	18,8	1,5	1,9	3 131
25–29 » »	7,9	26,7	2,5	4,4	7 035
30–34 » »	6,8	33,5	3,9	8,3	12 822
35–39 » »	6,8	40,3	6,0	14,3	19 874
40–49 » »	17,0	57,3	22,0	36,3	29 124
50–59 » »	16,8	74,1	25,4	61,7	33 967
60–64 » »	7,1	81,2	12,0	73,7	37 958
65–69 » »	5,7	86,9	8,5	82,2	33 135
70 år og over <i>and over</i>	13,1	100,0	17,8	100,0	30 433

¹ For ektefeller som liknes særskilt er all formue tatt med hos den ene av ektefellene, nemlig den som har størst inntekt.

¹ For spouses who are separately assessed, all property is included by one of the spouses viz. by the one having the greatest income.

Kilde: NOS Formuesstatistikk 1970. Source: NOS Property Statistics 1970.

Formuesstatistikkens formuesbegrep avviker fra skattestatistikkens formuesbegrep bl. a. fordi formuesstatistikken har med antatt formue som ligger under grensene for skattlegging.

Verdien av *realkapitalen* er vurdert på grunnlag av likningskontorenes ansettelse ved den ordinære likning. Disse ansettelse kan ofte være vesentlig oppvurdert i forhold til skattyternes egne ansettelse. Likevel er det grunn til å tro at verdien av realkapitalen blir noe undervurdert ved likningen. Når det gjelder de personlige skattyteres innbo og løsøre er det bare den del av verdien som overstiger 20 000 kroner som skattlegges. Ettersom likningsmyndighetene godkjenner en meget forsiktig ansettelse av salgsverdien er det bare en meget liten del av disse gjenstander som kommer med i formuesbegrepet.

Finansaktiva omfatter stort sett alle utestående fordringer. Finansobjekt som *bankinnskott*, *ihendehaverobligasjoner* og *aksjer* omfatter både verdien av den del som skattlegges, og den del som etter gjeldende regler er fritatt for skatt.

Gjeld er definert lik gjeld og forpliktelser som det er gitt fradrag for ved formueslikningen.

Posten *spesielle korreksjoner* gir uttrykk for korreksjoner som må foretas for å få sammenheng mellom summen av de spesifiserte formueskategorier og begrepet formue. For husholdningene svarer korreksjonen til de skattefrie beløp for bankinnskott, ihendehaverobligasjoner og aksjer tillagt verdien av negativ antatt formue.

For alle inntektsgrupper over 4 000 kroner, øker realaktiva, finansaktiva, gjeld og samlet netto formue med inntekten.

Tabell 6.16. Tallet på husholdninger og det gjennomsnittlige antall personer og inntektstakere pr. husholdning etter formue. 1970.
Number of households and the average number of persons and income earners per household by property. 1970.

Formue <i>Property</i>	Tallet på husholdninger <i>Number of households</i>		Gjennom- snittlig antall personer pr. husholdning <i>Average number of persons per household</i>	Gjennom- snittlig antall inntekts- takere pr. husholdning <i>Average number of income earners per household</i>
	Antall <i>Number</i>	Prosent <i>Percentages</i>		
Alle husholdninger <i>All households</i>	1 419 258	100,0	2,7	1,4
Ingen formue <i>No property</i>	441 765	31,1	2,4	1,3
Kr. 1– 9 999	198 589	14,0	3,0	1,5
» 10 000– 24 999	290 299	20,5	2,9	1,5
» 25 000– 49 999	254 710	17,9	3,0	1,6
» 50 000– 99 999	130 445	9,2	3,0	1,5
» 100 000–199 999	70 716	5,0	3,0	1,5
» 200 000–499 999	27 032	1,9	2,9	1,4
» 500 000 og over <i>and over</i>	5 702	0,4	2,5	1,3

Kilde: NOS Formuesstatistikk 1970.
Source: NOS Property Statistics 1970.

Den personlige netto formue er meget skjevt fordelt mellom inntektstakerne. Over halvparten av inntektstakerne er uten formue, og de 0,2 prosent av inntektstakerne som har de største formuene disponerer nesten 15 prosent av den totale personlige formue i landet. De store formuene er sterkt konsentrert til inntektstakere i høye inntektsklasser. 0,3 prosent av inntektstakerne tjente 100 000 kroner eller mer; denne inntektstakergruppen eide 9,2 prosent av den totale formue, og hadde en gjennomsnittlig formue på over 600 000 kroner. Omtrent 56 prosent av inntektstakerne hadde i 1970 under 20 000 kroner i inntekt. Disse inntektstakerne disponerte 25,6 prosent av den samlede netto personlige formue. Det framgår også at det er en konsentrasjon av formue hos eldre personer. I 1970 var 40,3 prosent av inntektstakerne under 40 år; disse disponerte til sammen 14,3 prosent av den samlede personlige formue. Alle aldersgrupper under 40 år har en gjennomsnittsformue som ligger under gjennomsnittet for samtlige inntektstakere, mens aldersgruppene over 40 år har gjennomsnittsformuer over gjennomsnittet for alle aldersgrupper. Gjennomsnittsformuen for aldersgruppen under 20 år var i 1970 1 189 kroner. Gjennomsnittsformuen blir større med alderen inntil 65 år nås, og var for aldersgruppen 60–64 år i 1970 37 958 kroner. For aldersgruppen over 70 år var den 30 433 kroner.

Tabell 6.15

Fordelingen av formuen blant husholdningene (for definisjon av husholdning se side 148) er noe mindre skjev enn fordelingen blant inntektstakerne. Dette skyldes blant annet at man ved fordelingen på inntektstakerne, tiller den ene av ektefellene hele formuen.

Tabell 6.16

Privat konsum. *Private consumption.*

I nasjonalregnskapet finnes tall for det samlede private og offentlige konsum og for konsumets fordeling på varegrupper. Utviklingen i privat konsum pr. innbygger i løpende og faste priser (basis 1968) viser begge nokså jamn stigning i perioden 1950–1971. Privat konsum pr. innbygger i prosent av disponibel inntekt pr. innbygger har holdt seg temmelig konstant rundt 90 prosent, med unntak for 1950 da dette forholdet var hele 99 prosent.

Tabell 6.17

Tabell 6.17. Privat konsum pr. innbygger.
Private consumption per capita.

	1950	1955	1960	1965	1966	1967	1968	1969	1970*	1971*
Privat konsum pr. innbygger. Kr. <i>Private consumption per capita. Kroner</i>	3 042	4 294	5 469	7 736	8 292	8 984	9 566	10 544	11 842	13 231
Privat realkonsum pr. innbygger. 1968-kr. <i>Private real consumption per capita. 1968-kroner</i> ..	5 988	6 556	7 351	8 663	8 974	9 291	9 566	10 227	10 433	11 017
Privat konsum, prosent av disponibel inntekt for personer og personlige foretak <i>Private consumption as percentage of disposable income for persons</i>	99	91	92	89	90	91	92	94	92	..

Kilde: NOS Nasjonalregnskap. *Source: NOS National Accounts.*

Tabell 6.18. Privat konsum fordelt på hovedgrupper. Prosent.

Private consumption by groups of goods and services. Percentages.

	1950	1955	1958	1960	1965	1966	1967	1968	1969	1970*	1971*
Matvarer <i>Food</i>	30,0	30,9	30,7	29,0	28,1	27,4	26,7	26,4	25,5	26,1	25,6
Drikkevarer og tobakk <i>Beverages and tobacco</i> ..	8,9	7,8	7,6	7,5	7,6	7,6	7,6	7,6	7,5	7,5	7,6
Bolig, lys og brensel <i>Rent, fuel and power</i> ..	8,3	9,8	11,3	11,2	10,9	11,1	10,9	11,2	11,1	11,6	11,2
Møbler og husholdningsartikler <i>Furniture and household equipment</i> ..	8,4	8,9	8,0	7,7	7,4	7,6	7,7	7,6	8,1	7,6	7,6
Klær og skotøy <i>Clothing and footwear</i>	16,6	15,3	14,0	14,0	12,6	12,3	12,2	11,9	11,6	11,7	11,5
Helsepleie og personlig hygiene <i>Medical and personal care</i>	4,5	4,8	5,3	5,6	6,6	6,7	7,1	7,2	7,2	7,8	7,9
Reiser og transport <i>Transport</i>	5,8	5,9	6,2	7,3	9,0	9,4	9,5	9,3	10,4	9,0	9,7
Fritidssysler og utdanning <i>Recreation and education</i>	4,9	4,9	5,1	5,8	6,5	6,6	6,6	6,6	6,6	6,5	6,4
Annet konsum <i>Other goods and services</i> ...	9,5	9,2	9,2	9,8	10,1	10,3	10,5	10,9	10,9	11,3	11,3
I alt spesifisert konsum <i>Specified consumption</i> ..	96,9	97,5	97,4	97,9	98,8	99,0	98,8	98,7	98,9	99,1	98,8
Korreksjonsposter <i>Corrections</i>	3,1	2,5	2,6	2,1	1,2	1,0	1,2	1,3	1,1	0,9	1,2
Privat konsum <i>Private consumption</i>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kilde: NOS Nasjonalregnskap. Source: NOS National Accounts.

Tabell 6.19. Husholdningenes¹ forbruksutgift² til vare- og tjenestegrupper 1958 og 1967. Prosent.*Households¹ expenditure² on groups of goods and services 1958 and 1967. Percentages.*

	1958	1967
Matvarer <i>Food</i>	39,9	30,2
Drikkevarer og tobakk <i>Beverages and tobacco</i>	4,0	4,2
Bolig, lys og brensel <i>Rent, fuel and power</i>	13,6	11,5
Møbler og husholdningsartikler <i>Furniture and household equipment</i>	8,3	9,3
Klær og skotøy <i>Clothing and footwear</i>	13,1	11,9
Helsepleie og personlig hygiene ³ <i>Medical and personal care</i> ³ ...	3,4	3,9
Reiser og transport <i>Transport</i>	6,7	15,4
Fritidssysler og utdanning <i>Recreation and education</i>	6,5	8,6
Andre varer og tjenester <i>Other goods and services</i>	4,5	5,2
Total forbruksutgift <i>Total expenditure</i>	100,0	100,0

¹ Som husholdning er regnet personer som bor i samme leilighet og som har felles kost (minst middag). ² For utførlig redegjørelse av hva som inngår i de enkelte utgiftsposter henvises til Forbruksundersøkelse 1967. ³ Personlig hygiene er i Forbruksundersøkelse 1967 gruppert under Andre varer og tjenester.

¹ Household – persons living in the same flat and eating together. ² More detailed information are found in Survey of Consumer Expenditure 1967. ³ Personal care is grouped under Other goods and services in Survey of Consumer Expenditure 1967.

Kilde: NOS Forbruksundersøkelse 1967. Source: NOS Survey of Consumer Expenditure 1967.

Gruppene matvarer, drikkevarer og tobakk, møbler og husholdningsartikler, klær og skotøy hadde nedgang i sine relative andeler av det totale forbruk i perioden 1960–1971. Gruppene bolig, lys og brensel, helsepleie og personlig hygiene, reiser og transport og fritidssysler og utdanning økte sine relative andeler.

Sammenlikner en tallene i nasjonalregnskapet med tilsvarende tall fra forbruksundersøkelsen som bygger på husholdningsregnskap fra et utvalg av husholdninger, ser en at tallene er noe ulike. Dette skyldes i stor grad at datagrunnlag og beregningsmetoder for tabellene er forskjellige. For eksempel vil ofte gruppen drikkevarer og tobakk undervurderes i et husholdningsregnskap. Tendensen i de to tallseriene er imidlertid stort sett den samme.

Tabell 6.18

Tabell 6.19

Tabell 6.20. Husholdningenes¹ forbruksutgift til vare- og tjenestegrupper etter husholdningens totale forbruksutgift 1967. Prosent.

Households' expenditure on groups of goods and services by total expenditure of household 1967. Percentages.

Vare- og tjenestegruppe <i>Goods and service group</i>	Alle husholdninger <i>All households</i>							
	I alt <i>Total</i>	Med total forbruksutgift <i>With total expenditure</i>						
		Under kr. 8 000	Kr. 8 000– 11 999	Kr. 12 000– 15 999	Kr. 16 000– 19 999	Kr. 20 000– 27 999	Kr. 28 000– 39 999	Kr. 40 000 og over and over
		Prosent av total forbruksutgift <i>Percentage of total consumption expenditure</i>						
Matvarer <i>Food</i>	30,18	49,32	42,39	38,95	36,33	31,35	26,83	16,82
Drikkevarer og tobakk <i>Beverages and tobacco</i> . .	4,17	3,56	3,99	4,29	4,52	4,33	4,38	3,69
Klær og skotøy <i>Clothing and footwear</i>	11,90	7,66	10,95	11,49	12,29	12,99	13,07	10,62
Bolig, lys og brensel <i>Rent, fuel and power</i>	11,50	14,00	13,32	12,68	11,97	12,57	11,29	8,63
Møbler og husholdnings- artikler <i>Furniture and household equipment</i>	9,25	6,33	6,82	7,09	8,48	8,97	10,66	10,96
Reiser og transport <i>Trans- port</i>	15,39	5,95	7,32	9,65	10,27	12,52	14,22	29,98
Helsepleie og personlig hygiene <i>Medical and per- sonal care</i>	3,83	3,35	4,02	4,00	4,16	4,14	3,98	3,07
Fritidssysler og utdanning <i>Recreation and education</i> .	8,55	6,28	7,29	7,33	8,16	8,65	10,10	8,47
Andre varer og tjenester <i>Other goods and services</i> .	5,23	3,54	3,91	4,52	3,82	4,48	5,47	7,76
Total forbruksutgift <i>Total expenditure</i>	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Tallet på husholdninger <i>Number of households</i> . .	5 008	755	748	723	720	1 006	693	363
Personer pr. husholdning <i>Number of persons per household</i>	3,06	1,59	2,26	2,77	3,31	3,68	4,06	4,28

¹ Se notene til tabell 6.19.

¹ See notes to table 6.19.

Kilde: NOS Forbruksundersøkelse 1967. Source: NOS Survey of Consumer Expenditure 1967.

Tabell 6.21. Husholdningenes¹ forbruksutgift til vare- og tjenestegrupper etter husholdningens totale forbruksutgift 1967. Kr.
Households¹ expenditure on groups of goods and services by total expenditure of household 1967. Kroner.

Vare- og tjenestegruppe <i>Goods and service group</i>	Alle husholdninger <i>All households</i>							
	Med total forbruksutgift <i>With total expenditure</i>							
	I alt <i>Total</i>	Under kr. 8 000	Kr. 8 000– 11 999	Kr. 12 000– 15 999	Kr. 16 000– 19 999	Kr. 20 000– 27 999	Kr. 28 000– 39 999	Kr. 40 000 og over and over
Matvarer <i>Food</i>	6 208	2 749	4 238	5 438	6 508	7 418	8 792	10 120
Drikkevarer og tobakk <i>Beverages and tobacco</i> . . .	857	198	399	599	809	1 024	1 434	2 219
Klær og skotøy <i>Clothing and footwear</i>	2 449	427	1 095	1 603	2 201	3 072	4 283	6 390
Bolig, lys og brensel <i>Rent, fuel and power</i>	2 366	780	1 332	1 770	2 144	2 974	3 700	5 193
Møbler og husholdnings- artikler <i>Furniture and household equipment</i>	1 904	353	682	990	1 519	2 122	3 492	6 591
Reiser og transport <i>Trans- port</i>	3 165	331	731	1 348	1 840	2 962	4 658	18 040
Helsepleie og personlig hygiene <i>Medical and per- sonal care</i>	793	187	401	560	746	980	1 303	1 848
Fritidssysler og utdanning <i>Recreation and education</i> . .	1 758	350	729	1 024	1 461	2 046	3 310	5 098
Andre varer og tjenester <i>Other goods and services</i> .	1 076	197	391	630	683	1 060	1 792	4 664
Total forbruksutgift <i>Total expenditure</i>	20 571	5 573	9 998	13 962	17 911	23 657	32 764	60 162
Tallet på husholdninger <i>Number of households</i> . .	5 008	755	748	723	720	1 006	693	363
Personer pr. husholdning <i>Persons per household</i> . .	3,06	1,59	2,26	2,77	3,31	3,68	4,06	4,28

¹ Se notene til tabell 6.19.

¹ See notes to table 6.19.

Kilde: NOS Forbruksundersøkelse 1967. *Source: NOS Survey of Consumer Expenditure 1967.*

Tabell 6.20
og

Tabell 6.21

Tabell 6.22

Tabell 6.23

Matvarenes budsjettandels sank meget markant med stigende inntekt, mens budsjettandelen for posten reiser og transport økte kraftig med økende inntekt. Det var spesielt kjøp og drift av egne transportmiddel som her slo kraftig ut. Regnet i kroner økte imidlertid utgiftene til alle vare- og tjenestegrupper med total forbruksutgift.

For postene matvarer og klær og skotøy økte budsjettandelene med familiestørrelsen, mens postene drikkevarer og tobakk og reiser og transport avtok relativt til andre utgiftsposter når familiestørrelsen økte. For de øvrige utgiftsgrupper kan det vanskelig spores noen klar tendens.

Hvor stor andel av husholdningene som har varige forbruksvarer, varierte sterkt med husholdningsinntekten. For så godt som alle varige forbruksvarer økte andelen med stigende inntekt. I særlig grad gjaldt dette for bil. I husholdninger med inntekt under 10 000 kroner, hadde 6 prosent av husholdningene bil, og blant husholdninger som hadde over 50 000 kroner i inntekt, hadde nesten 80 prosent bil.

Tabell 6.22. Husholdningenes¹ forbruk av vare- og tjenestegrupper etter husholdningstype 1967. Prosent.

Households' expenditure on groups of goods and services by type of household 1967. Percentages.

Vare- og tjenestegruppe <i>Goods and service group</i>	Enslige <i>Single persons</i>	Ektepar <i>Couples</i>					Hus- hold- ninger ellers <i>Other house- holds</i>
		Uten barn <i>Without children</i>	Med 1 barn under 16 år <i>With 1 child under 16 years</i>	Med 2 barn <i>With 2 children</i>	Med 3 barn <i>With 3 children</i>	Med 4 eller flere barn under 16 år <i>With 4 or more children under 16 years</i>	
Matvarer <i>Food</i>	24,24	30,81	27,45	30,58	32,78	38,00	30,52
Drikkevarer og tobakk <i>Beverages and tobacco</i>	4,00	4,82	4,51	4,49	3,55	2,67	4,02
Klær og skotøy <i>Clothing and footwear</i>	10,91	8,91	11,29	12,88	13,00	13,04	12,72
Bolig, lys og brensel <i>Rent, fuel and power</i>	16,23	13,78	12,50	12,25	12,97	12,15	9,44
Møbler og husholdningsartikler <i>Furniture and household equipment</i>	9,31	10,34	9,14	10,23	9,24	6,47	8,87
Helsepleie og personlig hygiene <i>Medical and personal care</i>	3,82	4,03	3,77	4,28	4,06	3,50	3,66
Reiser og transport <i>Transport</i>	13,65	14,80	17,98	12,21	11,12	10,66	16,95
Fritidssysler og utdanning <i>Recreation and education</i>	9,31	8,24	8,30	8,18	9,27	8,38	8,58
Andre varer og tjenester <i>Other goods and services</i>	8,53	4,27	5,06	4,90	4,01	5,13	5,24
Total forbruksutgift <i>Total expenditure</i>	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Tallet på husholdninger <i>Number of households</i>	832	949	371	497	215	125	2 019

¹ Se notene til tabell 6.19.

¹ See notes to table 6.19.

Kilde: NOS Forbruksundersøkelse 1967. *Source: NOS Survey of Consumer Expenditure 1967.*

Tabell 6.23. Husholdninger¹ som hadde visse varige forbruksvarer i prosent av alle husholdninger i vedkommende inntektsgruppe². 1967.

Households¹ with certain durable consumer goods as percentage of all households in the income group². 1967.

	Alle hushold- ninger <i>All house- holds</i>	Med inntekt <i>With income</i>						
		Under	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
		kr. 10 000	10 000– 14 900	15 000– 19 900	20 000– 24 900	25 000– 34 900	35 000– 49 900	50 000 og over <i>and over</i>
Husholdninger med:								
<i>Households with:</i>								
Bil <i>Motor-car</i>	40,4	6,0	17,8	28,2	38,1	53,2	68,6	78,9
Seilbåt <i>Sailing-boat</i>	0,3	0,4	0,2	0,0	0,3	0,3	0,5	0,7
Motorbåt <i>Motor-boat</i>	9,4	5,4	7,7	7,4	10,7	10,7	11,3	13,8
Campingtilhenger								
<i>Camping trailer</i>	0,6	0,0	0,2	0,2	0,6	0,8	1,0	1,5
Kjøleskap <i>Refrigerator</i> . . .	70,2	50,1	56,7	59,7	74,6	78,3	84,9	90,9
Hjemmefryser <i>Food freezer</i>	33,7	22,9	31,6	32,6	33,1	35,0	42,2	44,0
Oppvaskmaskin								
<i>Dishwasher</i>	1,3	0,5	0,0	0,2	0,3	0,6	1,9	8,8
Vaskemaskin <i>Washing machine</i>	69,7	49,2	63,1	69,0	73,9	75,0	81,8	81,1
Fjernsynsmottaker								
<i>Television set</i>	56,3	28,4	39,0	48,5	58,7	67,7	75,1	82,6

¹ Se note 1 til tabell 6.19. ² Antatt inntekt ved skattelikningen.

¹ See note 1 to table 6.19. ² Assessed income according to tax assessment.

Kilde: NOS Forbruksundersøkelse 1967. Source: NOS Survey of Consumer Expenditure 1967.

Prisutvikling. Prices.

Når man studerer økonomiske endringer er det ofte realstørrelsene man er interessert i. Om gjennomsnittsinntekten stiger fra et år til et annet med en viss prosent, og prisene i gjennomsnitt også øker med samme prosent, så vil gjennomsnittsinntektstakeren verken komme bedre eller dårligere ut. Men en slik utvikling i de nominelle priser og lønninger kan likevel ha fordelingsmessige følger av forskjellig slag. En slik fordelingsmessig konsekvens av økende pris/lønnsnivå som er lett å gjennomskue, er at kreditorer (som har penger utestående) taper – og debitorer (som har gjeld) tjener på en slik utvikling. Dette under forutsetning av at rentenivået ikke påvirkes av utviklingen i det alminnelige prisnivå. En annen fordelingsseffekt følger av at prisene stiger med ulik styrke for forskjellige varer.

Tabell 6.24

Prisindekser for enkelte anvendelser av nasjonalproduktet viser at prisene for offentlig konsum, og spesielt offentlig sivilt konsum har steget raskere enn prisene på de varer og tjenester som inngår i det private konsum. Dette skyldes at offentlig sivilt konsum i det vesentlige består av lønnsutbetalinger og at prisene derfor stiger om lag i takt med stigningen i lønningene for offentlige funksjonærer.

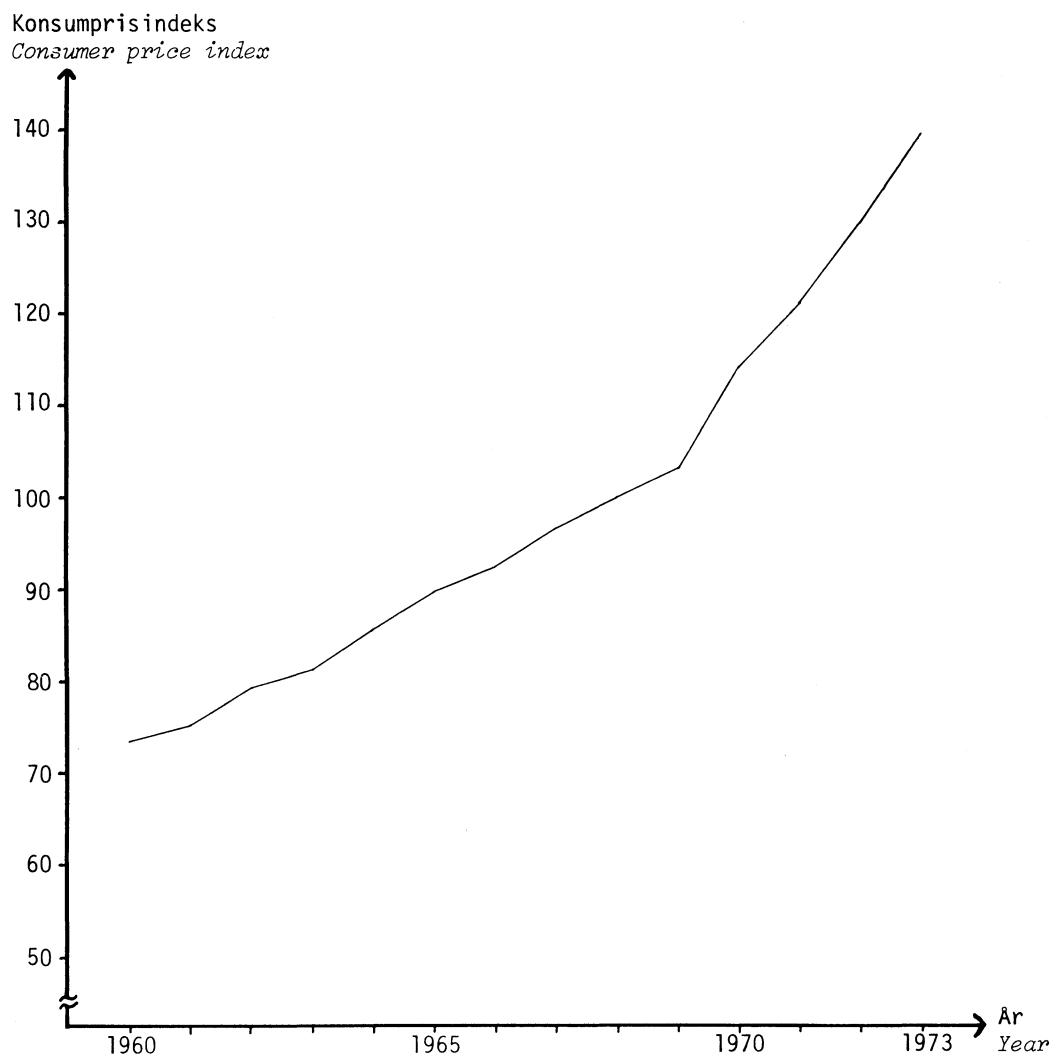
Tabell 6.24. Prisindekser for noen komponenter i nasjonalregnskapet.
1968 = 100.

Price indexes of some components of national accounts. 1968 = 100.

	1950	1955	1960	1965	1966	1967	1968	1969	1970*	1971*
Privat konsum <i>Private consumption</i>	50,8	65,5	74,4	89,3	92,4	96,7	100,0	103,1	113,5	120,9
Offentlig konsum										
<i>Government consumption</i>	38,1	50,7	63,6	84,1	90,2	95,2	100,0	102,9	113,1	125,2
Sivilt <i>Civilian</i>	36,1	48,3	61,6	82,7	89,1	94,1	100,0	103,3	114,0	125,4
Militært <i>Military</i>	45,0	58,4	70,5	89,2	94,1	98,6	100,0	102,1	110,6	124,4

Kilde: NOS Nasjonalregnskap. *Source: NOS National Accounts.*

Figur 6.6. Konsumprisindeks 1960-1972. 1968=100 *Consumer price index 1960-1972. 1968=100*

Figur 6.6

Konsumprisindeksen (basis 1968) har steget med 55,9 prosentpoeng eller 2,9 poeng pr. år i gjennomsnitt fra 1950 til 1970. Prisstigningen var i denne perioden størst tidlig i 1950-årene og i siste halvdel av 1960-årene. Fra og med 1970 har prisstigningen vært meget sterkere, med henholdsvis 10,9, 7,1 og 8,7 prosentpoeng i 1970, 1971 og 1972. Det største enkeltspranget i indeksen har vi fra desember 1969 til januar 1970. Dette spranget skyldes hovedsakelig innføringen av merverdiavgiften 1. januar 1970.

Tabell 6.25

De fleste varepriser i perioden 1965–1972 steg omtrent i takt. Fra 1965 til 1972 var den gjennomsnittlige prisstigningen omtrent 40 poeng. Noen varer – spise fett, sukker, kaffe, te og kakao – hadde store svingninger i prisene. Sammenliknet med 1968 steg prisene på sukker og poteter mest.

Tabell 6.25. Konsumprisindeks etter vare- og tjenestegruppe. 1968 = 100.

Consumer price index by group of goods and services. 1968 = 100.

Utgiftsgruppe <i>Expenditure group</i>	1965	1968	1969	1970	1971	1972	1973
Totalindeks <i>Total</i>	90	100	103	114	121	130	140
Matvarer <i>Food</i>	91	100	104	117	125	133	143
Mjøl, gryn og bakervarer <i>Bread and cereals</i>	91	100	107	119	126	135	142
Kjøtt, kjøttvarer og flek <i>Meat, meat products and pork</i>	86	100	106	117	127	137	144
Fisk og fiskevarer <i>Fish and fish products</i>	85	100	102	117	133	146	165
Mjøl, fløte, ost og egg <i>Milk, cheese and eggs</i>	84	100	101	114	120	124	124
Spisefett og spiseoljer <i>Oils and fats</i>	114	100	99	118	132	136	138
Grønnsaker, frukt og bær <i>Fruit and vegetables</i>	92	100	104	112	119	125	139
Poteter og varer av poteter <i>Potatoes, potato products</i>	91	100	110	130	119	152	175
Sukker <i>Sugar</i>	139	100	120	140	168	245	295
Kaffe, te, kakao og kokesjokolade <i>Coffee, tea and cocoa</i>	110	100	103	134	127	125	140
Andre matvarer <i>Other foods</i>	96	100	104	113	116	123	133
Drikkevarer og tobakk <i>Beverages and tobacco</i>	92	100	103	112	124	129	141
Klær og skotøy <i>Clothing and footwear</i>	92	100	102	110	116	125	136
Bolig, lys og brensel <i>Rent, fuel and power</i> ...	89	100	103	115	122	129	138
Bolig og vedlikeholdsutgifter <i>Housing and maintenance</i>	90	100	103	111	118	125	135
Lys og brensel <i>Fuel and power</i>	87	100	102	121	128	135	144
Møbler og husholdningsartikler <i>Furniture and household equipment</i>	90	100	102	112	116	125	133
Helsepleie <i>Medical care</i>	84	100	104	110	120	129	139
Reiser og transport <i>Transport</i>	87	100	102	111	120	129	140
Fritidssysler og utdanning <i>Recreation and education</i>	91	100	105	114	120	130	139
Andre varer og tjenester <i>Other goods and services</i>	86	100	104	118	124	133	142

Kilde: Statistisk månedshefte. Source: Monthly Bulletin.

Den offentlige sektors økonomi¹. *The public sector.*

Nettonasjonalproduktet gir uttrykk for den samlede verdiskapningen i landet i løpet av et år. Når rente- og stønadsoverskottet fra utlandet legges til fås disponibel inntekt for landet. Det har i årene etter krigen funnet sted en temmelig jamn øking i den totale disponible inntekt for Norge. Året 1950 er spesielt, med et stort overskott på rente- og stønadsbalansen (Marshall-hjelp) som i første rekke tilfløt den offentlige sektor. Fra 1955 til 1971 økte den offentlige sektors inntekter relativt sterkere enn inntektene i den private sektor. Den relative nedgang i den private sektors inntekter skjer vesentlig på bekostning av sektoren personer og personlige tiltak.

Tabell 6.26
og
Figur 6.7

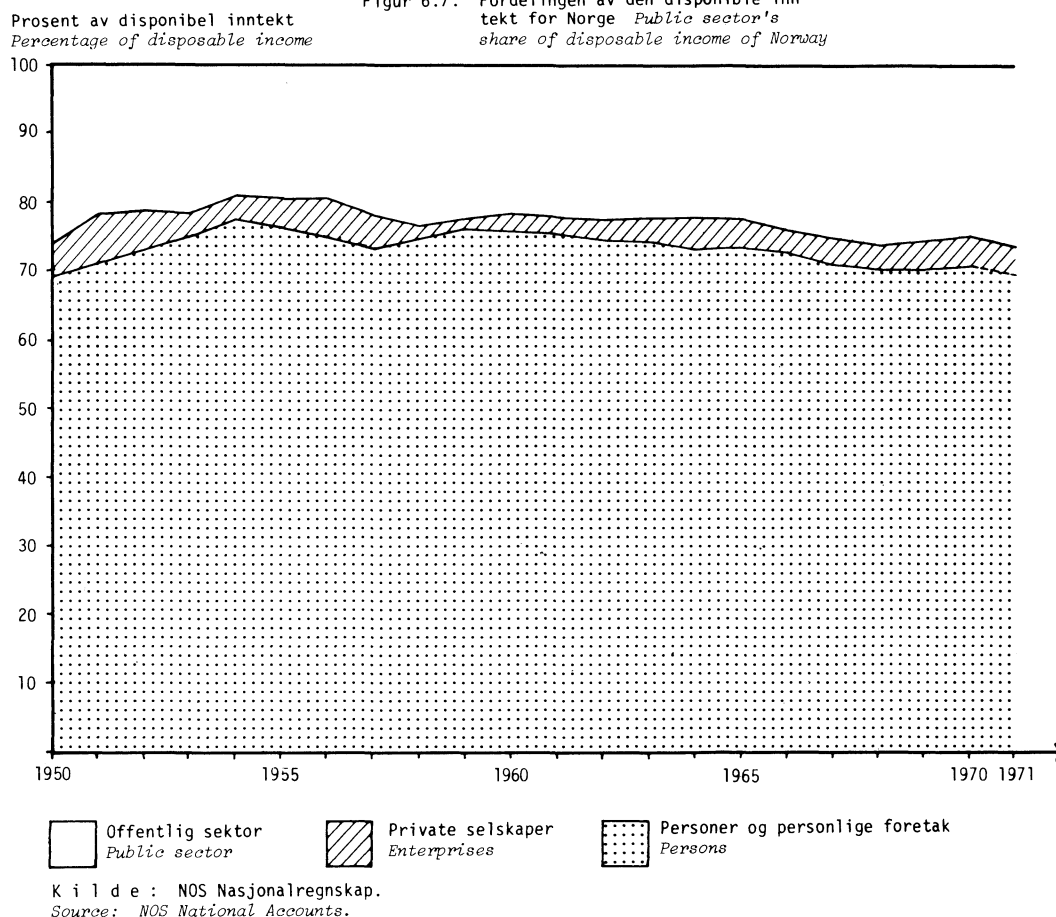
Tabell 6.26. Disponibel inntekt for Norge. Mill. kr.
Disposable income of Norway. Million kroner.

	1950	1955	1960	1965	1966
Nettonasjonalprodukt <i>Net domestic product</i>	13 460	21 305	28 337	44 527	48 476
+ Rente- og stønadsoverskott fra utlandet + <i>Net interest and transfers from abroad</i>	1 084	—85	—128	—452	—518
Disponibel inntekt for Norge <i>Disposable income</i>	14 544	21 220	28 209	44 075	47 958
Av dette: <i>Of which:</i>					
Offentlige sektor <i>General government</i>	3 782	4 129	6 130	9 815	11 523
Private sektor <i>Private sector</i>	10 762	17 091	22 079	34 260	36 435
Private selskaper <i>Enterprises</i>	695	900	644	1 833	1 597
Personer og personlige foretak <i>Persons</i>	10 067	16 191	21 435	32 427	34 838
I prosent av disponibel inntekt: <i>Percentage of disposable income:</i>					
Disponibel inntekt for Norge <i>Disposable income</i>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Av dette: <i>Of which:</i>					
Offentlige sektor <i>General government</i>	26,0	19,5	21,7	22,3	24,0
Private sektor <i>Private sector</i>	74,0	80,5	78,3	77,7	76,0
Private selskaper <i>Enterprises</i>	4,8	4,2	2,3	4,2	3,3
Personer og personlige foretak <i>Persons</i>	69,2	76,3	76,0	73,5	72,7
	1967	1968	1969	1970*	1971*
Nettonasjonalprodukt <i>Net domestic product</i>	53 360	57 043	61 992	71 673	80 327
+ Rente- og stønadsoverskott fra utlandet + <i>Net interest and transfers from abroad</i>	—593	—565	—534	—605	—720
Disponibel inntekt for Norge <i>Disposable income</i>	52 767	56 478	61 458	71 068	79 607
Av dette: <i>Of which:</i>					
Offentlige sektor <i>General government</i>	13 282	14 725	15 680	17 656	21 010
Private sektor <i>Private sector</i>	39 485	41 753	45 778	53 412	58 597
Private selskaper <i>Enterprises</i>	2 027	2 030	2 589	3 116	..
Personer og personlige foretak <i>Persons</i>	37 458	39 723	43 159	50 296	..
I prosent av disponibel inntekt: <i>Percentage of disposable income:</i>					
Disponibel inntekt for Norge <i>Disposable income</i>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Av dette: <i>Of which:</i>					
Offentlige sektor <i>General government</i>	25,2	26,1	25,5	24,8	26,4
Private sektor <i>Private sector</i>	74,8	73,9	74,5	75,2	73,6
Private selskaper <i>Enterprises</i>	3,8	3,6	4,2	4,4	..
Personer og personlige foretak <i>Persons</i>	71,0	70,3	70,3	70,8	..

Kilde: NOS Nasjonalregnskap. *Source: NOS National Accounts.*

¹ Nasjonalregnskapet er nylig lagt om etter en ny internasjonal standard for slike regnskap. Tallene i dette avsnitt er imidlertid basert på det gamle system.

Figur 6.7. Fordelingen av den disponible inntekt for Norge *Public sector's share of disposable income of Norway*

Tabell 6.27. Den offentlige forvaltnings realinntekter og utgifter pr. innbygger. I 1000 1968-kroner¹.
General government's real revenues expenditures per capita. 1000 1968-kroner.¹

	1969	1970	1971	1972 [*]
Inntekter: Receipts:				
Skatter Taxes	6,9	7,2	7,9	8,5
Av dette: Of which:				
a) Trygde- og pensjonspremier Social security premiums	1,6	1,7	2,0	2,3
b) Andre direkte skatter Other direct taxes	2,6	2,4	2,6	2,8
c) Indirekte skatter Indirect taxes ...	2,7	3,1	3,3	3,4
Andre inntekter Other revenues	0,3	0,3	0,3	0,3
Inntekter i alt Total	7,2	7,5	8,2	8,8
Utgifter: Expenditures:				
Overføringer til private Transfers to private persons	3,0	3,5	3,8	4,0
Nettokjøp av varer og tjenester Net purchase of goods and services	3,5	3,4	3,6	3,9
Andre utgifter Other expenditure	0,7	0,6	0,8	0,9
Utgifter i alt Total	7,2	7,5	8,2	8,8

¹ Deflatert med nasjonalregnskapets prisindeks.

¹ Adjusted to constant prices by the price index of national accounts.

Kilde: NOS Økonomisk utsyn.

Source: NOS Economic Survey.

Det meste av de offentlige utgifter kommer samfunnets medlemmer til gode, direkte – som f. eks. undervisning, helsevern og sosiale formål – eller indirekte – som f. eks. forsvar, rettspleie, politi og veier. Av den offentlige forvaltnings – stats- og trygdeforvaltningen og kommuneforvaltningen – utgifter svarer overføringer til private (trygde- og pensjonsstønader, subsidier o. a.) og nettokjøp av varer og tjenester (konsum og bruttoinvesteringer) for nesten halvparten hver. Skattene utgjør den alt overveiende delen av inntektene. Av den offentlige forvaltnings kjøp av varer og tjenester har undervisning og forskning vært den største posten alle år etter 1960. Størst relativ øking fra 1960 til 1972 har en hatt i postene undervisning og forskning, og helsevern og sosiale formål.

Tabell 6.27
og
Tabell 6.28

Tabell 6.28. Den offentlige forvaltnings nettokjøp pr. innbygger av varer og tjenester etter formål. I 1968-kroner.

General government's net purchase per capita of goods and services by purpose. 1968-kroner.

Formål Purpose	1960	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972*
Administrasjon <i>Administration</i> .	289	350	357	394	404	426	434	473	499
Forsvar <i>Military defence</i>	464	592	558	574	592	634	630	612	627
Rettspleie, politi <i>Judicial services</i>	80	84	85	88	94	102	103	108	108
Kirker og religiøse formål <i>Churches and religious purposes</i>	33	37	37	40	41	42	42	43	44
Undervisning, forskning <i>Education, research</i>	540	792	845	926	951	1 018	1 032	1 114	1 183
Helsevern <i>Medical services</i>	136	195	203	221	240	275	233	255	274
Sosiale formål <i>Social purposes</i>	103	117	127	143	149	150	144	182	214
Veier <i>Roads</i>	328	454	450	482	477	555	551	561	602
Andre off. arbeider <i>Other public activities</i>	135	133	132	141	143	152	151	181	207
Uspesifisert <i>Unspecified</i>	88	83	87	104	106	101	118	116	147
I alt <i>Total</i>	2 196	2 837	2 881	3 113	3 197	3 455	3 438	3 645	3 905

Kilde: NOS Økonomisk utsyn. Source: NOS Economic Survey.

KAPITTEL 7

	Side
Sosiale hjelpetiltak <i>Social services.</i>	
Barn og foreldre <i>Children and parents</i>	167
Barnetrygd <i>Family allowances</i>	167
Daginstitusjoner for barn	
<i>Day care services for children</i>	168
Etterlatte og enslige forsørgere	
<i>Surviving and lone supporters</i>	171
Barnevern <i>Child welfare</i>	175
Hjelpeordninger for hjemmene	
<i>Assistance to the homes</i>	179
Sykdom, attføring, uførhet	
<i>Illness, rehabilitation and disability</i>	181
Syketrygd <i>Health insurance</i>	181
Tilleggstygden for sykepenger til arbeidstakere (Sykelønnsordningen)	
<i>Supplementary health insurance for employees</i>	183
Attføring <i>Rehabilitation</i>	183
Uførestønad <i>Disability assistance</i>	185
Stønad og hjelp til eldre <i>Assistance to old people</i>	190
Folkepensjon/alderstrygd <i>Old age pension</i>	191
Pensjonstrygden for fiskere og for skogsarbeidere	
<i>Pension insurance for fishermen and forestry workers</i>	192
Pensjonstrygden for sjømenn	
<i>Pension insurance for sailors</i>	193
Krigspensjoneringene <i>War pensions</i>	193
Aldershjem <i>Old people's homes</i>	194
Sosialhjelp <i>Social support</i>	195
Offentlige utgifter til sosiale formål	
<i>Public expenditures on social security</i>	198
Vedlegg om stønadssatser <i>Appendix on assistance rates</i>	200

Dette kapitlet omfatter tiltak som tar sikte på å hjelpe eller verne enkeltpersoner eller familier. I de siste årene har det skjedd en sterk utbygging av trygdesystemet for å sikre befolkningen mot inntektsbortfall. Det har ikke vært satset fullt så sterkt på spesielle hjelpetiltak overfor vanskeligstilte grupper som f. eks. sosialhjelp- eller barneverns klientene. Formålet med de nyere sosiale tiltak har i økende grad vært å hindre at nød oppstår, og ikke som tidligere da hjelpen stort sett var begrenset til hjelp i nødstilfelle. Gradvis har søkelyset også blitt rettet innover i samfunnet for å avdekke klientskapende forhold.

Det er i dette kapitlet tatt med en kort omtale av omfang og bestemmelser ved de ulike hjelpetiltak der dette antas å lette forståelsen av statistikken. For utførligere redegjørelse vises til Rikstrygdeverkets publikasjoner.

Statistikken som dette kapittel bygger på, er i det vesentlige hentet fra offisiell norsk statistikk utarbeidd av Statistisk Sentralbyrå og fra statistikk utarbeidd av Rikstrygdeverket – for det meste publisert i Rikstrygdeverkets årsmelding. I noen få tilfelle er det tatt med data også fra andre kilder. Mer detaljerte oppgaver vil en finne blant annet i Rikstrygdeverkets årsmeldinger og NOS-publikasjonene *Barneomsorg*, *Barnevernsstatistikk*, *Daginstitusjoner for barn*, *Sosial hjemmehjelp* og *Sosialhjelpstatistikk*.

For oppgaver over arbeidsløse og arbeidsløshetsstrygd vises til kapittel 5 – særlig tabellene 5.15–5.21 og 5.31–5.32.

Barn og foreldre. *Children and parents.*

Barnetrygd. *Family allowances.*

Barnetrygd ble innført ved lov av 24. oktober 1946. Til og med 1969 ble barnetrygd i alminnelighet ytt fra og med 2. barn, men også for første barn når foreldrene var skilt, når en av dem eller begge var døde og når de ikke hadde inngått ekteskap med hverandre. Trygd kunne også gis for første barn når forsørgeren var arbeidsufør. Fra og med 1970 ytes trygd også for 1. barn. Til enslige forsørgere ytes stønad for ett barn mer enn det faktiske antall forsørgede barn under 16 år. Etter regler fastsatt av Sosialdepartementet kan det også i andre tilfelle bli gitt trygd for ett barn mer enn faktisk forsørget.

Endringen i 1970 hadde sammenheng med en større omlegging av skattesystemet og førte både til at stønadsbeløpene ble noe større og til at flere får barnetrygd. Tallet på stønadsmottakere gikk opp med 60 prosent fra 1969 til 1970. I 1972 var det 546 807 stønadsmottakere. I alt fikk disse barnetrygd for 1 068 205 barn.

I statistikken over barnetrygd framkommer også tall for hvor mange enslige som forsørger barn under 16 år. I 1972 var det omtrent 44 000.

Tabell 7.1

Tabell 7.1. Barnetrygd. Stønadsmottakere og tallet på barn som det ble betalt stønad for.

Family allowances. Recipients and number of children.

År <i>Year</i>	Stønadsmottakere 31. desember <i>Recipients 31 December</i>						Barn i barnehjem <i>Children in homes for children etc.</i>	Tallet på barn <i>Children, total</i>
	I alt <i>Total</i>	Tallet på barn <i>Number of children</i>				Enslige forsørgere <i>Single supporters</i>		
		1	2	3	4 og mer <i>and more</i>			
1960 .	323 005	33 078	176 207	76 650	37 070	..	..	503 123
1965 .	319 053	28 616	170 940	81 209	38 288	..	..	506 818
1966 .	322 425	28 624	171 223	82 755	39 823	138 574	..	511 912
1967 .	322 877	29 280	169 956	83 384	40 257	139 468	..	514 019
1968 .	326 558	30 751	171 330	84 230	40 347	141 254	..	518 286
1969 .	331 609	30 918	174 959	85 192	40 539	141 867	3 985	525 345
1970 .	535 822	214 928	184 795	91 670	44 429	37 688	4 002	1 059 525
1971 .	541 344	218 218	187 537	92 104	43 485	40 802	3 874	1 064 594
1972 .	546 807	220 920	191 658	92 457	41 772	43 964	3 610	1 068 205

¹ Stønadsmottakere som fikk stønad fra og med første barn. Omfatter også barnehjem, spesialskoler og liknende institusjoner som fikk utbetalt barnetrygd.

¹ *Recipients with allowance for the first child. Includes homes for children etc. which received family allowance in loco parentis.*

Kilde: Rikstrygdeverkets årsmelding. Source: The annual report from The National Insurance Institution.

Daginstitusjoner for barn. *Day care services for children.*

Daginstitusjoner for barn nyttes her som en felles betegnelse for barnehager, daghjem og småbarnstuer. Barnehager er institusjoner eller avdelinger som under ledelse av en godkjent barnehagelærer tar hånd om barn i alderen 3–7 år i inntil 6 timer daglig. Daghemmene skiller seg fra barnehager i første rekke ved lengre åpningstid, nemlig mer enn 6 timer pr. dag. I daghemmene skal det være sengebrisker så barn får hvile, og barna skal dessuten ha et ekstra måltid mat om dagen. Den tredje type daginstitusjoner – småbarnstuene – er daghjem for barn under 3 år.

Statistikken over daginstitusjoner omfatter institusjoner som drives i samsvar med de forskrifter som er fastsatt, og den er utarbeidd på grunnlag av årsmeldinger som Forbruker- og administrasjonsdepartementet henter inn. Parktantevirksomhet, organisert som utendørs tilsyn med småbarn 3–4 timer daglig, regnes ikke som daginstitusjon. Det gjør heller ikke de såkalte familiedaghjem (dagmamnaordningen).

Den 1. oktober 1971 var det i hele landet i drift 471 daginstitusjoner for barn. Det var over 80 prosent flere enn i 1963, som er det første året det finnes statistikk for.

I alt 2 846 personer var tilsatt ved daginstitusjonene den 1. oktober 1971. Dette var nesten 2,5 ganger så mange som i 1963. Knappt 30 prosent av personalet i 1971 var utdannede barnehagelærere mot nærmere 35 prosent i 1963.

I alt 14 830 barn var skaffet plass i daginstitusjon pr. 1. oktober 1971. Siden 1963 har tallet på barn i daginstitusjoner gått opp med 74 prosent. Andelen av alle

Tabell 7.2. Daginstitusjoner for barn. Institusjoner og ansatte 1. oktober.

Day care services for children. Establishments and employees. 1 October.

	1963	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971
Institusjoner <i>Establishments</i>	258	273	289	313	341	369	402	471
Ansatte <i>Persons employed</i>	1 177	1 335	1 438	1 579	1 741	1 981	2 292	2 846
Utdannede førskolelærere								
<i>Qualified pre-primary school teachers</i> ..	407	459	480	516	574	640	719	828
Praktikanter <i>Trainees</i>	318	366	371	394	430	483	522	681
Andre ansatte <i>Other staff</i>	452	510	587	669	737	858	1 051	1 337

Kilde: NOS Daginstitusjoner for barn. NOS Barneomsorg.

Source: NOS Nursery Schools and Day Nurseries. NOS Child Welfare Statistics.

Tabell 7.3. Barn i daginstitusjoner etter avdelingstype. 1. oktober.
Day care services for children. Children by type of department. Per 1 October.

	1963	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971
Barn i alt <i>Total number of children</i>	8 515	9 053	9 509	10 214	10 983	11 686	12 711	14 830
Pr. 100 0–6 åringer <i>Per 100 population 0–6 years</i>	2,0	2,1	2,2	2,3	2,4	2,6	2,8	3,2
Avdelingstype <i>Type of department:</i>	Prosent <i>Percentage</i>							
Barnehage <i>Nursery school</i>	57	55	58	58	50	46	42	41
Daghjem <i>Day nursery</i>	36	37	35	34	40	43	46	47
Småbarnstue <i>Crèche</i>	7	8	7	8	10	11	12	12
I alt <i>Total</i>	100	100	100	100	100	100	100	100
Bykommuner <i>Urban municipalities</i>	90	89	89	87	86	83	80	77
Herredskommuner <i>Rural municipalities</i>	10	11	11	13	14	17	20	23
I alt <i>Total</i>	100	100	100	100	100	100	100	100

Kilde: NOS Barneomsorg, NOS Daginstitusjoner for barn.
 Source: NOS Child Welfare Statistics, NOS Nursery Schools and Day Nurseries.

0–6-åringer som var skaffet plass i daginstitusjon gikk i dette tidsrommet opp fra 2 prosent til 3,2 prosent.

Tallet på barn og tallet på institusjoner har økt omtrent like mye fra 1963 til 1971, tallet på institusjoner litt mer. Institusjonene var altså omtrent like store i 1971 som i 1963. Tallet på ansatte har imidlertid økt sterkere enn tallet på barn og tallet på institusjoner. I 1971 var det således 5,2 barn pr. ansatt, mot 7,2 barn pr. ansatt i 1963. Regnet pr. utdannet barnehagelærer var tallet på barn 20,9 i 1963 og 17,9 i 1971.

I alle avdelingstyper har tallet på barn økt fra 1963 til 1971, men fordelingen på de ulike avdelingstyper, barnehageavdelinger, daghjemsavdelinger og småbarnstuer har endret seg. Relativt sett har således barnehageavdelingenes andel av barna gått ned fra 57 prosent til 41 prosent. Daghjemsavdelingene og småbarnstuen har derimot økt sin relative andel, daghjemsavdelingene fra 36 til 47 prosent og småbarnstuen fra 7 til 12 prosent.

Bygging av daginstitusjoner begynte først i bykommunene¹. Etter hvert har det imidlertid blitt mer vanlig at det finnes daginstitusjoner også i herredskommunene.

Barnas aldersfordeling har ikke endret seg vesentlig fra 1963 til 1971. Det kan imidlertid spores en liten relativ øking for de laveste aldersgrupper.

Barn med enslige foreldre har økt sin andel. Således hadde 21 prosent av de barna som var i daginstitusjon den 1. oktober 1971 enslig mor eller far, mens det tilsvarende tall for 1963 var 14 prosent. Barna fra hjem der begge foreldre var i arbeid utenfor hjemmet, økte også sin andel, fra 33 prosent i 1963 til 40 prosent i 1971.

Daginstitusjonenes driftsutgifter var i 1971 i alt 69,5 mill. kroner. Det var oppimot 5 ganger så mye som i 1963. Personalkostnadene, dvs. lønninger, trygde- og pensjonspremier, utgjorde nær 80 prosent av utgiftene. I 1963 var andelen 74 prosent. Regnet pr. barn var driftsutgiftene i løpende kroner over 2,5 ganger så høye i 1971 som i 1963. I faste kroner var driftsutgiftene nær dobbelt så høye i 1971 som i 1963. Av tabell 7.3 framgår det imidlertid at det i 1963 var flest barn i den rimeligste daginstitusjonstypen, barnehage, mens de dyrere typene, daghjem og småbarnstue², hadde flest barn i 1971. Det er også av betydning at antall barn pr. ansatt var mindre i 1971 enn i 1963.

¹ Om behovet for daginstitusjoner se NOU 1972 : 39 Førskoler.

² At daghjem og småbarnstuer er kostbarere i drift enn barnehagene henger sammen med at de har lengre åpningstid og følgelig har større krav til personale, utstyr og muligheter for spising og stell.

Tabell 7.4

Tabell 7.5

Tabell 7.4. Barn i daginstitusjoner etter alder og etter foreldreforhold.
Prosent.

Day care services for children. Children by age and parental situation. Percentages.

[illegible]¹ 3 år og under.

¹ 3 years and under.

Kilde: NOS Barneomsorg. Source: NOS Child Welfare Statistics.

Tabell 7.5. Driftsutgifter for daginstitusjoner etter utgiftsart. Prosent.
Day care services for children. Working expenses by category. Percentages.

	1963	1965	1967	1968	1969	1970	1971
Utgifter <i>Expenditure</i>							
1 000 kroner	14 838	19 358	27 438	35 498	37 813	49 237	69 469
Årlige gjennomsnittsutgifter pr. barn							
<i>Average expenditure per child per annum:</i>							
Kroner	1 743	2 138	2 686	3 232	3 236	3 874	4 684
1968-kroner	2 144	2 386	2 781	3 232	3 132	3 398	3 868
				Prosent <i>Percentage</i>			
Lønninger <i>Wages and salaries</i>	69	71	69	70	69	70	70
Trygde- og pensjonspremier							
<i>Contributions to social security schemes and pension funds</i>	5	5	8	8	8	8	9
Husleie, lys, varme og renhold							
<i>Rent, light, fuel etc.</i>	10	9	9	8	9	7	6
Kosthold <i>Food</i>	5	4	4	4	3	4	4
Vedlikehold, inventar og leker							
<i>Maintenance, furniture etc.</i>	7	7	6	6	6	6	6
Annet <i>Other expenses</i>	4	4	5	4	5	5	5
I alt <i>Total</i>	100	100	100	100	100	100	100

Kilde: NOS Barneomsorg. Source: NOS Child Welfare Statistics.

Etterlatte og enslige forsørgere. Surviving and lone supporters.

Loven om forsørgertrygd for barn av 1957 gav med visse unntak ethvert barn under 18 år med bosted i Norge, rett til stønad hvis barnets far eller mor var død, eller hvis barnet var født utenfor ekteskap i Norge og bidragsplikt ikke fastslått. En ny lov i 1963 fjernet enkelte av de tidligere vilkår for trygd slik at omfanget ble utvidet.

Enke- og morstrygden ble satt i verk fra 1965 og omfattet enker og ugifte mødre som var norske statsborgere eller utenlandske flyktninger som bodde her i landet og hadde oppholdt seg her i de siste fem år før krav ble satt fram. Trygden omfattet også ugifte kvinner som i lengre tid hadde vært hjemme på grunn av nødvendig stell og pleie av foreldre eller nære slektninger. Fraskilte kvinner fikk også, på visse vilkår, ytelser fra trygden.

Folketrygdens bestemmelser om ytelser til etterlatte og til ugifte mødre dekker nå de områder som forsørgertrygden for barn og enke- og morstrygden tidligere dekket.

Tabell 7.6. Gjenlevende ektefeller med etterlattestønader fra Folketrygden. Pr. 31. desember.

Surviving spouses with benefits from the National Insurance. Per 31 December.

	1966 ²	1967	1968	1969	1970	1971	1972
Ektefeller med etterlattestønad							
<i>Surviving spouses, total</i>	ca. 25 400	31 230	34 862	39 375	43 933	47 109	50 250
<i>Av disse med: Of whom with:</i>							
Pensjon <i>Pension</i>	ca. 22 000	26 311	28 272	31 146	35 600	38 611	41 457
Overgangsstønad <i>Transitional benefit</i>	ca. 3 400	4 919	6 590	8 229	8 333	8 498	8 793
Hjelpestønad ¹ <i>Assistant benefit</i> ¹	..	560	723	900	1 073	1 251	1 384
Grunnstønad <i>Basic assistance</i>	..	..	..	118	281	381	464

¹ For barnetilsyn. ² 1. august 1966.

¹ To pay for care of children. ² Per 1 August 1966.

Kilde: Rikstrygdeverkets årsmelding.

Source: The Annual Report from The National Insurance Institution.

Tabell 7.7. Etterlatte ektefeller med pensjon/overgangsstønad fra Folketrygden etter kjønn og alder. 31. desember.

Surviving spouses with pension/transitional benefit from the National Insurance by sex and age. 31 December.

Alder Age	1968	1969			1971			1972		
		I alt Total	Menn Males	Kvin- ner Fe- males	I alt Total	Menn Males	Kvin- ner Fe- males	I alt Total	Menn Males	Kvin- ner Fe- males
Under 30 år <i>years</i> ..	303	372	5	367	455	12	443	481	17	464
30—39 år <i>years</i> ..	1 061	1 224	13	1 211	1 437	27	1 410	1 580	28	1 552
40—49 » ..	3 586	4 178	49	4 129	4 920	62	4 858	5 111	78	5 033
50—54 » ..	3 784	4 333	26	4 307	5 393	74	5 319	5 680	86	5 594
55—59 » ..	6 335	7 138	68	7 070	8 205	89	8 116	8 573	120	8 453
60—64 » ..	9 392	10 531	66	10 465	12 238	141	12 097	12 910	159	12 751
65—69 » ..	10 401	11 599	128	11 471	14 461	230	14 231	15 915	269	15 646
I alt <i>Total</i>	34 862	39 375	355	39 020	47 109	635	46 474	50 250	757	49 493

Kilde: Rikstrygdeverkets årsmelding.

Source: The Annual Report from The National Insurance Institution.

Etter någjeldende regler ytes følgende etterlattestønader:

Overgangsstønad til gjenlevende ektefelle og til ugifte mødre som midlertidig er ute av stand til å forsørge seg selv ved eget arbeid, enten på grunn av omsorg for barn eller fordi vedkommende først etter en omstillingstid og eventuell utdannings-tid kan få høvelig arbeid.

Utdanningsstønad til gjenlevende ektefelle og til ugifte mødre som trenger utdan-ning eller opplæring for å bli i stand til å forsørge seg selv helt eller delvis.

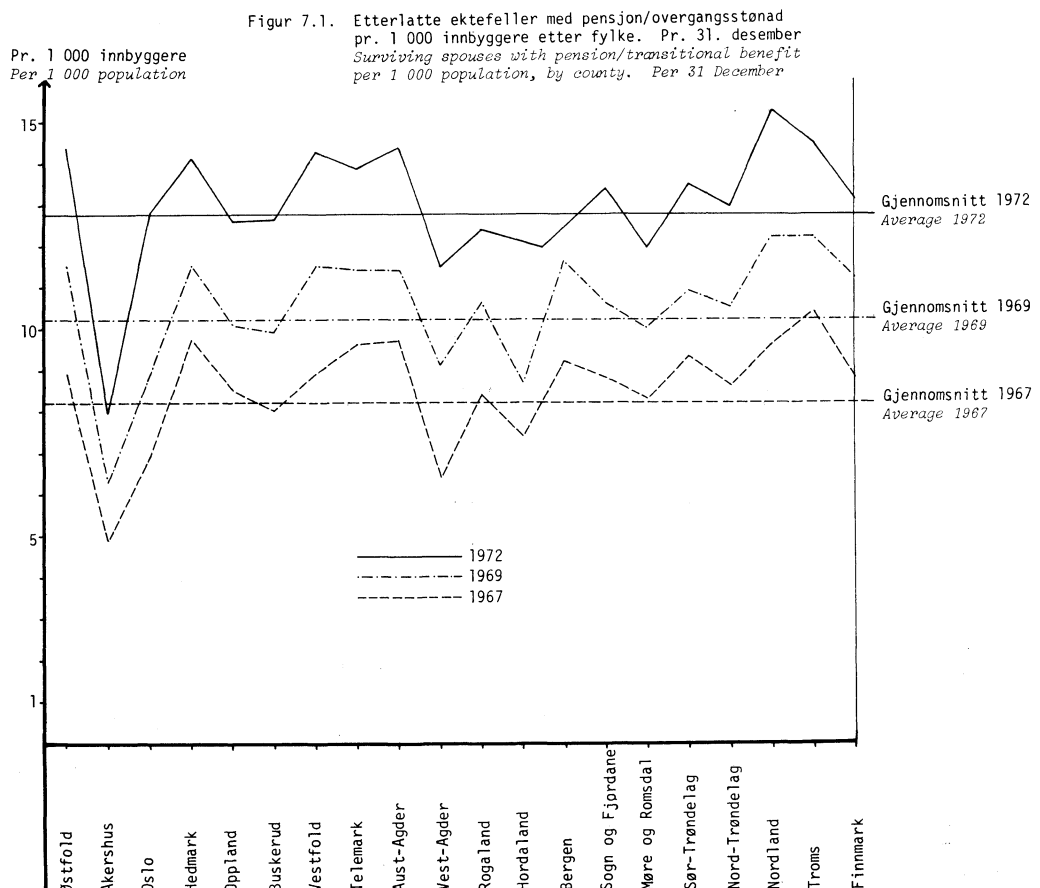
Hjelpestønad til gjenlevende ektefelle og til ugifte mødre som på grunn av opplæ-ring eller arbeid utenfor hjemmet må overlate det nødvendige tilsyn med barn til andre.

Pensjon. Enke eller enkemann har rett til pensjon hvis ekteskapet har vart i minst fem år. Uavhengig av ekteskapets varighet har enken/enkemannen rett til pensjon hvis hun/han har eller har hatt barn med avdøde, eller har omsorg for avdødes barn. Barn under 18 år har rett til pensjon dersom en av foreldrene eller begge er døde. På visse vilkår ytes det etterlattestønad til fraskilte ektefeller og til hjemme-værende ugift person.

Til ugifte mødre ytes nedkomststønad.

Tabell 7.6

Tallet på gjenlevende ektefeller som mottar etterlattestønad, pensjon eller overgangsstønad har økt betraktelig i perioden fra 1. august 1966, da det var ca. 25 400 stønadmottakere, til utgangen av 1972 da det var vel 50 000 stønadmottakere. Av stønadmottakerne ved utgangen av 1972 var det 82 prosent som hadde pensjon og 18 prosent som hadde overgangsstønad. Disse forholdstallene har ikke endret seg vesentlig de siste årene.

Noe over 30 prosent av alle stønadsmottakerne var i aldersgruppen 65–69 år, og bare knapt 15 prosent var under 50 år. Aldersfordelingen har ikke endret seg nevneverdig fra 1968, som er det første året det foreligger aldersfordeling for, til 1972.

Tabell 7.7

I forhold til folketallet har tallet på etterlatte ektefeller med pensjon/overgangsstønad steget fra 8,2 promille ved utgangen av 1967 til 12,7 promille ved årsskiftet 1972–1973. Det er forholdsvis store ulikheter fylkene imellom, og det synes ikke å foregå store endringer i disse ulikheter. Sett i forhold til folkemengden var det ved utgangen av 1972 flest etterlatte ektefeller med pensjon/overgangsstønad i Nordland. Det var forholdsvis mange også i Troms, Aust-Agder, Vestfold og Østfold. Akershus hadde, sammenliknet med de andre fylkene, svært få etterlatte ektefeller med pensjon eller overgangsstønad, idet de bare utgjorde 8 promille av befolkningen i 1972. Alderssammensetningen i befolkningen har stor innflytelse på disse fylkestallene, jfr. tabell 1.3.

Figur 7.1

Ved utgangen av 1972 var det 3 324 ugifte personer som hadde pensjon eller overgangsstønad som etterlatte i forbindelse med pleieforhold. Storparten av disse, 92 prosent, hadde pensjon. Hele 71 prosent var i aldersgruppen 60–69 år.

Tabell 7.8

Tallet på ugifte mødre som mottar overgangsstønad og/eller hjelpestønad har økt med 70 prosent fra utgangen av 1968 til utgangen av 1972. De ugifte mødre som bare mottar hjelpestønad er gjennomgående eldre enn dem som mottar overgangsstønad eventuelt kombinert med hjelpestønad. Det kan registreres en liten øking av gjennomsnittsalder fra 1968 til 1972. I 1968 var 37 prosent av stønadsmottakerne 25 år og over, i 1972 var 42 prosent i disse aldersgruppene.

Tabell 7.9

Tallet på barn som mottar barnepensjon har ikke endret seg vesentlig de siste årene, og har ligget i overkant av 26 000.

Tabell 7.10

Tabell 7.8. Etterlattestønad fra Folketrygden. Ugifte personer som har pleiet nære slektninger. Pr. 31. desember.

Survivors' benefit from the National Insurance. Unmarried persons who have stayed at home to give necessary care and attention to parents or other near relatives. Per 31 December.

	1968	1969	1971	1972
Personer i alt <i>Persons, total</i>	2 848	2 913	3 351	3 324
Med pensjon <i>With pension</i>	2 631	2 660	3 070	3 045
Med overgangsstønad <i>With transitional benefit</i>	217	253	291	279
Under 40 år <i>years</i>	7	8	17	13
40–49 år <i>years</i>	79	96	131	130
50–59 « «	753	747	848	818
60–64 « «	921	933	1 043	1 037
65–69 « «	1 088	1 129	1 307	1 326

Kilde: Rikstrygdeverkets årsmelding.

Source: The Annual Report from The National Insurance Institution.

Tabell 7.9. Ugifte mødre med overgangsstønnad og/eller hjelpestønad fra Folketrygden etter alder. Pr. 31. desember.

Unmarried mothers with transitional benefit and/or assistance benefit from the National Insurance by age. Per 31 December.

Alder Age	1968			1969		
	I alt Total	Med overgangs- stønad With transitional benefit	Bare hjelpe- stønad Assist- ance benefit only	I alt Total	Med overgangs- stønad With transitional benefit	Bare hjelpe- stønad Assist- ance benefit only
Under 16 år years	11	9	2	12	10	2
16—17 år years	224	224	—	293	293	—
18—19 » »	1 050	1 038	12	1 220	1 217	3
20—24 » »	3 770	3 180	590	4 409	4 020	389
25—29 » »	1 639	1 116	523	2 141	1 590	551
30—39 » »	1 055	731	324	1 259	917	342
40 år og over years and over...	355	257	98	427	330	97
I alt Total	8 104	6 555	1 549	9 761	8 377	1 384
Prosent Percentage						
Under 16 år years	0	0	0	0	0	0
16—17 år years	3	3	—	3	3	—
18—19 » »	13	16	1	13	15	0
20—24 » »	47	49	38	45	48	28
25—29 » »	20	17	34	22	19	40
30—39 » »	13	11	21	13	11	25
40 år og over years and over...	4	4	6	4	4	7
I alt Total	100	100	100	100	100	100
Alder Age	1971			1972		
	I alt Total	Med overgangs- stønad With transitional benefit	Bare hjelpe- stønad Assistance benefit only	I alt Total	Med overgangs- stønad With transitional benefit	Bare hjelpe- stønad Assistance benefit only
Under 16 år years	18	16	2	13	12	1
16—17 år years	399	397	2	489	487	2
18—19 » »	1 743	1 738	5	1 941	1 928	13
20—24 » »	5 337	5 047	290	5 598	5 254	344
25—29 » »	3 098	2 417	681	3 290	2 525	765
30—39 » »	1 693	1 250	443	1 878	1 346	532
40 år og over years and over...	543	428	115	556	419	137
I alt Total	12 831	11 293	1 538	13 765	11 971	1 794
Prosent Percentage						
Under 16 år years	0	0	0	0	0	0
16—17 år years	3	4	0	3	4	0
18—19 » »	14	15	0	14	16	1
20—24 » »	42	45	19	41	44	19
25—29 » »	24	21	44	24	21	43
30—39 » »	13	11	29	14	11	29
40 år og over years and over...	4	4	8	4	4	8
I alt Total	100	100	100	100	100	100

Kilde: Rikstrygdeverkets årsmelding.

Source: The Annual Report from The National Insurance Institution.

Tabell 7.10. Barnepensjoner fra Folketrygden. Pr. 31. desember.
Children's benefits from the National Insurance. Per 31 December.

	Barn Children				
	1966	1967	1970	1971	1972
En av foreldrene død <i>One parent dead</i>	26 987	25 867	25 987	25 978	26 100
Begge foreldre døde <i>Both parents dead</i>	360	315	337	332	361
Total Total	27 347	26 182	26 324	26 310	26 461

Kilde: Rikstrygdeverkets årsmelding.

Source: The Annual Report from The National Insurance Institution.

Barnevern. *Child welfare.*

Ifølge lov om barnevern er hovedregelen at det i hver kommune skal være en barnevernsnemnd. Ved utgangen av 1960 hadde barnevernsnemndene 7 117 barn og ungdom under vernetiltak. Dette utgjorde 5,4 promille av alle barn og ungdom under 21 år. I 1972 var tallet 9 334, hvilket utgjorde 6,2 promille av alle barn og ungdom under 21 år. Av dem som var under vernetiltak ved utgangen av 1972 var 26 prosent under forebyggende tiltak, 57 prosent under omsorg og 17 prosent under ettervern¹.

Halvparten av alle barn under vernetiltak ved utgangen av 1972 var under 14 år. Aldersklassen 14–17 år utgjorde alene 28 prosent.

Blant barn under vernetiltak var det relativt mange gutter. Ved utgangen av 1972 utgjorde guttene således 58 prosent av barna. I de tilsvarende aldersgrupper i befolkningen utgjorde guttene 51 prosent. I aldersklassen 0–2 år var overvekten av gutter blant barn under vernetiltak liten, men økte jamt med alderen til aldersklassen 18–20 år hvor det var 63 prosent gutter.

Tallet på nye barn under vernetiltak varierte noe fra år til år. Nivået har imidlertid ikke endret seg merkbart siste tiårsperiode og har ligget på omkring 2 000 barn årlig. Barnas aldersfordeling viste heller ikke store endringer. Mellom 40 og 50 prosent av de nye barna var under 7 år og 25–30 prosent var 14 år eller eldre.

Av nye barn som kom under vernetiltak var det forholdsvis mange i de aller laveste aldersgrupper og i alderen 14–16 år. Av de barna som ble født i 1971, satte således barnevernsnemndene i verk vernetiltak for 3,1 promille alt samme året. I 1971 utgjorde de nye 15-åringene som kom under vernetiltak 2,9 promille av alle 15-åringene. Regnet pr. 1 000 innbyggere var det i de fleste aldre noen færre jenter enn gutter som kom under vernetiltak i 1971. I aldersgruppen under 3 år var det imidlertid flere jenter enn gutter som kom under vernetiltak.

Vernetiltakenes langvarige og ofte permanente natur, fører til at tallet på barn som er under vernetiltak, både absolutt og i promille av befolkningen øker med alderen fram til 16-årsalderen. Ved årsskiftet 1971–1972 var således 11,3 promille av 16-åringene under vernetiltak.

¹ Forebyggende tiltak vil si tiltak som settes i verk mens barnet fortsatt er i hjemmet. En tilsynsfører holder kontakt med hjemmet, og dessuten kan tiltak av denne art omfatte økonomisk støtte til hjemmet.

Omsorg eller nemndomsorg kan bli nyttet når forholdene er slik at en oppfostring av barnet i hjemmet ikke lenger finnes forsvarlig eller mulig. Nemnda overtar da omsorgen for barnet og anbringer det til oppfostring utenfor hjemmet, f. eks. i fosterhjem eller barnehjem, anbringer det i arbeid, i lærlinge- eller ungdomshjem, i observasjonsskole, spesialskole, barnepsykiatrisk behandlingshjem, åndssvakehjem, sykehus e. l. Omsorg kan opprettholdes til fylte 21 år.

Ettervern består av forskjellige former for støttetiltak som kan nyttes når det er ønskelig å følge den unges utvikling etter at omsorg er opphevet. Støttetiltakene omfatter bl. a. at tilsynsvergen, allerede mens barnet er i institusjonen, planlegger støtte til barnet etter at oppholdet i institusjonen er slutt. Ettervern kan opprettholdes til fylte 23 år.

Tabell 7.11

Tabell 7.12

Figur 7.3

Figur 7.2

Tabell 7.11. Barn under vernetiltak ved utgangen av året etter arten av vernetiltak.

Children under protection at the end of the year, by type of protection.

År Year	I alt Total	Forebyggende tiltak Preventive help			Omsorg Care			Ettervern After-care
		I alt Total	Av disse med Of whom with		I alt Total	Av disse i: Of whom in:		
			Tilsyn i hjemmet Super- vision in own home	Øko- nomisk stønad Financial assist- ance to the home		Foster- hjem Foster- home	Barne- hjem Child- ren's home	
1960	7 117	2 071	1 818	598	4 450	2 074	1 540	596
1965	8 699	2 439	2 116	666	5 089	2 265	1 754	1 171
1966	9 061	2 504	2 179	671	5 335	2 404	1 819	1 222
1967	8 740	2 011	1 746	560	5 309	2 404	1 836	1 420
1968	9 062	2 273	1 950	629	5 306	2 501	1 766	1 483
1969	8 884	2 330	2 022	584	5 069	2 413	1 714	1 485
1970	9 012	2 344	2 006	593	5 085	2 482	1 657	1 583
1971	9 212	2 377	2 000	616	5 201	2 565	1 670	1 634
1972	9 334	2 465	2 034	654	5 282	2 664	1 624	1 587
Prosent Percentage								
1960	100	29	26	8	63	29	22	8
1965	100	28	24	8	59	26	20	13
1966	100	28	24	7	59	27	20	13
1967	100	23	20	6	61	28	21	16
1968	100	25	22	7	59	28	18	16
1969	100	26	23	7	57	27	19	17
1970	100	26	22	7	56	28	18	18
1971	100	26	22	7	56	28	18	18
1972	100	26	22	7	57	29	17	17

Kilde: NOS Barnevernsstatistikk. Source: NOS Child Welfare Statistics.

Tabell 7.12. Barn under vernetiltak ved utgangen av 1972 etter kjønn og alder. Prosent.

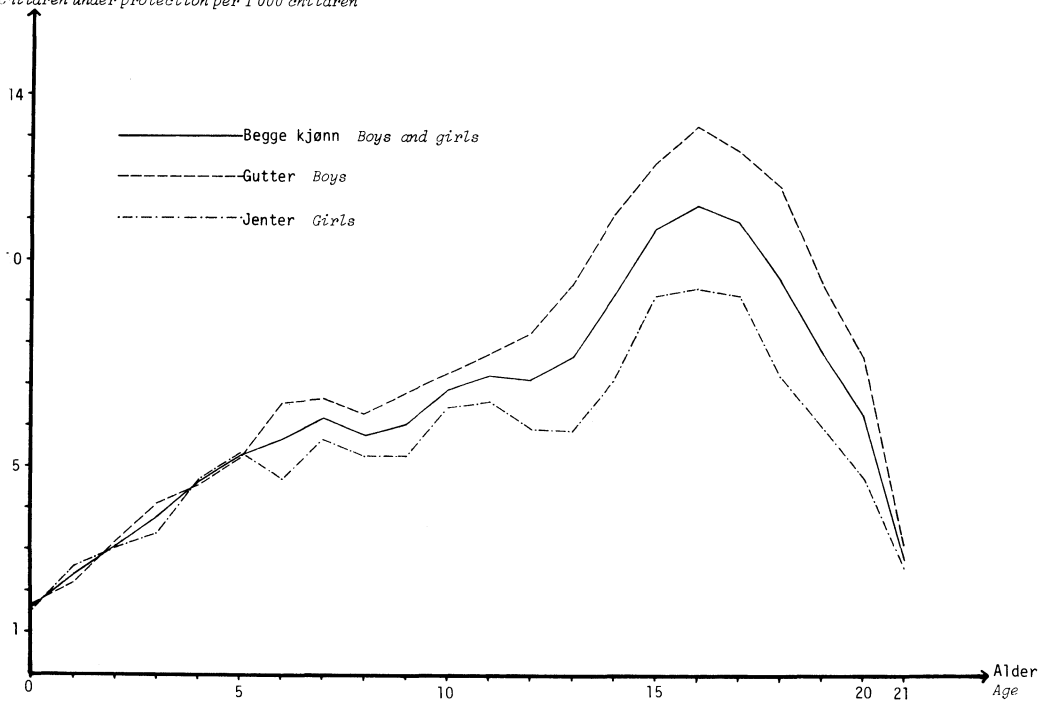
Children under protection at the end of 1972 by sex and age. Percentages.

Kjønn Sex	I alt Total	Alder Age							Uopp- gitt Un- known
		0-2	3-6	7-9	10-13	14-17	18-20	21 år	
		år years	år years	år years	år years	år years	år years	og over years and over	
Gutter Boys	58,2	2,2	6,9	7,2	11,1	16,9	9,6	4,0	0,3
Jenter Girls	41,8	2,0	6,4	5,5	8,3	11,2	5,7	2,6	0,1
I alt Total	100,0	4,2	13,3	12,7	19,4	28,1	15,3	6,6	0,4

Kilde: NOS Barnevernsstatistikk. Source: NOS Child Welfare Statistics.

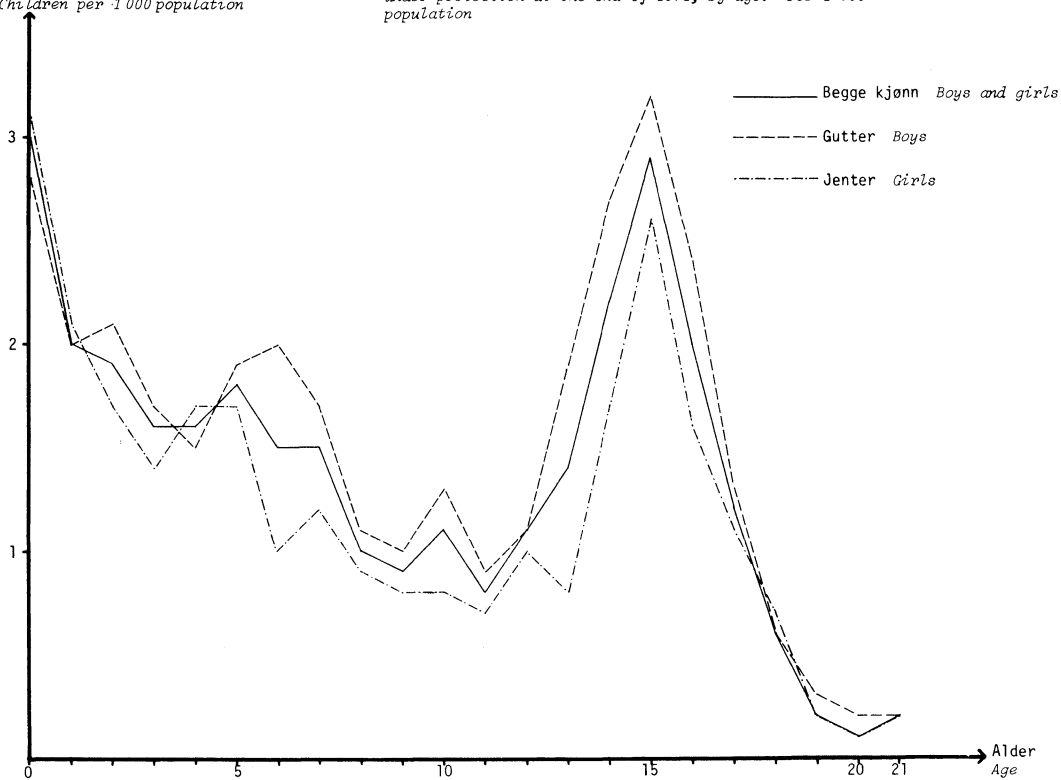
Figur 7.2. Barn under vernetiltak 31. desember 1971 etter alder.
Pr. 1 000 barn Children under protection at the end of
1971 by age. Per 1 000 children

Barn under vernetiltak pr. 1 000 barn
Children under protection per 1 000 children

Figur 7.3. Nye barn under vernetiltak pr. 31. desember 1971 etter alder pr. 1 000 innbyggere New cases of children placed under protection at the end of 1971, by age. Per 1 000 population

Barn pr. 1 000 innbyggere
Children per 1 000 population

Tabell 7.13. Barn anbrakt i fosterhjem og barnehjem av private. Ved årets utgang.

Children placed by private persons in foster homes and children's homes. At the end of the year.

	1960	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972
Fosterhjem <i>Foster homes</i>	951	1 084	1 194	805	678	688	607	597	515
Barnehjem <i>Children's homes</i>	135	609	517	200	202	174	103	165	116
I alt <i>Total</i>	1 086	1 693	1 711	1 005	880	862	710	762	631

Kilde: NOS Barnevernsstatistikk. Source: NOS Child Welfare Statistics.

Tabell 7.14. Barnehjem, skole- og ungdomshjem m.v.

Children's homes, schools and homes for youths, etc.

	1962		1966		1968		1970	
	Institu- sjoner <i>Institu- tions</i>	Plas- ser <i>Beds</i>	Institu- sjoner <i>Institu- tions</i>	Plas- ser <i>Beds</i>	Institu- sjoner <i>Institu- tions</i>	Plas- ser <i>Beds</i>	Institu- sjoner <i>Institu- tions</i>	Plas- ser <i>Beds</i>
Barnehjem m.m. <i>Children's homes etc.</i>								
Spedbarnshjem <i>Infant homes</i>	14	234	13	178	19	308	19	308
Mødrethjem <i>Homes for mothers</i>	5	54	6	58	7	83	7	83
Barnehjem <i>Children's homes</i>	123	1 936	130	1 850	92	1 273	92	1 273
Behandlingshjem <i>Nursing homes</i>	..	..	..	..	24	195	26	335
Skole- og ungdomshjem o.l. <i>Schools and homes for youths etc.</i>	16	418	19	381	20	418	20	418
Andre hjem <i>Other homes</i>	18	407	31	292	25	289	21	232

Kilde: Nordisk Statistisk Skriftserie: Sosial Trygghet i De Nordiske Land.

Source: Statistical Reports of the Nordic Countries: Social Security in The Nordic Countries.

For nye barn som kom under vernetiltak synes miljømessige forhold, dvs. at de manglet forsørger eller levde under skadelige forhold, å være den vanligste årsaken til at vernetiltak ble iverksatt. I de laveste aldersgruppene var miljøet den helt dominerende årsak til at vernetiltak ble iverksatt. For aldersgruppen under 3 år var det således 98 prosent av dem som kom under vernetiltak som trengte støttetiltak på grunn av uheldig miljø. I de høyere aldersgrupper er det atferdsproblemer, dvs. tilpassingsvansker av forskjellig slag, fysiske eller psykiske lyter, som i de fleste tilfelle er årsak til nemndinngrep.

Storparten, i de siste årene omkring 65 prosent, av de nye barn som kom under vernetiltak overtok barnevernsnemndene omsorgen¹ for, og besluttet å anbringe dem til oppfostring utenfor hjemmet. For resten av barna ble det satt i verk forebyggende tiltak¹. Det er for småbarn det er mest vanlig at barnevernsnemndene overtar omsor-

¹ Se note 1 side 175.

gen. I de siste årene har det således vært tilfelle for omkring 85 prosent av alle nye barn som var 2 år eller yngre. Når det gjelder større barn, er det ikke så ofte at nemndene overtar omsorgen for barna. For barn over 13 år er det forebyggende tiltak som blir mest brukt.

Det anbringes barn i fosterhjem og barnehjem av andre enn barnevernsnemndene. Barnevernsnemndene fører tilsyn med disse barna, men de statistikkføres ikke som barn under vernetiltak. I 1972 var det 631 barn som var plassert av private. Dette er atskillig færre enn i midten av 1960-årene, da ca. 1 700 barn var plassert i fosterhjem og barnehjem av private.

Tabell 7.13

Bortsett fra behandlingshjemmene gjelder tallene i tabell 7.14 barnevernsinstitusjoner som er godkjent av Sosialdepartementet og som står under barnevernsnemndenes tilsyn. Behandlingshjemmene tar imot miljøskadde og andre barn som trenger psykologisk-psykiatrisk behandling. Skole- og ungdomshjem o. l. omfatter spesialskoler og verneskoler for barn og ungdom med tilpasningsvansker samt observasjonsskoler. Gruppen «Andre hjem» omfatter ungdomshjem som tar imot ungdom under utdanning fra 15 år og eldre.

Tabell 7.14

Hjelpeordninger for hjemmene. *Assistance to the homes.*

De mest vanlige hjelpeordninger er hjemmesykepleie, husmorvikartjeneste og hjemmehjelp for eldre og uføre. Noen få kommuner har også forsøk med andre former for hjelp til hjemmene, f. eks. barnevaktordninger og rengjøringspatruljer.

Forbruker- og administrasjonsdepartementet har fastsatt retningslinjer for hjelpeordninger for hjemmene. Til og med 1968 omfattet retningslinjene hjemmesykepleie og husmorvikartjeneste. Fra 1969 ble retningslinjene revidert og utvidet til også å omfatte hjemmehjelp for eldre og uføre m. v. og andre hjelpeordninger. Retningslinjene forutsetter at ordningene drives av kommunene alene eller i samarbeid med private organisasjoner.

Husmorvikartjenesten. *Home-help*¹.

Husmorvikartjenesten tar i første rekke sikte på å hjelpe familier med barn når husmoren ikke er i stand til å utføre det daglige stell av hjem og barn.

Ved utgangen av 1972 bodde 98,4 prosent av landets befolkning i kommuner som hadde husmorvikartjeneste. I 1962 bodde 94,2 prosent av befolkningen i kommuner som hadde slik hjemmehjelpordning. Fra og med 1965 har alle bykommunene hatt husmorvikartjeneste.

Tabell 7.15

De siste årene har tallet på hjem som har fått husmorvikarhjelpe ligget omtrent uendret på vel 48 000. Tallet på husmorvikarer har steget fra omtrent 1 600 i 1962 til nær 2 000 i 1972. De siste årene har oppimot to tredjedeler av husmorvikarene hatt godkjent utdanning. Omkring 90 prosent av husmorvikarene er ansatt på heltid.

¹ Home-help is provided to families when the house-wife, say, temporarily is unable to perform the necessary domestic tasks because of illness, child bearing or similar circumstances.

Tabell 7.15. Husmorvikartjeneste. *Home-help.*

År <i>Year</i>	Andel av befolkningen bosatt i kommuner med husmorvikartjeneste. Prosent <i>Proportion of the population residing in municipalities with home-help services. Percentages</i>	Hjem som fikk hjelp <i>Recipients</i>	Ansatte <i>Home-helpers</i>		
			I alt <i>Total</i>	Av disse <i>Of whom</i>	
				Med godkjent utdanning <i>With approved education</i>	Heltids-ansatte <i>Full-time employees</i>
1962	94,2	45 387	1 602	..	1 505
1965	98,5	48 878	1 772	1 050	1 657
1970	98,2	48 174	1 865	1 276	1 712
1971	98,1	48 153	2 012	1 281	1 712
1972	98,4	48 422	1 970	1 260	1 710

Kilde: NOS Sosial hjemmehjelp. Source: NOS Social Home-Help Services.

Hjemmehjelp for eldre og uføre. *Home-help to the aged and disabled.*

Tabell 7.16

Hjemmehjelp er hjelp som ytes på organisert basis til eldre og uføre for å utføre sysler i hjemmet som de kan ha vanskelig for å klare selv. Både nabohjelp og hjelp av pårørende kan regnes som hjemmehjelp, når den gis innenfor nevnte ramme.

Ved utgangen av 1972 var det bare noen få kommuner som ikke hadde innført en ordning med hjemmehjelp for eldre og uføre, og 99,7 prosent av landets innbyggere bodde i kommuner med slik hjemmehjelpordning. I 1965 bodde tre fjerdeparten av befolkningen i kommuner som hadde etablert ordninger med hjemmehjelp for eldre og uføre. Det var 53 600 hjem som fikk hjelp i 1972. Det var fire ganger flere enn i 1965. Tallet på hjemmehjelpere har også økt meget sterkt i denne perioden, fra 4 000 ved utgangen av 1965 til 26 500 ved utgangen av 1972. Hjemmehjelpyrket er et typisk deltidsyrke, og det er bare et fåtall heltidsansatte hjemmehjelpere. I 1972 var det således bare 133 personer som var hjemmehjelpere på heltid.

Tabell 7.16. Hjemmehjelp for eldre og uføre.
Home-help for the aged and disabled.

År <i>Year</i>	Andel av befolkningen bosatt i kommuner med hjemmehjelp for eldre og uføre. Prosent <i>Proportion of the population residing in municipalities with home-help for the aged and disabled. Percentages</i>	Hjem som fikk hjelp <i>Recipients</i>	Ansatte pr. 31. desember <i>Home-helpers per 31 December</i>		
			I alt <i>Total</i>	Heltid <i>Full-time</i>	Deltid <i>Part-time</i>
1965	74,4	13 398	3 989	18	3 971
1970	98,9	43 787	20 597	69	20 528
1971	99,8	48 938	23 415	138	23 277
1972	99,7	53 599	26 529	133	26 396

Kilde: NOS Sosial hjemmehjelp. Source: NOS Social Home-Help Services.

Hjemmesykepleie. *Home nursing.*

Hjemmesykepleien er organisert hjelp til pleie av syke i deres eget hjem. Ved utgangen av 1971 bodde 81 prosent av landets befolkning i kommuner som hadde innført hjemmesykepleieordning. I 1962 var det tilsvarende tall 62 prosent. Fra 1. januar 1972 ble administrasjonen av saker vedrørende hjemmesykepleie overført til Sosialdepartementet, og det ble utarbeidd egne retningslinjer for denne ordningen. Samtidig ble stønadsordningen endret, slik at folketrygden dekker en prosentvis like stor del av de godkjente utgifter som til enhver tid er bestemt for helseinstitusjoner i lov om sykehus, for tiden 75 prosent. Tallet på ansatte hjemmesykepleiere har steget raskt de siste par årene. Mens det var 922 ansatte ved utgangen av 1971 var det den 31. oktober 1973 1 534 ansatte. Av disse var 1 051 offentlig godkjente sykepleiere og 483 hjelpepleiere med godkjent utdanning.

Tabell 7.17

Tabell 7.17. Hjemmesykepleie. *Home nursing.*

År Year	Andel av befolkningen bosatt i kommuner med hjemmesykepleie. Prosent <i>Proportion of the population residing in municipalities with home nursing. Percentages</i>	I alt Total	Ansatte 31. desember <i>Home nurses 31 December</i>		
			Sykepleiere med godkjent utdanning <i>Approved nurses</i>	Hjelpepleiere med godkjent utdanning <i>Assistant nurses with approved education</i>	Hjemmesykepleiere med fylkeslegens dispensasjon <i>Home nurses according to exemption granted by the county physician</i>
1962	62	536	..	..	..
1965	75	597	376	81	140
1970	80	876	662	121	93
1971	81	922	658	165	99
1972	..	1 236	900	287	49
1973	..	1 534	1 051	410	73

Kilde: NOS Sosial hjemmehjelp. Source: NOS Social Home-Help Services.

Sykdom, attføring, uførhet. *Illness, rehabilitation and disability.*Syketrygd. *Health insurance.*

Den første lov om sykeforsikring her i landet ble vedtatt 18. september 1909. Loven trådte i kraft 3. juli 1911. Forsikringspliktige var alle lønnsarbeidere som tjente under et visst beløp. Loven ble etter hvert endret slik at stadig større grupper kom inn under ordningen, og i 1956 ble syketrygden gjort obligatorisk for alle som var bosatt i landet. Fra 1. januar 1971 ble syketrygden en del av folketrygden. Dette medførte bl. a. en omlegging av finansieringsmåten. Medlemspremiene falt bort og dermed grunnlaget for den tidligere medlemsstatistikk. Det skjedde også en utvidelse av retten til sykepenger¹ fra og med 1971. Det ble bl. a. innført obligatorisk sykepengetrygd også for selvstendige.

¹ Kontantytelse mottatt under sykdom til delvis erstatning for ordinær inntekt.

Tabell 7.18

Tallet på erstattede sykdomstilfelle har økt fra 705 000 i 1960 til vel 931 000 i 1971, altså en stigning på godt over 30 prosent. Regnet pr. innbygger har tallet på erstattede sykdomstilfelle økt fra 0,20 i 1960 til 0,24 i 1972. I 1972 ble det utbetalt stønad for til sammen 30,4 millioner sykedager mot 20,6 mill. dager i 1960. Sykdomstilfellenes gjennomsnittlige varighet gikk fra 1960 til 1972 opp fra 34,2 dager til 37,8 dager.

Tabell 7.19

Gjennomsnittlig antall sykepengedager pr. sykdomstilfelle økte med alderen og lå gjennomgående høyere for selvstendig næringsdrivende enn for arbeidstakere. Gjennomsnittet lå også litt høyere for kvinner enn for menn.

Tabell 7.18. Erstattede sykdomstilfelle.

Cases of illness compensated from the Health Insurance.

	1960	1965	1970	1972
Sykdomstilfelle i alt <i>Cases of illness, total</i>	705 081	700 159	824 000	931 390
Rene sykepengetilfelle <i>Cases of cash benefit</i>	391 290	353 942	428 000	510 402
Sykehusstilfelle <i>Cases of hospital care</i>	313 791	346 217	396 000	420 988
Sykdomstilfelle pr. innbygger <i>Cases of illness per capita</i>	0,20	0,19	0,21	0,24
Erstattede sykedager. Mill. dager <i>Days of illness compensated. Million days</i>	20,6	22,1	26,4	30,4
Av disse sykehusdager. Mill. dager <i>Of which days in hospital. Million days</i>	7,8	8,6	9,4	8,8
Varighet pr. sykdomstilfelle. Dager <i>Average duration per case of illness. Days</i>	34,2	36,8	37,3	38,1

Kilde: Rikstrygdeverkets årsmelding.

Source: The Annual Report from The National Insurance Institution.

Tabell 7.19. Sykepengetilfelle avsluttet i 1972. Gjennomsnittlig antall sykepengedager pr. sykdomstilfelle etter alder og kjønn.
Cases of cash benefit completed in 1972. Average number of days with cash benefit per case of illness by age and sex.

Alder Age	Menn Males		Kvinner Females	
	Arbeids- takere <i>Employees</i>	Selv- stendige <i>Self-employed</i>	Arbeids- takere <i>Employees</i>	Selv- stendige <i>Self-employed</i>
Under 20 år <i>years</i>	15	23	15	20
20-29 år <i>years</i>	20	25	20	27
30-39 « «	26	31	30	37
40-49 « «	34	41	39	48
50-54 « «	42	52	47	54
55-59 « «	48	62	54	69
60-64 « «	60	75	65	69
65-69 « «	80	85	87	99
70 år og over <i>years and over</i>	140	109	115	107
Alle Total	36	55	37	60

Kilde: Rikstrygdeverkets årsmelding.

Source: Annual Report from The National Insurance Institution.

Tilleggstrygden for sykepenger til arbeidstakere (Sykelønnsordningen). *Supplementary health insurance for employees.*

Under tariffoppgjøret i 1956 ble det inngått en avtale mellom Landsorganisasjonen i Norge og Norsk Arbeidsgiverforening om dagpenger under sykdom og bedriftsulykker. Avtalen er endret en rekke ganger. Rikstrygdeverket administrerer ordningen etter overenskomst med LO og N.A.F.

I 1972 ble det gitt stønad i 211 000 sykdomstilfelle. Dette var vel 19 000 flere enn i 1971. Fra 1970 til 1971 gikk tallet på sykdomstilfelle ned med vel 8 000. Tallet på sykedager som det ble utbetalt sykepenger for, har imidlertid steget i alle år. Til tross for denne stigningen ble det i 1971 og 1972 utbetalt mindre sykepenger enn i 1970. Dette henger trolig sammen med at sykepengene fra den alminnelige syketrygd ble økt¹ fra og med 1971, og regelen om at ytelsene fra tilleggstrygden for sykepenger og den vanlige syketrygden til sammen ikke skal overstige 90 prosent av netto lønn.

Tabell 7.20

Tabell 7.20. Tilleggstrygden for sykepenger. Sykdomstilfelle, sykepengedager og utgifter.

Supplementary cash benefits in cases of illness. Cases of illness, cash benefit days and expenditures.

	1960	1965	1967	1970	1971	1972
Sykdomstilfelle						
<i>Cases of illness</i>	..	..	120 931	200 137	191 998	211 246
Sykepengedager						
<i>Cash benefit days</i>	3 057 000	4 049 000	3 842 306	7 534 542	7 658 873	9 050 512
Sykepengedager pr. syktilfelle						
<i>Cash benefit days per case of illness</i>	..	..	40,0	37,7	39,9	42,8
Utbetalte sykepenger <i>Cash benefits</i> .						
Mill. kroner	25,6	38,8	76,6	196,4	182,1	169,6

Kilde: Rikstrygdeverkets årsmelding.

Source: Annual Report from The National Insurance Institution.

Attføring. *Rehabilitation.*

Loven om attføringshjelp av 22. januar 1960 trådte i kraft 1. januar 1961. Tidligere ble utgifter til attføringstiltak godtgjort av syketrygden. Fra 1. januar 1967 ble loven avløst av folketrygdlovens bestemmelser om stønad under attføring.

Etter loven av 1960 var det et alminnelig vilkår for rett til attføringshjelp at den utføre etter medisinsk behandling ikke kunne forsørge seg selv på grunn av varig nedsatt arbeidsevne som skyldtes medfødt eller ervervet sykdom, skade eller lyte. Det var dessuten en forutsetning at vedkommende måtte antas å bli satt i stand til å forsørge seg selv ved å gjennomgå attføringstiltak. Disse regler gjaldt stort sett uendret fram til 1. juli 1971. Da ble rammen for attføringshjelp utvidet slik at det nå også kan ytes stønad til bedring av den alminnelige funksjonsevne, uten hensyn til om ytelsen vil ha betydning for ervervsmulighetene.

¹ Se Vedlegg om stønadssatser.

Attføringshjelp kan ytes som hjelp til finansiering av attføring. Det vil si at utgifter som en trygdet har til for eksempel opphold i attføringsinstitusjon, trening og opplæring dekkes. Det kan ytes attføringspenger, som er en kontantstønad som ytes i den tid attføring pågår. Attføringspenger kan også ytes i ventetid som oppstår i samband med attføringstiltak. En tredje form for ytelser er tilskott eller lån til anskaffelse av tekniske hjelpemidler og til opplæring i bruken av disse, til utbedring og ombygging av bolig, til flytting i forbindelse med yrkesmessig attføring og tilflytting for familie med funksjonshemmet barn.

Tabell 7.21

Det finnes ikke tall for hvor mange som er under attføring, men det finnes en del opplysninger om avsluttede attføringstilfelle. Fra 1969 til 1972 ble tallet på avsluttede tilfelle med attføringspenger nær fordoblet. Økingen var særlig sterk fra det siste året, fra 1971 til 1972, da tallet økte fra 7 203 tilfelle til 11 172. Dette henger bl. a. sammen med at sykepengetiden fra og med 1971 ble begrenset til ett år mot tidligere to år. Under medisinsk behandling etter at sykepengetiden er utløpt blir det gitt attføringspenger. De som er yrkesskadde etter 1. januar 1971 vil komme over på attføringspenger etter at sykepengetiden er utløpt. Tidligere ble det ikke gitt attføringspenger i forbindelse med yrkesskader.

Tabell 7.22

I Arbeidsdirektoratets årsmeldinger finnes det tall for hvor mange yrkeshemmede arbeidssøkere som er registrert for attføring ved arbeidskontorene. Disse tallene er i vesentlig grad avhengig av den kapasitet arbeidsformidlingens attføringstjeneste har. Kapasiteten er ikke tilstrekkelig utbygd til å dekke behovet. Det er ikke kjent hvor mange av dem som er registrert for attføring ved arbeidskontorene, som får attføringspenger fra folketrygden.

Ved utgangen av 1973 var det ved arbeidskontorene registrert 7 638 yrkeshemmede under attføring. Det var 26,5 prosent flere enn i 1970. De vanligste hovedårsaker til yrkeshemming var psykiske lidelser og sykdommer i bevegelsesorganene. Henholdsvis 31,5 prosent og 26,6 prosent av dem som var registrert ved utgangen av 1973 hadde disse sykdommene som hovedårsak. Disse sykdommene har økt sin andel i perioden fra 1970, idet deres andeler den gangen var henholdsvis 28,7 prosent og 22,8 prosent.

Tabell 7.21. Avsluttede tilfelle med attføringspenger etter avgangsårsak.
Rehabilitation allowance, cases closed by cause.

Avgangsårsak Cause for closing	1969	1970	1971	1972
I arbeid ¹ <i>At work</i>	3 182	3 404	3 636	5 043
Uførepensjon <i>Disability pension</i>	2 271	2 698	2 813	5 132
Død <i>Death</i>	51	74	85	118
Annen årsak <i>Other causes</i>	427	488	669	879
I alt <i>Total</i>	5 931	6 664	7 203	11 172

¹ Inklusive avsluttede tilfelle med forlengede sykepenger og tilbakefallstilfelle.

¹ Including closed cases with illness benefit and recidivism.

Kilde: Rikstrygdeverkets årsmelding.

Source: The Annual Report from The National Insurance Institution.

Tabell 7.22. Yrkeshemmede registrert for attføring ved Arbeidskontorene, etter funksjonshemmingens art. Pr. 31. desember.
Persons restricted in their choice of occupation registered for rehabilitation at the Employment offices, by type of handicap. Per 31 December.

Funksjonshemmingens art <i>Type of handicap</i>	1970	1971	1972	1973
Infeksjonssykdommer <i>Infective Diseases</i>	257	230	220	189
Svulster <i>Neoplasms</i>	15	25	32	32
Allergi- og stoffskiftelidelser <i>Allergic, Endocrine System, Metabolic, and Nutritional Diseases</i>	322	348	356	324
Sykd. i blod og bloddannende organer <i>Diseases of the Blood and Bloodforming Organs</i>	27	23	27	19
Psykiske lidelser <i>Mental, Psychoneurotic and Personality Disorders</i>	1 735	2 010	2 217	2 405
Org. nervesykd. og sykd. i sanseorg. <i>Diseases of the Nervous System and Sense Organs</i>	666	660	735	715
Hjerte-, kretsløp- og lungelidelser <i>Diseases of the Circulatory System and the Respiratory System</i>	420	483	511	498
Mage- og nyrelidelser <i>Diseases of the Digestive System and the Genito-urinary System</i>	180	231	212	225
Hudsykdommer <i>Diseases of the Skin and Cellular Tissue</i>	59	81	84	80
Sykdommer i bevegelsesorganene <i>Diseases of the Bones and Organs of Movement</i>	1 374	1 691	2 018	2 028
Medfødte misdannelser <i>Congenital Malformations</i> ...	169	175	182	181
Skader <i>Accidents, Poisoning and Violence</i>	681	689	773	745
Andre sykd. med ukjent diagn. <i>Other symptomatic and ill-defined conditions</i>	131	131	165	197
I alt <i>Total</i>	6 036	6 777	7 532	7 638

Kilde: Arbeidsdirektoratets årsmelding.

Source: The Annual Report from The Directorate of Labour.

Uførestønad. *Disability assistance.*

Loven om uføretrygd trådte i kraft 1. januar 1961. Personer med uførepensjon fra kommunalt etablerte trygdeordninger ble overført til den statlige trygd. For å få uførepensjon fra uføretrygden av 1961 var det et vilkår at arbeidsevnen var nedsatt med minst to tredjedeler. I folketrygden ble det innført gradert uførepensjon med en laveste pensjonsgivende uføregrad på 50 prosent.

Uførestønad etter folketrygden kan foruten pensjon bestå av grunnstønad og/eller hjelpestønad. Grunnstønad ytes dersom den sykdom, skade eller lyte vedkommende lider av medfører ekstra utgifter av betydning. Hjelpestønad ytes til den som på grunn av uførhet må ha særskilt tilsyn og pleie eller hjelp i huset.

Ved utgangen av 1961 var det omtrent 50 000 personer som hadde uførepensjon. Siden da har tallet steget raskt, og ved utgangen av 1972 var det litt over 154 000 uførepensjonister her i landet. Fra 1965 til 1968 var det flere kvinner enn menn som hadde uførepensjon, men fra og med 1969 har det blant uførepensjonistene vært flest menn.

Ved årsskiftet 1966–1967 hadde 4,1 prosent av befolkningen i alderen 18–69 år uførepensjon. Andelen var den samme for kvinner og menn. I 1972 var det 6,3 prosent av alle personer i alderen 18–69 år som hadde uførepensjon. Av mennene i disse aldersklassene var det 6,4 prosent som hadde uførepensjon mot 6,2 prosent av kvinnene.

Tabell 7.23

Tabell 7.24
Figur 7.4

I den laveste aldersgruppen, 18–19 år, har det ikke skjedd store endringer i uførefrekvensen fra 1966 til 1972. Omtrent 0,5 prosent av alle personer i denne aldersgruppen hadde uførepensjon i denne perioden. Men i alle andre aldersgrupper har det vært en merkbar stigning i uførefrekvensen, og stigningen har vært størst i de høyeste aldersgrupper. Særlig stor synes stigningen å ha vært for menn i aldersgruppene 60–64 år og 65–69 år. I disse aldersgruppene steg uførefrekvensen fra 1966 til 1972 fra henholdsvis 11,2 og 19,7 til 18,7 og 30,5. Det er verdt å legge merke til den karakteristiske forskjell mellom menn og kvinner. For aldersgruppen under 20 år var uførefrekvensen omtrent den samme for begge kjønn. For aldersgruppene fra 20 til 60 år hadde kvinnene høyere uførefrekvens enn menn, mens det blant personer over 60 år var menn som hadde høyest uførefrekvens.

Tabell 7.23. Uførepensjonister pr. 31. desember.

Disability pension. Pensioners. Per 31 December.

År Year	Uførepensjon <i>Disability pension</i>			Uføre- trygden for militær- personer ¹	Kom- munal uføre- trygd ²
	I alt Total	Menn Males	Kvinner Females		
1960	—	—	—	446	31 066
1961	ca. 50 000	..	..	—	4 199
1965	89 580	43 930	45 650	—	686
1966	95 797	47 697	48 100	—	507
1967	98 645	48 623	50 022	—	154
1968	102 975	50 993	51 982	—	111
1969	115 354	57 855	57 499	—	69
1970	129 539	65 716	63 823	—	87
1971	142 648	72 283	70 365	—	120
1972	154 129	78 429	75 700	—	49

¹ Disability insurance for military personnel.

² Municipal disability insurance.

Kilde: Rikstrygdeverket, Statistisk ukehefte.

Source: The National Insurance Institution, Weekly Bulletin.

Tabell 7.24. Uførepensjonister etter alder og kjønn. Pr. 31. desember.

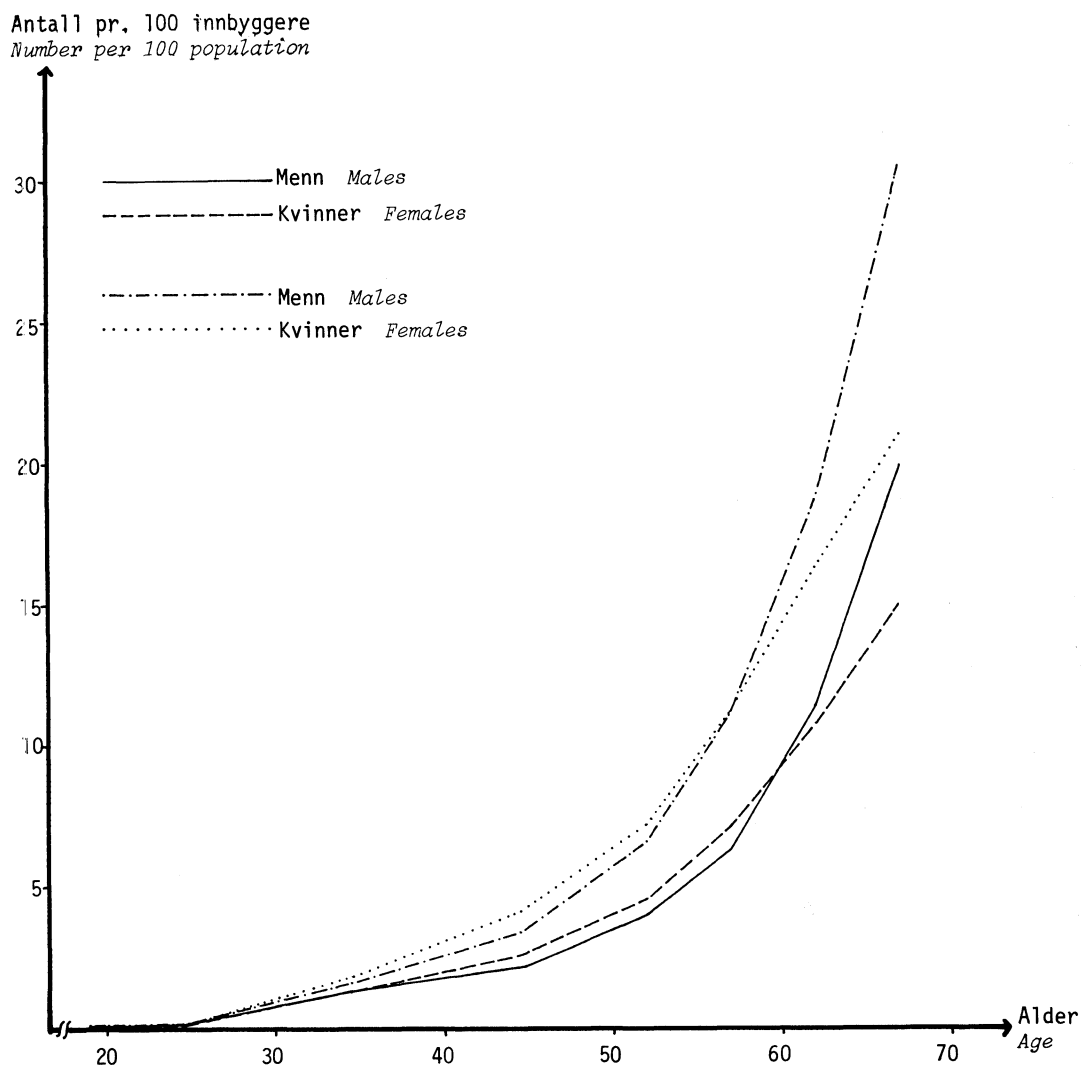
Disability pensioners by age and sex. Per 31 December.

Alder, kjønn Age, sex	Pensjonister <i>Pensioners</i>					Pensjonister pr. 100 innbyggere <i>Pensioners per 100 population</i>				
	1966	1967	1970	1971	1972	1966	1967	1970	1971	1972
Menn <i>Males</i>	47 697	48 623	65 715	72 283	78 429	4,1	4,1	5,4	6,0	6,4
18–19 år <i>years</i> ..	356	279	244	276	289	0,5	0,4	0,4	0,5	0,5
20–29 » » ..	2 037	2 123	2 450	2 549	2 644	0,8	0,8	0,8	0,9	0,8
30–39 » » ..	2 740	2 733	3 037	3 136	3 253	1,3	1,3	1,5	1,5	1,6
40–49 » » ..	5 593	5 573	7 013	7 404	7 676	2,2	2,2	3,0	3,1	3,4
50–54 » » ..	4 603	4 791	6 628	7 560	8 232	3,9	4,0	5,4	6,1	6,6
55–59 » » ..	6 702	6 959	10 281	11 382	12 697	6,2	6,3	9,1	10,0	11,2
60–64 » » ..	10 341	10 548	15 119	16 824	18 813	11,2	11,4	15,4	17,1	18,7
65–69 » » ..	15 325	15 617	20 944	23 152	24 825	19,7	19,9	26,0	28,7	30,5
Kvinner <i>Females</i> .	48 100	50 022	63 823	70 365	75 700	4,1	4,2	5,3	5,8	6,2
18–19 år <i>years</i> ..	294	250	215	210	216	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4
20–29 » » ..	1 745	1 859	2 204	2 338	2 471	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8
30–39 » » ..	2 553	2 666	3 178	3 422	3 538	1,3	1,3	1,6	1,7	1,8
40–49 » » ..	6 161	6 362	8 057	8 738	9 133	2,5	2,6	3,5	3,8	4,1
50–54 » » ..	5 193	5 526	7 501	8 575	9 217	4,3	4,6	6,0	6,8	7,2
55–59 » » ..	7 716	8 166	10 924	12 024	13 097	6,8	7,1	9,3	10,3	11,1
60–64 » » ..	10 844	11 219	14 685	16 206	17 726	10,5	10,8	13,6	15,1	16,3
65–69 » » ..	13 594	13 974	17 059	18 852	20 302	14,5	15,0	17,8	19,6	21,0
I alt <i>Total</i>	95 797	98 645	129 539	142 648	154 129	4,1	4,2	5,3	5,9	6,3

Kilde: Rikstrygdeverkets årsmelding.

Source: The Annual Report from The National Insurance Institution.

Figur 7.4. Uførepensjonister pr. 100 innbyggere etter alder *Disability pensioners per 100 population by age*

Tabell 7.25. Uførepensjonister etter uføregrad. Pr. 31. desember. Prosent.
Disability pensioners by degree of disablement. Per 31 December. Percentages.

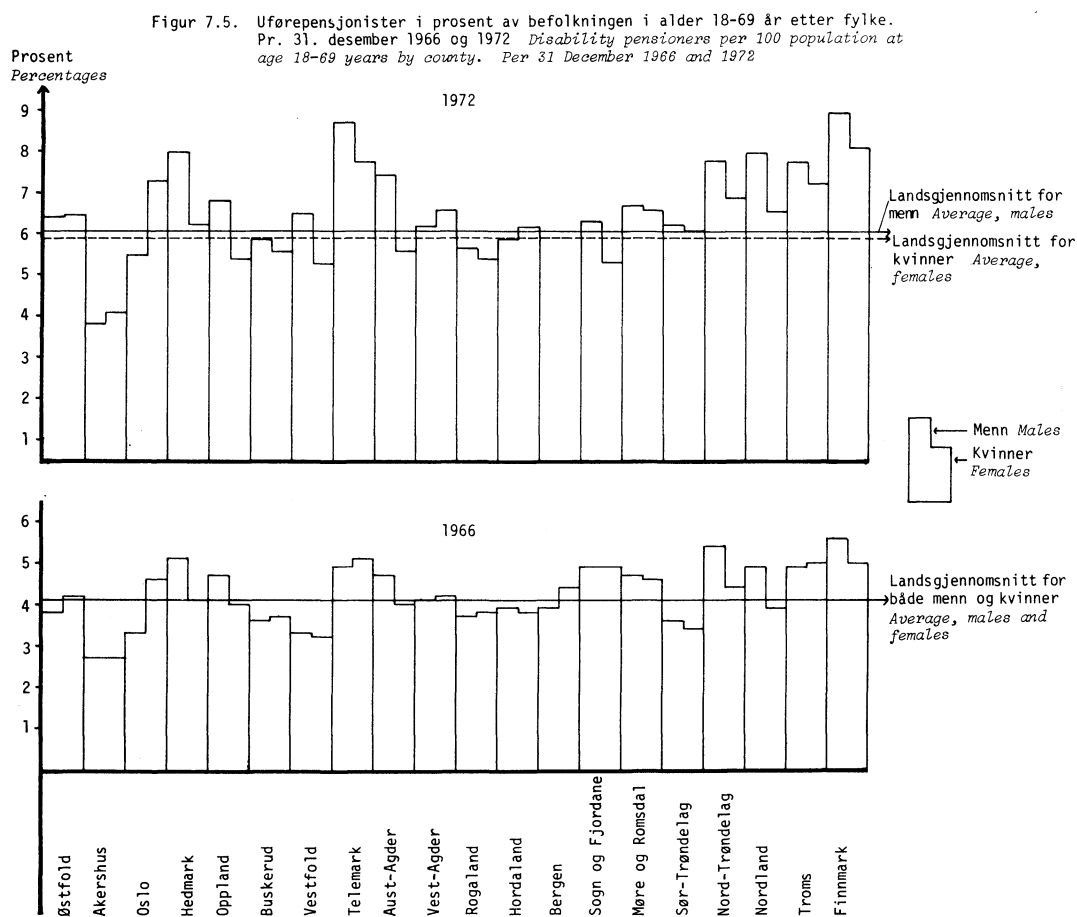
År Year	Menn Males				Kvinner Females			
	I alt Total	Uføregrad Degree of disablement			I alt Total	Uføregrad Degree of disablement		
		100	70-90	50-65		100	70-90	50-65
		pst.	pst.	pst.		pst.	pst.	pst.
1968	100	93	7		100	91	9	
1969	100	90	4	6	100	88	2	10
1970	100	90	4	6	100	88	1	11
1971	100	89	5	6	100	87	2	11
1972	100	88	5	7	100	86	2	12

Kilde: Rikstrygdeverkets årsmelding.

Source: The Annual Report from The National Insurance Institution.

Tabell 7.25

Storparten av uførepensjonistene har nedsatt ervervsevne med 100 prosent. Andelen av uførepensjonister med så sterkt nedsatt ervervsevne har imidlertid sunket noe. Det gjelder begge kjønn. Mens det i 1968 var 93 prosent av mennene og 91 prosent av kvinnene som hadde en uføregrad på 100 prosent, var de tilsvarende tall for 1972 henholdsvis 88 prosent og 86 prosent. Blant kvinnelige uførepensjonister

Kilde: Rikstrygdeverket.
Source: The National Insurance Institution.

Tabell 7.26. Uførestønad. Stønadmottakere pr. 31. desember.
Disability benefits. Recipients per 31 December.

År <i>Year</i>	Stønads- mottakere i alt <i>Recipi- ents</i>	Med uførepensjon <i>With disability pension</i>					Med hjelpe- stønad og/eller grunn- stønad på grunn av uførhet <i>Basic or supplement- ary allow- ance only</i>
		Av disse med: <i>Of whom with:</i>				Både hjelpe- og grunn- stønad <i>Basic and supple- mentary allowance</i>	
		I alt <i>Total</i>	Bare pensjon <i>Pension only</i>	Grunn- stønad <i>Basic allowance</i>	Hjelpe- stønad <i>Supple- mentary allowance</i>		
1967	112 889	98 645	87 743	926	9 503	473	14 244
1968	117 977	102 975	91 546	1 280	9 631	518	15 002
1969	133 515	115 354	102 083	2 163	10 364	744	18 161
1970	153 317	129 539	113 801	3 228	11 490	1 020	23 778
1971	171 353	142 648	124 292	4 172	12 808	1 376	28 705
1972	186 309	154 129	133 240	5 474	12 740	2 675	32 181

Kilde: Rikstrygdeverket. Source: The National Insurance Institution.

var det forholdsvis mange med lav uføregrad. I 1972 hadde således 12 prosent av kvinner med uførepensjon en uføregrad fra 50 til 65 prosent. Blant uførepensjonerte menn var det bare 7 prosent som hadde så lav uføregrad.

Regnet i prosent av folkemengden i alderen 18–69 år var det ved utgangen av 1972 flest uførepensjonister i Finnmark, hvor 8,1 prosent av kvinnene og 8,9 prosent av mennene hadde uførepensjon. Ellers var det relativt sett mange uførepensjonister i Telemark, Troms, Nord-Trøndelag, Nordland, Bergen og Hedmark. For Oslo lå tallene for menn atskillig under landsgjennomsnittet, mens tallene for kvinner lå godt over landsgjennomsnittet. Akershus var det fylket som hadde lavest andel uførepensjonister, med bare 4,1 prosent av kvinnene og 3,8 prosent av mennene. Alderssammensetningen i befolkningen har stor innflytelse på disse fylkestallene, jfr. tabell 1.3. Et annet forhold som påvirker fylkestallene er plasseringen av institusjoner for uføre. Langtidspasienter blir ofte registrert som hjemmehørende i institusjonskommunen.

Tabell 7.27. Uførepensjonister etter primærdiagnose. Pr. 31. desember 1972.

Disability pensioners by main diagnosis. Per 31 December 1972.

Primærdiagnose <i>Main diagnosis</i>	Pensjonister <i>Recipients</i>		Prosent <i>Percentage</i>	
	Menn <i>Males</i>	Kvinner <i>Females</i>	Menn <i>Males</i>	Kvinner <i>Females</i>
Infeksjøs og parasittære sykdommer <i>Infective and Parasitic Diseases</i>	3 410	3 448	4,3	4,6
Svulster <i>Neoplasms</i>	969	1 328	1,2	1,8
Allergiske og endokrine sykdommer. Ernærings- og stoffskiftesykdommer <i>Allergic, Endocrine</i> <i>System, Metabolic, and Nutritional Diseases</i>	2 623	3 308	3,3	4,4
Sykdommer i blodet og de bloddannende organer. <i>Diseases of the Blood and Bloodforming Organs</i>	150	170	0,2	0,2
Mentale og psykonevrotiske forstyrrelser, atferds- forstyrrelser <i>Mental, Psychoneurotic, and Personality</i> <i>Disorders</i>	22 048	22 442	28,2	29,6
Sykdommer i nervesystemet og sanseorganene <i>Diseases of the Nervous System and Sense Organs</i>	9 887	7 616	12,7	10,1
Sykdommer i sirkulasjonsorganene <i>Diseases of the Circulatory System</i>	14 991	9 385	19,2	12,3
Sykdommer i åndedretsorganene <i>Diseases of the Respiratory System</i>	2 481	978	3,2	1,3
Sykdommer i fordøyelsesorganene <i>Diseases of the Digestive System</i>	1 134	892	1,4	1,2
Sykdommer i urin- og kjønnsorganer <i>Diseases of the Genito-urinary System</i>	349	363	0,4	0,5
Komplikasjoner ved svangerskap, fødsel og barselseng <i>Deliveries and Complications of Pregnancy,</i> <i>Childbirth, and the Puerperium</i>	—	115	—	0,2
Sykdommer i hud og underhud <i>Diseases of the Skin and Cellular Tissue</i>	290	407	0,4	0,5
Sykdommer i bevegelses- og støtteapparat <i>Diseases of the Bones and Organs of Movement</i>	13 239	16 877	16,9	22,2
Medfødte misdannelser <i>Congenital Malformations</i>	1 122	2 775	1,4	3,7
Andre tilstander og symptomatiske og ubestemte lidelser <i>Other Symptomatic and ill-defined</i> <i>conditions</i>	1 833	2 109	2,3	2,8
Ulykker, forgiftninger og ytre vold <i>Accidents, Poisoning, and Violence</i>	2 939	1 930	3,7	2,5
Uoppgitt <i>Unknown</i>	963	1 557	1,2	2,1
I alt <i>Total</i>	78 428	75 700	100,0	100,0

Kilde: Rikstrygdeverkets årsmelding.

Source: The Annual Report from The National Insurance Institution.

Tabell 7.28. Uførepensjonister med tilleggspensjon etter kjønn og alder.
Pr. 31. desember. Prosent.
Disability pensioners with supplementary pension by sex and age. Per 31 December. Percentages.

Kjønn Sex År Year	I alt Total	Alder Age						
		Under 30 år years	30–39 år	40–49 år	50–54 år	55–59 år	60–64 år	65–69 år
Menn Males								
1968	4,0	0,4	1,1	2,1	3,0	4,0	4,9	5,3
1969	15,1	1,9	4,3	8,4	13,8	15,9	18,5	18,7
1970	28,3	3,4	9,7	17,9	26,4	30,5	33,4	33,4
1971	38,0	5,7	14,4	25,8	36,0	40,5	44,5	43,6
Kvinner Females								
1968	1,9	0,5	0,4	1,0	1,4	1,9	2,4	2,4
1969	6,7	1,0	1,8	4,1	5,9	7,4	8,5	8,0
1970	13,0	3,0	4,4	8,7	12,4	14,3	16,0	15,0
1971	18,3	4,6	7,1	13,1	18,0	20,1	21,9	20,4

Kilde: Rikstrygdeverket. Source: The National Insurance Institution.

Tabell 7.26

I 1972 var det 14 prosent av uførepensjonistene som hadde grunnstønad eller hjelpstønad eller begge deler i tillegg til pensjonen. Tallene tyder på at slike kombinasjoner har blitt litt mer vanlig etter hvert.

I 1972 var det 32 200 personer som ikke hadde uførepensjon, men som fikk hjelpstønad og/eller grunnstønad på grunn av uførhet. I motsetning til uførepensjon ytes grunnstønad og hjelpstønad også til personer som er under 18 år.

Uførepensjon består etter reglene i folketrygden av to komponenter: grunnpensjon og tilleggspensjon.¹ Grunnpensjonen er like stor for alle uførepensjonister med samme trygdetid², ervervsevne og forsørgelsesbyrde. Tilleggspensjonens størrelse derimot er i tillegg til graden av ervervsevne også avhengig av den trygdedes pensjonsgivende inntekt i årene før uførheten inntrådte. For å få tilleggspensjon må den uføre etter 1. januar 1967 ha fått sin ervervsevne nedsatt med minst halvparten. Vedkommende må dessuten ha hatt ervervsinntekt, minst så stor som grunnbeløpet, etter 1966.

Tabell 7.28

I 1968 var det 4 prosent av de uføretrygdene menn og knapt 2 prosent av de uføretrygdene kvinner som hadde tilleggspensjon. De tilsvarende tall for 1971 var henholdsvis 38 prosent og 18,3 prosent.

Stønad og hjelp til eldre. Assistance to old people.

Alderspensjon (alderstrygd) etter lov om folketrygd ble til og med 1972 i alminnelighet ytt fra fylte 70 år. Fra 1. januar 1971 var det imidlertid på visse vilkår anledning til å få alderspensjon fra fylte 67 år. Fra 1. januar 1973 ble den alminnelige pensjonsalder satt ned til 67.

Ved siden av den alminnelige alderspensjonering har det blitt opprettet pensjonsordninger med sikte på å ivareta enkelte yrkesgruppers spesielle behov bl. a. for tidligere pensjonering.

¹ Fra 1. juli 1969: Tilleggspensjon og/eller sært tillegg. Fra 1. januar 1970: Også kompensasjonstillegg. Se Vedlegg om stønadssatser.

² Dersom trygdetiden, medregnet tiden fram til fylte 69 år, er mindre enn 40 år, utgjør grunnpensjonen en forholdsmessig del av full grunnpensjon.

Pensjonstrygden for sjømenn yter alderspensjon, enkepensjon og barnpensjon, og uførestønad. Pensjonsalderen er etter hovedregelen 60 år. Redusert pensjon kan ytes fra fem år før pensjonsalderen hvis summen av alder og fartstid er minst 80 år. Er sjømannen under 65 år, er det dessuten et vilkår at han har sluttet på sjøen. Bestemmelsene i lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser gjelder med visse unntak for stønad fra trygden.

Pensjonstrygden for fiskere og pensjonstrygden for skogsarbeidere yter alderspensjon og i visse tilfelle enkepensjon. Pensjonsalderen er 65 år. Rett til alderspensjon har den som ved nådd pensjonsalder, eller senere, har betalt premie til trygden i minst 750 uker. Alderspensjonen opphører hvis pensjonisten får full uføre- eller alderspensjon fra folketrygden.

Krigspensjoneringen for militærpersoner omfatter alle norske militærpersoner og utenlandske statsborgere som har tjenestegjort i norske militære oppsetninger. Militærpensjoneringen gjelder all skade eller sykdom som er påført under tjenestegjøring i krig.

Krigspensjoneringen for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner omfatter hele befolkningen. Her kreves som hovedregel at skaden skal være påført ved en krigsulykke.

Det ytes pensjon ved uførhet til enker, til barn og til forsørgede foreldre eller andre slektninger.

Bestemmelsene i lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser gjelder for stønad fra krigspensjoneringen.

Folkepensjon/alderstrygd. *Old age pension.*

Tallet på personer med vanlig alderspensjon økte med omtrent 50 prosent i perioden 1961–1972. Ved utgangen av 1972 hadde 346 000 personer alderspensjon. Alderspensjonistenes andel av befolkningen økte fra 6,3 ved utgangen av 1961 til 8,8 ved utgangen av 1972. Nesten alle alderspensjonister under 70 år var kvinner. Dette sammen med kvinnes lengre levetid gjør at det var flere kvinner enn menn blant alderspensjonistene. I 1972 utgjorde kvinnene vel 58 prosent.

Tabell 7.29

Tabell 1.1

Figur 2.1

Tabell 7.29. Folkepensjon/alderstrygd.
National Insurance. Old age pensions.

	1961	1965	1970	1971 ¹	1972 ¹
Pensjonister pr. 31. desember					
<i>Pensioners per 31 December</i>	227 626	252 413	334 660	339 976	346 362
Kjønn: Sex:					
Menn <i>Males</i>	..	..	138 407	141 166	143 991
Kvinner <i>Females</i>	..	..	196 259	198 608	202 371
Alder: Age:					
Under 70 år <i>years</i>	..	..	7 388	5 089	3 036
70–79 år <i>years</i>	..	..	239 753	245 081	251 070
80–89 « «	..	..	78 774	81 112	83 360
90 år og over <i>years and over</i>	..	..	8 743	8 694	8 897

¹ Inklusive førtids alderspensjon.

¹ Including anticipated old age pension.

Kilde: Rikstrygdeverkets årsmelding.

Source: The Annual Report from The National Insurance Institution.

Pensjonstrygden for fiskere og for skogsarbeidere. *Pension Insurance for Fishermen and Forestry Workers.*

Tabell 7.30

Tabell 7.31

Pensjonstrygdene for fiskere og for skogsarbeidere hadde tidligere flere pensjonister enn nå. Nedgangen henger dels sammen med redusert omfang av pensjonsordningen i forbindelse med innføring av folketrygden, og dels med nedgang i de trygdete yrkesgruppers størrelse.

Tabell 7.30. Pensjonstrygden for fiskere. Pensjonister pr. 31. desember.
Pension Insurance for Fishermen. Pensioners per 31 December.

	1960	1965	1970	1971	1972
Alderspensjon <i>Old age pension</i>	3 920	3 126	2 568	2 563	2 505
Enkepensjon <i>Widows' benefit</i>	468	154	13	8	7
I alt <i>Total</i>	4 388	3 280	2 581	2 571	2 512
Alder: <i>Age:</i>					
Under 65 år <i>years</i>	..	..	3	4	3
65-66 år <i>years</i>	..	..	1 000	1 061	1 039
67-69 «	..	..	1 578	1 506	1 470

Kilde: Rikstrygdeverkets årsmelding.

Source: *The Annual Report from The National Insurance Institution.*

Tabell 7.31. Pensjonstrygden for skogsarbeidere. Pensjonister pr. 31. desember.

Pension Insurance for Forestry Workers. Pensioners per 31 December.

	1960	1965	1970	1971	1972
Alderspensjon <i>Old age pension</i>	9 244	9 920	2 148	1 797	1 701
Etterlattepensjon <i>Widows' benefit</i>	1 639	2 857	87	83	82
I alt <i>Total</i>	10 883	12 777	2 235	1 880	1 783
Alder: <i>Age:</i>					
Under 65 år <i>years</i>	..	..	244	70	68
65-66 år <i>years</i>	..	..	646	596	557
67-69 «	..	..	1 216	1 079	1 022
70 år og over <i>years and over</i>	..	..	140	135	136

Kilde: Rikstrygdeverkets årsmelding.

Source: *The Annual Report from The National Insurance Institution.*

Pensjonstrygden for sjømenn. *Pension Insurance for Sailors.*

Ved utgangen av 1972 hadde pensjonstrygden for sjømenn vel 24 000 pensjonister.

Dette var 8 000 flere enn i 1960. Nær 60 prosent av pensjonistene var alderspensjonister mens resten, bortsett fra ca. 300 med uføre- eller overgangsstønad, hadde etterlattepensjon.

Tabell 7.32

Tabell 7.32. Pensjonstrygden for sjømenn. Stønadmottakere pr. 31. desember.

Pension Insurance for Sailors. Recipients per 31 December.

	1960	1965	1970	1971	1972
Alderspensjon <i>Old age pension</i>	9 455	11 565	13 259	13 573	14 021
Uførestønad <i>Disability benefit</i>	529	545	294	259	229
Etterlattepensjon <i>Widows' benefit</i>	6 093	7 477	8 819	9 173	9 916
Overgangsstønad <i>Transitional benefit</i> ..	61	82	52	42	60
I alt <i>Total</i>	16 138	19 669	22 424	23 047	24 226

Kilde: Årsmelding for Pensjonstrygden for sjømenn.

Source: *The Annual Report on The Pension Insurance for Sailors.*

Krigspensjoneringene. *War Pensions.*

Tallet på krigspensjonister gikk litt ned fra 1961 til 1965; etter den tid har tallet steget meget raskt, og det var i 1970 over dobbelt så mange personer med krigspensjon som i 1965. I 1972 var det nesten 16 000 krigspensjonister. Økingen de senere år har trolig sammenheng med den kampanje som har vært drevet for å finne fram til dem som har rett til krigspensjon og de økte kunnskaper om senvirkningene av bl. a. krigsfangenskap og -tjeneste.

Tabell 7.33

Tabell 7.33. Krigspensjoneringene. Pensjonister pr. 31. desember.

War Pensions. Recipients per 31 December.

	1960	1965	1970	1971	1972
Uførepensjon <i>Disablement pension</i>	2 446	2 496	8 081	9 077	9 821
Enkepensjon <i>Widows' benefit</i>	2 536	2 414	4 285	4 588	4 871
Barnpensjon <i>Children's benefit</i>	501	106	483	565	559
Ascendentpensjon <i>Benefits to other close relatives</i>	1 363	1 052	762	719	681
I alt <i>Total</i>	6 846	6 068	13 611	14 949	15 932
Pensjonsgruppe: <i>Pension group:</i>					
Hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner <i>Members of the resistance movement and civilians</i>	5 199	4 592	10 656	11 585	12 273
Militærpersoner <i>Military personnel</i>	1 647	1 476	2 955	3 364	3 659

Kilde: Rikstrygdeverkets årsmelding.

Source: *The Annual Report from The National Insurance Institution.*

Aldershjem. Old People's Homes.

Tabell 7.34

Tabell 1.17

Tabell 7.35

Den nye sykehusloven som trådte i kraft i 1970, og som gjorde pleie i godkjente sykehjem stønadsberettiget fra syketrygden, har ført til at tallene for alders- og sykehjem fra og med 1970 ikke kan sammenliknes med tidligere år. Grunnen til dette er at de rene sykehjem ikke lenger kommer med i tallene. Fra 1960 til 1969 økte tallet på plasser fra 21 400 til 28 600. Regnet pr. 100 innbyggere i aldersgruppen 65 år og over økte tallet på plasser fra 5,3 til 5,8 i denne perioden.

Eldreomsorgskomiteén foretok i 1966 en landsomfattende undersøkelse om alders- og sykehjem¹. Tellingstidspunktet var 15. november 1966.

Mer enn halvparten av pensjonærene i 1966 var 80 år eller eldre, og det var bare 13 prosent som var under 70 år. Pensjonærer i sykehjem var noe yngre enn pensjonærer i aldershjem, idet omtrent femteparten var under 70 år.

Undersøkelsen viste ellers at 60 prosent av rommene i institusjonene var enkeltrom, 30 prosent var dobbeltrom og 8 prosent av rommene var for tre eller flere personer. Av pensjonærene bodde 40 prosent på enkeltrom, 44 prosent på dobbeltrom og 16 prosent på rom for tre eller flere personer.

Tabell 7.34. Aldershjem og aldershjemsavdelinger i sykehjem for eldre.
Old people's homes and old age departments in combined institutions.

	1960 ¹	1965 ¹	1969 ¹	1970	1971	1972
Hjem <i>Homes</i>	742	842	884	776	723	725
Plasser <i>Beds</i>	21 376	25 214	28 556	18 085	16 242	16 310

¹ Omfatter også sykehjem for eldre.

¹ Including somatic nursing institutions for old people.

Kilde: NOS Helsestatistikk. Source: NOS Health Statistics.

Tabell 7.35. Pensjonærer i alders- og sykehjem etter alder. 15. november 1966.

Persons in old people's homes and somatic nursing homes by age. 15 November 1966.

Institusjonstype <i>Type of institution</i>	I alt <i>Total</i>	Under 65 år <i>years</i>	65–69 år	70–79 år	80–89 år	90 år og over <i>years</i> and over
Aldershjem <i>Old people's homes</i> ...	100	7	6	35	43	9
Kombinert alders- og sykehjem <i>Combined institutions</i>	100	6	6	31	47	10
Sykehjem <i>Somatic nursing homes</i> .	100	10	9	32	40	9
I alt <i>Total</i>	100	7	6	33	45	9

Kilde: Undersøkelsen om alders- og sykehjem 1966.

Source: The Survey on old people's homes 1966.

¹ Innstilling II fra Komiteén for eldreomsorg om Institusjoner for eldre.

Sosialhjelp. *Social support.*

I tidligere tider var kommunal fattigunderstøttelse eller forsorgsstønad den eneste form for offentlig hjelp til trengende. Etter hvert som det ble innført andre sosiale trygdeordninger, fikk forsorgsstønaden mer karakter av en suppleringsordning for de sosiale trygder.

Någjeldende lov om sosial omsorg trådte i kraft 1. januar 1965. Den avløste da den såkalte forsorgsloven av 1900 som altså stort sett uendret hadde bestått i 64 år.

For årene fra og med 1928 til og med 1964 ble det utarbeidd bare en enkel statistikk over forsorgsstøttede basert på summariske oppgaver fra kommunene. Før den tid ble det utarbeidd en forholdsvis omfattende statistikk på området. I samband med innføringen av lov om sosial omsorg ble statistikken omlagt til individualoppgaver. Den nye statistikken kom imidlertid først i gang fra 1966, slik at det for 1965 ikke finnes statistikk på dette området. Statistikkens omfang er begrenset til den som får hjelp etter § 3 i lov om sosial omsorg.

Tallet på stønadsmottakere var lavest i midten av 1960-årene. Innføringen av lov om sosial omsorg synes ikke å ha hatt noen umiddelbar virkning på tallet på stønadsmottakere. Fra og med 1966 viser imidlertid statistikken relativt sett noen flere kvinner blant stønadsmottakerne enn tidligere. Av de vel 32 000 stønadsmottakerne i 1964 var 30 prosent eller 9 600 kvinner, mens det av de 37 500 stønadsmottakerne i 1971 var 14 900 eller 40 prosent kvinner. Når det ytes hjelp til en familie, blir i de fleste tilfelle mannen registrert som mottaker av hjelpen.

Av de menn som hadde forsørgelsesbyrde var 95 prosent gift, mens det var tilfelle for bare 18 prosent av de kvinnene som hadde forsørgelsesbyrde. Hele 62 prosent av de kvinnelige stønadsmottakere som hadde forsørgelsesbyrde var separert eller skilt.

Tabell 7.36

Tabell 7.37

Tabell 7.36. Hovedpersoner med forsorgsstønad/sosialhjelp.
Recipients of social support.

År <i>Year</i>	Hovedpersoner <i>Recipients</i>					Personer under sosial omsorg i alt ²
	I alt <i>Total</i>	Kjønn <i>Sex</i>		Stønadens art <i>Nature of assistance</i>		<i>Persons receiving social support, total²</i>
		Menn <i>Males</i>	Kvinner <i>Females</i>	Økonomisk stønad <i>Economic assistance</i>	Andre ytelser ¹ <i>Other assistance¹</i>	
1960	35 847	24 750	11 097	..	..	..
1964	32 341	22 740	9 601	..	..	..
1966	32 010	20 444	11 566	28 868	3 142	65 170
1970	37 160	22 661	14 499	33 359	3 801	74 300
1971	37 506	22 614	14 892	34 627	2 879	75 500

¹ Stønadsmottakere plassert i arbeidshjem eller vernet bedrift, i alders-, pleiehjem eller i privat pleie. ² Inklusive personer forsørget av stønadsmottaker. Anslag.

¹ *Recipients being placed in workhouses, sheltered employment in business enterprises, homes for the aged, nursing homes or private care.* ² *Including dependents of recipients. Estimated numbers.*

Kilde: NOS Sosialhjelpstatistikk. *Source: NOS Social Care Statistics.*

Storparten av dem som får sosialhjelp får hjelp i form av direkte pengetilskott, dvs. som bidrag, lån eller garanti for lån. Bare omtrent 10 prosent får de andre former for hjelp som sosialkontorene kan gi etter lovens § 3.

Figur 7.6

Relativt sett var det flere i de yngre aldersklasser blant dem som fikk sosialhjelp i 1971 enn i 1966. Aldersgruppen 30–49 år har ikke endret sin andel vesentlig i løpet av disse årene, slik at den relative oppgangen i de lave aldersgruppene motsvares av en relativ nedgang i aldersgruppene 50 år og over.

I 1971 var det forholdsvis godt samsvar mellom sosialhjelpklientenes aldersfordeling og befolkningens. I 1966 utgjorde aldersgruppen 20–29 år en mindre del av dem som fikk sosialhjelp enn denne aldersgruppens andel av befolkningen. Aldersgruppene over 40 år var da overrepresentert blant sosialhjelpmottakerne.

Tabell 7.37

Tabell 1.6

Sosialhjelpmottakernes fordeling etter ekteskapelig status er ulik den tilsvarende fordeling i befolkningen. Mens omtrent tredjeparten av sosialhjelpklientene i 1971 var separert, skilt eller hadde enkestatus, utgjorde disse gruppene i befolkningen som helhet bare knapt 10 prosent.

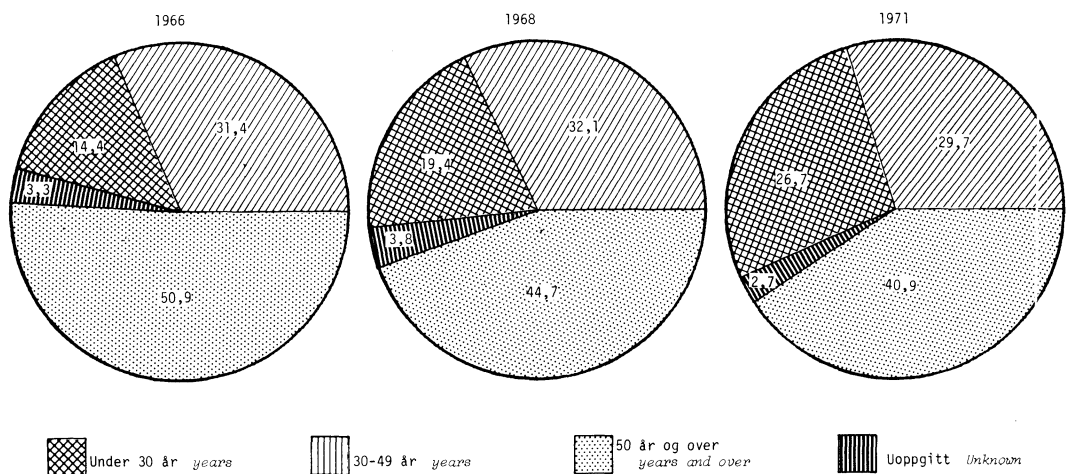
Ved utgangen av 1970 var nær 63 prosent av alle personer 15 år og over her i landet gifte. Av sosialhjelpmottakerne i 1971 var bare knapt 30 prosent gifte. Omtrent 60 prosent av dem som fikk sosialhjelp i 1971 hadde ikke forsørgelsesbyrde, og det var i så henseende ikke vesentlig forskjell mellom menn og kvinner.

Tabell 7.38

Som tidligere nevnt betraktes ofte sosialhjelpen som en suppleringsordning til det øvrige statlige trygdesystem i den forstand at de som har behov for hjelp, men som faller utenfor de rammer som dekkes av trygdesystemet for øvrig, her likevel skal ha en mulighet for å få hjelp. Over halvparten av dem som mottar sosialhjelp, mottar også ytelser fra de statlige trygdeordninger. Sosialhjelpen synes således også å fungere som suppleringsordning når trygdeytelsene ikke strekker til.

Tabell 7.39

I 1971 utgjorde sosialhjelpmottakerne 1 prosent av landets befolkning. Tilsvarende tall for 1966 var 0,86 prosent. Relativt sett er det flest sosialhjelpmottakere i bykommunene, hvor det i 1971 var 11,5 promille av befolkningen som fikk sosialhjelp mot 9 promille i herredskommunene.

Figur 7.6. Sosialhjelp. Stønadsmottakere etter alder. Prosent. *Recipients of social support by age. Percentages*

Utenom de rene byfylkene Oslo og Bergen hadde Hedmark og de nordligste fylkene, særlig Troms og Finnmark, forholdsvis mange sosialhjelpmottakere i 1971. I Finnmark, som i forhold til folkemengden hadde flest sosialhjelpmottakere, utgjorde de 1,6 prosent av innbyggerne. I Sogn og Fjordane som var det fylket som hadde færrest stønadsmottakere pr. innbygger, utgjorde de til sammenlikning bare 0,5 prosent av innbyggerne.

Tabell 7.37. Sosialhjelpmottakere etter ekteskapelig status, kjønn og forsørgelsesbyrde. 1971. Prosent.

Recipients of social support by marital status, sex and dependents. 1971. Percentages.

Kjønn Sex	I alt Total	Ugift Un- married	Gift Married	Separert, skilt Separated, divorced	Enke, enkemann Widow, widower	Uopp- gitt Un- known
Menn Males						
Uten forsørgelsesbyrde <i>Without dependents</i>	61,2	34,6	2,8	12,0	4,8	7,0
Med forsørgelsesbyrde <i>With dependents</i>	38,8	0,2	36,9	0,8	0,3	0,6
I alt <i>Total</i>	100,0	34,8	39,7	12,8	5,1	7,6
Kvinner Females						
Uten forsørgelsesbyrde <i>Without dependents</i>	58,4	20,3	4,8	9,8	17,4	6,1
Med forsørgelsesbyrde <i>With dependents</i>	41,6	4,4	7,6	25,9	3,0	0,7
I alt <i>Total</i>	100,0	24,7	12,4	35,7	20,4	6,8
Alle mottakere All recipients						
Uten forsørgelsesbyrde <i>Without dependents</i>	60,1	29,0	3,5	11,1	9,8	6,7
Med forsørgelsesbyrde <i>With dependents</i>	39,9	1,8	25,3	10,8	1,4	0,6
I alt <i>Total</i>	100,0	30,8	28,8	21,9	11,2	7,3

Kilde: NOS Sosialhjelpstatistikk. Source: NOS Social Care Statistics.

Tabell 7.38. Sosialhjelpmottakere med eller uten trygd, pensjon eller underholdsbidrag. Prosent.

Recipients of social support with or without insurance benefits, pension or alimony. Percentages.

	1966	1968	1970	1971
Med trygd <i>With insurance benefits</i>	51	49	56	54
Uten trygd <i>Without insurance benefits</i>	49	51	44	46
I alt <i>Total</i>	100	100	100	100

Kilde: NOS Sosialhjelpstatistikk. Source: NOS Social Care Statistics.

Tabell 7.39. Sosialhjelpmottakere pr. 1 000 innbyggere etter fylke.
Recipients of social support per 1 000 population by county.

Fylke County	Hovedpersoner Heads of families				1971	
	1960	1964	1966	1970	Hoved- personer Heads of families	Personer under sosial omsorg i alt Persons receiving social support, including dependents
Østfold	11,9	11,2	8,9	8,0	8,6	19,6
Akershus	7,3	6,3	6,1	7,2	7,7	15,0
Oslo	8,4	10,3	11,2	14,1	14,5	22,5
Hedmark	15,1	12,4	12,0	14,0	14,4	27,2
Oppland	9,3	7,2	6,8	8,1	8,7	16,7
Buskerud	11,7	8,9	8,5	8,3	10,0	15,4
Vestfold	10,0	8,0	8,7	8,5	9,5	16,9
Telemark	12,1	10,5	6,9	9,3	8,4	17,2
Aust-Agder	15,2	11,6	8,8	10,6	9,3	17,1
Vest-Agder	8,1	6,2	4,7	5,9	7,5	14,3
Rogaland	7,4	7,9	6,8	7,8	7,2	15,4
Hordaland	6,2	5,1	6,1	8,9	8,4	16,8
Bergen	12,6	10,7	12,1	13,5	¹ 15,5	28,7
Sogn og Fjordane	5,7	4,4	3,9	5,4	5,1	8,9
Møre og Romsdal	7,9	6,4	5,9	6,8	6,8	14,2
Sør-Trøndelag	11,4	9,9	9,0	10,1	11,1	23,3
Nord-Trøndelag	8,7	6,7	11,6	10,9	11,3	23,5
Nordland	10,7	10,0	9,9	12,2	11,3	23,2
Troms	9,5	7,2	10,3	11,3	13,7	21,8
Finnmark	22,0	16,0	15,3	23,9	20,8	35,1
Bykommuner Urban municipalities	10,3	9,3	10,5	11,7	11,5	..
Herredskommuner Rural municipalities	7,3	6,1	7,3	8,6	9,0	..
I alt Total	8,7	8,7	8,6	9,9	10,1	19,3

¹ Anslag.

¹ Estimated.

Kilde: NOS Sosialhjelpstatistikk. Source: NOS Social Care Statistics.

Offentlige utgifter til sosiale formål.

Public expenditures on social security.

Tabell 7.40

Offentlige utgifter til sosiale formål var i 1971 13,7 milliarder kroner. Det var over fire ganger så meget som i 1960, målt i løpende kroner, og det var 17 prosent av netto nasjonalproduktet i 1971. I 1961 utgjorde de tilsvarende utgiftene 11,4 prosent av netto nasjonalproduktet. Regnet pr. innbygger utgjorde de offentlige utgifter 3 487 kroner i gjennomsnitt i 1971.

Tabell 7.40. Offentlige utgifter til sosiale formål. Mill. kr.
Public expenditures on social security. Million kroner.

Formål <i>Purpose</i>	1960	1964	1966	1968	1970	1971*
Sykdom: <i>Health:</i>						
Ytelser fra trygdekassene <i>Payments of the National health insurance</i>	735,4	1 071,4	1 298,5	1 735,6	1 311,1	1 651
Av dette kontantytelser <i>Of which monetary benefits</i>	192,7	221,7	235,9	333,5	425,8	765
Offentlige sykehus og helsevesen <i>Public health and hospital services</i>	343,1	510,3	552,6	825,1	2 427,5	2 067
Åndssvakeomsorg <i>Care of the mentally deficient</i>	35,6	68,9	101,7	135,9	163,6	242
Tannpleie <i>Dental care</i>	37,0	74,8	87,6	105,4	136,2	154
I alt <i>Total</i>	1 151,1	1 725,4	2 040,4	2 802,0	4 038,4	4 114
Arbeidsskader og arbeidsvern: <i>Occupational injuries and workers' protection:</i>						
Ulykkestrygd <i>Occupational injury benefits</i>	89,5	124,1	128,2	145,4	161,5	..
Arbeidervern <i>Workers' protection</i>	3,1	6,2	9,8	10,3	13,2	17
I alt <i>Total</i>	92,6	130,3	138,0	155,7	174,7	17
Arbeidsløyse: <i>Unemployment:</i>						
Arbeidsløyetrygd <i>Unemployment benefits</i>	90,3	92,1	91,1	122,5	131,9	138
Arbeidsformidling <i>Labour exchange</i>	13,5	28,9	34,1	40,9	56,6	69
Omskolering av arbeidsløse <i>Retraining of unemployed</i>	—	—	—	28,6	—	—
Offentlige arbeider <i>Public works for unemployed</i>	16,6	33,6	34,1	47,2	50,2	56
I alt <i>Total</i>	120,4	154,6	159,3	239,2	238,7	263
Alderdom, uførhet m. v.: <i>Old age, disability, etc.:</i>						
Allderstrygd <i>Old age pensions</i>	786,5	1 340,3	1 557,7	2 092,7	2 817,6	3 226
Uførhetstrygd <i>Disability pensions</i>	110,6	460,2	594,3	882,3	1 385,6	1 736
Enketrygd <i>Widows' pensions</i>	—	—	162,0	237,5	391,3	472
Tilleggsstrygd <i>Supplementary pension</i>	—	—	—	—	192,8	361
Særomsorg for uføre <i>Special care of disabled</i> ..	23,7	23,2	25,4	42,6	84,5	121
Alderdomshjem <i>Old age homes</i>	32,4	65,5	83,8	118,8	104,9	110
Hjemmehjelp for eldre og handicappede <i>Home help for aged and handicapped</i>	—	—	18,6	33,6	19,0	25
I alt <i>Total</i>	953,2	1 889,2	2 441,8	3 407,5	4 995,7	6 051
Familie og barn: <i>Family welfare:</i>						
Særomsorg for mødre og småbarn <i>Special care of mothers and babies</i>	28,3	41,1	52,6	64,2	93,0	125
Barnehager, daghjem, feriekolonier <i>Nursery schools, day nurseries, children's holiday camps</i> ..	7,3	11,1	14,6	26,9	21,7	32
Alminnelig barnetrygd <i>Family allowances</i>	184,9	230,9	234,8	323,5	1 209,7	1 218
Spesielle barnetilskott <i>Special children's benefits</i> ..	35,7	50,7	57,5	103,1	150,8	182
Forskottering av barnebidrag <i>Maintenance advance</i>	2,7	4,8	7,3	14,9	21,2	25
Barne- og ungdomsvern <i>Child welfare</i>	28,7	42,5	64,8	88,2	119,0	139
Skolemåltider <i>School meals service</i>	4,0	4,2	5,4	4,7	6,7	8
Skolehelsepleie <i>School health service</i>	3,7	5,8	9,1	9,9	12,1	14
Husmorvikarvirksomhet <i>Social home-help services</i>	12,1	23,6	27,0	32,9	87,3	97
Husleietilskott for familier med barn <i>Rent allowance to families with children</i>	9,3	6,7	6,7	8,0	9,0	10
Ferietiltak for barn og husmødre <i>Holidays for housewives and children</i>	0,8	2,7	4,5	5,2	6,1	7
I alt <i>Total</i>	317,5	424,1	484,3	686,5	1 736,6	1 857

Tabell 7.40 (forts.). Offentlige utgifter til sosiale formål. Mill. kr.
Public expenditures on social security. Million kroner.

Formål <i>Purpose</i>	1960	1964	1966	1968	1970	1971*
Støtte til skadede ved krig og militærulykker <i>Payments in respect of disablement attributable to military service</i>	37,9	40,0	59,4	118,7	291,4	315
Andre ytelser: <i>Other social security benefits:</i>						
Sosialhjelp m. v. <i>Public assistance</i>	61,9	71,9	90,4	120,9	132,3	136
Annen stønad <i>Miscellaneous benefits</i>	3,4	3,5	12,5	22,9	22,4	25
I alt <i>Total</i>	65,3	75,4	102,9	143,8	154,7	161
Beregnet skattefradrag for barn ¹ <i>Estimated tax reduction for taxpayers with children¹</i>	505,0	780,0	992,0	1 110,0	77,0	80
Sosiale utgifter i alt <i>Total</i>	3 243,0	5 219,0	6 418,1	8 663,4	11 707,2	12 858
Utgifter i prosent av netto nasjonalprodukt <i>Expenditure as percentage of net domestic product</i>	11,4	13,0	13,2	15,2	16,3	17,0
Utgifter i kroner pr. innbygger <i>Expenditure per capita (Kroner)</i>	903	1 407	1 703	2 259	3 011	3 487

¹ Klassefradrag for barn sløytet fra 1. januar 1970.

¹ From 1 January 1970 there is no general tax reduction for taxpayers with children.

Kilde: Sosial trygghet i de nordiske land.

Source: Social Security in The Nordic Countries.

Vedlegg om stønadssatser. *Appendix on assistance rates.*

I dette vedlegget blir det gitt en kortfattet oversikt over de stønader som ytes fra barnetrygden og folketrygden. Det har ikke vært mulig å gå særlig detaljert inn på beregningene av ytelser fra folketrygden, og det er således bare hovedtrekkene i systemet som blir gjengitt her.

Barnetrygd. *Family allowance.*

Satsene som barnetrygden utbetales etter har blitt justert fra tid til annen. Endringen fra 1/1 1970 hadde sammenheng med omleggingen av skattesystemet og var av en noe annen natur enn de justeringer som ble foretatt tidligere.

Tabell A. Barnetrygden, stønadssatser etter tallet på barn. Kroner pr. år.
Family allowance, contributions by number of children. Kroner per year.

Ektepar <i>Married couple</i>	Enslige forsørgere <i>Single supporters</i>	1/7	1/1	1/1	1/10	1/7	1/1	1/10
		1958	1963	1967	1967	1968	1970	1972
		—	—	—	—	—	—	—
		31/12	31/12	30/9	30/6	31/12	30/9	
		1962	1966	1967	1968	1969	1972	
1 barn <i>child</i>		0	0	0	0	0	500	550
2 « <i>children</i>	1 barn <i>child</i>	360	400	450	500	550	2 000	2 200
3 « «	2 « <i>children</i>	720	900	1 050	1 150	1 250	4 000	4 400
4 « «	3 « «	1 080	1 500	1 800	2 000	1 150	6 200	6 820
5 « «	4 « «	1 440	2 200	2 600	3 000	3 250	3 600	9 460
6 « «	5 « «	1 800	3 000	3 500	4 150	4 550	11 000	12 100
Tillegg for hvert av de følgende barn <i>Addition for each of the succeeding children</i>		360	1100	1150	1150	1200	2 400	2 640

¹ Stigningsbeløp. Tillegget for hvert av de følgende barn økte med stigningsbeløpet.

¹ The additional amount for each additional child increased with this amount.

Folketrygden. *National Insurance.*

Grunnbeløpet er et sentralt tall i folketrygden. De aller fleste stønader og delvis finansieringen er avhengig av grunnbeløpet. Ved lovens ikrafttreden ble grunnbeløpet satt til 5 400 kroner. Det ble forutsatt at beløpet skulle reguleres ved endring i det alminnelige inntektsnivå.

Folketrygden finansieres ved

- a. medlemsavgift av pensjonsgivende inntekt¹
- b. medlemsavgift av antatt inntekt ved statsskattelikningen
- c. arbeidsgiveravgift
- d. tilskott fra kommunene
- e. tilskott fra staten
- f. tilskott fra folketrygdfondet
- g. premier for frivillig trygd.

Tabell B. Folketrygden. Årlig stønad i prosent av grunnbeløpet. 1973.
National Insurance. Yearly allowance as percentages of the basic amount. 1973.

Stønadsstype <i>Type of allowance</i>	Stønad pr. år i prosent av grunnbeløpet <i>Yearly allowance as percentages of the basic amount</i>
Grunnpensjon: <i>Basic pension:</i>	
Enslig <i>Single</i>	100
Hver ektefelle <i>Spouses each</i>	75
Ektepar i alt <i>Married couple together</i>	150
Forsørgingstillegg: <i>Family allowance:</i>	
Ektefelle <i>Spouse</i>	50
For hvert barn <i>Per child</i>	25
Hjelpestønad, ufør <i>Assistance grant, disabled</i>	¹ 25–30
Grunnstønad, ufør <i>Basic grant, disabled</i>	² 15–50
Engangsstønad ved ektefelles død <i>Lump sum death grant. Spouse</i>	45
Engangsstønad ved ensliges død <i>Lump sum death grant. Single</i>	20
Hjelpestønad til enke, enkemann, ugift mor (barnetilsyn) <i>Assistance benefit. Surviving spouse, unmarried mothers</i>	20
Barnepensjon: <i>Children's Pension:</i>	
Når en av foreldrene er død: <i>One of the parents is dead:</i>	
For første barn <i>The first child</i>	40
For hvert av øvrige barn <i>Each of the following children</i>	25
Når begge foreldrene er døde: <i>Both parents are dead:</i>	
For første barn <i>The first child</i>	100
For andre barn <i>The second child</i>	40
For hvert av øvrige barn <i>Each of the following children</i>	25
Engangsstønad – ugift mor <i>Benefits to unmarried mothers</i>	37

¹ Årlig utgjør hjelpestønad til utføre 25 eller 30 prosent av grunnbeløpet, men kan økes dersom de faktiske og nødvendige utgifter til særskilt tilsyn og pleie av trygdet under 18 år er vesentlig større. ² Årlig grunnstønad utgjør 15 prosent av grunnbeløpet, men kan når særlige grunner gjør det rimelig økes til 23 eller 30 prosent. Innbefatter ekstrautgiftene betydelige utgifter til nødvendig transport, kan grunnstønad økes til 40 eller 50 prosent av grunnbeløpet.

¹ The assistance grants is equal to 25 or 30 per cent of the basic amount. If the actual and necessary expenses in connection with the special attention and nursing of an insured person under 18 years of age are substantially higher, the assistance grant may be increased. ² The basic grant is 15 per cent of the basic amount. In special cases the grant may be raised to 23 or 30 per cent. If the expenses increase in connection with necessary transportation, the basic grant may be raised to 40 or 50 per cent of the basic amount.

Kilde: Rikstrygdeverkets årsmelding.

Source: The Annual Report from The National Insurance Institution.

¹ Som pensjonsgivende inntekt regnes:

- 1.a) Lønn og annen godtgjørelse for arbeid eller oppdrag i og utenfor tjenesteforhold – når arbeidet eller oppdraget ikke er utført som ledd i selvstendig næringsvirksomhet – herunder honorar, tantième, provisjon, serveringspenger, drikkpenger og liknende ytelser. I lønn og godtgjørelse regnes også med verdien av fritt hus og andre naturalytelser etter satser som fastsettes av fylkesskattestyret. Departementet gir regler om medregning av verdien av fritt opphold om bord på skip og tariffmessig hyretillegg for egen kost. Som pensjonsgivende inntekt etter denne bestemmelse regnes også sykepenger og barselpenger som anses som skattepliktig inntekt i henhold til landskattelovens § 42, byskattelovens § 36, begges tredje ledd.
- b) Godtgjørelse som medlem av styre, representantskap, utvalg, råd og liknende.
2. Annen ervervsinntekt som omfatter enhver inntekt av selvstendig næringsvirksomhet som tilfaller ansvarlig innehaver av enmannsforetak eller ansvarlig medlem av selskap med personlig solidarisk ansvar eller kommandittselskap eller stille selskap, forutsatt at innehaveren eller medlemmet personlig deltar i driften. Den pensjonsgivende inntekt etter bestemmelsen her fastsettes til nettoinntekten etter skattelovens regler uten fradrag av gjeldsrenter, men redusert med et fast fradrag på 10 prosent.

Tabell C. Folketrygden. Grunnbeløp, kompensasjonstillegg og særtillegg. Kroner pr. år.

National Insurance. Basic amount, compensatory supplement and special supplement. Kroner per year.

År Year	Grunn- beløp Basic amount	Kompensasjonstillegg Compensatory supplement		Særtillegg Special supplement	
		Enslig Single	Ektepar Married couple	Enslig Single	Ektepar Married couple
1967	5 400	—	—	—	—
1968	5 900	—	—	—	—
1969	6 400	—	—	1240	1480
1970	6 800	500	750	510	1 020
1/1–30/4 1971	7 200	500	750	900	1 800
1/5–31/12 1971	7 500	500	750	1 050	2 100
1/1–30/4 1972	7 900	500	750	1 106	2 212
1/5–31/12 1972	7 900	500	750	1 343	2 528
1973	8 500	500	750	1 445	2 720

¹ Gjennomsnitt for året.

¹ Annual average.

Kilde: Rikstrygdeverkets årsmelding.

Source: The Annual Report from The National Insurance Institution.

Ved beregning av medlemsavgift etter bokstav a blir pensjonsgivende inntekt begrenset til 12 ganger grunnbeløpet, slik at det ikke skal svares avgift av den del av pensjonsgivende inntekt som overstiger dette beløp. Tilsvarende skal det ikke svares medlemsavgift etter bokstav b av den del av antatt inntekt som overstiger 12 ganger grunnbeløpet.

Hvert år får alle som har hatt pensjonsgivende inntekt fastsatt tallet for det såkalte pensjonspoeng. Dette poengtall beregnes på grunnlag av pensjonsgivende inntekt. Ved beregningen medregnes ikke den del av pensjonsgivende inntekt som overstiger 12 ganger grunnbeløpet. Av den del av pensjonsgivende inntekt som overstiger 8 ganger grunnbeløpet medregnes bare en tredjedel. Poenggivende inntekt er det beløp som kan beregnes på grunnlag av ovennevnte regler for begrensning av pensjonsgivende inntekt. Årets pensjonspoeng beregnes etter følgende regneregul:

$$\frac{\text{Poenggivende inntekt} - \text{grunnbeløp}}{\text{grunnbeløp}} = \text{pensjonspoeng}$$

Det er en stor fordel at justering av alle ytelsene kan foretas ved å endre grunnbeløpet. Den sammenheng som gjennom dette beløpet etableres mellom utgifter og inntekter innebærer imidlertid at det ikke alltid er mulig å få til en ønsket endring ved å justere grunnbeløpet. For å dekke pensjonistenes merutgifter som følge av økt direkte beskatning ved innføring av merverdiavgift, ble således innført et såkalt kompensasjonstillegg.

Grupper som ikke hadde hatt anledning til å opptjene pensjonspoeng hadde fra først av heller ikke rett til tilleggspensjon etter folketrygdloven. For å bedre disses stilling ble det fra 1. juli 1969 innført en ordning med et særtillegg. Etter den opprinnelige lov skulle dette særtillegget reduseres bl. a. med tjenestepensjoner. Dette ble senere endret (1. januar 1970) slik at særtillegget bare reduseres med tilleggspensjonen. En trygdet vil altså i praksis få utbetalt det beløp som er størst av tilleggspensjonen og særtillegget.

Folketrygdens pensjonsytelser er sammensatt av grunnpensjon og tilleggspensjon. Grunnpensjonens størrelse i forhold til grunnbeløpet bestemmes forholdsmessig på grunnlag av trygdetid, pensjonistenes forsørgelsesbyrde og av uføregrad etter nærmere bestemte regler. Tilleggspensjonen er avhengig av mottakerens tidligere inntekt og av trygdetid. Tidligere inntekt tas det omsyn til ved det såkalte sluttpoengtallet.

Det er gjennomsnittet av de 20 høyeste pensjonspoeng som er godskrevet den trygdede. Har en trygdet godskrevet pensjonspoeng for færre enn 20 år, er sluttpoengtallet gjennomsnittet av samtlige poengtall som er godskrevet vedkommende.

Full opptjeningstid er 40 år. Ved kortere opptjeningstid utgjør pensjonen en forholdsmessig del av full pensjon. Dette gjelder både grunnpensjon og tilleggspensjon. For å sikre bedre pensjon til dem som bare har hatt mulighet til å tjene opp pensjonspoeng for noen få år, inneholder loven en rekke overgangsbestemmelser.

Tilleggspensjon beregnes etter følgende regneregel:

$$\text{Grunnbeløp} \cdot \text{sluttpoengtall} \cdot 0,45 \cdot \frac{\text{trygdetid}}{40} = \text{tilleggspensjon.}$$

Stønåd under sykdom. *Allowance during illness.*

Fra 1. januar 1971 ble syketrygden inkorporert i folketrygden. Dette medførte endringer både av finansieringen og av beregningen av utbetalte stønader. Tidligere ble trygden finansiert ved medlemspremie som ble fastsatt etter inntekt. Premien var dessuten avhengig av hvilken tariff som ble brukt av den trygdekassen en var medlem av. Fra og med 1971 har trygden blitt finansiert ved en bestemt prosentandel av antatt inntekt ved statsskattelikningen. I 1971 var denne prosentandel 3,2 prosent, i 1972 3,5 prosent og i 1973 3,8 prosent. Omleggingen førte således til at medlemsavgiften nå er uavhengig av bosted.

Sykepenges ble tidligere utbetalt etter satser som var fastsatt for hver inntektsklasse. Nå beregnes det daglige sykepengebeløp etter følgende regel: 4 kroner pluss 1 promille av årsinntekten. Dette gjelder for årlige inntekter høyere enn 4 000 kroner men mindre enn 8 ganger grunnbeløpet. For høyere inntekter medregnes bare en tredjedel av den inntekt som overstiger 8 ganger grunnbeløpet. Det ytes ikke sykepenges for den del av inntekten som overstiger 12 ganger grunnbeløpet. For stønadsmottakere som forsørger ektefelle eller barn under 18 år, økes sykepengene med 4 kroner pr. dag for hver forsørget. I tillegg til disse generelle regler finnes en rekke bestemmelser som regulerer sykepengene i spesielle tilfelle.

På de laveste inntektstrinn førte ikke omleggingen til vesentlige endringer i sykepengene. For høyere inntekter vil imidlertid sykepengene bli høyere fra og med 1971 enn de var i 1970.

Tabell D. Sykepenges for arbeidstakere uten forsørgelsesbyrde. 1970 og 1971.

Sickness benefits to employees without dependents. 1970 and 1971.

Klasse 1970 Class	Årlig arbeidsinntekt Labour earnings per annum	Kroner pr. dag Kroner per day	
		1970	1971 ¹ og senere 1971 ¹ and later
1	0– 2 000 kroner	—	—
2	2 001– 4 000 «	7	—
3	4 001– 6 000 «	9	9
4	6 001– 8 000 «	11	11
5	8 001–11 000 «	13	14
6	11 001–14 000 «	15	17
7	14 001–18 000 «	17	20
8	18 001–25 000 «	21	26
9	25 001–32 000 «	25	33
10	32 001–40 000 «	29	40
11	40 001–48 000 «	34	48
12	48 001–60 000 «	39	58
13	60 001 kroner og over and over	44	² 64

¹ Beregnet etter klassens middelinntekt. ² Beregnet av nedre grense – 60 000 kroner.

¹ Calculated on the medium of the class. ² Calculated on 60 000 kroner.

Kilde: Rikstrygdeverkets årsmelding.

Source: The Annual Report from The National Insurance Institution.

KAPITTEL 8

	Side
Kriminalitet <i>Crimes and criminals.</i>	
Forbrytelser etterforsket av politiet	
<i>Crimes investigated by the police</i>	205
Utfallet av etterforskningen <i>Results of investigations</i> .	211
Ofre for forbrytelser <i>Victims of crimes</i>	213
Selvrapportert kriminalitet <i>Self-reported crimes</i>	214
Siktede for forbrytelser <i>Persons charged for crimes</i> ..	216
Tilbakefall blant siktede	
<i>Recidivism among charged persons</i>	222
Reaksjoner <i>Sanctions</i>	223
Tilbakefall blant straffbare (domfelte, botlagte og påtalesfritatte) <i>Recidivism among offenders</i>	229
Drukkenskap. Trafikkforseelser	
<i>Misdemeanours of drunkenness. Traffic offences</i>	230

Dette kapitlet gir en oversikt over forbrytelser etterforsket av politiet, personer siktet for forbrytelser og personer som er domfelt, botlagt eller har fått påtaleunndlatelse for forbrytelser. Tallet på lovbrudd kan fortelle oss noe om risikoen for å bli utsatt for de former for krenkelser og skader som lovgivningen definerer som forbrytelser. Tall for siktede kan fortelle oss noe om hvem som blir registrert for å begå forbrytelsene og hvilke forbrytelser de har begått. Oversikten over reaksjonsformer viser hvilke sanksjoner som nyttes overfor lovbrytere.

Tallene er stort sett hentet fra den offisielle kriminalstatistikken, og mer detaljerte oppgaver vil en finne blant annet i NOS-publikasjonene *Kriminalstatistikk*. Resultater fra et par kriminologiske undersøkelser er tatt med for å belyse forhold som faller utenfor den offisielle statistikken.

Forbrytelser etterforsket av politiet. *Crimes investigated by the police.*

Statistikken omfatter forbrytelser ferdig etterforsket av politiet, unntatt forbrytelser mot den militære straffelov og overtredelse av pris- og rasjoneringslovene.

Statistikken er basert på det kjennskap politiet har til forbrytelsene og gjerningsmennene på tidspunktet for avsluttet etterforskning. Dersom en sak henlegges til observasjon, regnes den som ferdig etterforsket. Blir den senere i året oppklart, erstattes den tidligere oppgaven av en ny. Hvis en anmeldelse henlegges fordi straffbart forhold ikke foreligger, blir saken ikke statistikkført.

En straffbar handling som har gått ut over flere fornærmede, eller som rammes av flere paragrafer i straffeloven, blir i statistikken likevel bare telt som én forbrytelse. Er det samtidig begått flere forbrytelser mot en fornærmet, er bare den alvorligste av dem statistikkført.

Fortsatte forbrytelser begått av samme person mot én fornærmet, f. eks. trusler, ærekrenkelser, underslag eller andre ensartede lovovertridelser, er telt som én forbrytelse. Dette gjelder også om forbrytelsene har foregått over et lengre tidsrom. Dersom det etter politiets oppfatning ikke er noen slik sammenheng mellom overtredelsene at de kan karakteriseres som en fortsatt forbrytelse, blir hver enkelt overtredelse telt med i statistikken.

Tabell 8.1. Forbrytelser etterforsket av politiet.
Crimes investigated by the police.

År Year	I alt Total	Pr. 1 000 innbyggere Per 1 000 population
1958	36 570	10,4
1960	38 700	10,8
1962	42 990	11,8
1964	47 169	12,8
1966	48 630	13,0
1968	51 830	13,6
1970	65 080	16,8
1971	73 598	18,9
1972	79 910	20,4
1973	86 992	22,0

Kilde: NOS Kriminalstatistikk. Forbrytelser. Source: NOS Criminal Statistics. Crimes.

Straffbare handlinger som er begått for å bane veien for en hovedforbrytelse blir som regel ikke registrert. Dette gjelder f. eks. dokumentfalsk i forbindelse med bedrageri og innbrudd for å begå tyveri. Når derimot en forbrytelse blir begått for å dekke over en annen forbrytelse, f. eks. brannstiftelse for å skjule et underslag, blir begge forbrytelser telt med i statistikken. Også heleri og etterfølgende bistand i sammenheng med tyveri blir statistikkført.

Til bruk for statistikken er det utarbeidd en fortegnelse over de ulike forbrytelser. Spesifikasjonene følger i det vesentlige paragrafene i straffeloven.

Tallet på forbrytelser etterforsket av politiet økte fra om lag 36 500 i 1958 til om lag 79 900 i 1972. I 1958 var tallet 10,4 pr. 1 000 innbyggere, i 1972 var det 20,2. Den relative andelen av forbrytelsene som oppklares, har gått ned i perioden 1958–1972. Mer om dette under avsnittet om utfallet av etterforskningen.

Tyverier utgjør størstedelen av forbrytelsene som politiet etterforsker. I prosent av samlet antall forbrytelser etterforsket steg andel tyverier fra nær 68 prosent til nær 74 prosent i perioden 1958 til 1971. Det var relativ nedgang for underslag, ærekrenkelser og forbrytelser mot liv, legeme og helbred. Fra 1968 er omsetning, bruk eller besittelse av narkotika tatt med under «allmennfarlige forbrytelser». Denne gruppens andel av forbrytelsene steg fra 0,1 prosent i 1965 til 0,5 prosent i 1968. I 1972 var andelen «allmennfarlige forbrytelser» steget til 1,3 prosent.

Tallet på forbrytelser pr. 1 000 innbyggere viser en klar stigning for alle fylker i perioden 1960 til 1972, med unntak av Sogn og Fjordane.

Oslo og Bergen har hatt de høyeste tall forbrytelser pr. 1 000 innbyggere i perioden. (Tall for Bergen foreligger ikke etter 1971.)

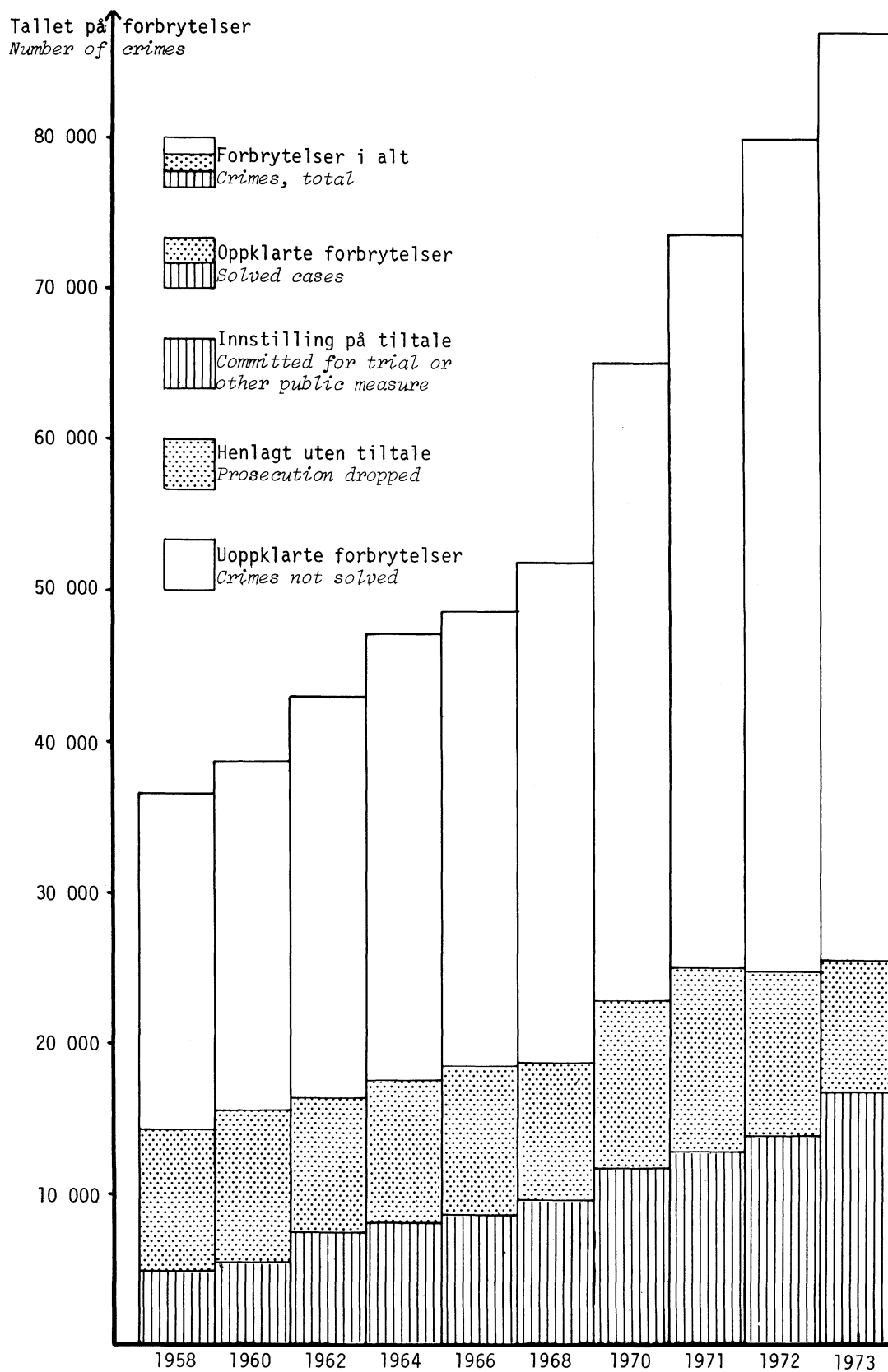
Tallene viser en tendens til at fylker med relativt høy andel av befolkningen i tettbygde strøk også har hatt relativt høyt tall på forbrytelser pr. 1 000 innbyggere. De særlig høye tall for Oslo og Bergen tyder på at forbrytelsene er særlig konsentrert til storbyer. Omkring 70 prosent av alle forbrytelser har funnet sted i bykommuner, og denne andelen har økt svakt fra 1960 til 1972. Hyppigheten av forbrytelser pr. 1 000 innbyggere har også vært vesentlig større i bykommuner enn i herredskommuner og har økt mer i bykommunene enn i herredskommunene i perioden 1960–1972. Den relative øking var imidlertid sterkere i herredskommuner enn i bykommuner. Se også figur 8.7.

Tabell 8.1
og
Figur 8.1

Tabell 8.2

Tabell 8.3
Figur 8.2
og
Figur 8.3

Figur 8.1. Forbrytelser etterforsket av politiet
Crimes investigated by the police

Kilde: NOS Kriminalstatistikk. Forbrytelser.
 Source: NOS Criminal statistics. Crimes.

Tabell 8.2. Forbrytelser etterforsket av politiet etter arten av lovbrudd.
Prosent.
Crimes investigated by the police by type of offence. Percentages.

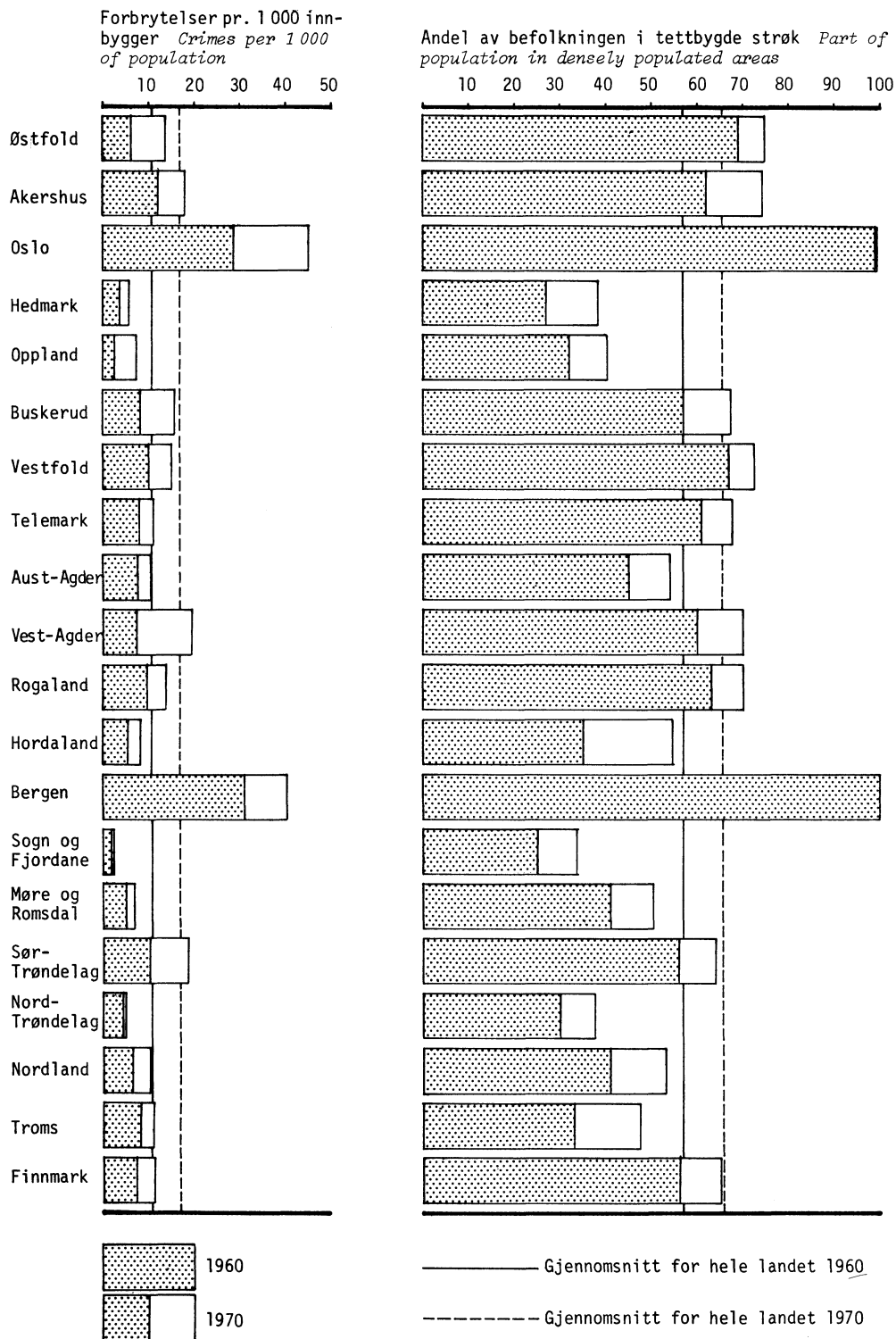
Lovbrudd <i>Offence</i>	1958	1960	1962	1965	1968	1970	1971	1972	1973
Forbrytelse mot den alminnelige orden og fred <i>Offences against public order and peace</i>	2,8	3,2	3,0	4,0	3,3	3,5	3,6	4,2	3,9
Allmennfarlige forbrytelser ¹ <i>Offences¹ involving public danger</i>	0,2	0,1	0,1	0,1	0,5	0,9	1,2	1,3	1,6
Dokumentfalsk <i>Forgery</i>	1,0	0,9	1,1	1,1	0,9	1,0	0,9	0,7	0,8
Forbrytelse mot sedeligheten <i>Sexual offences</i>	2,5	2,4	2,1	1,9	1,8	1,6	1,3	1,3	1,0
Forbrytelse mot den personlige frihet <i>Offences against the personal liberty</i>	0,7	0,8	0,6	0,6	0,6	0,7	0,6	0,6	0,6
Forbrytelse mot liv, legeme og helbred <i>Offences of violence against the person</i> ...	5,4	4,9	4,5	4,2	4,4	4,8	4,3	4,1	3,9
Ærekrenkelser <i>Slander and libel</i>	3,2	3,2	2,4	1,9	1,4	1,0	0,9	0,9	0,6
Underslag <i>Embezzlement</i>	4,9	4,0	2,9	2,6	1,9	1,1	1,1	1,0	1,1
Utpressing og ran <i>Blackmail and robbery</i>	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4
Bedrageri og utroskap <i>Fraud and breach of trust</i>	4,3	4,4	3,7	4,4	4,3	5,2	5,1	4,1	3,9
Skadeverk <i>Offences inflicting damage to property</i>	5,3	5,0	4,8	5,2	5,5	5,1	5,6	6,0	5,3
Heleri og etterfølgende bistand <i>Receiving stolen goods, subsequent assistance to the offender</i>	0,4	0,5	0,6	0,6	0,6	0,5	0,4	0,3	0,3
Tyverier i alt <i>Larcenies, total</i>	67,7	69,3	72,8	72,1	73,7	72,7	73,8	74,2	75,7
Herav: <i>Of which:</i>									
Grove tyverier <i>Aggravated larcenies</i>	16,2	19,6	24,9	25,1	30,2	31,0	33,3	34,4	36,1
Simple tyverier <i>Simple larcenies</i>	40,4	35,9	33,6	34,5	31,1	29,9	28,2	27,4	28,0
Naskeri og brukstyverier av motorkjøretøy <i>Petty thefts and thefts of motor vehicles</i>	11,1	13,8	14,2	12,5	12,4	11,8	12,4	12,4	11,7
Andre forbrytelser <i>Offences n.e.s.</i>	1,3	1,1	1,2	1,0	0,8	1,5	0,8	0,9	0,9
I alt <i>Total</i>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Forbrytelser i alt <i>Offences, total</i>	36 570	38 700	42 990	47 654	51 830	65 080	73 598	79 910	86 992

¹ F.o.m. 1968 er omsetning, bruk eller besittelse av narkotika tatt med her. I årene før 1968 er disse saker tatt med under Andre forbrytelser i denne tabellen.

¹ Sale, use, and possession of narcotics are from 1968 included in Offences involving public danger. Previous to 1968 such crimes were in this table included in Offences n.e.s.

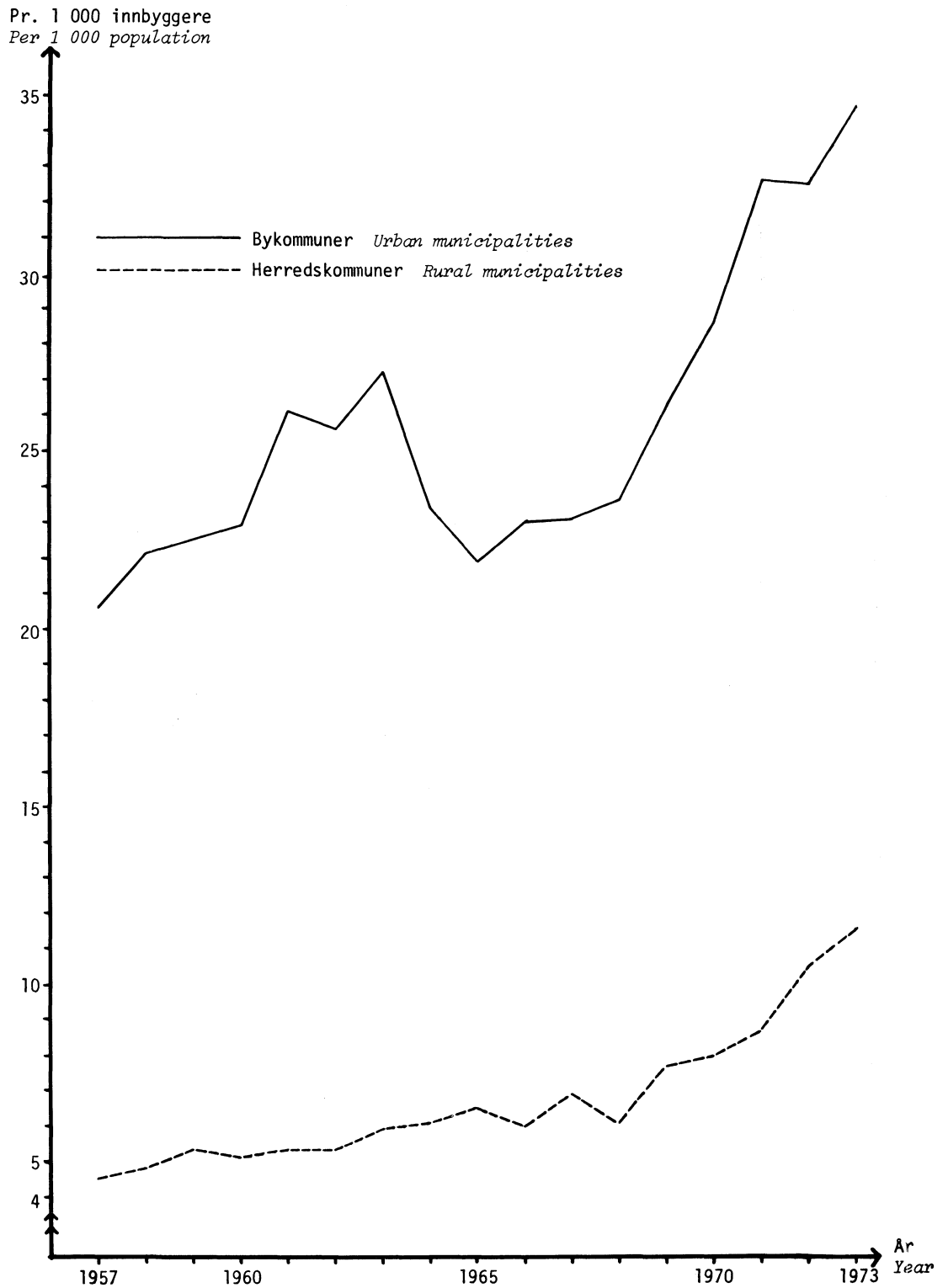
Kilde: NOS Kriminalstatistikk. Forbrytelser. Source: NOS Criminal Statistics. Crimes.

Figur 8.2. Registrerte forbrytelser pr. 1 000 innbygger og andel av befolkningen i tettbygde strøk, 1960 og 1970. Fylker Crimes investigated by the police per 1 000 of population and part of population in densely populated areas, 1960 and 1970. Counties

Kilde: NOS Kriminalstatistikk. Forbrytelser og NOS Folketelling.
 Source: NOS Criminal Statistics. Crimes and NOS Population Census.

Figur 8.3. Forbrytelser pr. 1 000 innbyggere. Herredskommuner/Bykommuner *Crimes per 1 000 population. Rural municipalities/Urban municipalities*

K i l d e : NOS Kriminalstatistikk. Forbrytelser.
Source: NOS Criminal Statistics. Crimes.

Tabell 8.3. Forbrytelser pr. 1 000 innbyggere etter fylke.
Crimes per 1 000 of population by county.

Fylke County	1960	1965	1970	1971	1972	1973
Østfold	6,2	10,1	13,7	16,9	18,8	20,3
Akershus	12,1	17,0	17,9	17,1	22,7	28,1
Oslo	28,5	32,0	44,9	50,2	50,7	57,6
Hedmark	3,8	4,5	5,7	9,1	8,8	9,8
Oppland	2,8	4,4	7,2	9,2	9,3	10,9
Buskerud	8,2	9,3	15,7	18,6	20,4	24,0
Vestfold	10,1	14,2	14,9	17,7	21,8	23,5
Telemark	7,9	10,7	11,1	18,5	18,6	18,6
Aust-Agder	7,6	6,3	10,4	9,7	13,2	12,8
Vest-Agder	7,5	15,1	19,4	23,9	20,3	21,6
Rogaland	9,8	10,2	13,8	15,5	14,4	15,4
Hordaland	5,4	5,9	7,1	7,4	21,3	21,3
Bergen	30,9	28,9	40,2	39,6		
Sogn og Fjordane	2,1	1,6	2,5	2,7	2,6	2,6
Møre og Romsdal	5,0	4,7	6,8	8,2	9,0	10,0
Sør-Trøndelag	10,2	13,3	18,6	20,1	21,0	18,4
Nord-Trøndelag	4,4	4,5	4,8	7,9	7,8	7,7
Nordland	6,5	7,7	10,1	10,4	12,3	11,3
Troms	8,2	8,3	10,9	12,3	15,0	16,7
Finnmark	7,2	10,1	11,1	10,5	9,1	11,1
I alt Total	10,8	12,8	16,7	18,8	20,2	22,0

¹ Tallet for Bergen er 32,7.

¹ The figure for Bergen is 32.7.

Kilde: NOS Kriminalstatistikk. Forbrytelser. Source: NOS Criminal Statistics. Crimes.

Utfallet av etterforskningen. *Results of investigations.*

Forbrytelser hvor det ikke var noen bestemt person å sikte eller som ble henlagt p. g. a. bevisets stilling, har utgjort godt over halvparten av samtlige forbrytelser. Kategorien «Ingen bestemt person å sikte» har økt fra nær 46 prosent i 1958 til 55,5 prosent i 1971. Andelen av saker som ble henlagt p. g. a. bevisets stilling gikk ned fra nær 15 prosent i 1958 til nær 11 prosent i 1971. I samme tidsrom økte andelen forbrytelser hvor personer ble tiltalt fra 13 prosent til 17,5 prosent. Det ble relativt færre avgjørelser hvor sakene ble henlagt fordi gjerningsmannen var under 14 år, saker hvor det er gitt påtaleunndlatelse, saker overført til barnevernsnemnda og saker hvor påtalebegjæringen er trukket tilbake.

Oppklaringsprosenten har vist en synkende tendens. I perioden 1958–1961 var den i gjennomsnitt 40, i perioden 1968–1970 ble 35 prosent av alle registrerte forbrytelser regnet som oppklarte. Oppklaringsprosenten varierer ganske mye mellom de forskjellige lovbrudd. For heleri, der forbrytelsene i de fleste tilfelle først registreres idet man finner gjerningsmannen, ble nær 90 prosent av alle registrerte lovbrudd oppklart i 1968–1970. Utpressing og ran hadde en oppklaringsprosent på 22 og for tyverier var den 29.

Oppklaringsprosenten vil også avhenge av hvilke ressurser politiet setter inn. Det sterkt økende saksantall sett i forhold til politiets begrensede mannskapsstyrke kan gjøre det nødvendig at de saker som anses mest alvorlig, prioriteres.

Med unntak for naskeriene har andelen av tilfelle der ikke noe av godset har kommet til rette økt fra 1960 til 1972. Andelen av tyveriene hvor ikke noe av godset er kommet til rette er langt større for simple og grove tyverier enn for naskerier og brukstyveri av motorkjøretøy.

Tabell 8.4
Figur 8.1

Tabell 8.5

Tabell 8.6

Tabell 8.4. Forbrytelser etter politiets avgjørelse eller innstilling. Prosent.

Crimes by police decision or recommendation. Percentages.

Av dette: <i>Of which :</i>												
År <i>Year</i>	Tallet på for- bry- telser <i>Num- ber of crimes</i>	I alt <i>Total</i>	Påtale- be- gjer- ingen trukket tilbake <i>Request for pro- secution with- drawn</i>	Ingen be- stemt person å sikte <i>Offender un- known</i>	Hen- lagt p.g.a. be- visets stilling <i>Prose- cution dropped because of the state of the evidence</i>	Hen- lagt p.g.a. sinns- syk- dom, død el. forel- delse <i>Prose- cution dropped because of mental disease, death or pre- scription</i>	Hen- lagt fordi gjer- nings- man- nen var under 14 år <i>Prose- cution dropped because the of- fender was under 14</i>	Til- tale Com- mitted for trial	Fore- legg <i>Fined</i>	Påtale- unn- latelse etter straffe- prosess- loven <i>Prose- cution sus- pended</i>	Over- ført til barne- verns- nemnd <i>Placed under care of Child Welfare Com- mittee</i>	Ikke tiltale av andre grun- ner <i>No prose- cution for other reasons</i>
1958.	36 570	100,0	10,2	46,1	15,3	0,4	4,4	13,0	1,2	2,2	4,4	2,8
1960.	38 700	100,0	10,1	46,7	13,0	0,4	4,5	14,0	1,2	1,9	5,6	2,6
1962.	42 990	100,0	8,1	49,9	11,9	0,4	3,8	17,3	1,1	1,6	4,2	1,7
1964.	47 169	100,0	7,7	50,4	12,5	0,3	3,7	17,3	1,2	1,2	4,6	1,1
1965.	47 654	100,0	7,7	50,0	13,3	0,3	3,8	17,3	1,4	1,1	4,1	1,0
1966.	48 630	100,0	7,7	50,0	12,2	0,2	3,9	17,8	1,4	1,0	4,5	1,3
1967.	51 393	100,0	6,9	50,8	12,2	0,2	3,9	18,1	1,9	0,8	3,9	1,3
1968.	51 830	100,0	6,7	52,0	11,5	0,2	3,0	18,5	2,0	0,7	4,0	1,4
1969.	60 209	100,0	6,4	53,9	11,7	0,3	2,8	17,4	2,0	0,7	3,6	1,2
1970.	65 080	100,0	6,0	53,9	11,4	0,2	2,9	18,0	1,9	0,7	3,7	1,3
1971.	73 598	100,0	5,7	55,5	10,9	0,2	2,5	17,5	1,8	0,5	3,8	1,6
1972.	79 910	100,0	4,6	57,5	11,2	0,2	2,1	17,3	1,7	0,8	3,2	1,4
1973.	86 992	100,0	4,3	60,8	9,8	0,2	1,7	17,9	1,4	1,1	2,2	0,6

Kilde: NOS Kriminalstatistikk. Forbrytelser. Source: NOS Criminal Statistics. Crimes.

Tabell 8.5. Oppklaringsprosentar etter arten av lovbrudd.

Crimes cleared up by type of offences. Percentages.

Lovbrudd <i>Offence</i> ¹	Gjennomsnitt <i>Average</i>				1972	1973
	1958— 1961	1962— 1965	1966— 1967	1968— 1970		
Forbrytelser mot den alm. orden og fred ..	34	33	34	36	24	24
Dokumentfalsk	75	74	73	70	72	79
Forbrytelser mot sedeligheten	52	52	47	44	46	44
Forbrytelser mot den personlige frihet	59	56	54	54	45	54
Forbrytelser mot liv, legeme og helbred.	67	67	67	66	62	65
Ærekrenkelser	72	56	49	47	41	44
Underslag	71	67	66	68	65	72
Utpressing og ran	39	30	29	22	20	32
Bedrageri og utroskap	65	65	65	68	65	65
Skadeverk	41	38	39	31	29	27
Heleri og etterfølgende bistand	92	85	89	91	84	87
Tyverier	32	31	31	29	26	24
Andre forbrytelser	60	59	61	60	66	77
Alle forbrytelser <i>Total</i>	40	37	37	35	31	29

¹ See translation in table 8.2.

Kilde: NOS Kriminalstatistikk. Forbrytelser. Source: NOS Criminal Statistics. Crimes.

Tabell 8.6. Tyverier etter hvorvidt godset har kommet til rette. 1960 og 1972.

Larcenies by retrieval of stolen property, 1960 and 1972.

Lovbrudd <i>Offence</i>	1960					
	Tallet på tyverier <i>Number of thefts</i>	I alt <i>Total</i>	Alt godset kommet til rette <i>Property fully retrieved</i>	Noe av godset kommet til rette <i>Property partly retrieved</i>	Ikke noe av godset kommet til rette <i>No property retrieved</i>	Forsøk på tyveri <i>Attempted larceny</i>
Prosent Percentages						
Grove tyverier <i>Aggravated larcenies</i>	7 591	100	8	14	59	19
Simple tyverier <i>Simple and minor larcenies</i>	13 841	100	29	9	61	1
Naskeri <i>Petty thefts</i>	747	100	37	15	45	3
Brukstyveri av motorkjøretøy <i>Thefts of motor vehicles</i>	4 617	100	88	6	2	4
I alt <i>Total</i>	26 796	100	34	10	50	6
Lovbrudd <i>Offence</i>	1972					
	Tallet på tyverier <i>Number of thefts</i>	I alt <i>Total</i>	Alt godset kommet til rette <i>Property fully retrieved</i>	Noe av godset kommet til rette <i>Property partly retrieved</i>	Ikke noe av godset kommet til rette <i>No property retrieved</i>	Forsøk på tyveri <i>Attempted larceny</i>
Prosent Percentages						
Grove tyverier <i>Aggravated larcenies</i>	27 658	100	6	10	68	16
Simple tyverier <i>Simple and minor larcenies</i>	21 994	100	20	7	71	2
Naskeri <i>Petty thefts</i>	1 866	100	73	6	19	2
Brukstyveri av motorkjøretøy <i>Thefts of motor vehicles</i>	8 953	100	73	10	10	7
I alt <i>Total</i>	59 471	100	22	9	60	9

¹ Bare 1. halvår.¹ Only the first 6 months.

Kilde: NOS Kriminalstatistikk. Forbrytelser. Source: NOS Criminal Statistics. Crimes.

Ofre for forbrytelser. Victims of crimes.

For å få kjennskap til det samlede omfang av kriminelle handlinger og ikke bare de som registreres ved at de blir meldt til politiet, kan man også spørre et utvalg av den norske befolkning om de har vært utsatt for ulike typer lovbrudd. I en undersøkelse i 1971 ble et utvalg av personer spurt om de hadde vært utsatt for ulike typer legemsfornærmelser og formuesforbrytelser¹.

¹ Ragnar Hauge: «Hverdagsvold i Norge.» *Lov og Rett*, 1972, og «Formuesforbrytelser i Norge». *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskap*, 60, 1972. De intervjuede var et utvalg av befolkningen i alderen 15 år og over. I alt 1 493 personer, derav 739 kvinner og 754 menn, var med i undersøkelsen. Personer uten fast bopel og personer som var midlertidig fraværende fra sin bopel var nok underrepresentert i utvalget. Særlig den første gruppen er det grunn til å tro er mer utsatt for voldshandlinger enn andre befolkningsgrupper.

Spørsmålene som ble stilt i undersøkelsen var: «I den senere tid har det vært snakket og skrevet en del om voldsforbrytelser. På dette kortet er det nevnt forskjellige former for vold. Det jeg vil spørre om er om De i løpet av de siste to år har vært utsatt for en eller flere av de handlinger eller trusler som er nevnt på kortet?»

Har det i løpet av de seneste tolv måneder hendt Dem at noen har tatt penger eller gjenstander som tilhørte Dem?
Eiendom utsettes ofte for skade av andre. Har det i løpet av de seneste tolv måneder hendt Dem at noe av det De eier er blitt utsatt for skader, f.eks. at et vindu er blitt knust av andre?

Det inntrer også at eiendomstap oppstår f.eks. gjennom bedrageri, underslag eller annet svik. Har noe slikt hendt Dem i løpet av de seneste tolv månedene?

Tabell 8.7

I alt 45 personer, eller 3 prosent av dem som var med i undersøkelsen, oppgav at de en eller flere ganger i løpet av de siste to år hadde vært utsatt for legemskrenkelse. Av disse var 19 kvinner og 26 menn. I alt hadde de vært utsatt for 68 krenkelser. Flere av de krenkelser som det ble spurt om oppfattes nok vanligvis som så lite alvorlige at de neppe ville blitt registrert av politiet dersom de var blitt anmeldt. Fem av de 45 personer som ble utsatt for krenkelser hadde anmeldt forholdet til politiet. Fire personer oppgav at politiet hadde fått kjennskap til forholdet på annen måte.

Tabell 8.7

I alt hadde 105 personer eller 7,0 prosent av alle spurte vært utsatt for formuesforbrytelse i løpet av det siste år før undersøkelsen. Av disse var 58 menn og 47 kvinner, altså henholdsvis 7,7 og 6,4 prosent av alle menn og kvinner som ble spurt. I alt hadde de vært utsatt for 146 forbrytelser – herav snaut 60 prosent tyverier. Drøyt 10 prosent oppgav at den økonomiske skade var på 1 000 kroner eller mer. Snaut 40 prosent anslo den økonomiske skaden til under 100 kroner.

Tabell 8.7. Andel av et utvalg av personer som hadde vært utsatt for legemskrenkelser eller formuesforbrytelse. 1971. Prosent.
Proportions of a sample of persons who had experienced incidences of violence or property crime. 1971. Percentages.

Forbrytelse <i>Crime</i>	I alt <i>Total</i>	Menn <i>Males</i>	Kvinner <i>Females</i>
Legemskrenkelse ¹ <i>Violence against a person</i> ¹	3,0	3,4	2,6
Formuesforbrytelse ² <i>Property crime</i> ²	7,0	7,7	6,4
Antall personer i utvalget <i>Number of persons in the sample</i>	1 439	754	739

¹ Også trusler og mindre krenkelser. Gjelder en to-års periode. ² Omfatter tyverier, skadeverk, bedrageri og underslag. Gjelder en ett-års periode.

¹ Including threats and lighter forms of violence. Two-year period. ² Including larcenies, offences inflicting damage to property, fraud and embezzlement. One-year period.

Kilde: Source: Hauge, R.: «Hverdagsvold i Norge». Lov og rett. 1972 og Hauge, R.: «Formuesforbrytelser i Norge». Nordisk Tidsskrift for Kriminalvitenskap 1972, vol. 60.

Selvrapportert kriminalitet. *Self-reported crimes.*

Tabell 8.8

Undersøkelser viser at mange lovbrudd aldri blir meldt til politiet, enten fordi ingen andre enn gjerningsmannen kjenner til lovbruddet eller fordi lovbruddet av andre grunner ikke blir anmeldt. I en undersøkelse fra 1967 ble utskrivningspliktige menn ved sesjon spurt om kriminelle handlinger som ikke var offentlig registrert. Problemstillingen i undersøkelsen var denne: «Hvor utbredt er den ikke-registrerte kriminalitet, hvor «normalt» er det å begå forbrytelser, og hvilke typer forbrytelser blir begått?»¹ Undersøkelsen omfattet et utvalg på 3 745 av de 30 000 utskrivningspliktige som ble innkalt til sesjon i 1967.² Det ble i 1961 utført en liknende undersøkelse av dem som møtte ved sesjon i Oslo og noen omegnskommuner, i Bergen og i kommunene i Vest-Oppland.³

Tabellen gir svarfordeling på spørsmål om begåtte lovbrudd.

Tabell 8.8

Man kan ikke i en undersøkelse som dette uten videre gå ut fra at de handlinger som de personene som er med i undersøkelsen sa at de hadde gjort, gir et riktig

¹ Per Stangeland og Ragnar Hauge: «Nyaner i grått». En rapport om selvrapportert kriminalitet. (Oslo, Universitetsforlaget, 1974). Se også: Stangeland, Per: «Den faktiske kriminalitet», *Forskningsnytt* nr. 1, 1973.

² Utvalget ble foretatt ved at sporteskjemaet ble administrert til samtlige utskrivningspliktige som møtte ved de forskjellige nemnder omkring i landet hver syvende sesjonsdag.

³ 4 281 personer ble innkalt til undersøkelsen. 267 personer av de innkalte møtte ikke fram til sesjon. Av de innkalte som møtte fram, deltok 269 personer ikke i intervjuene.

Til sammen var det 536 personer eller 12,5 prosent av utvalget som ikke besvarte skjemaene.

Forfatterne oppgir at 3/4 av utvalget besvarte skjemaet omhyggelig. 2 prosent av utvalget svarte på mindre enn halve skjemaet. Ingen besvarelser ble skilt ut fra materialet.

³ Nils Christie, Johs. Andenæs og Sigurd Skirbekk: «A Study of Selfreported Crime.» *Scandinavian Studies in Criminology*. Vol. 2, 1965, s. 86–116.

bilde av hvilke handlinger de faktisk hadde gjort. Til tross for løftet om anonymitet kan det være at enkelte var tilbakeholdne med å gi riktige opplysninger. Særlig er det vel grunn til å tro at dette vil være tilfelle ved handlinger som oppgavegiveren eller hans miljø oppfatter som særlig alvorlige eller moralsk forkastelige. På den annen side kan det være oppgavegivere som vil oppgi flere eller alvorligere handlinger enn de faktisk har utført, f. eks. fordi de kan mene at slike handlinger gir prestisje. Vi må likevel kunne anta at tallene kan gi et inntrykk av omtrent hvor hyppig 19-årige menn i 1967 en eller flere ganger i oppveksten hadde begått lovbrudd i de former som var med i undersøkelsen.

Av de undersøkte hadde de fleste begått minst en av de handlingene som var med i undersøkelsen. Det var under 15 prosent som ikke svarte bekreftende på noe spørsmål om lovbrudd. Andelen som sier de har begått lovbrudd, avtar med grovheten av lovbruddet.

Tabell 8.8. Selvrapportert kriminalitet blant utskrivningspliktige menn ved sesjon 1967. Prosent!¹

Self-reported criminality among men called up for military service 1967. Percentages.¹

Lovbrudd <i>Offence</i>	Andel som sa at de hadde begått lovbrudd <i>Proportion reporting committing an offence</i>		
	En gang <i>Once</i>	Flere ganger <i>Several times</i>	I alt <i>Total</i>
Tyvfiske <i>Illegal fishing</i>	21,2	35,9	57,1
Tyveri fra foreldre <i>Theft from parents</i>	30,7	19,6	50,4
Butikktyveri <i>Theft from shops</i>	28,0	9,6	37,6
Kafétyveri <i>Theft from café/restaurant</i>	20,9	8,0	28,9
Sykkeltyveri <i>Theft of bicycle</i>	..	..	27,6
Tyvjakt <i>Illegal hunting</i>	10,7	10,4	21,1
Motorsykkeltyveri <i>Theft of motorcycle</i>	11,5	4,6	16,1
Tyveri av produkter fra arbeidssted <i>Theft of product at work</i>	9,1	3,7	12,8
Tyveri av utstyr fra arbeidssted <i>Theft of equipment at work</i>	7,0	3,3	10,2
Kiosktyveri <i>Theft from kiosk</i>	8,2	2,0	10,2
Biltyveri <i>Theft of car</i>	4,8	2,1	6,9
Tyverier fra kjøretøy <i>Theft from car</i>	..	..	6,0
Motorbåttyveri <i>Theft of motorboat</i>	..	..	5,1
Tyveri fra venner <i>Theft from friends</i>	3,0	0,6	3,6
Traktortyveri <i>Theft of tractor</i>	..	..	1,6
Annet tyveri <i>Other thefts</i>	..	..	6,4
Uveiet gjennomsnitt – alle typer tyveri <i>Unweighted average of all thefts</i>	..	..	20,5
Samleie med mindreårige <i>Intercourse with minors</i>	16,4	9,0	25,4
Lampekniusing <i>Smashing of street-lamps</i>	23,7	10,9	34,7
Hærverk <i>Wanton destruction of property</i>	10,3	2,7	13,0
Innbrudd <i>Burglary</i>	7,9	2,0	9,9
Maktbruk og trusel om maktbruk <i>Use of or threat of force</i>	..	..	1,4
Smugling <i>Smuggling</i>	..	..	25,3
Hjemmebrenning <i>Moon-shining</i>	..	..	16,2
Heleri <i>Receiving stolen property</i>	..	..	14,0
Skattesvik <i>Tax evasion</i>	..	..	4,2
Restaurantbedrageri <i>Restaurant fraud</i>	2,9	0,5	3,4
Promillekjøring <i>Drunken driving</i>	7,3	3,8	11,1
Generell beruselse <i>Intoxication</i>	..	..	9,7
Marihuanabruk <i>Use of cannabis</i>	..	..	1,7

¹ Antall personer i utvalget var 3 745.

¹ *The number of persons in the sample was 3 745.*

Kilde: *Source:* Per Stangeland og Ragnar Hauge: *Nyanser i grått. En rapport om selvrapportert kriminalitet.* Oslo, Universitetsforlaget 1974.

Siktede for forbrytelser. *Persons charged for crimes.*

Tabell 8.9

Mener politiet under etterforskningen av en forbrytelse å ha funnet den skyldige, vil denne personen bli siktet for forbrytelsen.

Tabell 8.10
og

Figur 8.4

Tallet på siktede pr. 1 000 innbyggere steg fra 2,54 i 1958 til 3,39 i 1972.

Når etterforskningen og eventuell rettslig forundersøkelse er avsluttet, tar påtalemyndigheten standpunkt til tiltalespørsmålet.

Av alle siktede personer ble 31 prosent satt under tiltale i 1958. Denne andel steg til 48,6 prosent i 1972.

Også andelen som får forelegg har gått opp, fra 5,2 prosent i 1958 til 9,6 prosent i 1972.

Andelen av de siktede som får saken henlagt har avtatt i perioden 1958–1972. Andelen som får påtaleunntatelse eller som ikke blir tiltalt av andre grunner har også avtatt i perioden.

Tabell 8.9. Siktede for forbrytelser. Totalt og pr. 1 000 innbyggere.
Persons charged for crimes. Total and per 1 000 population.

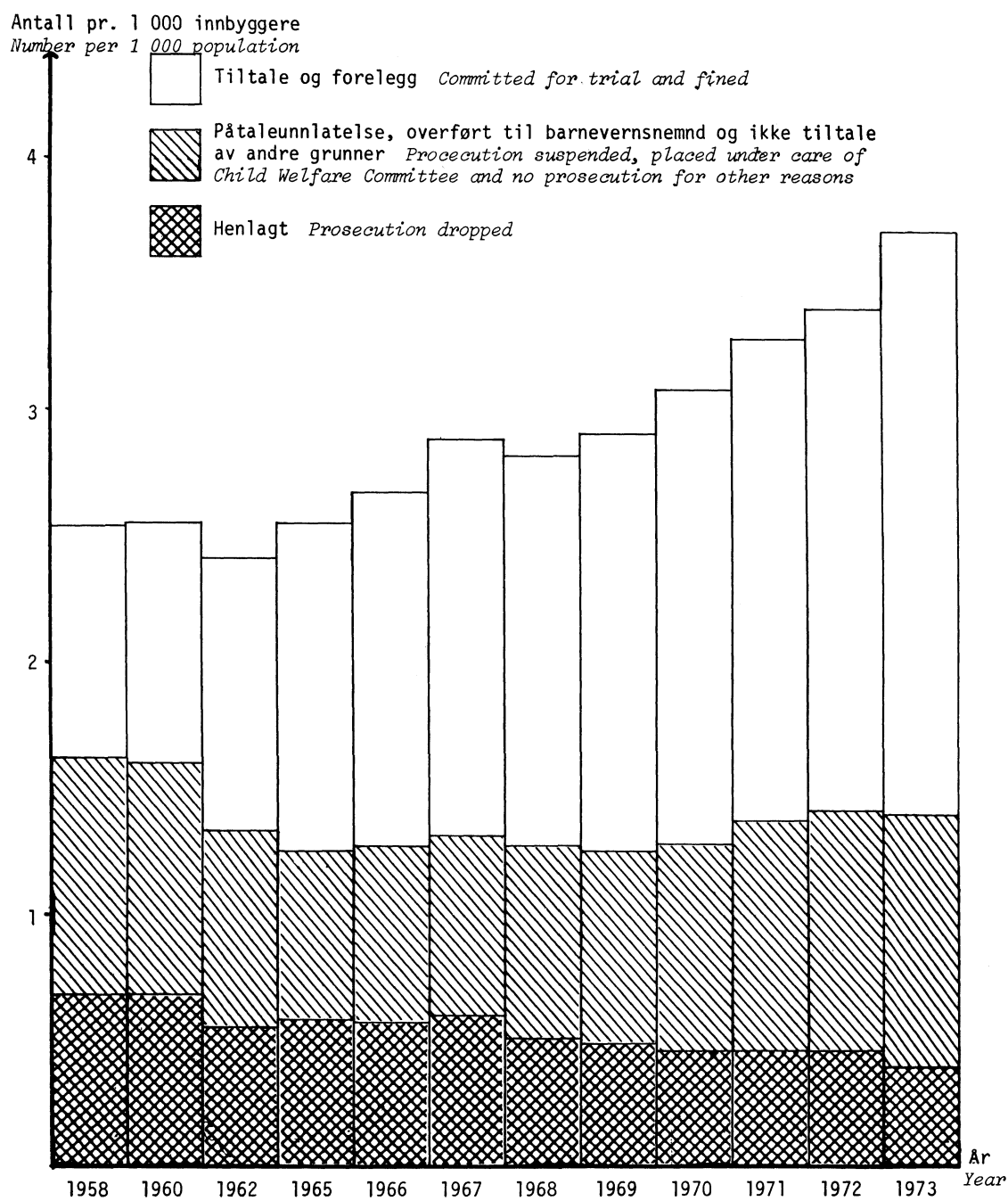
	1958	1960	1962	1965	1966	1967
Siktede i alt <i>Total</i>	8 971	9 171	8 820	9 524	10 058	10 964
Pr. 1 000 innbyggere <i>Per 1 000 population</i>	2,54	2,55	2,41	2,55	2,67	2,88
	1968	1969	1970	1971	1972	1973
Siktede i alt <i>Total</i>	10 776	11 216	11 947	12 824	13 384	13 033
Pr. 1 000 innbyggere <i>Per 1 000 population</i>	2,81	2,90	3,07	3,27	3,39	3,30

Kilde: NOS Kriminalstatistikk. Forbrytelser. *Source: NOS Criminal Statistics. Crimes.*

Tabell 8.10. Siktede etter politiets avgjørelse eller innstilling. Prosent.
Persons charged by police decision or recommendation. Percentages.

År <i>Year</i>	I alt <i>Total</i>	Henlagt p.g.a. sinns., død el. preskr. <i>Prosecution dropped because of mental disease, death or prescription</i>	Henlagt fordi gjernings- mannen var under 14 år <i>Prosecution dropped because the offender was under 14</i>	Tiltale <i>Committed for trial</i>	Forelegg <i>Fined</i>	Påtale- unntatelse etter straffe- prosess- loven <i>Prosecution suspended</i>	Overført til barne- verns- nemnd <i>Placed under care of Child Welfare Committee</i>	Ikke tiltale av andre grunner <i>No prose- cution for other reasons</i>
1958 .	100,0	1,1	25,5	31,0	5,2	9,3	15,2	12,7
1960 .	100,0	1,1	25,4	32,3	5,1	6,4	17,5	12,2
1965 .	100,0	1,1	21,5	44,5	6,6	5,7	16,3	4,3
1968 .	100,0	0,6	17,7	45,1	9,6	3,5	16,4	7,1
1970 .	100,0	0,6	14,3	48,8	9,7	3,7	16,2	6,7
1971 .	100,0	0,6	13,6	48,4	9,7	2,7	16,0	9,0
1972 .	100,0	0,6	13,1	48,6	9,6	4,5	15,8	7,8
1973 .	100,0	0,6	11,1	54,6	8,4	7,3	13,9	4,1

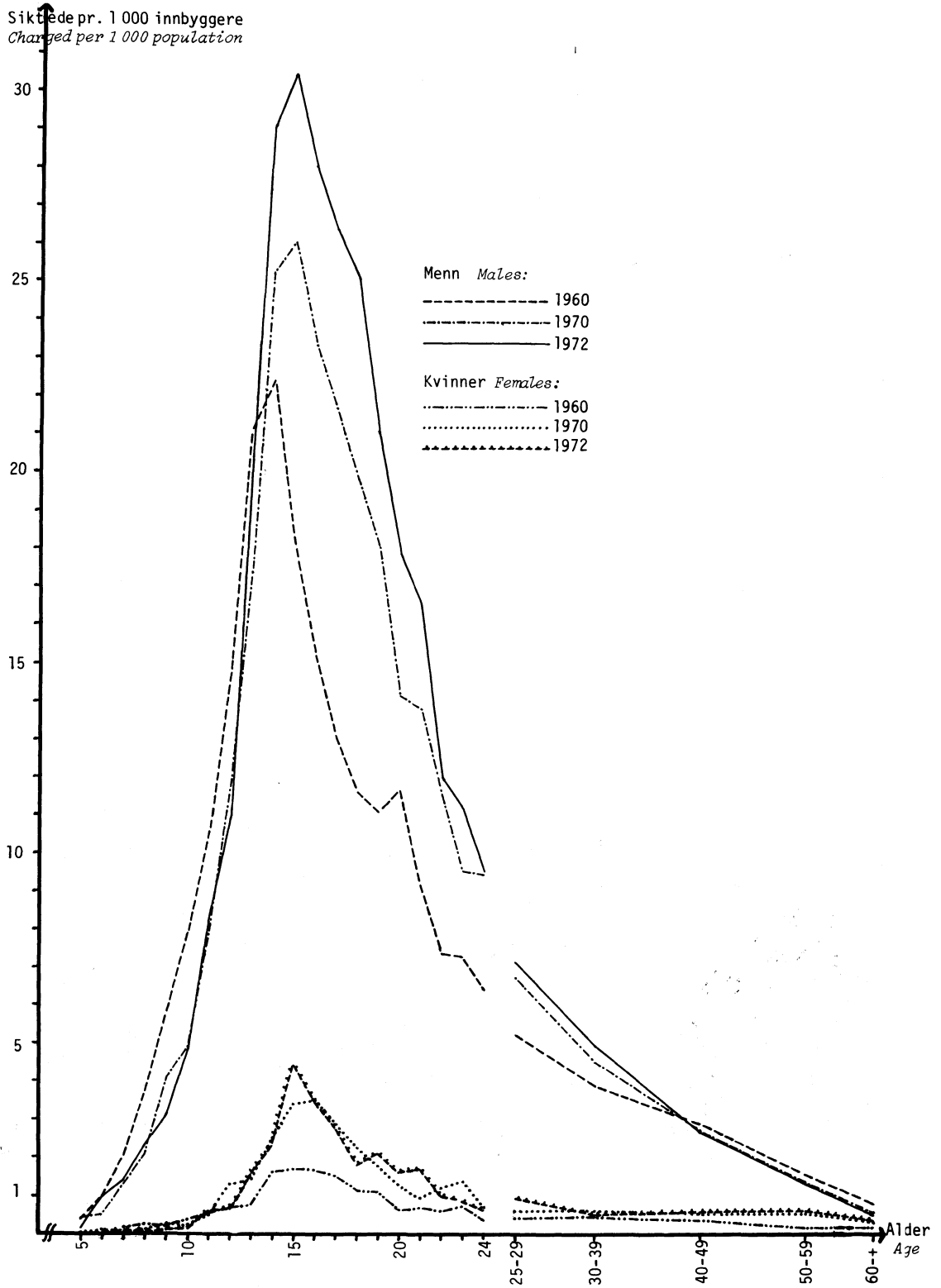
Kilde: NOS Kriminalstatistikk. Forbrytelser. *Source: NOS Criminal Statistics. Crimes.*

Figur 8.4. Siktete pr. 1 000 innbyggere *Persons charged per 1 000 population*

Kilde: NOS Kriminalstatistikk. Forbrytelser.

Source: NOS Criminal Statistics. Crimes.

Figur 8.5. Siktete etter kjønn og alder pr. 1 000 innbyggere. *Persons charged by sex and age per 1 000 population*

K i l d e : NOS Kriminalstatistikk, forbrytelser.
Source: Criminal Statistics, crimes.

Det relative antall siktede varierer sterkt etter kjønn og alder. Høyest antall siktede pr. 1 000 innbyggere i 1960 var det blant menn som på gjerningstidspunktet var 14 år med om lag 22 siktede pr. 1 000 innbyggere. I 1972 fant man det høyeste antall siktede blant 15-årige menn. Her var nærmere 31 siktede pr. 1 000 innbyggere.

For kvinner var det 1,7 siktede pr. 1 000 innbyggere i 1960 blant 15-åringer. I 1972 var tallet steget til noe over 4 siktede pr. 1 000 innbyggere og siktelsen var hyppigst blant 16-åringer.

For menn var det i perioden 1960–1972 en tendens til nedgang i tallet på siktede pr. 1 000 for dem som var 13 år og yngre. Også blant menn i de eldste aldersgruppene var det en svak tendens til nedgang. For alle aldersgrupper f. o. m. 14 år t. o. m. 39 år var det en øking i hyppigheten av siktede i perioden. Tabell 8.11 gir en oversikt over den relative hyppighet av siktede menn etter alder. Ved å lese diagonalt i tabellen kan man tilnærmet følge utviklingen for enkelte årskull. Denne er inntegnet i figur 8.6 for årskullene som på gjerningstidspunktet var henholdsvis 14, 15, 16, 17, 23 og 25 år gamle og som ble siktet i 1972.

Dette diagrammet bekrefter at den kriminelle aktivitet – målt ved siktede pr. 1 000 – stiger sterkt med alderen til 14–15-årsalderen, men den tendens til et nesten like sterkt fall i aktiviteten for de som er 16 år og eldre, som man kanskje kunne anta ut fra figur 8.5, er i mindre grad til stede. Aktiviteten avtar med alderen, men ikke på noen helt regelmessig måte. Diagrammet viser også en klar tendens til at de yngste årskullene etter at 14-årsgrensen er passert, har høyere kriminell aktivitet enn de eldre årskullene hadde da de var på samme alder.

Figur 8.5
Tabell 8.11
og
Tabell 8.6

Figur 8.6

Tabell 8.11. Siktede menn pr. 1 000 innbyggere, etter alder.

Men charged per 1 000 population by age.

Alder Age	1960	1965	1970	1971	1972	1973
5 år years	0,35	0,63	0,42	0,33	0,17	0,21
6 » »	0,99	1,11	0,50	0,60	0,98	0,35
7 » »	2,05	1,85	1,31	1,17	1,41	1,07
8 » »	3,74	2,35	2,07	1,79	2,30	1,26
9 « »	5,80	3,95	4,07	3,31	3,11	2,96
10 » »	7,88	6,86	4,90	4,92	4,85	4,48
11 » »	10,54	10,18	7,85	8,54	8,22	6,64
12 » »	14,69	15,70	11,69	12,14	10,90	9,91
13 » »	21,01	21,04	17,34	18,83	20,35	16,39
14 » »	22,37	21,98	25,16	28,00	29,03	23,52
15 » »	18,08	20,64	26,00	27,06	30,43	28,13
16 » »	15,26	14,86	23,29	26,30	27,97	27,25
17 » »	12,99	13,14	21,61	23,04	26,29	27,73
18 » »	11,55	13,17	19,78	21,82	25,02	26,22
19 » »	11,03	12,64	17,98	20,24	20,94	22,92
20 » »	11,62	10,61	14,11	16,92	17,84	18,01
21 » »	9,16	10,02	13,75	13,42	16,54	17,39
22 » »	7,37	8,62	11,48	11,65	11,94	12,60
23 » »	7,27	9,19	9,48	11,01	11,17	11,59
24 » »	6,39	7,02	9,42	9,12	9,52	10,14
25–29 år years	5,22	5,89	6,68	6,94	7,16	7,36
30–39 » »	3,90	3,79	4,50	4,76	4,92	5,03
40–49 » »	2,88	2,33	2,74	2,78	2,74	2,83
50–59 » »	1,62	1,40	1,48	1,49	1,43	1,39
60+ » »	0,81	0,56	0,59	0,60	0,54	0,47
I alt ¹ Total ¹	5,21	5,17	6,03	6,40	6,74	6,55

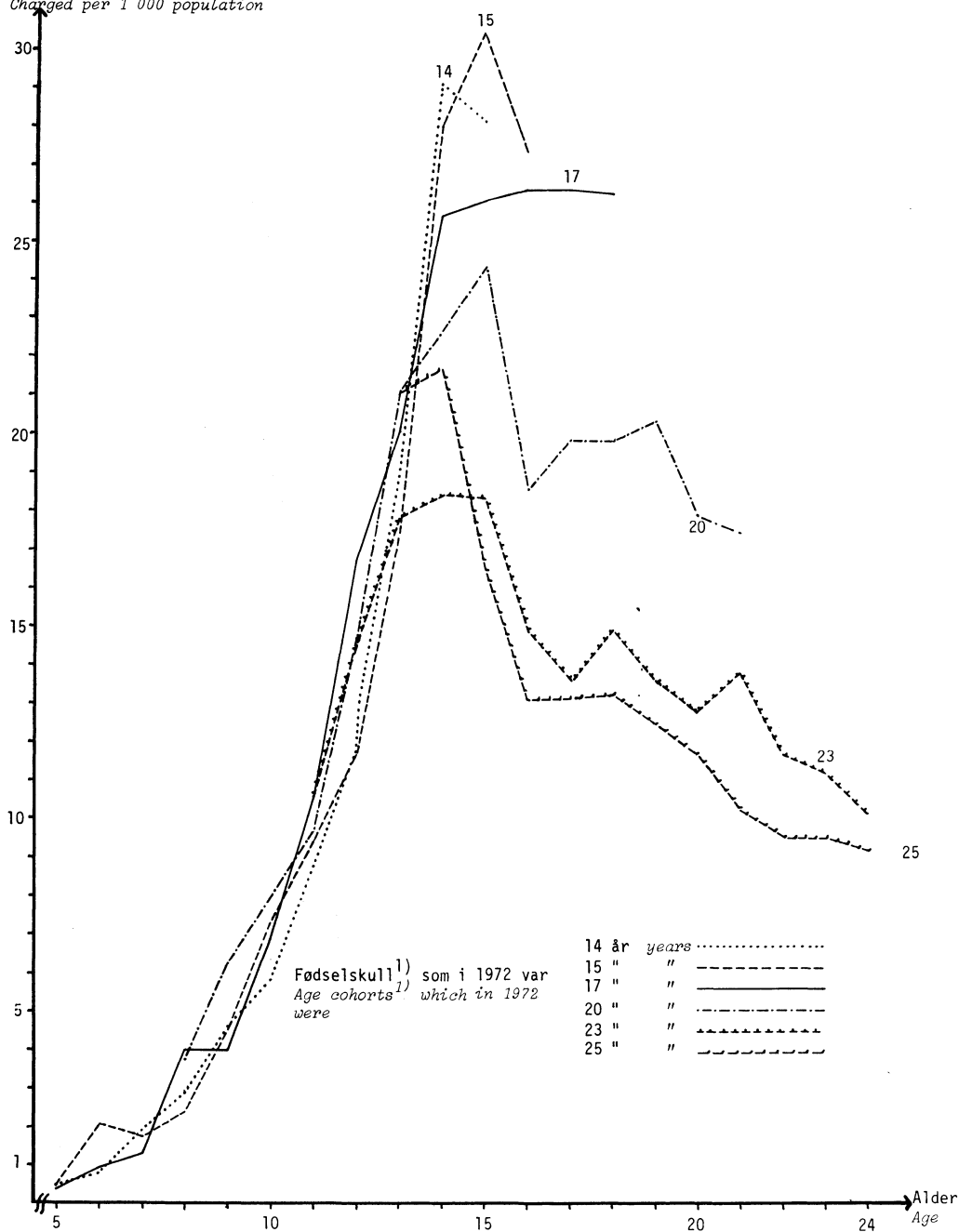
¹ Pr. 1 000 innbyggere 5 år og over.

¹ Per 1 000 population 5 years and over.

Kilde: NOS Kriminalstatistikk. Forbrytelser. Source: NOS Criminal Statistics. Crimes.

Figur 8.6. Siktete menn pr. 1 000 innbyggere etter alder i utvalgte fødselskull¹⁾ Charged men per 1 000 population in selected age cohorts¹⁾

Siktete pr. 1 000 innbyggere
Charged per 1 000 population

Kilde: Tabell 8.10.

Source: Table 8.10.

1) Tilnærmet fordi alderen refererer seg til gjerningstidspunktet.

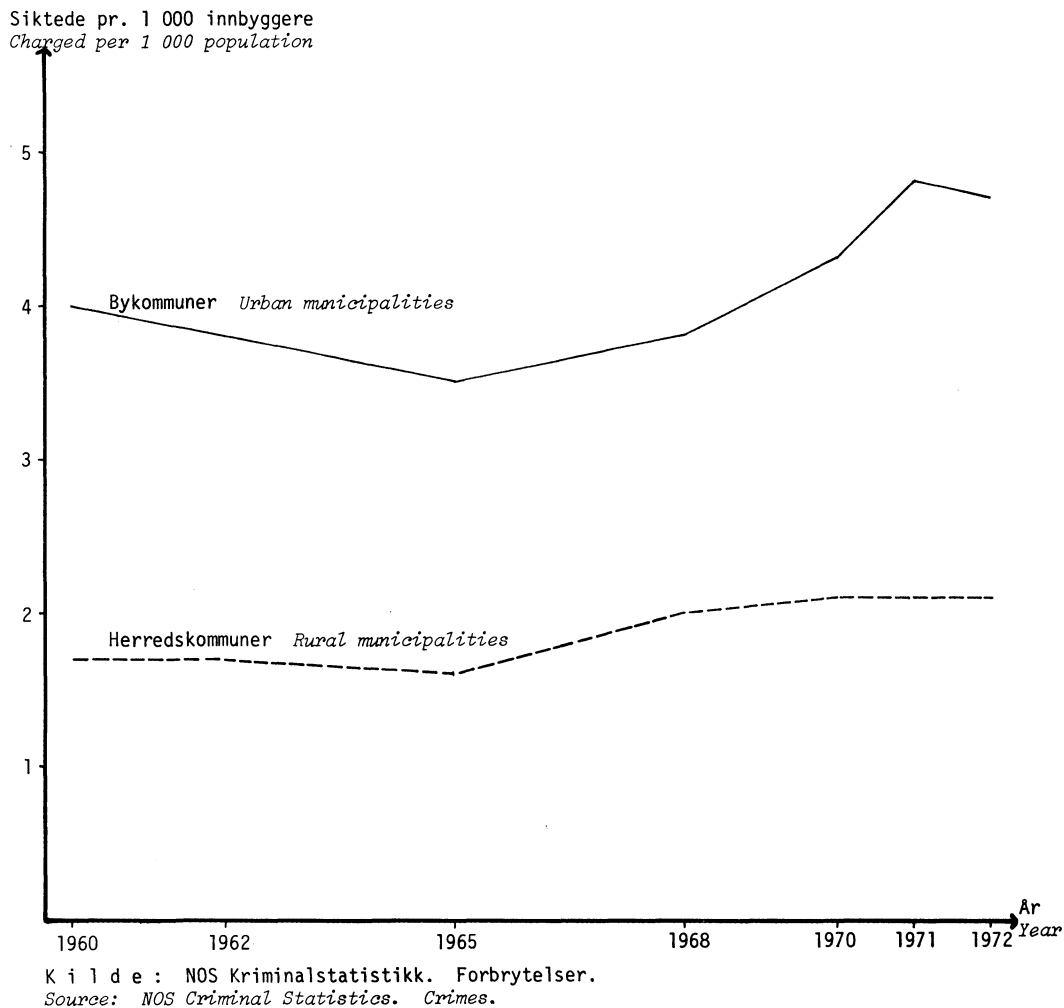
1) Approximately because age is recorded as the age when the crime was committed.

Figur 8.7
Figur 8.3

Tabell 8.12

Tallet på siktete pr. 1 000 innbyggere er betydelig høyere i bykommuner enn i herredskommuner. Sammenliknes disse tallene med tallene for forbrytelser pr. 1 000 innbyggere etter gjerningssted, ser en at forskjellen mellom bykommuner og herredskommuner er langt større når det gjelder gjerningssted for forbrytelser enn når det gjelder bosted for siktete.

Den som blir siktet kan være siktet for flere forbrytelser. Tallene viser en tendens til at andelen som er siktet for flere lovbrudd, har gått noe opp.

Figur 8.7. Siktete pr. 1 000 innbyggere *Persons charged per 1 000 population*

Tabell 8.12. Siktete etter tallet på lovbrudd. Prosent.
Persons charged by number of offences. Percentages.

Tallet på lovbrudd <i>Number of offences</i>	1958	1960	1965	1968	1970	1971	1972	1973
1	78,3	74,9	69,7	69,5	66,7	66,7	65,5	65,0
2	10,2	11,2	13,4	13,5	13,7	13,1	14,5	14,0
3-5	7,4	8,3	10,4	10,5	11,2	11,2	11,4	12,0
6 og over <i>and over</i>	4,1	5,4	6,5	6,5	8,2	8,8	8,6	9,0
I alt <i>Total</i>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kilde: NOS Kriminalstatistikk. Forbrytelser. Source: NOS Criminal Statistics. Crimes.

Tilbakefall blant siktede. Recidivism among charged persons.

Tabell 8.13
Tabell 8.14

Statistikken over tilbakefall blant siktede viser at tilbakefallshyppigheten har økt i de senere år. I en treårsperiode etter siktelsen ble 27 prosent av de siktede i 1960 registrert med tilbakefall. Andelen har steget jamt, og for dem som ble siktet i 1969 var tallet nesten 37 prosent. Innen ett år hadde man registrert om lag 15 prosent tilbakefall blant de siktede i 1960 og 24 prosent blant de siktede i 1971. Fordelingen etter alder og kjønn viser at tilbakefallsprosenten har vært praktisk talt konstant for kvinner. Det har vært en stigende andel tilbakefall for siktede i alle aldersgrupper (menn og kvinner under ett). Tilbakefall senere enn tre år etter siktelsen har man ikke oversikt over.

Tabell 8.13. Tilbakefall innen tre år blant siktede. Prosent.

Recidivism within three years among persons charged. Percentages.

Siktet i år <i>Charged in year</i>	Med tilbakefall innen <i>New charge registered within</i>			Uten tilbakefall innen tre år <i>No new charge registered within three years</i>
	ett år <i>one year</i>	to år <i>two years</i>	tre år <i>three years</i>	
1960	15,1	22,1	27,0	73,0
1961	15,8	23,5	27,8	72,2
1962	16,6	23,9	28,4	71,6
1963	16,3	23,8	28,8	71,2
1964	16,2	24,1	29,2	70,8
1965	17,9	26,1	31,5	68,5
1966	17,9	26,9	33,0	67,0
1967	17,7	26,3	31,6	68,4
1968	20,0	28,9	34,3	65,7
1969	22,1	31,5	36,8	63,2
1970	23,0	32,0	37,1	62,9
1971	23,9	32,9	.	.
1972	23,3	.	.	.

Kilde: NOS Kriminalstatistikk. Forbrytelser. *Source: NOS Criminal Statistics. Crimes.*

Tabell 8.14. Tilbakefall innen tre år blant siktede, etter siktetes kjønn og alder. Prosent.

Recidivism within three years among persons charged, by offender's sex and age. Percentages.

Siktet i år <i>Charged in year</i>	I alt <i>Total</i>	Menn <i>Males</i>	Kvin- ner <i>Females</i>	Under 10 år <i>years</i>	10-13 år <i>years</i>	14-17 år <i>years</i>	18-20 år <i>years</i>	21-24 år <i>years</i>	25-39 år <i>years</i>	40 år og over <i>years and over</i>
1960	27	28	11	26	33	28	26	27	26	19
1961	28	29	11	26	34	29	27	26	29	18
1962	28	29	14	29	34	27	27	31	31	21
1963	29	30	11	34	34	28	28	29	30	22
1964	29	31	11	30	36	28	27	28	32	22
1965	32	33	11	27	40	31	29	32	33	21
1966	33	35	12	30	39	35	32	35	34	22
1967	32	34	11	28	36	34	32	31	34	22
1968	34	37	11	32	41	37	36	35	35	21
1969	37	40	14	27	44	40	39	37	37	22
1970	37	40	13	25	46	42	38	37	36	22

Kilde: NOS Kriminalstatistikk. Forbrytelser. *Source: NOS Criminal Statistics. Crimes.*

Reaksjoner. Sanctions.

Personer som blir domfelt, botlagt eller gitt påtaleunntatelse mer enn en gang i løpet av ett år, teller med i reaksjonsstatistikken for dette året like mange ganger som vedkommende er blitt domfelt, har vedtatt forelegg eller har fått påtaleunntatelse. Antallet blir ulikt tallet på siktede. Dette henger bl. a. sammen med at ingen personer yngre enn 14 år er med i reaksjonsstatistikken, mens det blant siktede er tatt med personer fra 5 års alder. Saker som er henlagt p. g. a. sinnssykdom, død, foreldelse eller hvor det ikke blir reist tiltale av andre grunner er heller ikke med i reaksjonsstatistikken. I tillegg kommer at det kan ta ganske lang tid fra det blir reist tiltale til det foreligger dom i en sak. Tallet på domfelte, botlagte og påtalefritatte viste nedgang fra 1950 til 1955, men fra 1955 til 1971 er tallet mer enn fordoblet. I 1950 var andelen domfelte vel 70 prosent mens det i 1971 var drøye 62 prosent. Andelen botlagte har i hele perioden ligget under 10 prosent. Andelen påtalefritatte var lavest i 1950 med om lag 22,5 prosent og høyest i 1960 med nær 40 prosent.

Tabell 8.15

Andelen kvinner har steget noe i perioden. I 1950 var andelen 7,5 prosent, de seneste årene har andelen kvinner ligget omkring 10 prosent.

Tallet på domfelte pr. 1 000 innbyggere 14 år og over gikk ned fra drøye 1,4 i 1948 til vel 0,9 i 1955, og har i årene etter 1955, bortsett fra noen få år, steget. I 1971 var tallet på domfelte pr. 1 000 innbyggere 14 år og over drøyt 2,1. Tallet på påtalefritatte steg i perioden 1948–1961. Etter 1961 har tallet variert noe og var i 1971 i underkant av én pr. 1 000 innbyggere. Tallet på botlagte pr. 1 000 innbyggere har variert mindre, dette tallet var i 1971 drøyt 0,3.

Figur 8.8

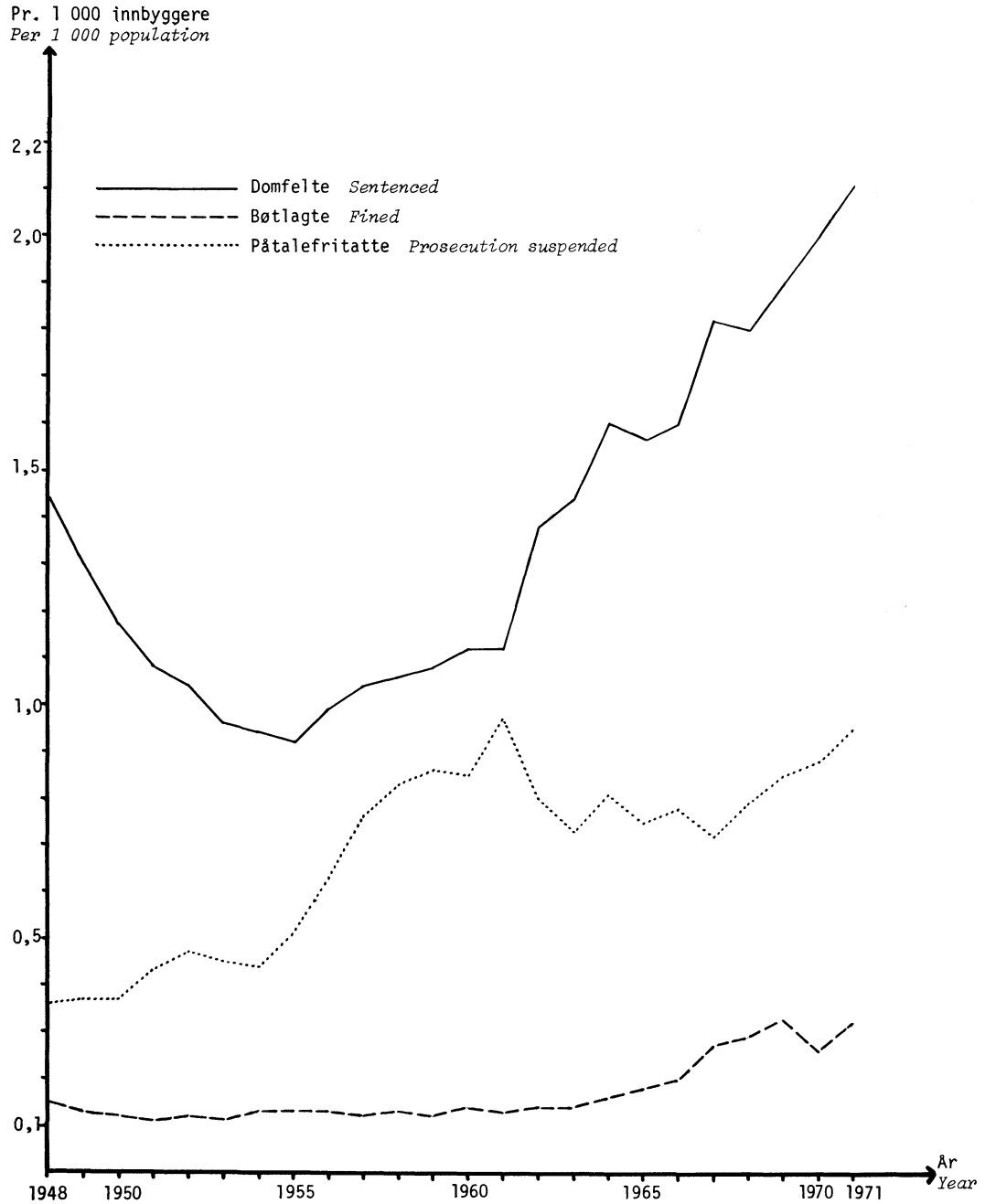
Tallet på domfelte, botlagte og påtalefritatte pr. 1 000 innbyggere etter alder, viser at som for de siktede, er hyppigheten størst for de yngste aldersklassene.

Figur 8.9

Tabell 8.15. Domfelte, botlagte og påtalefritatte for forbrytelser.
Persons proceeded against for crimes, by result of proceedings.

År Year	I alt Total			Domfelte Sentenced			Botlagte Fined			Påtalefritatte Prosecution suspended		
	I alt Total	Menn Males	Kvin- ner Fe- males	I alt	Menn	Kvin- ner	I alt	Menn	Kvin- ner	I alt	Menn	Kvin- ner
1950.....	4 156	3 844	312	2 925	2 733	192	299	286	13	932	825	107
1955.....	4 023	3 761	262	2 383	2 271	112	335	322	13	1 305	1 168	137
1960.....	5 708	5 338	370	3 023	2 883	140	385	366	19	2 300	2 089	211
1965.....	7 112	6 485	627	4 467	4 155	312	516	408	108	2 129	1 922	207
1966.....	7 739	7 056	683	4 929	4 586	343	569	452	117	2 241	2 018	223
1967.....	8 130	7 247	883	5 274	4 891	383	769	496	273	2 087	1 860	227
1968.....	8 434	7 594	840	5 263	4 936	327	866	593	273	2 305	2 065	240
1969.....	9 113	8 204	909	5 607	5 262	345	978	652	326	2 528	2 290	238
1970.....	9 347	8 397	950	5 953	5 599	354	785	496	289	2 609	2 302	307
1971.....	10 134	9 143	991	6 318	5 967	351	963	643	320	2 853	2 533	320

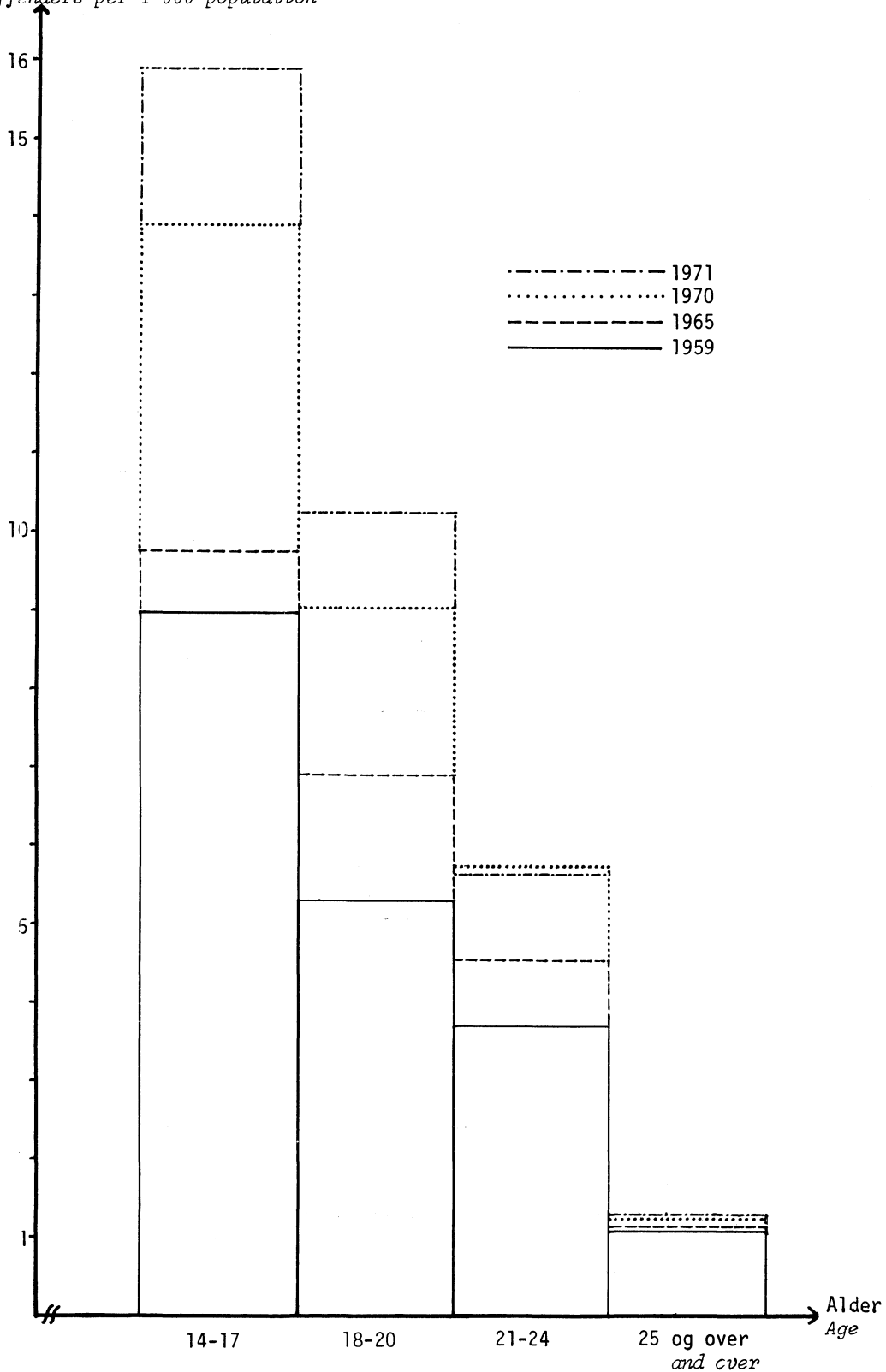
Figur 8.8. Domfelte, botlagte og påtalefritatte for forbrytelser pr. 1 000 innbyggere 14 år og over
Persons proceeded against for crimes by result of proceedings, per 1 000 population 14 years and over

Kilde: NOS Kriminalstatistikk. Reaksjoner.
 Source: NOS Criminal Statistics. Sanctions.

Figur 8.9. Domfelte, botlagte og påtalefritatte for forbrytelser etter alder
Persons proceeded against for crimes by age

Straffbare pr. 1 000 innbyggere
Offenders per 1 000 population

K i l d e : NOS Kriminalstatistikk. Reaksjoner.
Source: NOS Criminal Statistics. Sanctions.

Tabell 8.16. Domfelte, botlagte og påtalefritatte for forbrytelser etter alder og lovbrudd.

Persons proceeded against for crimes, by age and offence.

År og lovbrudd <i>Year and offence</i>	I alt <i>Total</i>	Alder <i>Age</i>				Prosent <i>Percentages</i>				
		14-17 år <i>years</i>	18-20 år <i>years</i>	21-24 år <i>years</i>	25 år og over <i>years and over</i>	I alt <i>Total</i>	14-17 år <i>years</i>	18-20 år <i>years</i>	21-24 år <i>years</i>	25 år og over <i>years and over</i>
1960										
Vinningsforbrytelser <i>Offences against property</i>	4 280	1 762	598	443	1 477	75,1	87,8	75,6	68,8	65,2
Voldsforbrytelser <i>Offences of violence</i>	522	64	78	84	296	9,1	3,2	9,8	13,0	13,1
Sedelighetsforbrytelser <i>Sexual offences</i>	345	64	36	40	205	6,0	3,2	4,5	6,2	9,0
Andre forbrytelser <i>Other offences</i>	561	116	80	77	288	9,8	5,8	10,1	12,0	12,7
I alt <i>Total</i>	5 708	2 006	792	644	2 266	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1965										
Vinningsforbrytelser	5 624	2 145	1 017	627	1 835	79,1	88,7	78,2	72,9	72,5
Voldsforbrytelser	602	78	130	111	283	8,5	3,2	10,0	12,9	11,2
Sedelighetsforbr.	288	52	50	39	147	4,0	2,1	3,8	4,5	5,8
Andre forbrytelser	598	144	104	83	267	8,4	6,0	8,0	9,7	10,5
I alt	7 112	2 419	1 301	860	2 532	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1970										
Vinningsforbrytelser	6 900	2 857	1 120	921	2 002	73,9	84,1	69,2	63,0	69,9
Voldsforbrytelser	889	172	192	200	325	9,5	5,1	11,9	13,7	11,3
Sedelighetsforbr.	275	25	41	67	142	2,9	0,7	2,5	4,6	4,9
Andre forbrytelser	1 283	343	266	274	400	13,7	10,1	16,4	18,7	13,9
I alt	9 347	3 397	1 619	1 462	2 869	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1971										
Vinningsforbrytelser	7 086	3 133	1 120	856	1 977	69,9	80,2	61,2	59,8	66,7
Voldsforbrytelser	1 044	200	254	229	361	10,3	5,1	13,9	16,0	12,2
Sedelighetsforbr.	271	20	61	58	132	2,7	0,5	3,3	4,0	4,5
Andre forbrytelser	1 733	557	395	289	492	17,1	14,2	21,6	20,2	16,6
I alt	10 134	3 910	1 830	1 432	2 962	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kilde: NOS Kriminalstatistikk. Reaksjoner. Source: NOS Criminal Statistics. Sanctions.

Tabell 8.16
og
Figur 8.10

Vinningsforbrytelser¹ utgjør over 60 prosent av alle lovbrudd som de straffbare er dømt for – uansett alder.

Totalt sett er andelen straffbare (domfelte, botlagte og påtalefritatte) for vinningsforbrytelser gått tilbake fra 1960 til 1971, mens andelen straffbare for voldsforbrytelser² er gått noe opp. Andelen for sedelighetsforbrytelser³ er gått tilbake, og andel for «andre forbrytelser»⁴ er steget.

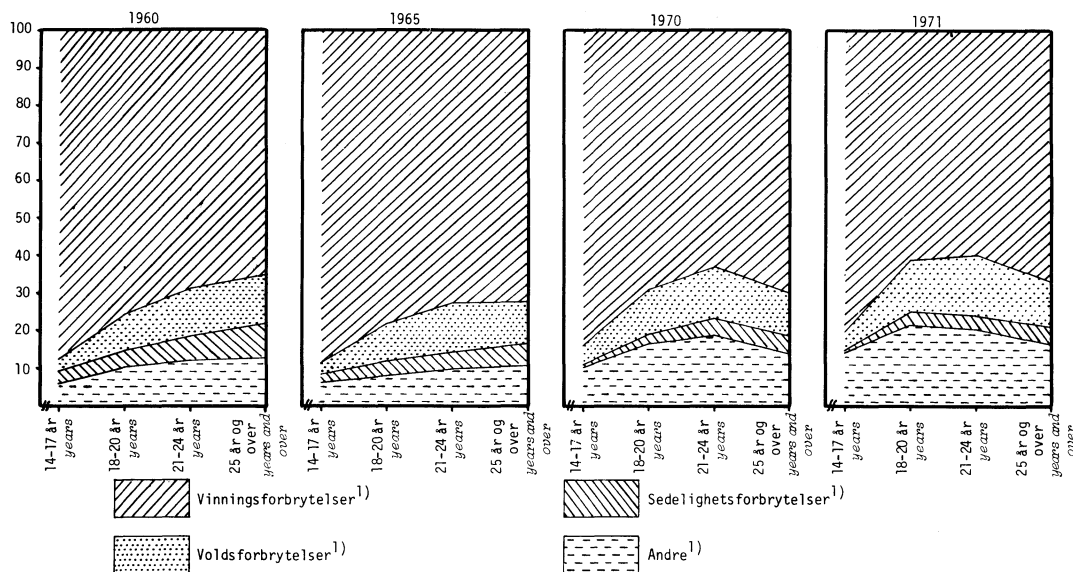
¹ Vinningsforbrytelser omfatter bl. a. vinningsforbrytelser i offentlig tjeneste, underslag, ran, bedrageri, utroskap, heleri og tyverier.

² Voldsforbrytelser omfatter bl. a. legemsfornærmelse, legemsbeskadigelse, drap og skadeverk.

³ Sedelighetsforbrytelser omfatter bl. a. påføring av smittsom kjønnssykdom, voldtekt og utuktig omgang/handling med mindreårige.

⁴ Andre forbrytelser omfatter bl. a. forbrytelser mot statens selvstendighet og sikkerhet, innbrudd, narkotikasaker, uaktsom forvoldelse av ildebrann, dokumentforfalskning, tvang og trusler.

Figur 8.10. Domfelte, botlagte og påtalefritatte for forbrytelser etter arten av lovbrudd. Prosent *Persons proceeded against for crimes, by type of offence. Percentages*

Kilde: NOS Kriminalstatistikk. Reaksjoner.
Source: NOS Criminal Statistics. Sanctions.

1) For translations, see table 8.16.

Tabell 8.17. Fengelsdømte for forbrytelser, etter utmålt straff fordelt på kjønn.

Persons sentenced to imprisonment, by term of imprisonment and sex.

År Year	Fengsels- dømte i alt <i>Sentenced to imprison- ment, total</i>	Dømt til betinget fengsel <i>Sentenced to conditional imprisonment</i>			Dømt til ubetinget fengsel <i>Sentenced to unconditional imprisonment</i>		
		I alt <i>Total</i>	Av disse: <i>Of whom:</i>		I alt <i>Total</i>	Av disse: <i>Of whom:</i>	
			Menn <i>Males</i>	Kvinner <i>Females</i>		Menn <i>Males</i>	Kvinner <i>Females</i>
1960	2 768	1 582	1 487	95	1 186	1 159	27
1962	3 413	1 888	1 767	121	1 525	1 502	23
1965	3 911	2 087	1 903	184	1 824	1 782	42
1970	5 464	2 887	2 688	219	2 577	2 502	75
1971	5 778	3 019	2 792	227	2 759	2 697	62

Kilde: NOS Kriminalstatistikk. Reaksjoner. Source: NOS Criminal Statistics. Sanctions.

I 1960 ble nær 57 prosent av de domfelte dømt til betinget fengsel, og i 1971 var tallet omtrent 52 prosent. Andelen dømt til ubetinget fengsel er steget tilsvarende.

Mens økingen i den andelen av de fengselsdømte som får ubetinget fengsel kan oppfattes som en viss skjerping av straffereaksjonen, viser tabell 8.18 at vi for alle lovbrudd til sammen kan registrere en nedgang i antall idømte dager for alle fengselsdømte fra 1960 til 1971. Gjennomsnittlig straffelengde er gått ned fra 167 til 133 dager i perioden. Det har vært nedgang for både betingede og ubetingede fengselsstraffer og for alle hovedgrupper av forbrytelser unntatt gruppen «andre forbrytelser». Nedgangen har vært størst for sedelighetsforbrytelser, hvor fengselsstraffene likevel er vesentlig lengre i gjennomsnitt enn for andre grupper av forbrytelser.

Tabell 8.17
og
Tabell 8.18

Tabell 8.18. Gjennomsnittlig lengde på idømt fengselsstraff for forbrytelser, etter lovbrudd. Dager.

Average term of imprisonment for crimes, by offence. Days.

År og lovbrudd <i>Year and offence¹</i>	Fengsels- dømte i alt <i>Sentenced to imprisonment, total</i>	Dømt til: <i>Sentenced to:</i>	
		Betinget fengsel <i>Conditional imprisonment</i>	Ubetinget fengsel <i>Unconditional imprisonment</i>
1960			
Vinningsforbrytelser	148	194	206
Voldsforbrytelser	160	71	279
Sedelighetsforbrytelser	511	371	809
Andre forbrytelser	121	93	180
I alt	167	115	235
1962			
Vinningsforbrytelser	149	104	200
Voldsforbrytelser	140	80	207
Sedelighetsforbrytelser	467	309	781
Andre forbrytelser	126	83	213
I alt	162	113	224
1965			
Vinningsforbrytelser	140	89	194
Voldsforbrytelser	180	73	284
Sedelighetsforbrytelser	262	188	400
Andre forbrytelser	100	70	166
I alt	144	90	206
1970			
Vinningsforbrytelser	126	79	181
Voldsforbrytelser	176	65	274
Sedelighetsforbrytelser	237	143	363
Andre forbrytelser	121	72	172
I alt	134	80	195
1971			
Vinningsforbrytelser	123	78	173
Voldsforbrytelser	154	63	236
Sedelighetsforbrytelser	234	136	351
Andre forbrytelser	140	83	206
I alt	133	79	192

¹ See translation in table 8.16.

Kilde: NOS Kriminalstatistikk. Reaksjoner. Source: NOS Criminal Statistics. Sanctions.

Tilbakefall blant straffbare (domfelte, botlagte og påtalefritatte).*Recidivism among offenders.¹*

Tilbakefall i dette avsnittet er definert som dom, bot, eller påtaleunntatelse for ny forbrytelse i løpet av en periode på 5 år i frihet. Det er tatt hensyn til fengselsopphold, opphold i andre lukkede anstalter og andre situasjoner som ikke kan regnes som opphold i frihet. Undersøkelsene som dette materialet er basert på dekker en observasjonsperiode fra 1957 til 1969. *Tidligere reaksjon* er reaksjon før henholdsvis 1957 og 1962. *Alder* refererer seg til alder i henholdsvis 1957 og 1962.

Det er en tydelig sammenheng mellom hyppigheten av tilbakefall og tallet på tidligere reaksjoner. Av alle straffbare i 1957 som ikke hadde tidligere reaksjoner, hadde 19 prosent tilbakefall i løpet av undersøkelsesperioden 1962–1969. Straffbare med én tidligere reaksjon hadde et tilbakefall på 38 prosent. Personer med to eller flere reaksjoner før 1957 hadde et tilbakefall på 65 prosent. Dette mønster finner en også for straffbare i 1962, samtidig som tilbakefallsprosentene var noe høyere for straffbare fra dette året.

Tabell 8.19

Andel med tilbakefall blant straffbare avtok med alderen i tilfelle hvor personene hadde ingen eller én tidligere reaksjon. Hos personer uten tidligere reaksjon var f. eks. tilbakefallsprosenten i 1962 32 blant straffbare i aldersgruppen 14–17 år, mens det tilsvarende tall for aldersgruppen 40 år og over, var 5 prosent.

Tabell 8.19

Hos personer med to eller flere tidligere reaksjoner var andelen med tilbakefall størst i aldersgruppen 18–20 år blant de straffbare fra 1957. Blant straffbare i 1962 var andelen med tilbakefall i den tilsvarende gruppen størst i aldersgruppene 14–17 år og 21–24 år med henholdsvis 77 prosent og 76 prosent tilbakefall.

Blant fengselsdømte menn er tilbakefallsprosenten til dels langt høyere blant personer dømt til ubetinget fengsel enn blant personer dømt til betinget fengsel. For menn dømt til *betinget* fengsel i 1962 var tilbakefallet bare om lag halvparten av tilbakefallet for dem som ble dømt til ubetinget fengsel. Tilbakefallsprosenten økte med lengden av idømt straff. Det var hyppigere tilbakefall blant personer med dom i 1962 enn blant personer som var dømt i 1957.

Tabell 8.20

Tabell 8.19. Tilbakefall i løpet av fem år i frihet blant straffbare fra 1957 og 1962 etter alder og tallet på tidligere reaksjoner. Prosent.
Recidivism among offenders from 1957 and 1962 by age and number of previous sanctions. Percentages.

Alder Age	1957				1962			
	I alt Total	Tidligere reaksjoner Previous sanctions			I alt Total	Tidligere reaksjoner Previous sanctions		
		0	1	2 og flere 2 and more		0	1	2 og flere 2 and more
14–17 år years	31	27	64	65	38	32	54	77
18–20 » »	32	22	48	83	33	23	44	64
21–24 » »	33	19	45	71	34	15	42	76
25–39 » »	35	13	36	64	42	14	37	72
40 år og over years and over	30	9	10	62	34	5	17	62
I alt Total	32	19	38	65	37	23	40	69

Kilde: NOS Kriminalstatistikk. Tilbakefall i 1962–1969 blant domfelte, botlagte og påtalefritatte for forbrytelser i 1962.

Source: NOS Criminal Statistics. Recidivism 1962–1969 among Persons Found Guilty of Crimes in 1962.

¹ The investigation of recidivism relates to persons who were found guilty of crimes in 1957 and 1962 respectively. Recidivism in these statistics means a sentence, fine or suspension of prosecution in connection with a new crime during a period of 5 years in freedom. Previous sanction is the sanction for crime preceding 1957 and 1962 respectively. Age refers to the above mentioned years.

Tabell 8.20. Tilbakefall blant menn dømt til fengsel etter alder og utmålt straff. Prosent.

Recidivism among males sentenced to imprisonment by age and term of imprisonment. Percentages.

Reaksjon/År <i>Sanction/Year</i>	I alt <i>Total</i>			Under 21 år <i>years</i>		
	21—90 dager <i>days</i>	91 dager days — 5 mndr. <i>months</i>	6 mndr. og over <i>months</i> and over	21—90 dager <i>days</i>	91 dager days — 5 mndr. <i>months</i>	6 mndr. og over <i>months</i> and over
Betinget fengsel: <i>Conditional imprisonment:</i>						
1957	22	33	35	35	67	59
1962	24	35	40	36	46	54
Ubetinget fengsel: <i>Unconditional imprisonment:</i>						
1957	49	63	66	50	50	(63)
1962	52	74	71	47	88	71
Reaksjon/År <i>Sanction/Year</i>	21—24 år <i>years</i>			25 år og over <i>25 years and over</i>		
	21—90 dager <i>days</i>	91 dager days — 5 mndr. <i>months</i>	6 mndr. og over <i>months</i> and over	21—90 dager <i>days</i>	91 dager days — 5 mndr. <i>months</i>	6 mndr. og over <i>months</i> and over
Betinget fengsel: <i>Conditional imprisonment:</i>						
1957	28	37	49	19	28	26
1962	23	33	42	17	29	30
Ubetinget fengsel: <i>Unconditional imprisonment:</i>						
1957	45	60	66	47	64	67
1962	51	74	78	53	72	70

Kilde: NOS Kriminalstatistikk. Tilbakefall i 1962–1969 blant domfelte, botlagte og påtalefritatte for forbrytelser i 1962.

Source: NOS Criminal Statistics. Recidivism 1962–1969 among Persons Found Guilty of Crimes in 1962.

Drukkenskap. Trafikkforseelser.

Misdemeanours of drunkenness. Traffic offences.

Tabell 8.21
Figur 8.11

Tabellen viser utviklingen i antall tilfelle av drukkenskap registrert av politiet. Tallene omfatter både de advarsler som politiet har gitt og de som er domfelt og botlagt for drukkenskapsforseelser. Tallene kan være påvirket av opphevelsen av løsgjengerlovens § 16 ved lov av 6. mai 1970, ved at tallet tilfelle av drukkenskap kan ha steget som følge av lovendringen og ved at politiet kan ha endret sin praksis m. h. t. å gripe inn overfor tilfelle av drukkenskap. Antall registrerte tilfelle viser ingen store endringer i forekomsten av drukkenskap i perioden 1960–1971.

I tabellen og diagrammet er også vist utviklingen i domfelte og botlagte for trafikkforseelser. Både i absolutte tall og regnet pr. 1 000 innbyggere over 14 år har det vært en kraftig stigning. I 1960 var det snaut 9 domfelte eller botlagte pr. 1 000 innbyggere. I 1971 var det mer enn 23.

Tabell 8.21. Registrerte tilfelle av drukkenskap¹ og domfelte og botlagte for trafikkforseelser.*Misdemeanours of drunkenness¹ and persons proceeded against for traffic offences.*

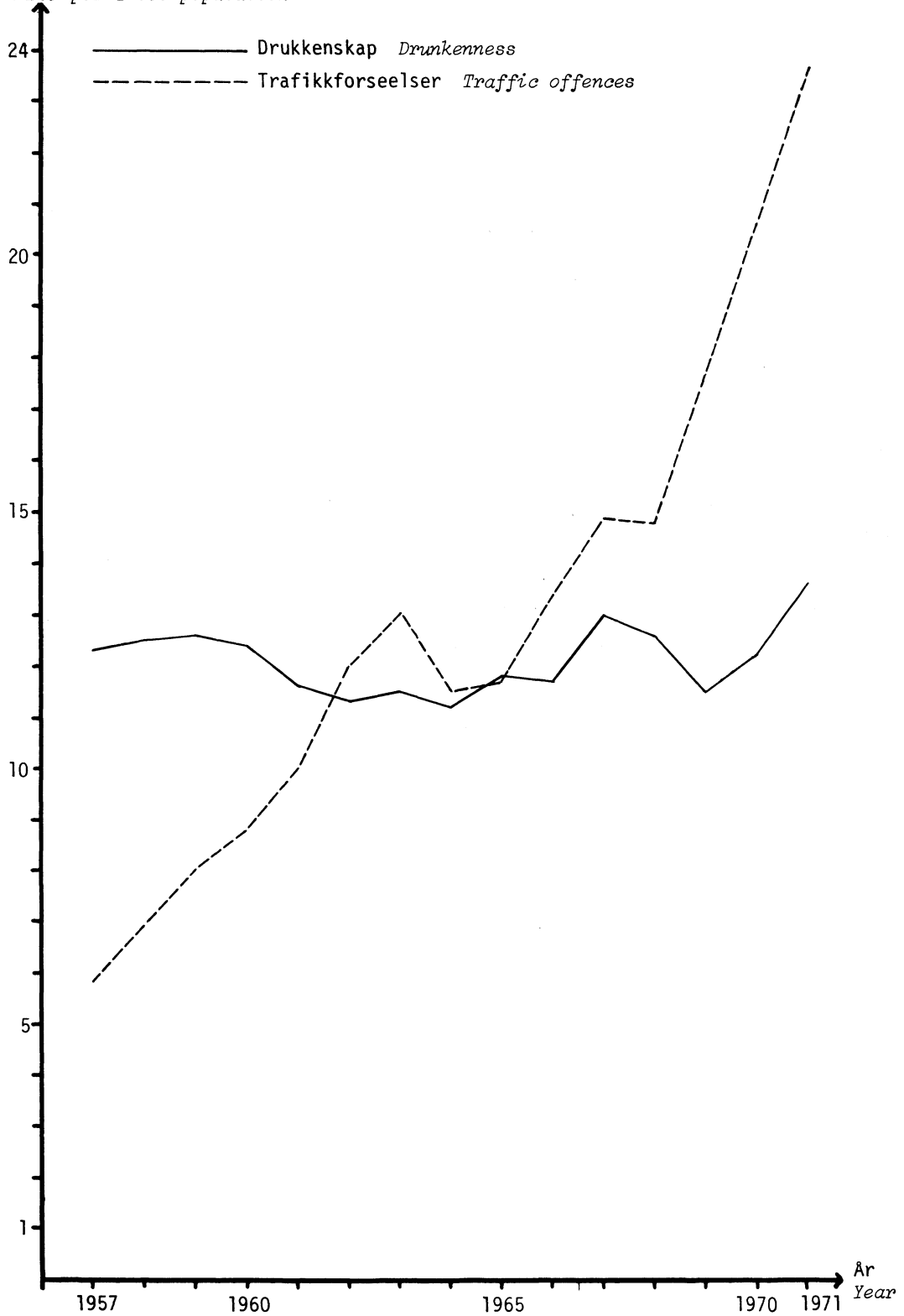
År Year	Registrerte tilfelle av drukkenskap <i>Recorded incidences of drunkenness</i>	Drukkenskap pr. 1 000 innbyggere 14 år og over <i>Drunkenness per 1 000 population 14 years and over</i>	Trafikkforseelser i alt <i>Traffic offences, total</i>	Trafikkforseelser pr. 1 000 innbyggere 14 år og over <i>Traffic offences per 1 000 population 14 years and over</i>
1957	32 406	12,3	15 363	5,8
1958	33 168	12,5	18 431	6,9
1959	33 833	12,6	21 585	8,0
1960	33 704	12,4	23 795	8,8
1961	31 931	11,6	27 522	10,0
1962	31 399	11,3	33 435	12,0
1963	32 434	11,5	36 434	13,0
1964	31 783	11,2	32 716	11,5
1965	33 797	11,8	33 456	11,7
1966	33 733	11,7	38 719	13,4
1967	37 678	13,0	43 303	14,9
1968	37 085	12,6	43 571	14,8
1969	35 370	11,5	52 462	17,7
1970	36 621	12,2	61 501	20,6
1971	41 036	13,6	71 400	23,7

¹ I tallet er tatt med både advarsler gitt av politiet og domfelte og botlagte for drukkenskapsforseelser.¹ Including both police warnings and persons proceeded against for excessive use of alcohol.

Kilde: NOS Kriminalstatistikk. Reaksjoner. Source: NOS Criminal Statistics. Sanctions.

Figur 8.11. Registrerte drukkenskapsforseelser og domfelte og botlagte for trafikkforseelser *Misdemeanours of drunkenness and persons proceeded against for traffic offences*

Antall pr. 1 000 innbyggere
Number per 1 000 population

Kilde: NOS Kriminalstatistikk. Reaksjoner.
Source: NOS Criminal Statistics. Sanctions.

KAPITTEL 9

	Side
Politisk, sosial og kulturell deltaking	
<i>Participation in political, social and cultural activities.</i>	
Valgdeltaking <i>Participation in elections</i>	234
Retting av liste <i>Correcting the slate of candidates</i>	240
Fordeling av stemmene etter parti <i>Votes by party</i> ...	242
Kommunale verv <i>Unpaid municipal offices</i>	244
Medlemskap i foreninger og organisasjoner	
<i>Membership in associations and organizations</i>	247
Møter og forestillinger <i>Meetings and performances</i> ...	251
Lesing og musikkutøvelse. Bruk av radio og fjernsyn	
<i>Reading and musical activity. Use of radio and television</i>	253
Omfang og fordeling av arbeidet i hjemmet	
<i>Amount and division of work in the household</i>	256
Ferieturer <i>Holidays</i>	258

I dette kapittel presenteres en del statistikk som kan fortelle om folks politiske, sosiale og kulturelle deltaking. For de fleste er stemmegivning ved stortings- og kommunevalgene den viktigste form for politisk deltaking, og det er derfor tatt med tabeller som belyser forskjellene i valgdeltaking og hvilke partier som folk stemmer på. Det er også tatt med statistikk over hvor mange som har hatt eller kunne tenke seg å påta seg kommunale verv og om medlemskap og tillitsverv i ulike organisasjoner. Videre er det tatt med statistikk som belyser folks deltaking i forestillinger og møter og deres bruk av ulike massemedia. Blant annet for å belyse forskjeller mellom menns og kvinners deltaking i mange av de aktiviteter som er nevnt ovenfor, er det tatt med noen data som belyser omfanget og fordelingen av arbeidet i huset og med barna. Forskjeller i folks ferieturer er også belyst. Den statistikk som er nyttet i dette kapittel er stort sett innsamlet og utgitt av Statistisk Sentralbyrå. Mer detaljerte oppgaver kan en finne bl. a. i NOS-publikasjonene *Stortingsvalg, Kommunevalg, Folkeavstemningen om EF, Tidsnyttingsundersøkelsen 1971* og *Ferieundersøkelsen 1970*.

I mange av de tabellene som er med i dette kapittel er personene bare gruppert etter ett kjennetegn om gangen – f. eks. er den andel av personene som var medlem av foreninger eller organisasjoner, først oppgitt for menn og kvinner hver for seg, så for begge samlet etter ulike aldersgrupper, og endelig oppgitt for begge kjønn og alle aldre samlet etter ulike utdanningsnivå. Fordi menn og kvinner har ulik fordeling etter utdanningsnivå, og fordi det samme gjelder for folk med ulik alder, må disse tallene ses i sammenheng. Tabell 5.8 i kapittel 5 illustrerer hvor sterkt forskjeller i aldersfordelingen for personer i ulike grupper kan påvirke det bildet man får ved å se på fordelingen over gruppene uten spesifisering av aldersgrupper. En ville på grunnlag av tallene i tabell 5.8 kunne få motsatt konklusjon om man ser på fordelingen av alle personer under ett enn om man ser fordelingen på hver av aldersgruppene for seg. Tilsvarende effekter kan være til stede i noen av tabellene i dette kapittel, men neppe like sterkt.

Valgdeltaking. *Participation in elections.*

Å avgi stemme ved valg er den vanligste form for deltaking i vårt politiske liv, og en viktig oppgave i et land med et demokratisk styresett. De aller fleste tar del i valgene, selv om valgdeltakingen varierer en del med hva slags valg det er, hvor i landet man bor og med kjennetegn ved de stemmeberettigede – så som kjønn, alder, utdanning og yrke.

Stort sett har valgdeltakingen vært noe høyere ved stortingsvalg enn ved de mellomliggende kommunevalg. Høyest valgdeltaking i etterkrigstiden var det ved stortingsvalgene i 1949 og 1965, mens den høyeste valgdeltaking ved kommunevalg var i 1963. Menn har hatt litt høyere valgdeltaking enn kvinner.

Tabell 9.1

Tabell 9.1. Avgitte stemmer i prosent av tallet på personer med stemmerett.

Votes cast as percentage of persons entitled to vote.

År Year	Stortingsvalg Storting elections			Kommunevalg Municipal elections		
	I alt Total	Menn Males	Kvinner Females	I alt Total	Menn Males	Kvinner Females
1949	82,0	85,3	78,9			
1951				72,7	75,6	70,0
1953	79,3	82,1	76,6			
1955				71,5	73,6	69,5
1957	78,3	80,4	76,3			
1959				72,9	74,7	71,2
1961	79,1	80,9	77,3			
1963				81,0	82,1	80,1
1965	85,4	86,8	84,1			
1967				76,3	77,7	74,9
1969	83,8	84,6	82,8			
1971				73,0	73,9	72,1
1972 ¹	79,5	82,5	76,7			
1973	80,2	82,1	78,4			

¹ Folkeavstemningen om EF.¹ The Advisory referendum on Norway's accession to the EC.

Kilde: NOS Stortingsvalg; NOS Kommunevalg; NOS Folkeavstemningen om EF, hefte III.

Source: NOS Storting Elections; NOS Municipal Elections; NOS The Advisory Referendum on Norway's Accession to the EC vol. III.

Tabell 9.2. Avgitte stemmer i prosent av tallet på personer med stemmerett, fylkesvis. 1971, 1972 og 1973.

Votes cast as percentage of persons entitled to vote, by county. 1971, 1972 and 1973.

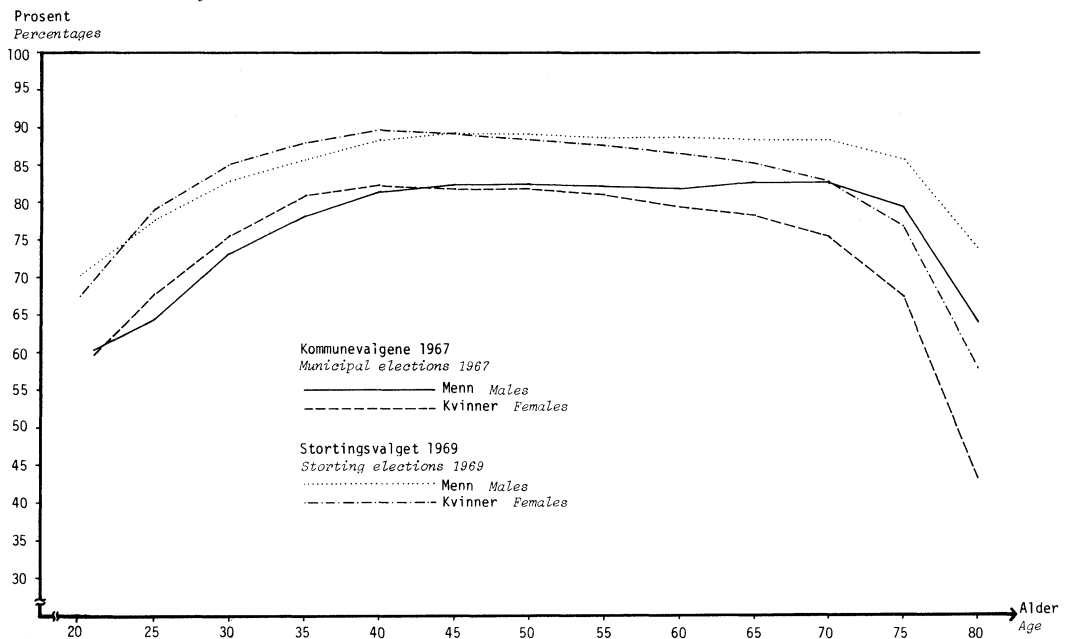
Fylke County	Kommunevalgene 1971 Municipal elections 1971			Folkeavstemningen om EF The referendum on the EC			Stortingsvalget 1973 Storting election 1973		
	I alt Total	Menn Males	Kvin- ner Females	I alt Total	Menn Males	Kvin- ner Females	I alt Total	Menn Males	Kvin- ner Females
Østfold	78,3	78,4	78,3	79,7	82,4	77,1	83,5	85,0	82,1
Akershus	75,6	76,1	75,2	83,1	85,3	80,8	84,2	85,9	82,4
Oslo	74,2	74,2	74,1	81,9	83,6	80,6	82,2	82,6	81,8
Hedmark	80,3	81,7	78,8	80,0	83,5	76,6	84,8	86,4	83,2
Oppland	76,1	77,9	74,3	78,6	82,7	74,5	82,6	84,7	80,5
Buskerud	76,6	77,2	75,9	79,2	81,9	76,5	82,3	84,2	80,5
Vestfold	74,6	73,9	75,4	79,0	81,8	76,3	81,8	82,4	81,3
Telemark	71,4	72,6	70,3	77,7	81,2	74,2	79,8	82,1	77,6
Aust-Agder	73,2	73,4	73,1	74,3	78,4	70,3	78,5	80,5	76,5
Vest-Agder	71,7	73,1	70,3	78,7	83,2	74,3	80,5	82,6	78,5
Rogaland	71,1	71,6	70,5	79,4	82,2	76,7	80,1	81,5	78,8
Hordaland ¹	70,7	71,7	69,8	79,9	83,0	76,9	79,3	81,3	77,5
Sogn og Fjordane	70,6	72,7	68,5	77,0	80,8	73,0	77,1	80,0	74,0
Møre og Romsdal	71,1	72,1	70,1	78,2	81,7	74,8	79,1	81,0	77,2
Sør-Trøndelag	70,6	72,0	69,2	76,6	80,7	72,7	78,6	81,4	75,9
Nord-Trøndelag	73,0	75,4	70,5	77,7	82,2	73,2	78,3	81,3	75,2
Nordland	66,2	68,7	63,6	77,3	81,4	73,1	73,7	77,5	69,8
Troms	65,8	68,0	63,4	75,8	80,4	71,1	70,7	74,5	66,7
Finnmark	69,3	70,1	68,4	76,1	79,7	72,2	73,1	75,6	70,4
Hele landet The whole country	73,0	73,9	72,1	79,2	82,4	76,2	80,2	82,1	78,4

¹ Med Bergen.¹ With Bergen.

Kilde: NOS Kommunevalget 1971; NOS Folkeavstemningen om EF; NOS Stortingsvalget 1973, hefte I.

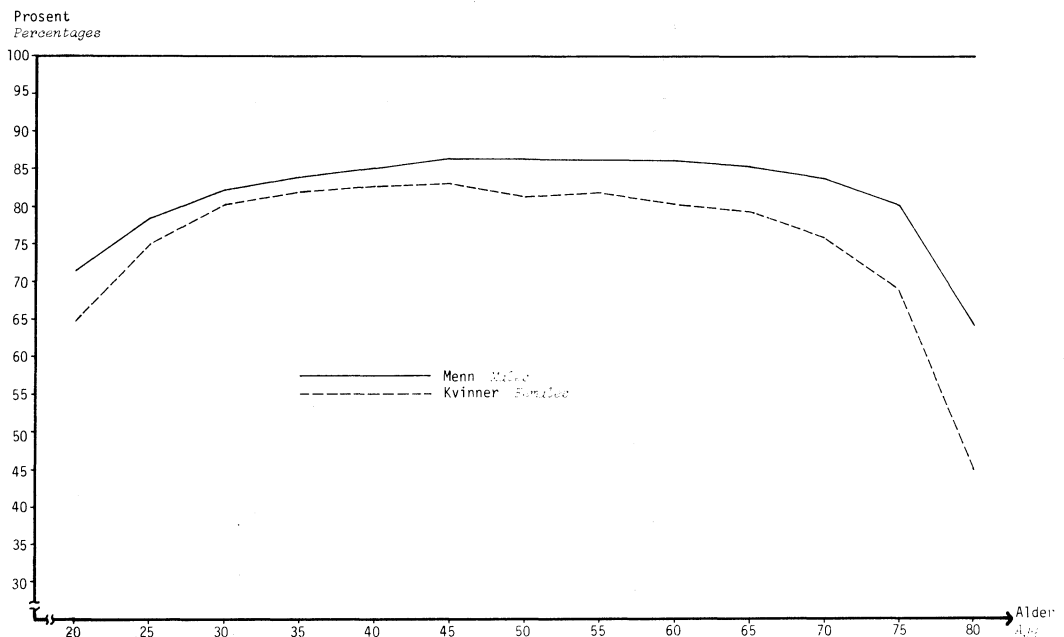
Source: NOS Municipal Elections 1971; NOS The Advisory Referendum on Norway's Accession to the EC; NOS Storting Elections 1973, vol. I.

Figur 9.1. Valgdeltaking ved Kommunevalgene 1967 og Stortingsvalget 1969 etter alder. Menn og kvinner. Prosent
 Participation in the Municipal elections 1967 and the Storting elections 1969 by age. Males and females.
 Percentages

Kilde: NOS Kommunevalgene 1967, hefte II og NOS Stortingsvalget 1969, hefte III.
 Source: NOS Municipal elections 1967, vol. II and NOS Storting election 1969, vol. III.

Figur 9.2. Deltaking i Folkeavstemningen om EF, etter alder. 1972. Menn og kvinner. Prosent
 Participation in the referendum on the EC, by age. 1972. Males and females. Percentages

Kilde: NOS Folkeavstemningen om EF, hefte III.
 Source: NOS The Advisory Referendum on Norway's Accession to the EC, vol. III.

Ved Kommunevalget i 1971 og Stortingsvalget i 1973 var det høyest valgdeltaking i Hedmark og lavest i Troms, mens det ved Folkeavstemningen om EF var Akershus og Aust-Agder som hadde henholdsvis høyest og lavest valgdeltaking. De geografiske forskjellene i valgdeltakingen var for øvrig meget mindre ved Folkeavstemningen om EF enn ved Kommunevalget 1971 og Stortingsvalget 1973. Ved Folkeavstemningen om EF var det snaut 9 prosentenheters forskjell mellom fylkene med den høyeste og laveste valgdeltaking, mens de tilsvarende forskjeller var drøyt 14 prosentenheter ved Kommunevalget 1971 og Stortingsvalget 1973.

Valgdeltakingen har variert med alder. Blant velgerne i de yngste og de eldste aldersgruppene har det vært en mindre andel som har stemt enn i de midlere aldersgrupper. Ved Kommunevalget i 1967 og Stortingsvalget i 1969 var valgdeltakingen for alle kvinner under ett lavere enn for menn, men blant de velgerne som var mellom 25 og 40 år gamle hadde kvinnene høyere valgdeltaking enn menn. Dette var ikke tilfelle ved Folkeavstemningen om EF hvor menn hadde høyere valgdeltaking enn kvinner uansett alder, og det synes heller ikke å ha vært tilfelle ved Stortingsvalget 1973.

Ved sammenlikning av tallene for samlet valgdeltaking i tabellene 9.2 og 9.3 er det viktig å merke seg at tallene i den første tabellen bygger på de avkryssede manntallslistene mens tallene i tabell 9.3 bygger på svarene i en intervjuundersøkelse. Erfaringsmessig er det slik at blant dem som har blitt trukket ut til intervjuundersøkelse av denne art er det relativt flere man ikke får intervjuet blant dem som ikke stemte enn blant dem som stemte. Blant annet derfor blir andelen i utvalget som oppgav at de stemte noe høyere enn den var for alle stemmeberettigede. Dette bør en huske også ved lesing av tabellene 9.6–9.9.

Ved valget i 1973 var det klart høyere valgdeltaking blant de velgerne der husholdningen hadde høy inntekt enn blant velgere der husholdningen hadde lav inntekt. Valgdeltakingen var også høyere jo høyere utdanningsnivå de stemmeberettigede hadde. Valgdeltakingen varierte lite mellom de ulike yrkesgrupper – ved den grove gruppering som er brukt her. Skoleelever og studenter hadde imidlertid noe lavere valgdeltaking enn andre grupper.

Tabell 9.2

Figur 9.1

Figur 9.2

Tabell 9.3

Tabell 9.4

Tabell 9.5

Tabell 9.6

Tabell 9.3. Personer i ulike aldersgrupper, etter valgdeltaking. 1971, 1972 og 1973. Prosent¹.

Persons in different age groups, by participation. 1971, 1972 and 1973. Percentages¹.

	Kommunevalget 1971 <i>Municipal elections 1971</i>		Folkeavstemningen om EF <i>Referendum on the EC</i>		Stortingsvalget 1973 <i>Storting elections 1973</i>	
	Menn <i>Males</i>	Kvinner <i>Females</i>	Menn <i>Males</i>	Kvinner <i>Females</i>	Menn <i>Males</i>	Kvinner <i>Females</i>
Alle <i>Persons total</i>	81	78	88	81	89	85
20–24 år <i>years</i>	66	58	80	67	76	71
25–29 « «	68	77	89	82	89	83
30–49 « «	82	81	90	80	91	87
50–69 « «	86	81	87	86	91	89
70–79 « «	87	76	93	75	² 89	² 84
Tallet på personer som svarte <i>Number of respondents</i>	1 248	1 285	581	568	1 215	1 168

¹ Basert på svarene ved en intervjuundersøkelse i et utvalg av befolkningen i alderen 20–79 år. ² 70–80 år.

¹ Based on interview survey samples of persons 20–79 years of age. ² 70–80 years.

Kilde: NOS Kommunevalget 1971, hefte II; NOS Folkeavstemningen om EF, hefte II; NOS Stortingsvalget 1973, hefte II.

Source: NOS Municipal Elections 1971, vol. II; NOS The Advisory Referendum on Norway's Accession to the EC, vol. II; NOS Storting Elections, vol. II.

Tabell 9.7

Ved kommunevalget i 1971 var det en sammenheng mellom hvor lenge velgerne hadde bodd i kommunen og valgdeltakingen. Både for menn og kvinner var valgdeltakingen høyere for dem som hadde bodd i kommunen siden før 1960, enn blant dem som hadde flyttet til kommunen i perioden 1960–1971.

Tabell 9.8

Blant de 20 prosent av de stemmeberettigede som ikke stemte ved Folkeavstemningen om EF var det en drøy tredjedel som heller ikke stemte ved Stortingsvalget i 1969, mens drøyt 40 prosent ikke stemte ved Kommunevalget 1967. Drøyt 25 prosent av dem stemte verken ved valget i 1969 eller ved valget i 1967. Av dem som hadde stemmerett ved alle tre valgene 1967, 1969 og 1972, var det altså om lag 5 prosent som ikke stemte ved noen av dem, og som en kan si utgjorde en «hard kjerne» av hjemmesittere. Med unntak for dem som i 1970 var 70 år eller eldre, var det i alle aldersklasser relativt flere menn enn kvinner som konsekvent unnlot å avgi stemme.

Tabell 9.4. Personer i forskjellige inntektsgrupper, etter valgdeltaking. 1973. Prosent.

Persons in different income groups, by participation. 1973. Percentages.

Inntekt 1972 ¹ <i>Income 1972¹</i>	Valgdeltaking <i>Voter participation</i>		I alt <i>Total</i>	Tallet på personer som svarte <i>Number of respondents</i>
	Stemte <i>Voters</i>	Stemte ikke <i>Non-voters</i>		
Under kr. 10 000	76	24	100	245
Kr. 10 000–19 900	84	16	100	317
» 20 000–29 900	83	17	100	358
» 30 000–39 900	89	11	100	576
» 40 000–49 900	91	9	100	341
» 50 000–59 900	91	9	100	207
» 60 000 og over <i>and over</i>	96	(4)	100	285
Alle inntektsgrupper <i>All income groups</i>	87	13	100	2 329

¹ Antatt inntekt ved skattelikningen 1972. Gifte er gruppert etter summen av ektefellenes inntekt.

¹ Assessed income in 1972. Married persons are classified according to the sum of the income of the spouses.

Kilde: NOS Stortingsvalget 1973, hefte II. Source: NOS Storting Elections 1973, vol. II.

Tabell 9.5. Personer på forskjellig utdanningsnivå, etter valgdeltaking. 1973. Prosent.

Persons on different levels of education, by participation. 1973. Percentages.

Utdanningsnivå <i>Level of education</i>	Begge kjønn <i>Both sexes</i>			Menn <i>Males</i>			Kvinner <i>Females</i>			Tallet på personer som svarte <i>Number of respondents</i>		
	Stemte			Stemte			Stemte			Begge kjønn <i>Both sexes</i>	Menn <i>Males</i>	Kvinner <i>Females</i>
	Stemte ikke <i>Voters</i>	Stemte ikke <i>Non-voters</i>	I alt <i>Total</i>	Stemte ikke <i>Voters</i>	Stemte ikke <i>Non-voters</i>	I alt <i>Total</i>	Stemte ikke <i>Voters</i>	Stemte ikke <i>Non-voters</i>	I alt <i>Total</i>			
Folkeskolenivå <i>Primary school level, lower stage</i> ..	86	14	100	88	12	100	85	15	100	1 004	469	535
Ungdomsskolenivå <i>Primary school level, upper stage</i>	86	14	100	86	14	100	87	13	100	579	287	292
Gymnasnivå <i>Secondary school level</i>	88	12	100	90	10	100	84	13	100	574	312	262
Høgskole- og universitetsnivå <i>Postsecondary school and university level</i>	94	(6)	100	96	4	100	91	(9)	100	209	142	67
Alle utdanningsnivåer <i>All levels of education</i> ...	87	13	100	89	11	100	85	15	100	2 366	1 210	1 156

Kilde: NOS Stortingsvalget 1973, hefte II. Source: NOS Storting Elections 1973, vol. II.

Tabell 9.6. Personer i forskjellige yrkesgrupper, etter valgdeltaking. 1973. Prosent.

Persons in different occupational groups, by participation. 1973. Percentages.

Yrkesstatus <i>Occupational status</i>	Valgdeltaking <i>Participation</i>		I alt <i>Total</i>	Tallet på personer som svarte <i>Number of respondents</i>
	Stemte <i>Voters</i>	Stemte ikke <i>Non-voters</i>		
Selvstendige i jordbruk, skogbruk og fiske <i>Self-employed in agriculture, forestry and fishing</i>	90	(10)	100	101
Andre selvstendige <i>Other self-employed</i>	87	13	100	112
Ansatte i industri, bygg, anlegg og gruvedrift <i>Wage earners in manufac- turing, construction and mining</i>	88	12	100	370
Andre ansatte <i>Other wage earners</i>	89	11	100	675
Skoleelever, studenter <i>Pupils, students</i>	83	17	100	77
Pensjonister, trygdede <i>Pensioners</i>	86	14	100	373
Husmødre <i>Housewives</i>	86	14	100	647
Andre <i>Others</i>	82	(18)	100	28
Alle yrker <i>All occupations</i>	87	13	100	2 383

Kilde: NOS Stortingsvalget 1973, hefte II. *Source: NOS Storting Elections 1973, vol. II.*

Tabell 9.7. Personer med forskjellig botid i kommunen, etter valgdeltaking. 1971. Prosent.

Persons with different duration of residence in the municipality, by participation. 1971. Percentages.

Botid <i>Duration of residence</i>	Begge kjønn <i>Both sexes</i>	Menn <i>Males</i>	Kvinner <i>Females</i>	Tallet på personer som svarte <i>Number of respondents</i>		
	Stemte <i>Voters</i>	Stemte	Stemte	Begge kjønn <i>Both sexes</i>	Menn <i>Males</i>	Kvinner <i>Females</i>
Født og oppvokst i kommunen <i>Born in the municipality</i>	82	82	82	1 278	695	583
Flyttet til kommunen før 1960 <i>Migrated to the municipality before 1960</i>	82	85	80	747	326	421
1960–1964	72	75	69	166	80	86
Etter 1964 <i>After 1964</i>	68	71	66	329	146	183
Uoppgitt <i>Unknown</i>	:	:	:	13	1	12
Alle <i>Persons, total</i>	80	81	78	2 533	1 248	1 285

Kilde: NOS Kommunevalget 1971, hefte II. *Source: NOS Municipal Elections 1971, vol. II.*

Tabell 9.8. Personer i ulike aldersgrupper som ikke stemte i 1972, og som ikke stemte ved valgene i 1969 og 1967¹. Prosent.

Non-voters in 1972 in different age groups, who did not vote at the elections in 1969 and 1967¹. Percentages.

Alder i 1972 <i>Age in 1972</i>	Kjønn <i>Sex</i>	Personer som ikke stemte i 1972 <i>Non-voters in 1972</i>	Av disse <i>Of whom</i>		
			Stemte ikke i 1969 <i>Did not vote in 1969</i>	Stemte ikke i 1967 <i>Did not vote in 1967</i>	Stemte verken i 1969 eller 1967 <i>Voted neither in 1969 nor in 1967</i>
23–24 år <i>years</i>	M M	14 114	44,3	.	.
	K F	15 864	41,6	.	.
25–29 « «	M M	30 260	41,6	² 52,6	² 30,1
	K F	31 899	37,5	² 49,7	² 26,9
30–39 « «	M M	33 708	39,4	49,8	29,8
	K F	36 566	31,4	42,7	23,5
40–49 « «	M M	31 588	34,9	43,7	27,1
	K F	38 736	27,4	36,1	20,8
50–59 « «	M M	32 909	35,3	43,1	28,2
	K F	45 693	29,0	37,1	22,3
60–69 « «	M M	26 967	34,7	42,2	28,0
	K F	43 965	32,2	39,1	24,7
70 år og over <i>years and over</i>	M M	33 552	31,3	35,0	23,3
	K F	74 343	39,4	43,3	30,2
Alle aldrer <i>All ages</i>	M M	203 098	36,8	44,0	27,6
	K F	287 066	33,9	41,0	25,3

¹ Basert på de avkryssede manntallslister. ² Aldersgruppen 26–29 år. I denne aldersgruppen var det 23 096 menn og 24 118 kvinner som ikke stemte i 1972. 25-åringene i 1972 hadde ikke stemmerett i 1967.

¹ From the electoral rolls. ² The age group 26–29 years, with 23 096 male and 24 118 female non-voters in 1972. Persons 25 years old in 1972 were not on the electoral rolls in 1967.

Kilde: NOS Folkeavstemningen om EF, hefte III.

Source: NOS The Advisory Referendum on Norway's Accession to the EC, vol. III.

Retting av liste. *Correcting the slate of candidates.*

Tabell 9.9
Tabell 9.10

Av dem som ble intervjuet etter Kommunevalget i 1971 oppgav nesten 30 prosent at de hadde rettet på listen. I aldersgruppen 20–24 år var det like stor andel av kvinnene som av mennene som hadde rettet liste. I de andre aldersgrupper og i alt var det større andel menn som hadde rettet liste. Det var vanligere å rette liste blant dem som bodde i spredtbygd strøk enn blant dem som bodde i tettbygd strøk – både for menn og kvinner. Som tettbygd strøk er regnet hussamlinger med minst 200 hjemmehørende personer og hvor husene normalt ikke ligger i større avstand fra hverandre enn 50 meter.

Tabell 9.9. Velgere i forskjellige aldersgrupper, etter retting av liste. 1971. Prosent.

Voters in different age groups, by corrections of party slate of candidates. 1971. Percentages.

Alder Age	Rettet liste <i>Corrected party slate of candidates</i>	Ren liste <i>Did not correct party slate of candidates</i>	Husker ikke, uoppgitt <i>Not stated, unknown</i>	I alt <i>Total</i>	Tallet på personer som svarte <i>Number of respondents</i>
Begge kjønn <i>Both sexes</i>					
20–24 år <i>years</i>	32	68	(0)	100	121
25–29 «	27	72	(1)	100	184
30–49 «	29	69	2	100	767
50–69 «	27	72	(1)	100	757
70–79 «	22	76	(2)	100	191
Alle <i>Persons, total</i>	28	71	1	100	2 020
Menn <i>Males</i>					
20–24 år	32	68	(0)	100	59
25–29 «	31	69	(0)	100	80
30–49 «	32	66	(2)	100	392
50–69 «	29	71	(0)	100	394
70–79 «	28	71	(1)	100	91
Alle	30	69	(1)	100	1 016
Kvinner <i>Females</i>					
20–24 år	32	68	(0)	100	62
25–29 «	24	75	(1)	100	104
30–49 «	25	73	(2)	100	375
50–69 «	25	73	(2)	100	363
70–79 «	17	80	(3)	100	100
Alle	25	73	2	100	1 004

Kilde: NOS Kommunevalget 1971, hefte II. *Source: NOS Municipal Elections 1971, vol. II.*

Tabell 9.10. Velgere i tettbygd/spredtbygd strøk, etter retting av liste. 1971. Prosent.

Voters in densely/sparsely populated areas, by corrections of party slate of candidates. 1971. Percentages.

Type boligstrøk <i>Type of residential area</i>	Rettet liste <i>Corrected party slate of candidates</i>	Ren liste <i>Did not correct party slate of candidates</i>	Husker ikke, uoppgitt <i>Not stated, unknown</i>	I alt <i>Total</i>	Tallet på personer som svarte <i>Number of respondents</i>
Begge kjønn <i>Both sexes</i>					
Tettbygd strøk					
<i>Densely populated area</i>	15	84	(1)	100	1 105
Spredtbygd strøk					
<i>Sparsely populated area</i>	43	56	(1)	100	915
Alle <i>Persons, total</i>	28	71	1	100	2 020
Menn <i>Males</i>					
Tettbygd strøk	17	83	(0)	100	562
Spredtbygd strøk	48	51	(1)	100	454
Alle	30	69	(1)	100	1 016
Kvinner <i>Females</i>					
Tettbygd strøk	14	84	(2)	100	543
Spredtbygd strøk	38	60	(2)	100	461
Alle	25	73	2	100	1 004

Kilde: NOS Kommunevalget 1971, hefte II. *Source: NOS Municipal Elections 1971, vol. II.*

Fordeling av stemmene etter parti. Votes by party.

Tabell 9.12
Tabell 9.13

Ved Stortingsvalgene i 1969 og 1973 var det forholdsvis klare ulikheter i de forskjellige partiers tilslutning blant personer med ulike yrker og yrkesstatus – selv ved en forholdsvis grov inndeling av yrkene. Blant velgere som var selvstendige i jordbruk, skogbruk og fiske, stemte den største andelen på Senterpartiet både i 1969 og i 1973. Men andelen var lavere i 1973 enn i 1969. Blant «andre selvstendige» gav de fleste sine stemmer til Høyre med Arbeiderpartiet på annen plass, men begge partier hadde lavere andel av disse velgeres stemmer i 1973 enn i 1969. Både i 1969 og 1973 gav et flertall av de ansatte i industri, bygg, anlegg og gruvedrift sine stemmer til Arbeiderpartiet, men andelen var vesentlig lavere i 1973 enn i 1969. I 1969 og 1973 fikk Arbeiderpartiet den største andel av stemmene fra «andre ansatte», men i 1973 var Høyres andel nesten like stor. Høyre hadde den største stemmeandel blant studenter og skoleelever i 1969, mens Sosialistisk Valgforbund fikk den største andel av disse stemmene i 1973. Blant pensjonister og husmødre stemte den største andelen med Arbeiderpartiet både i 1969 og 1973, men andelen var noe redusert i 1973.

Tabell 9.14
Tabell 9.15

Både i 1969 og i 1973 var det slik at en mindre andel av folk med høyere utdanning gav sin stemme til Arbeiderpartiet enn folk med lavere utdanning, og forholdet var omvendt for Høyre. Den andel av stemmene som de andre partiene fikk, varierte lite med velgernes utdanningsnivå.

Tabell 9.11. Stortingsvalgene. Godkjente stemmer etter parti/valgliste.¹
Prosent.

The Storting elections. Accepted votes by party.¹ Percentages.

Parti/valgliste Party	1945	1949	1953	1957	1961	1965	1969	1973
Det norske Arbeiderparti (A)	41,0	45,7	46,7	48,3	46,8	43,1	46,5	35,3
Det Nye Folkepartiet (DnF)	.	.	.	.	.	.	.	3,4
Høyre (H)	17,0	18,3	18,6	18,9	20,0	21,1	19,6	17,4
Kristelig Folkeparti (KrF)	7,9	8,5	10,5	10,2	9,6	8,1	9,4	12,3
Norges Kommunistiske Parti (K)	11,9	5,8	5,1	3,4	2,9	1,4	1,0	.
Senterpartiet (Sp)	8,1	7,9	9,1	9,3	9,4	9,9	10,5	11,0
Sosialistisk Folkeparti (SF)	.	.	.	.	2,4	6,0	3,5	.
Sosialistisk Valgforbund (SV)	.	.	.	.	.	.	.	11,2
Venstre (V)	13,8	13,1	10,0	9,7	8,8	10,4	9,4	3,5
Anders Langes Parti (ALP)	.	.	.	.	.	.	.	5,0
Andre lister <i>Other</i>	0,3	0,7	0,0	0,2	0,1	0,0	0,1	0,9
I alt <i>Total</i>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

¹ Med unntak for Sosialistisk Valgforbund er stemmene til felleslister fordelt på de deltakende partier. I spesialpublikasjonene er det redegjort for nærmere detaljer.

¹ Votes for joint lists are distributed among the participating parties, Sosialistisk Valgforbund excepted. For details, see the specialized publications.

Kilde: NOS Stortingsvalget. Source: NOS Storting Elections.

Tabell 9.12. Velgere i forskjellige yrkesgrupper, etter parti. 1969. Prosent.

Voters in different occupational groups, by party. 1969. Percentages.

Yrkesstatus <i>Occupational status</i> ¹	Parti <i>Party</i>							Uopp- gitt <i>Un- known</i>	I alt <i>Total</i>	Tallet på personer som svarte <i>Number of respondents</i>
	A	H	KrF	K	Sp	SF	V			
Selvstendige i jordbruk, skog- bruk og fiske	20	7	7	—	56	1	8	1	100	169
Andre selvstendige	32	41	8	1	10	—	6	2	100	141
Ansatte i industri, bygg, anlegg og gruvedrift	72	8	5	1	6	3	4	1	100	429
Andre ansatte	45	22	10	1	8	2	11	1	100	619
Skoleelever, studenter	20	45	5	—	9	4	13	4	100	45
Pensjonister	49	19	11	—	10	1	9	1	100	268
Husmødre	48	17	11	1	12	2	8	1	100	753
Andre	:	:	:	:	:	:	:	:	100	15
Alle yrker	48	18	9	1	13	2	8	1	100	2 439

¹ For English translation of occupational groups, see table 9.6.

Kilde: NOS Stortingsvalget 1969, hefte II. Source: NOS Storting Elections 1969, vol. II.

Tabell 9.13. Velgere i forskjellige yrkesgrupper, etter parti. 1973. Prosent.

Voters in different occupational groups, by party. 1973. Percentages.

Yrkesstatus <i>Occupational status</i> ¹	Parti <i>Party</i>										Uopp- gitt <i>Un- known</i>	I alt <i>Total</i>	Tallet på per- soner som svarte <i>Number of res- pondents</i>
	A	DnF	H	KrF	Sp	SV	V	ALP	Andre <i>Others</i>				
Selvstendige i jord- bruk, skogbruk og fiske	19	(1)	(9)	(12)	49	(2)	(4)	(3)	(1)	(0)	100	91	
Andre selvstendige .	15	(8)	30	(13)	(10)	(9)	(7)	(7)	(1)	(0)	100	97	
Ansatte i industri, bygg, anlegg og gruvedrift	52	(2)	(4)	8	9	17	(2)	5	(1)	(0)	100	325	
Andre ansatte	29	5	25	9	8	12	4	6	(1)	(1)	100	602	
Skoleelever, studen- ter	(12)	(5)	(15)	(11)	(9)	33	(3)	(5)	(6)	(0)	100	64	
Pensjonister	40	(3)	14	20	12	6	(3)	(0)	(0)	(2)	100	320	
Husmødre	39	5	16	15	12	7	3	(2)	(0)	(1)	100	555	
Andre	61	(0)	(5)	(13)	(13)	(0)	(0)	(4)	(4)	(0)	100	23	
Alle yrker	35	4	17	13	12	10	3	4	1	1	100	2 077	

¹ For English translation of occupational groups, see table 9.6.

Kilde: NOS Stortingsvalget 1973, hefte II. Source: NOS Storting Elections 1973, vol. II.

Tabell 9.14. Velgere med forskjellig utdanningsnivå, etter parti. 1969.
Prosent.
Voters with different levels of education, by party. 1969. Percentages.

Utdanningsnivå <i>Level of education</i> ¹	Parti <i>Party</i>								I alt <i>Total</i>	Tallet på personer som svarte <i>Number of respondents</i>
	A	H	KrF	K	SP	SF	V	Uopp- gitt <i>Un- known</i>		
Folkeskolenivå	61	8	9	1	12	2	6	1	100	1 228
Ungdomsskolenivå	43	23	9	0	14	1	9	1	100	755
Gymnasnivå	30	31	8	0	13	2	14	2	100	314
Høgskole- og universitetsnivå ..	13	46	14	1	7	5	14	—	100	142
Alle utdanningsnivåer	48	18	9	1	13	2	8	1	100	2 439

¹ For English translation of levels of education, see table 9.5.

Kilde: NOS Stortingsvalget 1969, hefte II. Source: NOS Storting Elections 1969, vol. II.

Tabell 9.15. Velgere med forskjellig utdanningsnivå, etter parti. 1973.
Prosent.
Voters with different levels of education, by party. 1973. Percentages.

Utdanningsnivå <i>Level of education</i> ¹	Parti <i>Party</i>										I alt <i>Total</i>	Tallet på personer som svarte <i>Number of respondents</i>
	A	DnF	H	KrF	Sp	SV	V	ALP	Andre <i>Others</i>	Uopp- gitt <i>Un- known</i>		
Folkeskolenivå ..	52	2	5	13	11	10	3	3	(0)	(1)	100	866
Ungdomsskolenivå	34	4	14	14	16	10	3	4	(1)	(0)	100	500
Gymnasnivå	20	7	30	11	11	12	(2)	5	(1)	(1)	100	504
Universitets- og høgskolenivå ..	8	(7)	38	11	10	12	8	(4)	(0)	(0)	100	197
Uoppgitt <i>Unknown</i>	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	100	10
Alle utdannings- nivåer	35	4	17	13	12	10	3	4	1	1	100	2 077

¹ For English translation of levels of education, see table 9.5.

Kilde: NOS Stortingsvalget 1973, hefte II. Source: NOS Storting Elections 1973, vol. II.

Kommunale verv. *Unpaid municipal offices.*

Tabell 9.16

Ved intervjuundersøkelsen i tilknytning til Kommunevalget 1971 ble de som var med i undersøkelsen spurt om de i løpet av de siste 8 år hadde hatt kommunale verv eller om de kunne tenke seg å motta slike verv. I alt var det om lag 6 prosent som hadde hatt og 13 prosent som kunne tenke seg å motta verv. Det var klar forskjell på andelen kvinner og andelen menn som hadde hatt eller kunne tenke seg å motta slike verv. Forskjellene kommer klart fram også når man ser personer med ulike utdanningsnivå for seg. Både for menn og kvinner var det en klar øking med høyere utdanning i villigheten til å motta verv.

Tabell 9.17

Størst andel som hadde hatt kommunalt verv hadde en blant selvstendige i jordbruk, skogbruk og fiske, men blant dem som hadde hatt slike verv var gruppen «andre ansatte» den største. Ved siden av skoleelever og studenter var det personer i gruppen «andre ansatte» som i størst grad sa seg villig til å motta kommunale verv. Det er rimelig å anta at denne siste gruppen har den største andel av personer med utdanning på gymnas- eller universitets- og høgskolenivå.

Tabell 9.16. Personer med forskjellig utdanningsnivå, etter engasjement i/interesse for kommunale verv. 1971. Prosent.

Persons with different levels of education, by involvement in/interest for unpaid municipal office. 1971. Percentages.

Utdanningsnivå <i>Level of education</i>	Engasjement/interesse <i>Involvement/interest</i>				I alt <i>Total</i>	Tallet på personer som svarte <i>Number of respondents</i>
	Har hatt kommunale verv i løpet av de siste 8 år <i>Persons who have had unpaid municipal office during the last eight years</i>	Kan tenke seg å motta kommunale verv <i>Willing to accept unpaid municipal office</i>	Kan ikke tenke seg å motta kommunale verv <i>Not willing to accept unpaid municipal office</i>	Vet ikke, uoppgitt <i>Not stated, unknown</i>		
Begge kjønn <i>Both sexes</i>						
Folkeskole- og ungdomsskolenivå <i>Primary school level</i>	5	10	80	5	100	1 930
Gymnasnivå <i>Secondary school level</i>	9	23	65	(3)	100	374
Universitets- og høgskolenivå <i>University level</i>	10	25	59	(6)	100	229
Alle <i>Persons, total</i>	6	13	76	5	100	2 533
Menn <i>Males</i>						
Folkeskole- og ungdomsskolenivå	10	14	71	5	100	853
Gymnasnivå	11	26	60	(3)	100	249
Universitets- og høgskolenivå	14	27	53	(6)	100	146
Alle	10	18	67	5	100	1 248
Kvinner <i>Females</i>						
Folkeskole- og ungdomsskolenivå	2	7	87	4	100	1 077
Gymnasnivå	(4)	17	77	(2)	100	125
Universitets- og høgskolenivå	(5)	20	70	(5)	100	83
Alle	2	9	85	4	100	1 285

* Kilde: NOS Kommunevalget 1971, hefte II. *Source: NOS Municipal Elections 1971, vol. II.*

Flere menn enn kvinner har innehatt kommunale tillitsverv. De fleste av disse vervene besettes av representanter og vararepresentanter til kommunestyrene. Ved valget i 1971 var 15 prosent av de valgte kommunestyrerepresentantene kvinner, og 20 prosent av vararepresentantene. Disse andelene har økt kraftig siden valget i 1963 i alle fylker, med unntak for Oslo der andelen kvinnelige vararepresentanter gikk sterkt ned ved valget i 1971, da særlig mange mannlige kandidater på listene ble vararepresentanter og særlig mange kvinnelige kandidater ble representanter. Det går ellers klart fram at andelen kvinner blant vararepresentantene til kommunestyrene i de fleste fylker i hele perioden har vært klart større enn andelen kvinner blant de ordinære representanter.

Tabell 9.18

Tabell 9.17. Personer i forskjellige yrkesgrupper, etter engasjement i/i-
teresse for kommunale verv. 1971. Prosent.

*Persons in different occupational groups, by involvement in/interest for unpaid
municipal office. 1971. Percentages.*

Yrkesstatus <i>Occupational status</i>	Engasjement/interesse <i>Involvement/interest</i>				I alt <i>Total</i>	Tallet på personer som svarte <i>Number of respondents</i>
	Har hatt kommunale verv i løpet av de siste 8 år <i>Persons who have had unpaid municipal office during the last eight years</i>	Kan tenke seg å motta kommunale verv <i>Willing to accept unpaid municipal office</i>	Kan ikke tenke seg å motta kommunale verv <i>Not willing to accept unpaid municipal office</i>	Vet ikke, uoppgitt <i>Not stated, unknown</i>		
Selvstendige i jordbruk, skogbruk og fiske <i>Self-employed in agri- culture, forestry and fishing</i>	26	14	55	(5)	100	115
Andre selvstendige <i>Other self-employed</i>	(9)	14	72	(5)	100	146
Ansatte i industri, bygg, anlegg og gruvedrift <i>Wage earners in manu- facturing, construction and mining</i>	5	14	75	6	100	386
Andre ansatte <i>Other wage earners</i>	9	20	66	5	100	703
Skoleelever, studenter <i>Students</i>	(3)	42	47	(8)	100	38
Pensjonister <i>Pensioners</i> ..	5	5	88	(2)	100	354
Husmødre <i>Housewives</i> ..	2	8	85	5	100	773
Andre <i>Others</i>	(0)	(6)	94	(0)	100	16
Uoppgitt <i>Unknown</i>	:	:	:	:	100	2
Alle <i>Persons, total</i>	6	13	76	5	100	2 533

Kilde: NOS Kommunevalg 1971, hefte II. *Source: NOS Municipal Elections 1971, vol. II.*

Tabell 9.18. Andel kvinnelige representanter og vara-representanter i kommunestyrene, etter fylke. 1959, 1963, 1967 og 1971. Prosent.

Proportion of female representatives and deputy representatives to the municipal councils, by county. 1959, 1963, 1967 and 1971. Percentages.

Fylke County	1959		1963		1967		1971	
	Repre- sen- tanter	Vara- repre- sen- tanter	Repre- sen- tanter	Vara- repre- sen- tanter	Repre- sen- tanter	Vara- repre- sen- tanter	Repre- sen- tanter	Vara- repre- sen- tanter
	<i>Repre- sen- tatives</i>	<i>Deputy repre- sen- tatives</i>	<i>Repre- sen- tatives</i>	<i>Deputy repre- sen- tatives</i>	<i>Repre- sen- tatives</i>	<i>Deputy repre- sen- tatives</i>	<i>Repre- sen- tatives</i>	<i>Deputy repre- sen- tatives</i>
Østfold	9	14	8	16	11	18	16	22
Akershus	8	20	10	17	15	21	28	24
Oslo	19	31	20	34	28	27	57	11
Hedmark	7	16	8	16	13	19	16	22
Oppland	4	13	6	13	8	18	16	20
Buskerud	9	19	10	16	13	20	19	20
Vestfold	11	17	11	16	14	21	16	23
Telemark	6	14	6	11	9	17	14	18
Aust-Agder	4	12	5	9	9	16	13	22
Vest-Agder	4	10	3	10	8	11	14	17
Rogaland	5	9	6	8	8	10	12	14
Hordaland	5	8	5	8	9	13	12	18
Bergen	20	19	17	21	21	25		
Sogn og Fjordane	5	10	4	8	5	15	11	17
Møre og Romsdal	5	8	4	8	7	11	11	17
Sør-Trøndelag	7	12	6	10	9	16	17	20
Nord-Trøndelag	6	16	5	16	10	20	13	23
Nordland	4	6	5	10	8	15	13	20
Troms	4	8	3	9	6	12	9	17
Finnmark	7	9	7	11	7	19	14	22
Hele landet <i>The whole country</i>	6	12	6	11	10	16	15	20

Kilde: NOS Kommunevalg. Source: NOS Municipal Elections.

Medlemskap i foreninger og organisasjoner.

Membership in associations and organizations.

Ved Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72 ble det spurt om hvilke organisasjoner folk var medlem av og om de hadde tillitsverv. Om lag halvparten av mennene var medlem av en fagforening eller bransjeorganisasjon, som var de typer foreninger som flest menn var medlem av. Om lag 15 prosent av kvinnene var medlemmer av slike foreninger, men det var vanligere blant kvinnene å være medlem av husmorlag eller sanitetsforening. Mens om lag en fjerdedel av alle mennene var medlemmer av idrettslag og en femtedel medlemmer av et politisk parti eller organisasjon, var det bare om lag 10 prosent av kvinnene som hadde slike medlemskap.

Tabell 9.19

Tabell 9.19. Medlemskap i foreninger og organisasjoner, etter kjønn og alder. 1971-72. Prosent.¹

Membership in associations and organizations, by sex and age. 1971-72. Percentages.¹

Alder Age	Kjønn Sex	Fag- for- ening eller bran- sjeor- ganisa- sjon <i>Trade union or trade association</i>	Poli- tisk parti eller organi- sasjon <i>Politi- cal party or organization</i>	Idretts- lag <i>Ath- letic club</i>	Sani- tets- for- ening eller hus- morlag <i>Public health or house- wives' associ- ation</i>	Kriste- lig for- ening <i>Christ- ian associ- ation</i>	Røde Kors, red- nings- lag <i>Red Cross, rescue corps</i>	Av- holds- lag <i>Tempe- rance union</i>	Andre foren- inger eller organi- sasjoner <i>Other associ- ations or organi- zations</i>	Tallet på per- soner som svarte <i>Number of re- spond- ents</i>
15—24 år years	M M	25	11	36	2	9	4	2	26	320
	K F	14	7	16	6	8	3	1	20	322
25—44 år years	M M	58	19	37	6	4	5	3	30	567
	K F	17	9	14	21	10	8	1	27	651
45—64 år years	M M	59	25	19	9	6	9	3	28	613
	K F	17	10	6	29	20	14	4	25	659
65—74 år years	M M	34	18	10	12	7	8	1	20	195
	K F	6	9	3	27	32	10	2	23	214
Alle	M M	49	20	27	7	6	6	3	27	1 695
Persons, total	K F	15	9	10	22	16	10	2	24	1 846
Av disse: med til- litsvern Of	M M	12	4	7	1	3	1	1	9	
whom : with office	K F	2	2	1	5	4	1	0	6	

¹ Personer kan ha vært medlem i flere foreninger.

¹ Membership in more than one organization is possible.

Kilde: Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72. Materiale i Byrået.

Source: Time Budget Survey 1971-72. Unpublished data in the Bureau.

Selv om mønsteret ikke var det samme for alle foreningstyper, var det en tendens til at relativt færre av de yngste og de eldste var medlemmer av foreningene. Medlemskap i idrettslag var – særlig blant kvinner – noe mer alminnelig i de yngste årsklasser, og særlig blant kvinnene var medlemskap i religiøse organisasjoner vesentlig mer vanlig i de eldste aldersgruppene enn i de yngre.

Tabell 9.20

Blant personer med inntektsgivende yrke var medlemskap i fagforening eller bransjeorganisasjon den vanligste form for foreningstilknytting. Deretter fulgte medlemskap i politisk parti eller organisasjon og medlemskap i idrettslag. Særlig blant personer med arbeid i jordbruk, skogbruk og fiske eller med servicearbeid – og blant husmødre og pensjonister – var medlemskap i sanitetsforening eller husmorlag vanlig. Blant skoleelever og studenter var om lag en tredjedel medlemmer av idrettslag og en sjettedel medlemmer av religiøse organisasjoner. Blant pensjonister var medlemskap i fagforening eller bransjeorganisasjon omtrent like vanlig som medlemskap i religiøse organisasjoner eller sanitetsforeninger eller husmorlag.

Tabell 9.21

Medlemskap i foreningene var stort sett mer vanlig blant personer med høy utdanning enn blant personer med lavere utdanning. Dette bør ses i sammenheng med forskjellene i medlemskap etter kjønn og alder, og forskjellene i menns og kvinners utdanningsnivå.

Dessverre foreligger det ikke tall for hvor mange av personene i utvalget som ikke var medlem av noen forening eller organisasjon.

Tabell 9.19

Selv sett i forhold til forskjellene i hvor vanlig det var å være medlem i de ulike organisasjonene, var det vesentlig flere menn enn kvinner som hadde tillitsvern i de fleste organisasjoner. Særlig var forskjellene i hvor hyppig menn og kvinner hadde tillitsvern store blant medlemmene i idrettslag og religiøse organisasjoner. Det var blant medlemmene i religiøse organisasjoner det var mest vanlig å ha tillitsvern.

Tabell 9.20. Medlemskap i foreninger og organisasjoner, etter yrke/yrkesstatus. 1971–72. Prosent¹.

Membership in associations and organizations, by occupation/occupational status. 1971–72. Percentages¹.

Yrkesstatus/Yrke <i>Occupation</i>	Fagforening eller bransjeorganisasjon <i>Trade union or trade association</i>	Politisk parti eller organisasjon <i>Political party or organization</i>	Idrettslag <i>Athletic club</i>	Sanitetsforening eller husmorlag <i>Public health or housewives' association</i>	Kristelig forening <i>Christian association</i>	Røde Kors, redningslag <i>Red Cross, rescue corps</i>	Avholds-lag <i>Temperance union</i>	Andre foreninger eller organisasjoner <i>Other associations or organizations</i>	Tallet på personer som svarte <i>Number of respondents</i>
Teknisk, vitenskapelig, humanistisk og administrativt arbeid <i>Technical, scientific, humanistic and administrative work</i>	62	15	25	6	11	9	4	43	298
Kontor- og handelsarbeid <i>Clerical and sales work</i>	33	13	23	11	8	7	2	30	392
Jordbruks-, skogbruks- og fiskearbeid <i>Farmers, loggers and fishermen</i>	43	30	20	24	9	9	4	22	225
Transport- og kommunikasjonsarbeid <i>Workers in transport and communication</i>	56	18	24	9	3	5	2	27	169
Gruve-, industri-, bygge- og anleggsarbeid <i>Miners, craftsmen, production-process workers and labourers n.e.c.</i>	56	17	27	8	6	6	3	21	616
Service og militært arbeid <i>Service workers and military personnel</i>	38	12	13	18	11	8	4	18	202
Skoleelever, studenter <i>Students</i>	7	12	32	1	17	5	2	30	180
Husmødre <i>Housewives</i>	4	9	10	25	14	11	2	25	865
Pensjonister <i>Pensioners</i>	18	12	3	20	19	9	2	21	387
Andre ikke yrkesaktive <i>Others not employed</i>	34	16	17	6	9	5	3	28	205
Alle <i>Persons, total</i>	31	14	18	15	11	8	3	26	3 541

¹ Personer kan ha vært medlem i flere foreninger.

¹ *Membership in more than one organization is possible.*

Kilde: Tidsnyttingsundersøkelsen 1971–72. Materiale i Byrået.

Source: Time Budget Survey 1971–72. Unpublished data in the Bureau.

Tabell 9.21. Medlemskap i foreninger og organisasjoner etter utdanning.
1971-72. Prosent.¹

*Membership in associations and organizations by education. 1971-72.
Percentages.¹*

Utdanningsnivå <i>Level of education</i>	Fagfor- ening eller bransje- organi- sasjon <i>Trade union or trade associ- ation</i>	Poli- tisk parti eller organi- sasjon <i>Politi- cal party or organi- zation</i>	Idretts- lag <i>Athletic club</i>	Sani- tets- for- ening eller hus- morlag <i>Public health or house- wives' associ- ation</i>	Kriste- lig for- ening <i>Christ- ian associ- ation</i>	Røde Kors, red- nings- lag <i>Red Cross, rescue corps</i>	Av- holds- lag <i>Temper- ance union</i>	Andre fore- ninger eller orga- nisa- sjoner <i>Other associ- ations or organi- zations</i>	Tallet på person- er som svarte <i>Number of re- spond- ents</i>
Folkeskolenivå <i>Primary school, lower stage</i>	26	13	10	18	11	8	2	18	1 175
Ungdomsskolenivå <i>Primary school, upper stage</i> ...	21	14	18	16	11	6	3	23	1 183
Realskolenivå <i>Secondary school, lower stage</i>	38	16	25	12	7	9	3	31	708
Gymnasnivå <i>Secondary school, upper stage</i>	33	22	27	9	16	12	1	42	224
Universitets- og høgskole- nivå <i>Post-secondary school and university level</i>	43	16	27	30	12	12	3	51	243
Alle <i>Persons, total</i>	31	14	18	15	11	8	3	26	3 541 ²

¹ Personer kan ha vært medlem i flere foreninger. ² Medregnet uoppgitt, 8 personer.

¹ Membership in more than one organization is possible. ² Including unknown, 8 persons.

Kilde: Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72. Materiale i Byrået.

Source: Time Budget Survey 1971-72. Unpublished data in the Bureau.

Møter og forestillinger. *Meetings and performances.*

De som var med i Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72, ble også spurt om hva slags forestillinger og møter de hadde vært til stede på en eller flere ganger i løpet av det siste året. Flest hadde vært i kirke eller til stede på religiøse møter, deretter fulgte kinobesøk og besøk på idrettsstever. Flere kvinner enn menn hadde vært i kirken eller til stede ved religiøse møter og på teater eller opera. Ved andre former for forestillinger og møter var andelen som hadde vært til stede større blant menn enn blant kvinner. Med unntak for kirkebesøk og religiøse møter, og foredrag og debattmøter, var andelen som hadde vært til stede ved forestillinger og møter større blant de yngste aldersgruppene enn blant de eldre.

Blant personer med ulikt utdanningsnivå var det om lag like vanlig å ha vært i kirken eller deltatt i religiøse møter. Ellers ser en klart at andelen som hadde vært til stede ved de ulike forestillinger eller møter, var høyest for personer med høyt utdanningsnivå.

Mulighetene for å være til stede ved forestillinger og møter avhenger av hvor man bor i landet. Andelen personer som hadde vært til stede ved de ulike forestillinger og møter varierte da også noe etter landsdel. Størst forskjell var det for teater- eller operabesøk og besøk på kunstutstilling eller museum – hvor bosatte på Øst- og Sørlandet hadde størst andel som var besøkende – og kirkebesøk eller religiøse møter der bosatte i Nord-Norge hadde størst andel som var deltakere. For deltaking i de andre former for forestillinger og møter var det små forskjeller mellom de ulike landsdelene.

Tabell 9.22

Tabell 9.23

Tabell 9.23

Tabell 9.22. Personer i ulike aldersklasser, etter om de hadde vært til stede ved ulike typer møter og forestillinger en eller flere ganger i løpet av siste år, 1971-72. Prosent.¹

Persons in different age groups, by attendance at various kinds of meetings or performances at least once during the last year, 1971-72. Percentages.¹

	Teater- eller opera- besøk <i>The theatre or opera</i>	Kon- sert- besøk <i>Con- certs</i>	Besøk på kunst- utstil- ling <i>Art exhi- bition</i>	Muse- ums- besøk <i>Museum</i>	Besøk i kirke og på reli- giøse møter <i>Church or reli- gious meeting</i>	Vært til stede på fore- drag og debatt- møter <i>Lectures, debates</i>	Til- skuer på idretts- stevner <i>Sports events</i>	Kino- besøk <i>Cinema</i>	Tallet på per- soner som svarte <i>Number of respond- ents</i>
Kjønn <i>Sex</i>									
Menn <i>Males</i>	20	16	15	24	58	44	48	54	1 695
Kvinner <i>Females</i>	25	15	15	19	70	36	19	46	1 846
Alder <i>Age</i>									
15-24 år <i>years</i>	31	21	23	29	59	35	54	89	642
25-44 «	25	13	16	25	65	47	39	63	1 218
45-64 «	18	13	15	18	66	41	16	29	1 272
65-74 «	12	10	10	14	70	29	13	16	409
Alle <i>Persons, total</i>	21	15	16	17	65	40	33	50	3 541

¹ Personer kan ha deltatt i flere aktiviteter.

¹ *Participation in more than one activity is possible.*

Kilde: NOS Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72, hefte II.

Source: NOS Time Budget Survey 1971-72, vol. II.

Tabell 9.23. Personer med ulik utdanning og personer som bodde i forskjellige landsdeler (handelsfelt), etter om de hadde vært til stede ved ulike typer møter eller forestillinger en eller flere ganger i løpet av siste år. 1971–72. Prosent.¹
Persons with different levels of education and persons living in different geographic areas, by attendance at various kinds of meetings or performances at least once during the last year. 1971–72. Percentages.¹

	Teater- eller opera- besøk <i>The theatre or opera</i>	Kon- sert- besøk <i>Con- certs</i>	Besøk på kunst- utstil- ling <i>Art exhi- bition</i>	Muse- ums- besøk <i>Museum</i>	Besøk i kirke og på reli- giøse møter <i>Church or reli- gious meeting</i>	Vært til stede på fore- drag og debatt- møter <i>Lectures, debates</i>	Til- skuer på idretts- stevner <i>Sports events</i>	Kino- besøk <i>Cinema</i>	Tallet på per- soner som svarte <i>Number of respond- ents</i>
Utdanningsnivå <i>Educational level³</i>									
Folkeskolenivå	9	6	6	11	65	27	21	26	1 175
Ungdomsskolenivå	18	14	11	19	68	37	34	55	1 183
Realskolenivå	30	19	23	25	58	49	45	66	708
Gymnasnivå	49	28	41	40	66	62	40	72	224
Universitets- og høyskolenivå	61	31	54	53	67	74	44	76	243
Uoppgitt	:	:	:	:	:	:	:	:	8
Handelsfelt² <i>Trade region²</i>									
Østre <i>Eastern</i>	25	14	20	25	61	41	36	53	1 974
Vestre <i>Western</i>	23	16	15	19	68	40	30	49	768
Midtre <i>Central</i>	15	14	10	14	72	39	31	46	447
Nordre <i>Northern</i>	13	11	10	14	76	42	30	43	352
Alle personer <i>Persons total</i>	21	15	16	17	65	40	33	50	3 541

¹ Personer kan ha deltatt i flere aktiviteter.

² Østre handelsfelt omfatter alle Østlands-fylkene, Aust-Agder og Vest-Agder t.o.m. Farsund i vest. Vestre handelsfelt omfatter Agder-kommunene Flekkefjord, Kvinesdal og Sirdal og Vestlandet nordover t.o.m. Sunnmøre. Midtre handelsfelt omfatter Romsdal og Nordmøre, Trøndelagsfylkene og søndre Nordland t.o.m. Rana kommune. Nordre handelsfelt omfatter Nord-Norge nord for Rana kommune.

³ *Participation in more than one activity is possible.*

² *Eastern trade region includes the following counties: Østfold, Akershus, Oslo, Hedmark, Oppland, Buskerud, Vestfold, Telemark, Aust-Agder and most of Vest-Agder. Western trade region includes: The rest of Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane and the southern part of Møre og Romsdal. Central trade region includes: The rest of Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag and the southern part of Nordland. Northern trade region includes: The rest of Nordland, Troms and Finnmark.* ³ *For English translation of educational groups, see table 9.21.*

Kilde: NOS Tidsnyttingsundersøkelsen 1971–72, hefte II.

Source: NOS Time Budget Survey 1971–72, vol. II.

Lesing og musikkutøvelse. Bruk av radio og fjernsyn.*Reading and musical activity. Use of radio and television.*

Aviser og tidsskrifter eller ukeblad ble lest regelmessig av et klart flertall av dem som var med i *Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72*. Det var en vesentlig større andel av dem med høyere utdanning enn av dem med lavere utdanning som regelmessig leste et tidsskrift eller ukeblad, og som leste en bok på intervjudtidspunktet. Noe under 20 prosent av personene hadde lånt bøker på bibliotek siste år. Blant dem som hadde mindre enn to kilometer til nærmeste bibliotek var det litt under 25 prosent som hadde lånt en bok. Boklån var mest vanlig blant personer i den yngste aldersgruppen og blant folk med høy utdanning. Det var også blant personer i disse grupper at det var mest vanlig å spille et instrument og delta i organisert musikkutøvelse (sangkor, orkester e. l.).

Tabell 9.24

Tabell 9.24. Personer i ulike aldersgrupper, personer med ulik utdanning og personer som bodde i forskjellige landsdeler (handelsfelt), etter lesing og etter utøvelse av musikk. 1971-72. Prosent.¹

Persons in different age groups, persons with different levels of education and persons living in different geographic areas, by reading and by musical activity. 1971-72. Percentages.¹

	Leste regelmessig <i>Regularly reading</i>		Hadde lånt bøker på bibliotek siste år		Deltok i orga- nisert musikk- utøvelse		Antall personer som svarte
	Aviser <i>News- papers</i>	Tids- skrift eller ukeblad <i>Periodical or weekly magazine</i>	Leste en bok ⁴ <i>Was reading a book⁴</i>	<i>Had borrowed books from the library during last year</i>	<i>Spilte et instru- ment Played an in- strument</i>	<i>Parti- cipated in orga- nized musical activi- ties</i>	
Kjønn Sex							
Menn <i>Males</i>	96	56	29	17	18	5	1 695
Kvinner <i>Females</i>	94	69	31	19	17	4	1 846
Alder Age							
15-24 år <i>years</i>	91	68	34	28	29	10	642
25-44 « «	95	65	31	20	18	4	1 218
45-64 « «	96	59	27	13	13	4	1 272
65-74 « «	96	63	27	13	11	2	409
Utdanning Education²							
Folkeskolenivå	96	55	17	11	11	2	1 175
Ungdomsskolenivå	94	64	25	17	18	6	1 183
Realskolenivå	97	69	38	21	22	6	708
Gymnasnivå	98	70	62	32	26	6	224
Universitets- og høghskolenivå	96	78	64	39	26	6	243
Handelsfelt³ Trade region³							
Østre <i>Eastern</i>	96	61	33	19	18	4	1 974
Vestre <i>Western</i>	95	66	28	17	18	4	768
Midtre <i>Central</i>	92	62	23	13	25	7	447
Nordre <i>Northern</i>	94	70	25	21	20	5	352
Alle personer <i>Persons total</i>	95	63	30	18	18	5	3 541

¹ Personer kan ha deltatt i flere aktiviteter. ³ Se fotnote 2 til tabell 9.23. ⁴ På intervjudtidspunktet.

¹ Participation in more than one activity is possible. ² For English translation of educational levels, see table 9.21. ³ See note 2 to table 9.23. ⁴ At the time of the interview.

Kilde: NOS Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72, hefte II.

Source: NOS Time Budget Survey 1971-72, vol. II.

Tabell 9.25. Personer i ulike aldersgrupper, personer med ulik utdanning og personer som bodde i forskjellige landsdeler (handelsfelt), etter om de hørte på minst ett radioprogram bestemte dager i februar. 1969, 1971 og 1973. Prosent.
Persons in different age groups, persons with different levels of education and persons living in different geographic areas, by whether they listened to at least one radio program on certain days in February. 1969, 1971 and 1973. Percentages.

	5.-7. og 15.-18. febr. 1969			6.-12. februar 1971			3.-9. februar 1973		
	Ons- dag <i>Wednes- day</i>	Lør- dag <i>Satur- day</i>	Søn- dag <i>Sunday</i>	Ons- dag <i>Wednes- day</i>	Lør- dag <i>Satur- day</i>	Søn- dag <i>Sunday</i>	Ons- dag <i>Wednes- day</i>	Lør- dag <i>Satur- day</i>	Søn- dag <i>Sunday</i>
Kjønn Sex									
Menn <i>Males</i>	80	76	73	75	70	63	74	66	52
Kvinner <i>Females</i>	82	77	76	79	79	64	78	72	52
Alder Age									
15-24 år <i>years</i>	80	73	58	78	69	56	69	56	41
25-44 « «	80	82	70	77	74	60	75	68	45
45-64 « «	81	73	69	75	76	63	78	75	55
65-79 « «	83	79	81	83	80	82	81	73	64
Utdanning Education²									
Folkeskolenivå	81	75	71	79	72	65	76	73	51
Ungdomsskolenivå	80	79	67	75	76	61	74	64	49
Realskolenivå	83	77	66	74	74	62	84	76	57
Gymnas-, universitets- og høgskolenivå	80	73	73	87	83	65	74	59	48
Handelsfelt¹ Trade region¹									
Østre <i>Eastern</i>	77	71	63	76	70	55	72	69	49
Vestre <i>Western</i>	86	80	74	77	73	69	84	68	52
Midtre <i>Central</i>	86	82	76	79	93	80	74	67	53
Nordre <i>Northern</i>	84	87	77	82	83	69	85	75	67
Alle <i>Persons, total</i>	81	76	69	77	75	63	76	69	51

¹ Se tabell 9.23, fotnote 2.

² See table 9.23, note 2. ² For English translation of educational groups, see table 9.21.

Kilde: *Source:* Radio- og fjernsynsundersøkelsene februar 1969, 1971 og 1973. Rapporter fra kontoret for intervjuundersøkelser (nr. 6, 14 og 24). Statistisk Sentralbyrå.

Tabell 9.25

Etter oppdrag fra Norsk Rikskringkasting har Statistisk Sentralbyrå utført en serie undersøkelser med sikte på å anslå hvor stor del av landets voksne befolkning som fulgte de enkelte programposter i radio og fjernsyn i løpet av de perioder undersøkelsene dekket. Her er tatt med resultatene fra undersøkelsene i februar 1969, 1971 og 1973. Undersøkelsene bekrefter at radio og fjernsyn – ved siden av aviser – er sentrale medier for informasjon, kultur og underholdning.

Mer enn tre fjerdedeler av dem som var med i undersøkelsene hadde hørt på et radioprogram i løpet av onsdagene i de februarukene undersøkelsene omfattet, mens det var litt lavere andeler som hadde hørt et radioprogram lørdagene og søndagene. Særlig ved undersøkelsen i 1973 var lyttertallet vesentlig lavere om søndagen enn det var på onsdagen. En kan spore en tendens til nedgang i lytterandelen fra 1971 til 1973.

Andelen lyttere var litt større blant kvinner enn blant menn og stort sett litt høyere blant personer i den eldste aldersgruppen enn blant personer i de andre aldersgruppene, og blant personer i nordre handelsfelt, dvs. i nordre del av Nordland og i Troms og Finnmark.

Tabell 9.26. Personer i ulike aldersgrupper, personer med ulik utdanning og personer som bodde i forskjellige landsdeler (handelsfelt), etter om de så minst ett fjernsynsprogram på bestemte dager i februar. 1969, 1971 og 1973. Prosent.

Persons in different age groups, persons with different levels of education and persons living in different geographic areas, by whether they watched at least one television program on certain days in February. 1969, 1971 and 1973. Percentages.

	5.-7. og 15.-18. febr. 1969			6.-12. februar 1971			3.-9. februar 1973		
	Ons- dag Wednes- day	Lør- dag Satur- day	Søn- dag Sunday	Ons- dag Wednes- day	Lør- dag Satur- day	Søn- dag Sunday	Ons- dag Wednes- day	Lør- dag Satur- day	Søn- dag Sunday
Kjønn Sex									
Menn <i>Males</i>	82	95	95	78	88	89	82	92	94
Kvinner <i>Females</i>	83	90	95	76	89	87	85	85	91
Alder Age									
15-24 år <i>years</i>	68	87	92	72	78	81	68	84	87
25-44 « «	83	95	96	74	92	90	84	87	96
45-64 « «	89	93	96	71	90	87	90	91	94
65-79 « «	84	93	96	84	86	92	83	89	90
Utdanning Education²									
Folkeskolenivå	88	95	96	75	91	89	86	93	93
Ungdomsskolenivå	83	87	92	79	85	87	83	90	93
Realskolenivå	74	95	94	67	89	85	84	87	95
Gymnas-, universitets- og høgskolenivå	74	89	98	65	90	90	78	77	88
Handelsfelt Trade region									
Østre <i>Eastern</i>	78	93	96	72	87	87	80	85	90
Vestre <i>Western</i>	90	90	92	73	89	87	87	93	96
Midtre <i>Central</i>	83	94	98	81	88	95	89	95	94
Nordre <i>Northern</i>	95	97	96	81	93	86	93	97	94
Alle med fjernsyn¹									
<i>Persons with television sets, total¹</i>	83	93	95	74	88	88	84	88	93
Personer uten fjernsyn									
<i>Persons without television sets</i>	19	27	36	15	27	35	18	22	27
Alle i utvalget									
<i>Total sample</i>	63	73	78	62	76	77	75	80	84
Andel med fjernsyn, prosent									
<i>Percentage with television sets</i>		71			79			86	

¹ Personer med fjernsyn som så minst et program i prosent av alle personer med et fjernsynsapparat i leiligheten.

¹ *Persons with a television set watching at least one program, as a percentage of all persons with a television set.* ² *For English translation of educational groups, see table 9.21.*

Kilde: *Source:* Radio- og fjernsynsundersøkelsene februar 1969, 1971 og 1973. Rapporter fra kontoret for intervjuundersøkelser (nr. 6, 14 og 24), Statistisk Sentralbyrå.

Tabell 9.26

Blant de personer som hadde fjernsyn i leiligheten var det stort sett mer enn 80 prosent som hadde sett et fjernsynsprogram på de dagene undersøkelsene omfattet – blant andre var det mellom 15 og 35 prosent. I disse februarukene var det klart flere som hadde sett et fjernsynsprogram på lørdagen og søndagen enn på onsdagene, altså motsatt av hva som var tilfelle for lytting på radio. Ved lesing av disse tallene bør en huske hvilken rolle overføringene av idrettsbegivenheter – og særlig vinteridrett – har i programtilbudet lørdager og søndager på denne årstiden. Blant personer med fjernsyn var det ikke noen nevneverdig endring over tid i andelen som hadde sett et fjernsynsprogram, men i hele utvalget økte andelen noe fordi det var en klar øking i andelen som hadde fjernsyn i leiligheten. Bortsett fra at andelen seere nok var litt lavere blant personene i den yngste aldersgruppen enn blant de eldre, og litt lavere blant personer bosatt på Øst- og Sørlandet (Østre handelsfelt) enn blant de bosatt andre steder i landet, var det bare små og usystematiske forskjeller i andelen seere blant de befolkningsgrupper som er spesifisert i tabellen.

Omfang og fordeling av arbeidet i hjemmet.

Amount and division of work in the household.

Tabell 9.27

I Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72 ble personer i alderen 17-74 år spurt om hvor mange timer daglig de gjennomsnittlig brukte på arbeidet i huset. Halvparten av alle menn i utvalget svarte at de ikke gjorde husarbeid – mot fem prosent blant kvinnene. Personer i alderen 17-24 år brukte mindre tid til husarbeid enn de som var eldre, men ellers var det forholdsvis liten variasjon med alder i tallet på timer brukt på husarbeid i gjennomsnitt pr. dag. Størst andel som brukte mer enn 3 timer var det blant personer i aldersgruppen 25-44 år.

Det var stor forskjell mellom personer som på intervju tidspunktet hadde inntektsgivende arbeid og de som ikke hadde slikt arbeid. Blant dem som ikke hadde inntektsgivende arbeid var det hele 2/3 som brukte mer enn 3 timer pr. dag i gjennomsnitt på arbeidet i huset, mot 40 prosent av alle personene i utvalget.

Tabell 9.27. Personer i ulike aldersgrupper og personer som hadde/ikke hadde inntektsgivende arbeid for tiden, etter gjennomsnittlig tid pr. dag som de normalt brukte til husarbeid. 1971-72. Prosent.

Persons in different age groups and persons with/without income from work, by normal number of hours per day of housework. 1971-72. Percentages.

	Gjorde ikke husarbeid <i>No house- work</i>	2 timer eller mindre <i>2 hours or less</i>	2-3 timer <i>hours</i>	3 timer eller mer <i>3 hours or more</i>	Tallet på personer som svarte <i>Number of respondents</i>
Menn <i>Males</i>	51	40	5	4	1 463
Kvinner <i>Females</i>	5	20	13	62	1 577
Alder <i>Age</i>					
20-24 år <i>years</i>	38	37	7	18	592
25-44 » »	24	29	9	38	1 085
45-64 » »	25	27	9	39	1 065
65-69 » »	20	24	15	41	298
Hadde inntektsgivende arbeid for tiden <i>With income from work</i>	36	36	8	20	1 386
Hadde ikke inntektsgivende arbeid for tiden <i>Without income from work</i>	12	19	10	59	1 143
Alle personer <i>Persons, total</i>	27	29	9	35	3 040

Kilde: Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72. Materiale i Byrået.
Source: Time Budget Survey 1971-72. Unpublished data in the Bureau.

Tabell 9.28. Gifte personer etter hvordan de svarte at noen typer husarbeid var fordelt mellom medlemmene i deres husholdning. 1971–72. Prosent.

Married persons by the division of some types of housework between the members of their household. 1971–72. Percentages.

	Bare kona <i>Wife only</i>	Mest kona <i>Wife mostly</i>	Likt fordelt mellom ekte- fellene <i>Equally shared by spouses</i>	Mest mannen <i>Husband mostly</i>	Andre svar <i>Other answers</i>	Uopp- gitt <i>No answer</i>	Tallet på personer som svarte <i>Number of respond- ents</i>
Svar fra gifte kvinner <i>Answers from married women</i>							
Middagslaging <i>Making dinner</i>	83	8	3	2	5	1	1 335
Oppvask <i>Dishwashing</i>	58	19	9	2	12	0	1 335
Rydding <i>Tidying up</i>	82	6	4	1	6	1	1 335
Gulvask <i>Cleaning floors</i>	82	4	3	2	8	1	1 335
Vask av skjorter og sokker <i>Washing of shirts and socks</i>	90	3	1	2	3	1	1 335
Vask av storvask <i>Washing</i>	90	2	3	1	3	1	1 335
Innkjøp <i>Shopping</i>	55	15	13	10	6	1	1 335
Betale regninger <i>Payment of bills</i> ..	29	11	21	37	1	1	1 335
Svar fra gifte menn <i>Answers from married men</i>							
Middagslaging	78	13	3	2	3	1	1 230
Oppvask	45	30	11	2	11	1	1 230
Rydding	74	13	5	1	6	1	1 230
Gulvask	79	9	3	2	6	1	1 230
Vask av skjorter og sokker	87	5	2	1	4	1	1 230
Vask av storvask	90	3	2	1	3	1	1 230
Innkjøp	44	23	15	13	4	1	1 230
Betale regninger	22	11	25	41	0	1	1 230

Kilde: Tidsnyttingsundersøkelsen 1971–72. Materiale i Byrået.
Source: Time Budget Survey. Unpublished data in the Bureau.

I Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72 ble de gifte personene i utvalget spurt om hvordan husarbeidet ble fordelt mellom medlemmene av husholdningen. For de aller fleste av de arbeidsoppgaver som var tatt med, ble det oppgitt at det bare var kona eller at det var mest kona som gjorde husarbeidet. Det eneste unntaket var betaling av regninger. Fordelingen av svarene på om det var «bare kona» eller «mest kona» er imidlertid systematisk forskjellig etter om de er gitt av menn eller kvinner. Om de samme arbeidsoppgavene svarte kvinnene oftere enn mennene «bare kona» og mennene svarte oftere enn kvinnene «mest kona». De gifte mennene i utvalget hadde altså andre tanker om sin innsats, enn de gifte kvinnene i utvalget hadde om sine menns innsats i husarbeidet.

Dette går også igjen i svarene på spørsmål til gifte personer med barn under 7 år om hvem som vanligvis kledde på barna og hvem som vanligvis la dem om kvelden. Selv i de husholdninger der de gifte kvinnene var yrkesaktive var det bare 5–15 prosent som svarte at arbeidet med å kle på barna var likt fordelt mellom ektefellene og bare 20 prosent som sa dette om å legge barna om kvelden. Fordelingene på svaralternativene «bare kona» og «mest kona» viste tilsvarende mønster som svarene om fordelingen av husarbeidet etter om det var menn eller kvinner som gav opplysning om fordelingen av arbeidet med barna.

Tabell 9.28

Tabell 9.29

Tabell 9.29. Gifte personer med barn under 7 år etter hva de sa om hvem som vanligvis kledde på barna og hvem som la dem om kvelden. 1971–72. Prosent.

Married persons with children below 7 years of age by the one who usually helped the children dress and who usually put them to bed. 1971–72. Percentages.

Svar fra Aktivitet <i>Answers from Activity</i>	Bare kona <i>Wife only</i>	Mest kona <i>Wife mostly</i>	Likt fordelt mellom ekte- fellene <i>Equally shared by spouses</i>	Mest mannen <i>Husband mostly</i>	Andre svar <i>Other answers</i>	Uopp- gitt <i>No answer</i>	Tallet på personer som svarte <i>Number of respond- ents</i>
Gifte kvinner <i>Married women</i>							
Kledde barna <i>Dressed the children</i> ..	65	19	6	1	7	2	454
La barna <i>Put the children to bed</i>	45	27	18	4	4	2	454
Gifte kvinner som var yrkesaktive <i>Married women who were working</i>							
Kledde barna	58	22	5	2	11	2	120
La barna	43	23	19	7	5	3	120
Gifte kvinner som ikke var yrkes- aktive <i>Married women who were not working</i>							
Kledde barna	68	19	6	0	5	2	334
La barna	46	28	8	2	4	2	334
Gifte menn <i>Married men</i>							
Kledde barna	51	33	8	1	4	3	406
La barna	30	39	21	4	3	3	406
Gifte menn der kona er yrkesaktiv <i>Married men with working wives</i>							
Kledde barna	42	27	15	4	7	4	109
La barna	19	37	28	8	4	4	109
Gifte menn der kona ikke er yrkes- aktiv <i>Married men with non-working wives</i>							
Kledde barna	54	35	6	0	2	3	297
La barna	34	40	19	3	1	3	297

Kilde: Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72. Materiale i Byrået.
Source: Time Budget Survey 1971-72. Unpublished data in the Bureau.

Ferieturer. *Holidays.*

Ifølge Ferieundersøkelsen 1970 hadde om lag 60 prosent av de intervjuede vært på en ferietur 1969-70. Undersøkelsen omfattet et utvalg personer i alderen 15–74 år. Ferietur ble i denne undersøkelsen definert som opphold utenfor helårsboligen med helse- eller rekreasjonsformål og som inkluderte fire eller flere overnattinger. Turer hvor man f. eks. var bortreist fra fredag ettermiddag til mandag morgen er således ikke regnet som ferietur.

Tabell 9.30

Det var ingen forskjell på hvor hyppig menn og kvinner hadde vært på slike ferieturer, men det var en større andel av personene i de yngste aldersklassene som hadde vært på ferietur enn av personene i de eldre aldersklassene. Det var også klart høyere andel som hadde vært på ferietur blant de personer som hørte til hushold-

ninger med inntekter i de høyeste inntektsklasser enn blant dem som hørte til husholdninger i de lavere inntektsklasser. Personer som bodde på Østlandet eller Vestlandet hadde også i større grad vært på ferietur enn de som bodde i Trøndelag eller i Nord-Norge.

Mer enn halvparten av dem som var med i undersøkelsen hadde vært på ferietur sommeren 1970, og litt mindre enn en fjerdedel hadde vært på påskeferie. Det var særlig blant personer i den yngste aldersgruppen og blant personer som hørte til husholdninger med inntekt i de høyeste inntektsklassene, at det var mange som hadde vært på ferietur i påsken. Få hadde vært på ferietur høsten 1969 og det var også forholdsvis få som hadde vært på ferietur julen 1969 – under 10 prosent.

Tabell 9.30. Personer, etter om de var på ferietur¹ i 1969–70, gruppert etter alder, etter husholdningsinntekt og etter handelsfelt. Prosent.

Persons, by frequency of holidays¹ during 1969–70, specified by age groups, by household income and by geographic area. Percentages.

	Har vært på ferie- tur <i>With holiday</i>	Høsten 1969 <i>Autumn 1969</i>	Julen 1969 <i>Christmas 1969</i>	Påsken 1970 <i>Easter 1970</i>	Som- meren 1970 <i>Summer 1970</i>	Tallet på personer som svarte <i>Number of respond- ents</i>
Kjønn Sex						
Menn <i>Males</i>	62	2	7	23	55	1 291
Kvinner <i>Females</i>	61	4	6	23	55	1 390
Alder Age						
15–24 år <i>years</i>	68	2	7	33	60	503
25–34 « «	70	4	11	27	63	417
35–44 « «	69	2	7	26	63	430
45–54 « «	60	4	5	22	53	557
55–64 « «	53	3	5	16	47	459
65–74 « «	46	4	5	7	39	315
Husholdningsinntekt						
<i>Household income</i>						
Under (<i>less than</i>) 10 000 kr.	35	2	6	8	29	268
10 000–19 900 kr.	48	3	4	12	40	512
20 000–29 900 «	52	2	5	18	53	778
30 000–39 900 «	72	3	9	29	64	497
40 000–49 900 «	80	4	8	32	73	244
50 000 kr. og over <i>and more</i>	84	5	10	43	76	325
Handelsfelt for bosted						
<i>Trade region of residence</i>						
Østre handelsfelt <i>Eastern trade</i>						
region	65	3	8	25	59	1 486
Vestre handelsfelt <i>Western trade</i>						
region	62	3	5	22	55	585
Midtre handelsfelt <i>Central trade</i>						
region	49	2	3	15	43	338
Nordre handelsfelt <i>Northern trade</i>						
region	54	3	5	17	46	272
Alle personer <i>Persons, total</i>	61	3	7	23	55	2 681

¹ Ferietur ble definert som opphold utenfor helårsboligen med helse- eller rekreasjonsformål som inkluderte fire eller flere overnattinger.

¹ *Holiday was defined as a stay outside the place of residence for health and recreation purposes which included at least four consecutive nights.*

Kilde: NOS Ferieundersøkelsen 1970. Source: NOS Holiday Survey 1970.

English summary

This summary covers only those comments of the main text which are of a statistical or methodological nature. The reference given is to the first table or figure for which the comment is relevant. The comments will usually be pertinent to subsequent tables or figures dealing with the same general subject and having the same source.

Chapter 1. Population.

Table 1.7: In the Population Censuses 1960 and 1970 a private household is defined as a group of persons living in the same dwelling (or in the same part of a dwelling) who regularly share the main meal.

Table 6.12 in Chapter 6 has some information on the different types of households, but the concepts and classifications are defined differently from those in Chapter 1.

Table 1.19: Migration is recorded when a person moves into or out of a municipality. Movement within a municipality is not recorded for statistical purposes. The number of municipalities has been reduced over the years, causing the number of internal migrations recorded in later years to be less than they would have been if these administrative changes had not been made. The figures for 1960 and 1970 are somewhat exaggerated as some persons were only then discovered to have moved out of or into a municipality some time previous to the Population Census. For lack of other information they were recorded as having moved in 1960 or 1970 respectively.

Chapter 2. Health conditions.

Table 2.1: The Health Survey 1968 covered all illness or injuries during the last two weeks before the interview – including permanent conditions. Conditions deemed to be insignificant were to be included – excepting reduced eyesight which could be corrected by glasses.

Table 2.18: Most occupational injuries lasting less than 11 days are not reported to the National Insurance Institution and are therefore not included in the figures. Important exceptions to this rule are injuries to the back, eyes and teeth.

Table 2.32: From 1970 the figures include some categories of institutions not included previously.

Table 2.36: Public dental care and Municipal school dental care are public dental health programs providing free dental care. The first program will eventually replace the second. They do not cover the whole population, even taken together. There are no statistics available on private dental care.

Table 2.40: The figures cover only legal abortions. Information on illegal abortions or on abortions performed abroad is not available.

Chapter 3. Education.

Table 3.4: The usual school-starting age in Norway is at 7. During the 1960's the number of years of compulsory school attendance was increased from 7 to 9.

Table 3.13: By «frequency of graduates» is meant the number of graduates as a percentage of all 19 year old persons with parents in the same occupational groups as those of the graduates.

Table 3.14: The figures have not been corrected for multiple applications and admissions of the same person.

Chapter 4. Housing.

Table 4.9: The results from the Housing Survey 1967 are not strictly comparable to those from the Population Census, mainly because in the survey the kitchen was not counted as a separate room when calculating the density of occupancy.

Chapter 5. Employment and employment conditions.

Table 5.1: Those having own income from work as their main source of subsistence during the previous year were classified as economically active in the Population Census.

Table 5.3: Persons at work are persons doing work for pay or profit for at least one hour in the survey week. Employed persons are either persons at work or persons temporarily absent from work.

Table 5.22: Based on information from the members of the Norwegian Employers' Association.

Chapter 6. Income and consumption.

Table 6.3: The reader is warned against comparisons of wage levels between groups of wage-earners because of different time units etc.

Table 6.4 and 6.7: The number of tax-payers will be lower than the number of income earners because a) some spouses who are taxed together will be counted as one tax-payer, but as two income earners (if for both spouses there has been registered pension-earning income); and b) old age pensioners who are not paying any direct taxes, because they neither earn rather more than the old age pension nor have taxable property, are counted as income-earners but not as tax-payers.

Table 6.11: A household is here defined to consist of all income earners living in the same dwelling and having the same family-name, and their dependents. However, spouses always belong to the same household, and there is only one married couple in each household.

Table 6.19: The surveys of consumer expenditures were based on national probability samples of households. Each household kept an account of all expenditures for one month, and each month was covered by 1/12 of the households. The results from the 1973-survey were not available for this publication.

Chapter 7. Social services.

Table 7.1: The system of family allowances was changed in 1970 as a part of a general change in the Norwegian tax system. Before 1970, generally the family allowance was only given to families with at least two children. After 1970 family allowance is also given to families with one child only.

Table 7.2: Day care services cover approved establishments with opening hours of at least 6 hours each day.

Table 7.11: The statistics are based on information collected from the municipal child welfare committees and relate to children under protection in accordance with the Child Welfare Act of 1953.

Table 7.18: The National Health Insurance covers virtually every person living in Norway and is from 1971 part of the National Insurance System.

Table 7.20: This system of supplementary cash benefit in case of illness or injuries is based on an agreement between the Norwegian Trade Union Federation and the Norwegian Employers' Association, and the system is administered by the National Insurance Institution.

Table 7.36: Social support is administered by the municipalities and intended to be supplementary to the National Insurance System.

Chapter 8. Crimes and criminals.

Table 8.1: The table gives figures for crimes where the investigation has been terminated, either because the case is closed or because it has been filed for further observation.

Table 8.2: This list of offences mainly follows the paragraphs of the criminal code of Norway.

Table 8.7: A number of the crimes covered by this survey are usually considered to be of little consequence, and might not have been recorded by the police if reported.

Table 8.8: Reference 3) to the text to this table refers to an earlier study of self-reported crimes.

Chapter 9. Participation in political, social and cultural activities.

Table 9.3: When comparing the figures for voting participation in this table with those of table 9.2, please note that the latter is based on the electoral rolls, whereas this table is based on the returns from a sample survey.

Table 9.9: At the municipal elections of 1971 (and at earlier municipal elections) the voters could cross out any name on the list of candidates of the party which they voted for, and fill in the name of any other person. A name already on the list could this way be added once. One could change as many names as one wished.

Table 9.10: Densely populated areas are areas with at least 200 persons and where the houses as a rule are not separated by more than 50 meters.

Table 9.19: Information about the number of persons who were not members of any association or organization, is not available.

Publikasjoner sendt ut fra Statistisk Sentralbyrå siden 1. juli 1973

Publications issued by the Central Bureau of Statistics since 1 July 1973

I serien Norges offisielle statistikk (NOS):

Rekke XII

Boktrykk 1973

- Nr. 275 Økonomisk utsyn over året 1972 *Economic Survey* Sidetall 162 Pris kr. 15,00
 — 276 Statistisk årbok 1973 *Statistical Yearbook of Norway* Sidetall 477 Pris kr. 15,00

Rekke A

Offsettrykk 1973

- Nr. 540 Jordbruksteljinga 20. juni 1969 VII Oversikt *Census of Agriculture VII General Survey* Sidetall 191 Pris kr. 9,00
 — 541 Varehandelsstatistikk 1971 *Wholesale and Retail Trade Statistics* Sidetall 103 Pris kr. 8,00
 — 542 Formuesstatistikk 1970 Personlige inntektstakere og husholdninger *Property Statistics Personal Income Earners and Households* Sidetall 71 Pris kr. 8,00
 — 543 Inntektsstatistikk 1970 Personlige inntektstakere og husholdninger *Income Statistics Personal Income Earners and Households* Sidetall 119 Pris kr. 9,00
 — 544 Folkeavstemningen om EF II *The Advisory Referendum on Norway's Accession to the EC II* Sidetall 115 Pris kr. 9,00
 — 545 Finansinstitusjoner 1971 *Financial Institutions* Sidetall 117 Pris kr. 9,00
 — 546 Lønnsstatistikk for arbeidere i bergverksdrift og industri 3. kvartal 1972 *Wage Statistics for Workers in Mining and Manufacturing* Sidetall 31 Pris kr. 7,00
 — 547 Barneomsorg 1971 *Child Welfare Statistics* Sidetall 61 Pris kr. 7,00
 — 548 Lønnsstatistikk for sjøfolk på skip i innenriks rutefart november 1972 *Wage Statistics for Seamen on Ships in Scheduled Coasting Trade* Sidetall 33 Pris kr. 5,00
 — 549 Undervisningsstatistikk Vaksenopplæring og folkeopplysning 1970 *Educational Statistics Adult Education and Popular Education* Sidetall 51 Pris kr. 7,00
 — 550 Kriminalstatistikk Fanger 1971 *Criminal Statistics Prisoners* Sidetall 59 Pris kr. 8,00
 — 551 Sosialhjelpstatistikk 1970 *Social Care Statistics* Sidetall 71 Pris kr. 8,00
 — 552 Folketallet i kommunene 1972–1973 *Population in Municipalities* Sidetall 39 Pris kr. 7,00
 — 553 Hotellstatistikk 1972 *Hotel Statistics* Sidetall 67 Pris kr. 7,00
 — 554 Helsestatistikk 1971 *Health Statistics* Sidetall 79 Pris kr. 8,00
 — 555 De offentlige sektorerers finanser 1968–1970 *Public Sector Finances* Sidetall 61 Pris kr. 8,00
 — 556 Statistikk over lavinntektsgrupper 1970 *Statistics on Low Income Groups* Sidetall 135 Pris kr. 9,00
 — 557 Kredittmarkedstatistikk 1970–1971 *Credit Market Statistics* Sidetall 271 Pris kr. 11,00
 — 558 Undervisningsstatistikk Gymnaseksamen 1970 *Educational Statistics Matriculation Examinations* Sidetall 65 Pris kr. 8,00
 — 559 Fiskeritellingen 1. oktober 1971 I Tallet på fiskere, deltaking i fiske m. v. *Fishery Census I Number of Fishermen, Participation in Fishery etc.* Sidetall 137 Pris kr. 9,00
 — 560 Utenrikshandel 1972 I *External Trade I* Sidetall 233 Pris kr. 11,00
 — 561 Veitrafikkulykker 1972 *Road Traffic Accidents* Sidetall 65 Pris kr. 8,00
 — 562 Arbeidsmarkedstatistikk 1972 *Labour Market Statistics* Sidetall 75 Pris kr. 8,00
 — 563 Jaktstatistikk 1972 *Hunting Statistics* Sidetall 71 Pris kr. 7,00
 — 564 Skogavvirking til salg og industriell produksjon 1971–72 *Roundwood Cut for Sale and Industrial Production* Sidetall 55 Pris kr. 7,00
 — 565 Undervisningsstatistikk Fag- og yrkesskoler og høyskoler 1. oktober 1971 *Educational Statistics Vocational Schools and Colleges* Sidetall 139 Pris kr. 8,00
 — 566 Lønnsstatistikk 1972 *Wage Statistics* Sidetall 67 Pris kr. 8,00
 — 567 Kommunerekneskapar 1971 *Municipal Accounts* Sidetall 121 Pris kr. 9,00
 — 568 Utdanningsstatistikk Folkehøgskolar, realskolar og gymnas 1. oktober 1972 *Educational Statistics Folk High Schools and Secondary Schools* Sidetall 67 Pris kr. 8,00
 — 569 Folkeavstemningen om EF III *The Advisory Referendum on Norway's Accession to the EC III* Sidetall 81 Pris kr. 8,00
 — 570 Alkoholstatistikk 1972 *Alcohol Statistics* Sidetall 43 Pris kr. 7,00
 — 571 Utenrikshandel 1972 II *External Trade II* Sidetall 253 Pris kr. 11,00
 — 572 Jordbruksstatistikk 1972 *Agricultural Statistics* Sidetall 105 Pris kr. 9,00
 — 573 Skattestatistikk 1971 Kommuner og handelsdistrikter *Tax Statistics Municipalities and Trade Districts* Sidetall 97 Pris kr. 9,00
 — 574 Lønnsstatistikk for kommunale arbeidstakere pr. 1. januar 1973 *Wage Statistics for Local Government Employees* Sidetall 79 Pris kr. 8,00

Rekke A

Offsettrykk 1973 (forts.)

- Nr. 575 Sivilrettsstatistikk 1972 *Civil Judicial Statistics* Sidetall 31 Pris kr. 7,00
- 576 Undervisningsstatistikk Avsluttet utdanning 1971–72 *Educational Statistics Education Finished* Sidetall 149 Pris kr. 9,00
- 577 Flyttestatistikk 1972 *Migration Statistics* Sidetall 65 Pris kr. 8,00
- 578 Folkemengden etter alder og ekteskapelig status 31. desember 1972 *Population by Age and Marital Status* Sidetall 109 Pris kr. 8,00
- 579 Lønnsstatistikk for ansatte i varehandel 1. mars 1973 *Wage Statistics for Employees in Wholesale and Retail Trade* Sidetall 75 Pris kr. 8,00
- 580 Skattestatistikk 1971 *Tax Statistics* Sidetall 125 Pris kr. 9,00
- 581 Veterinærstatistikk 1972 *Veterinary Statistics* Sidetall 71 Pris kr. 8,00
- 582 Fiskeritellingen 1. oktober 1971 II Tallet på fiskebåter, deltaking i fiske m.v. *Fishery Census II Number of Fishing Boats, Participation in Fishery etc.* Sidetall 135 Pris kr. 9,00
- 583 Bøndernes inntekt og formue 1971 *The Holders' Income and Property* Sidetall 51 Pris kr. 8,00
- 584 Skogstatistikk 1972 *Forestry Statistics* Sidetall 139 Pris kr. 9,00
- 585 Kriminalstatistikk Forbrytelser etterforsket av politiet 1972 *Criminal Statistics Crimes Investigated by the Police* Sidetall 73 Pris kr. 8,00
- 586 Folkemengdens bevegelse 1972 *Vital Statistics and Migration Statistics* Sidetall 57 Pris kr. 8,00
- 587 Undervisningsstatistikk Vaksenopplæring og folkeopplysning 1971 *Educational Statistics Adult Education and Popular Education* Sidetall 55 Pris kr. 7,00
- 588 Byggearealstatistikk 1972 *Building Statistics* Sidetall 101 Pris kr. 8,00
- 589 Statistisk fylkeshefte 1973 Østfold Sidetall 169 Pris kr. 9,00
- 590 Statistisk fylkeshefte 1973 Hedmark Sidetall 159 Pris kr. 9,00
- 591 Statistisk fylkeshefte 1973 Oppland Sidetall 177 Pris kr. 9,00
- 592 Statistisk fylkeshefte 1973 Vestfold Sidetall 163 Pris kr. 9,00
- 593 Statistisk fylkeshefte 1973 Telemark Sidetall 161 Pris kr. 9,00
- 594 Statistisk fylkeshefte 1973 Aust-Agder Sidetall 163 Pris kr. 9,00
- 595 Statistisk fylkeshefte 1973 Vest-Agder Sidetall 147 Pris kr. 9,00
- 596 Statistisk fylkeshefte 1973 Møre og Romsdal Sidetall 213 Pris kr. 9,00
- 597 Statistisk fylkeshefte 1973 Sør-Trøndelag Sidetall 177 Pris kr. 9,00
- 598 Statistisk fylkeshefte 1973 Nord-Trøndelag Sidetall 171 Pris kr. 9,00
- 599 Statistisk fylkeshefte 1973 Finnmark Sidetall 163 Pris kr. 9,00
- 600 Sosial hjemmehjelp 1972 *Social Home-Help Services* Sidetall 37 Pris kr. 7,00
- 601 Laks- og sjøaurefiske 1972 *Salmon and Sea Trout Fisheries* Sidetall 61 Pris kr. 8,00
- 602 Elektrisitetsstatistikk 1972 *Electricity Statistics* Sidetall 51 Pris kr. 8,00
- 603 Lønnsstatistikk for sjøfolk på skip i utenriksfart Mars 1973 *Wage Statistics for Seamen on Ships in Ocean Transport* Sidetall 37 Pris kr. 7,00
- 604 Undervisningsstatistikk Gymnaseksamen 1971 *Educational Statistics Matriculation Examinations* Sidetall 73 Pris kr. 8,00
- 605 Sosialhjelpstatistikk 1971 *Social Care Statistics* Sidetall 69 Pris kr. 8,00
- 606 Stortingsvalget 1973 I *Storting Elections I* Sidetall 143 Pris kr. 9,00

Rekke XII

Boktrykk 1974

- Nr. 277 Økonomisk utsyn over året 1973 *Economic Survey* Sidetall 166 Pris kr. 15,00
- 278 Fiskeristatistikk 1970 *Fishery Statistics* Sidetall 116 Pris kr. 8,00
- 279 Statistisk årbok 1974 *Statistical Yearbook of Norway* Sidetall 491 Pris kr. 15,00

Rekke A

Offsettrykk 1974

- Nr. 607 Psykiatriske sykehus 1972 *Mental Hospitals* Sidetall 55 Pris kr. 7,00
- 608 Rutebilstatistikk 1972 *Scheduled Road Transport* Sidetall 41 Pris kr. 7,00
- 609 Dødsårsaker 1972 *Causes of Death* Sidetall 87 Pris kr. 8,00
- 610 Finansinstitusjoner 1972 *Financial Institutions* Sidetall 115 Pris kr. 9,00
- 611 Lønnsstatistikk for ansatte i helsevesen og barneomsorg 1. mai 1973 *Wage Statistics of Employees in Health Services and Child Nursing* Sidetall 93 Pris kr. 8,00
- 612 Sykehusstatistikk 1972 *Hospital Statistics* Sidetall 37 Pris kr. 7,00
- 613 Stortingsvalget 1973 II *Storting Elections II* Sidetall 65 Pris kr. 8,00
- 614 Lønnsstatistikk for funksjonærer i forsikringsvirksomhet 1. september 1973 *Wage Statistics for Salaried Employees in Insurance Activity* Sidetall 39 Pris kr. 7,00
- 615 Publikasjoner i serien Norges offisielle statistikk 1950–1973 *Publications in the Series Norwegian Official Statistics* Sidetall 25 Pris kr. 5,00
- 616 Lønnsstatistikk for funksjonærer i bankvirksomhet 1. september 1973 *Wage Statistics for Bank Employees* Sidetall 43 Pris kr. 7,00
- 617 Flyttemotivundersøkelsen 1972 *Survey of Migration Motives* Sidetall 167 Pris kr. 9,00

- Nr. 618 Lønnsstatistikk for sjøfolk på skip i innenriks rutefart november 1973 *Wage Statistics for Seamen on Ships in Scheduled Coasting Trade* Sidetall 27 Pris kr. 7,00
- 619 Utdanningsstatistikk Grunnskoler 1. oktober 1972 *Educational Statistics Primary Schools* Sidetall 79 Pris kr. 8,00
- 620 Regnskapsstatistikk 1972 Engroshandel *Statistics of Accounts Wholesale Trade* Sidetall 53 Pris kr. 8,00
- 621 Regnskapsstatistikk 1972 Bergverksdrift og industri *Statistics of Accounts Mining and Manufacturing* Sidetall 71 Pris kr. 7,00
- 622 Sjøulykkesstatistikk 1973 *Marine Casualties* Sidetall 57 Pris kr. 8,00
- 623 Lønnsstatistikk for ansatte i jordbruk, gartnerier og hagebruk september 1973 *Wage Statistics for Workers and Salaried Employees in Agriculture and Horticulture* Sidetall 39 Pris kr. 7,00
- 624 Lønnsstatistikk for arbeidere i bergverksdrift og industri 3. kvartal 1973 *Wage Statistics for Workers in Mining and Manufacturing* Sidetall 29 Pris kr. 7,00
- 625 Samferdselsstatistikk 1972 *Transport and Communication Statistics* Sidetall 167 Pris kr. 9,00
- 626 Barneomsorg 1972 *Child Welfare Statistics* Sidetall 55 Pris kr. 7,00
- 627 Hotellstatistikk 1973 *Hotel Statistics* Sidetall 61 Pris kr. 7,00
- 628 Bygge- og anleggsstatistikk 1972 *Construction Statistics* Sidetall 43 Pris kr. 7,00
- 629 Arbeidsmarkedstatistikk 1973 *Labour Market Statistics* Sidetall 97 Pris kr. 8,00
- 630 Folketallet i kommunene 1973–1974 *Population in Municipalities* Sidetall 41 Pris kr. 7,00
- 631 Lønnsstatistikk for statens embets- og tjenestemenn 1. oktober 1973 *Wage Statistics for Central Government Employees* Sidetall 77 Pris kr. 8,00
- 632 Fiskeritellingen 1. oktober 1971 III Fiskeredskap og sjøhus Fiskebåtenes eierforhold, verdi m.v., drivstoff og fangst Fiskernes inntekt og formue *Fishery Census III Fishing Gear and Sheds Ownership and Value etc., Fuel and Catch of the Fishing Boats Income and Property of the Fishermen* Sidetall 113 Pris kr. 9,00
- 633 Helsestatistikk 1972 *Health Statistics* Sidetall 95 Pris kr. 8,00
- 634 Utdanningsstatistikk Vaksenopplæring og folkeopplysning 1972–73 *Educational Statistics Adult Education and Popular Education* Sidetall 61 Pris kr. 7,00
- 635 Lønnsstatistikk for arbeidere i offentlig anleggsvirksomhet 3. kvartal 1972 *Wage Statistics for Workers in Public Construction Activity* Sidetall 35 Pris kr. 7,00
- 637 Statistisk fylkeshefte 1973 Buskerud Sidetall 163 Pris kr. 9,00
- 638 Statistisk fylkeshefte 1973 Rogaland Sidetall 183 Pris kr. 9,00
- 639 Statistisk fylkeshefte 1973 Hordaland Sidetall 213 Pris kr. 9,00
- 640 Statistisk fylkeshefte 1973 Sogn og Fjordane Sidetall 175 Pris kr. 9,00
- 641 Statistisk fylkeshefte 1973 Nordland Sidetall 231 Pris kr. 9,00
- 642 Statistisk fylkeshefte 1973 Troms Sidetall 169 Pris kr. 9,00
- 643 Kriminalstatistikk Reaksjoner 1972 *Criminal Statistics Sanctions* Sidetall 71 Pris kr. 7,00
- 644 Skogavvirking til salg og industriell produksjon 1972–73 *Roundwood Cut for Sale and Industrial Production* Sidetall 55 Pris kr. 7,00
- 645 Varehandelsstatistikk 1972 *Wholesale and Retail Trade Statistics* Sidetall 103 Pris kr. 8,00
- 646 Jaktstatistikk 1973 *Hunting Statistics* Sidetall 67 Pris kr. 7,00
- 647 Industristatistikk 1972 *Industrial Statistics* Sidetall 221 Pris kr. 9,00
- 648 Lønnsstatistikk 1973 *Wage Statistics* Sidetall 81 Pris kr. 8,00
- 649 Flyttestatistikk 1973 *Migration Statistics* Sidetall 75 Pris kr. 8,00
- 650 Sivilrettsstatistikk 1973 *Civil Judicial Statistics* Sidetall 41 Pris kr. 7,00
- 651 Utenrikshandel 1973 I *External Trade I* Sidetall 253 Pris kr. 11,00
- 652 Utdanningsstatistikk Avsluttet utdanning 1972–73 *Educational Statistics Education Finished* Sidetall 129 Pris kr. 9,00
- 653 Folkemengden etter alder og ekteskapelig status 31. desember 1973 *Population by Age and Marital Status* Sidetall 145 Pris kr. 8,00
- 654 Alkoholstatistikk 1973 *Alcohol Statistics* Sidetall 41 Pris kr. 7,00
- 655 Bøndernes inntekt og formue 1972 *The Holders' Income and Property* Sidetall 53 Pris kr. 8,00
- 656 Kriminalstatistikk Forbrytelser etterforsket av politiet 1973 *Criminal Statistics Crimes Investigated by the Police* Sidetall 73 Pris kr. 8,00
- 657 Lønnsstatistikk for sjøfolk på skip i utenriksfart mars 1974 *Wage Statistics for Seamen on Ships in Ocean Transport* Sidetall 31 Pris kr. 7,00
- 658 Veitrafikkulykker 1973 *Road Traffic Accidents* Sidetall 73 Pris kr. 8,00
- 659 Markedstall Folke- og bolig telling 1970 *Market Data Population and Housing Census* Sidetall 139 Pris kr. 9,00
- 661 Undervisningsstatistikk Universiteter og høyskoler Høstsemesteret 1971 *Educational Statistics Universities Autumn Term* Sidetall 163 Pris kr. 8,00
- 662 Tidsnyttingsundersøkelsen 1971–72 II *The Time Budget Survey II* Sidetall 73 Pris kr. 8,00
- 663 Lønnsstatistikk for ansatte i varehandel 1. mars 1974 *Wage Statistics for Employees in Wholesale and Retail Trade* Sidetall 31 Pris kr. 8,00
- 665 Utenrikshandel 1973 II *External Trade II* Sidetall 263 Pris kr. 11,00
- 667 Kriminalstatistikk Fanger 1972 *Criminal Statistics Prisoners* Sidetall 51 Pris kr. 8,00
- 674 Finansinstitusjoner 1973 *Financial Institutions* Sidetall 113 Pris kr. 9,00

I serien Artikler fra Statistisk Sentralbyrå (ART):

- Nr. 55 Prognoser for de langsiktige endringer i sammensetningen av det private konsum *Long Term Forecasts for the Changes in the Composition of the Private Consumption* Sidetall 71 Pris kr. 8,00
- 56 Inhomogeneous Semi-Markov Processes, Select Actuarial Tables, and Duration-Dependence in Demography *Inhomogene semimarkovprosesser, selekte aktuartabeller og varighetsavhengighet i demografi* Sidetall 54 Pris kr. 8,00
- 57 Revisjon av indeksene for utenrikshandelen *Revision of Indices for Foreign Trade* Sidetall 47 Pris kr. 7,00
- 58 Statistisk Sentralbyrås utvalgsundersøkelser: Elementer av det matematiske grunnlaget *The Sample Surveys of the Central Bureau of Statistics of Norway: Basic Mathematical Elements* Sidetall 59 Pris kr. 8,00
- 59 Aktuelle skattetall 1973 *Current Tax Data* Sidetall 63 Pris kr. 8,00
- 60 Om oppstilling og bruk av regionalt nasjonalregnskap *Construction and Use of Regional National Accounts* Sidetall 74 Pris kr. 7,00
- 61 Levels of Error in Population Forecasts *Usikkerhetsnivåer ved befolkningsprognoser* Sidetall 46 Pris kr. 8,00
- 62 Statistisk Sentralbyrås regionale befolkningsframskrivninger Nåværende opplegg og utviklingsplaner 1974 *The Regional Population Projections of the Central Bureau of Statistics of Norway Current Procedure and Plans for the Future* Sidetall 25 Pris kr. 7,00
- 63 Estimering av makro-konsumfunksjoner for etterkrigstiden: Metodespørsmål og empiriske resultater *Estimating Aggregate Consumption Functions for the Post-War Period. Methodological Problems and Empirical Results* Sidetall 84 Pris kr. 8,00
- 64 Hvem har nytte av forbrukerservice? *To Whose Benefit is the Consumer Service?* Sidetall 22 Pris kr. 5,00
- 65 Bosettingskart over Norge 1970: Grunnlag, innhold og bruk *Map of the Population Distribution of Norway 1970: Basis, Contents and Use* Sidetall 43 Pris kr. 7,00
- 66 Etterhåndsstratifisering og estimering innen del-bestander *Post-Stratification and Estimation within Subpopulations* Sidetall 49 Pris kr. 7,00
- 67 Klassifisering av kommunene i Norge 1974 *Classification of the Municipalities of Norway* Sidetall 56 Pris kr. 7,00
- 68 Estimating the Flexibility of the Marginal Utility of Money: An Errors-in-Variables Approach *Estimering av pengenes grensenyttefleksibilitet: et opplegg med feil i de variable* Sidetall 18 Pris kr. 5,00
- 69 Framskrivning av folkemengden i Norge 1973–2100 Et analytisk eksperiment *Population Projections for Norway An Analytic Experiment* Sidetall 100 Pris kr. 8,00
- 70 Aktuelle skattetall 1974 *Current Tax Data* Sidetall 73 Pris kr. 8,00

I serien Statistiske analyser (SA):

- Nr. 6 Lønnsstruktur og lønnsutvikling 1960–1971 *Wage Structure and Wage Development* Sidetall 101 Pris kr. 9,00
- 7 Driftsformer i jordbruket *Types of Farming* Sidetall 99 Pris kr. 8,00
- 8 Produksjonsutviklinga i jordbruket 1925–1972 *Trend in Agricultural Production* Sidetall 223 Pris kr. 9,00
- 9 Dødelighetsutvikling og dødsårsaksmonster 1951–1970 *Mortality Trend and Mortality Pattern* Sidetall 209 Pris kr. 8,00
- 10 Sosialt utsyn 1974 *Social Survey* Sidetall 295 Pris kr. 11,00
- 11 Folkerøystinga om EF Aktivitet blant veljarane *The Advisory Referendum on Norway's Accession to the EC Voters' Activity* Sidetall 63 Pris kr. 8,00

Utvalgte publikasjoner i serien Statistisk Sentralbyrås Håndbøker (SSH)*Selected publications in the series Statistisk Sentralbyrås Håndbøker (SSH)*

- Nr. 4 Innføring i maskinregning. Hefte 1. Addisjonsmaskiner
- 5 Innføring i maskinregning. Hefte 2. Kalkulasjonsmaskiner
- 8 Framlegg til nordisk statistisk terminologi
- 9 Standard for næringsgruppering
- 13 Standard for handelsområder
- 19 Varenomenklatur for industristatistikken
- 22 Statistisk testing av hypoteser ved regresjonsberegninger
- 23 Utsnitt om prinsipper og definisjoner i offisiell statistikk
- 24 Standard for gruppering av sykdommer – skader – dødsårsaker i offentlig norsk statistikk
- 26 Statistisk varefortegnelse for utenrikshandelen
- 27 Utsnitt om prinsipper og definisjoner i offisiell statistikk. Fra Forbruksundersøkelsen 1958
- 28 Standard for utdanningsgruppering i offentlig norsk statistikk
- 29 Norsk-Engelsk ordliste
- 30 Lov, forskrifter og overenskomst om folkeregistrering
- 32 Konsumprisindeksens representantvarer. Gruppering etter leveringssektor og art

